זאת התורה
והמציאות

לא תלא מוחלפת

מסוה לשירת
הגרי"ז השכמא
הרב מ"ד

מרכז הדין ומדה
והרשות האלוהית
ירושלים תו"ב

תשקא-ב

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2025

בעזהשי"ת

ספר

זאת התורה

[והמציאות]

לא תהא מוחלפת

חלק א' - ב'

בו יתברר ויתלבן התורה וההלכה,
האמת והצדק, בנידון ירושת והמשכת
כ"ק מר"ן אדמו"ר הגה"ק **מבאבוב** וצוקללה"ה זי"ע

מענה לשו"ת הברי והשמא
ח"ב סימן ד'
אודות הדין תורה דקהל באבוב

יוצא לאור ע"י תלמידי וחסידי באבוב
ברוקלין ניו יארק יצ"ו
חודש אלול שנת **האמת** והשלום **אהב**ו [תשע"ו] לפ"ק

להוי ידוע

הננו להודיע בזה לכל באי שער הספר, שמורה הוראה מובהק שליט"א (שאינו נמנה על עדת חסידי באבוב) עבר על כל הספר ובדקו בבדיקה יפה ואישר שהספר נקי מחששי דיבורים אסורים כגון לשה"ר ורכילות וכיוצ"ב, ולית דין צריך בשש.

☆ ☆ ☆

להארות והערות, שאלות ובירורים, אפשר לפנות אלינו ע"י פאקס: 718-764-6490 או לאימעי"ל אדרעסס:

zoshatorah@gmail.com

ספר

זאת התורה

[והמציאות]

לא תהא מוחלפת

חלק א׳ - ב׳

תוכן הענינים

מבוא ..... **יד**

מטרת הספר ..... **יד**

גופא דעובדא ..... **יח**

- חלק א' -

דעת גדולי הדור בענין חתנו כבנו לענין ירושת שררה ..... **ל**

פרק א' | ירושת שררה ..... **לט**

ענף א': מבוא לדין ירושת שררה ..... **לט**

ענף ב': דברי גדולי הפוסקים שהשמיטם בעל הבו"ש ..... **מא**

ענף ג': דוגמאות לסילופי בעל הבו"ש בדברי הפוסקים ..... **מז**

ענף ד': דברי הבאי של בעל הבו"ש בשיטת ספר החינוך ..... **נב**

פרק ב' | חתנו כבנו ..... **נז**

ענף א': מבוא לדין ירושת חתן במקום חותנו ..... **נז**

ענף ב': רשימת הגדולים והמחברים שנקטו להלכה דחתנו כבנו ..... **סא**

ענף ג': דוגמאות לסילופי בעל הבו"ש בדברי הפוסקים בענין חתנו כבנו ..... **ע**

ענף ד': סמיות עינים בדין אין ספק מוציא מידי ודאי ..... **עה**

ענף ה': סילופי בעל הבו"ש במנהג הנהוג מקדמת דנא ..... **עח**

ענף ו': חידוש בעל הבו"ש שחתנו כבנו לא נאמר במקום שיש אח ..... **צא**

ענף ז': שקר בענין "מקובל ונהוג למנות אחי האדמו"ר" ..... **צד**

- חלק ב' -

פרק ג' | רצון קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוקללה"ה, בדבר שררת באבוב אחר אריכת ימיו ושנותיו ..... צט

ענף א': חמשה גירסאות סותרות ומכחישות שכתב בעל הבו"ש בהביאו דברי כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל, ודברי הבל בענין מה הי' "כוונת" רבינו מהר"ש זצ"ל בלבו.... **צט**

ענף ב': בעל הבו"ש מתאר את כ"ק מרן הק' מהר"ש זצוק"ל כאילו ח"ו אינו מן היישוב ..... **קו**

ענף ג': דברי ודעת כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל כפי שמסרם למקורביו במשך ארבעים שנה ..... **קט**

ענף ד': מי קיבל מאת כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל שררה בכתב, ומי לא קיבל ..... **קכא**

ענף ה': בעל הבו"ש מסלף דברי השו"ע והפוסקים וההלכה הברורה בדין "אחריך לפלוני" ..... **קכג**

ענף ו': גילוי הטעי"פ מרבינו מהר"ש זצ"ל שהוקלט [לדברי תומכי האח הצעיר] בפלארידע ..... **קלח**

ענף ז': היושר, הסברא, ההלכה והמציאות בדבר רצון רבינו מהר"ש זצוק"ל, ועובדא דהוה כנידו"ד אצל האחים הגה"ק משינאווא זצוק"ל והגה"ק מקרייז זצוק"ל .. **קנ**

ענף ח': בירור קלישות העדות על רצון קדשו של רבינו מהר"ש זצוק"ל שהובאו בבי"ד..... **קס**

ענף ט': דברים בדויים שניסו לפתות בהם את הציבור ..... **קעו**

ענף י': המכתב ששלח להבי"ד אחיו הצעיר יבלחט"א של כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל ..... **קצו**

פרק ד' | תואר הכבוד 'רב הצעיר'..... רא

ענף א': העתקת דברי בעל הבו"ש, והערות קצרות.. **רא**

ענף ב': עדות גבאי דביהמ"ד שיחי', הוא הגבר אשר הכריז את התואר "רב הצעיר" בשעת הלוויה של כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל ..... **רג**

ענף ג': השינויים שבין הגדת עדות של המכריז הנ"ל לבין סיפורו של ר' ל. ל. נ"י בבי"ד ..... **רלד**

ענף ד': מה שנתגלה ועולה מעדותו של המכריז הנ"ל ..... **רלז**

ענף ה': דעת קדשו והבנתו של כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל בביאור תואר 'רב הצעיר' ..... **רמו**

ענף ו': שררת הרב הצעיר למעשה ..... **רנא**

ענף ז': הסתירות והשקרים בדברי בעל הבו"ש בענין תואר 'רב הצעיר'..... **רנג**

ענף ח': רב הצעיר דקהלתנו שונה מרב הצעיר דשאר מקומות ..... **רנח**

ענף ט': דברי הפוסקים שכל המינויים הם על דעת המכריז שהשמיטם בעל הבו"ש ..... **רסא**

ענף י': סילופים והשמטות בענין סגן דוחה יורש .. **רסב**

ענף י"א: שקרים וזיופים בענין הכתרת כ"ק אדמו"ר זצ"ל מצד ה'קהלה', וסילופים והשמטות בדברי הפוסקים בענין הגבלת זמן בשררה ..... **רסה**

ענף י"ב: ציווי דרך שיחה בלי קביעת עדות עפ"י ההלכה אינו כלום ..... **רעג**

ענף י"ג: מעשה רב מכ"ק אדמו"ר הקדושת ציון זי"ע בחלוקת ירושה בבאבוב..... **ערה**

פרק ה' | שררת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה..... רפא

ענף א': הדברי עזות של הבו"ש והערות קצרות... **רפא**

ענף ב': תפקידו של אדמו"ר ..... **רפח**

ענף ג': הנהגת והשפעת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה זי"ע בעת כהונתו כאדמו"ר ..... **רצד**

ענף ד': הנהגת המוסדות ..... **שיב**

איבעיא להו ..... שלט

פרק ו' | נספחים..... שמה

נספח א': רשום בכתב - כתב יד א' מהשלישים, הר"ר אברהם ברוך ראזנבערג נ"י ..... **שמה**

נספח ב': מסמכים ומכתבים שונים ..... **שמז**

נספח ג': דפים מתוך הבו"ש הנוגע לספרנו ..... **שפ**

- חלק ג'א -

פרק ז' | ירושה פרטית

ענף א': שיטת מרן רביה"ק בעל דברי חיים זי"ע שבית מדרשו של אדמו"ר וכן כל ממון שנותנים לו לצורך ביהמ"ד הוי ממונו ממש. **ולפ"ז בנידו"ד עולה שמגיע ליורשי וממלאי מקומו של כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל לכה"פ חמשים אחוז מנכסי באבוב.**

ענף ב': דברי הפוסקים הקודמים המתאימים לשיטת מרן הדברי חיים.

ענף ג': דחיית דברי בעל הבו"ש שכתב ששיטת אבי השושילתא קדישא מרן מצאנז ז"ל אינו נוהג בקהלתנו.

- וכן לדחות מה ששיקר וכתב "ולא הביאו שום אומדנא כל שהיא להוכיח שנכסים היו שייכים לאדמו"ר".

- ונגד זה נעתיק כמה הוכחות ברורות שהובאו בבי"ד על זה. ביניהם: המכתב שרבינו מהר"ש זצ"ל כותב בו שמוסר ניהול המוסד בנות ציון לבתו תליט"א [אשת הגה"צ אבד"ק בוקאווסק שליט"א].

- וכן תשובה שכתב הגאון הגדול אבד"ק יארדאנאוו זצ"ל לכ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל[ב].

ענף ד': דברי פוסקי זמנינו שהשמיט בעל הבו"ש, המשתמשים בשיטת הדברי חיים, שאין הדברים אמורים

א. אשר ברצוננו להדפיס אי"ה ברבות הימים.

ב. ראה על כך להלן במבוא.

רק לענין בית מדרשו של אדמו"ר בלבד, אלא גם לגבי המוסדות השייכים לאדמו"ר[ג].

פרק ח' | קהלה שנחלקה\שנזרקה

ענף א' : מבוא לדיני חלוקת הקהלה.

ענף ב': שקרו של בעל הבו"ש, שאף אחד מן הפוסקים אינו סובר שמגיע למיעוט הקהלה חלקם.

ונוכיח בברירות דברי הפוסקים שאדרבה בנידון דידן אין אפילו אחד אשר יסבור שאין מגיע ל'מיעוט' הקהלה חלקם[ד].

ענף ג': שקרו של בעל הבו"ש שיצאנו מעצמנו מבניני הקהלה. ונביא בזה כמה הוכחות ברורות וחותכות, שכל אחד יווכח זאת בעיניו, שנדפיס העתקים האלו:

ג. ויש לציין מה שא' מהשלישים הר"ר א"ב ראזנבערג נ"י כותב ברשימותיו, "**יתכן ציור שלמנהיג יהא בעלות ממש**, יתכן לומר שאף שאין הכוונה למשתי בי' שיכרא, בכל זאת יש לו בעלות גם לזה, רק שמאמינים לו וסומכין עליו שלא יהא משתי בי' שיכרא".

ד. עוד זאת יצויין מה שא' מהשלישים הר"ר א"ב ראזנבערג הנ"ל כותב ברשימותיו, "יל"ע, כשיש וויכוח בקהלה, והמיעוט חולק על הרוב בדבר שיש ספיקא דדינא, אם הצדק עמהם, ואם הצדק עמהם, הם יכולים לכוף את הרוב, אכן בפועל א"א לכוף מכח שהוא ספקד"ד, והרוב מוחזקים בנוגע בפי' לעשות שלא כרצונם, והמיעוט בטענת קים לי ממשיך כדעתו, אם בכה"ג י"ל שהרוב י"ל הכח לקנום המיעוט ואפילו לגרוע חלקו, אם נימא שיש להם הכח כשעושה פעולות המפריעות, **או שכיון שלדעתו זהו כדין ואין הכרעת הלכה בזה, בכה"ג אין בידו לקפח זכויותיו**, ואי נימא כן, **נוצר מצב שחלוקה נעשה האופציה היחידה**, אף אם נימא שמעיקר הדין לא שייך. **ובפרט אם נימא שכל א' נחשב מוחזק לפי ערך חלקו** וכו', כשא"א להיות יחד, ובפרט כשהמיעוט לדעתו עשה כהוגן, **א"א להפריעו, ואסור לקנסו וכו'. וממילא יש הכרח לחלוקה**".

תמונות בהירות ממחנה השוטרים (פאליצי"י) שהשתלטו ועשו 'סדר' בביהמ"ד הגדול ביום י"ג אדר תשס"ה [יום המחרת אחר הסתלקות כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל].

מכתבים מעורכי דין (לאיער"ס) שנכתבו בציווי מנהיגי קהל תומכי האח הצעיר, שנמסרו לתלמידי חכמים ועסקנים של צד יורשי כ"ק מר"ן זצ"ל, לאסרם בדריסת הרגל בכל בניני הקהלה.

סיפורים מרובים מאברכים ובעה"ב עדינים בעלי נימוס, וכן אנשים זקנים וישישים, שבאו ללמוד ולהתפלל או לאחל מז"ט בשמחת קרוביהם, ונדחפו ונזרקו החוצה באלימות [אשר לא היתה כן דרך באבוב מאז ומקדם].

עובדות ומאורעות מתלמידים ותלמידות אשר נזרקו מהמוסדות, בגין 'חטאם' היחידי אשר הוריהם משתייכים ונאמנים לצד יורשי כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל. ועוד ראיות שונות[ח].

פרק ט' | בירור דיני רוב

ענף א': לקט מדברי הפוסקים, לאיזה עניני הנהגת הקהלה הולכים בתר רוב, ואיך מבררים הרוב הזה.

ענף ב': ביאור ענין חתימות התביעות והבחירות **המגולות והפומביות** שנערכו ע"י הבי"ד בימי אלול תשס"ז - תשרי תשס"ח.

ח. ובר מדין, יצויין מה שהר"ר א"ב ראזנבערג הנ"ל כותב ברשימותיו, **"מציאות שישאר חבר בקהלה ע"י זכויות גמורות ככל חבר, ויהא אוחד וחסיד של רמ"ד [כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א], הוא כמעט בלתי אפשרי לטווח ארוך, לאור זה אולי הגדר ציבור שנזרק, וכו'. ציבור שנחלק וכו' כשא"א להיות יחד, ובפרט כשהמיעוט לדעתו עשה כהוגן, א"א להפריעו, ואסור לקנסו וכו', וממילא יש הכרח לחלוקה".**

מה היה המדובר בבי"ד על מה ישמשו חתימות ההם.

בירור שאין שום תוקף עפ"י ההלכה לאותן החתימות.

שקרי בעל הבו"ש שכתב שרוב הקהל בחרו באח הצעיר להיות האדמו"ר.

פרק י' | השם "באבוב"

ענף א': למי שייך השם, האם להחסידים או להאדמו"ר. **בו נבאר שפשוט ביותר שהשם באבוב נוצר ע"י רבותה"ק מבאבוב זצללה"ה ולא ע"י החסידים [ובעל הבו"ש שכתב להיפוך מזה, לא כתב אלא דברי סכלות והבל], וא"כ לא תלוי באיזה צד יש 'רוב' החסידים[ו].**

ענף ב': העתקת דברי הפוסקים שנוקטים להלכה **ששני קהלות שפיר יכול כ"א לקרוא א"ע בשם שוה[ז].** וא"כ בפשר קרוב לדין, כיון שמצד הדין א"א לעכב מלהשתמש בהשם באבוב, **לא שייך פסק דין על השם באבוב,** ובפרט שא"א לעכב היורשים האמיתיים מלהשתמש בהשם באבוב ואפילו שלא להוסיף שם לווי, דהלא אדרבה הן הם היורשים האמיתיים[ח].

ו. היינו אפילו לדבריהם שיש להם הרוב, **אבל באמת אם לא היו הבחירות מגולות אלא מוסתרות קרוב לשער שלא הי' להם הרוב.**

ז. ויצויין בזה מה דמתאמרא משמי' דהגאון ר' משה פיינשטיין ז"ל שכאשר נשאל פעם על נידון כזה בין שני קהלות שהשתמשו בשם שוה השיב **"הלא הנידון אינו על רבנות העיר גופא, אלא על השם המושאל, ושם המושאל אינו אלא דמיון, ובדמיון יש מקום לשנים",** ודפח"ח.

ח. ואכן כך כותב הר"ר א"ב ראזנבערג הנ"ל ברשימותיו "אם מצד הדין יכולים לעכב, הרי טוב, **אכן בתורת פשרות ושלום וכדו' קשה לעכב [צד יורשי כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל מלהשתמש עם השם באבוב], ואפילו שם לווי לא יועיל הרבה".**

ענף ג': בעל הבו"ש משמיט דברי עצמו שהוא פסק לפני כמה שנים ששני קהלות שפיר יכולים להקרא בשם שוה"ט.

מבוא

מטרת הספר

הנה בחודש סיון שנת תשס"ז לפ"ק, יצא לאור על ידינו קונטרס **יושר דברי אמת**, אשר בו נתבאר צדקת קהלתנו. ותלי"ת שנתקבל הדבר אצל הרבים, הן רבנים ויושבי על מדין, והן המון עם ובעלי בתים, וענו ואמרו הננו מבינים מעמדיכם אשר כולו מיוסד על אדני התורה והצדק.

אולם ברבות הימים והשנים שהדי"ת נמשכה ונתארכה בעוה"ר, חשבנו פן יעלה בלבות המוני בית ישראל איזה מחשבה שאולי נמצא איזה צוואה מרבותינו הקדושים ז"ל או שנתחדש איזה דיון הלכתי שעבורה נסתבכה עומק ההלכה וזאת הסיבה שנמשכה ה'דין תורה' כ"כ הרבה שנים, על כן הי' בדעתנו להוציא לאור ספר המקיף את כל דינים השייכים להסכסוך, בכדי שיראו כל הלומדים אמיתת הדברים ושאין זה דין מסובך כלל, וכבר התקיימו בקהלות ובחצרות חסידים דיני תורה כעין הדיון שלנו המיוסדים על אדני ההלכות הנדונים בזה. כמובן המציאות שונה בכל נידון, ובהשתנות פרטי המציאות, אזי נשתנה גם תוצאות הדין, על כן ברצוננו היה להציג לפני הציבור מציאות הדברים כפי שהתקיימו, ועל פי זה ירא הקהל וישפוט כל אחד במו עיניו מה הדין בנידון דידן.

ובתוך כך יצא לאור 'ס' שו"ת' הברי והשמא לר' זלמן גרויז נ"י המשמש כבורר מצד תומכי האח הצעיר.

בספרו זה סי' ד' דן באריכות אודות דין תורה אחת שלא הזכיר אל מי ירמזון מיליו, אבל התחיל בזה הלשון: מעשה באדמו"ר זצוק"ל שלעת זקנתו אמר לכמה מן המקורבים שלו שרוצה ששני

גם גירסה שהוסיף שלאחר פטירת בן הגדול יכהן הצעיר. גם מסר כמה מן המוסדות עוד בחייו לחתניו. לאחר פטירתו הכתירו החסידים את המבוגר לאדמו"ר ואת הצעיר לרב הצעיר, בפועל בן הגדול הי' כבר חולה באותה שעה, ולא קיבל בידו את הנהגת המוסדות, וימי הנהגתו לא נתארכו, לאחר פטירתו נתהוה מחלוקת, תומכי בן הצעיר טענו וכו' [ושם מתחת לקו אות א' התחצף והעיז פנים לכתוב: עוד טענו דהואיל וכבר הי' חולה בשעת המינוי **לא הי' במינויו רק מינוי של כבוד**] מאידך חתני של אח המבוגר הקימו קהלה בפ"ע וחילקו השררה ביניהם, הצעיר נהי' אדמו"ר ונשיא הקהלה, והמבוגר נהי' הרב האב"ד ונשיא המוסדות, עכ"ד הנוגע לענינו.

כמדומה שדין תורה גדולה ומפורסמת בכל העולם כולו כדין תורה של קהל באבוב עדיין לא נהייתה. **וזה כמעט י' שנים שנמשכה ונתארכה, וכמעט אין א' שאין ידוע לו מה קרה בבית באבוב.**

ויבא בעל הבו"ש וכיסה במכסה עור כחש אל מי ירמזון מיליו, וכאילו לא ידע הקורא אל איזה דין תורה הוא מחוה דעתו. **האם יש צחוק וגיחוך יותר מזה? הכי אם יספר איש ברמיזה מעשה קריעת ים סוף בלי להזכיר שם משה רבינו לא ידעו במה המדובר?!**

אך בעל הבו"ש חשב ש'עולם גולם', ואמר "משטה אני בכם", וחשב שאולי לא יתגלה קלונו, ושקריו יתקבלו אפי' רק למחצה ולשליש ולרביע, ובאופן זה ציפה שיתקבלו דבריו ויפוצו מעינותיו.

אולם הלא מוכח מתוכו שמעשה באדמו"ר זה הוא גופא דעובדא דבאבוב [וכוונתו לכ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל (ראה על כך בפנים בפרק ג')**], וממילא כל מה שכתב ובכל דבריו הוא נוגע וקרוב אצל עצמו.**

ומראות נגעים שלו שתים שהן ארבע רעות שעשה בזה.

חדא, שגילה פנים בתורה שלא כהלכה, וסילף כמה וכמה שיטות ובזדון העלים הרבה שיטות גאונים מפורסמים, ולא נותר כל עלה בהבו"ש בלי עירפול וטשטוש ותחשך עין הקורא בכל עניני הדיונים, וכמו שנוכיח בבירור גמור סילופיו וכזביו בדברי הראשונים והאחרונים, **ובאמת כל המעיין בדברי הבו"ש פה ושם ישתומם מאוד על הסילופים שעשה בדברי הפוסקים ובדברי השו"ע גופא, דברים שאין טעונים בירור מעדות מפי השמועה וכיוצ"ב אלא גלויים לעין כל, וכל בר בי רב יכול לבדוק הדברים בעצמו.**

שנית, ששיקר בשאט נפש ב"המעשה באדמו"ר" הגם שידוע לו בפירוש ובבירור שלא הי' כמו שמספרה, וכפי שנוכיח באריכות בעז"ה בספרינו הלז (בפרק ג' וד').

שלישית, שפגע ונגע בכבוד רבותינו הקדושים מבאבוב זצוקללה"ה נבג"מ, וכמו שנוכיח בפנים. הן בדבריו הבדויים על דבר צוואתו ורצונו של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל, דברים שאין להם שום הבנה ופירוש כלל, וכפי שנוכיח בספרא הדין. וכל בר דעת כאשר יקרא את הדברים ישתומם ויאמר, הנשמע כדבר הזה או הנהי' כמוהו?! **הלא ידוע ומפורסם בכל קצוי תבל קדושת צדקתו וחכמתו העמוקה בכל הענינים, ובפרט בדיני ממונות, שכנודע לפני מלחמת עולם השני' כאשר כיהן ברבנות העיר באבוב ישב על כסאות למשפט ודן בדי"ת מסובכים והי' שמו הולך לפניו כמובחר שבמובחרים לפשר בין בעלי דינים בחכמת שלמ"ה.** והן שכאילו היה כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל משועבד ל'טובי הקהלה' ולא היה יכול להחליט בהמוסדות כפי רצונו, **בו בזמן שהאמת ידוע לכל שהוא בנה ושיכלל את כל המוסדות הק' ממסד עד הטפחות במסירות נפש גדול כפי שנוכיח בפנים.** ופתאום עכשיו בא בעל הבו"ש לבזותו, ובמקום לגמור עליו את ההלל, בא זה קדשי קדשים לחלל. **ובו בזמן שדן על המשכת השושילתא**

קדישא של האי צדיק וקדוש אלקי, גדול מרבן שמו, אין בעל הבו"ש בוש לבזותו.

והן במה שמבזה כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל בכתבו עליו שלא נתקבל לאדמו"ר "רק מפני הכבוד", ושלא קיבל הנהגת המוסדות בכלל ו"שיש כמה וכמה טעמים שלא היינו חייבים לקבלו עלינו לאדמו"ר מבאבוב".

צדיק קדוש וטהור זה שהי' פועל ישועות בקרב הארץ והי' נערץ ונקדש בכל תפוצות ישראל מסוף העולם ועד סופו, בא נגדו בעל הבו"ש בלי בו"שה וכלימה לבזותו ולהשפיל כבודו בכדי להגיע למטרתו ומזימתו [וכמו שנבאר להלן בפרק ה']. הכי **לית דין ולית דיין?! הכי הותרה הרצועה לעשות ב'דין' 'תורה' ככל העולה על הרוח הכל בכדי שהצד שלו ינצח?!**

רביעי בטומאה, והיא טענה עצומה אשר נתעוררה ע"י כמה רבנים שליט"א: בעל הבו"ש הלא הוא הגבר היושב על מדין סכסוך באבוב והוא הבורר של תומכי האח הצעיר, **א"כ מי יוכל להאמין שמי שהוא מכונה בשם 'דיין' יבוא להדפים באמצע אותו הדין תורה שיטתו וחוות דעתו בנוגע הפסק להדין תורה?! הנשמע כזאת או הנהי' כמוהו?! הכי ח"ו נשתכחה תורה מישראל?! הכי שרי לעשות ב'דין' 'תורה' נגד התורה?!** ראה בש"ך חו"מ סי' י"ז (ס"ק ט'), וז"ל, **אם כבר נשאל מדיין וכתב לו פסק ודעתו עליו, אין רשאי לפסוק, דחשיב כנוגע שם.** ועעו"ש סי' י"ח (ס"ק א') בשם ספר באר שבע, **דאפילו היכא רק גילה דעתו מקודם אסור להדיין לדון,** עיי"ש.

הבו"ש הנ"ל כבר יצא בחודש אלול העבר, ותיכף בעת בא לידינו המציאה הזה, ששנו על אמרותיו כי אך עתה יצא כאור משפטינו, מכיון שהוא פירסם טענות ותביעות הדין תורה שהיו עד עתה סתומים וחתומים בכתבי ובפראטאקא"ל הבית דין, כעת הקרה ד' אלקינו לפנינו זמן מוכשר, למנצח על מחלות ושגיונות בעל הבו"ש לענות לכל משכיל. ובכדי שלא יעבור אפילו זמן כל שהוא בלי

מחאה למען כבוד ד' ותורתו, הדפסנו אז תיכף קונטרס קטן, בשם **זאת התורה לא תהא מוחלפת.**

ותלי"ת נתקבל קונטרס זה באהדה רבה, ונתן מקום לדברינו בלבות תלמידי חכמים ונתקבלו אצל אנשים חכמים וידועים ומבינים בתהלוכת דין ומשפט בזמננו, והביעו שביעת רצונם על גילוי מקצת **מהסילופים והשקרים הרבים שנדפסו בחיבור הבו"ש**, בראותם הדברים הנכונים אשר זכינו לגלות ושהצגנו בפני קהל הלומדים **הגילוי פנים בתורה שלא כהלכה.** ואם כי יש בו רק דוגמאות אחדות ונגענו בקצה המזלג רק על ב' ענינים הנידונים, דהיינו ירושת שררה בכלל וחתנו כבנו בפרט, אמנם על הכלל כולו יצא, איך שבעל הבו"ש מערבב ומטשטש את דעת הקורא לאורך חיבורו ומעלים עין מדעת הפוסקים העומדים נגדו. ובאשר שרבים אומרים מי יראנו עוד להעמיד האמת על מכונו, ומה גם שהראשונים ספו תמו מן השוק, ניגשים אנחנו בזה לגלות בפני כל המהדורא החדשה והמורחבת, דהיינו חלק א' וגם חלק ב'.

☆ ☆ ☆

גופא דעובדא

והננו להציג בפניכם גופא דעובדא של נידון דידן היכי הוה:

אחר תום ימי זעם מלחמת העולם השניה, שבו נחרבו עולמות של תורה וחסידות, ונעקד"ה רוב חסידי באבוב ובראשם רבם הגדול והקדוש **כ"ק מרן אדמו"ר בעל קדושת ציון זצוקללה"ה הי"ד'**, בחורף שנת תש"ו נסע בנו **כ"ק אדמו"ר מרן רבינו שלמה זצוקללה"ה** מאיטאליא לעיר לאנדאן הבירה, ואחר איזה חדשים נסע

י. וכן נעקד"ה גם זוגתו הרבנית הצדיקת מזוו"ר הי"ד (בת הגה"צ מלימנוב זצ"ל [חתן כ"ק מרן אדמו"ר הראשון זי"ע]), וילדיו הענטשא ומרדכי דוד הי"ד (שהי' נקרא מרדכי ע"ש הרה"ק רבי מאטלי מטשערנאביל זי"ע, ודוד ע"ש הרה"ק רבי דוד מקשאנוב זי"ע, ומרדכי דוד ע"ש הרה"ק הרבי ר' מרדכי דוד מדאמבראווא זי"ע), **ונותר לפליטה רק בנו הגדול כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל.**

משם לניו יארק יצ"ו והגיע לאדמת אמעריקא ביום י"א אדר ב' תענית אסתר מוקדם, ואע"פ שכ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל הי' שבור ורצוץ מהתלאות הגדולות והקורות הנוראות שאירעו לו בימי המלחמה ומהצרות העצומות שתכפו את כל בית ישראל, עכ"ז התאזר בגבורה דקדושה והשליך את נפשו מנגד והתחיל לבנות ההריסות, ותיכף בהגיעו לניו יארק יע"א ראה לעצמו תפקיד וחוב קדוש לאסף העצמות היבשות וללקט שארית הפליטה אודים מוצלים מאש שעדיין הסתופפו בצל קדשו של אביו הקדוש זצוק"ל, ובכוחות נשגבות למעלה מדרך הטבע הקים מוסדות באבוב על דרך הסלולה מאבותיו הקדושים מבאבוב, צאנז, ראפשיץ, דזיקוב וקאמינקא נבג"מ זי"ע, ובתחלת שנת תש"ז ייסד מחדש ישיבת באבוב, ובמשך השנים אח"כ ייסד שאר המוסדות, ועמל ויגע יומם ולילה להקים עולה של תורה וחסידות וייסד כל המוסדות והקהלה אשר אנו רואים היום, וכל זאת עלה לו ביגיעות קשות הן בגשמיות והן ברוחניות ובבחי' מסירות נפש, כי בשנים הראשונות נשא **בעצמו** עול המוסדות ועקב זאת השתרגו על צווארו חובות עצומות, וכאשר מעיד רבינו בעצמו במכתב ששלח לבנו הגדול **כ"ק אדמו"ר מרן רבינו נפתלי צבי זצוקללה"ה** (א' כי תבוא שנת תש"ז), **וזלה"ק** (המכת"ק נדפס בשלימותו בס' מכתבי הדרכה [מכת"ק של רבותה"ק מבאבוב זצללה"ה] עמ' קי"ד): **"ואם אמנם טרוד אנכי מאוד מעול הכבד אשר השתרג על צוארי, כי מוכרח אני להתחיל לבנות יסוד מחדש במדינה נכרי', וכל התחלות קשות, עכ"ז נתאמץ בכל עוז להתגבר על כל התלאות והקושיים העומדים לנגדנו".** [ולאפוקי מהני דאמרי שבאבוב היתה קהלה שבחרה ברבינו שיעמוד בראש המוסדות שלהם, **אלא כ"ק מרן רבינו מהר"ש זצ"ל בעצמו בנה והקים הכל יא**].

יא. ואדרבה, ידוע ומפורסם מה שסיפר כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל במקהלות עם בלאנדאן שנת תשמ"ט במסיבה לטובת מוסדותינו הק', שכאשר הגיע לאדמת אמעריקא **יעצוהו ידידיו וחסידיו שלא יקים מוסדות**, ביניהם החסידים הנגידים ר' יחיאל ריינהאלד ע"ה, ר' חיים שמעון ליפשיץ ע"ה (שהיו עוד מהמסתופפים בצ"ק של כ"ק אדמו"ר הראשון זי"ע), ועוד, באמרם אליו שכבר סבל די צרות

תיכף בבוא בנו כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל מארץ הקודש, דהיינו בחודש חשון שנת תש"ח, העמיד עצמו לימין קדשו של אביו הקדוש,

---

יגון ואנחה ולמה יוסיף לעצמו מכאובים, ודיברו על לבו שהם יקימו עבורו ביהמ"ד מפואר ויחזיקוהו מכספם ולא יחסר לו כלום ויהי' עושר עם ממון הרבה בהבאנ"ק וכו' וכו', **אבל רבינו מהר"ש זצ"ל השיב את פניהם ובמסירות נפש עצומה השליך נפשו מנגד להקים עולה של תורה וחסידות ואע"פ שנפל על צווארו חובות אדירים.**

ובמכת"ק לבנו כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל ולאחיותיו בארה"ק תיכף אחר המלחמה כותב: "וועגען **מיין** פלאן פאר דער נאנטסטער צוקונפט, וויל איך מיך מיט אייך איבערשמועסען. איהר קענט אייך נישט פארשטעלען מיין גרויסען השתוקקות הנפש זיך צו בעזעצען על אדמת הקודש, צו **שאפען** זיך א איידעל מנוחה'דיג לעבען, צווישען א קרייז פון א פאר גוטע פריינד וואס ווייסען נאך וואס באבוב איז טייטש ... לעומת זה, איז **מיין** ערשטע אויפגאבע צו פערזארגען מיט א תכלית און איינארדענען אונזער עולם, וואס באדייט קיין ע"ה עטליכע משפחות שיחיו, וועלכע **איך** טאר נישט פערנאכלעסיגען". במכת"ק אחרת כותב (יום ה' וארא תש"ח): "בקשתי איזה אנשים ממכירי שיעזרו **לי** ... וליסד מחדש פה ישיבת באבוב". עוד כותב במכת"ק לארה"ק: "רבת שבעה לה נפשי יסורים ועיגום נפש מחוסר כסף להחזקת ישיבתנו פה, וזאת היא הסיבה שהעמסתי **עלי** חובות גדולים עד כי כשל כח הסבל ונלאיתי נשוא אותם ... **אני** מסובך בחובות גדולים ד' ירחם, כי לדאבון לבי **אני** עוסק בכל יום להמציא הלואות ... אני מבקש אתכם אהובי אחי ורעי הנצמדים בקירות לבב התפללו עלי שאזכה לישועה במהרה". במכת"ק אחרת לאנ"ש בארה"ק (ה' פ' לך לך תשט"ז לפ"ק) כותב: "אנכי אראה בלי נדר לשלוח לכם אי"ה מפה תמיכות יותר מכפי שידי מגעת למרות כל ההוצאות, המשאות הגדולות, חובות הישיבה **שאני** מסובך בהם".

בכל אלה לא מצינו אף שמץ או זכר כל דהו של איזה קהילה, **וחתימת ידו הק' תעיד עליו שהוא בעצמו נשא על צווארו עול הכבד של החובות האדירים**, עד שאחר שנים מועטים לקח כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל ע"ע עול החובות שהשתרגו ועמד לימין קדשו של אביו הק' בהקמת המוסדות הק' די בכל אתר ואתר ולכל קדשי בית באבוב, ובכוחות למעלה מדרך הטבע הקימו עולה של תורה וחסידות.

[ובדרך צחוק מכאיב ניתן להאמר, דאדרבה, הלוואי אילו הי' לו לרבינו מהר"ש זצוק"ל קהלה וטובי הקהל שהיו עומדים לימינו לסייעו בהקמת המוסדות, ולא הי' צריך לישא על צווארו העול הכספי הקשה].

כאשר השמיע כ"ק מר"ן רבינו זצ"ל בתוך דבריו הק' ברבים (ל"ג בעומר תשנ"ח), **"פונ'ם ערשטען טאג וואס איך בין דאהי געוועהן, איך בין נאך דעמאלט געווען א בחור פאר מיין חתונה, בין איך געשטאנען ליד ימינו פון טאטן** (זאל זיין געזונט) **[זכרונו לברכה]".** בהיותו בחור מינהו אביו להשפיע על הבחורים ולמסור להם שיעורים, ועמד בעזרה בכל עת ועונה. אחר איזה שנים (בערך בשנת תשי"ד) **כשהיה כ"ק רבינו זצ"ל עדיין אברך צעיר לימים** (כבן כ"ב שנים)[יב] **לקח על עצמו העול בבניית והקמת המוסדות והקהלה על כל פרטיה ודקדוקיה, וכן כל המוסדות בכל מקום מושבות חסידי באבוב ברחבי העולם, כל דבר קטן וגדול היה עפ"י מוצא פי כ"ק מר"ן זצ"ל,** ובכל פעם כאשר היה צריך רבינו מהר"ש זצ"ל לשלוח איזה שליחות לאיזה מקום לחזק קהלת חסידי באבוב באיזהו מקומן הן ברוחניות והן בגשמיות, היה שולח את בנו חביבו ויד ימינו כ"ק מר"ן זצ"ל, ובמשך כל השנים לא זזה ידו מתחת ידו, והיה לו השפעה גדולה על האברכים והבחורים, וכמבואר הכל באריכות להלן בפרק ה'.

כעבור שנים הרבה, כאשר גדל בנו הצעיר של רבינו מהר"ש זצ"ל [ה"ה, הרה"צ ר' בן ציון ארי' ליבוש שליט"א האדמו"ר של הצד שכנגד], ניסו בני משפחת הרבנית בזוו"ש לקדם מעמדו ושיהיה גם לו איזה מעמד נכבד, **וגם ניסו בכל פעם לדבר על לב אביו כ"ק מרן רבינו מהר"ש שיכתוב צוואה או יגיד איזה מימרא בנוגע כהונת בנו הצעיר, וכל נסיונם הי' לשוא ולא עלתה בידם** כמבואר להלן בפרק ג'.

ביום המר והנמהר ר"ח אב תש"ס כאשר עלה כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל בסערה השמימה, **מינו כל הקהל הקדוש את בנו הגדול כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל למלא מקומו הטבעי** (כאשר התבטא הרב החסיד ר' משה מאיר איינהארן שיחי' שהכריז החכתרה ומובא באריכות להלן פרק ד'),

---

יב. ראה בפנים בפרק ה' מה שסיפר רבינו זצ"ל.

באותו זמן הוכרז ג"כ שאחיו הצעיר יהיה 'הרב הצעיר', כאשר יבואר פרטי הדברים בפנים פרק ד'.

תיכף כשבת כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל על כסא האדמורו"ת, ונטל עול ההנהגה בידו, **כאשר כל המוסדות והקהלות דחסידי באבוב בכל קצוי תבל היו תחת שליטתו המליאה והיחידה**, היה שמעו יצא בכל העולם כפועל ישועות בקרב הארץ, **ואפילו זקני החסידים שהיו מבוגרים ממנו הרבה התבטלו אליו בהכנעה רבה והכירו אותו לצדיק וקדוש ופועל ישועות ואלפי חסידי באבוב נהרו להסתופף בצל קדשו, מהקרוב ומן הרחוק באו להתברך בברכת צדיק, אף בהזמנים שהיה חלוש וחוליו הכביד עליו, וכל גדולי הדור השכימו לפתחו והיו מקבלים פניו בהכנעה והערצה יתירה.**

אור ליום כ"א אדר שנת תשס"ד אחר תקופת הנהגה של כארבע שנים בלבד נפל כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל למשכב בפתע פתאום לראבון לב חסידי באבוב בכל קצוי תבל, ומאז הונהג הביהמ"ד ע"י הגבאים עפ"י הוראות שקיבלו מהשני חתני דבי נשיאה, ה"ה, **כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א** ואתו עמו **הגה"צ אב"ד דקהלתנו שליט"א**[יג]. בחודש תשרי שנת תשס"ה התקיימו התאספיות שירות ותשבחות בשבתות וימים טובים מטעם גבאי הקהלה ועפ"י ההוראות מחתני כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל כנ"ל. כך עברו הימים הק', עד שאיזה מקורבים וידידים של האח הצעיר התאוו תאוה להגדיל את מעמדו וגמרו בדעתם שאז הוא עת המוכשר לכך, ותלו מודעה [נגד רצון גבאי הביהמ"ד] שבליל שבת בראשית ינהיג הרב הצעיר את השירות ותשבחות. זה הי' הצעד הראשון לגלות החילוקי דעות בקהלתנו ולהלהיב ניצוצי אש המחלוקת בעדתנו שתהא השלהבת עולה למדורת אש גדולה, וכדי להשקיט כל זאת נעשו הרבה השתדליות לבטל זאת, אך כל המאמצים עלו בתוהו. ולפיכך התקיים בליל שבת בראשית ההיא שתי אסיפות מרעים (באט"ע"ם) א' בראשות

יג. כמו שיבואר לקמן בפרק ד'.

השני חתני דבי נשיאה ה"ה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א והגה"צ אבד"ק שליט"א, והב' בראשות הרב הצעיר. אחר השבת התקיימו אסיפות בין ראשי הקהלה ובני המשפחה משני הצדדים, ומפר' נח והלאה התקיימו שוב התאספיות בלילי שבתות כפי הוראות הגבאים בלי הנהגת הרב הצעיר.

כאשר לקינו בכפלים ביום י"ב אדר תשס"ה אחה"צ, כשנסתלק כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל אשר אמרנו בצילו נחיה ונצחו אראלים את המצוקים ועלה בסערה השמימה, בכדי למנוע מחלוקת וחילול השם אמרו נציגי יורשי כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל לנציגי וקרובי האח הצעיר שהיות שעפ"י התורה וההלכה מגיע השררה ליורשי כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל, אבל כפי הנשמע הם רוצים ועומדים להכתיר את אחיו הצעיר, ע"כ הם מבקשים מאתם שלא יעשו דבר עד שיבורר ההלכה כשמלה, דהיינו שיושיבו בי"ד ויעשו כדבריהם וכפי התורה אשר יורו, אבל תומכי האח הצעיר סירבו, והשיבו שאין מקום כלל לדון וברור להם שהצדק אתם ושלדעתם אין שום ספק בדבר, וע"כ הם ימנו מיד את האח הצעיר לממלא מקום, על זה ענו נציגי יורשי כ"ק מר"ן זצ"ל דאם כן גם הם יכתירו מיד את חתני כ"ק אדמו"ר זצ"ל לממלאי מקומו, ואכן באותו לילה אור ליום תענית אסתר עוד לפני הלוי' של כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל הכתירו ב' הכיתות את אדמור"ם [כל אחד במקום נפרד, **ולא בביהמ"ד הגדול**].

למחרתו, בבוקרו של י"ג אדר תענית אסתר, נכנסו חתני כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל לבית המדרש הגדול, ואחר שכבר עמדו במקום חותנם הק' זצ"ל והתחילו להתפלל, נכנסו הכת שכנגד עם רבם, והתנפלו על המתפללים מצד שלנו והכו אותם מכות חזקות, והביאו אתם מחנה גדול של שוטרים (פאליצי"ר) שעזרו להם במעשיהם הנלוזים והפריעו את מנוחת המתפללים, עד שגירשו המתפללים מצד שלנו החוצה [תמונות מהשתלטות זו יצורף אי"ה בפרק ז' קהלה שנזרקה ענף ג' השייך בחלק הבא].

ומה עושה יהודי ירא שמים הרוצה לעשות רצון הבורא, כאשר זדים קמו עליו לחטוף ממנו את אשר לו, האם יתן למכהו מכות יותר חזקות ואכזריות ויפילו למשכב?! לא כן דרך החרדים לדבר ד' ולתורתו, ולא כן דרך עובדי ד', ולא כן דרך חסידי באבוב אשר כ"ק מרן רבינו מהר"ש זצוק"ל הדריכנו כל הימים לברוח ממחלוקת ומכל צעד אשר יביא לידי חילול ד'. על כן כאשר ראינו שליל פורים ממשמש ובא, קבענו מקום לעצמנו, ונציגי צד שלנו הזמינו את את צד תומכי האח הצעיר לדין תורה.

ועתה נבאר פה התביעות שהגשנו כנגדם בבית דין:

תביעה א': ירושת שררה

על פי דין תורה שררת הקהלה שייכת ליורשי כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל כמו שהוא סתימת הפוסקים, ומנהג בתי דינים כהפוסקים דשררה עוברת לבן וכשאין בן עוברת לחתן ואף במקום שהרב שנפטר **השאיר אח** (וכל זה מבואר באריכות להלן בפרקים א' וב').

תביעה ב': חלוקת הקהלה

כל אחד מקהלת באבוב יש לו שותפות בנכסי באבוב, כמו שנפסק בשו"ע יו"ד סי' רכ"ד דביהכ"נ הוי כחצר השותפין, וכשחלק מהציבור [אפילו אם הם ה'מועטים'], ואפילו באופן שיוצאים מרצונם, אם הוא מחמת טענה נכונה, וכמו בנידון דידן שרוצים לעשות כדין התורה לבחור ביורש השררה כדת וכדין, על כן כאשר נתחלק הציבור, זוכה כל קהלה בחלקו בנכסים, כמ"ש בשו"ת מבי"ט סי' קע"א (מובא במג"א סו"ס קנ"ד), והרדב"ז והחת"ם ועוד פוסקים נקטו כן להלכה למעשה. ומלבד זאת, כיון שאין שייך להתפלל ביחד, שהמשתלטים זורקים אותם מביהכ"נ, יש אומדנא דמוכח דלאו אדעתא דהכי נשתתפו, ולכו"ע לית מאן דפליג שחולקין כמו שיבואר אי"ה בחלק הבא פרק ז'.

תביעה ג': ירושה פרטית

והיא תביעה פרטית של יורשי כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל, שכל נכסי באבוב שייכים לאדמו"י בית באבוב, ולפי זה בר"ח אב כאשר נסתלק כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצ"ל צריכים להתחלק כל הנכסים בין שני בניו מחצה על מחצה. וכמובן שירושה זו מוגבלת לפרנס ולכלכל בה כל צרכי באבוב עבור המשתמשים דהיינו חסידי באבוב די בכל אתר ואתר.

ותביעה זו מבוססת על מה שכתב אבי השושילתא קדישא מרן רביה"ק מצאנז זי"ע בשו"ת דברי חיים (ח"ב הו"מ סי' ל"ב) שבתי מדרשות של צדיקים אין להם קדושת בית הכנסת, ועומדים ברשות הצדיק ויורשיו. ובין דברי הפוסקים שהבאנו בבית דין לחזק טענה זו הובא גם תשובה שכתב הגאון אבד"ק יארדאנאוו זצ"ל לכ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל, ונצטט כאן מקצת לשונו, וז"ל, **שידוע לכל שהמזעות שנותנים לכ"ק אדמו"ר שליט"א [כ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל] הוא אדעתא דידי**, ולא נחשב עמו, **והוא רשאי לעשות בו מה שירצה**, אם לשלם השכירות להמלמדים או לכל דבר המצטרך להישיבה או לצורך ביתו, וא"כ בודאי תלוי בדעתו, **והוי ממונו ממש** לשנות לכל מה שירצה וכמש"כ בתשובות דברי חיים הנ"ל, עכ"ד. ודברי הגאון מיארדאנאוו ז"ל שהיה רב הביהמ"ד דחסידי באבוב בבראנזוויל, וידע אומדן דעת חסידי באבוב ואופן נדבת לבם לרבינו מהר"ש זצוק"ל, ישמשו כהגדת עדות מהו דין נכסי באבוב.

[הנה לפי פשטות לשון מרן הדברי חיים זצוק"ל וכעדותו של הגאון מיארדנאוו ז"ל הרי הביהמ"ד והמוסדות יש להם דין כממונו הפרטי של האדמו"ר, ולפ"ז הי' ראוי לחלק כל המוסדות הק' שהקים כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל בין שני בניו בשוה. אך כהיום יש פוסקים הסוברים שנשתנה המצב ואין הנדבנים תורמים להמוסדות שיהיו ממונו ורכושו ממש אלא שיהיו ממונו בהגבלה שיהא להשתמשות הציבור. ולפי דעת זה אפשר לטעון עוד יותר, שהיות ובר"ח אב נתמנה כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל למנהיג ואדמו"ר הקהילה, הרי הוי

היורש היחידי לנכסי הקהלה, ומעביר כל מוסדות באבוב ליורשיו אחריו ה"ה חתניו כבניו ממלאי מקומו שליט"א, ואין לומר בזה חוזר וניעור שהאח הצעיר ירש עכשיו את אביו, כי בעת ההיא לא היה לו ציבור חסידים ומוסדות וכיוצ"ב שיהיה שייך בזה ירושת נכסי הקהלה. אבל למעשה לא השתמשנו בתביעה זו].

ואלו דברי תומכי האח הצעיר מה שהשיבו בבית דין כנגד תביעותנו:

לתביעה א' ענו, שסוברים דאין ירושת שררה בזמן הזה, ועל חתנו כבנו טענו שהוא רק מליצה, והחציפו לומר שהגאון ר' שאול היה נוגע בדבר כיון שהיה לו סכסוך בכסא הרבנות של חותנו[יד]. ונגד זה הננו מבארים באריכות בפרק א' וב' **שדעת רוב רובם של גדולי הפוסקים הוא להיפוך.** [גם רצו לומר שכשהרוב אינו חפץ בהיורש יש להם הכח לדחותו].

על תביעה ב' השיבו, ש'מועטים' שפירשו אין זוכים בכלום מנכסי הקהלה. ועל זה ענינו ואמרנו, **שמעולם לא נתברר שיש להם הרוב על פי המבואר בפוסקים**, וכמו שנבאר אי"ה בפרק ח' איך צריכים לברר רוב עפ"י ההלכה. ואף אם נאמר שנתברר שרק מיעוט הקהלה עומד לצדנו, מ"מ היכא שהמיעוט פורש מחמת טענה נכונה שרוצים לקיים רצון התורה למנות היורש, ועוד שהרי אין יכולים להתפלל ביחד עם הרוב מחמת מריבות וקטטות, **בכגון דא לית מאן דפליג שמיעוט זוכה בחלקו לפי שיעור אנשיו.**

נגד תביעה הג' אמרו, שבאבוב יש לה דין קהלה כמו עיירות גדולות של פעם קראקא אמסטרדאם וכדו', שאינם שייכים להרב,

---

יד. וראה בפנים בשם שו"ת אגם מים דאין אלו דברי הג"ר שאול לבד אלא שדין חתנו כבנו הגיד מפי אביו רשכבה"ג הר"ר העשיל ז"ל בשם גאוני קדמאי, ועיין ברשימת הפוסקים דס"ל חתנו כבנו שכולם מתייחסים אליו בהערצה רבה ושאין אחר דבריו כלום.

אלא הכל נכסי הציבור, ואנשי הקהלה המה אשר בחרו ברבינו מהר"ש זצוק"ל שיהיה האדמו"ר, ולא הוא יסדה ושכללה. **אבל הלא אפילו תינוק בן יומו מבין שאין צריכים להשיב אחריהם דבר, כי כל מי שרק דרך פעם על מפתן באבוב יודע שבבאבוב מעולם לא בחרו אדמו"ר, רק כ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל הקים בעצמו המוסדות והוא היה הבעלים היחידי של הקהלה והמוסדות.**

ולשיטתם שאלו הדיינים שליט"א אם כן איך יכל כ"ק מרן מהר"ש זצ"ל ליתן ניהול המוסד בנות ציון לבתו תליט"א או ניהול המתיבתא לחתנו הגרבא"ה שליט"א כפי שהביאו בבי"ד, ועל זה השיבו שהקהלה נתנו כח זה לכ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל, ולתשובה זו תמהו הדיינים, **דהוא פלא שנתנו לו כח כזה חזק והכל בלי שום כתב רק בעל פה או באיזה אומדנא, הלא הוא דבר המביא לידי גיחוך.**

טענות צד תומכי האח הצעיר:

תביעה א': שבזה שניתן לו התואר 'רב הצעיר' היה בזה כעין הסכמה שלאחר פטירת כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל ימלא את מקומו, ועל זה נוכיח באריכות בפרק ד' **שלא מיניה ולא מקצתיה, ולא היה בזה שום הסכמה אלאחר מאה ועשרים שנה, ונתינת תואר הכבוד 'רב הצעיר' היתה אך ורק שיהיה לו תואר ומעמד נכבד, ותו לא.**

תביעה ב': שכאילו רצון קדשו של כ"ק רבינו מהר"ש זצוק"ל הי' שאחרי כהונת כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל יהיה אחיו הצעיר האדמו"ר, ושכאילו הי' ממנו צוואה בעל פה על כך. נגד זה אנו מבררים בפרק ג' **שלא דובים ולא יער, וכל העדויות למיניהם בשקר ומרמה יסודם, ואין בהם שום שמץ של אמת כלל וכלל.**

תביעה ג': שרוב הקהלה בחרו ברבם ואין צריכים כלל להתחשב בהמיעוט. מה שהשבנו נגד זה יבואר באריכות בחלק הבא פרק ח'.

תביעה ד': שהשם באבוב שייך רק להם כי הם ההמשכה לבית באבוב, ואין לנו רשות להשתמש בשם זה. ועל זה תשובתינו, ראשון לציון, **הרי ביררנו בפרק א' וב' שעפ"י הלכה אדרבה יורשי כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל הם ההמשכה והיורשים האמיתיים לבית באבוב**, ועוד מענות נגד זה יתבאר בחלק הבא פרק ט'.

☆ ☆ ☆

טרם נכלה לדבר נדגיש, שיותר ממה שכתוב כאן אפשר להאריך בנידון שלפנינו, אך מה שהננו מגישים לפניכם די להפריך דברי הבו"ש **ולקבל תיאור אמיתית ונכונה על הנידון בלי כחל ובלי שרק**, לא העלמנו שום דברים הנוגעים לגופו של הנידון, וכפי שעיני הקורא תחזינה מישרים. זאת ועוד, **דמכיון שכבוד קדושתם של רבותינו הקדושים זצוקללה"ה זי"ע יקר מאוד בעינינו, לכך נאלצנו להשמיט כמה פרטים פה ושם מפני הכבוד, אע"פ שהיו לטובתנו, ובהכרח ביטלנו רצון עצמנו**, וק"ל.

☆ ☆ ☆

וזאת למודעי, שכל מאמר או סיפור המובא בספר זה מבורר היטב והוא נכון ואמיתי על כל פרטיו, אולם במובן שאין ביכלתנו להדפים מקורן של הדברים, אבל הננו מודיעים בזה שאנחנו מוכנים למסור מקורות של עובדות המובאות בספרנו הלז לכל רב ודומ"ץ או ראש ישיבה וכיוצ"ב שיתקשר אלינו באופנים הרשומים בראש הספר, ובאופן זה יוכל להווכח על אמיתות הדברים.

ואף גם זאת, כל הדינים וההלכות שכתבנו כאן ביררנו היטב שיהיו כדת של תורה, ואם יסבור איזה לומד שאין פירוש הדברים כך, ויש ללמוד באופן אחר, יפנה אלינו באופן הנ"ל ונוכיח לו יושר דברי אמת אליבא דהלכתא.

☆ ☆ ☆

תקוותינו איתנה שיתברר האמת והצדק לעין כל, ויתרומם קרן התורה, ויתקדש שם שמים[טו], ואדון השלום יברכנו בשלום, שיהיה שלום במחנינו וכפי שהיה רצון קדשו האמיתי של אביר הרועים כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוקללה"ה כל הימים[טז], ונזכה לברכת השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחלה והסר ממנו יגון ואנחה ומלוך עלינו מהרה אתה ד' לבדך בחסד וברחמים בביאת משיח צדקנו בב"א.

הכ"ד,
תלמידי וחסידי באבוב

טו. כי לעת עתה הבריות [אף אנשים שאינם חסידים בכלל או חסידי באבוב בפרט] אומרים באנחה כשיש להם סכסוך בממון, "מה לי ללכת לדין תורה, **לכו חזו מה עלתה בדין תורה דקהל באבוב**".

טז. ראה להלן בפרק ג' ענף ו' דברי כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל בהטעי"פ המקוטע, וזל"ק בתוה"ד, **איך וויל נישט אז צווישן מיינע קינדער זאל ווערן א שנאת אחים, מ'קען זיך פארשטענדיגן בדעת – בחכמה ובדעת ובאהבה** וכו' **וויל איך בעטן אנשי שלומנו, אז עס איז נישטא קיין סיבה להרבות השנאה, דארט וואו מען קען זיין להרבות אהבה. און איך וויל בעטן מיינע זין, אז זיי זאלן אכטונג געבן, זאלן נישט לאזן, איינער לאזן רעדן לשון הרע אויפ'ן צווייטן** וכו', **פארוואס זאל דא ווערן א חילוקי דעות, און א שנאה צווישן צוויי חסידים, צוויי ערליי חסידים?** וכו', **וואס האט מען פון דעם? פארוואס זאל דא ווערן א פירוד לבבות, און ס'זאל נישט קענען זיין אהבה ואחוה?** וכו', **פארוואס זאל מען דא מאכן א שנאה און קנאה צווישן יראי ד'?** וכו', **וואס געווינט מען דא אז מען קריגט זיך? מען מאכט ליצנות איינער אויפ'ן צווייטן**, עכדה"ק.

דעת גדולי הדור

שלפנינו זצ"ל ולהבחל"ח גדולי דורנו שליט"א

בדין חתנו כבנו לענין ירושת שררה

מקודם שנרד לברר מקורות הדינים בפוסקים הראשונים וגדולי האחרונים שעליהם נשענים כל בית ישראל ומפיהם אנו חיים, נעתיק בזה פאקסמיליא מספריהם של גדולי ופוסקי הדור שלפנינו ולהבחל"ח גדולי דורינו שליט"א, אשר בפסק הלכתא דא נראה דעתם אחידה וקבלת הוראתם בקדושה מרבותיהם נשנה כמשנת רבים, והגם שמקור מחצבתם ממדינות שונות, והרי זו עדות על המנהג הנהוג בקרב כל ישראל.

שו"ת דברי יואל

מאת הגה"ק רבי יואל טייטלבוים זצוק"ל אבדק"ק סאטמאר יצ"ו

ב"ה

סימן פג

שלובט"ם לכבוד האלופים וקצינים אנשי אקרו"ט דק"ק שאמקוט ועל צבאם הגביר המרומם כבוד הר' **אלעזר לאזאר** נ"י רה"ק דשם.

אד"ש, כן בא אלי השמועה אודות ענין חזקת הרבנות דקהלתכם אשר כבוד הרה"ג דקהלתכם נ"י רוצה למסור זאת לחתנו הה"ג מו"ה יוסף לבי נ"י דומ"ץ דשם, אבל האקרו"ט מעכבים מלקרוא אסיפה להליע הדבר לפניהם, ובאמת אין זה נכון והוא דבר פשוט ואין צורך להאריך והאריכות בזה אך למותר, כי אף שאר כל אדם אם יש לו איזה דין ודברים עם הקהל מהראוי שיעשו, אולי יוכלו לבא לידי השוואה שלא יצטרכו לבא בדינא וליינא, ק"ו אם הרב מרא דאתרא מבקש מהקהל שיעשו אסיפה שברצונו לידע דעת רוב הציבור, שמחויבים לשמוע בקולו בזה, ואם אחרי האסיפה בדיין יהי' ערעור או טענות, הנה יוכלו אז לבוא לדין ויקוב הדין את ההר.

ובענין חזקת הרבנות אם אתנו כבנו, כבר האריכתי בתשובה אחרת דהעיקר כדעת הפוסקים דאתנו כבנו לענין חזקת הרבנות (עיין משמרת שלום יו"ד סימן רמ"ה אות ח'), אך אם יש איזה טענות בפרטות, הנה יש דין בישראל ואריך לבא לפני בי"ד, ועכ"פ מהראוי לעשות קודם אסיפה כנ"ל...

הק' **יואל טייטלבוים**

שו"ת עטרת שלמה

מאת הגאון רבי שלמה קארעליץ זצ"ל*)

ב"א הגאון בעל החזון איש זצ"ל ודיין בפתח תקוה יצ"ו

הזכרים, משמע שזהו דין מקוים בירושת מלכות בית דוד שאינם זוכים רק הזכרים, אבל במלך ישראל ולכל שרירה יורשות גם הנשים וכמו שכתב הגאון בפאני מר, אשר לפ"ז אין הכרח לכאורה מה שהכריח בסוף תשובתו (הסתרי לב) "אך בתופן דעל האמת ליכא מזה ראי' כלל שבן הבת יהי' ראוי לירש בירושה זו וכן דעתי טוטה קלת ופב"פ צריך לימוד".

והנה בפסוק הדברים נראה מדברי האחרונים ז"ל שנדחקו לתת טעם שגם אתנו של הרב יורש משרת אותנו, אף שבכר כתבנו שקברתם נראה ממוה אבל עכ"פ נראה שהמשנה הוא כך ומשום זה הוא שבתבו טעמים דחוקים עכ"פ כדי לישב את המשנה, וכן הכריע האפני מר בתוך תשובתו שם (סיי"ל מי' שי"ב) נראה שכך הוא הלכה, ואף שהסתרי לב שם (תשו"ת סוף סי' כ"ג) כתיב ז"ל אך לענין אתנו כדי לי שאינו נכנס לירושה זו מהטעם שבתבתי, ושוב ראיתי בתשו' עבודת הגרשוני סי' מ"ט דפשוט לי כן, ואף שהראי' שהביא לא מכרעת, אבן נ"ל שדבר הפשט בפיהו אתת (ועין בפאני מר שם שהאריך הרבה בדברי עבודת הגרשוני), מ"מ נראה דמתאחר שרוב האחרונים ז"ל פסקו שהתנן יורש את תותנו בשרירה וכן הי' המנהג הכי נקטינן, ובפרר לפ"ז שאחרי פטירתו של הרב ד. נשאר הרב ג. יורשו מעתו אתנו של הגאון המעתו.

סימן מא

בענין ירושת שרירה בבן שאינו ממלא מקום אבותיו

(המשך להנ"ל)

א) דון אתת שנשאר בן אחד מהרב ד. ושם הי' ממלא מקומו הי' הוא היורש היחיד מאחר שהרב ג. יורש רק מלד אשתו שהיתה בתו של הרב ד. וכמבואר ברמב"ם בפ"ד מהל' כלי המקדש ה"כ וכל הקודש לנחלה קודש לשררת המת, אולם אם הבן היו ממלא מקומו מקומו מסתפק הגאון מקרי לב בתשו"ת סי' כ"ל אם הירושה עוברת לתי שקודש בנחלה, כגון בשני בנים דהגדול היו ראוי אם יחבה בתיתי אחיו הקטן, וכן בבן ואת והבן היו ראוי אם יחבה האת, או דילמת כל שנעלה השרירה לאבי מי שאינו ראוי פקא דין ירושה ושם יתנו הטוב בעיניהם.

והנה הגאון ז"ל רצה להביא ראי' מדברי הרמב"ם בפ"ל מהל' מלכים ה"ז שכתב כשמעמידים מלך כו' ומאחר שמושחין המלך הרי זה זוכה לו ולבניו עד עולם שהמלכות ירושה היא כו', והוא שיהי' הבן ממלא מקום אביו בחכמה ובירלה, הי' ממלא בירלה אעפ"י שאינו ממלא בחכמה מעמידין אותו במקום אביו כו', ודברי הרמב"ם לי"ב דבחתילת דבריו כתב והוא שיהי' הבן ממלא מקום אביו בחכמה ובירלה, ומשמע שזהו לעיכובא, ואילו בסוף דבריו כתב הי' ממלא בירלה אעפ"י שאינו ממלא בחכמה מעמידין אותו, משמע דמסתפק בירלה לבד, אשר לפ"ז מיותר מש"כ בתחילה שהוא צריך למלאות בחכמה ובירלה, דלמאי נ"מ שהוא ממלא גם בחכמה והא רק בירלה מעכב, ונראת בחיתוך מלה תל"ז כתב רק והוא שיהא ממלא מקום אבותיו בי"ש, אבל כל שאין בו י"ש אע"פ שהחכמתו מרובה אל"ל שאין ממנין אותו בחיתי מן המוניין שבישראל כו', ולא הזכיר כלל שהוא צריך למלאות בחכמה, ומתוך זה הידק הגאון ז"ל שסותר הרמב"ם דמן התורה נענין שימלא בשני דברים בחכמה ובירלה, אלא מדרבנן בני אם ממלא בירלה בלבד, ואם הוא שמחלק לי' הרמב"ם בתרתי, והקשה לפ"ז כיון דמדאורייתא בענין שני דברים, אי"כ אם את הקטן ממלא בחכמה ובירלה ולא את הגדול, שמדאורייתא הי' צריך לומות בירושה אביהם את הקטן, וא"כ איך אתו רבנן ועקרו לדין תורה שחסה הגדול, וכתו בעובדא דרבי שמיעה את רבן גמליאל שמילא את מקומו בירלה, בתקום ר"ש שבגראה מילא מקומו בחכמה ובירלה.

ומזה רצה הגאון ז"ל להוכיח שאם הגדול אינו ממלא מקום אבותיו בטו בכלל דין ירושה ויטולים לתנות לתי שירצו, אלא שמדרבנן כל שממלא בחתת מאתו או בחכמה או בירלה אבי, ואין כאן עקירת דין התורה מאחר שתן התורה אין כאן זכות ירושה וע"ש שהאריך.

ב) והנה מה שהידק הגאון ז"ל דמדאורייתא בענין שיהא ממלא מקום אבותיו בחכמה ובירלה, ומדרבנן אבי אם ממלא מקום אבותיו בירלה בלבד, דבר זה אתוס מאד בדברי הרמב"ם, ותה שהקי' דלאיזה צורך כתב הרמב"ם שיהא ממלא מקום אבותיו בחכמה ובירלה, הי' נראה לתורה דל"מ אם שני הבנים היו אתומים שאין כאן גדול וקטן, דאם אחד מהם גדול בחכמה ובירלה כאבותיו והשני הוא גדול רק בירלה, אז ממנים את הבן שיהו

*) הגרי"ז מבריסק זצ"ל אמר עליו שעל פסקיו ודאי יש לסמוך. וכן אמר הגרי"ש אלישיב ז"ל שבדורינו לא הי' מי שיוכל לפסוק דין מסובך רק הגר"ש קארעליץ (כ"כ בס' הזכרון).

שו"ת שבט הלוי

מאת הגאון פוסק הדור רבי שמואל הלוי וואזנער שליט"א
רב ואב"ד זכרון מאיר בני ברק יצ"ו

סימן קכח

בענין ירושת הרבנות לבן הרב ולחתנו, ובענין מעלת תלמיד בזה

פב פוכרמאו טלגן ני זכרים תשל"ח לפ"ק.

היות שלין לי פב הספרים הנלרכים לכתות יסודי הזכרים בשרשם ומתילה רוח שמשחת, הנה נשלם יהושע הבן כסלו הרבנות של מגיו יהושע דנרי הרמב"ם פ"ל ממלכים כ"ג, וכל הקודם לנמלה קודם לירושה המלוכה, והבן הגדול קודם לקטן ממנו, ולא המלכות לבד אלא כל השרות וכל המשיין שבישראל יהושע לבד ולבן בנו עד שלום, והוא שהי הבן ממלא מקום לאביהו בחכמה וביראה כי ממלא בילאה לפ"ל שליט ממלא בחכמה תשמידין אותו בחקים אביו ומלמדין אותו, ותהי למדו בשופקים דין קדימה לבן לפיל כמיני של הורה לפ"ל שאינו מיני של שרה, וממילא שיך נמי הדין שכי הרמב"ם בחהלה הכל הקודם בנמלה קודם לירושת מלכה, ולא"כ מהי שבתאו הופסקים. וכן שכי הרמב"ם ליודע המיני הוא אלא דוקא הכה"ד נמי שחתו יודע גדולתו, וכמבואר בסוף הטונת הרמ"ל בתשובת הנאון ר' שאול, ובביה שלמה סרי"ח סי' יא ויו"ד סי' כ' ופ"ע בתשובת בית יעקב יו"ד סי' ע, ולאיוסיכם מדברי מו"ל בבאר דוכתי דחתנו כבנו.

מ"מ הדבר פשוט דבמקום הבן אין החתן יורש כלום, ואף דמבואר בתשובה הרי בבמים תרנת סי כ"ו בשמם הקבל אפשר וכמאיק אחריו אחנו בשמטות ג' שנים וכן המשמש לא מרשר כלום, ואמ"כ החתל הבן לבשר שבתחקה שיך לו, הנשי דאמרי שחתנו שימש ג' שנים והבן לא מרשר מהל לו בחזקה, והובא ב"כ בס' משמרת שלום יו"ד סי' רע"ה, מ"מ נחן בדיון אינו דומה לזה כיון שמעלי קבל בחחלה בתנ הרבנות ע"י אסיפת הקבלה ונישו הרב שלומיל לא נקרא לשם בחור רב, ולא הי' מדיין זמן הספיק כדי להחזיק הרבנות, ובלא"כ אין אנו מריכים לזה כיון שמעלי נתקבל בכבר, אלא שבנין המחה שכי בהדו אחין בדשתו לבא עוד, קשה לי לברר מהלן מה שאמתא מה בפי בני גיהו בבנין זה, וגם אם הי' אינה גילוי דשת שהקבלה אח"כ נקבלו, כי אולי הנשא גם לאחנם הבשוטה אחין בדשתו הכי מעלי לבא, מ"מ לא אכרוע בנקודה הזאת הלריכה לבון.

ובענין אלם מזקנו הבן יהושע דנרי הרמ"ם פרי"ח סי' יו"ד ויו"ב שבפי' יו"ב המחיק בשיתה הרמב"ם סי' פ"ב שהוא המ"ל סרים ני' הכל מיני הבורה והכהלה וחנות אינו ניהושב, וחזקו מיני שרה כמין מלכות הוא ניהושב וכ"ב דשה הרמ"ב מפלגו ז"ל בשבתה מלמדות, וכן המחיק בזה בשי"ע דרב סוסי' ני', ואמנם הרמ"ם שם סי' יא מבסך בזכות

בני הרבנים וכ' חולמי כמים הבורה בזמן חז"ל הי' כשן מיני קדושה לבד לא שיחה חב לימנו ניהושב, אך שבשו משעבד לקבל לעשות ענינים בשכר ולא נרע מה"ל ולפו מפני שהוא ב"ל משלב בבורה מנרע נרע, הנה הוצרך הרמ"ם לזה בשיעבו בסי' י"ב הל"ל דאין מיני הורה יהושב, וכ' הרב"ז שלמי דמשעבד לקבל כש"ל, ואמנם אי משום הא הי' ענין שין ומיהון גדול ולאין מלאות של אמיר ומה בתלאות שבימי הרמ"ם שהקבלו הרבנים שבמיר ומקבלה הרמיהה אשר נמיר והיו מרי דלאריבו ממנו שבל מנני הביר חזק עליהם, והוא שעבוד גדול, מנבר תפקידם הרוחני, ולא נרע מה"ל וכו', ממ"ב בקבלה כגון דא שהם קבלות פרטיות והתפקיד בשיבר חומי לברכין הורה לבורות לשם בפי"ב ובקבלות, לדמש ולעורר ולאינו מרבים כלל בתפקידי הבמיר שנמים עלי בנזר ריל דהשיבר שב שרות דהורה שליו יהושב לבמ"ם ודעמי.

ואמנם ריל גם לפיך גופא דהבירוש יש הרבה קבלות בלין בהיסודות הקבלה קדמה לברב הרשון המורים כמו שבי בימי קדם שהקבלות הי' שתיקות עם חקנות. ומהות והם שקבלו לא הרב, ולדעת הרמ"ם רק לאחו קבלו לא מו ויהושו, אבל הבירוש לנחיי מהנשיון שקודם שבא הרב הרשון לא הי' יחיד הקבלה כלל, אלא ר"י בשעת הרב ולזקנו נחיישה הקבלה קדושה, ונחמנו אנשי קבל בחחלה על יחו והוא בשתף והמיסר בקבלתם מי לו מניע הזכות קודם שלהם, אולי נהה הבל מודיע דהבן יורם ממנו של אביו, ואמנם ריל גם לביקר רסי"ם סבת הבשם דלין מיני בהורה ירושה מהוה דהבורה מוחה ומשקרת לבל הראוי לכך ואינו דומה ליהוסת המלות והבהוה והמבואר ביומא ע"ב ע"ב, ולא"כ הבורה מבקשת תפקידה בשמה ונחולת הבורה דומה לשלר הזכותים גם זכות הריל, ובנוך אני מנקודה הזאת.

ואמנם כ"ז הרבנו לשיעה מנן הרמ"ם הל"ל שלין מיני בורה ירושה, אבל בבר יעלה הרלה לבלל ישראל בדשה הזה הבשוקים, ומבשות דברי הרמב"ם הל"ל ודמ"ל יו"ד סי' רמ"ה סב"ב בענין מי שהחזיק לבר בשיר דבנו וכן בנו קודם לאחיים אם ממלא מקום לאביהו בילאה הנא אפ"ש שבחמה אינו נאחיו, ומ"ב הרמ"ם אם ד"ה ניולא לו וכו' דמב"ב הרמ"ם דבנו קודם דקאי דוקא להחזיק אבמו בשרלה אבל לא בהולאה ודבנה בזמן הבשיר אלו הנאון הבריש שיך יו"ד סי' רכ"ח דמבמות הרמב"ם והרמ"ל אינו כן אלא בלל גם מיני הבורה והולאה, ובבר הביא בשרש בענין חזקה דמהה סי' ד' סי' ל"ח דאין אמר אפי' קום לי בסבתה מהרבדרים הל"ל נגד סבתה רוב הבשוקים אם"ל הבן קודם אם הוא ראוי לכך אב"פ. וגם בבית אם בסיק ד"ה מחשבת מנחה אי סיגן נרין דגם מהרבדרים אינו מבטל החזקה מכל כל רק בשאין הבן ראוי לבר, אז אחרים נזולים ממנו

כתב יד

הגאון הגדול מרא דכולה תלמודא

רבי חיים קניבסקי שליט"א

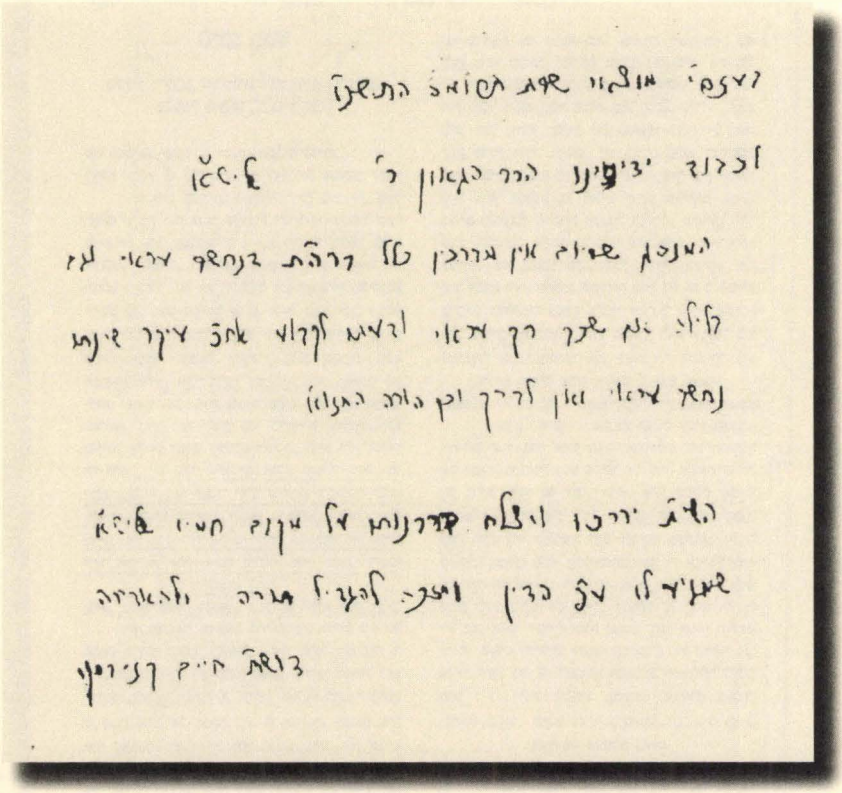

...השי"ת יברכו ויצלח ברבנותו על מקום חמיו שליט"א
שמגיע לו ע"פ הדין ויזכה להגדיל תורה ולהאדירה

דוש"ת חיים קניבסקי

וזאת למודעי

שמכתב הזה, נכתב על נידון בקהלה אחת שנתהווה סכסוך אם למנות הרחתן במקום חותנו, ובעל הבו"ש הי' הטוען לזכות את חתן הרב בטוענו שההלכה המקובלת היא דחתנו כבנו.

ובודאי אין אחרי דבריהם כלום, כי כן ההוראה המקובלת וכן נתפשט המנהג. וכל הפלפולים שהעלה בזה בעל הבו"ש הם אך למותר, מאחר שגדולי האחרונים כבר פסקו וסתמו דבריהם כן, וגדולי הפוסקים ידעו את אשר לפניהם, ולא גילה כאן בעל הבו"ש חדשות. והגם שכל בר בי רב יכול לפלפל ולדון בראיות לכאן או לכאן, אך הכי יזיד איש לשנות על פי זה ההלכה המקובלת. והגם שיש מקצת דעת הפוסקים הסוברים שאין ירושת שררה עוברת לחתן, מ"מ אין ההלכה והמנהג כדבריהם, וכן מצינו בהרבה הלכות חמורות במקצועות הלכה שונות, שלמרות שמצינו דיעות מועטות הפוסקים אחרת, מ"מ נקטינן כסוגיא דעלמא וכפי ההכרעה אשר נתפשט ונהוג מקדמת דנא.

פרק א'

ירושת שרה

פרק א' | ירושת שררה

ענף א'

מבוא לדין ירושת שררה

דין ירושת שררה הוא הלכה פסוקה, ומקורו טהור בספרי (שופטים יז, כ) **הוא ובניו בקרב ישראל**, שאם מת עומד בנו תחתיו, מנין לכל פרנסי ישראל שבניהן עומדין תחתיהן, ת"ל בקרב ישראל כל שהוא בקרב ישראל בנו עומד תחתיו. וכן נפסק ברמב"ם הלכות מלכים (פ"א הלכה ז) מאחר שמושחין המלך הרי זה זוכה לו ולבניו אחריו שנאמר למען יאריך וגו', הניח בן קטן משמרין לו המלוכה עד שיגדיל כמו שעשה יהוידע ליואש, וכל הקודם בנחלה קודם לירושת המלוכה והבן הגדול קודם לקטן ממנו, **ולא המלכות בלבד, אלא כל השררות וכל המנוין שבישראל ירושה לבנו ולבן בנו עד עולם**, והוא שיהי' הבן ממלא מקום אבותיו בחכמה, הי' ממלא ביראה אעפ"י שאינו ממלא בחכמה מעמידין אותו במקום אביו ומלמדין אותו, שכל מי שאין בו יראת שמים אעפ"י שחכמתו מרובה אין ממנין אותו למנוי מן המנוין שבישראל. וכן הוא ברמב"ם הלכות כלי המקדש (פ"ד הלכה כ) כשימות המלך וכו' **וכל הקודם בנחלה קודם לשררת המת** וכו'. וכן פסק הרמ"א ז"ל בשו"ע יו"ד סי' רמ"ה סעיף כ"ב, מי שהוחזק לרב בעיר אפי' החזיק בעצמו באיזה שררה אין להורידו מגדולתו וכו' אפילו בנו ובן בנו לעולם קודמים לאחרים כל זמן שממלאים מקום אבותיהם ביראה והם חכמים קצת.

ירושת שררה דאורייתא

כדאי להעיר, שאנו עסוקין בירושת רבנות שלפי הרבה פוסקים הוא **ירושה דאורייתא**, ומי שיראת ה' נוגעת בלבבו לא יגיש לענין זה בקלות ראש.

וז"ל השדי חמד ח"ח סימן ז' חזקת מצוה אות ל"א, שכל המינויים ישנם בירושה, כדאיתא בתוספתא פרק ב' דשקלים ובספרי ותורת כהנים ובחינוך פרשת שופטים ופסקה הרמב"ם בפרק א' מהלכות מלכים וסוף פרק ד' מהלכות כלי המקדש והרמ"א ביו"ד סוף סי' רמ"ה, וכן כתב הרשב"א בסי' ש' והריב"ש בסי' ער"א וכ"מ בתשב"ץ חלק ד' סי' ז', ועיין להרב החסיד מוהרי"ט אלגאזי בשמחת יום טוב סי' ו' שהביא להקת הפוסקים **דירושה זו היא מדאורייתא.**

ושם בסימן ח' סוף אות ו', הרי כתב הרב גנת ורדים הביא דבריו הרב דברי חפץ בדף ע"ב, דכשיש ספק בכיוצא בזה, הוי **ספיקא דאורייתא ולחומרא דיינינן לה, שאם נעמיד אחר יש להסתפק שמא עברינן על דין תורה, אך אם נעמיד הבן אין הפסד בדבר שאם הבן זוכה מדין תורה מוטב, ואם אינו זוכה מד"ת אין עון בזה, עכ"ל.** דון מינה ואוקי הכי וק"ל.

ובתשו' מהריא"ץ או"ח סי' ה' מאריך דהאב אינו יכול להתנות בשעת קבלתו לרב שלא יהי' בנו יורשו **דהוי מתנה על מה שכתוב בתורה**, וכתב דגם סילוק ומחילה לא מהני בזה דהא אין האב יכול למחול חלק בנו שהתורה זכתה לו עיי"ש, הובאו דבריו בשו"ת נחלת יואל זאב (להגאון רבי יואל וואלף גלאטטשטיין זצ"ל הרב מהעלמעץ) יו"ד סי' נ"א.

ענף ב'

דברי גדולי הפוסקים בענין ירושת שררה שהשמיטם והעלימם בעל הבו"ש

בעל הבו"ש באות נ' דן בירושת שררת רב ודיין, וכתב וז"ל: בראשית דברינו עלינו להדגיש כי רוב הפוסקים נוטים דיש ירושה ברבנות, **אעפי"כ במחלוקת שנוי', והרבה** מגדולי הפוסקים פסקו שאין ירושה ברבנות **וא"א** להביא כאן דברי כולם וכו' ע"כ יז. והאריך להעתיק ולפלפל בדברי הפוסקים דס"ל דאין ירושה ברבנות, ולבסוף הביא אך ורק דברי המהרש"ם דסוגיין דעלמא והמנהג הוא שיש ירושה ברבנות, וכאילו שדבריו עדיין במחלוקת שנוי' והבוחר יבחר.

וניתי ספר ונחזי אי צדקו דבריו, ואם גדולי הפוסקים שהזכיר המה 'הרבה' פוסקים או המה מהמיעוט שאינו מצוי, שאף שהם גדולי וקדושי עליונים מ"מ לא סמכו רוב רובן של הפוסקים עליהם בירושת שררה ברבנות.

והנה כל גדולי הפוסקים הראשונים שנתקבלו הוראותיהם בתפוצות ישראל והאחרונים גאוני וגדולי זמנינו לא נסתפקו כלל בדין זה דירושת שררה, ורק פסקו בבירור שאכן יש ירושת שררה ברבנות וכמו שנוכיח לקמן. והא דמצינו מן הפוסקים דס"ל דאין ירושה בכתר תורה, ובראשם המהרשד"ם ז"ל ובעל עשרה מאמרות ז"ל המובא במג"א או"ח סי' נ"ג ס"ק י"ד, שתי תשובות בדבר, חדא, **דהרבה מכמה גדולי הפוסקים חולקים על המהרשד"ם** וכדאמרן, ויבואר לקמן בפרטיות, שנית, כבר ביארו גדולי הפוסקים דאין דברי המהרשד"ם אמורים במקום ירושת שררת רבנות המצויה בזמן הזה

יז. גם כתב שם בעל הבו"ש: וגם אין זה עיקר השאלה בנידוננו לכן לא נביא רק תמצית וכו', עכ"ל, ותמה תמה נקרא, אם ירושת שררה אינה גם עיקר בשאלה זו, מה הוא כן העיקר?! וכנראה שהעיקר הוא ההנחה הקדומה להכשיר המטרה של הגזילות והחטיפות לאור היום, והשאלה היא רק האיך להכשיר העיוות שבדין.

והנהוג בדורות האחרונים, שהרבנים משועבדים לקהל ומקבלים פרס מהקהל, ויבואר זאת להלן.

והנה הגאון בעל שדי חמד בח"ו מערכת חזקת מצוה סי' ז' וסי' ח' הביא חבל נביאים **שכולם נבאו בסגנון אחד שיש ירושה ברבנות בלי שום פקפוק כלל**, ונחלקו עם המהרשד"ם ז"ל. ונעתיק קצת מן הפוסקים המפורסמים, דשם באות י"ז הביא בשם ס' דברי חפץ, וז"ל: מה נעשה שסברא זו של מוהרשד"ם עזובה היא מבעלי אסופות הריב"ש והר"ן וכו' וכמ"ש מוהראנ"ח בסי' ע' ומוהרש"ך ומוהר"י אדרבי סי' ס"ח וסי' קי"ו והרב המבי"ט ומוהר"י הלוי וכמ"ש הכנה"ג א"ח סי' נ"ג וכן כתב הזרע אברהם סי' כ"א. וכן הביא שם בשם הגינת וורדים ומהר"י אריפול.

ועיי"ש שהביא מעשה רב מהמקובל הגדול **מהר"ש אלקבץ**, שאחר שהסכימה הקהלה בצפת למנות את הרב אלשיך ז"ל והתחילו כבר לחתום בשטר מנעם הרב המקובל הנ"ל עד שיגדל בנו של הרב ויהי' בר מצוה ומנוהו במקום אביו אע"ג דלא הי' לו שום יחס (פי' שוה) עם הרב אלשיך ז"ל שהי' באותו פרק כששים שנה.

ושם באות י"ד הביא בשם הרב גינת וורדים שכוונת המהרשד"ם רק בת"ח גדול שאין לו יחס עם הבן היורש (פי' שאינם שווים כלל) **אז** ס"ל שממנין הת"ח ואין להבן לירש חזקת שררה, **אבל בשווין כו"ע מודו שהבן יורש שררה זו**, וסברא זו כתב גם המנחת שי הובא דבריו בשד"ח שם סוף אות ל"ז.

ובשו"ת דבר משה (הספרדי) **או"ח** סי' **א'**, והובאו דבריו להלכה בא"א או"ח סי' נ"ג אות ה' ובשד"ח שם אות כ"ח, כתב וז"ל: מ"מ בין הכי ובין הכי לענין הדין **אין דברי הרב מהרשד"ם עומדין בפני כל הני רבוותא ז"ל דכתיבנא** וכמו שכן כתב גם הרב כנה"ג ז"ל, ומה גם דברי הריב"ש ז"ל שאילו הרב ז"ל היה רואה דבריו איני מאמין שהי' חולק עליו חלילה, **והדין דין אמת**.

ועיין בדברי אבי השושילתא קדישא **מרן רביה"ק מצאנז זי"ע** בשו"ת **דברי חיים** ח"א יו"ד סי' נ"ג, **בנידון שאלה אודות הרבנות** דק' ראדימישלא, וז"ל: דכל הראוי ליורשו קודם לכל אדם בכל המינויים לפרנס הציבור, הגם שברמב"ם ושו"ע אינו כתוב רק בן בנו קודם, מ"מ המעיין בבירור יראה שלאו דוקא בן בנו ה"ה כל הראוי ליורשו כמבואר בהדיא בתוספתא דשקלים **ומביאו הריב"ש סי' רע"א בלי שום חולק.**

וכ"כ בשו"ת **אמרי אש** סימן צ"ה, שדברי העשרה מאמרות בטלים נגד דברי הריב"ש. וכ"כ בשו"ת **אבני צדק** להגה"ק בעל ייטב לב זצ"ל חיו"ד סי' ק', וז"ל: **גם טענת קים לי** אין בטענתם כלום, כי כבר כתבתי **שכולם חולקין על מהרשד"ם וכו' וכן הסכימו האחרונים בתשובותיהם.**

ועיין בקונטרס תיקון עולם **להגאון המהרש"ם מבערזאן** ז"ל הלכות אונאה ומקח סימן רל"ז ד"ה ובדין וכו', אחר שהביא פסק הגאון הר"ר העשיל ז"ל מקראקא[יח] כתב "ונראה פשוט דאף שיש חולקים וגם בש"ע הרב בא"ח סי' נ"ג פסק כמהרשד"ם מ"מ **הרי כיון דסוגין דעלמא והמנהג כדעת רוב הפוסקים גם המוחזק אינו יכול לומר קים לי** ע"כ. **ו**אף שהביא בעל הבו"ש במסקנתו לסוגיא זו שיטת המהרש"ם ז"ל, אולם השאיר להקורא להחליט ובבחינת והבוחר יבחר. ובעל הבו"ש השמיט בזדון מסקנת דברי המהרש"ם ז"ל, שמלשונו נראה ברור שפוסקי הדורות שלפנינו כבר סגרו ונעלו

יח. המובא בשו"ת הרמ"א סי' קל"ג, והוא תשובת הגאון הגדול רבי שאול אבד"ק כמה עיירות ולבסוף בעיר הבירה קראקא על מקום אביו הגאון רשכבה"ג הר"ר העשיל זצ"ל, וז"ל: וזכור אני מה ששמעתי מפי אבי המנוח המפורסם בדורו ז"ל **שנפסק מפי כל הגאונים בנדון כזה להלכה למעשה שאין לדחות את בניו מהגדולה כשהם ראוים.** וטענות ותרעומות שוא שהושמעו בבית דין אודות תשובה זו ועל מחברו הגאון רבי שאול ז"ל הנערץ והנקדש אצל שלומי אמוני ישראל הם בטלין ומבוטלין כעפרא דארעא, ואוי לאזנים ששמעו חירוף וגידוף על גדול הדור ולא מיחו, והוא רחום יכפר עון.

סוגיא זו, עד כדי כך שכתב המהרש"ם ז"ל **שהמוחזק אינו יכול לומר קים לי** כנ"ל].

וכ"כ בשד"ח שם אות ל"ח בשם ס' בתי כנסיות לגבי עובדא שהקהל לא רצו לקבל בן הגאון בעל כנה"ג אחר פטירתו על מקומו, וז"ל: ואפילו נאמר שמהרשד"ם סובר כך, לא מפני זה נניח כל סברת הפוסקים שהזכרנו בשביל סברת היחיד, דאחרי רבים להטות, **ואין לומר קים לי כמוהרשד"ם**, חדא, דבסברת יחיד אין לומר קים לי, ועוד, אפילו היו שנים, אין לומר קים לי, **מפני שהוא מילתא דאיסורא.**

וז"ל הגאון בעל **נטע שורק** (שהביא בעל הבו"ש לקמן לענין חתנו כבנו, עיין מ"ש לקמן): סוף דבר, לדברי החת"ס אף העשרה מאמרות מודה בזה"ז שיש להרב שירות בקהל שיש לו חזקה לבנו ובן בנו **וכל הפוסקים ראשונים ואחרונים פוסקים כן**, ויש להרב השני חזקה מכח אבהתא **זהו פסק הלכה שאין בו פקפוק מוסכם מפוסקים**, עכ"ל.

וכ"כ הגאון ר"מ אריק ז"ל בשו"ת **אמרי יושר** ח"א סי' קל"ב וז"ל: והנה לדון ולפלפל בזה אם שייר בכתר תורה ירושה מדינא היא למותר, כי כבר נודע כי נחלקו בזה גדולי המחברים, **ומזה כוחינו להכריע**, ומסתיין שעכ"פ נתפשט המנהג בכל ישראל שגם בכתר תורה לדון דין ירושה אם הבן ממלא מקום אביו, כרמ"א יו"ד סי' רמ"ה שכל ישראל יוצאים ביד רמ"א.

ומכ"ק האדמו"ר בעל דברי יואל מסאטמאר זצ"ל נדפסו כמה מכתבים בענין זה בספר **דברי יואל** מכתבים ח"ב, וז"ל במכתב ס"ח: הנני גם אנכי סניף לאריות וכו' לבקש ולהזהיר לעטר בכתר הרבנות וכו' לאשר הוא ממלא מקום אביו בחכמה וביראה, **והתוה"ק אמרה להעמיד הבן בחזקת אבותיו**, עכ"ל. ובמכתב ע"ח כתב: ראיתי לעורר אתכם בדבר אמת לאמיתו לאשר **שעפ"י הלכה אתם מחויבים ליתן משרת הרבנות לא' מבני הרב וכו' כי חזקת הרבנות שייך להם** וכו' אם תבקשו דרכים שונים להשיג גבול

היורשים לא יעלה בידכם וכו' כי כל גדולי המדינה יעמדו לימין היורשים בכל אופן ואופן כמצוה עלינו מהתוה"ק, עכ"ל.

גם הגאון **רבי משה פיינשטיין** ז"ל כתב שני מכתבים בענין ירושה של אדמורו"ת, ובמכתבו הראשון משנת תשכ"ד כתב, וז"ל: אבל זה אני יכול לומר **שהמוחזק לירושת הנשיאות להחשב אדמו"ר ורבי להחסידים** הוא וכו', ובמכתבו השני בענין זה שכתבו בשנת תשל"ו כתב, וז"ל: **מאחר שמדין התורה הוא היורש, כי הוא ממלא מקום אבותיו הקדושים שנמסרה, ממילא מדין התורה השררה לו**, עכ"ל. [תשובה בענין זה נדפס באגרות משה ח"ז חו"מ ח"ב ס"ד].

וז"ל הגאון פוסק הדור **רבי שמואל הלוי וואזנער שליט"א** בספרו שו"ת שבט הלוי ח"ד סי' קכ"ח, **כבר יצאה הוראה לכלל ישראל כדעת רוב הפוסקים וכפשטות דברי הרמב"ם הנ"ל ורמ"א ביו"ד סי' רמ"ה סכ"ב בענין מי שהחזיק לרב בעיר דבנו ובן בנו קודם לאחרים אם ממלא מקום אבותיו ביראת חטא אע"פ שבחכמה אינו מגיע.**

ובשו"ת פרדס רמונים (להגאון ר' יואל כ"ץ אבד"ק ערדעד) בקונטרס כתר מלכות אחר שהביא **הרבה** גדולי האחרונים דס"ל שיש ירושה ברבנות כתב, וז"ל: **וכבר נתפשט כן ההוראה והמנהג, א"כ בודאי אין לבוא עוד בפלפולים ולטחון קמחא טחינא מה שכבר נתבאר הרבה בכל הפוסקים הנ"ל שבכל אופן אין לדחות את היורש הראוי והמוכשר שהתורה זיכתה לו בו בחזקתו**, עכ"ל.

וכדאי להעתיק מ"ש **בשו"ת שמן המאור** חו"מ סי' כ"ב להגאון ר"ש ליכטענשטיין ז"ל, וז"ל: ומלבד זה הרי יש למעב"ת התביעה בירושת חזקת אביו ז"ל. ובאמת **פשטות משמעות הפוסקים הוא דשייך ברבנות דין ירושה וחזקה.** ואם לפעמים מצינו מקום שבעלי תשובה עומדים לפקפק בדבר, הוא רק הוראת שעה ולא לדורות, ולאלו שבזמננו הוציאו איזה קונטרסים לעקור הדבר מהלכה שארי להן מאריהו, ויבקש מע"כ קונטרס כתר מלוכה מידידי הה"ג אב"ד

דארדודי הוא ש"ב הרה"ג ר' יואל כ"ץ שליט"א ומה שהדפים נגד המערערים וישלחם לו בטח. ועיין בספר מעשי למלך ה' כלי המקדש פ"ד ה"כ אות ד. ועל כן בזה ג"כ עצתי שיהי' מועט מסויים עכ"פ אשר יעמדו לימינכם ותשתדלו על זה והמה יבקשו בכתב כו"ח לתועלתם ולטובתכם. ויעזור ויגן ויושיע ה' לכל החותם בו, ויהיו דבריהם נשמעים, **כי לזה שומעין שאמר כהלכה** וכו', שהיות שמעכ"ה נסמך שראוי להיות מורה הוראה בישראל וגם ממלא מקום אבותיו בירושה וראוי לעלות מעלה מעלה בתו"י מגיע לו חזקת אבותיו ז"ל. ותשתדל בכל כח ואומץ שיהי' לכם עכ"פ מועט מאנשי הקהל שיבקשו שיעמידו מעזרה בחזקתו ויושיבוהו ב"ה בנחלת אביו. וחפץ ה' בידו יצליח לחיים ברוכים וארוכים ומה שנוגע להלכה בזה הוא אריכות גדול. **והעיקר, שאם לוקחים הדברים כמשמעם, ואין מבקשים דרכים אחרים מפני איזה טעם וסיבה, וודאי ראוי הבן לירש חזקת אביו, וכן כל הראוי לירש קודם.**

ומכל אלו התשובות לא זכר בעל הבו"ש כלום, כי קיים **והתעלמת מהם** הש"ב **תשיב"ם**, וכן העלים כל הני תשובות מהפוסקים דס"ל שיש ירושת שררה בחתנו כבנו שנביא להלן, דממילא ס"ל שיש ירושת שררה ברבנות, **והשמיטם אך ורק כיון שיש לו מטרה פסולה ומסקנא קדומה לשלול זכויות התובעים ולחפות על החטיפות והגזילות שנעשו לאור היום ולעין כל.**

ענף ג'

דוגמאות לסילופי בעל הבו"ש בדברי הפוסקים

עד כה הבאנו מתוך ספרי הפוסקים שנקטו בלי ספק דין ירושת שררה ברבנות, ממה שהעלימם בעל הבו"ש, ומעתה נביא להקורא קצת דוגמאות ממה שסילף בזדון בהבאת דברי גדולי האחרונים.

סילוף בשיטת החתם סופר

בעל הבו"ש כיון שאהבה ושנאה מקלקלת השורה, קיים בעל הבו"ש אהוב את... ושנא את הרבנו"ת. הוא מעתיק את דברי הגאון החתם סופר **באריכות** בשו"ת האו"ח סי' י"ב, דס"ל דאין ירושה במינוין של תורה כדעת המהרשד"ם וכנ"ל. ואח"כ כתב וז"ל: **אולם בסי' י"ג שם ובהגהות לשו"ע מצדד קצת לאידך גיסא**, עכ"ל.

ונעתיק בזה דברי החת"ס ותלמידיו ונראה בבירור אם רק **מצדד קצת** לאידך גיסא, **או חזר בו לגמרי.**

דהנה זה לשון הגאון בעל **מכתב סופר** ז"ל בנו של הגה"ק החת"ס זצ"ל בשו"ת יו"ד סי' כ"ג: אשאלה נא לאלו המראים מקום בתשובת חת"ס חלק או"ח סי' י"ב, **למה העלימו עיניהם** ממה שכתב **אאמ"ו [החתם סופר] זצ"ל בסימן י"ג** בסוף הסימן שם בדיבור המתחיל ואמנם היום **חזרתי ועיינתי בזה** לקיים דברי הרמ"א סוף סימן רמ"ה ומסיים **ברוך ה' שזכיתי להפך בזכותי' דתלמידי חכמים ובניהם אחריהם**, עכ"ל **אאמ"ו** מאוה"ג זצ"ל זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל. הרי שקיים פסק הרמ"א שבזמנינו שהרבנים משועבדים להקהלות ולא להורות וללמוד וללמד לבד **אלא** בכל הנהגות הקהילות ראוי הבן עפ"י דין תורה לנחלת אבותיו למלאות מקומו, וכן הנהיג **אאמו"ר** מאוה"ג בסוף ימיו בכל מדינת אונגארין וכן נוהגין עד היום הזה מצד הדין ומצד הטוב והישר בעיני אלקים ואדם, עכ"ל. וכ"כ החתן סופר בסי' ק', שקדו"ז החתם סופר **הסכים לדינא** שבנו קודם ברבנות (מצויין בלקוטי הערות שם).

וכן הוא בשו"ת **לבושי מרדכי** או"ח סי' י' שהביא תשובת הרה"ג מגרויסווארדיין אחר שהביא תשובת החת"ס הנ"ל מסי' י"ב, וז"ל: ואני תלמידו שותה בצמא דבריו הקדושים הייתי מהבאים בבית מדרשו תשעה שנים וכמה פעמים שמעתי מפיו הקדוש **על יסוד קושיא אין בונים הלכה** כי לכל קושיא וקושיא הקשה כברזל יש לה תירוץ ובתשובה זו מדחה הלכה ברורה עבור קושיא. והאמת יודע אני כי גם הוראה זו הי' בקדושה יען שהבן הזה אשר עליו דן שם לא הי' כאביו ביראת שמים ובקדושת מעלותיו ומדותיו הנשגבות, לא הוציא דבה ועתק עליו ו[רק] השכיל בחריפתו כמראה הבזק וכמתלהלה ירה עליו זיקין לדחות אותו משאת אביו גם עבור קושיא ודקדוק **ובודאי לא הי' בדעתו הרמה שיתפשט הדבר בישראל** (מצויין בלקוטי הערות על תשובות חת"ס או"ח סי' י"ב אות ט"ו).

ובשו"ת נחלת יואל זאב יו"ד סי' נ"א הביא שבהגהות חת"ס ליו"ד סי' רמ"ה ג"כ כתב החתם סופר **שחזר מדבריו שכתב בתשו' הנ"ל סי' י"ב** (ושם בהגהותיו כ' לעיין בתשובותיו או"ח סי' י"ג והיו"ד סי' ר"ל). **וכן הוא** לשונו הגהת החת"ס בשו"ע או"ח סי' נ"ג ד"ה בא"ד להרביץ תורה, "ובתשובתי **חזרתי** ועשיתי סמך להרמ"א". הרי לנו שכתב החת"ס בעצמו בפירוש **שחזר מדבריו**.

וז"ל השדי חמד שם אות נ"ד, עיניך הרואות אשר הגאון חתם סופר קרא בגרון בחלק א"ח שבזמן הזה ששוכרים את הרב כפועל לית דינא ולית דיינא שאין שום רב יכול להשיג גבולו, ושנה דבריו בחלק יו"ד ושילש בחלק חו"מ הנז"ל, והחוט המשולש לא ינתק ואין לזוז מזה והדין אמת וישר שזכה הרב המחזיק בשררתו **וממילא נמשכת שררתו גם לבניו אחריו אחרי שבזמן הזה יש לו חזקה הרי הוא בכלל כל המינויין שבישראל שירושה היא להם ולזרעם אחריהם ודברי הרב חתם סופר בחילוק זה קבלו וקימו כמה מרבני האחרונים הבאים אחריו** ועיין להגאון שואל ומשיב במהדורא תליתאה ח"ב סי' קכ"ד, עכ"ל.

עוד זאת נציין, שבספר ישבב סופר עמ"ס סנהדרין (בסופו, בתולדות המחבר, עמוד קפ"ו והלאה) **מביא** מכתבים מכמה וכמה גדולי תלמידי החתם סופר זצ"ל **דהעיקר כתשובה האחרונה [סי' י"ג] דנוהג ירושה ברבנות**, עיי"ש.

סילוף בשיטת הבית יצחק

ומ"ש בעל הבו"ש שגם הבית יצחק יו"ד ח"א בסי' ל"ד ונ"ט **פקפק בזה**, הרי כ' הבית יצחק שם בסי' ל"ד במסקנתו, וז"ל: ומכ"מ לענין שוחט אם הבן ממלא מקום אביו בעסק זאת ובלימודים הנצרכים אין ספק שראוי להעמיד הבן במקום אב עכ"ל, הרי שאפי' לדעת המהרשד"ם ועשרה מאמרות יש ירושה בזה אם ראוי למלא מקומו. ורק ממשיך הבית יצחק וז"ל: ואם עכ"ז רוב הציבור אין חפצים בו מי יכול לכוף אותם אך על כת"ה להבינם הדבר לאשורו שהבן ראוי למלא מקום אביו **וע"פ דין תורה עליהם לקבל הבן כאשר המנהג כן הוא**, עכ"ל.

וכ"כ להדיא ביו"ד ח"ב סי' ס"ט **שהעלים** בעל הבו"ש, וז"ל: ומזה יש ללמוד שעכ"פ הבן או חתן הרב צריך שימלא מקום הרב בתורה וביראה ובהוראה שיוכל להורות לעם ד' הדרך אשר ילכו בה, אשר על כן אם חתן הרב המדובר בר הכי הוא, **הדבר ברור** הוא קודם לכל רב למנותו דיש בזה דין עני המהפך וכו' על המעכבים בידו, עכ"ל שם, וכן פסק שם בסי' ע' וכמ"ש לקמן. כל עין רואה שאין כאן שום פקפוק רק מפקפק ונוטל אחת מבנתיים. ועיין לקמן שהעתקנו דברי המשמרת שלום שהביא דעת הבית יצחק בלי שום פקפוק.

סילוף בהבאת שיטת האבני נזר

אחד מגאוני ארץ שהרחיב מאד בענין ירושת שררה הלא הוא הגה"ק בעל שו"ת אבני נזר בחיו"ד סי' שי"ב והוא קונטרס שלם בענין זה הנקרא בשם **שש מעלות לכסא**. בעל הבו"ש (בעמוד שמ"א מעמודי חיבורו) העתיק דבריו לענין ירושה ברבנות, וכתב, "וז"ל בשו"ת

אבני נזר חיו"ד סי' שי"ב האריך הרבה בדין ירושה ברבנות אולם באות כ' איתא: אמר שמואל[יט]: זהו מהדו"ק שכ' אאמו"ר, אבל אחר זמן אמר לי בעל פה כשדיבר עמי אודות דין ירושת הרבנות, דאם היורש יש לו רוב מנין לבד או רוב בנין לבד אין מפקיעין ממנו ירושתו אא"כ אין לו לא רוב בנין ולא רוב מנין, עכ"ד בעל הבו"ש הנצרך לענינו.

והנה בעל הבו"ש רצה בזה להטעות את הבריות שיהא נשמע כאילו שאף לאחר כל אריכות דבריו של האבני נזר שנקט דאכן נקטינן דיש ירושה ברבנות, מ"מ העיד בנו בעל שם משמואל זצ"ל שאביו במסקנתו הסתייג מכל דבריו, ואין ירושה ברבנות רק תלוי אם יש לו רוב מנין או רוב בנין.

אבל אחר עיון קל בדברי האבנ"ז חזינן **שבעל הבו"ש מגמגם כאן כדי לסלף הדברים**, כי האבני נזר סיים (באות נ"ד ונ"ה) וז"ל: בקיצור, **יש ג' טעמים בנידון דידן להעמיד הירושה ברבנות**, הא' דכל ראיות החת"ס סתורים ותמוהים [כוונתו לחת"ס הנ"ל בסי' י"ב, וכבר הוכחנו שחזר בו], ומהרשד"ם והרמ"ע מפאנו **מיעוטא** נגד הריב"ש והמבי"ט והר"ש אלקב"ץ וכו', הב', דגם הרשד"ם מודה בנגד שוה לו הוא קודם וכו', הג', שהרבנים בזמנינו דין מלך יש להם לענין ירושה, עכ"ל. **הרי מפורש יוצא ששיטת האבני נזר דעת שפתיו ברור מללו בלי שום פקפוק דשפיר יש ירושה ברבנות, ושדעות החולקים הם מיעוטא ובטלי דעתייהו נגד רוב הפוסקים.**

ומה שהעתיק בעל הבו"ש דברי בנו של האבני נזר זצ"ל ה"ה בעל השם משמואל זצ"ל, **אינו ענין לכאן כלל וכלל, ולא יטעה הקורא שהאבני נזר הוא כמסופק או מצדד אם יש ירושה ברבנות**, רק כוונתו דאע"פ שיש ירושה ברבנות מ"מ יש לדון במי שיש לו זכות הירושה אם צריך גם הסכמת הציבור, **וא"כ למה**

יט. ה"ה, בנו הגה"ק בעל שם משמואל מסאכאטשוב זצ"ל.

מטעה בעל הבו"ש את הקורא כאילו האבני נזר סובר דליכא ירושה ברבנות, הלא רואים להדיא דסבר איפכא דשפיר ושפיר יש ירושת שררה ברבנות. [ובעל הבו"ש עצמו כבר הביא דברי האבני נזר לעיל באות ח' תחת כותרת האם הרוב מכריע את המחלוקת, וכאן מתעלם מזה].

ענף ד'

דברי הבאי של בעל הבו"ש בשיטת ספר החינוך

עוד הרחיק לכת בעל הבו"ש לחדש חידושים מופלאים, בדרך עיקש ופתלתול. **ובאמת קרובים הדברים להגדירם יותר כבורות ועמי הארצות גרידא, מלייחסו לסברת עיקש!**. והבוחר יבחר...

כתב בעל הבו"ש ע' שכ"ח: כשם שאין דין מלך בחוץ לארץ לענין ירושת מלך, כך אין דין ירושת שררה בחוץ לארץ, כן משמע בחינוך שכתב במצוה תצ"ז "כל המינויין שבישראל בירושה הם לו לאדם שזוכה בה בנו אחריו ובן בנו ובן בן בנו עד לעולם", וקרוב לסוף המצוה כתב, "ונוהגת בזמן שישראל על אדמתן". ובעל הבו"ש הביא 'ראיה' לדבר, דלהלן במצוה תצ"ח כתב החינוך לענין איסור מינוי מלך או שאר מינויין לשררה שלא מזרע ישראל ש"נוהג איסור זה בכל מקום שהם", ומדלא כתב כן במצוה תצ"ז, מזה 'הוכחה' דירושת שררה אינו נוהג אלא בזמן שישראל שרויין על אדמתן וכפי שמסיים בעל הבו"ש **"נראה דעתו שאין ירושת שררה נוהג רק בארץ ישראל"**, ע"כ דברי סילופו.

תמה תמה נקרא וכזרות יחשבו הדברים, דאפילו את"ל בספר החינוך הי' מפורש להדיא שירושת שררה נוהג רק בזמן שישראל שרויין על אדמתן, הלא כל גדולי הדורות שערכו תשובות ומערכות בענין זה, החל מתשובת הגאון רבי שאול מקראקא זצ"ל ואחריו הגאונים החתם סופר, השואל ומשיב, הדברי חיים, הבית יצחק, ועשרות גדולי עולם שפסקו שנוהג ירושת שררה בחוץ לארץ, היפלא מעיניהם שיטת החינוך בענין זה? וכי מצרפין שיטתו אפילו לסניף להלכה נגד כל הפוסקים הללו?!, ומדוע לא הזכירו הם שיטה יחידאה הלזו"?! וגם על מפרשי החינוך תמוה מדוע לא עוררו על שיטתו המחודשת בענין זה?!

אולם לאמיתת הדברים כמה סמיות עינים ובורות מונח ב'חידוש' זה!!! כי הנה כל בר בי רב הרגיל בספר החינוך יודע שבכל מצוה

מסיים בסופו אם נוהג מצוה זו בזמן הזה או לא, וכאן במצוה תצ"ז מצות שום תשים עליך מלך כותב וז"ל, וזאת מן המצוות המוטלות על הציבור וכו' ונוהגת בזמן שישראל על אדמתן וכמו שאמרו זכרונם לברכה שלש מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, למנות עליהן מלך לבנות בית הבחירה וכו', עכ"ל. וכל בר בי רב דחד יומא מבין שכוונת בעל החינוך הוא על גוף המצוה של מינוי מלך בישראל ששייך רק בזמן שבני ישראל שרויים על אדמתן, אבל לענין שאר דינים הנלמדים מדין מינוי מלך שמזכירם החינוך בריש המצוה בתחלת דבריו בודאי לא טעה ולא הזיד אדם מעולם לומר שזהו מהמצוות התלויות בארץ, וירושת שררה ברבנות שפיר נוהגת בכל מקום ובכל זמן, ורק דין מינוי מלך בישראל אינו נוהג רק בזמן שישראל שרויים על אדמתן, והדברים פשוטים ביותר.

ומה שהביא 'ראיה' מדברי החינוך מצוה תצ"ח, אדרבה משם הוכחה ברורה להיפוך, ולא בוש בעל הבו"ש לסלף דברי החינוך בריש גלי, דז"ל החינוך במצוה תצ"ח, "שנמנענו מלהקים עלינו מלך איש שלא יהיה מזרע ישראל וכו' וכמו כן שאר המינויין אין ראוי שנמנה עלינו בדבר מהדברים לא מינוי תורה ולא מינוי מלכות איש שיהיה מקהל גרים עד שתהא אמו מישראל וכו', ונוהג איסור זה **לענין מלוכה בזמן שישראל על אדמתן בישובן**, והיא מן האזהרות שהן על כלל הצבור, **ולענין שאר שררות שבישראל נוהג איסור זה בכל מקום שהם**, שאסור להם מן התורה למנות על הצבור אדם שאינו מבני ישראל", עכ"ל, הרי דאדרבה מדבריו אלו ראיה נוצחת דמה שכתב במצוה תצ"ז דאינו נוהג אלא בזמן שישראל שרויין על אדמתן היינו אך ורק לענין מינוי מלך בישראל, **אבל ירושת שררה ברבנות נוהגת בכל מקום שהם בין בזמן המקדש בין בזמן הגלות בין בארץ ישראל ובין בחו"ל**, שהרי החינוך עצמו מחלק להדיא בין ענין מלך בישראל לבין ענין שאר שררות ומינויים שבקהל עדת ישראל אשר מינוי מלך בישראל אכן אינו נוהג אלא בזמן שישראל שרויין על אדמתן ואדרבה דברי החינוך שהם עניים במצוה תצ"ז עשירים הם במצוה תצ"ח דכוונתו

הוא רק לענין מינוי מלך בישראל שזה אכן אינו נוהג אלא בזמן שישראל שרויין על אדמתן, וזה פשוט וברור ודברי החינוך עצמו מעיד על כך.

דוגמא זו ישמש לנו לאות ולמופת חותך על הבורות והסילופים שנקט בעל הבו"ש לטשטש את הקורא בכדי לקדם את מזימתו ולהגיע למטרתו ולהכשיר כל הגניבות והגזילות שנעשו עד כה. ורואים בעליל שבעל הבו"ש מסלף דברי הפוסקים ואפילו מהראשונים ז"ל בלי שום בוש"ה אפילו במילי דגלויי לעין כל ומגלה פנים בתורתן של הראשונים כמלאכים שלא כהלכה.

פרק ב׳

חתנו כבנו

פרק ב' | חתנו כבנו

ענף א'

מבוא לדין ירושת חתן במקום חותנו

מקור קדום בהלכה בענין ירושת החתן במקום שאין בן

מפורסמת התשובה של הגאון המפורסם בדורו רבי שאול ז"ל אב"ד קראקא ובנו של רבינו הגאון הרבי ר' העשיל זצ"ל הנדפס בסוף ספר תשובת רמ"א, שפוסק להלכה שרבנות עוברת בירושה [ותשובה הנזכרת משמשת כאחד מן המקורות המוקדמין שדנים ופוסקים בשאלה זו, וגדולי הפוסקים במשך הדורות מתיחסים אל דבריו כמקור לעצם דין ירושת רבנות בכלל], ולענין זכות ירושה זו אין לחלק בין חתן לבן, וחתנו הרי הוא כבנו לענין ירושת שררה, ונעתיק בזה לשונו: "**הרב שהיה באותה שעה זכה גם לבניו, ודא אינו צריך לפנים דכל שפוסקין גדולה פוסקין לו ולזרעו אחריו עד עולם, ואין לחלק בין בנו לחתנו כנראה לפום ריהטא בעיני ההמון, אבל לא כן הוא, כי חתנו בכלל הוא**". ומביא שם ראיות להדיא מירושלמי שענין ברכת ירושה זו מתקיימת גם ביורשיו ע"י בנותיו.

וחזינן מדברי הג"ר שאול מקראקא ז"ל שכבר בימיו היתה טעות מתהלכת בין הבריות לסבור ש"חתנו כבנו" משמשת רק כמליצה בעלמא או שזהו שיגרא דלישנא שמצינו בדברי אגדות חז"ל, וכלשונו "ואין לחלק בין בנו לחתנו **כנראה לפום ריהטא בעיני ההמון**", אבל כפי שהוא כותב להדיא **הרי זה טעות מוחלטת**, והדין של חתנו כבנו נקטו גדולי הפוסקים לדורותיהם להלכה ולמעשה, **וכן הי' המנהג במקומותינו ובגלילותינו בכל הדורות** וכפי שנוכיח להלן.

דעת העבודת הגרשוני ודיחוי דבריו ע"י גדולי הפוסקים

והגם שיש פוסקים יחידים נגד רבים שפקפקו בדין חתנו כבנו, ובראשם הגאון בעל **עבודת הגרשוני** ז"ל שכתב בזה"ל (בסי' מ"ט): וא"כ הוא שבאים השמעונים להתעסק ולהשתמש בתגא ולנהוג שררה בשביל נשותיהם, נלע"ד שלא דברו נכונה, כי אין לבנות לירש גדולת ושררת אביהן, כי עיקר מוצא דין זה שיוכל אדם להוריש גדולתו לבניו הוא מהא דאיתא בת"כ פ' צו, והמעיין שם יראה באר הטיב שאין לבנות לירש גדולת אביהן, עכ"ל.

אבל רבו כמו רבו החולקים על העבודת הגרשוני והנמשכים בשיטתו, **וכמעט כל הפוסקים החל מדורות שעברו וקדמו לנו ועד אחרונים גדולי זמנינו ועד בכלל נקטו להלכה ולמעשה כתשובת הגאון רבי שאול מקראקא זצ"ל**, ואמרינן דקרובים יורשים שררת אביהם, וס"ל דכיון שהבת היא הקרובה לירושה אחר בן הרי בעלה יש לו זכות ירושה זו, והוא הוא הקרוב קודם.

שיטת האבני נזר דהעבודת הגרשוני הי' חוזר מדבריו

והנה בשו"ת אבני נזר סי' שי"ב (אות נ"ז ועד אות פ') **ביאר** דברי עבודת הגרשוני באריכות גדולה, ומדבריו יוצא שלדעת עבודת הגרשוני אין שאר קרובים יורשים **לא שנא אח ולא שנא בת.** וז"ל שם (אות נ"ז), והנה לכאורה כוונת העבוה"ג כיון דלא מצינו בכתוב רק משום תחתיו מבניו, ובת"כ אמר ואם אין בנו ממלא מקומו יבא אחר וישמש תחתיו, משמע דאם קרוב ממלא מקומו אינו יורשו, כיון דבכתוב לא נזכר אלא בנו מוכח דשאר קרובים אינם יורשים והוא הדין בת, עכ"ל.

ולאחר שהביא האבנ"ז ראי' ברורה דהר"ש משאנץ לא ס"ל הך דיוקא בתו"כ, מסיים שם (אות ע"א) וז"ל, יהי' איך שיהי' מוכח מהר"ש דלא ס"ל דיוקא דעבוה"ג וי"ל **אילו הוה חזי להא דהר"ש הי' [העבודת הגרשוני] חוזר בו מדיוק זה.** וידוע בכללי הוראה היכא

שפוסקים אחרונים חולקים על ראשונים ואחרונים לא ראו דברי הראשונים פוסקים כהראשונים, עכ"ל האבנ"ז.

שיטת הדברי חיים ועוד

ובאות פ' הביא שם האבני נזר משו"ת דברי חיים (יו"ד ח"א סי' נ"ג), "הנה דבר זה מבואר בספרי וספרא דכל הראוי ליורשו קודם לכל אדם בכל המנויים לפרנס הצבור, הגם שברמב"ם וש"ע [ס"ס רמ"ה] אינו כתוב רק בן בנו קודם, מ"מ המעיין בבירור יראה **שלאו דוקא בן בנו, ח"ה כל הראוי ליורשו**, כמבואר בהדיא בתוספתא דשקלים ומביאו הריב"ש סי' רע"א בלא חולק, וגם ברמב"ם גופי' משמע כן כמבואר למעיין בהל' מלכים [פ"א], והרמ"א ז"ל אגב שיטפא נקיט בן בנו כלשון הרמב"ם ז"ל, **אבל באמת כל הקודם לירושה, קודם**", עכ"ל.

וכ"כ בשו"ת דברי מלכיאל (ח"ד סי' פ"ב ד"ה וירושה זו), **וז"ל**, "**וירושה זו אינו דוקא לבנים, רק לכל הראוי ליורשו**, וכמפורש בתוספתא פ"ב דשקלים וברמב"ם פ"א מהלכות מלכים שכל הקודם לנחלה קודם לירושה זו", יעו"ש היטב.

ירושת האח לשיטת העבודת הגרשוני

ולפי המבואר נמצא דלפי הכרעת הפוסקים **נדחה ממה נפשך ירושת האח משררה זו**, דאי ס"ל כהעבודת הגרשוני דדוקא בנו יורש ולא שאר קרובים היורשין, **א"כ ממילא גם אח אינו יורש את אחיו בשררה**, ואי ס"ל דקרובים אכן יורשים שררה זו וכמבואר בגדולי הפוסקים ובראשם מרן הדברי חיים זי"ע, **אז ממילא בעל בתו הוא הקרוב לנחלה זו**, וכנ"ל.

סיכום היוצא מדברי הפוסקים להלכה ולמעשה

ומעתה מכיון שדברי העבוה"ג נדחה משום ב' טעמים, הן **דרוב פוסקים ראשונים ואחרונים ס"ל דיש ירושה גם בשאר בקרובים** וכנ"ל באבנ"ז, והן **דרובא דרובא פוסקים ס"ל דחתנו כבנו ממש**

לירש ירושת שררה, ממילא לאחר סתימת הפוסקים אין שום הגיון כהיום לומר שעדיין יש ספק או שאלה בענין חתנו כבנו לענין ירושת שררה.

ודעת לנבון ניקל שכשמופיע בספרי שו"ת שאלת מינוי חתן במקום שאין בן, היתה זאת בשביל שהי' שם טענות וסכסוכים שלא להכתירו (ולפעמים מצינו שנתבארו הסיבות להדיא בתוך השו"ת), **אולם מובן מאליו** שחוץ מאלו השאלות שמופיעים בספרי שו"ת וודאי היו עוד עשרות ומאות מקרים שמינו חתן במקום חמיו לירש כתר הרבנות וקיימו למעשה חתנו כבנו, דוודאי היו עוד עשרות ומאות מקרים דכיון שהקהל כולם פה אחד רצו למנותו או לא היה שום ענין נגדי לזה קיימו חתנו כבנו בלי לדון בדבר משום שהי' דבר פשוט, **וממילא בנוסף על מה שמצינו מפורש בספרי שו"ת דחתנו כבנו יש להוסיף על כך עוד עשרות ומאות מקרים האלו שקיימו דין חתנו כבנו בירושת שררה.** ואכן כך נתפשט המנהג בכל המקומות והעיירות בארצות פולין גאליציא ואונגארן וליטא שמילא החתן מקום חותנו, הן במקום שהניח הרב בן שכבר כיהן ברבנות במקום אחר או לא הי' ראוי למלאות מקומו, וכל שכן במקום שלא הניח בכלל בן שנכנס החתן במקום חותנו, **ומעולם לא שמענו שימלא אח את מקומו של אחיו במקום שהניח זרע אחריו בנים או חתנים הראויים למלאות מקום אביהם**, ולרוב מקרים לא הופיע כשאלה בכלל, ונוהג זה נמשך משך כל הדורות שכיהנו רבנים בקהלות קדושות בישראל, ולכן אף אם תמצי לומר פירושים ופלפולים שונים לגבי חתנו כבנו, **אין בזה כח לסתור דין זה והמנהג הקיים**, כי הוא ברור שכן נקטינן, כי כן פסקו גדולי הדורות, ואין לאף אחד להעיז עצמו כנגד הראשונים כמלאכים ולומר שאינו כן אף אם יקשה קושיות מכאן ומכאן, ובפרט מדברי אגדה ופירושים שחיברו גדולי ישראל לפרש פסוקי תורה וכו', כמו שאין לשום למדן הכח לעקור פסק הלכה מחמת איזה פלפולי דאורייתא שעלה במחשבתו.

ענף ב'

רשימת הגדולים והמחברים[כ] שנקטו להלכה דחתנו כבנו שרוב רובם השמיטם בעל הבו"ש

נצטט כאן רשימת גדולי הפוסקים לדורותיהם [וחלק ניכר הם מגדולי הפוסקים המפורסמים בגאליציא (ובראשם אביר הרועים מרן הרה"ק מצאנז זי"ע, ובנו הרה"ק משינאווא זי"ע וחתנו הרה"ק מהרמ"ד מהארנאסטייפל זי"ע, ראה להלן)**] ויבלח"ט גדולי דורנו שליט"א שאכן פסקו להלכה ולמעשה חתנו כבנו** (מסודר לפי סדר הא"ב).

א. שו"ת **אבני נזר** יו"ד סי' שי"ב שי"ג באריכות גדולה.

ב-ג. שו"ת **אגם מים** להג"ר אברהם מאיר הכהן גלאנצער ז"ל בן הרה"ג ר' יעקב דומ"ץ זשולין (נדפס בהסכמות נלחבות מהגה"ק בעל צבי לצדיק מבלאזוב זצוק"ל והגאון אבד"ק ריסקאווא ז"ל ועוד. בנו הסתופף לעתים תכופות בצל קדשו של כ"ק מרן הקדושת ציון זי"ע הי"ד) יו"ד סי' י"א וסי' י"ב, ובתוך דבריו כתב להוכיח **דמשמעות דברי הג"מ שאול ז"ל בשם אביו גאון ישראל הרבי ר' העשיל מקראקא זללה"ה שכן נפסק מפי כל הגאונים,**

כ. יסוד רשימה זו הגיע לידינו מאוצרו **של בעל הבו"ש עצמו**, שהשתמש בדברי הפוסקים אלו בהיותו הטוען בהסכסוך המובא לעיל אשר **שם טען בעצמו דחתנו כבנו**, והוספנו על רשימה זו עוד הרבה פוסקים. **ובנידו"ד מעלים בעל הבו"ש את עצמו מדברי עצמו ועושה עצמו כאילו לא ידע את עצמו וטוען דחתנו אינו כבנו.** ויצויין בזה שכבר הי' לעולמים שבעל הבו"ש הוא הפכפכן, ואין זה ענין הראשון אשר בעל הבו"ש סובר תחלה הדין כדעה אחד ושוב משנה וסובר כדעה האחרת, דלפני כמה שנים התקיים די"ת אודות שני קהלות קארלסבורג, ושם הי' בעל הבו"ש הבורר עבור הצד שמותר להיות שני קהלות בשם שוה, **ואז טען בעל הבו"ש דשפיר יכול להיות שני קהלות בשם שוה**, וכך פסקו אז דמותר להיות שני קהלות בשם שוה [וראה שו"ת עמק התשובה ח"ה סי' ק"ב וק"ג שהאריך בענין זה דמותר להיות שני קהלות באותו שם], ובנידו"ד שינה את טעמו וטוען שאי אפשר להיות שני קהלות בהשם באבוב, **ומעלים א"ע מדברי עצמו ועושה עצמו כאילו לא ידע את עצמו.** זהו שאמרו חז"ל כיון ששנה נעשה לו כהיתר...

הכוונה הוא על דין חתנו כבנו, שאביו הר"ר העשיל ז"ל אמר לו שנפסק מפי כל הגאונים הקודמים דחתנו כבנו, עיי"ש. עוד כתב שם, "באמת **לא נשמע בין המחברים מי שיחלוק על זקני הגאון [רבי שאול]** בתשו' הרמ"א הנ"ל, ואמר לי **הגאון הראב"ד דפה** הקהלה[כא] וכו' הוא משום שלא מצאו מי שיחלוק על תשו' הנ"ל ולומר דחתנו אינו כבנו וכו', **אחרי שעמודי ההוראה כהשואל ומשיב והבית שלמה פסקו כן להלכה ולמעשה וקבעו בה מסמרות, מי יבא אחריהם**".

ד. הרה"ק **רבי אהרן מבעלזא** זצוק"ל (מובא בספר שופריה דאברהם עמוד קנ"ג), דאחר פטירת השומרי אמונים צוה הרה"ק האדמו"ר מהר"א מבעלזא זצוק"ל שחתנו ימלא מקומו, וחזר כמה פעמים בזה"ל "הרי חתנו כבנו, חתנו כבנו" [וכנראה דאזיל בשיטת זקינו הרה"ק מהר"י מבעלזא זצוק"ל ראה להלן].

ה. שו"ת **אור שמח** ח"ב סימן נ"ו.

ו. מכתב **הגאון ר' איצי'לע מפעטערבורג ז"ל** מגדולי ליטא המפורסמים (הנדפס בריש ס' עמק אברהם), שכתב דאחרי פטירת הגאון ר' אייזיל חריף בסלאנים החזירו חתנו להיות רב דחתנו כבנו ומסיים שם "בכגון דא אמרינן **מעשה רב**".

ז. שו"ת **אמרי יושר** ח"א סימן קכ"א (והגאון רבי מאיר אריק בעמח"ס אמרי יושר הי' "ה"פוסק המקובל בגאליציע בה"א הידועה, ונערץ למאד בעיני רבותה"ק מבאבוב זי"ע).

ח. שו"ת **אמונת איתן** חלק ב' או"ח סי' ד'.

ט. שו"ת **ארץ צבי** להגאון מקאזיגלוב ח"א סימן ק"ג [שמשתמש בדין חתנו כבנו אפי' במקום שיש "בן" רק היה קטן והתנו עם החתן שכשיגדל יחזור הדבר אליו ונתגדל ותבעו].

כא. ככל הנראה הוא **הגאון רמ"ה פוקס אב"ד גרויסווארדיין ז"ל** (יש תשובה ממנו בשו"ת רמ"ה לכ"ק אדמו"ר הראשון זי"ע), **ויל"ע**.

י. שו"ת **באר חיים מרדכי** (להגאון אבד"ק ניאמץ ז"ל [נשא ונתן עם כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל תיכף אחר המלחמה בענין היתר עגונות]) **חלק חו"מ סי' ס"א, וז"ל,** "ידועים המה דברי הגאון מהר"ש בסוף תשו' הרמ"א ז"ל לענין חזקה במינוי חתנו, דגם חתנו כבנו, ואם כי יש מפקפקים בזה **אולם רובם ככולם** אשר מהם הובא גם בדרכי תשובה וארחות חיים שם מגאוני קמאי ובתראי בתשובותיהם הסכימו לפסק זה דחתנו כבנו".

יא. שו"ת **באר משה** (להגאון ר' משה נחום ירושלימסקי) **סימן כ"ו.**

יב. שו"ת **בית דוד** סימן כ"ה, והביא ראי' לדבריו משו"ת מהר"ם מינץ סי' ס"ה.

יג. שו"ת **בית היוצר** להג"מ יואל צבי ראטה זצ"ל אבד"ק חוסט (הגה"ק משינאווא זי"ע בהסכמתו כותב וז"ל: חידושי תורה של הגאון הצדיק מו"ה יואל צבי ז"ל, ראיתי כי הם דברים נחמדים, והוא הי' מפורסם לצדיק וכו'), **חלק חו"מ סי' ט"ו.**

יד. שו"ת **בית יצחק** להגאון האדיר אבד"ק לעמבערג ז"ל, יו"ד ח"א סימן נ"ט, וח"ב ס"ט, ע'. ובסימן ל"ד כתב דאף אם אין דין ירושה בשררה, רק שהתורה רבתה בשררות דין ירושה מקרא וכו', לענין שררות דמקרי זרעו גם חתנו יש לו זכות אם הוא ראוי לכך, עכ"ל.

טו. שו"ת **בית שלמה** או"ח סימן י"ג, יו"ד סי' כ'.

טז. שו"ת **ברכת יוסף** להאב"ד יאס (תלמיד האוהב ישראל והרה"ק מרוזין) סימן נ"ד, וכ' והדבר פשוט מה שארז"ל בנו קודם וה"ה חתנו וכמ"ש זקיני מו"ה שאול וכו'.

יז. שו"ת **ברכת רצ"ה** (להגאון רבי צבי הירש אורנשטיין שמילא מקום אביו ואבי אביו הישועות יעקב בעיר לעמבערג) **בסי' ק"י וקכ"ג, וז"ל:** "לענין חתנו וכו' אחרי שהבעל יש לו זכות בירושת אשתו בחייו לענין פירות וידו כידה ובמותה יורשה לגמרי, שפיר הוא ממלא מקום חותנו, עכ"ל.

יח. מרן **רביה"ק הדברי חיים מצאנז** זי"ע במכתב קדשו מובא בספר עטרת חיים מכתב ס"ט, לשון קדשו נעתק להלן בסוף ענף ג'.

יט. הגה"ק בעל **דברי יחזקאל** משינאווא זי"ע במכתבו לקהלת עיר פראכניק (נדפס בהקדמה לספר אשל הגדולים עמוד ל"ה) **וזה לשונו:** חלילה לחשוב מחשבה זרה, ליקח איש זר להשיג גבול אלמנה ויתומים, ומי הוא זה אשר לא יירא מעון השגת גבול, בוודאי אינו ראוי לשום התמנות בישראל וכו' אך את מוכ"ז הרב המופלג ובקי מו"ה צבי הירש נ"י, **תקבלו על מקום חותנו** הרב המנוח ז"ל וכו' [וכן הגה"ק משינאווא זי"ע בעצמו מילא מקום חותנו זצ"ל ברבנות עיר ראזלא, כמובא לקמן ענף ה'].

כ. חידושי ושו"ת **דברי טעם** להגאון ר' ליב האפט ז"ל אב"ד קאנאטאפ, סי' ק"ה, וז"ל, "גם הגאון חתם סופר דראה תשובת ר' שאול והשיג עליו בתשובה י"ב, ובהא דחתנו כבנו שתק ליה, **מסתמא אודי ליה [החתם סופר דחתנו כבנו]**", עיין שם. (הגה"ק רמ"ד מהארנאסטייפל זצ"ל**כב** כותב בהסכמה להספר "לא צריך כת"ר זה בשביל הסכמה, כי כבר ידעתי את סדר לימודו הטוב ועומק חכמתו וידעתי כי רבים יהנו מספרו עצה ותושיה").

כא. שו"ת **דברי יואל** מאת כ"ק האדמו"ר רבי יואל מסאטמאר זצוק"ל יו"ד סי' פ"ג.

כב. הגאון בעל **דובב מישרים מטשעבין** זצ"ל שהתקיים אצלו דין תורה, שהאב"ד סאסנאווצא ז"ל הבטיח לחתנו רבנות עיר מודזיוב שהיה שם רב מקדם, והיו מאנשי העיר שרצו לבחור להם רב אחר, ופסק הרב מטשעבין דחתנו כבנו (מפי זקני יוצאי העיר).

כג-כה. תשובת הגה"ק בעל **דרכי תשובה** ממונקאטש זצ"ל הנדפס בשו"ת משנה שכיר חלק אהע"ז וחו"מ מן עמוד ר"כ ולהלן (יצא לאור ירושלים תשנ"ז) דחתנו כבנו, וכן נדפס במשנה שכיר

כב. ראה להלן שהרה"ק מהרמ"ד מהארנאסטייפל זצ"ל בעצמו ג"כ סבר הכי.

שם מהגאון אבד"ק טאלטשאווא בעל **יד יצחק ובאר יצחק**, והגאון אבד"ק נירעדהאז **בעל משמיע שלום** (וראה להלן), שכולם פסקו דינא דחתנו כבנו.

כו. שו"ת **הרי בשמים** מהדו"ת סימן י"ד, וז"ל, וממילא גם במינוי רב בזמנינו דפתיך ביה ממונא אם בעל האשה ראוי לאותו איצטלא זוכה במשרת הרבנות דכיון דמדין ירושה קאתינן עלה מה לי בן מה לי בת דמשפט הבנות במקום שאין בן בירושה כמו הבנים.

כז. קונטרס **ויצו יוסף** (להגאון ר' יוסף צבי סופר זצ"ל בנו של הגאון בעל מחנה חיים) בעמוד י"ג וזה לשונו: כי חזקת הרבנות הוא ירושה ליוצאי חלציי, וחתן כבן לענין זה כמבואר בפשיטות בשו"ת הגדולים שבאחרונים דזמננו וכו', **והבנות בכלל זה וכו' ירושה ממש כירושת נחלה, ובתורתינו הקדושה כתוב, ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו.**

כח. שו"ת **זכרון יהודה** ח"ב סימן קע"ט וז"ל: ובענין אי חתנו כבנו בדבר זה כבר ידוע מ"ש בסוף ס' תשובת רמ"א ז"ל מהגאון מו"ה שאול ז"ל והובא גם בחתם סופר סס"י י"ב דחתנו כבנו[כג] בדבר זה. (וטוען ומשתמש בדין חתנו כבנו אפי' נגד רצון הרוב וחולק שם על דעתו של המהר"ם שיק שצריכים הסכמת הרוב בירושת שררה).

כט. כתב יד הגאון הגדול **רבי חיים קנייבסקי שליט"א** הנדפס בריש ספרא הדין.

ל. שו"ת **חתן סופר** סימן ק"ב דפסק חתנו כבנו אפילו במקום אח.

לא. הגה"ק **ר' יהושע מבעלזא** זצוק"ל הורה ברבנות דעיר דינוב **דחתנו כבנו אפילו כנגד אח** (הדבר ידוע ומפורסם, ונדפס גם בכת"ע "מחנה החרדי" גליון מס' א' שנ"ז, וראה מה שהבאנו עוד להלן ברשימת מנהג חתנו כבנו באדמורו"ת).

לב. שו"ת **כוכב מיעקב** סימן קב"ה.

כג. וראה לעיל ברשימה זו משו"ת דברי טעם.

לג. שו"ת **מהרא"י** להאבד"ק זינקאוויץ חלק חו"מ סי' ק"מ, דאע"פ שמפלפל באריכות בענין חתנו כבנו מ"מ מסיים בה, וז"ל, "רק להלכה למעשה שכמדומה **דנהוג עלמא לפסוק טענת חזקה בחתנו מצד חמיו הרב, ובטלה דעתנו בזה נגד המנהג**, והוא ע"פ דעת הגאונים הנ"ל הגאון הרב שאול בשו"ת הרמ"א הנ"ל, והסכימו לו הגאון הבית שלמה והגאון השואל ומשיב כנ"ל".

לד. שו"ת **מהר"ש ענגיל** (מגדולי הפוסקים בגאליציא, הסתופף בצל מרן מצאנז זי"ע, והעריץ מאוד רבותה"ק כ"ק מרן אדמו"ר הראשון זי"ע וכ"ק מרן אדמו"ר הקדושת ציון זי"ע, כנודע) ח"ז סי' מ"א **שכן נוהגים ברוב מקומות של יראים לקבל את חתנו.**

לה. תשובות **הגאון מהרש"ם מברעזאן ז"ל ועוד**, נדפס בקובץ זרע יעקב גליון כ' עמ' ס"ט.

לו. ספר **מזכרת מרדכי** על הל' שחיטה, סימן ח' סעיף ה'.

לז. שו"ת **מנחת שי** סי' נ"א. ועיי"ש שהביא ראי' לדבריו משו"ת הב"ח הישנות סי' י"ג, יעו"ש.

לח. שו"ת **מצפה אריה מהדו"ת–או"ח בית אב"י** סי' נ"ד, וז"ל בשם תוס' ב"ב שלפעמים חתניו עדיפי מבניו כשהם גדולים בתורה.

לט. תשובת **הגאון הגדול רבי מרדכי ליב ווינקלער ז"ל אבד"ק מאד** בעל שו"ת לבושי מרדכי (מגדולי הפוסקים המפורסמים במדינת אונגארן), **הובא** בשו"ת **פרדס רימונים** (בקונ' כתר מלכות, ד"ה אגב בואכה), **וז"ל**, "וכן בידי תשובה אחת כתב יד הגאון ממאד זצ"ל אלינו כתוב בזה"ל, והנה לדינא **מי ירום ראש לומר דבר נגד תשובת הגאון רבי שאול זצ"ל הנדפס בסוף תשובת הרמ"א**, אשר ראיתו ראי' שאין עליה תשובה, מן הירושלמי וכו', ובתשובת שו"מ ח"ב י"ט מביא ראי' ברורה משבת כ"גכ"ד וכו', על כן הנני בהסכמה אחת

כד. יצויין שבהגהות הג"מ ר' משה אפרים מייזליש זצ"ל על חידושי חתם סופר עמ"ס ב"ב, כתב (ב"ב יב:, ד"ה פתח איהו), "מוה"ז [החתם סופר זצ"ל] ציין

וכו', ובפרט בזה"ז **המנהג כן בכל המדינה, ואין אחר המנהג כלום,** כברמ"א חו"מ קס"ג כידוע, עכ"ל [כת"י הלבושי מרדכי], ומי לנו בקי במנהגי המדינה יותר ממנו הקדוש זצ"ל".

מ. הגאון רבי משה פארהאנד ז"ל גאב"ד מאקאווא בצוואתו (נכתב ביום ג' ואתחנן תרח"ץ, נדפס בסוף ספר זמירות אהל משה עמוד רי"ח) **אחר שהאריך** דהעיקר כהפוסקים דנוהג ירושה ברבנות כותב וז"ל: דעתי נוטה לדעת המהר"ם שיק והוי חזקה גמורה אפילו בכתר תורה, לכן בני וכו' לו משפט הבכורה, ואם אינו רוצה וכו' **חוזר החזקה לחתני** הרב וכו'.

מא. משמרת שלום יו"ד סי' רמ"ה אות א'.

מא*. שו"ת משמיע שלום (סי' פ"ח, אות ה') **מביא בשם חותנו הגאון** ר' יצחק אייזיק פרידמאן ז"ל אבד"ק נירעדהאז (הסתופף בצל מרן הרה"ק מצאנז זי"ע) דקיי"ל חתנו כבנו בשררה.

מב. משנת אליעזר מהד"ת סי' ז' (נדפס תרפ"ד לפ"ק בהסכמות הרבה גדולי חכמי דורו).

מג. שו"ת **משנת ר' אליעזר** או"ח ח"ב סי' א' (מגדולי רבני קושטא).

מד. קונטרס **משפט ירושת משרה** להג"ר יוסף ז"ל בעמח"ס חלקו של יוסף (קאוונא תפר"ח) **פרט ה'.**

מה. נחלה לישראל חלק התשובות סי' י' דף ח"י אות מ"ז להגאון ר' יחיאל מיכל אבד"ק ניזנוב (הי' מהמסתופפים בצל מרנן רביה"ק מצאנז והגה"ק משינאווא וכ"ק אדמו"ר מהר"ש הראשון זצ"ל), **וכן גם בספרו לבושי מכלול** סי' י"א, **והביאו השדי חמד.**

לעיין בתשובה הנדפסת סוף תשו' הרמ"א אי חתנו כבנו לירש ולמלא מקום אבותיו, **ואא"ז הגאון מו"ה ארי' יהודה יעקב זצ"ל האבד"ק פיעטרקוב [בעל שו"ת חדות יעקב]** הביא ראיה משבת כ"ג ע"ב נפיק מניה רב שיזבא פי' רש"י נפיק מניה דחתנו כבנו, ודפח"ח".

מז. שו"ת **עטרת שלמה** מאת הגאון רבי שלמה קארעליץ זצ"ל (ב"א הגאון בעל החזון איש זצ"ל ודיין בפתח תקוה יצ"ו), **סי' מ'.**

מז. שו"ת **עמוד אש** נדפס תער"ב לפ"ק, בפ' וישב, וסיים שם **אלמא דחתנו כבנו.**

מח. שו"ת **עמודי שש** סימן י"ב.

מט. ספר **עמק אברהם** (להגאון ר' אברהם ירחמיאל אבד"ק פערליוו ולענטשנא) בסימן א' סעיף י', ועיי"ש בהערה צ"ד.

נ. שו"ת **עמק שאלה** יו"ד סי' ס"ח **להגה"ק רבי מרדכי דוב מהארנאסטייפל זי"ע** [זקינו של כ"ק מרן רבינו מהר"ש זצוק"ל] הביא בשם ס' **משנת** [ר'] **אליעזר** הנ"ל **דרוב הפוסקים סברי דשייך גבי חתנו דין ירושה,** ונקיט הכי לדינא.

נא-נד. ס' **פרדס רימונים** בקו' כתר מלכות להג"ר יואל כץ ז"ל אבד"ק ערדעד. ועיי"ש אחר שהביא הרבה גדולי הפוסקים שפסקו חתנו כבנו וביניהם שיש בידו תשובה מהגה"ק בעל **עצי חיים מסיגעט** זצ"ל (גיסו של כ"ק מרן הקדושת ציון זצוק"ל) ומבעל **תורת יקותיאל** ז"ל והגאון **אבד"ק סערדאהעלי** זצ"ל ועוד גדולי הדור, מסיים וז"ל: ע"כ **ברור להלכה ככל הפוסקים הנ"ל אשר מפיהם אנו חיים דחתנו כבנו ברבנות,** מכש"כ אחרי **שהעידו גדולי ישראל הנ"ל שכן המנהג, ואין אחר המנהג כלום.**

נה. שו"ת **הרב"ז** (להג"ר בצלאל זאב שאפראן ז"ל) **סי' ק"ח וק"ט.**

נו. שו"ת **שבט הלוי** מאת הגאון האדיר פוסק הדור רבי שמואל הלוי וואזנער שליט"א רב ואב"ד זכרון מאיר בני ברק יצ"ו, חלק ד' יו"ד סי' קכ"ח.

נז. שו"ת **שואל ומשיב** מהדו"ק ח"ב סי' י"ט מהדורא תליתאי ח"ב סי' קי"ז, וכן בהגהות **יד שאול** יו"ד סי' רמ"ה.

נח. שו"ת **שושנים לדוד** (להאב"ד סאהל וקאלאמייא) יו"ד סי' ו', וז"ל, "וכן ראיתי מובא בשם שו"ת צ"צ החדש ז"ל דחתנו כבנו לירש

חזקתו וזכותו, וכן בשו"ת ברכת רצ"ה ז"ל סס"י קכ"ג מכריע כן להלכה, וכן מביאים בעלי אסופות בספרם בשם גדולי האחרונים ז"ל להלכה דחתנו כבנו לירש חזקתו".

נט. שו"ת שערי דעה תנינא סי' נ"א קי"ב.

הנה חשבנו כאן כששים פוסקים, מכל חלקי היהדות ממדינות שונות: ספרדים, אשכנזים, גדולי פולין וגאליציא, גדולי אונגארן ועוד, ומהם הרבה גדולי הדורות אשר כלל ישראל נשענים עליהם והולכים לאורם, ואכן הורו כן להלכה ולמעשה והרבה מהם העידו שכן הוא המנהג שחתן יורש שררת הרבנות חתנו כבנו, וא"כ הכי שייך לחלוק על זה או אפילו להטיל ספק בדבר המקובל ונהוג בכל תפוצות ישראל ע"י חיפוש בתוכניות על קאמפיוטע"ר בכדי להביא ממרחק לחמו למצוא דעות יחידים ולהאכיל הקורא ממה ששייר אצלו העכבר... **והיתכן שבשאט נפש ובמזיד העלים עין מעשרות גדולי פוסקים האלו?! הכי כך הוא דרכה של תורה?!**

ענף ג'

דוגמאות לסילופי בעל הבו"ש בדברי הפוסקים בענין חתנו כבנו

בעל הבו"ש (בפרק ב' אות כ', עמודים רס"ב–ד) **מביא מתשעה ספרים** דמשמע מדבריהם דלא ס"ל חתנו כבנו, יש שכתב עליהם בלשון "משמע", ויש שכתב עליהם הלשון "נראה מדבריו". ובאמת מכל התשעה אפשר למצוא רק שלשה שס"ל באמת כן, והמה: שו"ת עבודת הגרשוני (וראה לקמן מ"ש מהאבני נזר ע"ז), שו"ת חקרי לב (מרבני הספרדים), שו"ת מור ואהלות (להגר"א פוסק). ובאות ל' עמודים רפ"א־ג מביא בעל הבו"ש המנהג בזה.

ונצטט כאן רק **כמה** דוגמאות מדבריו, להראות ולגלות לכל קו הסילופים והשקרים שלו ושבספרו, וניכר מבין בתרי דבריו שאע"פ שיודע בעצמו האמת המבואר בספרי הפוסקים והיוצא מדבריהם לדינא, מ"מ מייצר בכוונה דמות בעיני הקורא התמים שכאילו דבריו מוצקים ע"פ דברי גדולי הפוסקים.

ובכדי להבין מעשי רמאותו ומזימותיו אשר עשה, נחלק סילופיו לב' סוגים. א'] הביא דברי הפוסקים וכתב עליהם ד"משמע או "נראה" דסוברים דלא אמרינן חתנו כבנו מסודרים זה אחר זה שיעשה רושם כאילו הם הפוסקים המרובים, וכדי להראות טלפיו הכשרים הביא מעט מזעיר מדברי הפוסקים הסוברים חתנו כבנו, ופיזרם בתוך שאר דבריו אנה ואילך במקום שרצה להגיב עליהם או להשיג על דבריהם. ב'] רוצה לסמות העינים, בהביאו רק כמה מילים מדברי הפוסקים שכאילו ס"ל דלא אמרינן חתנו כבנו, וסמך על אריכות הדברים שלא יטרח הקורא לחזור על הספרים ולעיין במקור, אמנם המעיין בפנים יבחון ויראה העוות הבולט שעשה במרמה ובזדון.

☆ ☆ ☆

דברי בעל הבו"ש

אבני נזר: מביא שהאבני נזר מפרש את שיטת העבודת הגרשוני הסובר דלא אמרינן חתנו כבנו, ורוצה

הבו"ש לחדש דכיון דמפרש שיטת העבוה"ג נראה דהכי ס"ל להלכה.

גילוי נסתרות

א. השמיט העיקר, וז"ל האבני נזר בסי' שי"ב אות צ"א אחר דשקיל וטרי בדברי עבוה"ג, "ואני חפצי לברר הלכה בודאי שתהא מחוורת כשמלה, וכן דרכי תמיד, ובעזהי"ת בארנו **דירושת הבעל בחיי' עדיף אפילו מירושת בן**, והוא ודאי ירושה".

ב. ובאות ע"א כותב האבנ"ז: אילו ראה העבודת הגרשוני דברי תוס' שאנץ הי' חוזר מדבריו.

ג. האבני נזר מפרש שיטת העבוה"ג [לשיטתו של העבוה"ג] דירושת שררה עובר רק לבן ולא לשאר קרובים, **וגם לא לאח.**

☆ ☆ ☆

דברי בעל הבו"ש

גליוני הש"ס: נראה מדברי הגר"י ענגיל ז"ל שפוסק כהעבוה"ג.

גילוי נסתרות

ראשית, וכי ספר גליוני הש"ס בא לפסוק הלכה, והלא הגאון האדיר ר"י ענגיל זצ"ל ברוב בקיאותו הנפלאה מציין מכל מקצועות התורה ענינים השייכים להמובא בסוגיא, וכי בשביל שמביא את דברי תשובות עבודת הגרשוני משמע שפוסק כן להלכה?! ועוד, **דאדרבה מדברי הרש"י והתוס' ועוד שמדייק מדבריהם דחתנו כבנו, הביאו הפוסקים ראי' להלכה דקי"ל לענין ירושת שררה חתנו כבנו.**

ודוגמא לזה ראה במשמרת שלום חיו"ד סי' רמ"ה אות א' בא"ד שכ' וז"ל, ועיין תשו' בית יצחק יו"ד סי' ע' סק"ג שהביא ג"כ לדברי עבוה"ג, ואעפ"כ פסק בסוף התשובה שם לדינא כד' תשובות הרמ"א הנ"ל דחתנו כבנו ע"ש, עכ"ל.

☆ ☆ ☆

דברי בעל הבו"ש

נטע שורק: פוסק להדיא דלא אמרינן חתנו כבנו.

גילוי נסתרות

עי' בשו"ת פרדס רימונים להגאון ר' יואל כ"ץ ז"ל אבד"ק ערדעד בקונטרס כתר מלכות (עיין לעיל בדברי בעל שמן המאור) **אחר שהביא** דברי הנטע שורק כ' וז"ל: ועוד הוסיף הרב דנאדיפאלו נ"י (בעל שמן למנחה) במכתבו בזה"ל, וכנראה שהגאון נטע שורק זצ"ל במעשה גאלאנטא מחמת שראה בעין קדשו מי הוא הידוע וכאשר הוכיח סופו על תחילתו לכן אחז בזה דרך צדיקים להורות הלכה **לשעתו**, וגם מהגה"ק דאונסדארף זצ"ל שמעתי שהוא הי' אחד מהב"ד דגאלאנטא ואמר שהי' שם **הוראת שעה** מחמת שהכירו מראש וכו' וכוונו האמת, עכ"ל.

וכן מובא בספר כוכבי יצחק (דף קע"ז) וז"ל, וראיתי בשו"ת נטע שורק הו"מ שמתאמץ לפסוק לענין חזקה דחתנו אינו כבנו, **ובאמת היתה זאת הוראת שעה כידוע מפני דחתן הרב לא הי' ממלא מקום אבותיו, אבל המחבר לא היה רוצה לביישו ברבים, וכבוד ד' הסתר דבר.**

☆ ☆ ☆

דברי בעל הבו"ש

אשל אברהם להגה"ק מבוטשאטש ז"ל: סובר דלא אמרינן חתנו כבנו.

גילוי נסתרות

אין זה ענין לנידון דידן, כי הגאון ר' מאיר אריק ז"ל בספרו אמרי יושר סי' קכ"א (ובעל הבו"ש בעצמו מביא מדבריו שם בסוף אות ל' עמוד רפ"ג) **מבאר** דדברי האשל אברהם המה לשיטתו דס"ל כהני פוסקים דכתר תורה אינה עוברת בירושה [וגם בבני בנים כתב הבו דלא להוסיף עלה, **וכש"כ לפי דבריו נדחה האח מלרשת את אחיו].** והמעיין במקור הדברים שהאשל אברהם מיירי שם במקום שנאנס הא' ונכנס שני תחתיו למלאות מקום הראשון, ולאחר זמן נתבטל האונס, אין בכח המנהג לדחות את השני שכבר זכה בה אף להחזיר הראשון או בנו.

ואין זה שייך לנידון דידן, ובפרט במקום שאח בא יבא לאחר מיתה (מחמת ה'מנהג' שלא שמענו על זה מעולם...) **ולדחות את החתן** (שנהוג כבר מימי רבי שאול מקראקא, והאשל אברהם מציין שם לתשובתו). **ומ"ש והבו דלא להוסיף, כוונת בעל האשל אברהם לדחות שני שנתמנה ע"פ הסכמת הראשון וכבר זכה בה.**

☆ ☆ ☆

דברי בעל הבו"ש

מרן הגה"ק בעל דברי חיים זי"ע: מדייק מלשונו הק' במכתב שכתב לראשי קהלה אחת, אחר פטירת הרב שיושיבו את חתנו על כסא הרבנות וימלא מקום חותנו, ומדלא הזכיר מרן הד"ח לשון ירושה וכיו"ב רק לשון ימלא מקומו, ש"מ דלא סבר חתנו כבנו. ומסיים, "וראה בשו"ת דברי חיים יו"ד ח"א סימן נ"ג".

גילוי נסתרות

שלש תשובות בדבר: ראשית, דיוקו אינו דיוק, כיון שכתב בפירוש שימלא מקום חותנו. שנית, אם בדיוק במכתב קודש של מרן רביה"ק הדברי חיים זי"ע בונה יסוד לדבריו, ילמוד סתום מן המפורש, כי במכת"ק אחרת (נדפס בס' עטרת חיים ח"ב מכתב ס"ט) כתב רבינו הק' מצאנו זי"ע לקבל חתן במקום חותנו וכתב שם בהדיא לשון ירושה (גם במקום בן), וזלה"ק, "לכבוד הנגידים וקצינים וחסידים ויראי ד' ובראשם מנהיגי קהלה בק"ק פראחניק יע"א, הן בא לפני כבוד ידידי הרב החריף החסיד מו"ה ישכר יהודא נ"י בהרב המאה"ג המפורסם המנוח מו"ה שמחה זלה"ה שהיה אב"ד בקהלתכם וכו' לכן הנני לבקש מכבודכם חזקו ואמצו אותו ואת גיסו הרב החריף וכו' מו"ה בעריש גם הוא ראוי לאותו איצטלא וכו' ומצוה גדולה להחזיק ת"ח הללו ולהשגיח בכל צרכם שיהי' להם הכל ברווח **ובפרט כי ירושת אבותם להם מאביהם ז"ל** וכו'".

והשלישית, מה שציין לשו"ת דברי חיים ח"א יו"ד סי' נ"ג כאילו שם משמע שסובר דלא שייך בכלל ירושה

ברבנות, **אדרבה מרן מצאנו ז"ל כותב שם להדיא דשייך, ורבינו חולק על העבודת הגרשוני** (מקצת לשון הדברי חיים נדפס לעיל פ"א ענף ב'). **ותמה תמה נקרא, אם אין** כוונת בעל הבו"ש לסמא עיני הקורא, אמאי לא העתיק את לשון קדשו של הדברי חיים בתשו' הנ"ל שכולנו נמשכים אחר דבריו הקדושים כדרך שהביא לשון פוסקים אחרים?! מה שייך "לראות" שם? הכי יש מצוה "לראותו" בלבד...?! אם לשון קדשו של מרן הדברי חיים נוגע לענינו הו"ל לבעל הבו"ש להעתיקו!

ענף ד'

סמיות עינים בדין אין ספק מוציא מידי ודאי

בעל הבו"ש בעמודים שי"ב־שכ"ב כתב אחד מטענותיו, דהיות ודין חתנו כבנו לדעתו הוא 'ספק' אם נקטינן כן או לא, ואילו אח 'בוודאי' יורש, א"כ אין 'ספק' מוציא מידי 'וודאי'. ובונה יסודו על הא דאיתא ביבמות (קז:), מי שלא שהתה אחר בעלה שלשה חדשים ונשאת וילדה ואין ידוע אם הולד הוא בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון וכו' הוא אינו יורש אותם, משום שהוא ספק במקום אותם שהם בניהם בודאי, ואין ספק שלו מוציא מידי ודאי שלהם. והרמב"ן בחידושיו (שם דף לח) כתב שאפילו אם אין לו למת בנים אחרים אלא אחים, נחשבים האחים ודאי, ואף שאם הספק הוא באמת בנו נמצא שאין לאח כלום במקום בן, מ"מ נחשב האח ודאי, שהוא ודאי קרוב בקורבה המחייבת ירושה, אלא שבן קודמו, ואולם זה הספק שמא אינו קרוב הראוי ליורשו כלל, שאולי אינו אלא ממשפחת האיש האחר (וכ"כ המאירי והרא"ש), וא"כ רוצה בעל הבו"ש לחדש שאף בנידון דידן חתן שהוא ספק אם יורש שררת חותנו, הו"ל כמו ספק אדם זר שאף שיש צד שהוא קרוב (שחתנו כבנו) מ"מ אינו מפקיע כחו של האח שהוא ודאי קרוב הראוי לירושה עכ"פ במקום שאין אב, ע"כ דבריו.

הנה גם בפעם הזאת **עבר ושנה בעל הבו"ש לטשטש את הקורא בשאט נפש** למלאות עשרה דפים לומדות כאילו יש איזה שמץ אמת בדבריו. ונפרסם עתה לכל, שבעל הבו"ש האריך בחידושו הלזה זמנים מרובים לפני הדיינים, **אך מיד נדחה מעל השלחן מחמת יסודות ברורים** המובאים פה בסמוך, אך אעפ"כ לא בו"ש בעל הבו"ש ולא מנע את עצמו מלהדפיס דברי הבל הללו, **ואע"פ שיודע ועד שהדברים בלתי נכונים ואין הדברים מקובלים עשה עצמו כאילו לא קרה דבר והדפיסם ב'ספר שו"ת' שלו!** הנשמע כזאת שכן יעשה אדם המתאר עצמו כ'רב' ו'מורה הוראה' בישראל?! הכי כך הוא דרכה של תורה?!

ונבוא לבאר כאן דכשמעיינים היטב נראה שאין בדבריו כלום להפסיק ירושת החתן. ראשית כל, דבסברא זו עצמה נחלקו הראשונים, והריטב"א שם כתב דזה מיירי דייקא בשיש לו להמת בנים שאז ממנ"פ הם יורשים אותו בוודאי, ולכך אותו שהוא ספק בנו אינו יכול להוציא מידי ודאי שלהם, **אבל במקום שאין לו להמת אלא אחים בכה"ג חולקים הספק והאח**, דהואיל ולהצד שהספק הוא בן המת אין לו לאח שום זכיה ושייכות לנכסי המת, לא נחשב האח לודאי כלפי הספק, וכותב שם שכן נראה דעת רש"י. לפי זה:

א. לשיטתו שנתעקש שלא להחשיב החתן רק כספק יורש, מ"מ הואיל ולהצד שנחשב יורש קודם הוא להאח, הוו להו שניהם ספק, **ואין להאח שום מעלה לחושבו יותר מהחתן**.

ב. אף לשיטת הרמב"ן והרא"ש, הרי כתבו הפוסקים **דשאני ספיקא דדינא** מספיקא במציאות, כן כתב החכמת שלמה חו"מ סי' מ"ג סעיף כ"ח, וכ"כ הבית מאיר אה"ע סוף סי' קי"ח, ומובא בהגהות רעק"א בשו"ע חו"מ סי' ר"פ סעיף י'. וביאור הדבר, דהוודאי יש לו גדר מוחזקות בנכסים, שמחמתו נדחה הספק, וכל זה בספק במציאות, **אבל ספיקא דדינא, ע"כ מוכרחין להתחשב בו ולהסתפק בהדין**, וכעין מ"ש הפוסקים דבספיקא דדינא לא אזלינן בתר חזקה דמעיקרא.

ובעל הבו"ש אע"פ שעוררוהו הדיינים על דברי הפוסקים הללו לא מנע א"ע לכתוב בעמוד שי"ב בהערה קמ"ז, "לא חילקו הפוסקים בין ספיקא דדינא לבין ספיקא במציאות וכו' ועכ"פ לא מצינו לשום אחד מן הפוסקים שיחלק בזה", עכ"ל. **והרי הוא הוחזק כפרן במזיד שכל דבריו שקר וכזב**.

ג. אם נחוש להשיטות דסברי שלא אמרינן חתנו כבנו, אם כן יש גם לחוש להנך דעות דס"ל שאין ירושת שררה רק לזרעו של בעל השררה ולא לשאר קרובים הראויין ליורשו **כגון אחיו** ואביו, עי' אבני נזר יו"ד סי' שי"ב אות נ"ט, **שיוצא מדבריו שאין האח יורש שררה**, א"כ אין להחשיבו לודאי יורש.

ויותר מזה, דאבוהון דהני ספיקי שלא להושיב את החתן על כסא חותנו הלא הוא הגאון בעל שו"ת עבודת הגרשוני (ראה לעיל) עיין באבני נזר (אות נ"ו וג"ז) דס"ל בדעתו שאין כוונתו שיש איזה גרעון בעצם סברת חתנו כבנו, רק ס"ל שלא נאמרה הך דינא דירושת שררה רק בזרעו ממש ולא בחתן ולא בשאר קרובים **כאח** ואב, וא"כ אותה הסברא המחייבת שלא נושיב את החתן על כסא חותנו **שוללת את האח ג"כ מהירושה.**

ולפי כל הנ"ל יוצא ברור שאף אם ננקוט כהני שיטות שחתנו כבנו הוא ספיקא דדינא, **אין להחשיב את האח לודאי יורש ולזכותו מדין אין ספק מוציא מידי ודאי.**

ענף ה'

סילופי בעל הבו"ש במנהג הנהוג מקדמת דנא למנות חתן במקום חותנו

[וזאת מלבד ממה שכבר הבאנו לעיל דברי הפוסקים (מהר"ש ענגיל, לבושי מרדכי, עטרת שלמה, שו"ת מהרא"י, ושו"ת פרדס רימונים) שכתבו בהדיא מלים אלו שכן המנהג].

דברי בעל הבו"ש

בעמוד רפ"ב כתב: אם קורה כמה פעמים בהיסטוריה החסידית, אין זה קובע מנהג, אדרבה המנהג אצל חסידים להעדיף את מי שהוא נכד משפחת האדמו"ר שיש לו אותו יחוס, וזהו המנהג הנפוץ. ובעמוד רפ"ג מסיים דבריו: באדמורו"ת אף פעם לא היה מנהג כן.

ובעמוד שמ"ה כותב: חסידות עם שושלת ארוכה אין מקובל להכתיר לאדמו"ר את החתן שאינו מן השושלת וכו', אין זה המשך, ולא שייך בזה ירושה למי שאינה מן השושלת ואותה הגזע.

גילוי נסתרות

בראשונה כדאי להעיר, שאדמורו"ת באבוב מחובר ומקושר עם רבנות, וכמו שרוב גדולי האדמורי"ם בגאליציע היו גם רבני העיר, כן כיהנו רבותה"ק מבאבוב גם ברבנות והתמו עצמם בתואר אבד"ק באבוב. וממילא אין כ"כ נפק"מ בנידו"ד אם בהיסטוריא החסידית הי' 'מנהג' כזה או לא. ועוד, דאדרבה, כמה פעמים קרה בהיסטוריא החסידית שימנו אח במקום בנו או חתנו?! אולי פעם או פעמיים בלבד [בחסידות גור עפ"י צוואה ברורה, ראה על כך להלן בענף ז'], ותו לא. ולדברי הבו"ש עצמו וודאי אין זה קובע ה'מנהג'.

וחוץ מזה מנא לי' 'מנהג' זה, הכי מצאו במנהגי מהרי"ל או ברמ"א...? הכי לא די לבעל הבו"ש במה שמסלף דברי התורה וההלכה עד שצריך גם לקבוע 'מנהגים' חדשים...?! 'מנהג' אחד יש

בהכתרת אדמו"ר כלשון קדשו של מרן הרה"ק מצאנז זי"ע בתשו' (מובא להלן פרק ה' ענף ב') **"מחמת גודל קדושתם ויראתם נשמעו דבריהם לכל הגליל, וינהו אחריהם ללמוד תורה ויראה וכו', ושאלו עצות כאשר ישאל איש בד"א, כי היו בעלי רוח"ק ותפלתם ודיבורם בקדושה עשו פרי".** 'מנהג' זה **הוא העיקר שבעיקרים** באדמורו"ת, וכל שאר הענינים המה טפלים, וזה פשוט. שאר ה'מנהגים' לא שערום אבותינו, וגלוי וידוע שמעולם לא התחשבו חסידים מבקשי אמת ויראת ד' מהו שם משפחתו של האדמו"ר או מהו גוון זקנו או איך פיאותיו מסולסלות... והאומר היפוך מזה, אינו אומר אלא דברי טפשות ובורות, וק"ל.

אבל למען אמיתת הדברים נעתיק בזה כמה מקרים בחצרות האדמורי"ם שהי' כן [ויצויין **שרוב הנמנים כאן הם אדמור"י וצדיקי גאליציע**[כה]], ואלו הן:

א. ראש וראשון **מרן הגה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע,** שכידוע מילא את מקומו **חתנו הרה"ק רבי אשר ישעי' מראפשיץ זי"ע** אע"פ שהיה לו בנים צדיקים מפורסמים מנהיגי עדות **חסידים** (הרה"ק רבי אברהם חיים מלינסק, הרה"ק רבי יעק'לי ממעליץ, והרה"ק הרבי ר' אליעזר'ל מדזיקוב, זי"ע). **וכן היה גם אחר פטירת בני הרבי ר' אשר'ל,** שאחר פטירת בנו וממלא מקומו הה"ק רבי מנשה מראפשיץ זצ"ל מילא מקומו חתנו הה"ק רבי יצחק מארילעס מראפשיץ זצ"ל (בנו של הרה"ק רבי שמעון מיעריסלוב זי"ע), **וכן אחר פטירת בנו הה"ק רבי יחיאל מקאלביסוב זצ"ל מילא מקומו חתנו הרה"צ רבי אברהם אהרן טייטלבוים זצ"ל** (בן הגה"ק הייטב לב מסיגעט זצ"ל) **כאבד"ק קאלביסוב** [וזה

כה. וכשתדייק תמצא **שכמעט בכל אחת מהחצרות המפורסמות בגאליציע קרה במשך השנים שהכתירו חתן האדמו"ר למלא את מקומו,** הן במערב גאליציע (ראפשיץ, שינאווא וציעשינוב, דינוב), והן במזרח גאליציע (בעלזא [נכד מהר"ש מבעלזא מילא מקום חותנו, וכן מהר"י מבעלזא הורה לענין השררה בדינוב], זידיטשוב, רוזין, סטרעטין, פרימישלאן ונאדבורנא).

הי' עפ"י דעת קדשו של **מרן הרה"ק מצאנז זי"ע**[כו] (וזה מתאים עם מה שכתב במכת"ק שהתן יורש רבנות מחותנו, ראה לעיל בפרק זה ענף ג')].

ב. אחר פטירת הגה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע נתמנה לרבי ומגיד בעיר קאזניץ חתנו הרה"ק רבי אבי עזרי זעליג מגרעניץ זצוק"ל (אביו של הרה"ק רבי חיים מאיר יחיאל ממאגליניצא זצוק"ל), **והיה דבר פשוט בעיני כל החסידים שהוא הממלא מקום**, רק עפ"י סיבה העביר כתר הרבנות לגיסו הרה"ק בעל באר משה זי"ע כמבואר בהתולדות שבסוף ספה"ק עבודת ישראל. וכן היה גם שוב שנית ברבות השנים אחר הסתלקות **הרה"ק רבי אלעזר מקאזניץ זצ"ל**[כז] (בנו של הבאר משה זצוק"ל) מילא מקומו בקאזניץ חתנו הרה"ק רבי שמואל שמעלקא רוקח

כו. בספר מראה אש (אות פ"א) מסופר, "הרה"צ מו"ה אברהם אהרן זצ"ל הרב מקלאביסוב בנו של הרה"ק בעל ייטב לב זי"ע היה חתן הרב מקאלביסוב [הגה"צ ר' יחיאל זצ"ל], וכאשר נפטר חותנו הרב ז"ל ולא הניח בן שימלא מקומו נסע הרה"ק בעל ייטב לב עם בנו הנ"ל לקאלביסוב שיקבל שם הרבנות על מקום חותנו, והיו שם הרבה מתנגדים לזה, וכאשר באו שמה ביום ה' בערב השליכו המתנגדים אבנים דרך החלון, ובבוקר ברח הרה"ק עם בנו לק"ק ראזווידוב לשבות שם אצל חתנו הה"ק מו"ה משה [מראזוואדוב] ז"ל [חתן הייטב לב]. והנעשה שהיה כך היה: בקאלביסוב היה שם איש אחד שהיה תלמיד חכם גדול והמתנגדים להרה"צ רבי אברהם אהרן היו רוצים שהוא יהיה הרב דשם, והאיש הזה נסע על שבת לצאנז כי היה מחסידי צאנז, וכאשר בא לפני הרה"ק לקבל ברכתו ולנסוע לביתו סיפר לפני הרה"ק דהיות שבשבת הבא רוצין לקרוא אותו לעלות לתורה בתואר "מורה מורינו" לכן בא מקודם על שבת לצאנז. על זה אמר לו הרה"ק [מצאנז], **הלא להרב מקאלביסוב יש לו חתן**, בן הרה"צ מסיגעט, ולמה לא יהיה הוא הרב. השיב האיש שבנו של הרה"צ מסיגעט אינו יכול ללמוד. ענה הרה"ק [מרן מצאנז] בתמיה "אזוי, ער קען נישט לערנען, וועט ער אויף דיר באווייזן, אם לא תניחהו". והלך האיש ההוא מעם פני הרה"ק ובא לביתו. ויהי בשבת הבא כשברח הרה"ק מסיגעט עם בנו, באו בערב על בני העיר ושתו לחיים לכבוד הרב החדש, ואנשי העיר הלכו לביתם, והרב החדש הלך לישן ולא קם בבוקר כי של"ח רח"ל, ונהיה רעש גדול בעיר, ומיד במוצאי שבת הלכו בני העיר על עגלות לראזווידוב ובקשו מחילה מן הה"ק מסיגעט ומבנו הרה"צ ונסעו עמם בחזרה לקבל את הרבנות".

כז. הסתופף בצל קדשו של מרן הרה"ק מצאנז זי"ע.

זצ"ל (בן הרה"ק ר"מ מקארוב בן הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע) **[רק אח"כ תקע אהלו בעיר רעדים].**

ג. כשנסע הגה"ק רבי יעקב שמשון משפיטיווקא זצוק"ל להתיישב בארה"ק בעיר טבריא, מילא מקומו חתנו הרה"ק רבי יהודה מאיר משפיטיווקא זצוק"ל (בנו של הרה"ק רבי פנחם מקאריין זי"ע), **ונתפרסם** כצדיק וקדוש ופועל ישועות בקרב הארץ (אמרי פנחם השלם ח"ב עמ' תע"ט).

ד. אחר פטירת הגה"ק רבי דובער זי"ע האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש, מילא מקומו חתנו הגה"ק בעל הצמח צדק מליובאוויטש זצוק"ל (ואע"פ שהי' ג"כ נכד הבעל התניא זי"ע, מ"מ גם זה מצד שאביו הרה"ק ר' שלום שכנא זצ"ל הי' חתן הבעל התניא).

ה. זה לשון ס' ארזי לבנון (להרה"ח הרב אלימלך אלעזר עהרנבערג ע"ה, עמוד מ"ח)**:**

רבינו הגדול והקדוש מופת הדור, איש האמת מרן ר' יחזקאל שרגא האדמו"ר והאבד"ק שינאווא זצללה"ה, נודע בעולם החסידות אשר אחר הסתלקותו של חותנו הגה"ק ציס"ע שר בית הזוהר, כקש"ת מרן ר' יהודה צבי זצללה"ה האדמו"ר והאבד"ק ראזלע (התן הרה"ק מהרצ"ה מזידיטשוב זצללה"ה[כח]), הסכימו כל העדה הקדושה מעיר ראזלע להעמיס את עול הרבנות והאדמורו"ת על שכם חתנו החביב עליו כבנו יען אשר לא הניח אחריו בנים רק בנות, וזה הוא רבנו הקדוש שהי' אח"כ האדמו"ר והאבד"ק שינאווא הנ"ל, (ומאריך שם שנסע לשאול את דעתו של הרה"ק מרוזין זצללה"ה, עיי"ש) ואחר שבא לביתו ענה ואמר להקהל, אשר כבר נאמר אין מסרבין לגדול כמו הקדוש מרוזין ע"כ מוכרח לקבל עליו עול הרבנות והאדמורו"ת למלא מקום חותנו. [אולם ברבות הימים הי' הממלא מקום בראזלא חתנו הגה"צ ר' שלמה טויב זצ"ל (נכד הרה"ק ר' אייזיק'ל מקאלוב זצוק"ל)].

כח. גם הרה"ק העטרת צבי זצוק"ל לא היו לו בנים כ"א בנות, וזמן מה מילא מקומו בזידיטשוב חתנו הרה"צ ר' הערצ'לי זצ"ל [רק ברבות הימים מילא מקומו ב"א הרה"ק ר' אייזיק'ל מזידיטשוב זצוק"ל].

ו. אחר פטירת הרה"ק רבי צבי הירש המגיד מנאדבורנא זי"ע בעל צמח ד' לצבי, לא מילאו מקומו בניו הק' (הרה"ק רבי דוד ארי' ליב זצ"ל והרה"ק רבי משה יחיאל מיכל זצ"ל), **אלא חתנו** (בזיוו"ש) **הרה"ק רבי יצחק מראדוויל זי"ע** (בעמ"ח ספה"ק אור יצחק) **מילא מקומו באדמורו"ת בנאדבורנא** (ס' צמח ד' לצבי דפוה"ח בתולדות המחבר דף כ').

ז. אחר פטירת הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע מילא מקומו באדמורו"ת חתנו הרה"ק ר' אברהם חיים [רעדליך] זצוק"ל ממיקולייב [בשבע שנותיו האחרונות התיישב הרה"ק ר' מאיר'ל בעיר מיקולייב, וכאמור אחר פטירתו הי' ממלא מקומו וממשיך דרכו חתנו כבנו ר' **אברהמ'טשי**] (עי' כל זה בס' אור המאיר הנספח לס' דברי מאיר החדש פט"ו ופט"ז).

ח. אחר פטירת הרה"ק רבי יצחק זצ"ל אדמו"ר מאלעסק [בנו של הרה"ק ר' העניך מאלעסק זצוק"ל חתנו כבנו של **השר שלום מבעלזא זי"ע]** (אע"פ שאחיו הרה"ק רבי שלמה זצ"ל הי' קיים, וחי עוד כחמש עשרה שנים) **מילא מקומו חתנו הרה"ק רבי מענדלי אייכנשטיין זצ"ל** (שהי' מגזע זידיטשוב).

ט. אחר פטירת הרה"ק רבי ישעי' נפתלי הירץ מדינוב זצוק"ל[כט] בעל מחבר ספה"ק הנותן אמרי שפר (בן הצמח דוד מדינוב בן הבני יששכר מדינוב) רצה אחיו **הרה"ק הצבי לצדיק מבלאזוב זצוק"ל** למלא מקומו בדינוב אבל שאלו את פ"ק של **הרה"ק ר"י מבעלזא זצוק"ל** וציוה שחתנו של רבי ישעי' הירץ הגה"צ רבי יוסף שפירא זצ"ל ימלא מקומו, והצבי לצדיק חזר לעירו בלאזוב.

י. אחר פטירת הרה"ק רבי אברהם [ריינמאן] מנאראל זצוק"ל (צדיק מפורסם במזרח גאליציע, הוכתר לאדמו"ר על מקום אביו הרה"ק רבי יעק'לי מנאראל זצוק"ל[ל]

כט. מגדולי הצדיקים בגאליציע וזכה להתקרבות רבה אצל מרן הדברי חיים זי"ע, נסתלק בצעירותו בעודנו באבו.

ל. מרן רביה"ק מצאנז זי"ע נסע אליו להסתופף בצל קדשו. מוזכר גם בהתשובה הידועה של המראה יחזקאל.

ע"י הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע), **מילא מקומו באדמורו"ת חתנו הרה"ק רבי יצחק משולם זלמן [ניימארק] מנאראל זצ"ל** (ס' לב איש עמ' תש"ט).

יא. אחר פטירת הרה"ק רבי אברהם [בראנדוויין] מסטרעטין זצוק"ל (שהי' מגדולי הצדיקים המפורסמים במזרח גאליציע), **מילא מקומו חתנו הרה"ק רבי אורי [לאנגנער] מסטרעטין-ראהטין זצ"ל**[לא] (אבי הרה"ק רבי יהודה הערש [השני] מסטרעטין זצ"ל) **ואע"פ שאחיו**[לב] **עדיין היו בחיים**[לג].

יב. אחר פטירת הרה"ק רבי אלעזר מרישא זצוק"ל[לד] (בנו של הרה"ק רבי אלימלך מרודניק זצוק"ל נכד הרה"ק הרבי אלימלך זי"ע) **מילא מקומו הרה"ק רבי שלמה הורוויץ זצ"ל** (בנו של הרה"ק רבי הערשל'י מראזוואדוב זצוק"ל בן הרה"ק ר"מ מראזוואדוב זצוק"ל) **באדמורו"ת וניהל חסידי חותנו הק'** (משנה למלך דפוה"ח בתולדות המחבר עמ' קס"ג והלאה).

יג. חו"ז של כ"ק מרן אדמו"ר הראשון זי"ע (בזוו"ש), **ה"ה, הרה"ק רבי טובי'לי [ליפשיץ] מבריגל**[לה] **זצוק"ל** (אשר כ"ק מרן אדמו"ר הקדושת ציון זצוק"ל התבטא עליו בימיו שהוא צדיק הדור) **כתב בצוואתו שחתנו כבנו הגה"צ רבי מנשה [טייטלבוים] זצ"ל**[לו] (חותנו של כ"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל בזוו"ש) **ימלא מקומו** (למעשה נפטר בחיי חותנו, ולבסוף מילא מקומו נכדו הרה"צ רבי משה ליפשיץ זצ"ל שהי' ב"ח של כ"ק אדמו"ר הראשון זצ"ל ונתגדל בבית כ"ק מרן אדמו"ר הקדושת ציון זצ"ל).

לא. שהי' צדיק מפורסם במזרח גאליציע, ונתפרסם כבעל רוה"ק ופועל ישועות בקרב הארץ.

לב. בני הרה"ק רבי יהודה הערש [הראשון] מסטרעטין זצוק"ל.

לג. ועי' היטב שו"ת דברי חיים ח"ב חו"מ סי' ל"ב.

לד. נתגדל בבית מרן הרה"ק מצאנז זי"ע, ובזיוו"ר הי' חתן בנו הרה"ק מקשאנוב זי"ע.

לה. ממלא מקום זקינו הרה"ק הארי' דבי עילאי זי"ע בבריגל.

לו. בן הגה"צ רבי נחום הערש מדראהביטש זצ"ל [חתן הרה"ק מהרמ"ד מדאמבראווא זצוק"ל].

יד. אחר פטירת הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זצוק"ל, אע"פ שהיו לו ג' בנים (הגה"צ רבי דוד צבי מעיר חדש, הגה"צ רבי שמואל אלי' מזוואלין, הגה"צ רבי אפרים מנאדרזין), **מילא מקומו חתנו הגה"צ רמ"ד מקאלישין זצ"ל אשר בו בחר חותנו להיות ממלא מקומו** (רק אחר זמן עזב את עיר קאזמיר ונתיישב בקאלישין).

טו. אחר פטירת הרה"ק רבי שלמה זלמן [פרענקל] מוויעליפאלי זצוק"ל[לז] (צדיק מפורסם בגליל ראפשיץ) **מילא מקומו חתנו הה"ק רבי נטע'לי [ליפשיץ] אבד"ק וויעליפאלי זצ"ל[לח]** (בנו ומ"מ הי' הה"ק רבי איציק'ל מוויעליפאלי זצ"ל מגדולי תלמידי כ"ק מרן אדמו"ר הראשון זי"ע).

טז. אחר פטירת הרה"ק בעל דברי שמחה מציעשינוב זצוק"ל (בנו של הרה"ק משינאווא זי"ע, וחתנו של הרה"ק מהר"י מבעלזא זצוק"ל) **מילא מקומו חתנו הגה"צ רבי ארי' ליבוש מטאמאשוב זצ"ל** (מצד אביו מגזע הרה"ק הרר"א מראפשיץ זי"ע), **כמבואר בשו"ת ארץ צבי, רק ברבות השנים כשגדל בנו של הה"ק מציעשינוב[לט] נתפשרו משום "לא פלוג"[מ].**

יז. אחר פטירת הה"ק ר' יוסף [פרידמאן] מרימנוב זצ"ל [בנו של הרה"ק הר"ר הערש מרימנוב זי"ע] מילא מקומו חתנו הגה"צ רבי אשר ישעי' [הורוויץ] מרימנוב זצ"ל (בנו של הגה"ק האמרי נועם מדזיקוב זצוק"ל) **מח"ס מעדני מלך [ועבר לבנו** (דהיינו נכדו) **הגה"צ רבי צבי חיים זצ"ל]** (ס' י"ג אורות ח"ג עמ' רצ"ו).

לז. כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל סיפר שמרן הדברי חיים זי"ע הקפיד על הרה"ק רבי שלמה זלמן מוויעליפאלי זצוק"ל, והטעם היה לפי שנהג באדמורו"ת בגלילות ראפשיץ בחייו של הרה"ק הרבי ר' אשר מראפשיץ זי"ע.

לח. נכד הרה"ק האדב"ע מווישניצא זי"ע.

לט. הגה"צ ר' יחזקאל מציעשינוב זצ"ל.

מ. וזהו אע"פ ששם משפחתו של הרה"ק ר' שמחה'לי מציעשינוב זצוק"ל הי' **הלברשטאם** ואילו שם המשפחה של חתנו הגה"צ מטאמאשוב זצ"ל הי' **רובין** [או רבין], **וכנראה שאז טרם המציאו דברי בורות כאלו שירושת שררה תלוי בהשם משפחה "הלברשטאם"...**

יח. כן הי' גם כמ"פ אצל **צאצאי בית רוזין.** שאחר פטירת הה"ק ר' ישראל מהוסיאטין זצ"ל עפ"י צוואתו מילא מקומו חתנו האדמו"ר ר' יעקב מהוסיאטין זצ"ל (מגזע בוהוש). וכן האדמו"ר ר' שלום יוסף משפיקוב זצ"ל (בנו של הה"ק ר' יצחק [הראשון] מבוהוש זצ"ל) מילא מקום חותנו הה"ק ר' מרדכי משפיקוב זצ"ל (מגזע סקווירא). ובנו (של ר' ש"י) האדמו"ר ר' יצחק [השני] מבוהוש זצ"ל (אשר כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל כיבדו ביותרת הכבוד כנודע) מילא מקום חותנו האדמו"ר ר' מנחם מענדל מבוהוש זצ"ל אשר הוא מילא מקום חותנו הה"ק ר' ישראל שלום יוסף מבוהוש זצ"ל (בנו של ר' יצחק הראשון מבוהוש). וכן הה"ק ר' משה מבאיאן־קראקא זצ"ל הי"ד שהי' נכד הוסיאטין נתמנה לאדמו"ר מבאיאן מכיון שהי' חתן הה"ק ר' מנחם נחום מבאיאן־טשערנאוויץ זצ"ל. וכן אחר פטירת בנו ונכדו של הה"ק ר' ישראל מטשארטקוב זצ"ל נתמנה חתנו האדמו"ר ר' צבי ארי' מזלאטיפאל־טשארטקוב זצ"ל (מגזע ראחמיסטריווקא) לאדמו"ר מטשארטקוב.

יט. וכן הי' גם כמ"פ אצל צדיקים שחתנם מילא מקומם עכ"פ ברבנות. כגון שהגה"צ רבי חיים פריעדלענדער זצ"ל בעל טל חיים מילא מקום חותנו הרה"ק בעל אך פרי תבואה זצוק"ל בליסקא. וכן הגאון ר' נחום צבי מריגליץ ז"ל קיבל ירושת רבנות ריגליץ מחותנו הגה"צ רבי טובי' גוטמאן זצ"ל תלמיד הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע כמבואר בהקדמה לשו"ת מאורות נתן[מא].

כ. כ"ק האדמו"ר רבי אברהם יצחק קאהן זצ"ל מתולדות אהרן מילא מקום חותנו כ"ק האדמו"ר השומרי אמונים זצ"ל אף שהיה שם בן, ונתכהן ע"פ דעת גדולי הדור כנודע (ראה מה שהבאנו לעיל ברשימות הפוסקים דס"ל חתנו כבנו).

מא. וכן הוי אחר פטירת הגה"צ רבי אביגדור אבד"ק דוקלא זצ"ל [אחי מרן מצאנז זי"ע] שמילא מקומו חתנו הגה"צ ר' ליבוש הלברשטאם זצ"ל כאבד"ק דוקלא.

כא. כ"ק האדמו"ר רבי יעקב מפשעווארסק זצ"ל מילא מקום חותנו כ"ק האדמו"ר רבי איציק'ל מפשעווארסק זצ"ל, ולא חיפשו אחר א' שהי' נכד להרה"ק האלקי הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע.

כב. אחר פטירת הגה"צ ר' אברהם [שטיינער] זצ"ל אדמו"ר מקערעסטיר (בנו של הרה"ק רבי ישעי'לע מקערעסטיר זצ"ל), **מילא מקומו** חתנו הגה"צ ר' מאיר יוסף [רובין] זצ"ל[מב]. וכן לאחרונה אחר פטירת בנו הרה"צ ר' ישכר בעריש רובין זצ"ל אדמו"ר מקערעסטיר, הכתירו החסידים עפ"י צוואתו את חתנו לממלא מקומו, אע"פ שישנם קרובים למשפחת בית אבותם.

☆ ☆ ☆

ובסיום נעיר עוד הערה יסודית על אודות המשכת האדמורו"ת של השושילתא קדישא באבוב: כפי שהעתקנו לעיל כתב בעל הבו"ש בלשונו הקלוקל, "אם קורה כמה פעמים בהיסטוריה החסידית, אין זה קובע מנהג, אדרבה המנהג אצל חסידים להעדיף את מי שהוא נכד משפחת האדמו"ר שיש לו אותו יחוס, וזהו המנהג הנפוץ" וש"חסידות עם שושלת ארוכה אין מקובל להכתיר לאדמו"ר את החתן **שאינו מן השושלת** וכו', אין זה המשך, ולא שייך בזה ירושה **למי שאינה מן השושלת ואותה הגזע**", ע"כ לשונו הקלוקל ויסכר פי דובר שקר ודובר נגד צדיק בגאוה ובוז.

לעומת זה נעתיק דברי קדשו של **אביר הרועים כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוקללה"ה** שאמר בסעודת שבע ברכות של **היורש האמיתי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א** (הטעי"פ מצוי ביד רבים)[מג], שסיפר מאורעות ימי זעם המלחמה איך שבחסדי ד' ניצול הוא ובנו

מב. בן הגה"צ ר' ברוך מבריזדאוויץ זצ"ל [חתן הרה"ק ר' מענדלי מזידיטשוב זצ"ל], בן הרה"ק ר' מאיר'ל מגלאגוב זצ"ל [חתן הרה"ק ר' יוסלי מדאמבראווא זצוק"ל בן הרה"ק מהרמ"ד מדאמבראווא זצוק"ל], בן הרה"ק הר"ר אשר'ל מראפשיץ זצוק"ל.

מג. והטעי"פ לא נקטע זעיר שם וזעיר שם, אלא הנו בשלימות.

כ״ק מרן אדמו״ר זצוק״ל, והמשיך ואמר, וזלה״ק[מד], ״דער באשעפער האט געראטעוועט דאס קינד [כ״ק מר״ן אדמו״ר זצוק״ל], און קע״ה די דורות אצינדער האט דער באשעפער געהאלפן, **ס׳ציט צום הייליגן שורש**, האט ער באקומען **אזא הייליג קינד**, א הייליגן שורש, אויך דעם צאנזער זיידנ׳ס אַן אייניקל, רבי מרדכי דוד׳ל דאמבראווער׳ס, כמה פעמים ווי מ׳זע׳מיר קרובים (ראה בהערה)[מה], **ס׳ציט צוריק צום שורש**. אז מען וועט פרעגן, ווער ווייסט אין וועלכן זכות דאס קינד איז דעמאלט לעבן געבליבן וכו׳, ווי קען מען שיסן? **דא ווארט א נשמה׳לע פון א הייליג קינד [כ״ק מרן אדמו״ר עט״ר שליט״א]**! מרדכי דוד׳ל דארף האבן א שווער! וכו׳, **דא ווארט א**

מד. לפני זאת אמר כ״ק מרן מהר״ש זצוק״ל, ״מיר זענען דאך אצינד אויף א שמחה. **דער אויבערשטער האט געהאלפן מיין זון [כ״ק מר״ן אדמו״ר זצוק״ל] האט ב״ה באקומען א חתן א תלמיד חכם בבחינת שבת. איך דארף אים דא גארנישט לויבן, ווייל איר קענט אים אלע גאנץ גוט.** מיר קענען דעם חתן קעה״ר פון קליינערהייט אן, ער האט געלערנט ביי אונז אין די ישיבה, און דער עולם דא אין ביהמ״ד קען אים, מילא, ב״ה, **נו, ער האט א הייליגן שורש, און יעדע זאך ציט דאך צום שורש**״.

מה. מרן רביה״ק מצאנז זי״ע בזיווש״ל הי׳ חתן הגה״צ ר׳ הערשלי טורנער זצ״ל בן הרה״ק הר״ר מרדכי דוד מדאמבראווא זי״ע, ומזיווג זה נולד הרה״ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זצוק״ל זקינו של **כ״ק מרן מהר״ש זצוק״ל**, וכן **כ״ק מרן אדמו״ר הראשון זי״ע** בזיוו״ש הי׳ חתנו של הגה״צ ר׳ מנשה מבריגל זצ״ל בנו של הגה״צ ר׳ נחום הערש מדראהביטש זצ״ל חתנו של הרבי ר׳ מרדכי דוד מדאמבראווא זצוק״ל, וכן הגה״צ ר׳ משה׳לי אונגער זצ״ל מצאנז–צפת [זקינו של כ״ק מרן אדמו״ר שליט״א] הי׳ חתנו כבנו של מרן הרה״ק מצאנז זי״ע, וכן הגה״צ ר׳ משה הלברשטאם מקשאנוב זצ״ל בנו של הרה״ק ר״ד מקשאנוב זצוק״ל הי׳ חתן הרה״ק רבי ישראל אלימלך מזאבנא זצוק״ל (מרן מצאנז זי״ע אמר עליו ששרפים וחיות זוחלין ורועדין ממנו ושהוא ראוי להיות מלך ישראל) בנו של הרה״ק רבי יוסלי מדאמבראווא זצוק״ל, וכן הגה״צ ר׳ יצחק טובי׳ רובין זצ״ל נכד הרה״ק רבי יוסלי מדאמבראווא זצוק״ל הי׳ חתנו כבנו של מרן מצאנז זי״ע [וא׳ מבניו הי׳ חתנו של הגה״צ ר׳ מרדכי דוד מזמיגראד זצ״ל בן הגה״צ ר״ה מטורנא הנ״ל, וא׳ מנכדיו הרה״צ ר׳ שלמה רובין זצ״ל הי״ד הי׳ חתנו של **כ״ק מרן אדמו״ר הקדושת ציון זצוק״ל**], וכן א׳ מחתני אחיו הגה״צ ר׳ ברוך מבריזדאוויץ זצ״ל הי׳ הגה״צ ר׳ חיים הלברשטאם

הייליגער שורש, ער לאזט נישט, דער חתן לאזט נישט שיסן. ס'איז געשטאנען **אזא נשמה'לע** אין הימל און האט זיך געבעטן, "ווי קען מען אים שיסן, וואו וועל איך נעמען א מחותן" וכו', **דא איז דא א הייליגער שורש**, און אז ס'ציט צום שורש גייט עס זעהר שנעל, מלאכים האבן געהיטן, זעהר שנעל איז עס געגאנגען, **ווייל ס'ציט צו א הייליגן שורש**", עכלה"קמו.

ועתה אנו שואלים את הקורא: **דברי מי נאמנים יותר? דברי אבינו רועינו כ"ק מרן רבינו הקדוש מהר"ש זצוקללה"ה זי"ע או שמא להבדיל דברי בעל הבו"ש?!**

ומלבד מזה, הרי חוזר ונשנה הקושיא העצומה, **למה כאשר ביקשו משפחת הזוו"ש מכ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל להגביל שררת בנו הגדול כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל סירב על אף גודל הפצרותיהם? הכי לא הבין רבינו מהר"ש זצ"ל דבר שהוא כה 'פשוט' ושהוא 'מקובל' ו'מנהג'...?!** ולמה חיפש הבן הצעיר **בעצמו** מעמד במקום אחר (בסטעטן איילענד ובמאנסי) **אם** ידע את הדברים ה'פשוטים' וה'מנהג המקובל'...?! [ראה כל זאת להלן בפרק ג' באריכות, ומשם תדרשנו לטובה]. **ואדרבה, אכן מפני שעיקר האדמורו"ת אינו תלוי כלל בהבלים טפלים כגון מהו שם המשפחה וכדו' אלא אך ורק בקדושה בתורה ביראת שמים ובכדו'**

זצ"ל מסאטמאר [בנו של הרה"ק רש"א מראצפערט זצוק"ל חותנו של מרן הקדושת ציון זי"ע], ועוד.

מו. כעין הדברים האלה מספר הרה"ג החסיד בנש"ק ר' לייבל סטעמפל שליט"א (נכד מרן הקדושת ציון זצ"ל הי"ד), שביום המחרת אחר חתונת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א אמר לו דודו כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל, "**כ'פיל אז אז כ'האב צוריקבאקומען מיין מרדכי דוד'ל**" היינו בנו הילד מרדכי דוד הי"ד שנעקד"ה במלחמת העולם השני'. עוד זאת יצויין שאצל חתונת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א התפאר ר' שמעון כ"ץ ע"ה לפני כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל שהוא קירב את כ"ק רבינו שליט"א לבאבוב (ר' שמעון הנ"ל הי' ממתפללי ביהמ"ד דאמבראווא בקראון הייטס), נענה לו כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל בכהאי לישנא "**ער האט א באבוב'ער נשמה**", וכלומר ששורש נשמתו הוא כל כולו באבוב.

(כנ"ל מדברי מרן רביה"ק מצאנז זי"ע) **לא ראה כ"ק רבינו מהר"ש זצוק"ל שום צורך ח"ו להגביל שררת בנו הגדול כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל, ולא ראה שום צורך לתת איזה שררת רבנות או אדמורו"ת באבוב לבנו הצעיר, אע"פ שידע שאדמורו"ת באבוב תעבור לנכדו חביבו ממשיך דרכו האמיתי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מבאבוב ולא לבנו הצעיר, כי ידע שבנו הגדול כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל ויבלח"ט נכדו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א[מז] הם גדולים בחכמה וביראה ודייקא הם ראויים והגונים למלאות את מקומו.** הפך בה והפך בה דכולה בה. וכמדומה שדי בזה, ואין צורך להאריך עוד.

☆ ☆ ☆

דברי בעל הבו"ש

> **בהערה צ"ט:** מביא שהרה"ק הרבי ר' הערש מרימנוב זי"ע מילא מקום רבו הרה"ק הרבי ר' מענדלי זי"ע אע"פ שהי' משמשו. כתב בעל הבו"ש וז"ל: לזה ודאי יש מקור **מוקדם** מהתן, שהרי איתא במדרש בפרשת פינחס וכו'.

גילוי נסתרות

מה שטרח למצוא מקור אחד שמשמש ממלא מקום רבו, וכתב שלזה יש מקור 'מוקדם' ממה שהחתן ממלא מקומו. תמה תמה נקרא, מה גרע בכל הראיות שהביאו עשרות גדולי הפוסקים הדנים בזה (והובאו לעיל), מש"ס בבלי ירושלמי וממדרשים ומדברי הראשונים ועוד, הכי המדרש בפרשת פינחס 'מוקדם' מש"ס בבלי וירושלמי...? **אין זה אלא דברי בורות, ולא מובן כלל למה בעל הבו"ש עושה עצמו ללעג ולקלס, וכותב דברי הבל שאין שום פירוש להמלות.**

☆ ☆ ☆

מז. ויצויין בזה מה שמספר הרה"ג ר' שלום שליט"א בן כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, שכשנעשה בן י"ח שנה ביקש מאת זקינו כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל שיגיד לו דברי הדרכה, אמר לו כ"ק רבינו מהר"ש זצוק"ל בכהאי לישנא, "**יבוא יום שידברו סרה על אביך [כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א], קבל על עצמך שתבלום את פיך ולא תשוב למחרפיך דבר**", בו בשעתו לא הבינו את הדברים כי נראו כחזון נפרץ, אך כהיום נתגלה שרבינו הק' מהר"ש זצוק"ל הביט למרחוק על אשר יקרא אותנו ברבות הימים.

דברי בעל הבו"ש

בהערה ק': ספרי חסידות מלאים בשבח יחוס בן אחר בן – ראה אורח לצדיק להרה"ק ר' אליעזר ליפא בן הנועם אלימלך פרשת פנחס עה"פ ותקרבנה.

גילוי נסתרות

בעל הבו"ש קיוה שאף אחד לא יטריח את עצמו לעיין בגוף הספר, **כי שם מבואר להיפוך, שכשנפטר צדיק ואין לו בנים כי אם בנות אזי בנותיו ונכדיו בני בנותיו מקיימים שורש נשמתו וקדושת מצוותיו ולא אחיו!.** דזל"ק של האורח לצדיק בתוה"ד, אם אביו עסק בחייו בתורה ובמצות ומע"ט ושבק חיים, זה הוא מן האחדות הבורא שירש בנו זכותו ממעשיו הקדושים שיגיע מעשיו למעשה אבותיו ולמלאות מקום אבותיו, ובכח זה יורש ג"כ נכסיו, שהם ג"כ חיותו, ובזה היו בנות צלפחד חכמניות, שאלו הי' בן, לא היתה תובעת ירושה, והיינו מכח סברא זו, כי לבנות אין כח לאחוז במעשה אבותיהם במצות ובמעשים, ולזה אין לבנות ירושה במקום בן, רק **כשאין בן**, למדו ממצות יבום שהבת יורשת, כי כבר כתבנו שמצות יבום הוא עיקר להקים לאחיו שם בישראל, והיינו להקים שרש נשמתו שהשם של אדם הוא שרש נשמתו, ומחמת שאחיו הוא קרוב אליו יותר מכל הקרובים שבק גביה שרש נשמתו יותר מכל הקרובים, ולכך יש לו כח להקים שרש נשמתו על ידי הולד שיולד מאשתו דשבק רוחו בהן, ולזה יורש ג"כ נכסיו, ולזה למדו מיבם, ואמרו למה יגרע שם אבינו, ופרש"י ז"ל, **אנו במקום בן עומדות**, ור"ל להקים שם אבינו, דהיינו שרש נשמתו וחיותו דשבק גבנו, **כי כיון שאין לו בן אנו קרובים יותר מכל הקרובים** למשבק חיותו גבנו להקים שמו ע"י הזרע שיהא לנו, עכדה"ק הנוגעים לענינו. לא מובן מדוע בעל הבו"ש משקר **במילתא דגלוי** [אין זה רק מילתא דעבידא לגלויי, אלא גלוי ועומד לכל]מח.

מח. ואגב אורחא יצויין מש"כ הגה"ק מבוטשאטש זצוק"ל בספרו מחזה אברהם (פ' יתרו ד"ה וישמע), "**כמו שברא מזכה אבא מעין כן חתנו כבנו וביותר בני בתו כבנים**". ומדי דברנו בו, ראוי לצטט מה שכתוב בס' תולדות נ"ח

ענף ו'

'חידוש' בעל הבו"ש שחתנו כבנו לא נאמר במקום שיש אח

בעל הבו"ש מסיים הנושא של "מנהג" וז"ל: אמנם בשו"ת אמרי יושר סי' קכ"א לאחר שפלפל בזה, מסיק דמצד המנהג ומצד ועשית הישר והטוב יש למנות את החתן. - אבל היינו כשאין יורש אחר, אבל כאשר יש אחר, לא אמרינן כן, ואינו ועשית הישר והטוב לדחות את היורש, עכ"ל בעל הבו"ש.

הנה מלבד אשר לא הדגיש לומר **שזהו הוספה וחידוש משלו**, וזאת בכדי שידמה הקורא ויחשוב כאילו כל זה מדברי האמרי יושר, **ולמעשה החוספה וחידוש הנפלא הוא סברת כרסו.** בנוסף על כך, **איך לא התבייש ולפרסם ברבים דברי הבאי ובורות כאלו?!** ראשית, דהלא האמרי יושר דן במקרה שהבן רוצה ליתן השררה

להגה"צ ר' נפתלי חיים דומ"ץ סטריזוב זצ"ל (תלמיד הרה"ק בעל מלוא הרועים זצוק"ל) פ' פנחס ד"ה אבינו מת, וזל"ק בתוה"ד, **ידוע דהמקדש ש"ש ומוסר נפשו בשביל הש"י הוא למעלה מכולם ואין צריך לשום תיקון, ולכך לא הי' לו [לצלפחד] בנים, כי עיקר שצריך לבן כדי שיהי' ברא מזכה אבא, והוא לא הי' צריך לזה**, יעו"ש יתר דבריו.

וראה זוה"ק פ' שמיני (לו.) שרבי פינחס בן יאיר אמר לנכדו רבי אלעזר בנו של רבי שמעון בן יוחאי [**חתנו כבנו** של רפב"י] "וראה בנים לבניך, דחלי חטאה חסידין קדישין, כדין שלום על ישראל" וכו', **דהיינו שחתנו הוא כבנו וזכה לראות בני בניו**, עיי"ש. ומדי דברנו בו, מכאן תאלם פי דובר שקר בעל הבו"ש (עמ' רס"ט הע' ס"ז) שכאילו הזוה"ק קרי לדוד המלך חתנו של שאול המלך בתואר "עבד", **הס מלהזכיר**, הכי בשביל רדיפתו אחר הממון ובשביל ביצוע מזימתו הרעה הותרה הרצועה לכנות את נעים זמירות ישראל דוד **מלך** ישראל בשם עבד?!

וז"ל ספר בוצינא דנהורא "**כאשר כבר היה לעולמים, שרבנו ישעי' דטראנו** (בעל תוספות רי"ד) **אמר על בן בתו רבנו ישעי' אחרון** (ריא"ז) **בלשון הכתוב "הנה בן בתי יורש אותי" כי כחות נפשו עברו לנכדו בן בתו, כן בקודש חזינו כי מרן עיר וקדיש די מן שמיא נחית האי ניהו אור ישראל הבעש"ט זי"ע לא הניח מבניו לשבת על כסאו ולמלאות מקומו אך בני בתו הצדיקת אדל ע"ה ירשו אותו**". וע"ע פי' בעל החרדים זללה"ה על ירושלמי ברכות פ"ג ה"א, וקב הישר פל"ח.

בחייו לחתן בתו, וס"ל דאפילו **בן** שרוצה ליתן לבנו בחייו גם כן איתרע חזקתו, ועל זה מסיק דמ"מ מצד המנהג ודין ועשית הישר והטוב יש למנות חתן בתו גם כן, ואיירי התם כשחתן בתו לא הי' ראוי ולפיכך אין למנותו, **וא"כ איזה מאי שייטיה לנידו"ד כלל וכלל**, "מה ענין שמיטה אצל הר סיני" **ומה ענין הנחלת השררה לחתן בתו בחייו אצל ענין חתנו לאחר פטירתו?!** וז"ל האמרי יושר שם, "אבל לפי דעת הפוסקים דגם בכתר תורה ובפרט בזה"ז דנוטלים פרס הוי חזקה דאורייתא נראה דבן בנו נוחל כשאין הבן ראוי ומטעם מכח אבוה דאבא קאתינא, וכו' ובפרט בנידון דידן דהבן שראוי רוצה ליתן חזקתו לחתן בתו, בלעדי זאת יש לדון אם חתנו כבנו והדברים עתיקים ועכ"פ לא שייך לומר בזה מכח אבוה דאבא קאתינא, כן נראה מצד עיקר הדין **אך מצד המנהג ומצד ומצד ועשית הישר והטוב באם באמת חתן בתו ראוי לזה ודאי יש למנותו**, אבל כתר"ה כותב כי חתן בתו הוא מכונה בתור דאקטיר וכ"ת האריך בזה דבעינן ממלא מקום אבותיו עכ"פ ביראת חטא וכו' ובלבד שינהג כמנהג אבותיו ועכ"פ המכהן פאר בתור דאקטיר אינו נוהג כמנהג אבותיו" עכ"ל, **וא"כ אחד הוא היודע מאי שייטי' להכא, והיתכן שבעל הבו"ש מסלף דברי האמרי יושר אך ורק בשביל תאות לבו להטות את הדין לטובת צד שלו.**

מלבד זאת, לדברי בעל הבו"ש עולה, שדין חתנו כבנו לא נאמר כשיש יורש אחר, והלא הרי אין חילוק בהלכה בין אם היורש הוא אח או היורש הקרוב הוא אח אבי אביו או בן בנו של אבי אבי אביו, דכל קרוב הקרוב ביותר יורש את המת וכמ"ש הרמב"ם כל הקודם בנחלה קודם לשררה, וא"כ הגע בעצמך, **הכי כל הדיונים בעשרות ספרי השו"ת בדין חתנו כבנו כולם דיברו כשהרב שנפטר הי' גר שלא הי' לו קרובים...?!** דהלא בענין אחר לא שייך לדון מדין חתנו כבנו, כי כל איש מישראל יש לו גואל הקרוב לו, ובאיזה קרוב נפסק הירושה?! האם רק באח כי זה נוגע לדי"ת שלנו, או מחר כשיהי' דין תורה אחרת שנוגע לבן האח וכדו' ימתח החבל עוד מעט נגד החתן? אתמהה!

ושלישית, האומר כן הרי זה סימן מובהק שלא ירד להבין הנושא כאן או שבמזיד מסלף את הדין. כי שיטת העבודת הגרשוני (הנ"ל בענף א') הוא, דרק בן יורש שרדה ולא שום קרוב אחר לא אח ולא חתן, והחולקים סוברים דגם שאר קרובים יורשים אך סוברים שהחתן הוא הקרוב ביותר משום שהוא בעל הבת. ולדברי כל הפוסקים דס"ל חתנו כבנו אין שום הגיון לומר שאחי הנפטר קודם לחתנו, ולכן הפוסקים שכתבו להדיא שחתנו כבנו אפילו במקום שיש אח לא הביאו לדבר זה ראי' נוספת וכן לא הדגישו זאת שכאילו זה חידוש מיוחד, **דהלא הדבר פשוט ביותר**, כי ממנ"פ, אם חתנו כבנו אזי הוא קודם לאח, ואי לא אמרינן חתנו כבנו ואינו יורש אלא בן ולא חתן, **אזי גם אח אינו יורש**, והא בהא תליא, וזה פשוט.

ענף ז'

שקר בענין "מקובל ונהוג למנות אחי האדמו"ר"

בעמוד שמ"ה כותב בעל הבו"ש וזה לשונו: מקובל אצל חלק מן החסידים שממנים את האח אף שיש לאדמו"ר שנפטר בן הראוי למלא את מקום אביו. ובהערה ר"ד מביא העובדא שבעל האמרי אמת מגור זצ"ל כתב בשנת תרצ"ז צוואה אשר בה ממנה את אחיו הרה"ק ר' משה בצלאל ז"ל הי"ד, להיות המנהיג אחריו, עכ"ד בעל הבו"ש.

הבה נשאל את בעל הבו"ש במה שכתב ש'מקובל' אצל 'חלק' מהחסידים: אנא תבוא ותבאר דבריך, האם המדובר מחלק מחצה של עדות החסידיות או חלק שליש או רביע או חלק אחד מאלף? אנה מצאת 'קבלה' זו?! לא הי' ולא נברא קבלה כזו, ובשום עדה לא אירע אף פעם כן. והרי ק"ו הדברים, ומה 'מנהג' הנפוץ בהרבה חצרות החסידים למנות החתן למלאות מקום חותנו (כפי שהבאנו לעיל), לפי דברי בעל הבו"ש לא שייך ליקרא בשם 'מנהג', כי (כלשונו המובא לעיל) "אף פעם לא הי' כן", כ"ש וק"ו למנות את אחי הנפטר במקום שיש לו בן הראוי למלא מקומו, אשר לא נשמע כדבר הזה מימות הבעל שם הק' ז"ע, הכי לזאת יכולים לכתוב "מנהג מקובל אצל חסידים"?!?!

ומה שמביא מבעל האמרי אמת זצ"ל, לא החסידים עשו כן, רק האמרי אמת בעצמו בחר כן, ואכן כיון שזה הי' **יוצא מן הכלל**, ושלא כסדר הרגיל והנפוץ, **הוצרך לכתוב בכתב צוואה מפורשת** שכן רצונו ושימלאו החסידים את רצונו. ובנידו"ד דליכא צוואה בכתב הרי אין זה שייך כלל וכלל.

ועוד תמוה הדוגמא שהביא מחסידות גור, שם הוה העובדא שהאח היה פחות משנתיים ימים צעיר לימים מהאדמו"ר האמרי אמת זצ"ל (וממילא מבוגר הרבה מבניו של האמרי אמת), ולמרות גילו **הי' נכנע בהכנעה גמורה ועומד לפני אחיו כעבדא קמי מרי', והיתה**

נפשו קשורה בנפשו באופן מופלא, ובזמן הנהגת אחיו הי' הוא עומד ומפרש ומבאר את דברי אחיו ורבו שנאמרו בקוצר אמרים, הן במענה לשאלות ששאלו יחידים והן בביאור דברי תורתו, וממילא מובן בזה רצונו של האדמו"ר האמרי אמת זצ"ל שאחיו אהובו ימלא את מקומו **מחמת מדרגותיו וגילו המבוגר ואהבתו אליו.**

מה שאין כן בנידון דידן שהאח הצעיר הוא **צעיר בשנים** משני חתני וממלאי מקומו אחיו הגדול כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל, ומה גם שכבר קינן במחשבתו מעמד ואדמורו"ת לעצמו [ראה להלן בפרק ג'] וסיבב לעצמו מקורבים ואנשי בית, האם מתקבל על השכל שיעשה אדם כן, ויעביר נחלתו מחתניו האהובים לו כנפשו, בנדון כזה[מט].

ותגדל התימה! שהרי באותה חסידות אשר לדבריו 'מקובל' אצל החסידים שממנים את האח אפילו במקום שיש בן, נפלא מאד שלא נודע 'קבלה' זו! וגם בפועל למעשה אינם נוהגים כן, לא החסידים ולא האדמורי"ם. שהרי בפטירת האדמו"ר בעל לב שמחה זצ"ל, אכן היה בנו כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א ה"יורש מדינא" מיועד להיות ממלא מקומו וכן היה פשוט אצל כל החסידים וידוע לכל העולם וגם לדעת האדמו"ר הפני מנחם זצ"ל ששימש אז כראש ישיבת שפת אמת [וזה אע"פ שבאמת היה קצת הגיון לומר שיתנו לאחיו הפני מנחם זצ"ל לנהוג באדמו"רות קודם כי הרי היה בן דורו של הלב שמחה זצ"ל והיה עוד מהדור הקודם ומפורסם ובא בימים, והיה בזה סברא לפנים משורת הדין להקדימו לפני האדמו"ר מגור שליט"א שהיה אז צעיר הרבה ממנו והיה כבר מהדור החדש], רק שנסגרו שניהם יחד בחדר וכשיצאו היתה זאת "**ברשותו ובהסכמתו של האדמו"ר מגור שליט"א**" שהבעל פני מנחם זצ"ל "יקדימנו" לפמשה"ד ויהיה ממלא מקום אחיו "לפניו". והוסכם

מט. וראה עוד להלן בפרק ג' ענף ז' בהערה.

בפירוש שאחר פטירת הפני מנחם זצ"ל יחזור ההנהגה לבנו של הלב שמחה היורש האמיתי, וכן הוה שלאחר פטירת הפני מנחם חזרה תיכף ההנהגה לידי בנו של הלב שמחה, האדמו"ר מגור שליט"א, ללא שום פקפוק וספיקות.

ולדברי בעל הבו"ש נמצא שלא בני האמרי אמת ולא נכדו ולא זקני החסידים ולא כל העדה יודעים מה ש'מקובל' ו'נהוג' אצלם למנות את האח, וכולם 'טעו' בדבר ש'פשוט' שכן 'נהוג' אצלם...! **הכי אין די בקטע הזה לגלות עזותו ושקריו של בעל הבו"ש, ושעל הקורא ליזהר שלא להאמינו בשום ראי' וסברא ומציאות לא בדברי תורה ולא במילי דעלמא שמדפים בחיבור הזה שכבר** הוחזק שקרן וכזבן.

פרק ג'

רצון קדשו

של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוקללה"ה

בדבר שרדת באבוב
אחר אדילת יציו ושונותיו

פרק ג' | דעת כ"ק רבינו מהר"ש זצוק"ל

רצון קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוקללה"ה, בדבר שררת באבוב אחר אריכת ימיו ושנותיו

ענף א'

חמשה גירסאות סותרות ומכחישות שכתב בעל הבו"ש בהביאו דברי כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל, ודברי הבל בענין מה היתה "כוונת" רבינו מהר"ש זצ"ל בלבו

בעל הבו"ש לא החליט איזה סיפור יקובל יותר, ונקט חמש נוסחאות וגירסאות שונות הסותרות זו את זו, לפעמים מפוזרים לתוך אורך ספר הבו"ש, **ולפעמים הביא כמה נוסחאות סותרות את עצמן בתכיפה אחת תוך כדי דיבור בלי שום בו"שה, וכאמור משולל הבנה למה בעל הבו"ש מגלה קלונו ועושה עצמו ללעג ולקלס קבל עולם ומלואו.**

בראשונה התחיל בדף רל"ו: **מעשה באדמו"ר זצוק"ל שלעת זקנתו אמר לכמה מן המקורבים שלו, שרוצה ששני בניו יהי' אדמורים וינהיגו ביחד[נ] את קהל עדתו ולא יתפרדו, יש גם גירסה שהוסיף שלאחר פטירת בן הגדול יכהן הצעיר[נא].**

הרי פתח דבריו יאיר בגודל עזותו ושקריו, שהרי תומכי האח הצעיר פיתו את ההמון עם באמרם שרבינו מהר"ש זצוק"ל אמר

נ. יצויין בזה, שכשיצא לאור ס' הבו"ש והראנו אותו לא' מגדולי הרבנים המפורסמים שליט"א בניו יארק, כאשר פתח את הבו"ש וקרא רק שורה הראשונה של המאמר הנוגע לנידו"ד "מעשה באדמו"ר זצוק"ל שלעת זקנתו

בנוסח שאחר ר' נפתלי [כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל] יהיה ר' בן ציון, וכן הביאו בבית דין כמה עדות שקר בזה כמובא להלן, ובחודש אלול תשס"ז בכל הדרשות שנאמרו בבית מדרשם לפני מסירת החתימות להדיינים הדגישו הדרשנים ש'רצון' רבינו מהר"ש הי' שהבן הצעיר יכהן אחר אריכת ימיו של אחיו הגדול, ולא הזכירו 'צוואה' כזו ששניהם ינהיגו ביחד. ורק בבי"ד פירשו תומכי האח הצעיר כוונת הטעי"פ מהשיחה שבפלארידע (המובא באריכות להלן) על פי עדות אחת של ר' ליבוש ל., שכביכול אמר רבינו מהר"ש ששני האחים יהיו אדמורי"ם ביחד, אבל בפני העולם אין משתמשים בטענה זו **כי הם יודעים בעצמם שאין סברא כזו מקובלת כלל וכלל, ולחסידי באבוב הרי זה צחוק וליצנות**, וגם ר' ליבוש ל. בעצמו אמר בבי"ד **שאינו מבין באיזה אופן הי' שייך כלל לנהוג כן בפועל**, ועלובה עיסה שנחתומה מעיד עלי'! והנה בעל הבו"ש לא בוש והגדיל שקריו לכתוב ש"**אמר לכמה מקורבים**", הוסיף בזה

אמר לכמה מן המקורבים שלו, שרוצה ששני בניו יהי' אדמורים וינהיגו ביחד את קהל", תיכף ומיד סגר את הבו"ש ואמר בכהאי לישנא, "אינני דוקא מחסידי באבוב, אבל יש לי שייכות עם חסידות באבוב זה רבות בשנים, ואני יודע ומכיר היטב **שאי אפשר להעלות על הדעת שכ"ק מרן האדמו"ר מהר"ש השני מבאבוב זצוק"ל ציוה דבר כזה ששני בניו ינהגו יחד כאחד, וזהו נגד המציאות בחסידות באבוב, ופתח דברי הבו"ש יאיר שקריו וכזביו**", ולא רצה לעיין עוד בהבו"ש.

נא. הנה בעל הבו"ש מכנה שם לשני הבנים "המבוגר והצעיר", שיהא במשמע כאילו אין ביניהם שום חילוק אלא שזה מבוגר בשנה או שנתיים מהצעיר, ובזה גם מטשטש קצת דעת הקורא, ובאמת בכדי ליתן להקורא התמונה הנכונה היה לו להדגיש שיש חילוק גדול מאד בין "המבוגר" ל"הצעיר", **כי האח הגדול כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל נולד עוד לפני מלחמת העולם השניה והיה נחשב מבוגר יותר בדור שלם מהבן הצעיר! גם העלים עובדא זו שהאח הגדול מסר נפשו רוב שנותיו והשליך נפשו מנגד במלוא מובן המלה לבנין וכינון הקהלה הקדושה והמוסדות**, ועוד כמה יסודות גדולים שיש בהם הרבה נפקא מינה בהבנת רצון האדמו"ר והציבור, ועיין על כל זה לקמן בפרק ה'.

שקר ע"ג שקר, כי אין כאן 'צוואה', וכ"ש וק"ו שלא 'ציוה' כן רבינו מהר"ש זצ"ל ל"כמה מקורבים"!

גם חלקלקות לשונו כבר בתחילת דבריו מורה על כוונתו לטשטש ולערבב דעת הציבור, בכתבו "**יש גם גירסה שהוסיף שלאחר פטירת בן הגדול יכהן הצעיר**", הוסיף על מה שכתב לפני זה שכביכול רצה רבינו מהר"ש זצ"ל ששניהם יכהנו ביחד בביהמ"ד, ולגירסא זו הרי מכהן הצעיר כבר בחיי אחיו הגדול, ומאי הוספה צריך לזה אלאחר חייו?! ואלא מאי לגירסא זו רצה האדמו"ר האב שהשני יכהן רק לאחר פטירת הראשון, מאי הוספה יש כאן, הלא **הדברים סותרים למה שהובא לפניו, לאו סיפא רישא ולאו רישא סיפא!**. אלא רצה שיטעה הקורא לדמות בדעתו, שציוה האב שבחיי הגדול יכהן אתו בביהמ"ד האח הצעיר, ואח"כ יסלק זכותו לגמרי מזרעו לירש את חלקו **ורק** אחיו הצעיר יכהן אחריו. ודון מינה על כל דבריו שנכתבו בדרך זו, שכאילו יש 'אומדנא דמוכח' שרבינו מהר"ש זצ"ל 'רצה' כל מה שתומכי בנו הצעיר רוצים, ואם גירסא זו אינו עולה יפה אזי יש 'אומדנא דמוכח' על גירסא אחרת... ואם עמדת בסוד דברי כוונת בעל הבו"ש כאן, אז תצליח לעמוד על נתיבי ערמה ותרמית שפלס לעצמו לאורך חיבורו.

ומצאנו כתוב שלישי להכריע בין השני כתובים המכחישים את עצמן הנ"ל. שבעמוד שמ"ה כותב: **ציוה ששני בניו יחי' אדמורים ביחד, יש אומרים שגם ציוה להדיא שבן הצעיר יירש לאחר בן המבוגר, אבל זה ממילא בכלל הנהגה ביחד.** חידש כאן בעל הבו"ש, שבזה שציוה (לא כתב שציוה "להדיא" – כנוסח שכתב על ה'צוואה' לירש אחר אחיו – כנראה ש'צוואה' זו נאמרה, אבל לא להדיא, אולי ברמיזה או בקריצה...?!) ששניהם ישמשו באדמורו"ת ביחד **נכלל** שאחר פטירת האח הגדול יירש הצעיר.

תמהים ושואלים אנו לכל הקורא את הספר הזה, הכי כן הוא הדרך בירושה מדינא? הגע בעצמך, שני שותפים בשדה או באיזה מסחר או חנות וכדומה, ששותף אחד מת, מה נעשה בחלקו? הכי

יש איזה סברא או הגיון לעכב את יורשיו מליטול חלק אביהם, ולומר ששותף השני נוטל חלקו של הראשון? אתמהה?! וכן כאן באיזה סדר ואופן שהיתה הנהגה זו של שני מנהיגים ביחד עובדת, כן יכול לעבור לדורותיהם אחריהם, וא"כ איך נכלל זה בזה?! ומלבד מזה, ממי עושה צחוק אם לא מעצמו בכותבו שני גירסאות סותרות ושוב מכריע ביניהם בגירסא שלישית כאילו "רצון רבינו מהר"ש" הוא שלו ויכול לעשות בה כאדם העושה בתוך שלו...?! מצינו שמותר לשנות בדיבורו מפני דרכי שלום, אך הכי הותרה הרצועה לשקר ב'דין' 'תורה' מפני מחלוקת ולהוציא ממון עפ"י השקר?!

הנה הסתירות שבדבריו מוסיפים והולכים, שבעמוד שע"א הערה רנ"ד כותב: **ציווה האדמו"ר זצוק"ל שבנו הצעיר יעשה מה שאחיו הגדול לא יוכל לעשות**, הרי כאן צוואה רביעית, שונה לגמרי מנוסחאות הקודמות, לא שישמש בשררה בחיי אחיו, רק אדמורותו יהי' מתלי תלי בבריאות אחיו הגדול, אם יהי' הגדול בריא אולם אז ישב הצעיר וידום ואל ישמש כלום, ואם יוקשה להאח הגדול למשל להגיד דברי תורה אז תהי' זאת נחלתו, ואם בשאר עניני הנהגה אזי יתנהלו ענינים אלו על ידו... הצחוק מעיד על עצמו והגיחוך עולה מאליו... **וכאמור אין מובן מדוע בעל הבו"ש עשה את עצמו ללעג ולקלס לכתוב דברים כאלו.**

ותמה תמה נקרא, חדא, **האם כבר ציווה אדמו"ר בישראל 'צוואה' כזו??** הכי מסתבר שיחלוק לבנו גדולה ושררה התלויה ועומדת בבריאות בנו הגדול?!?! ושנית, בשלמא ידידי הבן הצעיר, שבקשו כל טצדקי לפתות את הציבור, השתמשו פעם בנסיון כזה ופעם בנוסח זה, **אבל בעל הבו"ש הלא הוא אחד מהדיינים ושמע דברי העדות שהובאו לבי"ד ואיך שדברי כולם נפרכו, וגם שסתרו דבריהם** (כאשר יובא בסמוך) **א"כ איך אינו מתבייש להדפיס שקרים גלויים?!**

ובכשרונותיו העצומות בעירפול מחשבת הקורא, כתב סתירה מפורשת להנ"ל בעמוד שנ"ב "**וכאן שאמר האדמו"ר זצ"ל שינהלו**

ביחד, ובדומה לזה הסכימו ביניהם, וואס איינער וועט נישט קענען טוהן וועט דער צווייטער טוהן, בזמן שידע שהבן המבוגר כבר חולה והתכוון גם שאם לא יוכל לעשות מחיים" דהיינו ששותפות זו אינה מ'צוואת' אביהם רק כאילו הסכימו האחים ביניהם [וראה להלן בפרק ד' **שלא היו דברים מעולם**], הרי לנו גירסא חמישית.

ובנוסף לזה הלא **תוך כדי דיבור** סותר את עצמו וכותב "בזמן שידע שהבן המבוגר כבר חולה והתכוון גם שאם לא יוכל לעשות מחיים" היינו שכאילו השותפות הוא מ'צוואת' אביהם ולא מהסכמת האחים. וממי בא לעשות צחוק? הלא אפילו מי שאינו בעל מוח גדול מבין שאין מעתיקים **תוך כדי דיבור** גירסאות סותרות בדבר 'צוואה'...!!! וחוץ מזה הגירסא שרבינו מהר"ש אמר 'צוואה' הנ"ל "בזמן ידע שהבן המבוגר כבר חולה והתכוון גם שאם לא יוכל לעשות מחיים" מופרך מעצמו ומזוייף מתוכו, כי אימתי בדיוק היתה זאת שבנו הגדול כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל "כבר חולה ולא יוכל לעשות מחיים"? בשנות התש"מ...? בשנות התש"נ...? ואפילו בסוף שנות התש"נ לא הי' כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל כ"כ חולה עד שיצטרך רבינו מהר"ש זצ"ל לצוות שהבן הצעיר 'יסייעו', וזה פשוט ביותר, ובפרט למי שהי' בקהלת באבוב לפני שנת תש"ם.

וכאן המקום להדגיש עוד נקודה יסודית, שאפילו באמצע ובסוף שנות התש"נ **עשה כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל כמה וכמה טצדקאי להסתיר מאביו כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל את חליו**, וזאת היתה מפני גודל אדיקותו באביו הק' וזהירותו הנפלאה במצות כיבוד אב לכן לא רצה שאביו הק' יצטער מידיעת חליו, וככל הנודע **אין שום ידיעה הוכחה או ראי' ברורה** שרבינו מהר"ש זצוק"ל ידע בחיים חיותו שבנו כ"ק מר"ן זצ"ל חולה, **וככל הנראה הרי זה שקר גם שבדו מלבם, והמוציא מחבירו עליו הראיה.**

ועוד יותר גדול התימה שבעל הבו"ש כותב שרבינו מהר"ש זצ"ל "**התכוון** גם שאם לא יוכל לעשות מחיים", תמה תמה נקרא, איך

יודע בעל הבו"ש מה 'התכוון' רבינו מהר"ש זצ"ל בלבו...?!?! **הכי בעל הבו"ש הוא יודע מחשבות? או שמא בא אליו שר החלומות בחלום הלילה וגילה לו את הדבר? איך אין בעל הבו"ש בוש לכתוב דברים כאלו שמוכח בעליל שהם בדויים שקרים וכזבים?!?!?** עם דברי חלומות כאלו מנסים להפקיע נכסים של מיליאנע"ן דאללע"ר מהיורשים האמיתיים?!?![נב] עלובה עיסה שנחתומה מעיד עלי', **ועלובה חיבור הבו"ש ש'נחתומה' מעיד עלי' שלא היו דברים מעולם אלא 'אפה' אותם מחדש.** וזהו בנין אב לכל דברי בעל הבו"ש **ולמוד הסתום מן המפורש שכל הגירסאות האלו לא היו ולא נבראו אלא בדו זאת מלבם ומנסים לתלות את "רצונותיהם" ו"כוונותיהם" על "כוונת ורצון" רבינו מהר"ש זצ"ל.** ונניח אם בעל הבו"ש 'קים לי" דמותר לשקר ב'דין תורה' ולהוציא ממון עי"ז, אך הכי גם 'קים לי" דמותר לומר ב'דין תורה' דברי הבאי והבלים שאין בהם ממש ולהוציא ממון עי"ז...?! תורה תורה חגרי שק, דין דין חגרי שק!

וכאן המקום להעיר שהמעיין בספר הבו"ש יווכח שבעל הבו"ש שינה סדרי בראשית מהו "רצון" ומהו "אמירה" ומהו "אמירה בפירוש" ומהו "צוואה", כי על דברי חלומות כותב שהם "צוואה" ו"אמירה בפירוש", **ואין ליצנות גדול מזה ש'דיין' בחו"מ ובדי"ת יכתוב דברים כאלו, כו בזמן שכל הלומד קצת בשו"ע חו"מ יודע ש"חלום אינו "רצון" ו"רצון" אינו "אמירה" ו"אמירה" אינו "צוואה"...** ודי בזה.

עוד כתב בעל הבו"ש בעמוד רל"ו בהג"ה אות א' **"כאן נתרכז בטענות של הלכה ולא בטענות על העובדות".** זהו כל תכליתו ומהותו לטשטש דעת הקורא שיחשוב כאילו שאין שום ספק על העובדא, והוא תחלת סילופו שמביא העובדא רק כפי שנוח וטוב

נב. מועטים המה האנשים שעיינו בהבו"ש, הן מסיבת מחבר הספר ששמו הולך לפניו לשמצה, והן מסיבת אריכות הדברים וגמגום לשונו, וכאשר הערנו לאנשים על דברי הבל אלו שכתב בעל הבו"ש נשתוממו מאוד.

לו, ונוח לו שלא נברא משנברא..., ואם היה מביא האמת שבעובדא הרי כל הציור משתנה לגמרי, ואז לא היה צריך לסלף דברי צדיקים ולהאריך כ"כ בהלכות בדויות.

סוף דבר העולה מכל הנ"ל **שה'מעשה' באדמו"ר זצוק"ל** שהתחיל לספר, **לא חי' ולא נברא** ועדיין נמצא באמצע האפייה ולא החליט באיזה אופן לסיימה. ומתאים להמליץ על זה: **וכן חמשה**[נג] **נוסחאות המכחישים זה את זה, עד שיבוא האמת ויכריע ביניהם דקושיא מעיקרא ליתא, כי אפילו נוסח אחד לא היה ולא נברא...**

נג. ויש להדגיש שהמעיין בדברי הבו"ש יתכן שימצא **יותר מחמשה נוסחאות סותרות** [וראה להלן בענף ה' שהארכנו בזה], אבל בכמה מקומות לשון הבו"ש מגומגם, ואין רצוננו להלאות את הקורא יותר, **וכמדומה שכדי בזיון וקצף ש'דיין' בדין תורה יכתוב ב'ספרו' על אודות הנידון חמשה שקרים המכחישים זה את זה**, ואין צורך להאריך עוד.

ענף ב'

בעל הבו"ש מתאר את כ"ק מרן הק' מהר"ש זצוק"ל כאילו ח"ו אינו מן היישוב

בעל הבו"ש התחיל סימן ד' בעמוד רל"ו, בזה"ל: **מעשה באדמו"ר זצוק"ל שלעת זקנתו אמר לכמה מן המקורבים שלו, שרוצה ששני בניו יחי' אדמורים וינהיגו ביחד את קהל עדתו ולא יתפרדו.**

מעשה כזה לא הי' ולא נברא. ואולי חזיון כזה נתגלה לו לבעל הבו"ש כד ניים ושכיב בחשכת לילה ועל עפעפיו תנומה. וסיפור מעשה כזה מתאים מאוד לאיש סכל אשר חי באיזה כפר נידח ורחוק מן ישוב בני אדם, הרחוק ומנותק לגמרי מן המציאות, ולא בא אף פעם במגע והיכרות עם עדת רבים ומעולם לא עסק ופעל בעסקנות עם הציבור. אך בנידו"ד הכי ח"ו בשופטני עסקינן, והלא ד' נתן חכמה לשלמה (מנוסח המצבה), וכי ח"ו חשיד רבינו הקדוש מהר"ש זצוק"ל לחשוב מחשבות טפשיים של בני אדם ריקים מכל ריח תבונה ודעת, הלא רבינו מהר"ש זצ"ל הי' מפורסם בכל קצוי תבל מסוף העולם ועד סופו כחכם מחוכם, ואפילו אנשים שלא נמנו על עדת חסידיו יחד כולם הודו שהי' חכם ופיקח עצום.

והאם כבר קרה במציאות לאורך ימי תולדות החסידות שיכהנו ב' אדמורי"ם בחד בית המדרש?!, ובפרט כשהגדול הי' כ"ה שנים מבוגר מהצעיר ומשיירי דור הישן **ונתגדל אצל זקנו הקדושת ציון זצוק"ל הי"ד**, ומחד גיסא **מסר נפשו בכל השנים להקמת ובנין החסידות ועניני הכלל, ובנוסף על כך הוא מסר בכל נפשו ומאודו לכל נצרך באופן נפלא כנודע בכל העולם.** ובנוסף לזה נולדו מתרי זיווגים, **ותכונות נפשם שונות ורחוקות זו מזו.** הלא מציאות כזו לא הי' תופס מקום אפי' מתענית אסתר לפורים, ובדמיון פורה לכל היותר עד הקפה השני' בשמיני עצרת...

ובכדי להמחיש קצת הליצנות שבדברים אלו, נתאר הדברים האיך היתה נראית חלוקת הנהגה כזו בבית המדרש: בליל שבת

היו ממתינים בקריאת שמע על הגדול ובשמונה עשרה על הצעיר, וביום השבת איפכא וחוזר חלילה. סנדקאות אחת להא' והשני יקבל כנגד זה שני קריאת שמות נקיבה. וכן בהדרכות ועצות, חסיד שנולד לו בן למז"ט שואל את הגדול איזה שם לתת, ועונה שיתן השם שלמה ע"ש הרה"ק התפארת שלמה זצוק"ל, או השם יעקב יצחק ע"ש הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע, ושוב הולך לשאול את דעת הצעיר ועונה, הרי צדיקים אלו לא היו מגזע שלנו, תתן את השם משה ע"ש הרה"ק רבי משה מראזוואדוב זצוק"ל או את השם שמחה ע"ש הרה"ק רבי שמחה ישכר דוב מציעשנוב זצוק"ל. או לשואל ע"ד שידוך הא' עונה שלא יעשה את השידוך כי השידוך לא יעלה יפה, והשני עונה שיעשה את השידוך כי הוי שידוך נאה מכל הצדדים לתפארת המשפחות. או לשואל על דבר עשיית טיפול רפואי או אפעראצי"ע הא' עונה שלא יעשה האפעראצי"ע ויזכה לישועה קרובה, והב' עונה שיעשה כי צריכים לעשות השתדלות ע"פ דרכי הטבע. וכן בעניני הכלל, הא' מצווה שישתתפו באסיפות בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל כגון "כינוס כלל ישראל" או כינוס לתיקון עניני צניעות או בהמגבית נגד גזירת מציצה בפה, והב' מצווה שלא להשתתף מ'טעמים כמוסים'. וכדומה וכדומה מה שאין המח יכול לדמיין...

או כלך לדרך אחר, לחלק ולסדר האדמורו"ת על דרך שבת של מי, כשא' שובת בביהמ"ד שבת א', השני ישבות מחוץ לעיר, וחוזר חלילה משך החורף. וכמה זמן הי' חי וקים חזרת חלילה (ראטאצי"ע) כזה עד שהשני יחליט להכנים כוחות זרים בביהמ"ד, בהפעלת קשריו במשטרה וכדומה בהיכל הקודש, ויכריז עצמו כבעלים על הכל...?

הכי לא ידע רבינו מהר"ש זצ"ל ברוב חכמתו ותבונתו את אשר הי' לפניו בידעו עולם מלא מהיסטוריא ותולדות ימי החסידות, והכי לא ידע רבי את טיב צאן מרעיתו? והאם לא השכיל מזה על שלאחרי אריכת ימיו ושנותיו? **ובפרט כשהרגיש שיש קצת בני אדם שהגם שהיו מאנשי ביתו שהסתובבו סביבו, היו קרובים**

ומקורבים אל קערת הכסף של מוסדות באבוב העולמי, ומחמת חשבונות אישיים בלתי טהורים לא ירצו לכופף עצמם לרצונו הטהור ודעתו האמיתי, וד"ל. ברור שכל בר דעת המתבונן בזה בשכל ישרה יודה ש'צוואה' זה לא היה ולא נברא, וזה פשוט ביותר.

כאמרינו עד כה, בעל הבו"ש מתנהג כפורץ גדר ודבר לא יעמוד נגדו לבצע זממו, עד שאינו בו"ש לבזות אף את אבינו רועינו כ"ק מרן רבינו הקדוש מהר"ש זצוק"ל ולכתוב עליו דברי הבל כאלו. אם בעל הבו"ש רוצה לשחק באש אוכלה ולבזות את רבותינו הקדושים זצללה"ה הרי זה עסק שלו, ואמרו חז"ל הוי זהיר בגחלתן שלא תכוה ח"ו.

ענף ג'

דברי ודעת כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל כפי שמסרם למקורביו
במשך ארבעים שנה

בעל הבו"ש התחיל דבריו כאמור ב"מעשה באדמו"ר זצוק"ל **שלעת זקנתו** אמר לכמה מן המקורבים שלו".

הנה מקודם נרד למנות ולפרט בטוב טעם מה שדיבר כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל בפירוש במשך כל שנות הנהגתו עד עת זקנותו, ועד בכלל, מה היתה דעתו האמיתית. כי רבינו אמר בפירוש בנידון אדמורו"ת באבוב לאחר ימיו ושנותיו, וכפלה ושלשה פעמים רבות בתקופות שונות במשך אורך שנות חייו, החל מלפני ארבעים שנה קודם הסתלקותו ועד אחרית ימיו [וזהו רוב שנות אדמורות"ן], וזהו הצוואה בלשונו הק', "**מיין נפתל'טשי איז מיין יורש**", ולפעמים התבטא, "**מיין נפתל'טשי איז מיין קרוין פרינץ**", ולפעמים אף התבטא "ר' נפתלי איז איך", וכל אלו אמר **בלי שום הוספות והגבלות בנוגע אחרי אחריו.** [ולהלן נצטט שלעתים אף התבטא רבינו מהר"ש זצ"ל ואמר בנוגע רצון מקורבי הרבנית בזוו"ש והבן הצעיר להגביל שררת כ"ק מר"ן זצ"ל שלא תימשך לחתניו כבניו [ממלאי מקומו] שליט"א ולהעבירו להבן הצעיר "**ווער זאגט אז אזוי דארף צו זיין?**"].

צוואה מפורשת זו שכ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל ימלא את מקומו מסר באופן רשמי וסופי לפני אנשים חשובים קרואי העדה שעמדו מאז ומקדם בראש הנהגת קהלתנו, מהם שכבר הלכו לעולמם - ביניהם הרה"ח ר' דוד גרינצווייג ע"ה, הרה"ח ר' שלמה ברוך ריגלער ע"ה, הרה"ח ר' בנימין גאלדמאן ע"ה, הרה"ח ר' יודל אייזען ע"ה, הרה"ח ר' משה דוד שטראם ע"ה, ועוד ועוד - ומהם אשר אתנו בחיים לאויש"ט - ביניהם הרה"ח ר' שבתי שטורם שיחי' (פרעזידענט של הת"ת), הרה"ח ר' אשר שארף שיחי', הרה"ח ר' משה יקותיאל עליאס שיחי', ועוד, וכן מסר הדברים אל כמה קרובי משפחתו, בין לקרובים מצד באבוב בין לקרובים מצד לימנוב, וביניהם גיסו הרב

ר' יהושע מאיר פרישוואסער ע"ה, ויבלחט"א הרה"ח ר' לייבל סטעמפל שליט"א והאחים הרב בן ציון והרה"ג ר' שלמה פרישוואסער שליט"א.

ומתוך דברי כולם עולה שכן אמר בפירוש **בין בשנות ה-תש"כ, ה-תש"ל, ה-תש"מ, וה-תש"נ**, דהיינו במשך אורך שנות ימי חייו. ומובן לכל בר דעת, שפשוט וברור, שלומר נגד כל זה שחזר בו או ששינה דעתו או שהוסיף הוספות כשכבר הגיע לגיל צדי"ק, צריכים לכל הפחות הוראה וצוואה מפורשת בכתב או לכה"פ ברבים, ולא סגי לתלות הרים בשערה באיזה "משמעות קלושה". ובאמת יש הרבה יותר ממה שכתוב לפניכם כאן, וכאן נסדר רק כמה מהם, להראות איך **שגילה בפירוש רצון קדשו** במשך כל השנים.

שנות ה'תש"כ:

הנה ישנה עדות ברורה שכבר בשנות התש"כ גילה כ"ק מרן רבינו מהר"ש זצוק"ל את רצון קדשו שבנו הגדול כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל ימלא את מקומו. כי אחרי שתומכי האח הצעיר מסרו להבי"ד, שהרה"ח ר' יודל אייזען ע"ה שמע מאת מרן מהר"ש אודות הנהגת קהל באבוב אחר מאה ועשרים שלו, עלו הדיינים לביתו לשמוע מפיו ולא מפי כתבו (יובא להלן באריכות בענף ח' בכל פרטי' ודקדוקי') ואמר ר' יודל ע"ה שאכן הגיד לו רבינו מהר"ש זצוק"ל שאחריו ימלא מקומו בנו הגדול ר' נפתל'טשי **ולא הגיד לו שום הוספה או הגבלה**, ועל שאלתם אימתי הי' וכדומה השיב שזה הי' כשגרו בקראון הייטס דהיינו לכה"פ לפני שנת תשכ"ז.

שנות ה'תש"ל:

ויהי כאשר גדל הבן הצעיר התחילו בני משפחתה והקרובים של הרבנית בזוו"ש של מרן רבינו מהר"ש זצ"ל להשמיע בחשאי בשם רבינו מהר"ש שבנו ר' בן ציון יהיה היורש, ולפעמים אף העיזו פנים לאמר שאחיו הגדול כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל יהיה 'עוזרו' בהנהלת

המוסדות כדרך שסייע לאביו בהקמת המוסדות. דבר זה גרם מורת רוח לאביו רבינו מהר"ש זצוק"ל, ופעמים רבות גילה באזני קרוביו וידידיו הנאמנים שיש לו עגמת נפש מזה, וביניהם אמר זה לגיסו הרב הנה"ח מו"ה יהושע מאיר פרישוואסער ע"ה ובניו, וכפי שסיפר הרה"ג ר' לייבל סטעמפעל שליט"א בתוך דרשה ברבים (במסיבה לאורחים שבאו להסתופף בצל כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל בימים הנוראים, ביום אסרו חג סוכות תשס"א בהיכל קארנוואסער, והטעי"פ מצוי ביד רבים), וז"ל: "איך בין דאך געווען א מקורב אין שטוב, ס'איז געווען פארשידענע תקופות יארן צוריק שוין, **האט דער רב [רבינו מהר"ש] זכרונו לברכה נישט איינמאל, א סאך מאל געזאגט,** נישט נאר מיר, מיינע ברידער און מיין פעטער ר' יהושע ע"ה [פרישוואסער], און אסאך מאל אלע צוזאמען, און ער האט מיר געזאגט, **מיין זוהן זאל דערלעבן משיח'ן** - אונזער רבי זאל געזונט זיין [כ"ק מר"ן זצוק"ל] - **איז מיין ממלא מקום,** אזוי האט ער מיר געזאגט נישט איינמאל נאר א סאך מאל, איז דאך פשט אז סמך משה ידו עליו, ער שטייט אים אונטער די פלייצע", עכ"ד.

וכן ידוע שכמה וכמה אנשים שמעו כמ"פ במשך השנים מאת הגה"צ רבי יקותיאל יהודה מייזליש שליט"א אבד"ק סיגעיט, ש"ב וריע כאח לכ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל, שהיות שנודע לו בימים ההם שהמקורבים להרבנית בזוו"ש של מרן מהר"ש זצ"ל מצערים את כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל ומשמיעים לפניו שאחיו הצעיר ימלא מקום אביו, החליט הוא ליכנס אל הקודש פנימה ולמסור הדברים לדודו מרן מהר"ש זצ"ל. וכשסיפר דברים הללו מאד חרה לו למרן מהר"ש והתמרמר ואמר "מה עוד אעשה, כבר קראתי כעשרה בעלי בתים לאסיפה **וגליתי להם דעתי ורצוני שבני נפתל'טשי ימלא מקומי".**

שנת תשל"ח:

בעת אשר נעשה הקונסו"ס לחתנו הרה"ג ר' חיים יעקב יוסף טויבער שליט"א הדומ"ץ, שאל הרה"ח ר' יודל אייזן את מרן מהר"ש

זצ"ל אמאי אין מייחדין איזה מינוי מיוחד לכ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל, ענה לו רבינו "נפתל'טשי איז דאך **אלעס**".

תחלת שנות ה'תש"מ:

אחד מקרובי' של הרבנית בזוו"ש של כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצ"ל, שאל והפציר במרן מהר"ש זצ"ל **שמאחר שזה דבר פשוט שהבן הגדול ימלא מקום אביו**, נחוץ לכתוב כתב מפורש שאחר פטירתו של האח הגדול ימלא מקומו האח הצעיר, דאל"כ תשאר השררה ביד חתניו כבניו שליט"א. ואף לאחר כל ההפצרות והבקשות בשליחות הרבנית, **לא** עלה בידו להשיג דבר כזה[נד].

וכן העיד הרה"ח ר' שבתי שטורם שיחי' לפני א' מהדיינים (שמסר הדברים אח"כ לשאר הדיינים), שבמשך השנים **בכמה וכמה הזדמנויות** שמע ממרן מהר"ש זצוק"ל שבנו הגדול כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל הוא ממלא מקומו **ובשום פעם לא הוסיף שום הגבלה לזה.**

שנת תשד"מ:

ר' שמערל צ"ב נ"י העיד בבית דין, וסיפר אשר בערך בימי חג השבועות שנת תשד"מ אמר לו רבינו מהר"ש זצ"ל שרצונו שבעת אשר יכהן בנו ר' נפתלי באדמורו"ת, יהיה לבנו ר' בן ציון "מינוי נכבד", ושכ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל הי' מהרהר הלוך ושוב איזה מינוי שייך ליתן לו, והתבטא "כעין ראב"ד", והי' מונה וחושב **ולא** העלה דבר ברור רק שיהי' מינוי היותר חשוב ששייך תחת האדמו"ר. (להלן בענף ח' נביא כל דבריו אי"ה). **ונביא כאן פרט א'** שהוסיף העד הזה, שעל שאלת הבית דין מדוע שח אתו רבינו מהר"ש בענין זה, סיפר שבזמן **ההוא** הלך לעולמו אחד מצדיקי הדור, ונתהווה שערוריא אודות מי

נד. דבר זה היה ידוע ומפורסם מאז ומקדם בין משפחת ומקורבי בית ציעשינוב, הגם שכהיום ישנם מבני המשפחה שעושים את עצמם כאילו לא ידעו מזה, וד"ל.

שימלא את מקומו, ובסופו של דבר מילא את מקומו הבן הגדול. וכשראה זאת ר' בן ציון הבין את אשר לפניו, שאם ירצה להתנהג ברבנות עליו ליפרד ולעמול לפתוח קהלה מחדש. ואביו הקדוש ברצותו למנוע זה קרא לשמערל בהיותו ידיד נאמן עם בנו ואיש סוד"ו, ודיבר עמו בענין זה שע"י שיבטיחו לו שלא יהיה איש פשוט רק יקבל איזה תואר של כבוד יספיק לו זה וישאר בבאבוב.

על כל פנים חזינן מזה שאף **אותו ידיד קרוב ביותר של הבן הצעיר** מודה ששמע בפירוש מרבינו מהר"ש זצוק"ל בשנת תשד"מ שבנו רבי נפתלי ימלא את מקומו **לבדו**, ובשום אופן לא עלה על דעת מרן מהר"ש העצה שימלכו שניהם יחדיו. **וגם שהאח הצעיר בעצמו ידע את אשר לפניו, שכאשר עולם כמנהגו נוהג תעבור הנחלה והשררה מאביו לאחיו הגדול כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל וממנו לחתניו כבניו שליט"א.** כי אם הי' הדבר 'פשוט' (כדבריהם ושקריהם שזה הי' תמיד 'פשוט' ו'ידוע' לכל), שאחר מאה ועשרים של האח הגדול יעבור הנחלה להאח הצעיר, האיך יתכן הוה אמינא כזו שיעזוב קהלת באבוב לפתוח לו קהלה בפני עצמו, והדור החדש שיתגדל בינתיים תחת הדרכת אחיו לא יכירוהו רק את חתני האדמו"ר, ואחר שנים רבות בבוא פטירת אחיו הגדול יחפשוהו ממקום שהוא שיבוא למלאות מקום אחיו, הלא דברים אלו כמו זר נחשבו. והבן את הדברים הדק היטב. וזו ראי' נוצחת.

שנת תשמ"ט:

בשנת תשמ"ט בהיות כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל בעיר הבירה לאנדאן, עסק אז הרה"ח המפורסם מזקני חסידי באבוב ר' משה דוד שטראם ע"ה, לטובת המוסדות, והלך ביחד עם רבינו זצ"ל לחזר על פתחי נדיבים, ונגע מאד ללבו של ר' משה דוד העול והסבל המונח על אותו צדיק שהיה מכונה אז "רבי נפתלי", וקבל על זה בפני אביו רבינו מהר"ש, ואמר אז מהר"ש לר' משה דוד, הלא **כל** מה שאני בונה הוא עבור בני ר' נפתל'טשי.

שנות ה'תש"נ:

מספר הנה"ח הרב בן ציון פרישוואסער שיחי' מלאנדאן (נכד מרן הקדושת ציון זצ"ל), **שבעת שהותו כאן בערך בשנת תש"ן, נודע לו** שהמקורבים של האח הצעיר מצערים את כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל ומציקים לו שירגיש שלא בנוח ושכאילו אין מקומו רצוי בקהלתנו, אבל רבינו זצ"ל הסתיר דבר זה מאביו הק' ולא רצה שיוודע לו הדבר. **או אז נכנס ר' בן ציון פרישוואסער אל הקודש פנימה לדודו** כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצ"ל, ומסר לפניו שהיתכן שאיזה יחידים בהקהלה מצערים את ר' נפתלי באופן כזו, רבינו מהר"ש **נזדעזע לשמע הדברים והי' לו הרבה עגמת נפש**, ואמר בכהאי לישנא, "אינני מבין מדוע הוא כן, הרי כבר **גליתי לפני אסיפה של בע"ב באופן ברור שרבי נפתלי ימלא את מקומי**", ומנה רבינו רשימה נכבדה של חשובי העדה, בעלי בתים ואנשים חשובים, שאמר להם דבר זה, וכאשר נתגלגלה השיחה לדבר בנושא הבן הצעיר, אמר רבינו, **"אינני רוצה שיצטרך [הבן הצעיר] להיות שניידער או שוסטער, רק שיתנו לו איזה מעמד של כבוד, אבל זה ברור שר' נפתלי יהיה זה שימלא את מקומי".**

תשנ"ב:

בשנת תשנ"ב קרא רבינו מהר"ש זצ"ל את מקורבו העסקן מזקני הקהלה וראש וראשון לכל דבר שבקדושה ה"ה הרה"ח ר' דוד גרינצווייג ע"ה, שיבוא אל ביתו כי ברצונו לשוחח עמו ענין מסויים, וכאשר עלה אליו ר' דוד ע"ה צוה לו רבינו לישב (והי' ר' דוד מספר ענין זה ברבים כמה פעמים בכל פרטי' ודקדוקי'), **ואמר לו, "מיין רבי נפתלי איז דאך איך**, וחתניי הרי כל אחד מסודר, ר' חיים יענק'לי הוא הדיין ור' יונתן בנימין הראש הכולל וכו', **מה נעשה עם בן ציון? איזה משרה אפשר ליתן לו?"**, והציע ר' דוד אולי לשלחו לבני ברק (ששם לא נתמנה עדיין רב להקהלה), **אחר שהתעמק מרן מהר"ש לכמה רגעים ענה ואמר "גם אני חשבתי כן**, אך מה אעשה שאמו הרבנית ממאנת לשלחו מעל פניה". ור' דוד השמיע זה כמה פעמים **ברבים**, וכן אמר זאת

בשנת תשס"ג כאשר האח הצעיר התחיל מעצמו לנהוג באיזה גינוני אדמורו"ת, וקרא אסיפה בביתו עם כמה מנכבדי הקהלה, וסיפר אז דברים הנ"ל.

כ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל אף העלה רעיונות למעשה בנידון זה, ובין השאר, אף דיבר אז עם כמה אנשים חשובים בעלי יכולת אשר יוכלו לעזור ולסייע בענין [ביניהם הרה"ח ר' משה י. ע. נ"י שבעבר במשך השנים פירסם בעצמו הדבר כמה פעמים], **והגיד להם רבינו שרצונו הוא שאחרי פטירתו בעת שבנו הגדול ישב על כסאו, אזי יושיטו יד עוזרת להקים איזה ביהמ"ד אחרת לבנו הצעיר**, ואף ירד לפרטי הדברים כגון באיזה שכונה טוב לבנות ביהמ"ד כזה, באומרו שמקום מוכשר לזה הוא, "אין די נידריגע פערציגער גאסן" - שכידוע שבאותן השנים התחיל לשגשג שמה שכונה חדשה ליהודים.

ועוד סיפר ר' משה הנ"ל בבית המדרש הגדול, בימי השבעה של רבינו מהר"ש זצ"ל, שבאשר שידע מרן מהר"ש זצוק"ל שר' משה הי' נמנה כל השנים בין מקורביו הנאמנים של ר' בן ציון, תפסו פעם רבינו מהר"ש בצוארו, ואמר לו באזהרה ובתוכחת מגולה, "**משה, ווען מיין נפתל'טשי וועט זיין רבי וועסטו דיך צושטעלן, הערסט**".

רבינו מהר"ש זצ"ל גם פנה אל אחד מקרובי המשפחה עשיר ובעל יכולת, ואמר לו שאחרי אריכת ימיו בעת שבנו הגדול ישב על כסאו, **שיראה לסייע עבור בניית ביהמ"ד בעד בנו הצעיר שליט"א**, שיוכל להנהיג שם עדת מעריציו.

ומן הראוי גם לציין כאן, **שגם מקורביו של הבן הצעיר השתדלו למצוא עבורו מינוי ומקום**, בסוף שנות ה'תש"נ היה להרבני הנגיד הרב חיים יהושע באב"ד שליט"א איזה תוכנית רצינית להקים קריה חסידית בפרברי העיר באזור "סטעטן איילענד", ור' אברהם אהרן ל. נ"י ור' ליבוש ל. נ"י נגשו אז אליו והגידו לו, שהלא רבינו מהר"ש זצ"ל כבר בא בימים, והם משתדלים להכין ביהמ"ד וקהלה עבור

בנו הצעיר, וביקשו ממנו שיקצה סכום נכבד של דירות עבור מעריצי האח הצעיר, למען אשר יוכל גם הבן הצעיר לבוא במשך הזמן להשתקע בהשיכון, והם מקווים שגם ידידיו ומעריציו יבואו להשתקע שם, ואכן ממשפחת ציטראנענבוים היו שאמרו שהם מוכנים לעקור דירתם לשם.

כאשר נתפרסם ענין זה על ידינו בקונטרס יושר דברי אמת (בשנת תשס"ז) היו כמה אנשים אשר ניגשו אל הרב חיים יהושע הנ"ל לעמוד על אמיתת הדברים, ויען ויאמר לא רק שנכונים הדברים הנ"ל, **אלא שגם הבן הצעיר שליט"א בכבודו ובעצמו דיבר אז עמו בענין זה.** ואין צריכין הוכחה גדולה מזו, **שהבן הצעיר בעצמו ידע שאין לו שום עתידות באדמורו"ת וברבנות קהלת באבוב.**

בשנת תשנ"ה לפ"ק [בס"ה חמש שנים לפני פטירת כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצ"ל] ביקש הבן הצעיר שליט"א והשתדל לקבל את הרבנות בביהמ"ד דחסידי באבוב בעיר מאנסי, ורק דלא איסתייע מילתא מחמת שהיה עוד מועמדים להמינוי והתקיימו בחירות במאנסי ורובא דרובא בחרו בהרה"ג ר' צבי הירש ראבינאוויטש שליט"א [חתן הגה"צ אבד"ק שליט"א].

עוד סיפר א' מבאי ביתו של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל, לפני אחד הדיינים כאשר חתם לפניו על התביעות, ולאחר מכן חזר על זה הדיין ההוא בפני כל חברי הבית דין, פעם היה הלה נחבא בבית רבינו בעת שהיה אצלו בנו הצעיר הבעל דין שליט"א, ושמע איך שמבקש מאביו בכהאי לישנא, "דער טאטע זאל שרייבן, אחרי מאה ועשרים שלי יהיה בני ר' נפתלי ואחרי מאה ועשרים שלו יהיה בני ר' בן ציון, אזוי זאל דער טאטע שרייבן". ואחר שחשב רבינו מהר"ש איזה רגעים, ענה ואמר, "**וועד זאגט אז אזוי דארף צו זיין?**". וכפי שהמשיך הנ"ל לספר, פנה משם הבן הצעיר ברוגז ובחרי אף.

עד כאן סדרנו מקצת מהידוע ממה שאמר מרן מהר"ש זצוק"ל בפירוש למקורביו במשך השנים.

עתה נביא מעדותם של כמה אנ"ש אשר מכלל לאו אתה שומע הן, שהם העידו שעל אף קרבתם ומעמדם החשוב בהקהלה לא אמר להם רבינו איזה הגבלה והוראה שיהיה לאחר פטירת בנו, שזה ג"כ מחזק דברים ברורים הנ"ל אשר רק בנו הגדול ממלא מקומו.

הרה"ח ר' שבתי שטורם שיחי', הגיד לא' מהדיינים בעת חתימת התביעות, אחר שסיפר אשר הוא הגבר זכה לקירבות יתירה בעיני מרן מהר"ש זצ"ל, אחר שהי' מסור בלב ונפש לכל קדשי בית באבוב, בנוסף להסכומים העצומים שהשקיע בכל מוסדות באבוב, וגם שמחמת זה נתעטר להיות פרעזידענט של התלמוד תורה, אשר אמר לו כ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל שזה משרה שלו עד ביאת המשיח (ויש טעי"פ מזה שהשמיע רבינו מהר"ש דברים אלו ועוד דברי שבח ברבים בעת המלוה מלכה). וכך אמר, "הייתי מקורב מאד אצל כ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל והוא אהב אותי בכל מאודו, והחזיק אותי לאיש בעל סוד, ודיבר עמי בין בעניני הקהלה בין בענינים פרטיים שלו, וסיפר לי דברים שלא הגדתי מעולם לאיש אחר עד הנה, ורבינו לא דיבר עמי בנושא זה של מי יהי' הממלא מקום של בנו הגדול, **ואי אפשר לי להאמין שמרן מהר"ש דיבר עם מי שהוא בזה הנושא**".

וכן הרה"ח ר' משה מאיר איינהארן שליט"א גבאי דביהמ"ד זה כארבעים שנה, כשהעיד בפני הדיינים, שאלוהו אם שמע ממרן מהר"ש איזה הוראה אודות מה יהיה הממלא מקום של כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל, ואמר שלא דיבר עמו בזה.

וכן גם **כל זקני נכדי מרן בעל הקדושת ציון זצוק"ל** (אשר כמה מהם נתגדלו בבית כ"ק מרן מהר"ש זצ"ל והיו מהמקורבים ביותר), **כולם אומרים שמבינים שאי אפשר בשום אופן לחשוב שדודם מרן מהר"ש זצוק"ל רצה להגביל ולצמצם את בנו הגדול, שלא יוכל להוריש לחתניו כבניו את גדולתו**, וכ"ש שבחייו כאילו תהי' שררתו מוגבלת.

ולא קרובים אלו בלבד לא שמעו כלום אודות התמנות האח הצעיר לאדמו"ר, אלא גם כל גיסיו הלא הם חתני כ"ק אדמו"ר

מהר"ש זצ"ל, החל מחתן הראשון הדומ"ץ הרה"ג ר' חיים יעקב יוסף טויבער שליט"א ועד לחתן הצעיר הגרב"א הורוויץ שליט"א, **אף אחד מהם אינו אומר ששמע אף הגה מאת חותנם זצ"ל**, הדבר היחידי שאומרים ש"לא הי' צריך לומר כלום" כי הי' דבר 'פשוט' ו'מובן' וכו' וכו', אבל מודים שבפירוש לא שמעו כלום על אודות שררת בן הצעיר.

וכן ידוע שהגה"ח ר' יהושע זאב זאפערן ז"ל, שהיה מגדולי תלמידי כ"ק מרן אדמו"ר הקדושת ציון זצ"ל הי"ד, ויד ימינו והכותב של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצ"ל, היה לו הערצה רבה לכ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל, וקנה עבורו קנה של כסף (זמן רב קודם עלותו על כס ההנהגה), ואילו לעומת האח הצעיר שליט"א התבטא ברבים **ש"כתר מלוכה" לא יגיע לו.**

גם יבלח"ט הרה"ח הישיש ר' משה בלום שיחי' מחותנו של כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל התבטא בביתו אחר פטירת כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל, "בשלמא אני, הנה השקעתי בביהמ"ד סכום אדיר בעת בנינו, קשה עלי לעזוב את הביהמ"ד, אבל **חבל שלא עלה בידי רבי מרדכי דוד לתפוס את הביהמ"ד"**, (כן הגיד השומע, א' מצאצאיו, להדיינים בעת החתימות, וכן אמר ר' משה הנ"ל לכמה מנכדיו). **וידוע שלא השתתף שם** בערשוה"ט זמן רב, והפצירוהו על כך ולבסוף עלתה בידם ומפעם לפעם השתתף.

ומכלל לאו אתה שומע הן, אם מקורבים כאלו שמעו במשך עשרות שנים לא שום הגה מפי מרן מהר"ש זצוק"ל אודות שררה עבור בנו הצעיר, האם ניתן להאמין שמי שהוא אחר אכן שמע ענין נחוץ כזה?! אתמהה!

הרי נתברר לפנינו עוד יותר בברירות דעתו ורצון קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצ"ל ואת מהלך מחשבתו במשך השנים, שלאחר ימיו ושנותיו **ימלא בנו הגדול את מקומו בתכלית השלימות באופן מוחלט כדכוותיה ממש, בלי שום הוספות והגבלות**, ולא עלה על דעתו לומר ש"אחרי ר' נפתל'טשי יהיה ר'

בן ציון" וכ"ש וק"ו שלא צוה מעולם "שישמשו שניהם ביחד באותו ביהמ"ד". וזה ידעו כל קרוביו וחסידיו וגם מקורבי הבן הצעיר, וגם **הבן הצעיר בעצמו**, ולא היה בזה שום ספק וערעור.

בסמוך בענף ח' נביא העדויות שהביאו בבי"ד להעיד שכ"ק מרן מהר"ש 'ציוה' להדיא להכתיר את בנו הצעיר, ושם נבאר הסתירות והפירכות שבדבריהם. אבל כאן המקום להדגיש שהענינים שהבאנו כאן היו דברים **מפורסמים** בשעתם, דהיינו או שכ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל **אמרם בפני כמה אנשים**, או שאמרם ביחידות והם **חזרו ואמרו ברבים בזמן ההוא או אח"כ**, וכן שנאמרו לאנשים עסקני הציבור או קרובי המשפחה. אבל העדויות שהביאו הצד השני **כולם** נאמרו ביחידות ובחשאי, ואף לא דאג מרן מהר"ש לאמרם בפני שנים! **והשומעים כולם** (מלבד עדותם המזויף בשם ר' יודל אייזען ע"ה שר' יודל בעצמו סתר נוסחתם, כאשר יובא לקמן) היו מידידיו וחביריו הנאמנים ביותר של הרב הצעיר. גם יפלא **שכולם לא סיפרו הדבר לשום אדם**, לא מבעיא בחיי כ"ק מהר"ש זצ"ל ואף כשנפל למשכב יותר משנה לפני פטירתו לחיי עד, ואף לא בר"ח אב תש"ס כשנפטר רבינו מהר"ש זצ"ל לא ספרו לא לבני משפחתו ולא לרבינו זצ"ל ולחתניו כבניו [ממלאי מקומו] שליט"א, גם לא חשו לספר זה לזקני העדה שידעו ידיעה נחוצה זו, שמן הדין היה שהם יעסקו בזה למלאות 'רצון קדשו'. ואף גם זאת שבימים וחדשים שאחרי זה בזמן שלפי דבריהם עברה הקהלה על רצון רבינו מהר"ש זצ"ל ולא כיבדו את רב הצעיר כראוי לפי דבריהם, **לא פצה אחד מהם את פיהם להגיד דברי שוא אלו.** ואע"פ שלדבריהם 'הזהירם' רבינו מהר"ש זצ"ל על זה, לא כתב אף אחד מהם העדות בשעתו לעצמו בכדי שיעמוד לימים רבים כשיצטרך להעיד, אלא סמכו על זכרונם, ושיאמינו להם באיזה אופן שיספרו הדברים. **וכל המתבונן באלה יכיר לעצמו למי חותמ"ת האמת ולמי הפסולי"ם, והאמת עד לעצמו!**

ובסיום ענף זה עלינו להדגיש, שאין אנו מכחישים שלא הי' במקצת מן הקהל מדובר בנוסח זה, **אך בדרך כלל רוב רובם של**

קהל באבוב שהם יראי ד' ורוחם נמוכה, לא הי' עסקם בענינים כאלו, ובהיות כ"ק עט"ר מרן רבינו מהר"ש זצוק"ל אביהם ורבם של שלשה דורות חסידים פה על אדמת אמעריקא, והוא הי' כל מהות חייהם מיום הוולדם עד עת הכנסם לעול המצוות ומשם עד חתונתם ואח"כ בכל שלבי החיים, ורבינו התעניין בכל פרט ופרט בלב מסור באופן מופלא, עד **שכולנו היינו בטוחים שבצילו נחיה עד שהוא ינהלנו לקראת משיח צדקנו, ולא הרהרנו כלל שיבוא ח"ו יום שיפרד מאתנו לחיי עד**. ובאם עלה פעם מחשבה כזו היתה נדחית מיד כמחשבה זרה רח"ל. וברגע כזו חשבנו אשר בוודאי בנו הגדול - אשר האב והבן קשורים בעבותות אהבה - ימלא מקומו, ולא עלה בלבנו לחשוב הלאה מי ישמש אז כדומ"ץ או כראש ישיבה, אם יתהווה שינויים במעמדים הללו, וכ"ש שלא הרהרנו מי ימלא מקומו לאחר אריכת ימיו. אולם היו איזה פאליטיקאנטע"ן שאכן דברו ופלפלו בזה, ובהיות **שמשפחת הרבנית בזוו"ש** נתגדלו ונתחנכו מקטנותם שכן 'ראוי' להיות שאחר הבן הגדול תעבור נחלתו לאחיו הצעיר בהיותו בן "יחיד" לאמו, היו דברים הללו שגורים בפיהם, וגירסא דינקותא הלזו השפיע על אלו שנתוספו למשפחתם שיסברו כן כדבר 'פשוט', והם הפיצו שמועה כאילו כן צוה מרן רבינו מהר"ש זצ"ל **[ויתכן שבעבור זה דאג רבינו מהר"ש בכל עת ועונה לגלות דעתו האמיתית והישרה בפני מקורביו הנאמנים]**. אבל מרבית העם לא סבלו דברים כאלו, ובפרט זקני ונכבדי הקהלה והעסקנים שישבו ודנו כל דבר גדול וקטן עם רבינו מהר"ש זצוק"ל, ולא שמעו ממנו במשך כל השנים רק **שהכל** שייך לבנו הגדול, ידעו שאין ממש בשמועות אלו.

ענף ד'

מי קיבל מאת כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל שררה בכתב, ומי לא קיבל

הנה כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל חילק בימי חייו מינויים לצאצאיו, ונציג כאן איך היה המציאות.

חתנו הראשון הרה"ג ר' חיים יעקב יוסף טויבער שליט"א הדומ"ץ עשו לו קאנסו"ס ברבים במוצש"ק פ' שמות תשל"ח.

חתנו השני הגה"צ האבד"ק בוקאווסק שליט"א קיבל בכתב שהנהלת המוסד בנות ציון נתונה לו. וכן בהיותו ראש הכולל קבל כתב אשר לו לבדו ראוי להיות ראש הכולל.

חתנו השלישי נתמנה בפומבי בשנת תשל"ו לרב דקרית באבוב בארה"ק.

חתנו הרביעי נתמנה במקהלות עם לדומ"ץ הקהלה בלאנדאן בשנת תשד"מ.

חתנו החמישי קבל כתב שניהול המתיבתא תחת רשותו.

בנו הצעיר הבעל דין שליט"א טוען שקבל מכתב מאביו שזכות הדפסת ספריו נתונה לו [ברם, ראוי לציין שיש מעידים שראו את המכתב, והוא מכתב **מודפס** ולא כתוב בכתי"ק, וחתום בחותם רבינו **ולא בחתימת יד קדשו**, ואין כתוב בו רק על הדפסת "**כתבי ידו**" ולא על דבר דברות קדשו שאמר ברבים. ואחר בדיקה יסודית כמעט ברור בלתי שום ספק שהחותם **מזוייף** ואין זה חתי"ק של רבינו מהר"ש זצוק"ל].

וכן הובאו בבי"ד עוד כתבים מאת כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל במינויים שונים בהקהלה והמוסדות.

וכמובן לכל, הרי שרבינו מהר"ש לא הוציא כתבים הללו מתחת שרוולו כלאחר יד, רק בכל אחד ואחד היו דיונים מרובים, מי המתאים ביותר לאותו משרה וכדומה. פעמים דן בזה עם עסקנים, ולפעמים עם שאר קרובי המשפחה. וכאשר החליט מי שברצונו

להעמיד הרי עשה זה, ולו היה הבעלות והסמכות על זה, הרי שדאג עבור כל יוצ"ח לסדרם באופן היותר מובטח כנהוג, ועשה זאת ברבים או בכתב.

אך בענין אחד החשוב ונחוץ ביותר הנוגע לעתיד של כל הקהלה, והוא שהאח הצעיר ידחה את ירושת חתני אחיו הגדול, או שיגביל את ירושת אחיו הגדול ע"י שישמשו שניהם ביחד באדמורו"ת, לא זו בלבד שאין צוואה בכתב, אשר דבר פשוט דכדי להוציא מהנהוג שבעולם כמובא לעיל שההלכה מרווחת וכן מנהג העולם וכן נקטינן להלכה בבתי דינים שחתנים יורשים וממלאים מקום חותנם, ועוד אשר ידע רבינו מהר"ש זצ"ל בעצמו שגילה פעמים אין מספר שהכל עובר לבנו הגדול בלי שום הגבלה, ואם הי' לו לרבינו מהר"ש איזה הוה אמינא לשנות את הידוע, לא היה לו למרן מהר"ש לסמוך ש'מאליו' יהיה כן, אלא אדרבה הי' צריך לכתוב בכתב באר היטב ולחתום בפני עדים כנהוג עפ"י דת ודין (וכמובן שזה שונה ממה שלבן הגדול לא כתב כלום, דהלא זה גילה ופירסם בפירוש כמה וכמה פעמים להרבה מקורבים ובני המשפחה, משא"כ לגבי הבן הצעיר שתמיד הי' נבוך בדעתו איך לסדר איזה מעמד עבורו, וכפי שהוכחנו לעיל באריכות). **ולא זו בלבד שאין כתב כזה – אף שידידי בן הצעיר והוא בעצמו השתדלו והפצירו ברבינו מהר"ש זצ"ל על כך בכל כוחם ומאודם – אלא אף אין א' מבני משפחת זיווג השני שיבוא ויאמר ששמע איזה דבר מפורש יוצא מפי מרן מהר"ש זצ"ל אודות אדמורו"ת ורבנות של בן הצעיר.**

ומעתה נתברר שוב ושוב עזותו של בעל הבו"ש לשקר בזה שמרבה לספר כאילו הי' דבר פשוט בפי כמה מקורבים נוסחאות שונות בהגבלת שררת כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל.

ענף ה'

בעל הבו"ש מסלף דברי השו"ע והפוסקים וההלכה הברורה בדין "אחריך לפלוני"

עתה ניתי ספר ונחזי, לדבריהם שרבינו מהר"ש זצוק"ל אמר "בתחילה ימלא מקומי בני הגדול ואחריו בני הצעיר", נעיין בשו"ע ובפוסקים אם יש תוקף לדיבורים כאלו[נה], **ואם שייך כלל שרבינו אמר כדברים האלו.** ואח"כ נעיין בחידושי בעל הבו"ש, וכל קורא

נה. כביאור כללי בענין "אחריך" ולהבין כמה חמור הדבר ושאין זה משחק ילדים, הננו רואים לנכון להעתיק בזה לשונו הזהב של ספר החינוך (מצוה ת'), וז"ל, שנצטוינו בדיני נחלות, כלומר שמצוה עלינו לעשות ולדון בענין הנחלה כאשר דנה התורה עליה, שנאמר [במדבר כ"ז, ח' ט'], איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו ואם אין לו בת וגו', וסוף הפרשה [שם, י"א], והיתה לבני ישראל להוקת משפט כאשר צוה ה' את משה. ואל תחשוב שאמרי בזה שהמצוה היא שנעשה בענין הנחלה כאשר דנה התורה עליה, שארצה לומר שיהיה האדם מצווה מהאל לתת מה שיש לו ליורשו על כל פנים, כי האל ברוך הוא לא רצה להוציא נכסי האדם מרשותו שלא לעשות מהם כל חפצו בשביל יורשו כל עוד נשמתו בו כמו שיחשבו חכמי האומות, אבל הודיענו שזכות היורש קשור בנכסי מורישו, ובהסתלק כח המוריש מן הנכסים במותו מיד נופל עליהם זכות היורש, **כענין השתלשלות היצירות שרצה היוצר ברוך הוא זה אחר זה מבלי הפסק.** ורבותינו זכרונם לברכה יקראו לזכות החזק שיש ליורש בנכסי מורישו בלשון משמוש, כלשון אמרם בהרבה מקומות נחלה ממשמשת והולכת, כלומר, שזכות היורש במוריש כאילו הגופים דבוקים זה בזה, שכל היוצא מן האחד נופל על השני. **ומפני כן אמרו זכרונם לברכה, שאם ציוה ואמר המוריש אל יירשני בני, או בני פלוני לא יירש עם אחיו, או בתי תירשני במקום שיש בן וכיוצא בדברים האלה, אין בדבריו ממש, שאין בידו לעקור דבר האל שאמר שיירש היורש מורישו.**

ואף על פי שאמרנו שנכסיו בידו לכל חפציו, הענין הוא לומר שיכול האדם ליתנם לכל מי שירצה ולעשות בהם כל חפצת נפשו, ואפילו לאבדם, בכל לשון, חוץ מזה של ירושה, **לפי שזה הדיבור הוא כנגד דברו של מקום וגזרתו כי הוא אמר יירש היורש, ועל כן אין כח ביד אדם לומר לא יירש,** והיינו מתניתין דיש נוחלין, האומר איש פלוני לא יירש עם אחיו לא אמר כלום שהתנה על מה שכתוב בתורה, וכן [שם ק"ל ע"א], **האומר איש פלוני יירשני במקום**

יווכח מעצמו בהבל שבדבריו. **ולתשומת לב:** דברי בעל הבו"ש (אות נ"ז) הם מעורבבים ובלתי מסודרים ולשונו מגומגם מאוד, וכדי להפריך דבריו נאלצנו לסדר דבריו אחת לאחת, ומשום זה הסברות המרובות המעורבבות יחד הפרדנו אחת לאחת, ונו"נ בכל אחת מהסברות בפני עצמם.]

הילכתא דשו"ע: הנה בשו"ע חו"מ סי' רמ"ח סעי' א' כתוב, וז"ל, שכיב מרע שאמר נכסי לפלוני ואחריו לפלוני וכו', אם הי' הראשון ראוי ליורשו כגון שהיה בן מכלל הבנים, אין לשני כלום, ואפילו אם גם השני ראוי לירש וכו' שכל לשון מתנה ליורש הרי הוא כלשון ירושה וירושה אין לה הפסק, ואע"פ שיאמר ואחריו לפלוני. אבל הבריא שנתן מתנת בריא על דרך זה וכתב ליה נכסי לך ואחריך לפלוני, אין לשני אלא מה ששייר ראשון, אפילו הי' הראשון ראוי ליורשו.

בסעי' ב' כתוב, שכיב מרע שאמר נכסי לך ואחריך לפלוני והיה הראשון ראוי ליורשו, ופירש ואמר לא משום ירושה אני נותן

שיש בת, בתי תירשני במקום שיש בן, **לא אמר כלום שהתנה על מה שכתוב בתורה**, רבי יוחנן בן ברוקה אומר אם אמר על מי שראוי ליורשו דבריו קיימין ועל מי שאינו ראוי ליורשו אין דבריו קיימין. פירוש, אם אמר על בן בין הבנים או על בת בין הבנות שיירשנו אחד מהם לבדו דבריו קיימין, ודריש ליה בגמרא מדכתיב [דברים כ"א, ט"ז], והיה ביום הנחילו את בניו, שהתורה נתנה רשות לאב להנחיל מי שירצה מן הראויין לירש. ונפסקה שם הלכה בזה כרבי יוחנן לגבי פשוטין, אבל לא לגבי בכור, שאין כח באב לעקור ירושה מן הבכור בענין זה.

משרשי המצוה, כדי שידע האדם ויתבונן כי העולם ביד אדון משגיח על כל בריותיו, וברצונו והפצו הטוב זוכה כל אחד ואחד מבני העולם בחלק הנכסים שהוא משיג בעולמו, ומתנתו ברוך הוא מבורכת שתמשך לעולם לאשר יתננה לו, אם לא בי מחטא הקדמוני נקנסה מיתה בעולם, ומפני סילוק גופו **אינו בדין להיות הפסק למתנת האל המבורכת, אבל תתפשט מאליה בגוף המשתלשל ממנו שזהו בנו או בתו**, עיי"ש יתר דבריו הנפלאים.

לך שאין לה הפסק אלא במתנה והרי הפסקתיה, השני קונה מה ששייר ראשון.

ובסעי' ג' בהגהה כתב הרמ"א, נתן לראשון הנכסים לעשר שנים וכו' לא נתן לו מתנה גמורה רק לזמן.

ובסעי' ז' כתוב, אין כל דברים הללו אמורים אלא באומר ואחריך לפלוני ולא אמר מהיום, אבל אם אמר לי' ואחריך מהיום לפלוני ומכר הראשון, השני מוציא מיד הלקוחות, הגה, ויש אומרים דלא אמרינן בכהאי גוונא דירושה אין לה הפסק, עכ"ל הנוגע לענייננו.

תמצית העולה מדברי השו"ע: שכיב מרע שאמר נכסי לבן הגדול ואחריו לבן הצעיר אין לשני כלום, וכולו הוא ליורשי הבן הגדול, והבן הצעיר אינו מקבל מאומה, כי בן המקבל נכסים בתורת ירושה, זכתה לו התורה לעולם כי "ירושה אין לה הפסק". ואין השני יכול לזכות רק באחד משלשה אופנים, והם: או שהתנה השכיב מרע ואמר בפירוש שאינו נותן לו מטעם ירושה אלא מטעם מתנה ואחריו לאחר, אז מקבל האחר את הנכסים אחרי מיתת הבן הגדול, וכן אם אמר השכיב מרע שמהיום יקנה הבן הצעיר הירושה ואחרי מיתת הבן הגדול יקבלם, אז מקבל הבן הצעיר את הנכסים "אחרי" מיתת הבן הגדול. כמו כן אם התנה השכיב מרע ואמר שהבן הגדול לא יירש הירושה אלא כגון לעשר שנים ואחר העשר שנים יעברו להבן הצעיר [ואפילו בחיי הבן הגדול] אזי מקבל הבן הצעיר את הירושה אחר העשר שנים. כל זה הוא בשכיב מרע, היינו שנוטה למות, אבל אדם בריא שכתב להבן הגדול הנני נותן לך נכסיי במתנה ואחריך להבן הצעיר, אזי אחר מיתת הבן הגדול מקבל הבן הצעיר את הירושה. וטעם החילוק בין מתנת שכיב מרע למתנת בריא כתב המחבר בפירוש, שהוא משום שמתנת שכיב מרע הוא בתורת ירושה, וירושה אין לה הפסק. ואילו מתנת בריא הוא בתורת מתנה, ע"כ דברי השו"ע.

דברי בעל הבו"ש: הנה כתב בעל הבו"ש (עמ' שנ"ב, אות נ"ו תחלת ד"ה דין של) שרבינו מהר"ש אמר [לפי דבריהם] ש"ינהלו ביחד"

וש"בדומה לזה הסכימו ביניהם [רבינו זצ"ל ואחיו הצעיר] וואם איינער וועט נישט קענען טוהן וועט דער צווייטער טוהן, בזמן שידע [רבינו מהר"ש זצ"ל] שהבן המבוגר כבר חולה **והתכוון** גם שאם לא יוכל לעשות מחיים [יסייעו הבן הצעיר], וזה מועיל לכו"ע", עכ"ל. וחידש בזה בעל הבו"ש ארבעה סברות:

סברא א'] חל בזה דין של "אחריך", שנפסק בשו"ע שם סעי' א' שהבריא שנתן מתנת בריא וכתב לי' נכסי לך ואחריך לפלוני, אין לשני אלא מה ששייר ראשון (היינו, שאם מכר הראשון אין השני יכול להוציא מהלוקח, אבל בבני חורין שפיר זוכה), **אפילו הי' הראשון ראוי ליורשו**, ע"כ, וכיון שבנידון דידן כאילו 'ציוה' רבינו מהר"ש בחיים חיותו בהיותו בריא שאחרי רבינו זצ"ל ימלא מקומו אחיו הצעיר אם כן שפיר הוי נתינה.

סברא ב'] חל בזה הדין של "מתנה לזמן" שכתב הרמ"א שם (סעי' ג') דנתן לראשון הנכסים לעשר שנים ואחר כך לפלוני וכו' לא נתן לו מתנה גמורה רק לזמן, ע"כ, ואם כן כיון שנקבע שמה שאחד לא יוכל לעשות יעשה השני נמצא שלא ניתן לרבינו זצ"ל במתנה גמורה רק לזמן.

סברא ג'] כתב שם בעל הבו"ש (ד"ה בנידוננו), **דאפילו אם נאמר** שנידון ציווי רבינו מהר"ש דומה לדין שכיב מרע ששם אינו מועיל "אחריך" כמו שכתוב בשו"ע שם סעי' א', בכל זאת הי' זה שונה ומכל מקום הי' מועיל "אחריך", וכתב שם שהוא משל דומה לאב שנתן שדה במתנה לבניו באופן של "אחריך", היינו שאמר שהבן הגדול יאכל תחלה פירות השדה כמה שנים, אבל גוף השדה לא יהא שלו, ואחר מיתתו יקבל הבן הצעיר את השדה הן הגוף והן הפירות, וכמו כן כאן כאילו 'ציוה' רבינו מהר"ש זצ"ל שבנו הגדול רבינו זצ"ל לא יזכה לגוף השררה והאדמורו"ת אלא יאכל רק הפירות של השררה, ואחריו יקבל אחיו הצעיר גוף האדמורו"ת יחד עם הפירות, וזה דומה למה שכתוב בשו"ע שם סעי' ז' שאם אמר לי' ואחריך מהיום לפלוני אז קנה השני.

סברא ד'] דכיון שכאילו ידע רבינו מהר"ש זצ"ל שבנו הגדול רבינו זצ"ל כבר חולה ושמא לא יוכל למלא השררה, על כן התכוון בלבו שאחיו הצעיר יסייע כבר בחיי רבינו זצ"ל, וסיוע במקצת התפקידים זהו כנתינה מחיים, אשר נתינה מחיים מהני ב"אחריך" 'לכולי עלמא', ע"כ דברי בעל הבו"ש. [בסוף אות נ"ו כותב סברא ה', אבל זה מופרך לגמרי וכל כך אינו נוגע לענין "אחריך" עד שבכדי שלא לבלבל את הקורא ההכרח יאלצנו לדון על כך בנפרד להלן].

והנה אין צריכין להיות למדן גדול ובקי נפלא בדיני שו"ע חושן משפט כדי להבחין בדמיונות שוא ובמונחים של הבל וריק. ונסדר כאן כל פירכא בפני עצמה.

פירכא א'] אין כאן מתנת בריא בכתיבה או באמירה שהוא בתורת מתנה ולא בתורת ירושה. הנה מתנת שכיב מרע לא שייך בזה, כי אפילו לפי דבריהם וסילופיהם לא אמר זאת רבינו מהר"ש כשהי' שכיב מרע. וא"כ על כרחך שרוצה לומר שהי' מתנת בריא, היינו שרבינו מהר"ש ציוה על הירושה עוד בהיותו בבריאות השלימות, וכפי שאכן בעל הבו"ש כתב בתחלה שם (אות נ"ו, ד"ה דין של) **דבבריא איירינן.** ונחזי אנן אם זה מועיל בנידו"ד. דהנה הסמ"ע סק"ו כתב שם על דברי המחבר שמתנת בריא מהני, וז"ל, דקדק וכתב "מתנה", דדוקא בלשון מתנה יכול ליתן, אבל בלשון ירושה אינו יכול ליתן הבריא, עכ"ל הסמ"ע. נמצא שמתנת בריא לא מהני **אלא אם כתב או לכל הפחות אמר בפירוש** שנותן הירושה להבן הראשון בתורת מתנה דווקא. אבל בציור זה שרבינו מהר"ש **לא כתב ולא אמר בפירוש שנותן דוקא בתורת מתנה ולא בתורת ירושה** [ולכשתימצי לומר אפילו לא אמר כלל "אחריך" **אלא נתכוון בלבו** שיהא "אחריך", וכלשון בעל הבו"ש "**והתכוון** גם שאם לא יוכל", **ולפי ההלכה הרי זה לכל היותר דברים שבלב בלבד ואינם כלום** (וזהו מלבד ממה שאנו משתאים לדעת מנין יודע בעל הבו"ש כוונות ומחשבות רבינו מהר"ש זצ"ל... וכדלהלן)], הרי קיי"ל להלכה דלא מהני ולא נתן כלום להשני, **ואחר פטירת הבן הגדול אין הבן הצעיר מקבל כלום.**

עוד נקודה יסודית יש בזה, דאמירה שלא בקביעת שני עדים ואמירת אתם עדי או דרך שיחה ולא דרך הודאה גמורה, אין בכך כלום ואין בזה שום תוקף ע"פ דינא דשו"ע, ראה להלן פרק ד' ענף י"ב באריכות, ומשם תדרשנו לטובה.

פירכא ב'] "אחריך" בבריא לא מהני אלא בתורת מתנה, ושררה אינה עוברת במתנה. אפילו אם אמר רבינו מהר"ש בפירוש שנותן השררה לבנו הגדול בתורת מתנה דוקא ולא בתורת ירושה, הרי כאן לא מהני כלל, כי דברי השו"ע הם בירושה של נכסים, אבל בנידו"ד שהוא ירושת שררה זה אינו מועיל, כי שררה א"א ליתן בתורת מתנה אלא בתורת ירושה, כפי דאיתא בפירוש בשו"ע חו"מ סי' קמ"ט סעי' ל"א ברמ"א, וז"ל, ולא שום שררה יכולין למכור, עכ"ל, ובשו"ת חקרי לב סי' כ"ד ובשו"ת שער אפרים סי' ל"א כתבו בפירוש דדברי השו"ע קאי גם על נתינה, דנתינה כמכירה [ובעל הבו"ש עצמו הביאם בעמ' רמ"ט-ר"נ אות י', **וכאן מתעלם מזהם**]. ואם כן ממנ"פ, **אם נתן בתורת ירושה, הרי "אחריך" בבריא לא מהני בתורת ירושה, ואם נתן בתורת מתנה, הרי שררה א"א לתת במתנה ואינה עוברת אלא בירושה.**

והנה בעל הבו"ש (בעמ' שמ"ו-שמ"ה, אות נ"ג) **עשה עצמו כאילו עמד במעמד הר סיני וחידש הלכה חדשה מסיני**, דאע"פ דבשו"ע איפסיק להדיא בלי שום חולק דבבריא לא מהני "אחריך" אלא בתורת מתנה ולא בתורת ירושה, מ"מ שאני ירושת שררה משאר מיני ירושות, וכשם שיכול להוריש השררה בחייו לאיזה מבניו שירצה (לפי שיטת החקרי לב ושאר פוסקים), כמו כן יכול לתת השררה להבן הגדול ולומר "אחריך" להבן הצעיר, וכל זה אפילו בתורת ירושה ולאו דוקא בתורת מתנה, עכתו"ד בעל הבו"ש[נו].

נו. וגם בזה לא נעצור מילין שניכר בעליל עד כמה **הרגיש בעצמו השקר והכזב הגדול שבדבריו**, עד שבאות נ"ו אינו כותב זאת להדיא, אלא כותב בהבלעה שבאות נ"ג כבר כתב שיכול להוריש בחייו את השררה לא' מבניו, ולא סיים לכתוב בפירוש את "חידושו הנפלא" דממילא מהני "אחריך" אפילו

אבל זהו **דברי הבל שאין בהם ממש**, כי אפילו לפי שיטות הפוסקים שהאב יכול להעביר את השררה מבן הגדול ולהורישו לבן הצעיר, מ"מ זהו רק אם הורישו לכתחלה רק לבן הצעיר, אבל להורישו לבן הגדול ולומר "אחריך" לבן הצעיר זה וודאי לא מהני, דהרי אפילו לפי שיטתם הורשת השררה לבן בין הבנים הוא בתורת ירושה ולא בתורת מתנה (דהרי כאמור שררה אינה עוברת בתורת מתנה אלא בתורת ירושה בלבד), והרי בנידו"ד שהעובדא המדומה הוא שרבינו מהר"ש ציוה על הירושה בהיותו בריא, והרי בבריא לא מהני כלל "אחריך" בתורת ירושה אלא בתורת מתנה בלבד, וכאמור לא שייך לתת שררה בתורת מתנה, נמצא שחידושו הנפלא מזוייף מתוכו ומופרך מעיקרא. **סוף דבר, מה שכתב בסברא א' הוא נגד הלכות פסוקות בשו"ע בלי שום חולק.**

פירכא ג'] הדין של הרמ"א של נתן לראשון לעשר שנים ו"אחריו" להשני אין שייך כאן כלל וכלל ובעל הבו"ש מצטט זאת רק לטשטש המוחות. בעל הבו"ש מציין לדברי הרמ"א בסי' רמ"ח סעי' ג' דאם האב נתן את הירושה לבן הגדול למשך של עשר שנים ו"אחריך" לבן הצעיר אזי שפיר קנה הבן הצעיר כי לא נתן לראשון את הירושה במתנה גמורה ולא נתן לו אלא לזמן מוגבל - הנה מה ענין שמיטה אצל הר סיני, **הכי יש גירסא רביעית שרבינו מהר"ש זצוק"ל ציוה שבנו הגדול רבינו זצ"ל יירשנו רק לזמן מסוים כעשר שנים ואחר כך בחייו יבוא יום אשר יאמרו לרבינו לירד מכסא מלכותו ויעמוד בצד ביהמ"ד כאדם מן השורה, ובמקום זאת ישרור אחיו הצעיר, אתמהה?! מה כוונת בעל הבו"ש בזה?!** [וכמובן לא העיז פנים לייצר גירסא כזו שרבינו מהר"ש לא נתן לרבינו זצ"ל את השררה במתנה גמורה, כי זהו הבלי הבלים שאין בו ממש, ובפרט שזה כו"ע מודי שרבינו

בבריא, **ועלובה עיסה שנחתומה מעיד עלי**', וזהו דוגמא נוספת איך שבעל הבו"ש מגמגם בדבריו ואינו אומר בפירוש מה כוונתו, רק מציין בראשי תיבות ובסופי תיבות וברמז בעלמא, והקורא צריך להבין מהו רצונו וכוונתו בזה.

מהר"ש ציוה בפירוש לכמה אנשים שרבינו זצ"ל יירשנו בשלימות (עי' מה שכתבנו לעיל בפרק זה באריכות), ורק הסילופים סובבים הולכים אם בעתים אחרים הוסיף גם "אחריך" (וכאמור זה ליתא)]. ואכן בעל הבו"ש בא כאן בערמומיות, ואינו כותב שיש לזה קשר לנידו"ד, אלא כותב "גם **ראה** מש"כ רמ"א", ומה שייך כאן "לראות" דברי הרמ"א, **הכי יש מצוה "אלא לראותו בלבד"...?** הלא תורה היא **וללמוד** אנו צריכים ולא **ל'ראות'** ולא **ל'טשטש המוחות'**. נמצא שבעל הבו"ש לא אמר כאן כלום, אלא מטשטש המוחות על לא דבר, ותו לא מידי. וחוץ מכל זה, הרי הדין של הרמ"א של עשר שנים לראשון ו"אחריו" להשני אינו שייך בשררה, דהרי יסוד ההלכה הוא משום שלא נתן לראשון הגוף אלא הפירות בלבד, והרי בשררה לא שייך "גוף" ו"פירות" וכפי שנביא להלן בענף זה.

עוד קשה, כי במקום אחר (עמ' שמ"ה, אות נ"ב) **הביא** שרבינו מהר"ש "ציוה ששני בניו יהי' אדמורים ביחד, יש אומרים שגם ציוה להדיא שבן הצעיר יירש לאחר בן המבוגר, אבל זה ממילא בכלל הנהגה יחד" - הנה איך זה בכלל זה, כי אם אמר רבינו מהר"ש בפירוש שנותן לרבינו זצ"ל רק כגון לעשר שנים ו"אחריו" לאחיו הצעיר, הרי לא הי' נותן לרבינו זצ"ל אלא ה"פירות" של השררה, ואילו אם אמר שינהגו יחד הרי נתן לכל אחד מהם חצי "גוף" השררה, ושפיר תופס נפק"מ גדול ואין זה בכלל זה.

העולה מכל זה שבסברא ב' הסברא פרוכה כל כך ואין לה שייכות כלל וכלל לנידו"ד עד שבעל הבו"ש אפילו לא אמרה לשם סברא, אלא רק מציין "ראה", ואינו אומר כלום.

פירכא ד'] גם הדין של "אחריך מהיום" אין שייך כלל בנידו"ד

שהרי לא קיים שום גירסא שרבינו מהר"ש אמר בפירוש "אחריך מהיום", ובכלל "אחריך מהיום" לא מהני בנידו"ד. בעל הבו"ש רוצה לחזק מעמדו ד"אחריך" מהני, לכן מוסיף לחדש דאפילו אם נאמר שהנידון הוא בשכיב מרע, ו"אחריך" לא מהני בשכיב מרע, מ"מ בכל זאת יועיל מדין שכתוב בשו"ע שם

סעי' ז' דאם אמר שנותן לראשון ואמר לשני "אחריך מהיום", אזי שפיר קנה, והראשון לא קיבל אלא הפירות, והשני מקבל אח"כ הגוף עם הפירות גם יחד, ומביא ראי' לזה משו"ת כוכב מיעקב (ראה בסמוך). - גם כאן דבריו הם משוללין הבנה, מה רצונו בזה? **הכי קיים גירסא חמישית שרבינו מהר"ש אמר שרבינו זצ"ל לא יקבל את השררה בשלימות אלא לא ינתן לו רק פירות השררה ואמר בפירוש "אחריך מהיום" לאחיו הצעיר...?!?!** וכיון שברור שטרם נמצא גירסא כזו אם כן מה ענין שמיטה אצל הר סיני? **כלומר מה ענין "אחריך מהיום" לנידון דידן?!?!** הרי נפסק להדיא להלכה בשו"ע דאמר "אחריך" **לא מהני**, ורק אם אמר "אחריך מהיום" אז מהני, והנה לכל היותר נראה שאין בנידו"ד אלא "רצון" ו"כוונה שבלב", אבל אמירת ציווי אין כאן, וכן לא אמר רבינו מהר"ש בפירוש "אחריך", וכ"ש בן בנו של ק"ו שלא אמר בפירוש "אחריך מהיום", ואם כן להלכה אין בזה כלום, כי אפילו באמר בפירוש "אחריך" לא מהני ואע"פ שהאב רוצה מאוד שיועיל מ"מ כל שלא אמר בפירוש "אחריך מהיום" לא מהני כלל. **נמצא דענין "אחריך מהיום" אינו ענין לנידו"ד, ואם אינו ענין לנידו"ד, תנהו ענין לטשטוש המוחות.**

ועי' שו"ת אבן יקרה (או"ח סי' ו') שכתב **דאפילו אם האב התנה עם בני הקהלה בעת התמנותו שלא יהי' טענת חזקה אחר מותו, אין לגרוע חזקת היורש שזיכתה לו התורה.**

וכ"כ שו"ת מהרש"ם (ח"ג סי' קע"ו) **דאין יכול להעביר ירושה מבניו, דירושת שררה הוי דבר שלא בא לעולם ואין יכול להקנותו.**

פירכא ה'] בשררה לא שייך גוף ופירות, והוכחתו משו"ת כוכב מיעקב הוא גילוי פנים בדברי הכוכב מיעקב שלא כהלכה. חוץ מכל זה, מה שרוצה בעל הבו"ש לחדש ששייך בשררה "גוף" ו"פירות", ובחלקלקות לשונו נושא משל נאה לטיול בפרדס של פירות, אין בזה ממשות כלל, כי איזה "גוף" ואיזה "פירות" שייך בשררה, **הכי השררה הוא כמו אילן שנושא פירות**

או כמו עיסקא שמביא רווחים?! והנה מביא [בהערה מתחת לקו, הע' רט"ז - וכדרכו בהרבה מקומות שדייקא חידושיו הכי מופלאים וסילופיו היותר עצומים כותב בהערה מתחת לקו] ראי' מחודשת משו"ת כוכב מיעקב סי' קכ"ה שמדמה שררה לפועל שיש לו רשות לאכול הפירות, ע"כ.

וניתי ספר ונחזי, דהנה זה לשון הכוכב מיעקב (ד"ה וא"ל דנהי), "**הא** דאינו יכול למכור זכותו לאחר [היינו שאין האב יכול למכור השררה לאחר, וכנ"ל] הוא משום דדמי להא דאיתא בבבא מציעא (צב.) לענין פועל דמשל שמים הוא אוכל ואינו יכול לתת לאשתו ובניו" וכו', עכ"ד הנוגע לענינו. **ונפלא ביותר איך יכולים להוציא הדברים מכוונתם ולסלף דבריו בזדון**, כי כוונת הכוכב מיעקב הוא רק לדמות להיסוד דהתם ולומר דהשררה הוא של שמים ולפיכך אין האב יכול למוכרה לאחר, ואינה עוברת רק בירושה, **אבל וודאי לא נתכוין לומר שהשררה הוא כמו שדה של תפוחים או רמונים שיש גוף השררה ויש פירות השררה, כי אין שייך כלל וכלל, וזה פשוט.** והגע בעצמך, דלפי זה הי' נמצא דכל השררה אינה אלא פירות בלבד, ואפילו האב וכ"ש הבנים אין להם אלא פירות השררה בלבד, ואילו גוף השררה הוא של שמים! [ולא תימא שהבו"ש לא ראה גוף דברי הכוכב מיעקב ולפיכך טעה, דהרי הבו"ש בעצמו מעתיק לשון הכוכב מיעקב במקו"א (עמ' רנ"א), **אלא ע"כ שבזדון סילף דברי הכוכב מיעקב].**

ובר מן דין, מצינו בשו"ת ארץ צבי (ח"א סי' ק"ג) שכתב להדיא **כדבר פשוט** דבשררה ליכא גוף ופירות רק כולה חדא מילתא, וז"ל בתוה"ד, "וכל זה בממון, אבל בנידון דידן [ירושת שררה] **דלא שייך קנין פירות**, ובשעה שהי' חתן הרב ז"ל רב בעיר הי' לו קנין הגוף והפירות" וכו', עיי"ש.

פירכא ו'] כוונה בלב שבן הצעיר יסייע במקצת תפקידים לא מהני לענין "אחריך" ואין זה נתינה מחיים. בעל הבו"ש כותב שרבינו מהר"ש "ידע שהבן המבוגר כבר חולה והתכוון

גם שאם לא יוכל לעשות מחיים וזה מועיל לכו"ע", הנה דרכו שאינו כותב בפירוש כוונתו רק צריכים לשער מהו המכוון, וכפי שהוכחנו זאת לעיל, ועכ"פ כאן נראה שכוונתו ורצונו לומר בזה, שרבינו מהר"ש אמר שרבינו זצ"ל ימלא מקומו ואמר "אחריך" לאחיו הצעיר, וכיון שרבינו מהר"ש ידע שרבינו זצ"ל כבר חולה, לפיכך "גם התכוון" שאם יהי' רבינו זצ"ל חולה בחייו ולא יוכל למלאות תפקידי שררת האדמורו"ת אזי יסייעו אחיו הצעיר, ואם כן כבר נתן מקצת השררה להבן הצעיר שינהוג בה בחיי רבינו זצ"ל, ואם כן זה מהני לכולי עלמא, ע"כ כוונתו מה שנראה מתוך לשונו הקלוקל והמגומגם.

הנה קודם כל קשה, מנא לי' לחדש דאם נתן מקצת הירושה להשני יחד עם הראשון אז מהני "אחריך"? **אין לזה שום מקור ובסיס בהלכה.** ובפרט מנא לי' דב"כוונה בלב" שהבן הצעיר יזכה למקצת עוד בחיי הבן הגדול יועיל "אחריך"? ועוד יועיל ל'כולי עלמא'?! **לא מצינו דבר כזה בשו"ע, וזהו הלכה למשה מסיני שחידש מעצמו**, ואדרבה בשו"ע כתוב **להיפוך**, דרק אם אמר בפירוש "אחריך מהיום" אז מהני, אבל שיועיל כוונה בלב, מאן דכר שמי', **ולכולי עלמא אינו מועיל כלל** [כי זהו דבר אחר לגמרי מהדין ברמ"א של "אחריך מהיום", כי ציור זה הוא "מקצת תפקידים כבר היום" ולא "כל השררה אחריך מהיום", ודו"ק]. ועוד, דאפילו זכר לנתינה בחיי הבן הגדול ליתא, כי זהו כנתינה על תנאי ועל צד ספק על דברים שלא באו לעולם, כי רבינו מהר"ש לא ידע שרבינו זצ"ל יהי' כל כך חולה עד שיצטרך שאחיו הצעיר יסייעו (וכפי שהבאנו לעיל בפרק זה ולהלן בפרק ח'), **ובוודאי לא אמר זאת בתורת רוח** הקודש, כי לא הי' דרכו לומר דברי רוח הקודש בפה מלא רק התנהג בהצנע לכת.

ועוד, מה שכתב, "**והתכוון** גם שאם לא יוכל לעשות מחיים", בשלמא אילו אמר רבינו מהר"ש זצוק"ל בפירוש שרוצה שיהי' כן, אז אולי הי' מה לדון, אבל "התכוון" שיהי' כן? **מנא לי' לבעל הבו"ש שכך "התכוון"? מי הוא היודע הכוונות והמחשבות**

שהיו בלב רבינו מהר"ש?!?!? מבהיל על הרעיון ונפלא ביותר שאיש שמכהן כ'דיין' יכתוב שקרים ודברי בורות כגון אלו!!! [וזהו חוץ מהשקרים הנוספים שיש **בשורה זו גופא**]. ועכ"פ זה ברור מדברי הפוסקים בלי שום חולק **דכוונה שבלב לא מהני כלל לענין "אחריך"**.

[**ונציין** בזה, שהרואה דברי בעל הבו"ש באות נ"ו קטע ד"ה דין של, יווכח שבעל הבו"ש כתב **שלשה סילופים בדברי השו"ע ופוסקים בנשימה אחת**, כי הפירכות א' ב' ג' וו' הם כולם בקטע ד"ה דין של, שאינה אלא פיסקא של ט"ז שורות! **כאמרינו עד כה לא מובן כלל מדוע בעל הבו"ש עשה את עצמו ללעג ולקלס בפני כל העולם בכותבו להדיא דברי הכל שמביאים לידי צחוק וגיחוך...**].

פירכא ז'] הגבלת שררה לזמן מסוים אינו ענין ל"אחריך". בסוף העתיקו סוגיית "אחריך" (סוף אות נ"ז, ד"ה לא הרי) כתב בעל הבו"ש דיבורים מפליאים, דז"ל, "לא הרי ירושה בנכסים שהם קנויים לאדם שיש בהם קנין עצמי, לשררה שלכל היותר הרי הוא כשעבוד לזמן ושכירות, ואם קיבלוהו לזמן אינו יכול להמשיך יותר מן הזמן וכו' ובשררה אין האנשים נכסיו ואינם קנויים לו, אלא השתעבדו עצמם לזמן, לכן יש אפשרות של הגבלת זמן" עכ"ל הנוגע לענייננו. **וכל עובר ישתומם איזה שייכות יש לזה לענין "אחריך"?!** הלא ב"אחריך" הנידון אם רבינו מהר"ש זצ"ל אמר ש"אחרי" רבינו זצ"ל ימלא מקומו אחיו הצעיר, ואילו הגבלת זמן ברבנות אפילו אם שייך כזאת (ונדון על כך בפרק הבא) הרי הוא רק מצד הקהל ולא מצד בעל השררה [וזה מלבד ממה **שלא היתה ה"קהילה" קהל עם טובי הקהל ובחירות וכדו' כלל וכלל, רק הכל נעשה ע"פ דעתו ורצון קדשו של כ"ק רבינו מהר"ש זצוק"ל ואחריו כ"ק מר"ן רבינו זצוק"ל, ולהם היתה הבעלות השלימה על הקהילה והמוסדות**, והדברים ידועים לכל, ואכהמ"ל (וראה עוד לעיל במבוא לספרא הדין)], וזה סברא הפוכה לגמרי **ואינו קשור לנידון כלל וכלל**. וזהו הוכחה נוספת שמנסה לטשטש המוחות כדי שלא יעמדו הקוראים על אמיתת הדברים,

ונראה מתוך דבריו שהרגיש בעצמו שמה שאמר עד שם הם דברי הבל וריק ומוסיף דיבורים אלו כדי להשפיע על רגשי הקורא אולי עי"ז יתקבלו דבריו. אבל פשוט ביותר שהלכות התורה אינם משתנים לא לפי רגשי האדם ולא לפי דעת בעה"ב, ודעת התורה לא זזה ממקומה.

וראה בנספחים שבסוף ספרא הדין ברשימות הר"ר א. ב. ראזנבערג נ"י **שמאשר כדברינו שענין "אחריך" לא מצינו במינויים של שררה, ושאם נדמה לירושת נחלה, הרי הדין דירושה אין לה הפסק.**

עוד הערה נעיר כאן: כבר הארכנו לעיל בהגירסאות הסותרות בהעובדא של ציווי רבינו מהר"ש, מ"מ כאן בנידון זה יש להעיר שוב שנית בהסתירות במציאות הדברים הנוגעות במיוחד לדין של "אחריך". דהנה תוך כדי דיבור ותוך כדי שלש שורות (אות נ"ג, סוף ד"ה דין של) כתב בעל הבו"ש, "שאמר האדמו"ר זצ"ל שינהלו יחד" היינו שרבינו מהר"ש זצ"ל 'ציוה' ששניהם ינהגו יחד וא"כ אין כאן דין של "אחריך" כלל, וש"הסכימו ביניהם שמה שלא יוכל אחד לעשות יעשה השני" היינו שרבינו זצ"ל ואחיו הצעיר 'הסכימו' ביניהם שיהא שילוב של הנהגה משותפת יחד משולב עם "אחריך", וש"בזמן שידע שהבן המבוגר כבר חולה והתכוון גם שאם לא יוכל לעשות מחיים" היינו שרבינו מהר"ש 'ידע' שרבינו זצ"ל הי' חולה ורבינו מהר"ש "התכוון גם" שכבר "מחיים" של רבינו זצ"ל ישרור אחיו הצעיר עכ"פ במקצת. מצינו כאן **סתירה משולשת תוך כדי דיבור**, אם רבינו מהר"ש אמר שיהא הנהגה משותפת, או שאמר שיהא "אחריך" בשילוב עם הנהגה משותפת בחיי רבינו זצ"ל, או שרק רבינו זצ"ל ואחיו הצעיר הסכימו ביניהם שיהא "אחריך" בשילוב עם הנהגה משותפת. **אין כאן לא "ברי" ולא "שמא"... לכל היותר יש כאן רצון ונסוי לייצר סילופים, ועדיין עומד באמצע ייצור הסילוף ולא החליט עדיין באיזה סילוף רוצה להשתמש...!!!.**

☆ ☆ ☆

סוף דבר בענין "אחריך": חוץ ממה שכבר הוכחנו שה"רצון קדשו שאחר הגדול ימלא מקום הצעיר" **לא הי' ולא נברא ועדיין עומדים באמצע יצירת הגירסאות המרובות**, הרי גם מצד ההלכה הפשוטה הפסוקה להדיא בשולחן ערוך **אין הדבר מועיל כלל וכלל ואין לזה שום תוקף**, ורבינו מהר"ש זצוק"ל אשר לפני המלחמה הי' דיין וברור בדי"ת והי' בקי גדול בהל' חו"מ ודאי לא הי' מצווה כגון דא. ובנוסף לזה בעל הבו"ש **אינו בו"ש לסלף דברי השו"ע והפוסקים ואינו בו"ש לגלות פנים בתורה שלא כהלכה ולעשות דברי תורה פלסתר ח"ו ואינו בו"ש לכתוב שקרים במילי דגלויי לכל שאומר שקר וכזב [ופעמים כמה שקרים מכחישות את עצמן תוך כדי דיבור ובבת אחת!]**, וכגון בכתבו מה שרבינו מהר"ש "התכוון בלבו", או בכתבו כמה גירסאות סותרות בשילוב זה אחר זה, וכיוצ"ב. ונמצא **שכל הבנין והמגדל הגדול בנוי בהבלים ע"ג הבלי הבלים** עד שאין לנו מה לסתור או להכחיש כי הדברים מוכחשין מצד עצמן ומזוייפין מתוכן.

ומעתה הננו שואלים את הקורא, דיין המסלף סילופים כאלו בשו"ע הכי יכול לפסוק דין 'תורה'?!?! וברור כזה הכי נכון שימצא ידיו ורגליו בשום בי דינא דישראל?!?! אתמהה!

ולציון יאמר: יש עוד כמה וכמה סילופים בדברי בעל הבו"ש בנידון "אחריך", אך הדברים ארוכים ומסובכים, ואין ברצוננו להלאות את הקורא יותר, ודי במה שכתבנו כאן לראות שקריו וסילופיו העצומים, וכל מי שחפץ יעיין בעצמו בהבו"ש ובדברי הפוסקים בעיון רב, אך אכה"מ להאריך עוד, וק"ל.

☆ ☆ ☆

ובסיומא דמילתא נציין **כמה חמור ענין גילוי פנים בתורה שלא כהלכה ועד היכן הדברים מגיעין**, כי הנה שנו חכמינו ז"ל (סנהדרין צט., וכעי"ז אבות פ"ג מי"א), **תנו רבנן, כי דבר ה' בזה ומצותו הפר הכרת תכרת**, וכו', דבר אחר, כי דבר ה' בזה זה אפיקורוס, דבר אחר, כי דבר ה' בזה זה המגלה פנים בתורה וכו', הכרת תכרת, הכרת

בעולם הזה תכרת לעולם הבא, מכאן אמר רבי אליעזר המודעי, המחלל את הקדשים וכו' **והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה** וכו', אע"פ שיש בידו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם הבא, ע"כ. והיד רמ"ה (סנהדרין צט:) והרשב"ץ בספרו מגן אבות על מס' אבות מפרשים, שבכלל זה גם אינו קם בתחיית המתים רח"ל. ולהלן (שם ע"ב) **איתא** בגמ', **אפיקורוס**, רבי ורבי חנינא אמרי תרוייהו זה המבזה תלמיד חכם, רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי, אמרי זה המבזה חבירו בפני תלמיד חכם, בשלמא למאן דאמר המבזה חבירו בפני תלמיד חכם אפיקורוס הוי, מבזה תלמיד חכם עצמו מגלה פנים בתורה שלא כהלכה הוי, אלא למאן דאמר מבזה תלמיד חכם עצמו אפיקורוס הוי, מגלה פנים בתורה כגון מאי, כגון מנשה בן חזקיה, ע"כ, ופירש"י ז"ל, מנשה בן חזקיה, שהיה דורש באגדות של דופי. והר"ע מברטנורא (אבות שם) **הביא** פי' זה, **והמגלה פנים בתורה, שמראה פנים ופירושים בתורה שלא כהלכה וכו' ובכלל זה הדורש דרשות של דופי.** והסכים עמו התוס' יו"ט. וכן פי' שם במדרש שמואל, וז"ל, **והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה, הכוונה, שמראה פירושים בתורה שיצא הדין כפי פירושו שלא כהלכה שפסקו חכמי המשנה וחכמי הגמרא.** ובס' אבות דרבי אלעזר כתב, שלכן אינו קם בתחיית המתים רח"ל שהרי על התורה **נאמר** (משלי ו, כב) בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך, ודרשו חז"ל (אבות פ"ו מ"ט) והקיצות היא תשיחך בעולם הבא, וכיון שהוא דורש דרשות של דופי, אין כח התורה מגין עליו להשיחו בעולם הבא, עכ"ד. אמנם בגמ' יומא (פה:) **איתא**, רבי אומר על כל עבירות שבתורה בין עשה תשובה בין לא עשה תשובה יום הכפורים מכפר חוץ וכו' ומגלה פנים בתורה וכו' שאם עשה **תשובה** יום הכפורים מכפר ואם לא עשה תשובה אין יום הכפורים מכפר.

ענף ו'

גילוי הטעי"פ מרבינו מהר"ש זצ"ל שהוקלט [לדברי תומכי האח הצעיר] בפלארידע

כל הקורא יזכה, שאין בזה שום משמעות לגרוע מאדמו"ר זצ"ל או מיורשיו

הנה באשמורת הבוקר של אותו יום המר והנמהר ר"ח אב תש"ס, שעות ספורות אחר שנצחו אראלים את המצוקים ונסתלק כ"ק מרן רבינו מהר"ש זצוק"ל לגנזי מרומים, ניגש ר' ליבוש ל. נ"י אחד מגבאי הביהמ"ד, אל הרב החסיד ר' משה מאיר איינהארן שיחי' מזקני העדה, גבאי נאמן בביהמ"ד מעת שנת תשל"ה, ומסור בלב ונפש לרבותה"ק, והפתיע אותו באמרו שיש בידו העתק מטעי"פ שהוא הקליט מרבינו מהר"ש זצ"ל בהיותו בפלארידע, בנוגע מעמד הבן הצעיר. סדר והשתלשלות הדברים שהתקיימו בשעות ספורות הללו עד הלוי' של מרן מהר"ש זצ"ל יובא בפרוטרוט לקמן בפרק הבא, וכעת ניחד הדיבור רק לגלות ההבל שבדבריהם, שכביכול בזה הטעי"פ גילה רבינו מהר"ש 'צוואתו' שהבן הצעיר יכהן בשררה בבאבוב.

כמובן שבבי"ד תבענו שיביאו את עצם הטעי"פ ולא העתק ממנו, **אולם לא הובא האריגינא"ל, רק הובא טעי"פ שמקוטע וחסר בכמה מקומות**, והעתק בכתב, אשר אנו מגישים ומגלים בזה לראשונה לציבור הרחב.

וראשית דבר נציין **עיקר גדול ויסוד נחוץ בנוגע להטעי"פ**, שעב"פ קטעי הטעי"פ הוקלטו באחרית ובערוב ימיו של כ"ק מרן רבינו מהר"ש זצוק"ל כשתי שנים לפני הסתלקותו, **כשכבר הי' רבינו הק' זצוק"ל חלוש, ולא היו בריאותו וכוחותיו אתו כבימי קדם**, ובכמה מקומות אין ברור כוונתו, וק"ל.

בעצם אין לטעי"פ זה **שום תוקף**, כי אפילו אם תמצי לומר שהיינו שומעים מהטעי"פ דיבורים מפורשים בעניני הנהגת הקהלה,

גם כן אין לייסד על זה כלום, כי לא היה בפני ב' עדים [ראה על כך להלן בפרק ד' ענף י"ב], ומי יודע אם לא דבקו יחדיו כאן קטעים קטעים מקולו של רבינו זצ"ל כאשר יכולים מומחים לעשות ולזייף. ואת"ל שנקלט כולו משיחה אחת של רבינו מהר"ש זצ"ל, הרי אף לדבריהם, נקלט בחדר סגור ע"י א' שידוע לכל כאוהבו של אותו צד, ובוודאי הפציר במרן מהר"ש שיאמר כך וכך, והשקיע בזה כוחות עצומים ימים ולילות מקודם לכן (כאשר התנצל רבינו מהר"ש בזה בעצמו, וכמובא לקמן בסוף הענף). ולדוגמא יתכן שהגיש לרבינו כתב שיקרא לעצמו ושאלו האם מסכים להכתוב כאן, ואחר הקריאה הגיב רבינו שאינו מסכים, ומעתה מוסר לכל שקלט טעי"פ מה שרבינו מצווה ומדבר אליו, ומחק ודבק כרצונו, וכדו'. ומה עוד שאין בפנינו כל תוכן השיחה, ולא ידענן מה אמר לפני רבינו מקודם, וגם אין ידוע שאר הדברים שאמר רבינו, **ובוודאי משום סיבה לא רצו להביא האריגינא"ל של הטעי"פ בשלימות, וד"ל, א"כ בוודאי אין להסיק מזה שום מסקנות אליבא דהלכתא**, אבל להעמיד האמת על מתכונתה ניתי וניחזי מה היא.

כל הנ"ל אינו רק השערה בעלמא בלבד, אלא נמסר בשעתו מאת אחד הבחורים ששהה אז בפלארידע והי' מן המסייעים בסידור צרכי רבינו זצוק"ל, ופתאום צלצל לחביריו אשר למדו אז במתיבתא בניו יארק, שהיום אירע דבר נורא, שר' ליבוש הנ"ל בקשו לצאת מן הבית לגמרי ולהמתין בחוץ זמן מה. כמובן שזה עורר בלב הבחור סקרנות עצומה לראות מה יתרחש, והניח פתח פתוח בצד הבית שיוכל לחזור וליכנס, וסיפר לחבריו ששמע איך שמפציר ברבינו שיכתוב ויחתום על אודות מעמד הבן הצעיר לאחר אריכת ימיו ושנותיו, **ורבינו סירב בכל תוקף**, וניסה ר' ליבוש בכל מיני אופנים ולא עלתה בידו.

וכן מספר אברך א', שאחר השבת בראשית הידוע (ראה על כך במבוא לספרנו), שאל את ר' אברהם אהרן ל. נ"י הנודע כא' מהתומכים המובהקים של האח הצעיר, "**וכי לא הי' בידכם לשכנע את כ"ק**

רבינו מהר"ש זצ"ל לכתוב בפירוש רצונו אודות בנו הצעיר?", והלה השיב, **"עשינו כל אשר ביכלתנו, נסינו כמה פעמים, ולא עלתה בידינו"**.

[**עוד** יש להעיר כאן, שלפי זה יש פירכא וערעור על הגירסא שלדבריהם כאילו כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל עשה 'הסכם' עם אחיו הצעיר בנוגע השררה כשהסכים לעשותו רב הצעיר, דחוץ משאר הפירכות המרובות שיבוארו בפרק הבא, הרי ניקל לשער ואין רחוק לומר כי אילו שמע כ"ק מר"ן זצ"ל כל השיחה, וכן אילו הי' יודע שיש חשש שכל הטעי"פ הוא מזוייף ונמחק ונדבק ונעשה קטעים קטעים, מסתמא לא הי' 'מסכים'].

תוכן השיחה - כפי מה שמופיע על כתב ההעתקה - מובא לפניכם כדי שיוכל כל אחד להתבונן בעצמו מה הם דברי רבינו, ומחמת שאין הטעי"פ כל כך ברור צריכים לשמוע ביחד תוך כדי קריאת תוכן השיחה המובא כאן, ובקשתינו שטוחה לפני הקורא, שיאזין היטב בכובד ראש לראות מה הוא מבין משיחה זו, **וירא הקהל ויווכח!**

☆ ☆ ☆

לתועלת הקוראים יש לשמוע הקלטה מהשיחה על קו הטעלעפאון קול באבוב 718.305.6300 #1 - 8 - 2, ההקלטה אינו ברור כ"כ ויש לשמוע ביחד עם ההעתקה שהבאנו כאן.

וזה תוכן השיחה העתק ממה שהביאו לבי"ד

ב"ה, ד' פ' בא תשנ"ח, מיאמי

רבינו: ברוך הבא ר' ליבוש... ...

דאס ענין האב איך שוין אינזין געהאט מער ווי א יאר, מער ווי צוויי יאר. אמאל אזוי, אמאל אזוי אריינגעקלערט אין דעם, און יעצט האב איך מיר אנגעקלערט איך מוז עס שוין... ...

איז דער פשט אזוי, איך האלט... **כ'האב שוין לאנג דאס געקלערט, אז איך דארף אנשרייבן א בריוו**, און אין דעם בריוו

זאל איך... ווי אזוי זיך אויסצודרוקן... שרייבן אן ענין... איך זוך ווי אזוי זיך אויסצודרוקן, ווייל איך האב אנומלט געזאגט... ...

מיינע קינדער... כ'בין א בן צדיק - כ'בין א בן צדיק בן צדיק, כ'האב שוין געקלערט צו זאגען א דריטער מאל א בן צדיק בן צדיק בן צדיק. פשטות איז, כ'בין א בן צדיק וויל דער טאטע[נז] איז א צדיק, איך בין א בן צדיק כ'בין געווארן צ'[נח] (ל.ל.: עמו"ש)... כ'בין א צדיק בן צדיק, נאך אלץ נישט קיין צדיק - נאר א צדיק בין איך נישט... אזוין ווערטל...

עס זענען געווען רבי'ס, וואס ווען עס איז געקומען די צייט נעבעך אויף דער עלטער און נסתלק געווארן, איז געווארן א מחלוקת צווישן די קינדער איבער די ירושה...

געלויבט דעם אויבערשטן פאר דעם... ... ווייל כ'בין נאך נישט מטושטש, ח"ו, אבער איך האב געדענקט די רבי'שע מחלוקת צווישן חסידים...

נפתלי פירט שוין א רבי'סטווע. ווען כ'בין נישטא, קומען צו אים מענטשן, געלויבט דער אויבערשטער אז כ'האב אין דעם נישט געמאכט קיין מחלוקת. בן ציון, לויט ווי איך בין באקאנט פירט זיך בעל בתי'ש... ...

כ'מיין צום ביישפיל, פון די רבי'שע קינדער איז געווען, **ווען דער פאטער האט נאך געלעבט האבן זיי זיך שוין ארום געקריגט... ...**

זענען ביידע ערליכע אידן, און ביי די וועלט איז אנגענומען **אז איינער איז דער רבי, און דעם אנדערן פארזארגט מען מיט א פאסטן**, מיט א שטעטל וכדומה, ...

דא ביי מיר כ'מאך נישט קיין שום קנאה און שנאה צווישן זיי, **אבער נפתלי איז דאך עלטער. איז געווענליך ווען איך דארף הייסן זאגן הלל, היים איך נפתלי.** אדער כדומה, איין טאג דעם, און איין טאג דעם. איך מאך נישט פון דעם קיין גרויסע חילוקים, אבער עס מאכט זיך שוין אליין...

נז. כ"ק מרן אדמו"ר הקדושת ציון זצוקללה"ה הי"ד.

נח. רבינו נעשה בן תשעים שנה ביום ר"ח כסלו תשנ"ח.

למשל, יעצט איז נפתלי געווען אין לאנדאן, ער האט געפירט טיש ביים עולם אין שטיבל, עס איז נישט היינט דאס ערשטע מאל.

עס מאכט זיך אזוי ביי אסאך מענטשן וואס פארשטייען, איינער נעמט איבער די מלוכה... איז אזוי... מאכט מען... צדדים, **עה, עפעס א דמיון! דאס איז דאך שוין מעשה בעל דבר!**

כ'האב שוין געקלערט אסאך מאל - כ'בין דאך שוין אן אלטער איד ב"ה - נאר, יעדעס מאל איך האב אריינגעקלערט, ווייל עס מוז דאך זיין...

איינער וואס ער רופט אריין צען צוואנציג מענטשן, גוטע פריינט, און לאזט איבער א צוואה, און ער מאכט איינעם פאר א רבי'ן. און עס איז דא דארט וואו דער צווייטער איז בכלל נישט אזוי געלונגען, דארף ער גארנישט מאכן, זיי וועלן אים שוין אליין מאכן...

די אונטערשטע שורה איז אזוי. מיינע ביידע זין זענען, קודם, ערליכע מענטשן, ב"ה... ... אזוי די איידעמער מיינע, חיים יענקל'י איז דאהי. ווער איז דער צווייטער? ... ברוך אברהם'לי, יונתן בנימין, יעקב ישראל, בן ציון בלום... האלט איך, אז זין האב איך דאך נאר צוויי, איידעמעס דארף איך גארנישט זאגן...

אויף א פיינעם אופן... אז... **איך קלער וויאזוי איך זאל דאס ארויסברענגען אין א בריוו**, אז איך זאל צוזאמען רופן מענטשן מאך איך אן א גערודער! עס איז נישט אין ארדענונג וואס עס וועט זיך דא טוען! **איך וויל עס שרייבן.** איך זאג עס דיר, **איך האב עס נאך קיינעם נישט געזאגט.** דו ביזט דאך אן אויסנאם, דו פארסט דאך מיט מיר שוינען פאר מיין געזונט, און ממילא...

איך שמועס מיט דיר פארשידענע ענינים. איז שוין געקומען די צייט היינט נאכט, אז איך בין געווארן, געלויבט דער אויבערשטער נישט קיין רשע, נאר א בן צדיק ב"ה.

ווי איז געווען א בריוו וואס האט זיך אנגעהויבן, "כאשר לא ידע האדם אשר אתו, ע"כ פריו בכתב יתן בעתו", אפשר דעם רמב"ן. יא, איך קען זאגן אז ... געלויבט השי"ת אז איך האב ב"ה זין מיט איידעמער יראי ד' בעלי דעת, איך מיין אז מען לויבט דעם אויבערשטן דארף מען דאנקן פאר די איידעמער אויך... ...

דאס ענין, איז נישט נוגע די איידעמער. איך פיל, איך ווייס פון פארשידענע מקומות וואו עס איז געבליבן פון א צדיק, בנים, וואס

זאל איך זאגן, חסידים... בנים ראוים... להיות יורשים, איך וויים נישט וויאזוי צו שרייבן. און איך וויים פון מקומות וואו עס האט גורם געווען, די קבלת הירושה האט גורם געווען צו א שנאה צווישן די ברידער, אדער אפשר איז עס געווען מעשה בעל דבר וואס יעדער האט געזאגט "אני אמלוך"...

וויל איך שרייבן... ב"ה איך דארף דאנקן דעם אויבערשטן איך האב צוויי זין וואס זענען בעלי דעת יראי ד'. איך וויל נישט זאגן צופיל זאכן, יראי ד' בעלי דעת, אבער מיר האבן געזען אין פארשידענע מקומות וואו ס'האט געברענגט צו חילוקי דעות וועגן די ירושה ... **איך וויל קלערן ווי אזוי צו שרייבן... ...**

על כן כדי **מונע צו זיין עגמת נפש און שנאה, שנאה מחמת ירושה**, ביידע זענען מיינע זין, ב"ה יראי ד', און זענען ראוי לאותו איצטלא, וויל איך בעטן כל אנשי שלומנו אז זיי זאלן פארשטיין אז איך האב נישט קיין נגיעה פרטית. קיין דין בכורה איז דאך דא נישטא**נט**, דארט וואו איינער איז א בכור איז עפ"י תורה...

מען קען דאס אויך דערמאנען - וויל איך ארויסברענגען דאס ענין, אז איך וויל בעטן כל אנשי שלומנו, זיי זאלן וויסן... עס זאל נישט קומען...

ווייל אויף אסאך ערטער כידוע האט עס געברענגט, ווייל עס איז געווען גאר ערטער וואו דער יונגערער האט איבערגענומען, נישט דער עלטערער, ע"י סיבה וכדומה. טייל האבען געהאלטן דעם יונגערן פאר א גרעסערן תלמיד חכם, עס איז געווען אזעלעכע פעלער. און ... אז די שנאה איז איבערגעגאנגען צו די חסידים, איז געווען מקומות וואו מען האט זיך מבזה געווען... ...

אזוי וויל איך בעטן אונזערע גוטע פריינט, אלע צוויי זין זענען יראי ד', זענען ראוי לאותו איצטלא, ס'איז געווען ערטער וואו די מקורבים, די חסידים, האבן געברענגט חילוקי דעות. איינער איז געווען דעם'ס א ידיד, און דאס האט אויך געברענגט א שנאה.

נט. יצויין שכאשר הביאו העתקת הטעי"פ בבי"ד, העיר א' מהשלישים שליט"א, שלהבנת דברי רבינו מהר"ש זצוק"ל, עכצ"ל דסבר **שהמוסדות והקהלה הם ירושה פרטית**, ומשו"ה אמר שאין בזה דין בכורה, דאי משום ירושת שררה אין שום נפק"מ.

איך וויל בעטן, אז **איך וויל נישט אז צווישן מיינע קינדער זאל ווערן א שנאת אחים, מ'קען זיך פארשטענדיגן בדעת – בחכמה ובדעת ובאהבה.** פארוואס... מען מעג דאך... זענען דאך ביידע יראי ד' און זענען ביידע בעלי דעת... אבער עס איז דאך דא אזעלכע וואס זייערע מקורבים מאכן די שנאה.

וויל איך בעטן אלע אנשי שלומנו - אז **מען מעג דאך פארשידענע זאכן דורכרעדן בחכמה ובדעת ובאהבה.** און דאס וואס לאמיר זאגן עס איז דא א חלוקה, ביהמ"ד, עליות, אין דעם, און אין יענעם, פארשידענע זאכן - אז דער עולם זאל צוהעלפן אז מען דאס אלעס ביידע מיינע זין מאכן, און זיי אליין די צוויי ברידער זאלן לעבן בשלום, **און נישט מאכן און נישט גורם זיין מיט קיין מחלוקה.** ווי רופט מען דאס? מיט די פלאטקעלעך און מעשה'לעך. ווייל געווענליך דארט וואו צוויי נעמען איבער, און דער האט אנשי שלומו גוטע פריינט, זיי מאכן די שנאה. איינער רעדט אויף דעם, און דער רעדט אויף דעם, ווייל דער איז מער מקורב.

וויל איך בעטן אנשי שלומנו, **אז עס איז נישטא קיין סיבה להרבות השנאה, דארט וואו מען קען זיין להרבות אהבה.** און איך וויל בעטן מיינע זין, **אז זיי זאלן אכטונג געבן זאלן נישט לאזן... איינער לאזן רעדן לשון הרע אויפ'ן צווייטן,** און זאלן זיך פארשטיין און מען מעג איינטיילן, ווייל קיין דין בכורה איז דאך נישטא, אז איינער זאל נעמען חלק בראש. א ירושה קומט דאך יעדן א חלק, ווייל עס איז נישטא קיין דין בכורה, נאר מען זאל זיך איינטיילן ביושר בדעת. מ'מוז דאך נישט אוועקפארן איינער אין דער איסט-סייד, איינער אין די וועסט-סייד, מען קען דאך ווייטער דאווענען אין זעלבן ביהמ"ד.

עכ"פ איך זוך נישט דא צו שרייבן קיין מגילות, נאר פשוט שרייבן... ...

פארוואס זאל דא ווערן א חילוקי דעות, און א שנאה צווישן צוויי חסידים, צוויי ערליי חסידים? דער וועט זיין מקרב דעם, און דער וועט זיין מקרב דעם צווייטן, און ביי א טייל איז געווען באקאנט האט דאס גורם געווען אז איינער האט גערעדט אויף דעם, און חסידים... דער האט געהאט חסידים וואס האבן גערעדט אויפ'ן צווייטן, **וואס האט מען פון דעם?**

פארוואס זאל דא ווערן א פירוד לבבות, און ס'זאל נישט קענען זיין אהבה ואחוה?. איך וויל ארויסברענגען אזוין בריוו און נישט מפרסם זיין. **איך האב נאך מיט קיינעם נישט גערעדט חוץ מיט דיר.** דו ביסט דאך מיר אן אמת'ער מקורב וואס איך רעד מיט דיר ענינים און זאכן וואס איך רעד נישט מיט קיין אנדערן. **און פארוואס זאל מען דא מאכן א שנאה און קנאה צווישן יראי ד'? פארקערט.** עטס זאלט פארשטיין אז מען דארף צווישן די צוויי זין, אז די תורה האט נישט געגעבן איינעם די ירושה און א חלק, **מעג דאך בלייבן אהבה ואחוה ושלום וריעות** אז עס זאל נישט ברענגען צו קיין שנאה.

איך וועל מיך נאך אפשר מיישב זיין, אבער איך וויל נישט זאגן אז, איך מיין... ...

ביזט דאך א גוטער פריינט, און איך האב דאס פאר אנדערע גוטע פריינט דאס נישט געזאגט, אבער פארוואס זאל מען מאכן און גורם זיין... ווייל אזוי נעבעך, **דארט וואו מען מאכט איינעם פאר רבי'ן, און דער צווייטער מאכט זיך אליין, צי דער צווייטער האט נאך אביסל תומכים**, מ'קריגט זיך... צוויי רבי'ס איז דאך מעשה בעל דבר... ...

איך מיין אז צווישן גוטע פריינט, אז **איך וועל איבערלאזן אזא בריוו**, וועלן די גוטע פריינט זיין צופרידן, **ווייל וואס געווינט מען דא אז מען קריגט זיך? מען מאכט ליצנות איינער אויפ'ן צווייטן... ...**

איך מיין דו פארשטייסט מיך, ווייל איך האלט עס פאר א יושר אזוי צו טוען. אז איך וועל גארנישט טוען... ... איז אמאל זיכער, אז טייל וועלן האלטן פון איינעם מער... ... אבער עס איז נאך בחסד... ...

עכ"ל הק' של רבינו (שליט"א) **[זצוקללה"ה]**

☆ ☆ ☆

כשהובא בפעם ראשונה לפני הבי"ד העתקה זו, והדיינים שליט"א קראו ועיינו מה כתוב בזה הגיב אחד מהדיינים, **"איך זעה ער האט א פראבלעם [שרבינו מהר"ש נבוך מה לעשות בבנו הצעיר], אבער איך זעה נישט דא קיין לעזונג".**

וכשמתבוננים בזה, הדבר מפליא ביותר, ומכאן פירכא עצומה וגלוי' לדבריהם שכאילו כאשר ראה כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל

'שיחה' הנ"ל מאביו כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל הבין שצריכים לעשות פשרה והסכם כי יש בזה 'צוואה' על חלוקת השררה, כי **אם דיין מומחה ומנהל די"ת זה רבות בשנים ובקי בשטרי צוואות וכיוצ"ב, אע"פ שעיין בעיון רב בשיחת טעי"פ הנ"ל וחזר על הדברים פעמיים ושלש לא ראה מתוך הדברים שיש איזה 'צוואה' כלל וכלל רק שרבינו מהר"ש זצוק"ל דואג מה לעשות עם בנו הצעיר ותו לא מידי**, א"כ ק"ו בן בנו של ק"ו שכ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל שהפתיעו אותו בבוקרו של ר"ח אב והראו לו לראשונה כתב מטעי"פ הנ"ל ולא עיין בה רק קראו לפניו את הדברים פעם אחת בלבד בו בזמן שקרה לו השבר הכי גדול שנפטר עליו אביו הקדוש ועמדו רק שעות אחדות לפני הלוי' הגדולה של עשרות אלפי איש **הכי יש הו"א שהוא הבין מתוך הדברים שיש בזה 'צוואה' מאביו זצוק"ל?!?!?**

גם נביא אי"ה לקמן שבעת שהראה ר' ליבוש ל. העתק שיחה זו להגבאי דבית מדרשנו הר"ר משה מאיר נ"י, הבין מתוכה רק שצריכין לסדר שהבן הצעיר יהי' לו מנוח פה בביהמ"ד שלא יצטרך לצאת ולפתוח מחדש. וכן כשנקראה לפני כ"ק אדמו"ר זצ"ל היתה תגובתו, "איך וועל קיינעם נישט וויי טוען", ולא הגיב יותר לומר אני מבין מכאן רצון לקרות את אחיו הצעיר אדמו"ר וכדומה. והר"ר משה מאיר נ"י העיד לפני הבי"ד **שבזה שסידרו לו כבוד ביותר, הרגיש שיצא רצון קדשם של רבותינו הק'.**

ואנחנו נסדר כאן מה שנראה לנו מהשיחה אם רוצים להביא מכאן ראיות מה היה רצון קדשו של רבינו מה יהיה אחר הסתלקותו לגנזי מרומים [וכאמור זהו רק לפי דבריהם כי **מכיון שלא הובא הטעי"פ בשלימות הרי רגלים לדבר שמסתירים כאן משהו ומעורר חשד גדול**], ואיך שמכל זה חזינן רק **סתירות ופירכות לכל מה שמשמיעים באזני העם.**

חדא, הרי רבינו כופל ומשלש שמעודו לא דיבר עם שום אדם [באופן סופי ורשמי] בענין מה שיהיה עם בנו הצעיר לאחר מאה ועשרים שנה

שלו, **ומאליו פורצת ונזעקת כאן קושיא עצומה**, כי לפי האמור לעיל הרי כבר אמר רבינו בזה הוראה מפורשת, והוה ליה למימר, "כבר גליתי את דעתי בזה על ידי ר' יודל אייזען, וגם אמרתי לו שכן אמרתי לר' שלמה ברוך, ואמרתי ליצחק שלום" וכו', ולכל העדויות שיובאו בסמוך בענף ח'?! **אלא מאי, מן ההכרח לומר שמעולם לא ידע מדבריו אלו שהוא בעצמו אמרם כביכול, והוא פלאי!!!**

וכן יש לפרוך מה שנביא בסמוך שתבע הבעל דין האח הצעיר בעצמו שאביו אמר לו ולאחיו וכו', אם כן היה לו לרבינו מהר"ש זצ"ל להזכיר ענין זה לכל הפחות ברמיזה.

בכל מקום שמדבר אודות שתי אדמורי"ם ביחד בביהמ"ד אחד הוא מגנה זה מאד ואומר שזה "מעשה יצר", **א"כ בוודאי שהוא בעצמו לא צוה שיהיה כן.**

זה בוודאי רוצה **שבין בניו ומעריציהם לא יהיה שנאה רק ידורו יחד באהבה**, ויהיה להבן השני גם איזה תואר והכנסה.

ובזה יש להפריך אחת ולתמיד את הטענה שכביכול ברור ש"רצון קדשו" של רבינו מהר"ש זצ"ל היה שקודם יהיה בנו הראשון ואחריו יהיה בנו השני. דהנה הרי שיחה זו התקיימה ממש בסוף שנותיו כשהיה בן תשעים, ולדבריהם הוא עומד בשיחה עם אחד שכידוע היה מהמקורבים והאוהדים הגדולים ביותר של הבן השני וכהיום כן אז, והם יושבים ודנים בכובד ראש מה אפשר לסדר לשני הבנים, והרי התמי' בזה גדלה עד שמי רום וכוכביהם, **איך לא מופיע שם אפי' בדרך אפשר או לכה"פ כהוה אמינא, לא ע"י רבינו מהר"ש זצוק"ל ולא ע"י ר' ליבוש נ"י, את הפתרון הכ"כ נפלא והכ"כ פשוט ומסודר שיצווה שקודם יהיה בנו הראשון ואחריו בנו השני, או ששניהם ישמשו ביחד?** בשעה שטוענים בוודאות מוחלטת, שזה גופא הי' 'רצון קדשו' ושביקש כמה פעמים לכתוב כן, ושכבר ציוה כן לשני בניו?!?!? אתמהה!

וזהו ברור שבטעי"פ זה אין שום החלטה כמו שאומר רבינו בעצמו שהיה לו לכתוב אבל אינו יודע האיך ומה לכתוב וכו', ומסיים, **"איך וועל מיך נאך אפשר מיישב זיין?"**

שומו שמים!!!! הלזאת תיקרא צוואה!?!?!?

ועתה אישים בואו חשבון! הרי זה הטעי"פ היה המקור הגדול לתעמולתם, ופיתו בזה המון העם שרצון רבינו מהר"ש זצוק"ל היה להגביל את ירושת בנו כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל ושזרעו לא יירשוהו, היכן נרמז בכל שיחה זו איזה תיבה על פגם בשררת כ"ק מר"ן זצ"ל. **לא לחינם לא פרסמו מקור 'צוואה' זו בקהלתם.**

נמצא שאין מן הצורך להכחיש עדותם כלל וכלל, כי כל המתבונן בדבריו בלבד ללא שום הוספת ביאורים יראה וישתומם איך שמעולם לא היה ולא נברא שום הגדת עדות שכזו מרבינו מהר"ש, ובפרט בזה שהביאו הטעי"פ משנת תשנ"ח שבו רואים בבירור שלא היה דבר זה ברור ופשוט כלל בעיניו, **רק דבר אחד היה ברור שבנו הגדול כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל יהיה ממלא מקומו ואחריו נוהרים המון העם.**

ומתברר שוב ושוב, שלא היו דברים מעולם, וכשעומדים בשנת תשנ"ח, וכ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש חי וקים, וכשלאחר פטירתו אז רק יהיה הבראשית וההתחלה של אדמו"רות בנו הגדול, לא עולה כלל על הדעת לצוות אלאחר פטירתו של הבן איך ולמי יוריש אז הבן הלאה, ומטבע הדברים סובב והולך כל המחשבה איך מסדרים מה שיהיה לשני הבנים, באופן שלכל אחד יהיה מוכן לו מה שמיועד וראוי בשבילו תיכף אחרי הפטירה, ולא באופן של "אחרי האחרי". וממילא **הטעי"פ הזה גופא** נוסף גם הוא כיהודה ועוד לקרא, לכל הני ראיות ברורות ומוצקות שמעולם לא השמיע רבינו מהר"ש זצ"ל ש"אחרי ר' נפתלי יהיה ר' בן ציון", **והאמת היא עד לעצמה.**

בהמשך לקריאת ושמיעת תוכן השיחה נעתיק בזה מה שהגיד אחד לפני א' מהדיינים שליט"א בעת שחתם בפניו על הבחירות,

שבשנת תשנ"ח כאשר עשה ר' ליבוש ל. הטעי"פ הנ"ל, ל"ע פגעה בו מדת הדין ויצאה אש מאת ד' לאכול את ביתו של ר' ליבוש בבארא פארק, רח"ל, והיה מוכרח לעזוב פתאום ולחזור לניו יארק. בעת ההיא נכנס בעל המספר אל הקודש פנימה, ואמר לו רבינו מהר"ש, "מ'מוטשעט מיך כ'זאל שרייבן **עפעס** וועגן בן ציון'ן, **און כ'וויל נישט**". ואמר אז רבינו מהר"ש זצ"ל שלשה טעמים, בכהאי לישנא, "**ערשטנס, ווער זאגט אז אזוי דארף זיין?**[ס]. **צווייטנס, איך זעה נישט אז ס'איז מיין אחריות צו פארזארגן די גאנצע וועלט**[סא], **געגוג אז כ'זארג מיך און כ'געב זיך אפ מיט וואס וועט זיין וועט נאך מיינע יארן ווען ס'עט קומען די צייט. דריטנס, אפילו אויב כ'וועל שרייבן, האב איך מורא אז אין שפעטער'דיגע יארן וועלן זיך זאכן טוישן, און כ'וועל נאך זיין ללעג ולקלס**", עכדה"ק. ודברים אלו נחזרו בפני חברי הבית דין, **ונכתבו ונחתמו בהפראטאקא"ל של בית דין** [בעל המימרא בהאי פחדא יתיב ובהכרח אי אפשר לגלות את שמו, והוא א' מהאנשים שגילה להבי"ד בעת הבחירות כי אנוס הוא, וד"ל]. מתוך דברים אלו שהם דברי טעם, עולה ומבצבץ בפירוש מאמה"כ (מלכים א' ה, כו), וד' נתן חכמה לשלמה, וכמו שראינו אצל רבינו מהר"ש במשך ימי חייו, אשר מלבד קדושתו וצדקתו הנשגבה, בלטה לעין כל חכמתו ופקחותו המרובה בחכמת החיים, **ודברים אלו מדברים בפני עצמם ואין אנו צריכים להוסיף על זה כלום.**

ומעתה בטלים ומבוטלים דברי בעל הבו"ש שעבר ושנה ונעשה לו בהיתר להוציא שם רע על רבותה"ק באילו ח"ו כ"ק מרן רבינו מהר"ש זצוק"ל העביר נחלה. ישתקע הדבר לעולמי עד.

ס. כלומר, שיהא שררה להבן הצעיר אחר פטירתו.

סא. כלומר, לדאוג מה יהי' אחר פטירת בנו כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל.

ענף ז'

היושר, הסברא, ההלכה והמציאות בדבר רצון רבינו מהר"ש זצוק"ל, ועובדא דהוה כנידו"ד אצל האחים הגה"ק משינאווא זצוק"ל והגה"ק מקרייז זצוק"ל

בכדי לשבר את האוזן נרחיב קצת הדברים כדי שיתקבלו על השכל בטוב טעם ודעת, ונבאר מדוע לא שייך לומר שרבינו מהר"ש ציוה שאחר פטירת בנו הגדול יעבור ההנהגה לבנו הצעיר, ונבאר בפרוטרוט שזה נגד **היושר, הסברא, ההלכה והמציאות.**

א. יושר: מדוע יעשה כזאת לבנו הגדול, האם אב אינו רוצה ומוכן שיהיה המשכה לבנו הגדול? ובכלל, **הרי אין שום סיבה בעולם להסביר מדוע מגיע לו להיות פחות משאר כל האדמו"רים בעולם אשר יש להם הזכות לאחר אריכות ימיהם להוריש לזרעם אחריהם, ולא יהיה לו הזכות להוריש גדולתו לזרעו אחריו,** בגלל שיש לו אח צעיר**סב.**

ב. סברא: כאשר נתבונן נראה שדרך העולם לסדר ירושתם רק אלאחר מאה ועשרים "שלהם", ואין מדרך העולם שאב המוריש ישאיר צוואה איך ואיפוא ולמי יוריש הבן הלאה לאחר מאה ועשרים של הבן [וטרם קרה כזאת **ומעולם לא שמענו** שאדמו"ר יסדר יורש אחר יורשו], ואדרבה הדרך הנהוג הוא שאח"כ מתהפך הבן היורש להיות הבעלים המוחלטיים של הירושה כדכוותיה ממש, ומה שהבן

סב. ויש לציין כאן דברי הרבינו בחיי פ' בהעלותך (במדבר ט, ח), וז"ל, ואמרו שנתעלם ממנו דין בנות צלפחד בשביל שנטל עטרה לעצמו שנאמר (דברים א, יז) והדבר אשר יקשה מכם תקריבון אלי וגו', **הענין הוא מפני שירושת הבת במקום שאין בן הוא דבר תלוי בסברא שראוי להקדים אותה לשאר יורשי האב, ואף אותן האומות שאין להם תורה מורין כן בדבר ומוציאים משכלם שיוצאי ירכו של אדם קודמין ליורשו אם בן אם בת, וכיון שנתעלם ענין זה ממנו חשבוהו לעונש,** אבל דין הפסח בדחיית הטמאים מניסן לאייר דבר שצריך קבלה הוא ואינו תלוי בסברא שנחליף חודש זה בחודש זה, ולכך לא חשבוהו לעונש, עכ"ד.

היורש יעשה עם הירושה משאיר להבן להחליט לכשיבוא יומו, וכ"ש שאינו מצַווה דבר כזה שהבן לא יוכל להוריש ליורשיו. וכ"ז פשוט וברור לכל בר דעת, ובעצם, **נקודה זו כשלעצמה היא יסודית עד למאוד ויספיק להמתבונן היטב**[סג].

ג. **הלכה:** הרי ח"ו לומר על כ"ק מרן רבינו מהר"ש זצ"ל - שכל הליכותיו בכל ענפי חייו היו מדוייקים ומותאמים עפ"י הלכה - שיצוה דבר שהוא כנגד התורה, דהרי ע"פ הלכה לא חלה צוואה כזו כלל, וכמובא לעיל בענף ה', ומי שמתנה כך לא הוי אלא מתנה על מה שכתוב בתורה, וכמ"ש הרשב"ם בב"ב דף קל"ג, וא"כ אי אפשר היה לכ"ק מרן מהר"ש זצ"ל לצוות כן, ובפרט רבינו מהר"ש זצוק"ל אשר לפני המלחמה ניהל כמה די"ת מסובכים והי' דיין מומחה בעניני חו"מ וודאי ידע דבכגון דא לא מהני[סד].

סג. ויתבונן כל אחד בעצמו, שיש לו נכסי דניידי ונכסי דלא ניידי או חפצי ערך שירש ממשפחת אבותיו, ולו כמה בנים, האם מכיון שלא יהיה לא' מהבנים בנים זכרים או מחמת סיבה אחרת, יפקוד עליו שבמשך חייו יכול להשתמש בנכסיו, אמנם לאחר פטירתו יעביר נחלתו לאחיו או לשאר קרוב, אתמהה?

ובשלמא אם הי' מצווה לחלוק ירושתו ולחלק נכסי המוסדות הקיימים בין ב' הבנים ואחד יכהן כאן והשני במקום אחר, הי' הדבר מתקבל על הלב, ומילתא דמסתברא היא כי כל אב דואג לבניו שיהי' להם פרנסה ועתיד, אמנם רבינו מהר"ש רוח אחרת היתה אתו, **וראה בבנו הגדול כ"ק מר"ן זצ"ל - שהוא נשתתף בפעולתו במסירות נפש לייסד ולכונן ממלכת באבוב - את יורשו הרוחני וממשיך דרכו**, וככל אב הדואג על עתידת בנו דאג רבינו מהר"ש על בנו הצעיר באופנים שונים אבל לא שיהא ממלא מקומו וממשיך דרכו, וכפי שיבואר להלן.

סד. יש אשר המציאו ובדו מלבם לומר, שאף אם לא שמענו כן בפירוש מרבינו מהר"ש, אולם כן היה כביכול רצון קדשו של כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל, כי כל חפצו ומאווייו היה לעשות נחת רוח לאביו, וממילא הסכים לוותר על כל אשר לו לטובת אחיו, ובוודאי מובן לכל בר דעת שכל אריכות בזה יהיה אך למותר, **כי הוא פשוט בתכלית הפשטות שרצונו וחפצו אחת היה שהאדמו"רות ישאר אצל זרעו ויוצאי חלציו, ודברים כאלו מרוב פשטותם אינם צריכים שום ביאור**, דהלא כן מושרש בטבעו של האדם מימות עולם להוריש ולהנחיל את

ובאשר שנתברר שסדר הישר הוא ששררה עוברת דור אחר דור, **וכך הבין רבינו מהר"ש ובניו**, וכן כל חתניו **לא שמעו ממנו הגה** בכל ימי חייו לגרוע כלום משררת בנו רבי נפתלי ולטובת בנו

כל מה שיש לו לזרעו אחריו, וממילא האומר שכ"ק רבינו זצ"ל לא היה רוצה שיוצאי חלציו יהיו יורשיו, הרי זה כאומר שינוי טבע יש כאן, דבודאי יקשה לומר שרבינו זצ"ל היה מפקיע במו ידיו את כל הזכויות שהיה לו בבית באבוב – הן מצד ירושתו מאביו והן מצד **שהוא בעצמו עמל בדם ובזיעה בבנייתו כל ימיו והיה ממש מפעל חייו** – שלא יהיה לו לכה"פ זכות זה שילכו לאחר אריכת ימיו ושנותיו לזרעו ולנכדיו אחריו, כדת וכדין תורתנו הקדושה.

וראה להלן בפרק ה' ענף ד' מה שאכן סיפר אחד ממנהלי המוסדות **שכ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל אמר לו בעצמו שברצונו שחתניו כבניו שליט"א הם יהיו העומדים בראש והנהגת הקהלה והמוסדות**, עיי"ש.

שנית, הרי כנ"ל זה גם נגד הלכה פסוקה שלא להעביר ירושתו מיורשיו, והמעביר נחלתו מהיורשים אין רוח חכמים נוחה הימנו, אלא יש להניח שתפול הירושה כפי חוקי התורה, כמבואר בהדיא בשו"ע חו"מ ויש ע"ז סימן בפנ"ע, וז"ל: סי' רפ"ב, שלא להעביר נחלה ממי שראוי לירש ובו סעיף אחד. א. כל הנותן נכסיו לאחרים והניח היורשים – אע"פ שאין היורשים נוהגים בו כשורה – אין רוח חכמים נוחה הימנו וכו'. הג"ה מי שצוה לעשות בנכסיו הטוב שאפשר לעשות, יתנהו ליורשיו, כי אין טוב מזה", עכ"ל [ומקורו בגמ' כתובות (נג.), א"ל שמואל לרב יהודה שיננא לא תהוי בעבורי אחסנתא מברא בישא לברא טבא עיי"ש, וע"ע במס' ב"ב (קלג:)], ועיי"ש בנו"כ דהטעם דהתורה זיכה את היורשים, ואין טוב יותר מאשר גזרה חכמתו יתברך ע"פ משפטי התורה. וא"כ איך מתיישב כלל על הדעת שעלה על רעיון רבינו להיות מעביר נחלתו – כנגד התורה – **מיורשיו שהיו אהובים עליו עד למאוד ונפשו היתה קשורה בנפשם**.

וממילא הרי אפי' אם יאמר האומר שבינו לבין אחיו הצעיר שררה אהבה עזה כאהבת דוד ויהונתן, **מ"מ הרי כ"ש וכ"ש ופשוט ביותר שאהבתו לחתניו ממלאי מקומו שליט"א היתה עשרת מונים אשר כל אחד יודע ועד שאהבם אהבת נפש כטבע אהבת אב לבניו, ואין שום סברא לחשוב שנגד החלכה והטבע היה עולה על דעתו להעביר מהם את נחלתו**, וזה פשוט ביותר, והמחכיש זאת הרי זה כמכחיש השמש בצהריים.

ונסיים במה שמספר אחד מהרבנים שליט"א בעיר מאנסי, שפעם השתתף באיזה שמחה יחד עם כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל בתחילת ימי כהונת כ"ק האדמו"ר

הצעיר, הרי אין שום יסוד בדבריהם שבונים עתה על הרגשים וסברות כרסיות.

והנה למרות שאין אנו יודעים תעלומות לב ומחשבות בני אדם, מ"מ באופן המתקבל על הדעת לפי קט שכלנו שזהו הילוך המחשבה של בני אדם, ננסה להתבונן ע"פ הנ"ל קצת יותר בשורשן של הדברים, איך הי' כ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל - בעמדו בשנות ה'תש"מ וה'תש"נ - מסתכל על העתיד של באבוב, ונבין כוונת קדשו במה שאמר שאולי ישתנה המצב "און איך האב מורא אז איך וועל נאך זיין ללעג וקלס".

הנה בוודאי היה רבינו מהר"ש מצפה ומייחל תמיד לקבל פני משיח צדקנו, ואכן היתה תפלתו שגורה בפיו שיזכה "צו דערלעבן משיח'ן". אך באופן שלא יזכה לכך, הרי שלאחר אריכות ימיו ושנותיו יהיה בנו הגדול ממלא מקומו. וזה פשוט וברור שבדיוק כמו שכ"ק רבינו מהר"ש קיוה ואיחל כלפי עצמו שיזכה לאריכות ימים ושנים, **אין שום סיבה לומר שלא קיוה ואיחל כן גם לבנו הגדול**, וממילא רצונו ומחשבתו של רבינו מהר"ש זצ"ל שגילה לפני הרבה אנשים במשך השנים, שבנו הגדול יהיה "יורשו וממלא מקומו", בפשטות היינו שיזכה גם הוא לנהל - אחריו - רבנות מפוארת כדכוותיה, ושיזכה גם הוא לישב על כסאו לכה"פ כמו איזה חמש עשרה/עשרים שנה כולם שוין לטובה, וכדרכו של עולם הרי ניתן לחשוב ולומר שזוכה בן להאריך ימים בכעשרים שנה לאחר פטירת אביו.

ועתה, קח נא את הדברים בשנים כתיקונן ועולם כמנהגו נוהג, ואילו זכינו שכ"ק רבינו זצ"ל הי' יושב על כסא אביו לאריכת ימים ושנים, הרי דבר פשוט הוא, שכל אותן עשרות השנים שכ"ק מרן רבינו זצ"ל יושב על כסא מלכותו, מי יהיו העומדים לימינו ועם מי

בעל פני מנחם מגור זצ"ל, ועלתה השיחה אודות הנעשה בשררת גור, והגיב כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל, בכהאי לישנא, "**עס גייט מיר נישט אין קאפ אריין, ווי קומט א ברודער איבערצונעמען?! עס איז דאך דא יורשים**", עכדה"ק. ודי בזה.

ישתמש להיות ציר אמוניו על דבר שליחות, לדרוש בתמידות לפני הבעה"ב והאברכים, לפני תלמידי המתיבתא והישיבה קטנה והת"ת, למסור הדברים בשם כ"ק האדמו"ר שליט"א, לעמוד בראש הקהלה והמוסדות, לפאר במסיבות ובמלו"מ ובעסקניות שונות, ובקיצור, מי יהי' האמצעי בין האדמו"ר לבין אלפי חסידיו, ועם מי ישתמש האדמו"ר על כל פסיעה ופסיעה בכל דבר הנוגע אל הכלל ואל הפרט, הרי בלי שום ספק שהוא יבחר בשני חתניו הגדולים ולהם יתן הכח ההרשאה לישא וליתן, וכל דבר הקהלה יעבור על פיהם, כדרכו של עולם אצל כל אדמו"ר ואדמו"ר בישראל אשר הם משתמשים בבניהם כיד ימינם לכל דבר, **וכמו שהיה באמת שהתייעץ והשתמש רק בחתניו כבניו.**

בנוסף לזה, הרי ה"ה לענין מינוי רבנים ודיינים בתוככי קהלותינו ברחבי תבל לכשיצטרך, מסתבר שכדרך העולם שיהיה הדין קדימה שייך מאז והלאה לצאצאי ונכדי כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל - בהיותם "דעם רב'ס קינדער" - קודם לשאר נכדי כ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל [כי כן סדר העולם, וכן כבר הוקבע ע"י רבינו מהר"ש זצ"ל בעצמו שבדרך כלל מינה מצאצאיו ויו"ח למינויים כאלו, ולא נתן המינויים לנכדי אביו אדמו"ר הקדושת ציון זצ"ל הי"ד].

וכמו שבמציאות ראו עיני כל העדה **שבכל עניני באבוב והמוסדות והמסתעף נתייעץ עם חתניו כבניו [ממלאי מקומו] שליט"א**, והן המה שנשאו בעול המוסדות כדרך שהיה הוא עושה אצל אביו, **ונתן להם לגמרי ההרשאה לישא וליתן בכל מוסדות באבוב.**

בינתיים יקום דור חדש של אלפי תלמידים וחסידים שיהיו דבוקים בכל לבם ונפשם ברבם ומאורם כ"ק רבינו זצ"ל, ובמשך אותן העשרים שנה יקבלו ההשפעה הרוחנית ממנו, וגם מאת שני חתניו להיותם יד ימין חותנם, שליחיו בכל מקום, ומביאי השמועה בשמו. במשך השנים הרי תיהפך הדבר למציאות ויהיה מושרש בלב כל החסידים ולא יהיה שום ספק וגמגום בדבר שההמשכה הטבעית

של כ"ק מרן זצ"ל הם ע"י חתניו, ושהם הם צריכים להיות ממלאי מקומו לאחר פטירתו [ובאמת מציאותן של הדברים הללו נכונים גם אם הי' זוכה להאריך ימים כשש ושבע שנים שזהו זמן מספיק שכל הקהלה תשנה את פניה וגדיים נעשו תיישים, רק כתבנו לחדד את הדברים ע"פ האמת בדרכו של עולם].

ועכשיו הגעו בעצמכם, האם עולה על הדעת לומר שכ"ק מרן מהר"ש זצ"ל ישאיר צוואה על אותו זמן – אחרי שבנו הגדול כבר היה האדמו"ר על חסידות באבוב בתכלית השלמות זה זמן ועידן ימים ושנים – שלא יהיה היכולת בידו להוריש גדולתו לזרעו אחריו כפי אשר ירצה, אלא יהיה מצווה ועומד לחזור ולשוב אל בית רבינו מהר"ש זצ"ל ולראות בשלום בנו השני [שבדרך אגב, הוא עוד צעיר בשנים מחתני כ"ק רבינו זצ"ל], ולקחתו למלא מקום אחיו, ולכ"ק אדמו"ר זצ"ל לא יהיה רשאי שיהיה לו המשכה ע"י זרעו?!

זאת ועוד, הרי במשך אותן שנים יתכן מאוד שבנ"ל היו תהיה להבן השני ביהמ"ד משלו בפנ"ע ששם כבר ישפיע על עדת מעריציו, והגם שמן הסתם היה נחשב כאח חשוב של האדמו"ר ויתכן שהיו מכבדים אותו לעתים לדרוש באיזה מסיבה וכדו', מ"מ הרי כמעט ולא יהיה לו השפעה בקרב תלמידי וחסידי כ"ק רבינו זצ"ל, כשמאידך גיסא חתניו כבניו ניהלו את הקהלה במשך כל השנים הללו והשפיעו עליהם מהודם, ויהיה פשוט בעיני כולם שהם ראויים וצריכים להיות ממלאי מקומו לאחר פטירתו. **א"כ היעלה על הדעת שאכן ראה כ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל לנכון לצוות שאז לא יכתירו ציבור תלמידי וחסידי כ"ק רבינו זצ"ל את חתניו אחריו, אלא את בנו השני, וכל כך למה, בשביל המטרה הכ"כ חשובה ונחוצה, בכדי שדוקא הוא – בהיותו גם הוא 'בן' לכ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל – יהיה אח"כ ההמשכה ה'יחידה' לבית באבוב ושלבנו הגדול לא יוכל להיות אח"כ המשכה ע"י זרעו אחריו...?!** הרי פשוט כביעתא בכותחא שדברים כאלו לא ניתנו להאמר כי

הם דברי הבל והבאי, וברור שמאז ימי החסידות לא תמצאו צוואה כזו משום אדמו"ר אחר בעולם [ולא בעולם החסידות בלבד, אלא גם בעולם הרבנות והראשי ישיבות], ואין הדעת סובלת כלל לומר כן על כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצ"ל, והדברים ברורים ומובנים לכל מבין ומשכיל[סה].

למעשה, בעוה"ר לא זכינו להסתופף בצל כ"ק אדמו"ר זצ"ל עשרות בשנים, כי מרוב התלאה אשר קראתהו במשך שנות חייו ובעיקר מפני גודל מסירות נפשו והשלכת נפשו מנגד למען בנין וקיום המוסדות הק' ולמען עשות צדקה וחסד להזולת, קפצה עליו הזקנה ולא זכה להאריך ימים על ממלכתו כמו אביו, רק בשארית כוחותיו ניהל עדת צאן מרעיתו לזמן קצר של פחות מחמש שנים, שנים במיעוט הכמות וברב האיכות.

אך במציאותן של דברים, הרי מחשבת ובקשת ורצון קדשו של כ"ק מרן רבינו מהר"ש זצ"ל **לא זזה ממקומה**, וא"כ איך איפוא נוכל לומר שהוא השאיר אצלנו את 'רצון קדשו' ש"קודם יהיה ר' נפתלי ואחריו יהיה ר' בן ציון", **אלא וודאי ישתקע הדבר כי הוא דבר בלתי מסתבר כלל וכלל, ואין שום מקום בעולם לומר שכן ציוה רבינו מהר"ש זצ"ל**, ובפרט כאמור שאכן גם המציאות היא כן שמעולם לא השאיר צוואה כזו שהיא כנגד הלכה וכנגד הסברא.

סה. וכמו שאנו רואים במציאות כהיום הזה בעמדינו כעשרה שנים אחר פטירת כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל, שבמחנה תומכי האח הצעיר **לא יזכר ולא יפקד שמו וזכרו הטהור**, ורוב רובם של צעירי הצאן אינם יודעים לומר דבר מגדלותו וקדושתו המפורסמת והנערצת בפי כל העולם אף בין אלו שלא נמנו מעולם על חסידי באבוב, אשר מרבים לדבר ולהעריץ מקדושתו הנשגבה, ואילו ילדים אלו אשר מתחנכים בבנינים אשר נבנו ע"י רבינו **במסירות נפש עצומה ובדם התמצית** לא שמעו מעולם איזה דבר תורה בשמו או איזה סיפור על מידותיו התרומיות או מופת ודבר פלא אשר התגלגלו מתחת לשולחנו מדי יום ביומו. **ובודאי ללא שום צל של ספק שזה לא היה רצון קדשו של רבינו מהר"ש זצ"ל** שאהבו בכל לב ונפש **והרבה לדבר בשבחו ובגדלותו ברבים**, ודבר שפתים אך למחסור.

[**וסברא** הנ"ל נשמע בבירור מא' מחתני כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל, הרה"ג ר' בן ציון בלום שליט"א, שאמר זמן מה אחר פטירת גיסו כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל בבהאי לישנא, "אילו הי' רבי לכה"פ כעשר שנים אז הי' מובן שחתניו כבניו שליט"א ימלאו את מקומו, אבל הרי הי' חולה", עכ"ד, **אולם להד"ם, כי ההמשכה הראשונה לא זזה ממקומה**].

וברור שכל **ההו"א לומר שכן היה 'רצון קדשו' נולד ונברא רק אחרי הסתלקות כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל**, כמו שאכן המציאות הוא, שמעולם לא ידע אף אחד לומר משמו של רבינו מהר"ש זצ"ל את ה'צוואה' הזו - ואפי' כבר לאחר פטירתו בשנת תש"ס, הגם שלכאורה היה מתבקש שתיכף ומיד עוד לפני הלוי' שיוודע לראשי הקהלה שיש גם 'רצון קדשו' כלפי הבן השני ולא יעשו דבר שיהיה מנוגד לזה, והדבר רק **נולד פתאום** אחרי "שבת בראשית" בשנת תשס"ה, כשכבר היה צורך להביא חיזוק למעמדו של הבן השני שליט"א, **וד"ל**.

☆ ☆ ☆

ובסיום ענין זה נציין, דכנידו"ד הוי העובדא בהרבנות דק"ק צאנז אחר הסתלקות **מרן רביה"ק הדברי חיים זי"ע**, ושם **נפסק הלכה למעשה דלא שייך ירושת שררה "לו ולא לזרעו"**.

דהנה לאחר הסתלקותו של כ"ק מרן הדברי חיים זי"ע, רצה בנו בכורו הגה"ק משינאווא זי"ע לישב על כסא קדשו של אביו הק' ולכהן פאר בק"ק צאנז והחזיק כי לו משפט הרבנות, אך אחיו הגה"ק מקרייז זי"ע סבר שהוא הממלא מקום קדשו באשר שנתמנה על ידי אבידם הק' לשמש ברבנות בגלילות צאנז [ועל כן נתכנה בשם "קרייזער רב"], החסידים ואנשי מעשה רצו שהגה"ק משינאווא יעלה על כס הרבנות אך רוב ההמון עם תמכו בהגה"ק מקרייז, והגה"ק משינאווא נשאר להתגורר בעיר צאנז, והיתה ענין הרבנות תלוי ועומד, ולאחר זמן עזב הגה"ק משינאווא את העיר צאנז.

כעבור זמן מה הוזמן הגה"ק משינאווא לשבות את שבתו בעיר צאנז לרגל ברית מילה אצל א' מקרובי המשפחה[סו] ונתכבד בסנדקאות, ואכן שבת בעיר צאנז. בעת סעודת רעוא דרעוין טרם שהמליך את השם יתברך באמירת "ד' מלך" וגו' כנהוג, פתאום פתח הרה"ק משינאווא את פיו הק' ואמר: "איך בין מוחל דאס רבנות פאר מיין ברודער במחילה גמורה", ומיד המשיך "ד' מלך" וגו'[סז]. כשחזר הגה"ק משינאווא לביתו שאל לו בנו הגה"ק רבי משה'לי משינאווא זצ"ל בתמיהה מדוע וויתר על ירושת הרבנות, ענה לו אביו הגה"ק משינאווא "לו ולא לזרעו" דהיינו שמחל את הרבנות רק להגה"ק מקרייז ולא לזרעו.

אחר פטירת הגה"ק מקרייז [ר"ח אב שנת תרס"ג] נסע הגה"ק רבי משה'לי משינאווא לעיר צאנז ותבע את הרבנות על סמך שאביו מחל רק "לו ולא לזרעו". ונשלחה השאלה להגאון המהרש"ם מברעזאן ז"ל ודן בזה ופסק שהרבנות שייכת לבנו של הגה"ק מקרייז הוא הגה"צ רבי ליבוש זצ"ל שאכן כיהן אחריו כאבד"ק צאנז.

ואחד מהטעמים שפסק המהרש"ם לטובת בנו של הגה"ק מקרייז הי' משום **דלא שייך ירושת שררה "רק לו ולא לזרעו"** דכיון דמחל לאחיו הרי נדחה אח השני מן השררה **וכיון דאידחי אידחי**, כי ירושת השררה עוברת לאח בין אחים, וכיון שנתמנה אחד מן האחים נדחו השאר לגמרי, והיא לו נדפסה בשו"ת מהרש"ם ח"ד סי' קמ"ג,

---

סו. הגה"צ רבי מרדכי דוד אונגער זצ"ל מצאנז חתנו של הרה"צ רבי משה'לי אונגער זצ"ל חתן מרן רביה"ק מצאנז זי"ע, שהי' מחסידי הגה"ק משינאווא.

סז. ישנם כמה נוסחאות בסיפור השתלשלות הדברים. חסידי שינאווא סיפרו שאחד מחסידי הגה"ק מקרייז הגיד להגה"ק משינאווא שפרסמו אודות המחלוקת בכתבי העת, אז אמר הגה"ק משינאווא שמכיון שכבר הגיע הדבר עד לחילול השם ח"ו אם כן מוכן הוא לוותר על הרבנות. וחסידי הגה"ק מקרייז סיפרו שהגה"ק משינאווא נתקשה בדברי זוהר הק', ואחיו הגה"ק מקרייז נחלה אז ל"ע, וכשהלך לבקר את אחיו ושאלו הכוונה בדברי הזוהר הק', וכשהשיב לו הגה"ק מקרייז הפשט, ומצא חן בעיניו ונתפעל מהבנתו, נענה ואמר אם כן הרי ראוי הוא לאותו איצטלא.

וז"ל, "לכבוד הרב הגדול החו"ב שלשלת היוחסין מ' מרדכי זאב הלברשטאם נ"י אבד"ק גריבוב, שאלה ברב אחד ששל"ח והניח שני בנים והי' סכסוך ביניהם בדבר הרבנות ושניהם היו ראוים לאותה איצטלא ומחמת מחלוקת עזב הבן הגדול הרבנות והלך לו לעיר אחרת ואמר אח"כ כו"כ פעמים בפני רבים שמוחל לאחיו הצעיר הרבנות במחילה גמורה "רק לו ולא לזרעו", ואח"ז של"ח ואחיו הנהיג עוד הרבנות איזה שנים ושל"ח ג"כ, ושניהם הניחו אחריהם בנים ראוים לנהוג משרת הרבנות, ועתה שואל למי שייך הרבנות, לבן אח הקטן או לבן אח הגדול מחמת שלא מחל הרבנות רק לו ולא לזרעו, וכו' ומלבד זה, **כיון שכבר מחל חזקתו לאחיו, כיון דאידחי אידחי**, ובזה יש אריכות דברים כמ"ש בחיבורי דע"ת סו"ס א' בסופו".

ענף ח'

בירור קלישות העדות על רצון קדשו של רבינו מהר"ש זצוק"ל שהובאו בבי"ד על אודות בנו הצעיר

עתה נבוא לבאר ולדון בשיטת תומכי האח הצעיר, אשר בנו יסודות טענתם על חמשה 'עדויות' שבאילו כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל צוה בפירוש אודות שררת בנו הצעיר

[א] 'עדות' הרה"ח ר' יודל אייזען ע"ה | [ב] 'עדות' ר' ליבוש ל. | [ג] 'עדות' ר' יצחק ש. ל. | [ד] 'עדות' ר' שמרי' צ"ב | [ה] 'עדות' ר' משה י. ע.

לפני שנביא דברי כל אחד ואחד מעדויות האלו, עד כדי שכל הקורא יראה בעצמו הסתירות והפירכות שבדבריהם, נקדים איזה הערות כלליות על כל המובא כאן בענף זה.

ראשית, שבבי"ד **נכשלו צד תומכי האח הצעיר ונתקשו מאד בהבחרת דברי כל העדות שיתאימו דבריהם ביחד.** כי יש שהעידו שמרן מהר"ש זצ"ל אמר שיהיו אדמורי"ם ביחד, ויש שהעידו שימלכו בזה אחר זה.

שנית, הלא הטעי"פ שלפי דבריהם נקלט בפלארידע בשנת תשנ"ח מכחיש כל דברי העדות הללו, **כי שם נאמר שלא דיבר עדיין בזה עם שום אדם, ועוד אמאי מהרהר הלוך ושוב איך לסדר הדבר הלא כבר צוה במפורש, וביותר אמאי מסיים שעדיין צריך ליישב את עצמו?!**, הרי לדבריהם כבר הזהיר באזהרה גמורה שיזכרו דבריו כדת מה לעשות...!

גם פשוט הדבר שהמשאיר צוואה ואח"כ משאיר צוואה אחרת, פשוט דנקטינן לשון אחרון, וכאן הרי כל העדויות הללו נאמרו לפני שנת תשנ"ח, וא"כ השיחה שהתקיימה אז מבטלת כל דברי עדויות

שהובאו, ושם בטעי"פ כבר הבאנו לעיל שאומר **שאינו מחליט שום החלטה**, הרי נשארנו בלי רצון גמור באיזה אופן לכבד את בן הצעיר, **ובכגון זה יהא מוטל בספק עד שיבא אליהו.**

שלישית, אם כנים הדברים שמרן מהר"ש זצ"ל דאג עבור שררת בנו הצעיר כל כך עד שכפל ושילש אזהרתו בזמנים שונים לכל הפחות במשך עשרים שנה, הרי המובן בזה שידע היטב שדעת הקהל אין מתאימים לגמרי עם המהלך שרוצה (לפי דבריהם), ועל כן חשש וחשב שיתכן שקהל באבוב יקבלו עליהם רק שררת בנו הגדול ואח"כ רק שררת חתניו, והבין שצריך לסדר שלא יארע כן. וא"כ ביותר תגדל התימה אמאי לא נתן לב בכל שנים הללו לומר הדברים לבעה"ב נכבדים פני העדה העסקנים המפורסמים שנקראו לעסוק בכל עניני הקהלה, או לכל הפחות למקורבי וידידי בנו הגדול שידעו באזהרה גמורה למלאות רצון קדשו, אשר ברור כשמש שהיו שומעים לקול דברו ועושים כל טצדקי שימולא רצון קדשו בשלימות. ועוד אמאי לא עלה אי פעם במחשבתו לצוות בפני שני עדים כשרים [שאינם מבני הקהלה, שהרי כל בני הקהלה נחשבים נוגעים בזה] שידעו לגלות רצונו כשיגיע הזמן, כי כל העדויות הם רק איך שאמר דבריו אלו **בפני עד אחד בלבד, ובצינעא**?!

יתר על זאת יש להתבונן, **שרק** אנשים אשר היו מקורבים אל הבן הצעיר מקדמת דנא הם אלו שזכו לקבל 'ידיעה נשגבה' זו, ולא מצינו אדם מעולם אשר אין לו קירבה יתירה עם הבן הצעיר שבא להעיד בבית דין או על כל פנים לספר על איזה הוראה מעין זו!

רביעית, אין לשכוח כל מה שסדרנו לעיל, שבמשך אותן השנים היו בעלי בתים נכבדים, עסקנים וזקני העדה, וקרובי המשפחה, ששמעו **מפורש** יוצא מפי כ"ק רבינו מהר"ש זצוק"ל, **ופרסמו הדבר בשעתם**, שכ"ק אדמו"ר זצ"ל יהי' הממלא מקום בלי שום הגבלה לא לשעתו ולא לבתר חייו, כדהבאנו לעיל. וכן אין לשכוח את שהבאנו מהתנהגות הבן הצעיר **עצמו** באותן השנים, שהיו מוכיחות

שיודע בבירור שההנהגה תעבור **ליורשי** אחיו הגדול כטבע העולם.

חמישית, פליאה על כל אחד ואחד מעדויות הללו, אמאי לא כתבו לעצמם זכרון דברים מה ששמעו, הלא לדבריהם 'הזהירם' מרן מהר"ש בכמה לשונות של 'אזהרות', והיה מוטל על כתפם אחריות גדולה מאד, ולא טרחו לכתוב לעצמם הלשון והאופן שאמר להם רבינו!!

ששית, אמאי לא באו א' מהם למסור דבריו, או לזקני העדה או לחתני רבינו מהר"ש זצ"ל או לכ"ק אדמו"ר זצ"ל או לחתניו כבניו שליט"א, וביותר מחג הפסח שנת תשנ"ט כשנפל מרן מהר"ש למשכב, והי' המצב חמור מאד וכסדר הרבו בתפלה ותחנונים לאור הסכנה ששררה אז, היכן האחריות שהוטל עליהם כ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל?! **ברור שכל מי שיודע שרבו בוטח בו ומוסר לו ידיעה נחוצה, לא יכבשנו בתוך מעיו, אולי ח"ו יארע לו איזה מכשול ולא יוכל למסור הדבר ולא יתמלא רצון רבו ח"ו.**

ולא זו בלבד שבימי חיי רבינו מהר"ש לא הגידו זאת, אלא אף לאחר פטירת רבינו מהר"ש, הרי הם ידידיו של בן הצעיר **אמאי לא הודיעו לזקני העם או למשפחת כ"ק אדמו"ר זצ"ל את אשר שמעו בבירור מפורש יוצא מפי רבינו מהר"ש זצ"ל אודות המצב של עתה?!** וגם בחדשים ובשנים שאחר זה לא סיפרו את מה שבלבבם אף שערערו וטענו שמקפחים את הרב הצעיר לא הוסיפו ידיעתם זו אפילו לסניף. והרי אף אחד מעדים הללו אינו בטבע שתקן ונחבא אל הכלים שלא הי' מעורב בתוך הפאליטי"ק של באבוב, הרי היו מעורבים בתוך כל הענינים שהי' בשנים הללו, **ואף פעם לא נשמע בתוך הפלפולים והערעורים שיש להם קבלה מפורשת!!!**

ועתה אחרי הקדמות האלו [אף שבעצם אין מן הצורך להאריך יותר ודי בזה] נגיש להציע דברי העדות שהביאו, ונראה עין בעין **שהכל דברי סרק אשר בשקר גמור יסודם.**

'עד' א':

תומכי האח הצעיר הודיעו בבי"ד שיש להם עד בדבר רצון רבינו מהר"ש זצוק"ל, ה"ה הרבני הנכבד הרה"ח ר' יודל אייזען ע"ה, ועבור זקנתו ותשות כחו קשה עליו להופיע בבי"ד, ולכן הם מביאים כתב - שהי' נדפס בכלי קאמפיוטע"ר, ונחתם בחתימת ידו. זמן הכתב הי' שלהי שנת תשס"ה [כשהי' כבר בן צ"ד שנה].

וזה לשון הכתב:

"אני הח"מ מאשר בזה כי כ"ק מרן אדמו"ר רבינו שלמה זצוק"ל אמר לי, כי רצונו שבנו הרה"צ רבי נפתלי ישב על כסאו, ואחריו ישב על כסאו בנו הרה"צ רבי בן ציון.

כאשר סיפרתי אז את הדברים לגבאי ביהמ"ד ר' שלמה ברוך ריגלער ע"ה, אמר לי שגם הוא שמע את הדברים האלה מפ"ק של רבינו זצ"ל.

אור ליום י"ג אב שנת תשס"ה לפ"ק

יודל אייזען"

חברי הבי"ד ראו לנכון לברר הענין כל צרכו, והחליטו שלקבוע הגדת עדות נחוצה כזו, אשר בה תלוי העתיד של קהל באבוב, לשמע אוזן תאבה נפשם מפיו ולא מפי כתבו, ואמרו לטרוח ולערוך ביקור בביתו. אחר דיון של שעות ארוכות על אודות 'מי ומי ההולכים' ש'לא יטרידוהו ויבלבלוהו יותר מדאי', ובאיזה אופן לדבר עמו שירגיש שנמצא בסביבה שקטה ורגועה, עלו הדיינים לביתו. אחר שיחה נעימה בצלילות הדעת, שאלוהו האם נכון הדבר ששמע צוואה מפי כ"ק מרן מהר"ש זי"ע בענין ההנהגה לאחר פטירתו, וע"ז הגיב ר' יודל, "הן אמת נכון הדבר, **שמעתי מפי רבינו מהר"ש, כי לאחר פטירתו יהי' בנו הגדול ר' נפתלי ממלא מקומו**", ועל השאלה מתי היה, אמר שזה היה בעת מגורי רבינו מהר"ש בקראו"ן הייט"ס (דהיינו בשנות התש"כ) והמשיכו הדיינים לשאול, **האם שמע פעם איזה הוספה בענין זה באיזה אופן שהוא**, על זה השיב בשלילה באומרו שרק **מה שהגיד הן הן הדברים אשר שמע ולא שום צוואה**

אחרת, ואמר, "כבר אמרתי **נפתלי און נאר נפתלי**". ואז רצה בנו להזכירו, ואמר "הלא אבא זוכר ששמע מרבינו מהר"ש זצ"ל שאחרי רבי נפתלי ימלא מקומו אחיו ר' בן ציון", השיב ר' יודל בברירות ואמר, "**לא שמעתי כך מעולם, רק מה שהגדתי זה שמעתי ותו לא!**", והוסיף ואמר, "**ר' בן ציון הרי היה אז ילד קטן**".

וכן חזר על זה אחר כך ר' יודל ע"ה לא' מנכדיו שנכנס אליו, "בני רוצים שאומר **א זאך וואס איך האב נישט געהערט, און איך וועל עס נישט זאגן**". גם באותו ערב כשהתפלל בביהמ"ד בית חיים יהושע סיפר להאברך שליוה אותו לביתו בכל יום, שבניו רצו שישקר ולא עלתה בידם.

בתום הביקור ההוא נתברר ונתלבן אצל הבי"ד ש'רצון קדשו' זה **לא הי' ולא נברא**, וציפייתם היחידה היתה להביא כתב מזוייף לבי"ד בחתימת ידו של אחד מזקני וחשובי אנ"ש. אולם גם תקוה זו לא התגשמה, דהרי לא עלה על דעתם שדייני הבי"ד יטריחו וישימו פעמיהם לבית ר' יודל הנ"ל.

אחר כמה חדשים בהגיע תור הטוען שלנו לסדר דבריו בבי"ד, וסידר דברי העדות שנשמעו כל הימים, שלא היתה אך ורק צוואה אחת שבנו הגדול ימלא מקומו בלי שום הגבלה, ציירף הטוען גם עדותו זו של ר' יודל ע"ה שאמר בפירוש ששמע שב"ק מר"ן זצוק"ל ימלא את מקומו, או אז נשמע מהצד השני שהם רוצים לחזור ולבטל דברי העד הזה כי עדותו לא היתה 'מדוייקת'... **כמובן שהי' בבי"ד גיחוך המביא לידי צחוק, דהלא כיון שהגיד שוב אינו חוזר...!**

לאחר איזה תקופה הביאו בבית דין את שלשת בניו של ר' יודל, גם פירסמו ברבים לפני חתימות התביעות מכתב משלשה בנים הללו, ובו נוספו פרטים 'חדשים', **וכל אחד בעצמו יראה ויבין בעצמו איך שעושים עצמם ללעג ולקלס בעיני הבריות**, ונעתיק כאן כמה סתירות על זה, ואידך פירושא זיל גמור כאשר יראה הקורא בעצמו.

לשיטתם, הזהירו רבינו מהר"ש, "מיט דאס לעבן בזה ובבא שיראה שכן יעשו, שיהיו שניהם ביידע צוזאמען, מה שנפתלי אינו יכול יעשה בן ציון". וכבר כתבנו התימה שבזה כי אם רצה מרן מהר"ש זצ"ל שבנו הצעיר יהי' לו שררה הי' לו למנותו על איזה דבר קבוע שזה יתנהג תחת שררתו, לא שיהא מתלי תלי ביכלתו של אחיו דהיינו שאם אחיו יוקשה עליו אמירת דברי תורה אזי יהי' שררת הצעיר אמירת ד"ת, ובאם יוקשה להנהיג ליל הסדר ברבים אזי ימלא הצעיר מקום אחיו בזה, וכדומה, ובשאר דברים לא ינהיג כלל כי זה יכול אחיו. וגם מי יחליט אם זה נקרא יכול או לא. ועוד, שהרי כתבו שאמר כן רבינו מהר"ש עוד בשנים קדמוניות, **וא"כ אמאי אמר מה שר' נפתלי לא יוכל לעשות, הרי עדיין הי' בריא אולם ואיש צעיר לימים ולמה לו לאב לצוות על זה?!**. גם במכתבו הראשון ליתא שם שישמשו ביחד ושמה שזה לא יוכל יעשה השני רק שמע שבתחלה ישב ר' נפתלי על כסאו, דהיינו שימלא מקומו בלי הגבלה בשעתו, וכותב שם שכן שמע גם ר' שלמה ברוך ע"ה, נמצא שמשנה ראשונה סותרת למשנה אחרונה, ושלמשנה ראשונה לדבריהם, יש שני עדויות. **ויש להבין איך הם מקווים שזה יהא עכ"פ נראה לעינים כמו עדות אמת...**

ובמה שכתבו שכשסיפר זה לר' שלמה ברוך ע"ה, ולפי הגירסא שאמרו בבי"ד שסיפר שכך אמר לו רבינו מהר"ש זצ"ל שאמר כבר כן לר' שלמה ברוך, אמר לו ר' שלמה ברוך ששמע כבר כן מרבינו, כבר העיד בזה בנו של ר' שלמה ברוך, ה"ה הר"ר חיים בן ציון הי"ו ששמע מאביו **שלא אמר לו רבינו מהר"ש זצ"ל כן**, ונמסר בפני הדיינים.

הם כתבו ששמעו כן פעמים רבות במשך השנים, וכמה תמיהות עצומות יש בדבר, ראשית, שמספרים ידידיו של א' מהבנים, ששמעו **ממנו** (בשנת תשנ"ה, בהיותו משמש את חותנו, שהי' חולה והתפלל בביהמ"ד דקהל אונגוואר בב.פ.), שסיפר איך שבשנת תשל"ז לפ"ק כשנכנס עם אביו לפני הבר מצוה שלו אל כ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל, אחר גמר קריאת הפתקא

ובירך ואיחל להם ברכות מרובות לרגל המאורע, שאל רבינו מהר"ש זצ"ל את אביו הרה"ח ר' יודל הנ"ל, "הנה **נפתל'טשי שלי הרי הוא הממלא מקום שלי, אנא האם יש לך עצה איך לסדר איזה משרה אודות בני בן ציון?**" וכשמוע אביו ר' יודל באיזה ענין רבינו רוצה לשוחח עמו עתה, שלח את בנו הילד מן החדר והם המשיכו לדבר זמן מה. והתימה בכפליים, ראשית, אמאי לא גילה זאת להדיינים ששמע בעצמו מפורש יוצא מפי רבינו שבנו הגדול יהי' ממלא מקומו בפשיטות בלי שום הגבלה, ורק מסופק מה לעשות עם בן הצעיר?! ושנית, הרי כשסיפר זאת בביהמ"ד הנ"ל הי' כבר סוף ימיו של רבינו מהר"ש זצ"ל, ואיך לא הוסיף אז לומר "הן אמת ששמעתי כן בצעירותי, אבל זה שנים מרובות שאבי מספר לי ולאחיי שרבינו אמר לו כמה פעמים באזהרות מרובות שאין האדמורו"ת לחלוטין של ר' נפתלי אלא יש לו או שותף או הגבלה שאינו מוריש ליורשיו"?!

שנית, כי בתחלת שנות אדמורו"ת כ"ק אדמו"ר זצ"ל הי' בן זה רגיל לישא וליתן עם חביריו בנושא הרב הצעיר, ותמיד הי' על שפתיו שרואה **שבכדי שיהי' להרב הצעיר איזה מעמד סוף כל סוף יצטרך לעזוב הקהלה ולבנות לו חסידות בפני עצמו**, ולדעתו בודאי ילכו עמו חבורה ממקורביו וכו', **ואף פעם לא מיחה לומר שיש לו קבלה מאביו!**

ושלישית, כי לאחר 'שבת בראשית' הידוע אמר א' מהבנים לאברך אחד אשר הלך להסתופף במחיצת חתני רבינו זצ"ל בזה"ל, "**יעדער קען גיין וואו ער וויל, איינער האט ליב קעיק און איינער האט ליב טשאקאלאד!**" ואם כדבריו כן הוא ששמע מאביו הרבה פעמים במשך כל השנים ששני בניו המה יורשים, "און ביידע צוזאמען, וואס נפתלי וועט נישט קענען טוען זאל בן ציון טוהן", אזי עכשיו שעומד בשבת בראשית, היה עליו למחות ולומר "מי כמוני יודע האמת, הרי אתה עובר על צוואת רבינו, כמו ששמעתי "הרבה פעמים" מאבי", ואיך יכול לומר בניחותא שכל אחד יכול לילך כפי

אשר תאוה נפשו?! שמא הסיבה משום שאז הי' 'רצון קדשו' של רבינו מהר"ש זצוק"ל דבר שלא בא לעולם וטרם בדו זאת מלבם לפיכך לא ידע לספר כזאת...? והאמת עד לעצמו!!!

כשהגיעו שלשה אחים הנ"ל לבי"ד, בקשו הדיינים ששנים ימתינו בחוץ וברצונם לשמוע מכל אחד ואחד בלבדו. בין השאלות ששאלו הדיינים את הראשון לעמוד על בירור ואמיתות הסיפור, שאלוהו אם אביו או הוא מסרו הדברים למישהו. ענה ואמר שמלבד מה שאביו סיפר שהגיד לר' שלמה ברוך, אין לו ידיעה שאביו סיפר לעוד אחד, וכן הוא בעצמו לא מסר עדות זו לשום אדם, **ותשובה זו עורר תמיהה רבה בעיני הדיינים.** וכן אירע עם הבן השני, שהשיב שהוא לא מסר וכן אין ידוע לו שאביו מסר הדברים. והדיינים הביעו תמיהתם על כל הנ"ל. ובהגיע תור אח השלישי ליכנס, ענה שאכן מסר הדברים לאיש אחר, וכששאלוהו הדיינים למי מסר לא רצה לענות, עד שהטוען של צד האחר ציוה עליו באמרו שצריך לענות. אז חזר בו ואמר **"לא מסרתי לשום איש"** ועתה אנו שואלים את הקורא הכי לכגון דא 'עדות' יקרא...?! שומו שמים! 'עד' אשר תוך כדי אמירת עדותו כאשר חוקרים את עדותו חוזר בו ומשנה בדיבורו הכי על עדות כזה בונים 'צוואה' ו'רצון קדשו'?!?!?

☆ ☆ ☆

אחר שנוכחנו לדעת אמיתותן של דברים, ראוי לציין דידוע שאין דבר שקר שאין בו שמץ אחד של אמת, וכן חזינן גם ממכתב זה שיש בו שמץ אחד של אמת שכתבו בזה"ל, "וידוע ומפורסם אצל כל מכיריו של אבינו ע"ה, שמדת האמת היתה נר לרגליו, ואילו יהבו לי' כל חללי דעלמא לא משני בדיבורי'". והוא אמת ויציב, כמו שראינו כשבאו אליו חברי הבי"ד **ואף שהיה חלוש וזקן לא הסכים לשנות בדיבורו**, ואמר רק מה ששמע מרבינו מהר"ש, **"ער האט געזאגט נפתלי, און נאר נפתלי"**, ולא הועילו אף כל תחנוניהם והפצרותיהם.

ובכן נסכרו פי דוברי שקר, ובעל הבו"ש אע"פ שישב בבי"ד וראה ושמע בעצמו כל הנ"ל במו עיניו ואזניו, אינו מתבייש להוסיף שקר על שקר ולפרסם דברים בדויים כאלו.

☆ ☆ ☆

'עד' הב':

ר' ליבוש ל. נ"י, העיד שיש לו "צוואה" מאת כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל, כי **הבין** מאת כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצ"ל בעת ששח עמו בפלארידע, שרוצה ששני בניו ינהגו באדמורו"ת ביחד, ואף על פי שהוא **לא הבין** איך יכול זה לעבוד במציאות, מ"מ כך **הבין** שהוא רצון רבינו מהר"ש זצ"ל.

והנה כבר הובא למעלה בענף ו' מה שמרן מהר"ש סיפר שמפצירים בו שיכתוב, ושגם המשב"ק שמע המשא ומתן שמבקשים ממנו שיכתוב, ושרבינו זצ"ל סירב בכל תוקף, ממילא אין נאמנות למה שמספר. שנית, כבר הארכנו להציג הדברים כהווייתן, שכל בר דעת הקורא והשומע תוכן השיחה שבטעי"פ, **נוכח לדעת שבודה מלבו דברים שלא אמר כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצ"ל מעולם**, ותמה תמה נקרא, **הכי לזאת יקרא 'עדות'?! על עדויות כאלו מבססים 'רצון קדשו' ומפקיעים זכויות היורשים האמיתיים?!?!** וכבר הבאנו לעיל שכ"ק אדמו"ר זצ"ל הגיב אחר שמיעת השיחה, "איך וועל קיינעם נישט וויי טוען", וכן העיד הרב החסיד ר' משה מאיר איינהארן שיחי' בבי"ד, כי אחר קריאת הנכתב מהטעי"פ, לא הבין שיש כאן שום משמעות של אחריו או של שותפות באדמורו"ת. גם אחד מהשלישים הגיב, **"אינני רואה כאן שום עצה ורעיון למעשה"**, וכפי שכבר הארכנו שם. הרי שגם עד זה אין לו שום משמעות ותוקף.

☆ ☆ ☆

'עד' הג':

עוד הובא בבי"ד א' מבני הקהלה ר' יצחק ש. ל. נ"י, שלא הי' לו שום מינוי כלל בהנהגת הקהלה וגם לא בהנהגת המוסדות, לא מינוי גשמי ולא מינוי רוחני, ומעולם לא שמענו שיתייעצו אתו מישהו לא בעניני גשמיות ובודאי לא בעניני רוחניות, רק היה אחד - בין הרבה משמשים בקודש - אשר זכה לשמש את רבינו במאכל ובמשתה וכדומה בדרך כלל בעת ששהה רבינו מחוץ לעיר במקומות נופש.

וזאת אשר הגיד: שכאשר נסע בכל חורף עם כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל לאיזה מקום נופש, היה פעם באמצע הטיול שהתחיל מרן מהר"ש זצ"ל לשוחח אתו, ואמר, תודה לא-ל על החסדים שזכה אחר המלחמה לבנות ביתו ולראות דור של ת"ח והזכיר שמות חתניו והמשרות שחילק להם, והמשיך לומר, "הרי עולם כמנהגו נוהג, בני רבי נפתלי צבי יהא הממלא מקום, ואח"כ עולם כמנהגו נוהג יהיה בני ר' בן ציון. תזכור מה שאני אומר, ותזכרהו היטב!" ואח"כ המשיך לטייל, עד כאן דבריו.

כשנשאל מאת הדיינים אם רשם הדברים לעצמו, ענה שידע ש'יזכור' הדברים היטב ולא הי' 'צורך' לכתבו. וכששאלוהו הדיינים אם מסר הדברים לאחד מגבאי הקהלה או ממשפחת הרב, **השיב בשלילה.**

ונעיין קצת במה שמספר. ראשית, היעלה על הדעת שמרן מהר"ש לא יבחר בראשי הקהלה, בגבאים, בראשי המוסדות, בחשובי העדה, תלמידי חכמים או אנשים חכמים וידועים שיש להם נסיון בהנהגת ענינים ציבוריים כו', **כי אם באברך שאין לו שום מעמד ובו יתלה העתיד של ממלכת בית באבוב?!?!** הלא אם באמת הי' בדעתו למסור 'צוואה' כעין זו, הכי לא הי' לו איש מהימן ונשוא פנים מזקני אנ"ש או עכ"פ אחד מחשובי אנ"ש שיש לו השפעה רוחנית על כל הקהלה, למסור דבריו כדי שיתקבלו הדק היטב לאחר פטירתו?

זאת ועוד, הלא האברך הזה נמנה מאז ומתמיד מאותן שאהדו את הבן השני, ובכל עת מצוא השתדלו ליתן התקדמות למעמד בן השני בקהלה, ודבר שפתים אך למחסור שמי ששם מטרה זו נגד עיניו מקוה ומחכה אולי ישמע מאת כ"ק מרן מהר"ש זצ"ל דבר מה בענין זה אשר קרוב ללבו, ויש מקום גדול לומר שסיבב איזה שיחה מענין לענין באותו ענין, עד **שנדמה לו** ששמע כן 'מפורש', וכאשר בתחלה חשב אולי כן הי' לבסוף כבר נחקק בזכרונו בברירות שאכן כן 'שמע'!

ובזה מובן היטב מדוע **לפעמים סיפר ששיחה זו התקיימה במקום נופש "קאליפארניע", ולפעמים אמר שהי' אז במדינת "שווייץ"**. לכמה אנשים אמר שהוא שאל את רבינו לשמוע חוות דעתו בענין ההנהגה לאחר פטירתו, ולאחרים אמר להיפוך שרבינו בעצמו פנה אליו לגלות חוות דעתו בזה, ומדנפשי' לא שאל כלום, **וכמעט לכל א' סיפר מעשה אחר...!!!** וכן כשנשאל בבי"ד, מתי שמע צוואה זו אם לפני עשר שנים או לפני עשרים שנה או לפני שלשים שנה, **לא מצאה ידו די השיב, באומרו שנשכח 'פרט זה' מזכרונו...!** גם כאשר שאלוהו בבי"ד שיגיד איזה עוד משמשים הצטרפו אז באותה נסיעה או שאלה חשובה אם הרבנית ע"ה היתה באותה שעה עמהם, **לא הי' לאיש מענה בפיו...!** וכן על הרבה שאלות שנשאל מאת הדיינים שליט"א **השתמט אנה ואנה ולא הי' יכול לענות**, ורק דבר זה נזרק מפיו, **"אינני זוכר בבירור"**. כשנוכחו הדיינים לראות את אשר נעשה לפניהם נתפלאו מאד, **והם הביעו את תמהונם הלזאת תיקרא 'הגדת עדות'?!?! ורגלים לדבר שלא היו דברים מעולם!**

☆ ☆ ☆

'עד' הד':

ר' שמרי' צ"ב נ"י, סיפר שבשנת תשד"מ, בערך בימי חג השבועות קראו רבינו מהר"ש זצ"ל שיבא לביתו בערב שרצונו לשוחח אתו באיזה ענין. ותיאר בפני הבי"ד איך שרבינו רצה לדבר

אתו דוקא בה"קוויטל שטוב" בקומה התחתונה שבביתו ולא בקומה שני' כאשר הי' פעמים מרובות כשעלה לדבר בעניני קובץ כרם שלמה, ושהיתה אז כל הקומה ריקן בלי עוברים ושבים כרגיל בכל ערב. והנה רבינו דיבר אליו כדברים האלה, "תשמע מה שברצוני לדבר עמך, אי"ה אאריך ימים ושנים, אחר אריכת ימים שלי יקח ר' נפתלי קוויטלעך, אבל הרי יש לי שני בנים, ברצוני שבאותו זמן יהי' בני ר' בן ציון במדריגה העליונה ששייך, בין בכיבודים בין בכל ענין ששייך", והי' משוחח הלוך ושוב. והמשיך ר' שמערל לומר "אינני זוכר הלשונות בדיוק כי הרי עברו יותר מכ"ה שנים, אבל תוכן השיחה הי' איזה דוגמאות ממעמד העליון ששייך, באמצע התבטא כעין ראב"ד, ובתוך הדברים המשיך לשבח את כשרונות בנו הצעיר, והוסיף לומר מה שר' נפתלי לא יוכל לעשות יעשה ר' בן ציון, והמשיך לומר אני אדבר עם שני בני בנוגע לענין זה, אדבר לבן ציון, ואזהיר היטב את ר' נפתלי שזהו רצוני, ושאני רוצה שיציית לדברי אלו". והמשיך ר' שמערל להגיד להדיינים ששאל את רבינו מהר"ש, הרי אף אם זה יסתדר בין האחים, עם כל זה מדרך העולם שיהיו מחרחרי ריב שיפריעו, אבל רבינו עמד בשלו ששייך להסתדר. עוד הגיד שמכל השיחה הי' ברור שהי' בנפשו שהקהלה לא תתפרד. ולפי דבריו למחרת בערב ראה את רבינו מהר"ש מטייל עם בנו הצעיר ברחוב ומשוחח אתו באריכות, והי' נראה לו שמדבר אתו בענין זה.

הדיינים שאלוהו אם כשאדמו"ר מהר"ש דיבר עמו כה בפרטיות, האם גם דיבר עמו אודות אחר אריכת ימיו של רבי נפתלי, השיב **שלא דיבר עמו כלל בענין זה.**

על שאלת הדיינים, למה קרא רבינו מהר"ש דוקא אליו למסור ידיעה נחוצה זו, ענה שלא הבין מדברי מרן מהר"ש איזה רמז לבאר את זאת, אך מעצמו חשב כי זמן מה לפני זה נפטר צדיק ומנהיג א', ובנו הגדול מילא מקומו ובנו הצעיר לא עלה בידו רק ההנהגה באיזה ביהמ"ד לעצמו, **והבין ר' בן ציון שכן יעלה גורלו אחר**

אריכת ימיו של אביו, וכיון שרבינו מהר"ש רצה שלא תתפרד הקהלה, חשב ליתן לו מעמד חשוב בכדי שישאר, ומחמת שר' שמערל הי' ידידו הקרוב והאהוב ביותר לכך דיבר אתו שהוא יוכל לפעול אצל הבן הצעיר **שישאר בהקהלה.**

על שאלת הדיינים אם מסר הדברים לזולתו, ענה **שהוא לא גילה אף לידידו הרב הצעיר**, רק שסיפר לאחיו הגדול שרבינו מהר"ש דיבר אתו אודות העתיד, ושבערך חצי שנה אחר פטירת רבינו מהר"ש גילה השיחה לבניו. לאחרים לא סיפר הדברים עד אחר שבת בראשית הידוע. עד כאן תוכן דבריו.

אם כנים הדברים, הרי כאן מימרות חזקות למה שהוכחנו לעיל בראיות חזקות, ולאפוקי משקרידהם. חדא שהם אומרים שדבר 'פשוט' הוא זה עשרות שנים שאחר בן הגדול ימלא מקום הבן הצעיר וכן 'פשוט' ושכן 'דרך העולם', ואילו כאן עומד ומעיד **אחד מאוהדיו המובהקים** שבשנת תשד"מ הי' פשוט **להבן הצעיר בעצמו** ולאביו כ"ק מרן מהר"ש זצ"ל **שהבן הצעיר לא יכהן באדמורו"ת במקומו** ואין לו ברירה רק לפתוח ביהמ"ד **במקום אחר.**

שנית, אם רבינו מהר"ש רצה בכל תוקף שהקהלה לא תתפרד, ולכך המציא שידבר עם בנו הגדול שיסדר משרה עבור בנו הצעיר, מדוע דיבר הבן הצעיר בשנות התשנ"ו עם ר' חיים יהושע באב"ד אודות סידור דירות עבור עדת מעריציו שיוכל לפתוח קהילה כמובא לעיל בפרק דעת רבינו מהר"ש זצ"ל, וכן הי' מפורסם המדובר בין בני ר' שמערל **שהם מוכנים לעזוב את באבוב בבארא פארק**, וליסע אתו עמו לסטעטן איילענד. **אמאי לא מחה ר' שמערל שזהו כנגד רצון קדשו של מרן מהר"ש...?!?!**

הערה אחרת על תוכן הדברים, הרי מספר שמרן מהר"ש ידע והוא גם העלה דבר זה עלי שיחתם שיש מחרחרי ריב בקהלה, וכי לא הי' מוטב שיקרא אסיפה של עשרה בעלי בתים או אפילו שלשה, ובפרט שיהיו מאוהדיו של כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל, ויזהירם שכן רצונו, ופשוט וברור שכל אחד מאנ"ש היו מוסר נפשו למלא רצונו?!

גם תמוה מאד מה שצוה שמה שר' נפתלי לא יוכל לעשות יעשה ר' בן ציון, הלא בשנת תשד"מ **לא עלה על הדעת שר' נפתלי יהיה חלש ולא יוכל לעשות הכל**, למה לו לשוחח מזה כלל?!

והתימה הגדולה, מדוע לא מסר הדברים להדומ"ץ מיד אחר פטירת מהר"ש זצ"ל והסתיר ידיעה זו מן כל העסקנים על משך של כמה חדשים?!, הרי לפי דבריהם לא ניתן להבן הצעיר המעמד העליון השיך בין בכיבודים בין בכל ענינים ועוברים על 'רצון' רבינו מהר"ש זצ"ל!

גם יפלא שכבר הבאנו לעיל בענף ב' מה שסיפר הרה"ח הנכבד ר' דוד גרינצווייג ע"ה שבשנת תשנ"ב קראו רבינו מהר"ש לדון באסתפקתא מה לעשות עם בנו הצעיר, והשיחה היתה שכ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל יהי' האדמו"ר וצריכין לסדר איזה משרה להבן הצעיר, ודברים אלו לא הוחזקו בסתר אלא **סיפרם ברבים בשעתם**, וצ"ע מהו הדאגה, **הרי כבר סידר הכל עם ר' שמערל ועם שני הבנים בעצמם ובטוח שהכל יהי' מסודר...?!**

☆ ☆ ☆

'עד' החמישי:

הרה"ח ר' משה י. ע. נ"י סיפר לפני הדיינים ששמע פעם מאת מרן מהר"ש זצ"ל שהי' מתרעם באיזה ענין ואמר, "וכי אינם יודעים שבתחלה יהי' נפתלי ואח"כ בן ציון?".

הנה זה פליאה עצומה, כי ר' משה הי' עוסק תמיד בעניני הקהלה עם שאר עסקנים זקנים וצעירים, והנושא של שני האחים לא מש מעל שלחנו, **ומעולם לא נשמע ממנו מימרא זו במשך השנים**, ולא זו בלבד אלא **גם נשמע ממנו ברבים להיפוך**, שבתוך ימי השבעה של כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל, אמר בשיחה בביהמ"ד ששמע מאדמו"ר מהר"ש שבעת אשר בנו הגדול ימלא מקומו, **ידאגו להקים איזה ביהמ"ד לבנו הצעיר**, ופרט לדוגמא כמו בשכונה החדשה ב"נידריגער פערציגער גאסן"!!! וכן נשמע ממנו

ברבים בשבת קודש פ' וישב שנת תשס"ב בקרית באבוב בארץ ישראל במסיבת שבע ברכות במשפחת איינהארן, כשכבר עברו כשנתיים מאת פטירת רבינו מהר"ש זצ"ל, **שצריכין לעסוק לסדר ביהמ"ד עבור הרב הצעיר כי כן שמע מאת רבינו מהר"ש!!!** וזה ברור שלפי זה הרי אחר שיעזוב המקום, וביני לביני יקום דור חדש אשר לא נתגדלו עמו ולא מכירים אותו, בוודאי לא יחזרו לקחתו למנהיג הקהלה באותו זמן שבמשך כל השנים שעברו שמשו חתני כ"ק אדמו"ר זצ"ל בשליחותו, וכנתבאר כל זה לעיל.

כשגמר ר' משה למסור דבריו לפני הדיינים ויצא, הגיב א' מהשלישים שליט"א כי בעת שעברו קהל באבוב לחתום התביעות, הגיע תור ר' משה הנ"ל לבוא לפניו, וסיפר ששמע מאת רבינו מהר"ש זצ"ל שאמר שאחר אריכת ימיו ישמשו בניו כשני פאליציאנט"ן, רק שר' נפתלי יגדל במשרתו על אחיו הצעיר, ותמה הדיין הזה שהוא פלא **שלא אמר אז ששמע כדברים האלה מאת רבינו מהר"ש זצ"ל!!!** ולעומתו ענה דיין אחר מהשלישים שליט"א, שלפני איזה שנים שהה בימי הקיץ בארץ ישראל בעיר ערד ושם שהה ג"כ ר' משה הנ"ל, וכמובן שמשיחה לשיחה נתגלגל הדבר לשוחח מהמתרחש בקהל באבוב ושאל הדיין את ר' משה אם הוא שמע בעצמו איזה דבר מרבינו מהר"ש בזה. ואז השיב **שהוא בעצמו לא שמע כלום!!!** ודי בזה.

והנה כשהובאו חמשה עדויות אלו לבי"ד, אמרו הדיינים, הרי נבוכים אנו מה הי' רצון קדשו של כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצ"ל אודות בן הצעיר, כי ר' ליבוש מעיד שישמשו באדמורו"ת ביחד, ר' יצחק ש. ל. ור' משה ע. מעידים שבימי ר' נפתלי לא ישמש כלום רק אחריו ימלא מקומו, ר' שמערל צ"ב אינו מעיד שימלא מקום אחיו הגדול ואינו מעיד שינהג באדמורו"ת ביחד עם אחיו, אלא שיהי' לו המשרה הכי גדולה ששייך, ור' יודל אייזען מעיד רק על רבי נפתלי, ובניו מעידים שבחיי אחיו הגדול יעשה מה שר' נפתלי אינו יכול לעשות, ואחר פטירת אחיו ימלא מקומו, והדיינים דרשו מב"כ תומכי

האח הצעיר, "**אנא תסדרו הדברים להסביר לנו מה היה רצונו"...!** ותומכי האח הצעיר נסתבכו מאד בזה, וניסו לתרץ בכמה אופנים ובשנויים דחוקים, עד שאחר כמה ימים 'חידשו' **[כאילו יכולים לסדר ולייצר את ה'אמת' כפי שעולה על לבם]** שבעצם רצה שבחיי אחיו הגדול לא ישמש בן הצעיר באדמורו"ת בכלל, רק אחר פטירת האח הגדול ימלא בן הצעיר מקומו וידחה לחתניו לגמרי מירושתו, אך כאשר ראה שיש מבאי ביתו ומבני ביתו של כ"ק אדמו"ר זצ"ל שיבלעוהו חי, הוצרך לחזק את זאת באמרו שישמש מיד באדמורו"ת ביחד. ודבר זה מלבד שהוא בעצמו מוקשה, **שהרי מי שמשנה דעתו ורצונו, עליו לחזור ולקרוא לפניו אותן שגילה להן דעתו שמתחלה יהי' רק ר' נפתלי, ולחזור ולהזהירם בפירוש שיש כאן חזרה וששינה דעתו ורוצה שישמשו ביחד.** וחוץ מזה, עדיין טרחו להעמים כוונה זו בכל העדויות, כי לא היו הדברים מתאימים לפי הזמנים המוקדמים והמאוחרים. **והגיחוך והצחוק עולה מאליו, דהלא אפילו לפי דבריהם העדויות מכחישים זה את זה עד שאין צורך להכחישם...!!!**

העולה מענף זה שאין אפילו צל של ספק קלוש שכל העדויות בנוגע הנהגת בנו הצעיר של רבינו מהר"ש זצ"ל **כולם מופרכים לגמרי ומזוייפין מתוכם, והם בטלין ומבוטלין לא שרירין ולא קיימין.**

ענף ט׳

דברים בדויים שניסו לפתות בהם את הציבור

כאמור לעיל, ניסו בני המשפחה (מזוו״ש של רבינו מהר״ש זצוק״ל) וידידי בן הצעיר להוציא קלא דלא פסיק, כאילו דעת ורצון רבינו מהר״ש זצ״ל הוא שאחר אריכות ימיו של בנו הגדול, ימלא מקומו אחיו הצעיר. ונעתיק בזה שיחה שהשמיע חתנו הצעיר של רבינו מהר״ש זצ״ל - הגרב״א הורוויץ שליט״א, בשילהי חודש אלול שנת תשס״ז, בדרשות שנאמרו בביהמ״ד הגדול לפני חתימות התביעות, וזה לשונו בתוך דבריו [והננו מעתיקים בלשון יודיש אות באות]:

לאמיר זיך דערמאנען אביסל, יעדער פון אונז ווייסט גאנץ גוט, אז מ׳האט געפרעגט א באבובער חסיד דרייסיג יאר צוריק... פינף און צוואנציג יאר צוריק... צוואנציג יאר צוריק... צען יאר צוריק... פינף יאר צוריק... דריי יאר צוריק... וואס וועט זיין דער עתיד אין באבוב, וואס איז דער סדר הדברים. אוודאי, איידעלע אידן רעדן נישט וועגן דעם, טראכטן נישט וועגן דעם, המהרהר אחר״י רבו, אבער יעדן איז געווען פשוט כביעותא בכותחא וואס דער סדר הדברים וועט זיין, נישט פאר פופציג פראצענט עולם און פאר זעכציג פראצענט, פאר זיבעציג, פאר אכציג, פאר ניינציג, פאר הונדערט פראצענט פונעם עולם. פארוואס איז אזוי געווען, קודם כל, שכל הפשוט האט אזוי געזאגט, דער עיקר סיבה איז געווען, ווייל ווער ס׳איז געווען די אלע מענטשן דארט במחיצתו פון דעם שווער ז״ל, האבן געוואוסט בלי צל של ספק, דאס איז זיין בפירוש׳ער רצון, און דאס איז אריבערגערינען צו דעם גאנצן עולם, ס׳האט יעדער געוואוסט, האט געזען במשך צענדליגע יארן, יעדער ענין, יעדער דבר קטן וגדול, האט דער שווער זיך אדורכגערעדט מיט די ביידע זין, להבדיל בין חיים לחיים, אזוי״ו מ׳זאגט, צענדליגע יארן...

דער שווער ז״ל האט נישט געדארפט זאגן קיין צוואה, ווער ס׳איז געווען דארט, עטס זענט אלע געווען דארט, מ׳דערמאנט זיך נאר אביסל, מ׳האט געוואוסט, מ׳האט געלעבט אזוי, אזוי איז געווען דער

חיי יום יום, אז די הנהגה, בבוא העת, וועט זיין פאר די צוויי ברידער בזה אחר זה, להבדיל בין חיים לחיים, און דאס איז די גרעסטע צוואה.

אבער אעפ"כ וויל איך מגלה זיין פאר'ן עולם א זאך וואס אפשר נישט יעדער איינער ווייסט, דער שווער ז"ל האט יא גערעדט צו די קינדער אפן, וואס וועט זיין, און וויאזוי ס'זאל זיין, נישט איינמאל און נישט צוויי מאל, ער האט געזאגט דעמאלט אן אינטערעסאנטע זאך, ער האט געזאגט ער האט א הוראה פון זיין טאטן, א הדרכה אויף דעם ענין, ווי דער קדושת ציון האט געזאגט פאר זיינע זין, אז ס'געפעלט אים זעהר שטארק, אזוי האט ער געמאכט א שמועס, אז ס'געפעלט אים זעהר שטארק די מקומות וואס ווען דער טאטע איז אוועק, ס'איז געבליבן אפאר קינדער, זענען אלע קינדער געבליבן צוזאמען, מ'האט נישט צוטיילט, מ'איז געבליבן וואוינען צוזאמען ... אינטערעסאנט, ער האט אנגעכאפט בדרך משל, האט דער קדושת ציון אנגעכאפט דעמאלט "גער", האט ער געזאגט, אז ס'געפעלט אים זעהר שטארק, עטליכע ברידער, אלע תלמידי חכמים, גרויסע ערליכע אידן, און מ'וואוינט צוזאמען, און מ'איז צוזאמען מיט'ן רבי'ן, אפשר יא געווען טייל בני המשפחה וואס האבן זיך אנגעטיילט, געמאכט אן אייגן קרעמל, אבער נישט דער נאמען, דער נאמען איז געבליבן איינס, און דער נאמען איז געבליבן גאנץ, דאס האט דער קדושת ציון געזאגט פאר זיינע קינדער, דער שווער האט דאס איבערגעזאגט, אז דאס איז געווען א הדרכה, זיי האבן אלע געזען דערין, ער האט נישט געזאגט בחינם, א הוראה און א הדרכה.

דער שווער ז"ל איז געגאנגען, ער האט גערעדט צו ביידע זין, זה שלא בפני זה, דער שוואגער, דער רב ז"ל, יבל"ח דער שוואגער דער רב זאל זיין געזונט, ער איז געגאנגען נאכאמאל, ער האט איבערגעזאגט פאר איינעם וואס האט געזאגט פאר'ן צווייטן דעם זעלבן שמועס, כ'וויל איבערזאגן לשון קדשו, ער האט געזאגט אזוי, "כ'האב געזאגט פאר ר' נפתלי - איך לייג צו ר' - אז כ'וועל דיר

זאגן, אז כ'האב אים געזאגט, כ'וועל אים זאגן, כ'האב אים געזאגט אז כ'וועל דיר זאגן, אז ער האט געוואלט אז איינער ווייסט, אז ער האט געזאגט פאר'ן אנדערן אז ער ווייסט, אז ביידע ווייסן, אז ביידע ווייסן, דאס זעלבע פארקערט", כ'מיין איך בין נישט הוחזק שקרן ב"ה ביי קיינעם דא...

מענטשן פרעגן, פארוואס האט דער רב ז"ל נישט געשריבן קיין צוואה, א קלוגער איד, פארשטאנען, ער קען דער וועלט. בין איך ענק **מסביר** דעם אמת, ס'איז ביי אים געווען טויזנט פראצענט, טויזנט און איינס פראצענט, אז זיינע קינדער וועלן אים פאלגן, ער האט זיך אויף דעם פארלאזט, ער איז געווען גערעכט, זאלט עטס וויסן, מורי ורבותי, אז די צוואה איז געווען די סיבה, די איינציגע סיבה, פאר די הסכמה פון רב הצעיר ענין, נאר צוליב די צוואה[סח].

סח. ונעתיק כאן דברים ברורים מה שדרש הגאון המפורסם מוה"ר פסח מיללער שליט"א אבד"ק חמעלניק (יום א' דסליחות תשס"ז לפ"ק) בענין זה:

אבער לאמיר פארשטיין דעם דעת פון פריערדיגן רב ז"ל: און דער אמת איז אזוי: אז דער פריערדיגער רב ז"ל – אזוי ווי כ'האב געזאגט אז אפילו א פשוט'ער מענטש, אפילו אז ער זאל נישט זיין קיין תלמיד חכם, כ'מיין אפילו א פשוט'ער ארבעטס מענטש, ווייסט דאך, כל–שכן א תלמיד חכם, א מנהיג פון א קהלה, ווייסט דאך, אז דו ווילסט עפעס משַנה זיין, אז דו ווילסט עפעס טוען, אויב מאיזה סיבה וואלט מען געוואלט – און ווען איך רעד "מאיזה סיבה וואלט מען געוואלט", איז נישט אז מען זאל אריינקלערן עפעס א הוה–אמינא צי מען האט געוואלט, ווייל ס'איז דאך נישט דא קיין שום סיבה אז מען זאל וועלן, מען האט דאך שוין געשמועסט – נאר איך מיין צו זאגן לאמיר רעדן אויף אן אנדער פלאץ, אויב ס'זאל אמאל זיין א פאל, ווי איינער א מנהיג, א רבי, אן אנדער פלאץ, וועלן מיר נישט רעדן דא, וויל אז די נחלה זאל נישט גיין צו זיין אייניקל, נאר ס'זאל משַנה–נחלה זיין, מאיזה סיבה, אפילו ער האט א גוטע סיבה, אמאל קען זיין אז ער האט אן אייניקל וואס ער פירט זיך שלא כהוגן, און ער זעט אז ער פירט זיך שלא כהוגן, האט ער מורא אז נאך זיין זון וועט דאס אייניקל איבערנעמען, און ממילא וויל ער זיך באווארענען אז דאס אייניקל זאל נישט איבערנעמען נאר דער יונגערער זון זאל איבערנעמען. ס'קען אמאל זיין אזא זאך.

ליידער, ווען דער שווער ז"ל איז נפטר געווארן, איז דער שוואגער דער רב ז"ל שוין געווען שוואך, ער איז געווען א חלוש, אבער דעם

איז אויב ער וויל זיך באווארענען, ווייסט ער דאך אז יענער איז דאך א יורש, יענער וועט דאך קומען טענה'ן, מוז ער דאך טוען א זאך וואס ס'זאל האבן א קיום. וויאזוי טוט מען א זאך וואס ס'זאל האבן א קיום? אדער מען שרייבט אן א צוואה, און מען נעמט אן עדות וואס זאלן חתמ'ענען אז די חתימה איז אריגינעל אז ס'איז טאקע זיינס, און מען גיט דאס אוועק פאר דעם וואס ער וויל זאל איבערנעמען, אבער צו איינעם וואס איז א נאמן, וואס ער ווייסט אז ער וועט עס שפעטער איבערגעבן.

אמאל קען מען טוען על פה. ס'איז אביסל שווער צו טוען על פה – נעמען מענטשן וואס מען ווייסט אז זיי האלטן נישט מיט קיין שום צד, וואס דער עולם וועט גלייבן אז זיי זענען נישט קיין נוגעים. מען נעמט כאטש דריי מענטשן, במותב תלתא כחדא הוינא, און דער אלטער מנהיג איז געקומען צו גיין, און ער האט אונז געזאגט אזוי און אזוי, און דאס און דאס וויל איך, און זיי חתמ'ענען זיך, אזוי קען עס האבן א קיום.

אויב אבער מען זאל דאס נישט טוען, האט עס עפעס א מעגליכקייט צו האבן א קיום? איך וועל מסביר זיין וואס ס'מיינט: ווען דער מנהיג פון יענער צד זאל קומען טענה'ן אין בי"ד, אז דער טאטע האט מיר געגעבן א כתב, אונטערגעשריבן מיט זיין אייגן כתב יד, אז איך זאל זיין דער מנהיג. ער האט מיר דאס געגעבן. נו, ברענג עס אהער? איך האב עס פארלוירן. איז ווען ער קומט אזוי טענה'ן, האט ער נישט קיין נאמנות, איך וועל אויך אזוי זאגן, איך האב א שטר אז איך האב געקויפט דיין פעלד, האב איך עפעס א נאמנות? אבער ס'וואלט געווען א טענה! וואס הייסט? ער האט געטוען א נארמאלע זאך, ער האט געגעבן א שטר, ער האט געוואוסט אז שפעטער וועט זיין א שאלה פון ירושה, ער האט געוואוסט אז ירושה גייט צו אייניקלעך, האט ער אים געגעבן א שטר, ער האט עס אונטערגע'חתמ'עט, נישט נאר אונטערגע'חתמ'עט נאר געשריבן בכתב ידו, "וואס זאל איך טוען איך האב עס פארלוירן". וועט מען זאגן נעבעך. דו ביסט נישט "נאמן בדין". דאס מיינט נישט אז דו ביסט נישט נאמן. די מפרשים זאגן, אז ווען איך זאג המוציא מחבירו עליו הראיה, און יענער וועט שווערן, ווערט ער נישט פסול לעדות, אפשר זאגט ער אמת, אבער איך קען דיר נישט העלפן. אבער ס'איז א טענה. נעבעך ער האט עס פארלוירן פאר א סיבה, וויאזוי האסטו פארלוירן אזא וויכטיגע זאך? עס קען זיך מאכן. אלעס קען זיך מאכן.

ענין האט ער זעהר קלאר געדענקט, ס'איז געלעגן על לוח לבו, זיין טאטנ'ס רצון, אלע שטוב מענטשן דארט ווייסן דאס, אפשר נישט

אויב אבער ער וועט קומען צו גיין און ער וועט זאגן, "מיין טאטע האט מיר געזאגט אז איך זאל זיין דער מנהיג", דאס איז נישט פשט אז ער איז נישט באגלייבט, **נאר ער רעדט דאך א ליצנות!...** וואס האט ער געמיינט? מיט דעם וואס דער 'טוען' וועט טענה'ן אז ער האט עס גע'ירשנ'ט, האט עפעס א כח? **ס'איז דאך א חוכא וטלולא וואס ער זאגט!** דאס האב איך פריער געזאגט, אז ס'איז איבריג אפילו צו רעדן וועגן דעם.

ניין. ער האט אנגעזאגט אן אלטן איד, וואס ס'איז געווען בערך זיינע יארן אדער עלטער, ער האט געהאט רוח הקודש אז יענער וועט דערלעבן, ער וועט דערלעבן נישט נאר אים נאר זיין זון אויך, און ער האט געהאט רוח הקודש אז ער וועט שפעטער זאגן, ווען מען וועט אים אריינקומען פרעגן, נו וואס זאגסטו? אז דער פריערדיגער רב האט געזאגט אז זיין רבי נפתלי זאל זיין, און דער אנדערער – וועלכער אנדערער? מיט דעם? דאס איז געווען זיין רוח הקודש? ער האט געהאט רוח הקודש... און אפילו ווען ער זאל זאגן א מענטש – אזוי מאכט מען א זאך? וואס הייסט אז ער זאגט א מענטש? א מענטש וועט קומען צו גיין דאס זאגן האט ער א נאמנות מוציא זיין ירושה? וואס, מען ווייסט נישט די הלכות אז מוציא זיין ממון מחזקתם מוז מען האבן צוויי עדים נאמנים וואס האבן נישט קיין שום נגיעה? צוליב דעם וואס איין מענטש זאגט?! – און וואס האט ער געזאגט? און אפילו ווען ער האט געזאגט, מיינט שוין אז ס'איז חל? ס'איז דאך דא דינים? ס'מוז זיין א קנין מחיים.

אדער, ס'איז אמת, אמאל קען זיין אפילו אן א קנין, אז מען ווייסט אז דאס איז געווען דער רצון פון פריערדיגן רב ז"ל, וואלטן די קינדער געזאגט אז מיר ווילן אזוי טוען, און אונזער רבי וואלט אפילו אליין אזוי געטוען. ווען איך זאג 'דער רבי', מיין איך דער רבי פון דער קהלה – דער רבי פון די קהלה וואלט אפילו אליין אזוי געזאגט. ער וואלט געזאגט, אז אויב דאס איז געווען דער רצון פון זיין זיידע, אוודאי וועט ער עס טוען. מוז ער דאך אבער טוען א זאך מען זאל וויסן – ווי מיר האבן שוין געשמועסט – מען שרייבט עס אן, אדער מען נעמט א בי"ד פון דריי מענטשן פון תלמידי חכמים נאמנים וואס מען ווייסט אז זיי קענען שרייבן.

ווער וועט גיין טוען עפעס אזא מין זאך אויף אן אופן וואס ס'וועט גארנישט ווערן, ער האט דאך געוואוסט אז ס'וועט גארנישט ווערן. אין מסכת בבא מציעא (דף ב:), "ולידחזי זוזי ממאן נקט", א פשוט'ע זאך די גמרא זאגט דארט אזוי, "זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי", ער זאגט איך האב עס

מיט אלע פרטים, אזוי־ווי כ'האב געזאגט, אז צוליב דעם, נישט נאר ער האט מסכים געווען צום רב הצעיר, ער האט זיך צוגעכאפט

געקויפט און ער זאגט איך האב עס געקויפט, זאגט די גמרא אז אויב איינער האט געגעבן געלט, אפילו דער מוכר האט א מיגו, ער וואלט ווען געקענט אנלייקענען און זאגן אז ער האט עס געקויפט – פועל'ט עס נישט, אפילו מיגו איז דאך די שטארקסטע זאך ביי טענות, – ווייל די גמרא זאגט אז דער גיט דיר געלט וועסטו דאך עס נישט פארקויפן פאר אן אנדערן – אזוי זאגט די גמרא א דבר פשוט.

און דא, אויב דו ווילסט אז די ירושה זאל זיך נישט ציען ווייטער – און לאמיר מסביר זיין קלאר, ווי מיר האבן פריער געשמועסט, אז ס'איז נישט דער פשט אז דא וואלט ווען געווען א ספק אז די ירושה זאל נישט גיין ווייטער – אז די ירושה זאל נישט גיין ווייטער נאר ס'זאל גיין צו א ברודער דאס קען מען הערן אויב דער ברודער איז פון פריערדיגן דור, און ער איז אסאך אסאך עלטער, און אסאך א העכערער בעל מדריגה, אבער דא איז דאך נישט געווען דער מציאות, און פארוואס אויב איינער וויל אז ס'זאל נישט גיין ווייטער, מוז ער דאך טוען א זאך ס'זאל האבן א קיום! – און אז ס'איז נישטא דער זאך, דארף מען נישט קיין גרעסערער "אנן סהדי" פון דעם, וויאזוי קען מען מיט דעם מוציא ממון זיין אפילו?

ווער ס'איז נאר א שטיקל בן תורה, א שטיקל בעל־הוראה, א שטיקל דיין, וואס ווייסט דאס, ווייסט צו זאגן אז "דאס" איז א ראי' ברורה אז מען האט **נישט** איבערגעגעבן פאר דעם אנדערן. – ווייל אויב מען גיט איבער וויאזוי זאל עס האבן א קיום? אזוי גיט מען איבער?

אויסער אויב מען וועט זאגן, אזוי ווי זיי האבן זיך אפגערעדט אויפ'ן רב ז"ל, זאל מען זאגן אז אויפ'ן פריערדיגן רב ז"ל זאל מען זיך אפרעדן נאך ערגערס! ער איז עפעס געווען א שוסטער, וואס האט ח"ו נישט געוואוסט וואס טוט זיך מיט אים? אז "ער האט [ח"ו] נישט געוואוסט וואס ס'טוט זיך מיט אים, ער האט נישט פארשטאנען?" אפילו א מענטש וואס ס'איז נישט קיין בן־תורה פארשטייט דאך דאס!

איז וועגן דעם אליין איז דאס הונדערט פראצענט ראי', און ס'איז נישטא דער מענטש אויף דער וועלט וואס קען אויף דעם קריגן! ווען ער וואלט געוואלט, וואלט ער געטוען! דאס זאג איך – ווען זיי טענה'ן אז ער האט געגעבן א כתב און זיי האבן עס פארלוירן, האבן זיי כאטש א טענה! מען מוז אים טאקע נישט גלייבן, **אבער ווען זיי טענה'ן דאס נישט, וואס פאר א טענה האסטו?!** דאס איז איין זאך וואס איך זאג.

דערצו מיט א געוואלדיגע שמחה, און אנגעוואונטשן, געגעבן ברכות פאר די וואס האבן עוסק געווען אין דעם, ... און אויף דעם האט

נאכדעם, אין די גמרא טרעפט מען, די גמרא זאגט (ב"ב קלג:), דאמר ליה שמואל לרב יהודה, שיננא לא תיהוי בי עבורי אחסנתא ואפילו מברא בישא לברא טבא", א טאטע האט א רעכט צו זאגן ווער ס'זאל ירש'ענען מער, און ווער ווייניגער, אויסער ביי א בכור טאר ער נישט צונעמען די בכורה, ווייל ס'שטייט "לא יוכל לבכר", אבער אזוי קען ער יא. זאגט אבער שמואל, אז אפילו איינער האט חלילה א שלעכטן זון, און ער וויל אים נישט געבן קיין ירושה, ער וויל דאס צונעמען פון אים, מען קען עס טאקע טוען על פי תורה, שרייבן א שטר מיט א קנין, אבער שמואל זאגט 'טוה עם נישט', ווייל עס איז נישט ריכטיג אזוי צו טוען ווי די גמרא זאגט דארט, אז מען ווייסט נישט וואס פאר א דורות ס'וועלן ארויסקומען. – די גמרא זאגט אז ס'איז נישט ריכטיג.

איז אויב אזוי, פארוואס זאל דער פריערדיגער רב ז"ל וואס ער איז געווען אונזער מנהיג, וואס דאס ווייסט יעדער – און אזוי ווי זיי האבן דארט דערמאנט לעצטע וואך, אז אונז דארפן מכיר טובה זיין, ווייל ער האט אונז אויפגעשטעלט נאך די קריג – ער איז געווען אזא גרויסער הייליגער מענטש, ער האט געהאט סייעתא דשמיא, אויפגעשטעלט נאך א חורבן וואס ס'איז גארנישט געבליבן, האט ער געהאט דעם גרעסטן זכות וואס מען איז מוציא יקר מזולל און מקרב געווען די אלע צובראכענע מענטשן, און אויפגעשטעלט אזא שיינע קהלה.

די אידן פון גאליציע האבן נישט צען מאל נאר טויזנט מאל מער מיטגעמאכט ווי די אידן פון אונגארן, דאס ווייסן די אלע אידן, איך האב עס געהערט פון אלטע אידן וואס זענען עלטער פון מיר, וואס זיי האבן מיטגעמאכט די קריג, אז נאך די קריג ווי זיי האבן געזען וויאזוי עס האט אויסגעזען איידער אונז זע'מיר געבוירן געווארן – און ער האט דאס אויפגעשטעלט, און ער האט געטוען, ער האט אריינגעלייגט אזויפיל קדושה און חסידות און אזויפיל ווארימקייט, **פארוואס זאל ער וועלן טוען אזא זאך מעביר-נחלה זיין? דאס איז אפילו מברא בישא לברא טבא, פארוואס זאל ער עס טוען? ער האט איינגעזען אז דער רבי פון די קהלה, דער אייניקל, איז נישט אזא גרויסער תלמיד חכם ויראת שמים ווי דער ברודער פונעם רב ז"ל?! פארוואס זאל ער וועלן טוען אזא זאך?**

נאכדעם איז דא אזוי, פשוט אויפ'ן שכל'דיגן אופן. יעדער טאטע, טאטעס און זיידעס, האט קינדער און אייניקלעך, מען ווייסט, נישט פון יעדן האט מען די זעלבע נחת, אבער פונדעסטוועגן, עכ"פ ווען יענער איז אן ערליך קינד, ער פירט זיך עפ"י תורה, ווי א אידיש קינד, האט מען דאך ליב אלע קינדער גלייך.

מיין שוואגער, דער דיין זאל זיין געזונט, געבויעט נאך ביי די הכתרה, דעמאלט תיכף בשעת מעשה, ס'איז ביי אונז דער ענין געווען אזוי קלאר, כמעיד על השמש בצהרים. עד כאן לשונו.

איז דא א טעם אין דער וועלט אז דער טאטע זאל וועלן צונעמען פון איין קינד וואס ס'קומט אים נישט?

וועלן מיר ברענגען א משל: למשל ס'איז דא א דין, די תורה זאגט אז א בכור קריגט פי-שנים. דאס איז טאקע לכאורה נישט קיין שכל'דיגער דין, ס'איז א גזירת-הכתוב; וועלן מיר שפעטער זען, פארוואס דאס איז על פי פנימיות יא אזוי. אבער די תורה זאגט אז א בכור באקומט פי-שנים. נו, וועט איינער האבן צוויי קינדער, ער האט געהאט איין קינד, א בכור, און צוואנציג יאר שפעטער האט ער געהאט א צווייט קינד, נו, וועט ער זאגן אזוי: ווען ער וועט נפטר ווערן, נעמט דאך דער עלטערער פי-שנים. יענער נעמט א דריטל, און ער נעמט צוויי דריטל. אבער שפעטער, ווען דער עלטערער זון וועט נפטר ווערן, זאל ער נישט געבן פאר זיינע קינדער - וואס דאס זענען דאך מיינע אייניקלעך - ער וועט נישט וועלן אז ער זאל זיי געבן "פי שנים", נאר די "פי שנים" זאל גיין צום יונגערען ברודער... **אזוי וועט דער טאטע וועלן? אזוי וויל מען? ס'איז נישטא אזא זאך פון "לניני ולנכדי" - "עד כאן רחמי האב על הבן"** (רש"י בראשית כא, כג), **"והודעתם לבניך ולבני בניך"?**

און אפילו אן דעם: פארשטייט ער נישט אז פונקט ווי ער האט ליב זיין זון, האט זיין זון ליב זיינע קינדער? איז דא דער נארמאלער טאטע אין דער וועלט וואס ער וועט זאגן, "אפילו אז די תורה האט דיר געגעבן, אבער איך וויל פון דיר אוועקנעמען שפעטער, דאס איז נאר ווילאנג דו האסט עס, ווייל מיין אייניקל איז מיר נישט אזוי חשוב ווי מיין זון", **וועט דאס ווער זאגן??? אן איידעלער מענטש וועט דאס זיכער נישט זאגן! איך ווייס נישט ווער ס'וועט דאס יא זאגן...**

עכ"פ ס'איז נישטא קיין שום סברא אין דער וועלט, נישט על פי שכל, און נישט על פי תורה, אז מען זאל וועלן טוען אזא זאך, סיי ווייל מען זעט אז ס'איז נישט מעגליך על פי הלכה אז אז ער האט געטוען אזא זאך, אזוי ווי מען האט פריער געשמועסט, ער וואלט ווען געדארפט ברענגען א שטר וכו', און סיי ס'איז נישטא קיין שֵׂכל און קיין סברא אז מען זאל וועלן טוען אזא זאך.

מען דארף נישט צופיל רעדן, וועגן דעם זענען זיי דאך געגאנגען, אזוי ווי מען האט אמאל געמאכט אן "עלילת דם" - ווער האט געהערט אז אזוי ווי מען זאגט 'דם צפרדע' זאל מען וועלן נעמען בלוט פון א גוי און אריינלייגן אין די מצות? אבער אזוי האט מען גערעדט אויף אידן, מען האט

הנה בדבריו האחרונים ש'צוואה' זו היתה הסיבה היחידית שעבורה הסכים כ"ק אדמו"ר זצ"ל להענין של רב הצעיר, ושזה הי'

אונטערגעהעצט. די גלחים האבן געוואוסט אז ס'איז שקר, די גרויסע פירערס האבן געוואוסט אז ס'איז שקר, אבער מען האט מיטגעשפילט מיט דעם עולם. און זיי האבן איינגערעדט, טייל נאראנים, טייל גוים, טייל סתם רשעים, האט מען געקענט איינרעדן וואס מען וויל.

די זעלבע זאך דא אויך: זיי ווילן גיין איינרעדן, אז בשעת דער פריערדיגער רב ז"ל האט געלעבט, ער איז געווען אזוי הייליג, אזא חכם מחוכם, **ער האט געוואוסט אז אפילו ער איז נעבעך תלוי אין זיי, זיי האבן געמוזט אכט געבן אויף אים, ס'איז דאך געווען זיין שטוב דארט, ער האט געוואוסט אז ער מוז צו זיי אנקומען נעבעך, קען ער דאך נישט סתם זאגן אז יענער רעדט נישט צו די זאך, ווייל ער האט נישט געוואלט אז זיי זאלן זיין ברוגז אויף אים, האט ער געקענט מיטשפילן מיט זיי אזוי ווי זיי זאגן אז א טעיפ מיט די אלע זאכן וואס זיי האבן, אבער ער האט געוואוסט אז צו געבן? ער וועט זיי קיינמאל נישט געבן! און דאס אליין אז זיי זאלן דאס וועלן, איז דאך א מין אכזריות מיט א רשעות! נו, האט דער פריערדיגער רב מיטגעשפילט מיט זיי?!...**

...עכ"פ קומט אוים פון דעם, פון דעם ווייסן מיר, אז על פי תורה די טענה פון רצון פון פריערדיגן רב ז"ל – **נישט נאר ס'איז א טענה בטל, אז ס'פועל'ט נישט אין דין תורה, נאר דאס ווייזט ארויס רשעות, דאס ווייזט ארויס אז מען וויל צונעמען שלא כדת**, ווי איך האב ענק שוין מסביר געווען, מען קומט צו גיין מיט א טענה איך האב געהאט א שטר און איך האב עס פארלוירן, איז מען נישט באגלייבט בדין, האסט עס פארלוירן, קענסטו עס זאגן ביז מארגן, דאס קען דאך יעדער זאגן. ביסט נישט באגלייבט. **אבער ווען מען קומט צו גיין מיט אזא טענה וואס האט נישט קיין הענט און קיין פיס**, און מען מאכט פון דעם א גאנצן עסק, איז צוויי זאכן: איינס, מען זעט פון די דברים בטלים אז מען פרובירט צו גיין מיט רשעות, מיט גניבה. צווייטנס, אויב חלילה מען זאל אזא זאך נאכגעבן, **נו מאכט מען דאך פון די תורה א פלסטר, ווי מען זאגט א "דזשאוק" בלע"ז, וואס פאר א מין געשעפט איז דאס? אזוי גייט די תורה?** אזוי גייט עס אז פון דעם וואס יענער האט גארנישט קען מען איינרעדן א מעשה, און סתם איינרעדן? – שטעלטס ענק פאָר ווען מען גייט נארמאל – קיינער כאפט נישט, און מען וויל סתם גיין זאגן דעת רבינו מהר"ש **וועט דיך יעדער דיין אויסלאכן...** נאר וואס דען, מען גייט און מען כאפט, מען

היסוד שעליו בנה גיסו הדומ"ץ בהכתרתו את גיסו הבן הצעיר לאדמו"ר. לא נדבר בזה עתה כי מקומה בפרק הבא, ושם יבואר שדברים הללו **אין להם שום יסוד, ואדרבה בשקר גמור יסודה**, רק נציין שגיסו הדומ"ץ שליט"א לא הזכיר ענין הרב הצעיר **לא בדרשתו אז לפני החתימות ולא בהכתרתו את גיסו הצעיר הבעל דין שליט"א בליל י"ג אדר תשס"ה**, כי ידע האמת **שנתינת התואר רב הצעיר הי' רק תואר של כבוד** ולא הי' בו שום מינוי של שררה ובוודאי לא שום ויתור מצדו של כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל על לאחר מאה ועשרים שלו.

ובמה שאמר בראשית דבריו שכן הי' ברור במאה אחוזים אפילו לפני שלשים שנה. תמוה איך יכול לומר **דברים בדויים ושקרים וכזבים עצומים כאלו** לפני קהל באבוב היודעים האמת, **ובפרט כשעמד אז בימי אלול איזה ימים קודם יום הדין, וביותר במקום קדוש לפני ארון הקודש**, הרי בשנות התש"ל ובתחלת תש"מ הי' כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל בריא אולם ומנהיג בכל תוקפו, מי חשב אז בענינים כאלו ובטוחים היינו שהוא יוליכנו לקראת משיח צדקנו בבריות גופא ונהורא מעליא. ואפילו אם הי' עולה לא' מאנשי שלומנו

ווארפט, און מען רודפט, און מען טוט, און ממילא וועט דער עולם מורא האבן צו האלטן פארקערט, און מען זאגט אז יענער האט געצוואונגען.

עכ"פ מען זאל וויסן ווער ס'הייסט באבוב, נישט קיין נפק"מ פון די שטאט, פון די קהלה, פון יענע קהלה, פון די גאנצע וועלט, **איז מחוייב אויב ער וויל פאלגן דעת תורה, און ער קען זיך נאכפרעגן ביי איינעם א בן תורה א מורה הוראה וואס האט נישט קיין נגיעה דא אהער, און ווייזן אים צי ער האט איין זאך צו ענטפערן.** אויף דעם איז נישטא וואס צו ענטפערן! **ס'איז נישטא קיין שום זאך על פי תורה אז מען זאל וועלן צונעמען די ירושה פון די אמת'דיגע יורשים, פון די קינדער פון רב ז"ל, און אויב נעמט מען דאס צו איז מען גזלנים, און נישט נאר גזלנים נאר ח"ו מען איז מחלל שם שמים!** ווייל מיט דעם אליין וואס מען שטעלט אויף א מנהיג שלא על פי תורה איז מען "יתייצב על דרך לא טוב, רע לא ימאס", דאס אליין לערנט אונז פאלשקייט! אויף דעם קען מען נישט האבן קיין הנהגה! דאס אליין איז פאלשקייט!

מחשבה זרה כזו לרגע, **הרי ידוע ידענו בבירור שבנו הגדול אשר הוא יד ימינו ועוזר לאביו בכל הנוגע לקהל באבוב בכל קצוי תבל, הוא ימלא מקומו כי לו ראוי משרה זו, ואביו סמך ידיו תדיר בפני זקני הקהלה בכמה וכמה אסיפות.** ובאשר שאז הי' גם בנו הגדול חזק ובריא בימי פריחתו, לא עלה במחשבתנו אחרת רק שהוא ידריכנו לכל הפחות כעשרים שנה כנוהג בעולם, וכמובא בענף הקודמת, אם כן בפשטות היה שהבן הצעיר יפתח לו ביהמ"ד לעצמו ואולי גם קהלה וחסידות עצמאית בפנ"ע, ולא יהי' לו שייכות להנהגת קהל באבוב בכלל. [והרי אף בימי השבעה של רבינו מהר"ש בשנת תש"ס, וגם בשנים שאח"כ, אמר כן ר' משה עליאס בביהמ"ד ברבים, שהי' מהמקורבים ביותר אל בן הצעיר, כ"ש עשרות שנים קודם לכן היה זה דבר מובן ופשוט לכל], ולעומת זה בן הצעיר לא תפס שום מקום חשוב בקהלה אז, ולא היה לו שום שייכות ועסק עם הנהגת המוסדות והקהלה. והאומר כן הוא כמכחיש את השמש בצהריים בלי שום בושה. ותמוה האיך אמר הגרבא"ה הנ"ל שאינו מוחזק כפרן בו בזמן שאומר שקרים כאלו!

הנה צדק שבני משפחת הרבנית בזוו"ש ע"ה, אמו של הבן הצעיר, נתגדלו ונתחנכו מקטנותם שכן ראוי להיות שאחר הבן הגדול תעבור נחלתו לאחיו הצעיר בהיותו בן יחיד לאמו, והיו דברים הללו שגורים בפיהם, ומגירסא דינקותא הלזו נתפשטה השמועה כאילו כן צוה מרן מהר"ש זצ"ל. **אבל מרבית העם לא האמינו דברים כאלו, ובפרט זקני ונכבדי הקהלה והעסקנים שישבו ודנו כל דבר גדול וקטן עם רבינו מהר"ש זצוק"ל ובמשך כל השנים שמעו ממנו רק זאת שהכל שייך לבנו הגדול, ותו לא, ידעו שאין ממש בשמועות כאלו.** גם היו שראו מה מתהווה כאן איך שאיזה ידידי בן הצעיר מפרסמים שמועות כאלו, ורואים שהוא מסבב את עצמו עם בעלי זרוע המכריחים על הציבור צעדים לנשאו ולרומם מעמדו, ומאידך גיסא בדרך כלל קהל באבוב אינם בעלי מחלוקת כאשר הדריכו אותנו רבותינו ומי יעמוד בפניהם, ועל כן מתוך יאוש היו כאלו שאמרו הרי הם יתפסו המלוכה עבורו בכח, ועשו שלום עם

המצב כאשר לדאבונינו אירע כן, וסיבה זו היתה שגרמה למקצת אנשים לחשוב שבעתיד תעבור השררה לידו, **אבל לומר שכל הקהל ידעו בבירור שכן רצון רבינו מהר"ש, מאן דכר שמי'?!?!**

ועצם הדברים שהגיד בשם חותנו כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצ"ל, הנה מלבד אשר נזהר שלא לומר ששמע בעצמו הדברים מפיו, כאשר אמר בתוך דבריו שאינו הוחזק כפרן, **עם כל זה הי' לו לפרש דבריו אימתי ואיך אמר חותנו זצ"ל דברים הללו!** אם הי' זה במעמד כל המשפחה או שרק איזה בנות שמעו מזה, כי יש בכל זה נפקא מינה לדינא, אם אמר רבינו מהר"ש זצ"ל בדרך צוואה והי' מסיים דבריו לומר וכן אני תובע שתתנהגו, וכדומה, או פעם בדרך שיחה משאר דברים דיבר ענין זה בהבלעה שלא בתורת ציווי ולא עלה על דעתו לצוות שכן ינהגו ורק מי שהוא פירש דבריו שכל אחד הבין כן!

עוד יש לפקפק בדבריו שכ"ק רבינו מהר"ש זצוק"ל מסר הוראה והדרכה בשם אביו הקדושת ציון זצוק"ל. מלבד אשר יפלא ששאר קרובי המשפחה והחסידים שהשתתפו בסעודות מלוה מלכה ובשאר מסיבות שהי' רבינו משוחח הרבה ומסר בשם אביו ענינים מרובים, אין אף אחד ששמע ממנו ענין זה, **רק הוא יחיד בדורו שאומר שמועה זו משמיה!** גם יש להוסיף, אשר גיסו הרב דקרית באבוב, סיפר במסיח לפי תומו בפני קבוצת בחורים בישיבת קדושת ציון בשנת תשס"א, שפעם באיזה הזדמנות שח חותנו כ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל בדבר איך היתה נראית המשפחה אילו זכינו ולא היה מלחמת העולם השני' ולא היו נחרבים כל עיירי גאליציע, ואביו הקדושת ציון הי' מאריך ימים על ממלכתו, ואמר **שבוודאי כל בניו וחתניו היו נעשים אדמורי"ם כמו שהיה אז הרגילות בגלילותינו, ומנה כל אחד לפי סדר גודל העדה שהיתה נקהלת אצלם**, וברוב ענותנותו מנה את עצמו במקום השלישי, דהיינו שחשב שאצל אחיו הגה"צ רבי חיים יהושע ואחיו הצעיר הב' הקדוש משה אהרן הי"ד, יהיו נקהלים יותר חסידי באבוב מאשר אצלו. והנה לסיפור הגרבא"ה הנ"ל, הרי יש לתמוה איה 'צוואת' הקדושת ציון לבניו שישארו כולם

אצל האח האדמו"ר, וכי לא ידע רבינו מהר"ש ההוראה לדורות שעתידים לומר בשמו כאילו כביכול שמע מאביו...?!?!

גם יפלא, שיש לשאול ולתמוה דעד כמה דורות הבין כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצ"ל שיהיה נוהג צוואת הקדושת ציון, שצריכים כל צאצאיו להלכד סביב מנהיג אחד בלבד...? ראשית ראינו שמיד בבוא אחיו הרב מפאקשאווניץ זצ"ל לאמעריקא אחר המלחמה, נתקבל לרב בקהלה בקווינס, ולא בא לגור ביחד עם אחיו, ורק אחר שלא עלה לו יפה לדור עם הסביבה דשם בא לגור סמוך ונראה לאחיו. ובמשך השנים ידוע במשפחה שרבינו עודדו שיפתח לו ביהמ"ד לעצמו. וכן עודד כ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל את בן אחיו כ"ק אדמו"ר בית חיים יהושע שליט"א שיפתח ביהמ"ד לעצמו, ובמסיבת חנוכת הבית דרש אשר אביו הקדושת ציון שש ושמח בזה בגן עדן וכו', ובכל שנה בא להשתתף במסיבת מלוה מלכה לחזק את הביהמ"ד, ואיחל ברכות חמות ונאמנות להתומכים. וכן אצל שאר קרובי המשפחה. **ומה נשתנה בן הצעיר הזה שעליו לישאר דוקא אצל אחיו?**

נשאל נא עוד שאלה להגרבא"ה הנ"ל: אם מאמין בעצמו לדבריו שהוציא מפיו, א"כ הגע בעצמך, מה היו בני רבינו מהר"ש חייבין לעשות אם הי' נולד בן זכר שלישי, וכי לא היו יורשי בן השני ממשיכים ההנהגה אלא היתה עוברת השררה לאח השלישי, וכולם ישבו יחד ולא יתפרדו, ואחר אריכת ימיו של אח השלישי, **איזה מיוצ"ח יקבלו ההנהגה יורשי השני או הראשון או השלישי...?!** וכי יש הוה אמינא שרבינו הקדושת ציון יצוה לכל דורותיו שלא ינהיגו עדות לעצמם, היפך מהנהוג בכל ערי גאליציע ובכל שלשלת החסידים מקור מחצבתו צאנז, ראפשיץ ועוד?! וכי סבר מרן הקדושת ציון שהנהגה כזו יתקיים לעולם ולא יוכלו שאר יוצ"ח להיות מנהיגי עדות?!

וידוע ומפורסם הדבר שבשנות התש"מ כשאחת מן עדת החסידיות נתפלגה, ובאו נכבדי הקהלה מא' מהצדדים אל כ"ק

רבינו מהר"ש זצ"ל לקבול בענין זה בתקוה שבאשר רבינו מפורסם כאיש השלום, והענין שיהי' אחדות בכלל ישראל בוער בלבו, אולי יחווה דעתו שצריכין להשאר תחת דגלו של מנהיג א'. ומספרים שעדיין מונח בזכרונם המליצה שהשתמש בה רבינו באמרו "**מקום יש בראש**"... כאומר אם יש חסידים הרוצים במנהיג זה ויש במנהיג זה, **אין בזה שום חסרון ויצליחו שניהם לעבוד את השי"ת כל אחד על מחנהו ועל דגלו.** ולא גילה להם שאכן מצינו מקומות שנתאחדו וגם אביו הק' זצ"ל הי' בוחר בזה האופן ורצוי להשתדל בזה...!

ובזה שדרש שענין זה שאמר רבינו מהר"ש לאח הזה "שדיבר לאחיו שאמר לאחיו" הי' על לוח לבו של רבינו זצ"ל, וכל בני הבית יודעים מזה, ואולי לא בכל הפרטים, עכ"ד. יצויין שבבי"ד שאלו הדיינים את שני הצדדים אם יש מי שהוא ששמע איזה משמעות מאת כ"ק אדמו"ר זצ"ל או מהרבנית שלו ע"ה שיודעים מסיפור כזה "שאמר לזה שאמר לזה וכו' וכו'", **ולא מצאו מכל הצדדים אף אחד שיודע למסור ששמע איזה פעם בענין זה לא מרבינו זצ"ל ולא מכל משפחתו וממקורביו!**

ובר מן דין כל הסיפורים שסיפר בשם חותנו אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל נסתרו מכל המובא לעיל באריכות, ונחזור ונסדר בדרך קצרה.

א. זהו נגד ההלכה, כמבואר לעיל בענף ה'.

ב. לא מסתבר שהי' מצער לבנו הגדול על לא דבר, כאמור לעיל.

ג. הוא נגד המסתבר והמציאות כלפי כל ההנהגה, כאשר בארנו בטוב טעם לעיל בענף ז'.

ד. לדבריו הרי אמר רבינו מהר"ש זצ"ל זאת 'לא פעם ולא פעמיים', הרי שלא הי' איזה פעם באקראי, אלא כן היה דעתו ומהלך מחשבתו אשר תפס כן ימים ושנים, **א"כ תגדל התימה איך יתכן שבאותו זמן ממש יגיד רבינו מהר"ש בפשיטות לרבים מנכבדי**

הקהלה בכמה הזדמנויות שונות רק אודות שבנו הגדול ממלא מקומו ושהכל שייך לו! וכמובא בענף ב'.

ה. העתקנו בענף ב' מדברי זקני העדה אשר אי שמועתם הוכחה ברורה שלא היו דברים כאלו מעולם.

ו. וכן העידו כמה אנ"ש שבאותן השנים הציע וביקש רבינו מהר"ש זצ"ל **שיעשו לבנו הצעיר ביהמ"ד לעצמו כנ"ל ולא שישאר אצל אחיו**, והגרבא"ה הנ"ל סותר זה לגמרי.

ז. ממה שהשתדל בן הצעיר **בעצמו** להכין לו מקום בסטעטן איילענד, מוכח שני דברים, א', **שלא צוה לו אביו שהאחים ידורו יחד** [דאם כן הרי הוא ממרה ועובר על דברי אביו], ושנית, **שלא אמר לו אביו שבעתיד יהי' הוא האדמו"ר בביהמ"ד הגדול**, וכנ"ל.

ח. לדבריהם שהתקיימה שיחה בפלארידע, אמאי לא הדגיש שם רבינו מהר"ש זצ"ל בברירות מה ש'פשוט וברור זה עשרות בשנים'...? ואמאי העלים מה שכבר דיבר לשני בניו ושאמר לזה שאמר לזה וכו'...?? אלא אדרבה רבינו אמר **שלא דיבר בזה עם שום אדם**. וגם זה שאמר **שעדיין צריך ליישב את עצמו**, צריך עיון מה הצורך בזה, הלא סידר הדברים כל כך עד שהי' ברור לו באלף ואחד אחוז שלא יגרעו מדבריו כלום...?! ועוד יש להקשות שהרי בשיחה הנ"ל מרבה לדבר רבינו בגודל המעלה ששני אחים ידורו יחד בבית מדרש **ולא מזכיר אפילו ברמיזה שיש לו איזה הוראה על כך מאביו**, ומי שהכיר את רבינו יודע בבירור שאם היה שומע דבר כזה מאביו בוודאי היה מזכירו כשמדבר בענין זה ולא היה אומרו בשם עצמו.

ט. לדבריהם שהעדויות אמת, אמאי אמר לר' יודל אייזען שכבר דיבר בזה עם ר' שלמה ברוך ריגלער, הי' לו לומר שכבר דיבר בזה עם שני בניו?! ובכלל, למה להזהיר לכל כך עדויות, הרי הי' בטוח בבניו שימלאו רצונו?!

י. לדבריהם, שעדותו של ר' שמערל צ"ב נכון, האיך אפשר שבשנת תשד"מ הוצרך רבינו מהר"ש לשוחח אתו ולטכס עצה ולחשוב מחשבות איזה משרה ליתן לבנו הצעיר בכדי שעי"ז יוכל לשחדו שישאר אצל אחיו הגדול, **הלא היה לרבינו מהר"ש לקרוא לבנו ולומר לו הרי אני מצווה ועומד מאבי הקדוש הי"ד הלא הוא זקינך שהנך נושא את שמו, שאחים ידורו יחדיו ולא יתפרדו איש מעל אחיו...!**

והיותר תימה על הבן הצעיר, **דלשיטתו כבש נבואת אביו והעלים צוואתו הקדושה עד לאחר חמש שנים מפטירת רבינו מהר"ש זצ"ל**, ונתגלה־נתחדש מיד לאחר נסיון חטיפת ההנהגה בשבת בראשית הידוע, ששינה את עתידו של באבוב, ועד אז בכדי להרבות אוהדים ומעריצים הטעו את הציבור התמים ושרו זמר אחר לגמרי במחנה ההוא, ואז אמרו שלמען **שתהיה השלום שורה במחננו פייסו רבינו זצ"ל בדברים בהסכמתו לכבד אותו שישא תואר רב הצעיר, ולא יקרא עוד בשמו בלי שום כינוי, ויקבל כיבודים ומעמד על ידה.**

ועצם המצאת הרעיון על צוואה כזו הוא סכלות וטפשות ורק פתי יאמין לזה, דהרי צוואה זו נוגע רק לאחר פטירת בנו הגדול, ולמי צוה כן והאיך הי' רוצה שיתן בנו לאחר פטירתו את ירושתו לאחיו...?! כל אדם שיש בו מח בקדקדו אם רצה לסדר דבר כזה מחמת איזה סיבה שהיא, או משאיר רצונו בכתב, או מכתיב את בנו על כתב וויתור והסכם, ונותן למי שנוגע דבר שיהי' בידו ראי' לדבר, או ביד אנשים נאמנים העומדים על הפקודים בהנהגת הבידהמ"ד (ובפרט שלשיטתם שכבר צוה כן לר' יודל אייזען, הי' לו להזכיר שכבר דיבר בענין זה בידי ר' יודל אייזען שהוא יראה שיקיימו הצוואה, ובזה הי' קצת שלימות להדברים וכו'). **הכי ענין גדול ורגשי כזה עושים בשיחה גרידא זה שלא בפני זה, בלי שום תוקף של כתב או עדות שיראו להוציא הדברים מכח אל הפועל?!** והמעשה כמו שהוא **נראה כמשחק בעלמא ושיחת ילדים**, ויתבונן בזה כל אחד לעצמו וישים א"ע במצב כזה בדבר שהי' נוגע

לו ולזרעו, האיך הי' פועל לעת כזאת, **ויווכח שדבר זה כמות שהיא בדותא היא.**

גם מה שאמר הגרבא"ה הנ"ל שרבינו מהר"ש לא הוצרך לכתוב צוואה כי הי' בטוח שיקיימו דבריו, הרי דברי גיסו הבן הצעיר סותר דבריו בזה ששלח למסור בבי"ד שאביו בקש ממנו לכל הפחות חמש פעמים שיכתוב עבורו צוואה הלזו, כאשר יובא לקמן, **ובע"כ אחד משניהם משקר!**

☆ ☆ ☆

וכאן שעסוקין אנו באותו ענין של התעמולה שעסקו לפתות בהם את הציבור, פה המקום והעת להעיר על ה'כתב הכתרה' שהדפיסו לרגל הדרשות לפני חתימות התביעות. בכתב הכתרה הלזו חתומים יותר משבעים זקנים אשר (בלשונם) הם תלמידי בעל הקדושת ציון, והם זכו לחסות בצל בנו הקדוש אדמו"ר זצוק"ל ולסייע בידו למעלה מיובל שנים בבנין בית באבוב ומוסדותיו הק'.

ראשית, ידוע שכמה מהם מסרו מודעה שחותמים **רק מפני היראה** באשר שנשארו מתפללים שם בביהמ"ד ומאיימים עליהם אם לא יחתמו. שנית, **יש מהם שלא ראו את הקדושת ציון מעולם**, שלישית, יש מהם ששמותיהם אינם ידועים לאנ"ש קהל באבוב, **כי מצאום באיזה כפר רחוק ונידח בעולם**, והפצירום לחתום, ואין להם נפק"מ בין ימינם לשמאלם מי עומד בראש קהל באבוב כי בין כך אינם משתייכים לקהלה בשום פנים ואופן, **ומקצתם שאפילו אינם יודעים שיש איזה סכסוך בזה... רק מבקשים מהם לחתום**, ותו לא.

ונעתיק לשון אחד מהקטעים בה'כתב הכתרה', וז"ל: וידענו בבירור כי רצון קדשו של מרן אדמו"ר רבינו שלמה זי"ע היה כי ב' בניו ישבו על כסאו, כל אחד בזמנו, עכ"ל. אנו קוראים לכל קורא בספר הזה שילך ויברר לעצמו אצל כל החותמים על כתב ההוא האיך יודעים ב'בירור', **האם שמעו בעצמם כן, או שנתברר באיזה בי"ד כן...?!** בפרט שקצת מהחותמים העידו לפני הדיינים **שלא**

שמעו כלום מזה ממרן מהר"ש, ושאר לא העידו לפני הדיינים אך מודים ואינם בושים לומר **שאין להם שום ידיעה בזה.** גם הרה"ג ר' חיים יעקב יוסף טויבער שליט"א הדומ"ץ סותר את הכתב הזה, שהרי בשיחתו בליל י"ג אדר תשס"ה אמר, "רוב העולם לא שמעו ואין להם ידיעה בזה אך יש יחידים שאכן שמעו". ובדרך צחות יש להעיר, שלאור נידון דידן יש לדון מהו גדר "שמיעה" ומהו גדר "אמירה", מהו גדר "ציווי" ומהו גדר "ידיעה", כי תומכי האח הצעיר מנסים להפך סדרי בראשית, שמחלום ורצון של איזה יחידים בודדים נצמח 'צוואה' ו'רצון קדשו'...

☆ ☆ ☆

השתא דאתינן להכי, תמה תמה אנו קוראים, על עדויות כאלו הטבעו אדניה של 'צוואה' זו?! על יסוד רעוע כזה בונים ומרעישים שאכן כן הי' 'רצון קדשו' של רבינו מהר"ש זצ"ל?! **הלא כל בר בי רב דחד יומא אשר עיניו לנוכח יביטו יראה שאין כאן לא דובים ולא יער, לא 'צוואה' ולא 'רצון קדשו'.** לכל היותר יש כאן תעמולה גדולה לבצע רצון **עצמם** בכל אופן שיהי' ובכל מחיר שיהי', הן לבדות דברים על שם רבינו מהר"ש זצ"ל הן לייצר שקרים וכזבים וכדו', ותו לא מידי.

ומכריזים אנו בפני כל, **שאילו הי' איזה ידיעה אמיתית מאת רבינו מהר"ש בדיבור או בכתב, אנו הדבקים בהדרכותיו והולכים בנתיבותיו, בוודאי היינו מוסרים נפשנו לקיימה במילואה, ובפרט שממשיך דרכו כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א הוא כה חבוק ודבוק בדרכי ובאורחות חו"ז הק'.** אבל עתה הדרינן לקמייתא שבכדי לעקור ירושה ולהפך סדר העולם, צריכין הוכחות ברורות או קנין בפני שנים או צוואה מפורשת [ראה עוד על כך להלן בפ"ד ענף י"ב], ואין כאן כי אם הרגשים של כמה ידידים וקרובים מהבן הצעיר, ופשוט וברור **שאין השערה מוציא מידי ודאי**, ואי אפשר לבנות בנינים על הרגשים והשערות. **ואדרבה ואדרבה, הוכחנו לעיל שרבינו מהר"ש התבטא כמ"פ שהוא נבוך בדעתו מה לעשות בנוגע הבן הצעיר.**

היוצא מזה שכל מה שהצליחו לחטוף הכל ולשכנע קהל ההמון שכביכול הצדק אתם, היה בנוי ומיוסד על שקרים וכזבים שכביכול כן היה 'רצון קדשו' של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל, ועל זה בנו והשיתו בנינם, וכפי שהשמיע חתנו של רבינו מהר"ש זצ"ל הרה"ג ר' חיים יעקב יוסף טויבער שליט"א הדומ"ץ, בליל י"ג אדר תשס"ה תיכף לאחר שנשבה ארון האלקים ונלקח מאתנו מחמד עינינו ולבנו כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל, ונעתיק לשונו מלה במלה: "ס'איז דא יחידים, אבער רוב ציבור אפשר האט נישט געהערט קיינמאל קיין שום גילוי דעת, איז דא אסאך מענטשן וואס לעבן מיט שאלות און ספיקות, ס'איז א 'דבר פשוט מאוד' אז ער האט געוואלט, ער האט עס מגלה געווען קלאר, אז יעצט היינט אין דעם מצב זאל מיין שוואגער דער רב הצעיר איבערנעמען די הנהגה", עכ"ל.

ולזכותו יאמר, שלא העתיק שמועה זו על פיו לומר: "שמעתי", "אמר לי", "נצטויתי", וכענין שאר עדי שקר שהופיעו בפני בית דין, רק הביע דעתו, לפי מה שאמרו לו אחרים, ולא גילה מי המה, האם זה הבעל דין בעצמו שליט"א או שאר קרוב משפחה, והגם כשבקשנו שלפני שעושים איזה מעשה הכתרה, נציע הדבר לפני בי"ד שיגבו העדות ויעיינו בכל צדדי הדיון, ענו בשלילה. **ופשוט שצעד זה הוא שלא כתורה, למנות שורר בלי לחקור ולדרוש העדויות כמעשה בית דין או אפי' שלא בפני הבעלי דינים היורשים, בשעה שמפקיעים מהם זכות ירושתם, וכל אחד שיש בו ריח תורה יודה שדבר הנוגע לעצמו ולמשפחתו, ויש צד ב' התובע ע"פ זכותי ודיני התורה, צריכים לשמוע חוות דעת או הוראה מגוף שלישי שיוכל לתווך או לחוות דעה מבלי נגיעות עצמיות, ולא להורות בזה ולעשות מעשה בעצמו, בבחינת שופטים ושוטרים תתן לך.**

אולם האמת עד לעצמה שמעולם לא אמר כן רבינו מהר"ש זצוק"ל, ולא רק ש"רוב הציבור" לא שמעו גילוי דעת זה, רק גם

"היחידים" שלטענתו שמעו "דבר פשוט" זה, שכן הוא רצונו, **מעולם לא שמעו כן.**

ועתה, שכבר באו היחידים האלו להעיד עדותן, ונחקרו העדים, ונמצא שדבריהן אינן דברים, **הוברר הדבר למפרע שתמך יתדות הוראתו ביחידים שהגדת עדותן לא נתקבלה בבי"ד, וכשל עוזר ונפל עזור.** ואין לנו אלא **מינוי בטעות**, וטעות לעולם חוזר. וכדברי שו"ת בית שלמה או"ח סי' י"ג, וז"ל: כיון ששארית ישראל לא יעשו עולה, אמרינן אילו ידעו מזה שהחתן יש לו חזקת אבהתא והוא קודם, לא היו מקבלים את האחר, **ואף בדיעבד שקבלו האחר, הוא חוזר לעבודתו דהוי קבלה בטעות וחוזר**, עכ"ל.

ענף י׳

המכתב ששלח להבי״ד אחיו הצעיר יבלחט״א של כ״ק מרן אדמו״ר זצ״ל

באשר שידוע שהאח הצעיר שלח מכתב לבי״ד ובו טוען טענת ברי, בכדי שלא ידמה להקורא ששם יש ידיעות יותר מכל מה שפרטנו ועבורם יוכל לזכות בתביעתו, נציג לפני הקורא כל מכתבו. ובאם הקורא יעבור בקיצור על כל מה שכתבנו ובירדנו עד עתה, **יראה שאין צורך להגיב על מכתב זה כלום.**

בס״ד

הנני בזה להגיד קושט דברי אמת לקיים רצון צדיק ה״ה כ״ק אדוני אבי זצ״ל, להודיע לכבוד הרבנים שליט״א מה ששמעתי מכ״ק אאמו״ר זצ״ל כמה פעמים איך יהא סדר הדברים לאחר אריכת ימיו ושנותיו.

כ״ק אאמו״ר זצ״ל קראני כמה פעמים ודיבר אלי בענין זה במשך שנות תש״מ - תש״נ בבארא פארק ובדרך כלל השתמטתי מלדבר בענין זה, עד כדי כך שאף יצאתי מחדרו בהתחלת הדיבור לגודל צערי מהדיבור בענין כזה, היינו מהסתלקות אבי קדוש ישראל זי״ע.

וכן בתחלת שנות תש״נ דיבר אלי כמה פעמים בענין זה בהיותי בכפר ווייט לעיק במשך ימי הקיץ, וכן דיבר אלי בטיולו עמי שם בשנת תשנ״ו ושנת תשנ״ז.

והיוצא מדבריו בכל הזמנים הנ״ל הי׳, שרצונו הוא שלאחר אריכת ימיו ושנותיו קהלתנו הקדושה קהלת באבוב לא תיפרד בשום פנים ואופן, ושיבח מאד בשם אביו זצ״ל הי״ד אותם מקומות שלא נפרדו. ורצונו הי׳ שנשב ביחד בקהלתנו אחי זצ״ל ואנכי, ואמר בלשונו, "קודם איינער נאכדעם דער אנדערער".

ובחייו של אחי זצ״ל תהי׳ הנהגה משותפת לפי המצב והמציאות ברוח אהבת אחים.

כמה וכמה פעמים הפצירני שאכתוב רצונו זה עלי גליון בנוסח צוואה, אמנם לא מלאתי מבוקשתו.

בכל פעם שדיבר בנושא זה התבטא בלשונות חריפים מאד שלא כדרכו נגד מי שיהין לקלקל ולגרום איזה שינויים בסדר הדברים הנ״ל

נגד רצונו. באחד מהזמנים הנ"ל (זה הי' בביתו בבארא פארק) אמר לי כ"ק אאמו"ר זצ"ל בתוך דבריו אלי, שמלפני זה קרא לאחי זצ"ל ואמר לו ג"כ ככל הדברים הנ"ל, ולשונו הי' (בערד), "איך האב געזאגט נפתלי'ן אז איך גיי דיר זאגן, און אז איך גיי דיר זאגן אז איך האב אים געזאגט".

יתר פרטי הדברים שמתי בפי המוכ"ז

הק' בן ציון ארי' ליבוש הלברשטאם

מהפרטים שנמסרו בעל פה, נמסור כאן קצתם:

כשדיבר אאמו"ר מענין זה השתמש בלשונות חריפים, ופעם א' אמר שיזהיר עם חרמים ושמתות.

אבי ביקש ממני כמה פעמים שאכין לו נוסח בענין זה [לכל הפחות חמשה פעמים] ולא הייתי יכול לעשות כן.

כאמור כל המעיין בהדברים שכתבנו עד כה מבין היטב שאין צורך להעיר כלום, ודי בזה.

פרק ד'

תואר הכבוד

'רב הצעיר'

פרק ד' | תואר הכבוד 'רב הצעיר'

ענף א'

העתקת דברי בעל הבו"ש, והערות קצרות

עתה הגיע התור להעלות על שלחן הקורא מה שהדפיס בעל הבו"ש בענין התואר 'רב הצעיר', ולגלות מציאות הדברים כהווייתן בכדי לברר כשמלה לעין כל שאין בדבריו ממש.

כדרכנו עד הנה, נעתיק כל מה שכתב לפי גירסתו בענין זה, ונבארם אחת לאחת:

בעמוד רל"ו בתחילת הסיפור: לאחר פטירת האדמו"ר זצוק"ל הכתירו החסידים את בן המבוגר לאדמו"ר ואת הצעיר לרב הצעיר, בפועל בן הגדול הי' כבר חולה באותה שעה, ולא קיבל בידו את הנהגת המוסדות. לאחר פטירת בן הגדול נתהווה מחלוקת, תומכי בן הצעיר טענו שלו מגיע האדמורות מחמת שהוא נתמנה כרב הצעיר, וכן הי' הסכם שלאחר פטירתו הוא ימלא את מקומו.

עמוד שס"ב, אות ס"ג: כאמור לעיל מינו הציבור את בן המבוגר לאדמו"ר ואת אחיו לרב הצעיר, לפי הסכם שהי' בין שני הבנים, ולפי הוראות המפורשות של האדמו"ר זצ"ל (רק בשינוי לשון), המדובר היה וההסכם היה שמה שהאדמו"ר לא יוכל לעשות יעשה הרב הצעיר, כעין שותפות בשררה. – אין תמימות דעים בין הצדדים אם דיברו במפורש שהוא יקבל את האדמורות לאחר פטירתו, אע"פ שכל אחד מן השומעים הבין כן, אבל תומכי החתנים בטענתם שאף שאמרו ש"וואס איינער וועט נישט קענען טוהן וועט דער צווייטער טוהן", וגם אמרו שכל הזכויות שהי' לבן המבוגר בחיי אביו יהי' לאחיו, אבל כיון שלא פירשו זה להדיא אין לזה תוקף.

יש כאן שלשה צדדים לטובת רב הצעיר; א) היתה הגבלה מפורשת במינויו של בן המבוגר. ב) הי' הסכם בין הצדדים וכבר נפסק והוסכם אז כל השאלות שאנו דנים בו כעת, ויש לזה כל תוקף. ג) במינוי זה שיעשה כל מה שהבן המבוגר לא יוכל לעשות, יש בו גם התמנות לאחר פטירה, ואפילו בימי חוליו.

עמוד שס"ד אות ס"ד: יש תוקף למינויו של רב הצעיר מטעם מינוי של הקהל.

עמוד שס"ו סוף אות ס"ה: בעצם המינוי לסגן יש בזה הכרזה שהוא יהיה היורש בבא היום.

עמוד שע"ח סוף אות ס"ט: בנידוננו שהאחים התפשרו ביניהם, שהוא יהי' רב הצעיר והוא יירש אותו בכל הנוגע למוסדות ולאדמורו"ת, יש בזה או הודאה שאין הנכסים שלו, או נתינה שניתן ברבים בהכרזה לפני כל הצבור שאין צריך קנין יותר.

עמוד שצ"ו סוף הערה רפ"א: כבר חילקו ביניהם, שמקודם יהי' המנהיג בן המבוגר ואח"כ אחיו, וכו' על דעת כן חילקו ביניהם, כל אחד קיבלו זמנו, וזה הי' חלקו. ע"כ העתק דברי בעל הבו"ש.

הנה בעל הבו"ש קיוה שכל הקורא דבריו אלו, ידמה בנפשו ויאמין שהמעשה היה שישבו שני האחים ביחד ודנו בכובד ראש איך לחלק ההנהגה, ובאו לידי הסכם ונתפשרו ביניהם, ותמצית הפשרה וההסכם היתה להגביל את האח הגדול, שבהיותו אדמו"ר לא ינהיג את כל מוסדות באבוב בכל קצוי תבל, וגם להעביר נחלתו מצאצאיו לעולם, ובהמשך נראה אמיתות הדברים איך נולד כל ענין זה של רב הצעיר. אולם גם לשיטתו, אתמהה, דהא כל הסכם ופשרה מתקיים בין ב' צדדים שלכל א' יש איזה זכות, **והרי לא הזכיר בתוך דבריו צד השני של ההסכם**, מה נתן הצעיר מזכויותיו (אם נאמר שהי' לו איזה זכות) להגדול. וביותר תמוה מתי נעשה הסכם הזה, האם עוד בחיי אביהם ובנוכחותו, או שלא בנוכחותו, או באותו יום המר והנמהר ראש חודש אב תש"ס - כשנפטר כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל באמצע הלילה, והאם התקיימה אסיפה

נחוצה כזו של העברת נחלה ותיקון וסידור הנהלת והנהגת הקהלה והמוסדות בהתייעצות ראשי וזקני הקהלה או ידידים ובני משפחה משני הצדדים.

גם תמוה, דהרי הסכם ופשרה נחוצה כזו היה צריך להיות כתוב וחתום כדת וכדין, ולהודיע באיזה מודעה לכל הקהלה, בכדי שכל החסידים ותמימי העם הרוצים למלאות רצון מנהיגיהם ידעו איך לעשות ולהתנהג, כגון למי פונים למכירת חמץ ולמי לסידור קידושין, את מי שואלים אודות החלטה בעניני שידוכים ואת מי בנוגע לקריאת שם לתינוק הנולד וכו' וכו', ושאר כל ענינים השייכים לקהלה ומוסדות להציבור ולהיחיד. ובפרט שהסכם ופשרה הזה נוגע להורי התלמידים והתלמידות שבכל מוסדות באבוב שהרבה מהם אינם שייכים לקהלת באבוב, איזה יושר הוא זה שימשמשו באפילה ולא ידעו שצריכין לפנות בכל עניני המוסדות להרב הצעיר, לדבריו.

ענף ב'

עדות הרב החסיד ר' משה מאיר איינהארן שיחי' גבאי דביהמ"ד, הוא הגבר אשר הכריז את התואר "רב הצעיר" בשעת הלוויה של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל

לפני שניכנס בפרטי הדברים לבאר השקר והתעמולה שעשו לפתות המונים בדברי הבאי והבלים הללו, נפרסם לראשונה כל השתלשלות התואר "רב הצעיר" כפי מה שמסר הרה"ח ר' משה מאיר איינהארן שיחי', הלא הוא הגבאי של הביהמ"ד מאז שנת תשל"ה, מנאמני בית רבותינו הקדושים זצ"ל. הר"ר משה מאיר שיחי' הוא היה היחידי שהלך עם ר' ליבוש ל' נ"י (כפי שהבאנו לעיל בפרק הקודמת שבא לומר לו השיחה שיש לו מרבינו מהר"ש זצ"ל וכו'), **ועלו לשוחח בענין זה** עם כ"ק אדמו"ר זצ"ל וכן הם שעלו ליבל"ח אחיו הצעיר, ולא עמד איש אתם. והנה שניהם סיפרו דברידהם בבי"ד בפני הדיינים, ולא הי' בין שני הסיפורים רק שינויים קטנים (מלבד בהבנת הדברים, כאשר יבואר בסמוך).

והר"ר משה מאיר הנ"ל הוא הי' המכריז בשעת הלוי' של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל את התואר רב הצעיר.

וכדי להעמיד האמת על מכונה, מציגים אנו כאן שיחה שהתקיימה בחודש תמוז תשס"ה (איזה חדשים אחר פטירת כ"ק אדמו"ר זצ"ל). באותו זמן עסק הטוען מצדנו, ה"ה הרב שמחה ראטה שליט"א, באיסוף הידיעות והפרטים לסדר דבריו בטוענו בבי"ד, ועבור זה עלה להרה"ח ר' משה מאיר הנ"ל לשמוע ממנו השתלשלות הדברים. גם ראש הקהל דקהלתנו הרה"ח ר' אייזיק דייטש שיחי' הי' נוכח בפגישה זו. ואח"כ בחודש שבט תשס"ו הביאו תומכי האח הצעיר את ר' משה מאיר להבי"ד שיעיד לפניהם השתלשלות הדברים, והוא מסר אז להדיינים שליט"א כדברים האלה ממש אשר אמר בשיחה הנ"ל עם ר' שמחה ראטה אשר אנו נותנים לפניכם היום.

העתקנו את השיחה מלה במלה, וכיון שיש בה הרבה ענינים עיקריים הנוגעים לכל הנהגת קהל באבוב שמובלע בין השורות, בין אופן הבנת הענינים על ידי רבותינו בין על ידי הקהל בעת ההיא, על כן הצבנו את השיחה על "קול באבוב" 718.305.6300 #2 - 8 - 2, ואע"פ שטירחא הוא לשמוע שיחה ארוכה זו על הטעלעפא"ן, מ"מ מציעים אנו שישמע הקורא בעצמו את הדברים, כי טוב ונכון לשמוע ההרגש והפשטות המבצבץ בסיפורו מהנעשה אז בעת הכתרת כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל.

אנו לא נקטע באמצע הדברים בכדי שלא לבלבל דעת הקורא והשומע בהוספות שלנו לפני קריאת ושמיעת תוכן השיחה, רק לאחר מכן הצבנו את הדברים היוצאים משיחה זו.

☆ ☆ ☆

באשר שהשיחה היתה בדרך שאלה ותשובה וחקירת פרטים רבים אין סיפור הדברים לפי הסדר, על כן מסדרים אנו כאן מקודם סדר הדברים כהווייתן בכדי שיבין השומע המשך הדברים:

באשמורת הבוקר ראש חודש מנחם אב בשנת תש"ס, יום שבו נחשכו המאורות עם הסתלקות כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצ"ל, לא הובא אז שום עדות או מימרא שכ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצ"ל אמר אי פעם במשך כל ימי חייו אף מלה אחת, לא בפירוש ולא ברמיזה, אודות מינוי לאדמו"רות או לרבנות של בנו הצעיר, ואף לא שיעשה "רב הצעיר". אלא כאשר נכנס הר"ר משה מאיר בערך בשעה שש בבוקר למשרדו (אפים) שבביהמ"ד, כבר חיכה שם ר' ליבוש ל. ובידו העתק מדברים שנאמרו בטעי"פ (הנדפס לעיל פרק ג' ענף ו'), והציע ר' ליבוש שיעלו שניהם לכ"ק אדמו"ר זצ"ל להראות לו 'בקשת' אביו כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל.

וכפי שמדגיש וכופל ומשלש ר' משה מאיר, הבין הוא אז בקראו לראשונה כתב זה, שבאשר שבמקומות אחרים יכול להיות במצב כזה אשר הבן הצעיר מתחיל להתנהג בגינוני אדמורו"ת, ומתחיל להשפיע על קבוצת אחוזת מרעהו, שיזרקוהו מביהכ"נ ותפרוץ מחלוקת בין שני הצדדים, ובאשר שרבינו מהר"ש זצ"ל איש השלום לא רצה שיעלה רעיון כזה על הדעת, לכן הוא מהרהר הלוך ושוב איזה תואר או הכנסה יכולים **לסדר עבור בנו הצעיר בכדי שישאר כאן בביהמ"ד בהכנעה לאחיו הגדול האדמו"ר**, באופן שכל אחד יהי' שבע רצון. עוד הדגיש ר' משה מאיר שהוא לא חשב בעצמו מה שייך ליתן עבור בן הצעיר כי **זה ענין ששייך להאדמו"ר החדש וכל העדה נכנעים לפניו ומה שיבחר ויצווה כן יהיה ככל היוצא מפיו**. וגם ר' ליבוש לא הציע אז לר' משה מאיר איזה מעמד עולה לו במחשבתו.

כאשר עלו שניהם, קרא ר' ליבוש בפניהם את ההעתק מן הטעי"פ לפני כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל. נענה אז כ"ק אדמו"ר זצ"ל, ואמר, "איך וועל קיינעם נישט וויי טוען". ובזה נסתיים פגישה ההיא והלכו משם. ר' משה מאיר הלך להתפלל שחרית, אחר שחרית עלו שניהם לבית הבן הצעיר, וסיפרו לו שכל הקהל רוצים ומבינים שעתה הוא הזמן לקבל מרות אצל אחיו הגדול, והשיב "**וואס עטס**

וועט טוען וועט זיין גוט״. הציע ר׳ ליבוש, ״אפשר זאל מען מאכן רב הצעיר?״ והשיב, ״גוט״. ונחוץ להדגיש, שלא הי׳ שם שום מדובר כלל מהו המכוון והפירוש בתואר רב הצעיר.

לאחר מכן, זמן קצר לפני הלוי׳ חזרו שניהם - הר״ר משה מאיר ור׳ ליבוש - אל כ״ק אדמו״ר זצ״ל, ואז כבר נוכחו שם ג״כ שני חתניו ממלאי מקומו שליט״א והרה״ח ר׳ משה קליין שיחי׳ והרה״ח ר׳ אייזיק דייטש שיחי׳ [ראש הקהל דקהלתנו הק׳], ואמר ר׳ ליבוש - **מדעת עצמו [כן הודה בעצמו כבי״ד]**! - שהבן השני רוצה להיות ״רב הצעיר״. ובענין הנידון בהפירוש של התואר ״רב הצעיר״ ראה להלן באריכות.

ומיד אז התקיימה הלוי׳, והרה״ח ר׳ משה מאיר הנ״ל הכריז **שמכתירים את הבן הגדול כ״ק אדמו״ר מרן רבינו נפתלי צבי זצ״ל למלא מקום אביו בכתר הרבנות והאדמו״רות ולהדריך את חסידי באבוב עד ביאת הגואל**, ואת הבן השני הכריז בתואר הכבוד ״רב הצעיר דקהל באבוב״.

כאשר כבר אמור בראש דברינו שכאשר נקרא הר״ר משה מאיר להעיד בבי״ד, לא שינה אף כקוצו של יו״ד מכל הסיפור הזה.

☆ ☆ ☆

והאי לכם דברים כהווייתן בלשון יודישסט, וירא הקהל וישפוט!:

רמ״מ: איך זאג אז דאס זעלבע זאך קען איך טוען, מ׳וועט מיך רופן פון אנדערן צד, פון זייער צד, וועל איך אויך מוזן זאגן דאס זעלבע וואס איך זאג ענק, איך קען נישט זאגן אנדערש. איך

סט. תחלת השיחה לא נעתק, כי שאלו איש בשלום רעהו, ושוחחו קצת כדרך ידידים שנפגשים ביחד, על כן מתחילים אנו להעתיק השיחה רק מהנוגע לענינו, וכן גם באמצע נשמט ענינים אשר אינם שייכים להנושא, וחוזרים אנו להדגיש בזה שאנו מוכנים להשמיע כל הטעי״פ בשלימותו בלי שום חסרון וגרעון לכל רב ודומ״ץ וכדו׳ המעוניין בזה שיתקשר באופנים הרשומים בריש ספרא הדין.

זאג בתורת אם לא יגיד, אלס עדות וואס איז געשען. איך ווייס נישט וואס מ'וויל דא.

רא"ד: דאס וויל מען.

רמ"מ: איך פארשטיי אז מ'ברויך זאגן דעם אמת אזוי ווי עס איז געווען, וואס איז געווען. די זעלבע זאך מוז איך זאגן טאמער זיי וועלן מיך רופן וועל איך אויך מוזן אזוי זאגן.

☆ ☆ ☆

רמ"מ: יעצט לאמיר הערן וועגן וואס האנדלט זיך דא, וואס וויל מען פון מיר?

רש"ר: באמת, אזוי ווי אייזיק האט דא פריער געזאגט, איר זענט דאך ווי איך פארשטיי געווען דער איינציגסטער וואס איז געווען אינעווייניג יענע נאכט, און געהאנדלט דעם גאנצן נושא פון מכתיר זיין דעם פריערדיגן רב [כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל] ז"ל אלס רב. קודם, סתם פשוט מ'וויל וויסן דעם סיפור הדברים, ווייל אויף דעם טוט דאך יעדער באזירן זיינע רעכטן פארשטיי איך, עכ"פ צו דעם רבי'סטווע. דאס הייסט דאך אזוי, וואס איז דארט פארגעגאנגען.

איך קען אייך פרעגן בלשון שאלה ותירוץ, אז ס'איז אייך גרינגער, אדער אפשר קענט איר מיר געבן א

רמ"מ: שאלה ותירוץ איז בעסער, איך ווייס נישט וואס צו זאגן, נישט סתם אזוי פארציילן מעשיות. דאס איז דאך נישט אינטערעסאנט.

רש"ר: אונז פארשטיי מיר אזוי, ווי איך ווייס היינט, פארשטיי איך, וואס איך ווייס איז, אז איר זענט אנגעקומען יענע נאכט וואס דער פריערדיגער רב [מהר"ש] ז"ל איז אוועק, זענט איר אנגעקומען און האט געהאנדלט מיט דעם פריערדיגן רב [מר"ן] ז"ל. איך ווייס נישט פונקטליך וואס די געהאנדלעריי איז געווען, אבער איר זענט געקומען מיט ליבוש ל. און איר זענט דארט געווען אליין אין שטוב מיט אים. און איך פארשטיי אז עס איז דא א צעטל, איך האב עס מיטגעברענגט, ווייל איך וויל וויסן צי דאס איז טאקע געווען דאס צעטל וואס מ'האט געגעבן. אבער אזוי דערציילט מען, אז מ'האט איבערגעזאגט פאר'ן פריערדיגן רב [מר"ן זצ"ל] א געוויסער רצון וואס דער רב [מהר"ש] ז"ל האט געהאט, און בעיס"ד אויף דעם האט מען עפעס געהאט א פלאן

ווי אזוי צו מאכן די הכתרה. דאס ווייס איך, און וואס פונקטליך די נוסחאות וואס איז געווען דארטן, ווייסט דאך קיינער נישט נאר איר אליין. און דאס וויל איך וויסן.

רמ"מ: בעיס"ד אויף דעם צו מאכן די הכתרה?! דאס איז נישט געווען קיין בעי"ס אויף דעם! **מ'האט געוואוסט אז יעדער איינער האט פארשטאנען, יעדער איינער האט געוואוסט, אז דער רב ז"ל דארף זיין דער ממלא מקום, אויף דעם איז אנגערעדט געווען.**

רש"ר: דאס איז נישט געווען קיין שאלה אפילו. וואס איז יא געווען?

רמ"מ: וואס דען איז געווען. אונז האב'מיר דאך געוואוסט אז ס'איז דא נאך א קינד, דער רב ז"ל [מהר"ש] האט א קינד [האח הצעיר], אונז האב'מיר נישט געוואוסט מיט וואס ער גייט ארום, מיט וואס זיינע מענטשן גייען ארום, איך ווייס נישט ווער, די אלע מענטשן וואס האבן געהאלטן מיט אים, מיט וואס זיי גייען ארום, [וואס]פארא חשבונות, וואס דא גייט פאר. אונז זע'מיר געווען די פארטרעטער פון די קהלה, בכלומר אלס די גבאים, מ'האט געזאגט איידער מ'גייט זאגן דעם רב ז"ל וואס מ'וויל טוען, וועט מען ארויפגיין צום היינטיגן רב [האח הצעיר] אים זאגן, אזוי און אזוי, דאס האלט מען ביי טוען. זע'מיר ביידע ארויף געגאנגען, און אונז האב'מיר געזאגט אז ס'איז דא א גרויסער פרעשור פונעם עולם אז מ'זאל מכתיר זיין דעם רב [כ"ק מר"ן] ז"ל. [האט ער געענטפערט] אזוי ווי, אלץ וואס עטס וועט טוען וועט זיין גוט.

רא"ד

לרש"ר: איין מינוט, איך מיין דו פארשטייסט נישט, מ'רעדט דא פון בן ציון.

רש"ר: בן ציון, אודאי.

רמ"מ: [כופל דברי האח הצעיר] וואס עטס וועט טוען וועט זיין גוט. זעלבסט פארשטענדליך אין אזא מאדע מאמענט איז מען געווען צוקאכט, דער טאטע איז אים דאך אוועק געגאנגען, איז ער דאך געווען... ליבוש האט זיך אנגערופן, "זאל מען מאכן א רב הצעיר".

רש"ר: דאס איז געווען גאנץ אנפאנג.

רמ"מ: אזוי ווי איך פארצייל אייך אזוי איז געווען, "זאל זיין רב הצעיר", [האט ער געענטפערט] "גוט".

מיט דעם זע'מיר אוועק געגאנגען. זע'מיר ארויפגעגאנגען צום רב [כ"ק מר"ן] ז"ל, און מ'האט געזאגט אונז זע'מיר געווען ביי בן ציון'ן יעצט, און מ'האט אים געזאגט אז מ'גייט אזוי און אזוי טוען, מ'וויל מכתיר זיין דעם רב און ער וועט זיין א רב הצעיר. האט זיך עמיצער אנגערופן דארט און געפרעגט

רא"ד: עמיצער? ווער איז געווען? קיינער איז דאך נישט געווען נאר איר מיט ליבוש?

רמ"מ: ס'איז געווען אפאר מענטשן. ניין, ניין, דאס איז שוין געווען שפעטער. ווען ס'איז שוין געווען אפאר מענטשן.

רש"ר: איך רעד דאך דעם ערשטן מאל ווען איר זענט געווען.

רמ"מ: דאס ערשטע מאל, ניין, איר הייבט אן פון ערשטן מאל?

רא"ד: יא, אוודאי, אוודאי.

רמ"מ: דעם ערשטן מאל זע'מיר אונז ביידע נאר געווען.

רא"ד: יא, דאס וויל איך וויסן.

רש"ר: איך וויל האבן די מעשה פון גאנץ פון אנפאנג.

רמ"מ: האט מען געוויזן א צעטל וואס ליבוש האט געזאגט אז דער רב [מהר"ש] ז"ל האט אזוי געזאגט, אויף דעם צעטל איז געווען אויפגעשריבן וואס דער רב ז"ל האט געזאגט.

רש"ר: און איר האט געהאט געלייענט דאס צעטל?

רמ"מ: יא.

רש"ר: און איר האט פארשטאנען דעם צעטל אז דער רב האט יא?

רמ"מ: אוודאי אזוי!

רש"ר: איך וויל עפעס פרעגן סתם, ס'איז אפשר דער צעטל?

רמ"מ: "ברוך הבא ר' ליבוש"... איך זאל זאגן אז איך געדענק אזוי געווי?

רמ"מ: אומגעפער אזוי ווי איך געדענק דאס איז געווען. פון דא ביז דא געדענק איך נישט. איך זאל זאגן איך געדענק די גאנצע פרשה

פון אויבן ביז אראהן? דאס לעצטע ביסל קען איך נישט זאגן איך געדענק. איך האב עס געזען איין מאל, און דאס איז געווען דעמאלט. איך קען זאגן איך בין אריינגעקומען זעקסן אין דער פרי אין בית המדרש אריין, און איך בין דעמאלט געוואויר געווארן נעבעך די ביטערע בשורה, און א האלבע שעה שפעטער האט מען מיר דאס געוויזן.

רא"ד: ר' משה מאיר

רמ"מ: איין מינוט. איך בין ארויף געגאנגען דעמאלט צום רב [כ"ק מר"ן ז"ל, און ליבוש האט מיר געזאגט קום ארויף צום רב ז"ל מ'וועט דאס ווייזן.

רש"ר: צוליב דעם, ווייל ער האט אייך געזאגט אז ס'איז דא א

רמ"מ: יא, יא, יא, צוליב דעם האט ער געזאגט לאמיר עס ווייזן.

זע'מיר ארויפגעגאנגען ביידע, האט ער [כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל] געבעטן צוצומאכן דער טיר. ענקער רב [הגה"צ אבד"ק שליט"א] איז געווען דארטן. האט ער [ליבוש] געבעטן אז ער זאל ארויסגיין. נא, אונז הא'מיר צוגעמאכט די טיר. האט ער אים דאס געוויזן האט ער [כ"ק מר"ן זצ"ל] געבעטן, "איך בעט דיך לייען דו עס פאר מיר".

רא"ד: ער זאל עס פארלייענען.

רמ"מ: האט ער געבעטן ליבוש'ן ער זאל עס פארלייענען, האט ליבוש פארגעלייענט דאס דא. און דער רב ז"ל האט געזאגט, ווען ער האט עס פארגעלייענט, און געענדיגט דעם בריוו, "איך וועל קיינעם נישט ווי טוען". דאס איז געווען דאס לשון וואס דער רב ז"ל האט געזאגט.

רש"ר: "איך וועל קיינעם נישט ווי טוען".

רמ"מ: "איך וועל קיינעם נישט ווי טוען", אזוי האט ער געזאגט. יא, עפעס אנדערש געדענק איך נישט. אפשר וועט מיך עמיצער דערמאנען, טאמער ווייסט עמיצער וואס מ'האט געזאגט דארט.

רש"ר: ווי האט איר פארשטאנען וואס דאס מיינט, "איך וועל קיינעם נישט ווי טוען"?

רמ"מ: ווי טוען זיין ברודער אזוי האב איך פארשטאנען.

רש"ר: פארוואס האט ער געזאגט, "איך וועל נישט וויי טוען"?

רמ"מ: אז די צוויי ברידער זאלן זיך נישט ארומקריגן, און עס זאל נישט זיין קיין מחלוקה, האט ער געזאגט אז "איך וועל קיינעם נישט וויי טוען". איך זאג דעם אמת אזוי איז געווען, איך קען עדות זאגן אז ס'איז אזוי געווען.

ווען ס'איז אויסגעקומען עפעס א כיבוד, אדער... מ'האט אים געוואלט מכבד זיין. ער וואלט דאך מכבד געווען זיינע קינדער, פונדעסטוועגן האט מען געוואוסט ער וויל אים מכבד זיין. ס'איז אויסגעקומען אסאך מאל אזוי, איך בין דאך געווען אלס גבאי בכלומרשט ביי די תפלות. **איך זאל זאגן פארגעצויגען ווי די קינדער, קען איך נישט זאגן, אבער ער האט אים געוואלט מכבד זיין.**
איך[ע] געדענק נישט גענוי צי דאס איז געווען אזוי דער אינהאלט וואס דא שטייט ביז דא אראהן, אבער פון דארטן געדענק איך אז ס'איז אזוי געווען. מ'האט געוואלט ס'זאל זיין צוויי אין דעם זעלבן ביהמ"ד, און מ'זאל זיך נישט ארומקריגן, אזוי ווי איינער אין ניו דזשערסי און איינער דא. אזוי ווי דא שטייט, יא. דאס גאנצע דא, געדענק איך נישט אזוי גענוי.

רש"ר: לאמיר... אויף וויפיל - פארשטייט זיך - איר געדענקט, האט דער רב געזאגט, "איך וועל זיי נישט וויי טוען".

רא"ד: "איך וועל קיינעם נישט וויי טוען".

רש"ר: וואס נאך איז געווען דארט אין שטוב בשעת מעשה?

רמ"מ: גארנישט. די רביצין האט אריינגערופן, און האט געזאגט אז דער רב קען נישט זיין אליין, און מען מוז עפענען די טיר, און דער רביצין וויל אריינקומען. אונז הא'מיר געזאגט, "אונז זע'מיר שוין פערטיג". מ'האט שוין געהאט כמעט געפערטיגט דא.

רש"ר: וואס האט איר שוין געפערטיגט?

רמ"מ: די שורות דא, פארגעלייענט.

רש"ר: מיט וואס זענט איר אוועקגעגאנגען?

ע. עתה חוזר לדבר אודות העתק השיחה מפלארידע.

רמ״מ: איך בין אוועקגעגאנגען זעהר צעבראכן. איך ווייס...? איך האב אליין נישט געוואוסט וואס דא איז. איך גיי אוועק, מיט וואס גיי איך דא אוועק, האב מיר אונז זיך אנגעשמועסט, אונז זע׳מיר אראפגעגאנגען, און אונז זע׳מיר אראפגעקומען צו זיי. עטס זענט געווען אונטן? וויאזוי איז געווען די מעשה?

רא״ד: איך בין נישט געווען דארט, ווייל דאס איז געווען זיבן דרייסיג אינדערפרי, און איך בין ערשט אנגעקומען שפעטער, צוויי שעה שפעטער.
אונז וויל מיר זיך קאנצענטרירן יעצט

רמ״מ: איין מינוט, איין מינוט, לאמיר זיך דערמאנען וואס איז געווען שפעטער. שפעטער זע׳מיר אונז ארויסגעגאנגען פון דער רב ז״ל, און איך האב נאכנישט געהאט געדאוועט, זע׳מיר געגאנגען דאווענען. איך בין געגאנגען דאווענען, און עלף אזייגער אומגעפער האב איך געהאלטן פאר מוסף נאך, ביז איך בין עפעס פערטיג געווארן, אהין און אהער, דערנאך האב איך געזוכט א מנין, איז געווארן עלף אזייגער. נאכדעם, מ׳רופט מיך, האב איך געהערט אז פונעם רב׳ס שטוב רופט מען מיך ארויף. בין איך ארויפגעקומען, איז געשטאנען בן ציון דונר, און בן ציון דונר האט געזאגט, אז מ׳ברויך קודם צו ערלעדיגן דאס דא, אה איך דערמאן מיך עפעס, מ׳ברויך צו ערלעדיגן די חובות, יעצט איז די זמן די חובות אויסצוגראדן אז ס׳זאל נישט זיין מער קיין חובות[עא].

בין איך ארויף געגאנגען צום רב ז״ל און כ׳האב געזאגט ביי וואס מ׳האלט, אייזיק [דייטש] רעדט זיך אזוי אוים ער וויל איבערנעמען די חובות אבער ער רעדט זיך אזוי אוים אז דער רבי זאל זיין רבי און ׳דעטס אלל׳, און אז איך זאל זאגן דאס דא ביי די לוי׳ זאל איך דאס זאגן, נישט קיין אנדערער נאר איך. זענען געשטאנען דארטן נאך א פאר מענטשן אויכעט און יעדער איינער האט געזאגט אזוי, ״ניין איר דארפט זאגן, איר דארפט זאגן, א גבאי״... גוט, [כ׳האב] מסכים געווען.

עא. דלגנו כאן פרטי השיחה איך לסדר החובות, וכאמור הננו מוכנים להשמיע השיחה בשלימותו לכל רב ודומ״ץ או ראש ישיבה וכיוצ״ב.

נו איך האב געהערט דאס דא פון דעם עולם און גערעדט מיטן רב דאס דא, האב איך געזאגט צו ליבוש'ען זאג איך אים, "יעצט וואלט מיר אונז געברויכט ארויף צו גיין צו בן ציון'ען, און זאגן וואס דא גייט פאר ביי וואס מ'האלט דא, ס'זאל זיך נישט מאכן עפעס קיין שום גערודער דא, אדער ווי איך וויים נישט וואס, וואס קען אלץ געשען, ס'איז דאך אין אזא מאדנער זמן".

זע'מיר ארויף געגאנגען דעמאלט צו בן ציון'ען, מ'האט אים געזאגט ביי וואס מ'האלט, אונז הא'מיר א געוואלדיגער פרעשור אויף דעם מ'זאל מכתיר זיין דעם רב ז"ל. נו, דאס איז געווען. אזוי האט זיך אנגעהויבן, איר האט געוואלט וויסן ווי אזוי עס האט זיך אנגעהויבן.

געענדיגט האט זיך מיט דעם וואס איך האב אנגעהויבן פריער, ליבוש האט זיך אנגערופן מ'זאל זאגן רב הצעיר. האט ער [האח הצעיר] געזאגט, יא, גוט. מיט דעם איז מען אוועקגעגאנגען.

מ'איז ארויף געקומען צום רב ז"ל און מ'האט געזאגט אונז זע'מיר אויבן געווען ביי בן ציון'ן, און ער האט מסכים געווען צו דעם אז מען זאל אים מכתיר זיין אלס רב הצעיר. [ענה כ"ק מר"ן זצ"ל] "נו גוט". ער האט עס נאך אויפגענומען מיט אזא צופרידנקייט, האב איך געזען, איך קען זאגן א שטיקל שמייכל געווען, **ער איז געווען צופרידן פון דעם, עס וועט נישט זיין קיין טראב"ל, עס וועט נישט זיין קיין עגמת נפש.** פערטיג, מ'וועט אזוי טוען, אזוי האב איך פארשטאנען.

איז עמיצער געשטאנען דארטן דערנעבן, ווען אונז הא'מיר דאס פארציילט, ווען אונז זע'מיר צוריק געקומען פון בן ציון [האח הצעיר], איז געשטאנען, בן ציון דונר איז געשטאנען, דו ביסט נישט אויבן געווען.

רא"ד: איך בין יא געווען אויבן איך וועל אייך דערמאנען.

אוודאי בין איך אויבן געווען, נישט נאר כ'בין געווען אויבן נאר

רמ"מ: לאז מיך זאגן וואס איך זאג נאכדעם וועסטו זאגן. איך געדענק נישט ווער ס'איז געווען. בן ציון דונר געדענק איך איז אויבן געווען, דו זאגסט אז נישט?

רא"ד: בשעת דאס?

רמ"מ: ווען איך האב דאס געזאגט, צום רב.

רא"ד: ניין, ער איז נישט געווען.

רמ"מ: ווער דען איז געווען? ס'איז געווען א פאר מענטשן דעמאלט.

רא"ד: אפאר מענטשן, יא.

רמ"מ: ווער זענען געווען די מענטשן?

רא"ד: איר זענט געשטאנען, צוזאמען, דער רב ז"ל איז דא געשטאנען, איך בין געשטאנען נעבן רב ז"ל צו די רעכטע האנט. איר זענט געשטאנען אקעגן, ר' משה מאיר מיט ליבוש.

רמ"מ: יא.

רא"ד: אונטער דעם איז געשטאנען

רמ"מ: ענקער רב [הגה"צ אב"ד דקהלתנו שליט"א].

רא"ד: אונזער רבי, אונזער רב מיט אונזער רבי'ן. אין דער שוועל פון די טיר איז געשטאנען משה קליין, בן ציון דונר אין שטוב איז ער זיכער נישט געווען.

רמ"מ: ווער האט געפרעגט דאס דא, "וואס מיינט רב הצעיר?"?

רא"ד: דער רב ז"ל.

רמ"מ: ער אליין האט געפרעגט?

רא"ד: איך וועל אייך זאגן ווי אזוי.

רמ"מ: עמיצער האט געפרעגט, האט דער רב ז"ל געזאגט, "אז דער רב איז נישטא טוט ער פארטרעטן".

רא"ד: איך זאג אייך פונקטליך ווי אזוי די מעשה איז געווען.

רמ"מ: יא לאמיר הערן אפשר קענט איר מיך דערמאנען.

רא"ד: אונז הא'מיר פארפעלט א מעשה אינדערמיט, אבער דאס וועלן מיר צוריקקומען. איר זענט ארויפגעקומען, איך האב געזאגט אז אונז גיי מיר נישט צו די לוי' ווי לאנג איר קומט נישט צוריק - איך ווייס נישט צי איר געדענקט - ווי לאנג איר קומט נישט צוריק גייט מען נישט צו די לוי'. זע'מיר ארויפגעקומען אויבן, אדער איר אדער ליבוש האט געזאגט, "ער וויל ווערן רב הצעיר, ער וויל זיין רב הצעיר".

רמ"מ: אזוי איז געווען דאס לשון?

רא"ד: אזוי געדענק איך, יא. צי ער וויל 'ווערן', צו ער וויל 'זיין'. דאס איז געווען דאס לשון. האט דער רב ז"ל געגעבן זיך א רוף אן, "אייזיק וואס זאגסטו, וואס זאגסטו?" האב איך אנגעהויבן צו זאגן, אז איך האלט אז ר' נפתלי וועט ווערן רבי וועט ער דעמאלט טוען ווי אזוי ער פארשטייט. האט ליבוש אנגעהויבן צו מאכן קולות, "ווער איז אייזיק, וואס אייזיק, ווער איז אייזיק?" עס איז געווארן א דאס.

רמ"מ: איך געדענק נישט די מעשה.

רא"ד: איך זאג אייך. עס איז שטיל געווארן א פאר מינוט, **פרעגט דער רב ז"ל, "וואס מיינט דאס רב הצעיר? וואס מיינט דאס רב הצעיר?"** איך זאג אייך, אזוי ווי איך מאך עס יעצט אזוי איז געווען. **"מ'וועט אים מכבד זיין, איך מיין כיבודים".** ניין, ליבוש אדער איר, האט עס געזאגט, איך געדענק נישט, איינער פון די צוויי האט אזוי געענטפערט. איך זאג אייך דעם לשון, **"מ'וועט אים מכבד זיין, כיבודים".** ווייסט מ'רעדט מיט די הענט אביסל מיט דער מויל, שוין עס איז שטיל געווארן.

רמ"מ: אבער דו האסט נישט געהאלטן פון דעם, אינגאנצן.

רא"ד: וואס הייסט?

רמ"מ: דו האסט מיט מיר אויסגערעדט אז נאר דער רב זאל זיין און 'דעטס אלל', און מער גארנישט, אזוי האסטו געזאגט, בתנאי זה.

רא"ד: יא, בתנאי זה.

רמ"מ: נו, נו, גיי ווייטער.

רא"ד: שוין, האט דער רב ז"ל געזאגט, **"נא למען השלום זאל זיין אזוי".** דאס, אזוי איז געווען.

רמ"מ: אזוי געדענקסטו.

רא"ד: נישט נאר איך געדענק, נישט פון היינט, איך געדענק נישט וויל איך געדענק היינט, וויל איך האב עס שוין ווי מ'זאגט

איבערגע'חזר'ט נישט מאה פעמים ואחד, נאר צען מאל מאה פעמים ואחד!

רמ"מ: איך האב עס נישט איבערגע'חזר'ט דאס דא קיינמאל, קען איך זאגן. מיט דיר האב איך אזוי געזאגט, דיר האב איך פארציילט, איך האב מיט דיר גערעדט האב איך אפשר נאכאמאל איבערגע'חזר'ט דאס דא, אבער דו האסט מיך נישט אויסגעבעסערט קיינמאל אנדערש. דאס די מעשה וואס דו פארציילסט יעצט, האסטו מיך נישט אויסגעבעסערט קיינמאל.

רא"ד: ווען איר זענט געווען פאר זעקס חדשים צוריק האב איך אייך אזוי פארציילט די מעשה.

רמ"מ: זעקס חדשים? אדער פאר צוויי חדשים רעדסטו?

רא"ד: ניין איך רעד פאר זעקס חדשים צוריק, איך בין געווען ביי אייך זעקס חדשים צוריק, פאר פסח נאך, יעצט נישט, יעצט האבן מיר נישט גערעדט, יעצט ביי די פטירה האב מיר נישט גערעדט וועגן דעם.

רמ"מ: דעמאלט פאר פסח האסטו מיך דעמאלט אויסגעבעסערט?

רא"ד: איך וועל אייך זאגן נאכמער, איך האב אייך געפרעגט, "האט מען גערעדט וואס דאס מיינט רב הצעיר? האט מען?" - "ניין, מ'האט נישט גערעדט וואס דאס מיינט רב הצעיר. מ'האט נישט געזאגט וואס דאס מיינט, מ'האט נישט גערעדט וואס דאס מיינט". אבער איך האב אייך איבערגעזאגט נאכאמאל פונקטליך וויאזוי די מעשה איז געווען.

רמ"מ: איך געדענק נישט, איך קען מיך נישט דערמאנען דאס דא, איך וויים נישט, אפשר בין איך שוין צו אלט, אפשר איך וויים נישט. **עס איז עפעס א נפקא מינה דאס דא אזוי צו אזוי?**

רש"ר: פשוט צו פארשטיין אביסל די פאקטן, אלעס קען זיין א נפקא מינה, און עס קען זיין נישט קיין נפקא מינה, אבער מ'וויל וויסן דעם פשוט'ן אמת.

רמ"מ: בכלל דער 'רב הצעיר' דאס שפילט א ראלע ביי דעם?

רש"ר: עס קען שפילען א ראלע דאס מיינט אזוי.

רא"ד: דאס האט איר געמאכט א טעות, איך וויל יא איבערשפילן די מעשה, אפשר טאמער מ'וועט רעדן די מעשה אינגאנצן אפשר

וועט עס צוריק קוקן, אפשר וועט איר געדענקן. איך זאג אייך וואס איז געווען.

רמ"מ: איך הער דאך.

רא"ד: יא שוין, איר זענט ארויפגעגאנגען מיט ליבוש, קודם זענט איר געווען ביי בן ציון?

רמ"מ: ניין, ניין, קודם צום רב.

רא"ד: דאס האב איך געוואלט. איר האט געמאכט א טעות, דו האסט נישט גוט פארשטאנען, דו האסט פארשטאנען אז ער האט געזאגט אז מ'לייגט גרוים פרעשור אז מען זאל מכתיר זיין ר' נפתלי יא, האסטו פארשטאנען אז דאס איז געווען נאך פאר דעם, אזוי האסטו דאך פארשטאנען. עס איז נישט אזוי געווען, איר זענט נישט ארויף, דער רב ז"ל איז אוועק איינס אזייגער ביינאכט, צוויי אזייגער ביינאכט איר זענט נישט ארויפגעגאנגען צו בן ציון.

רמ"מ: ניין, ניין, ניין, זע'מיר ארויף געגאנגען האלב צוועלעף, צוועלעווע.

רש"ר: לאז מיר פרעגן א שאלה אפשר ע'מיר עס האבן קלאר. ליבוש איז געקומען צו אייך, מיט א צעטל אזוי פארשטיי איך נאך די פטירה.

רמ"מ: ער איז געווען אין אפיס פון ביהמ"ד.

רש"ר: איך קען אייך פרעגן א שאלה, ווי וואלט געווען למשל ווען ליבוש קומט נישט צו אייך? לאמיר עס אביסל אזוי, איך וויל נאר האבן א השערה, אזוי וועל איך פארשטיין וואס ליבוש האט געוואלט.

רמ"מ: וואס קען איך אייך זאגן, וואלט איך נישט געגאנגען צום רב, איך וויים נישט וואס וואלט געווען, איך פארשטיי עפעס וואלט מען געטוען, אבער איך וויים נישט וואס, אפשר וואלט געווען א אנדערער אויף מיין פלאץ וואס וואלט געגאנגען, וואלט געזאגט, וואלט מכתיר געווען, איך וויים נישט, **פארשטאנען האב איך אז מ'ברויך אים מכתיר צו זיין אלס רבי.**

רש"ר: וועם אים?

רמ"מ: דעם רב ז"ל.

רש"ר: דעם רב ז"ל.

רמ"מ: יא, פון דעם איז אנגערעדט געווען.

רש"ר: איר האט פארשטאנען אז דא דארף א אנדערער זיין?

רמ"מ: איך האב נישט אזוי פארשטאנען קיינמאל.

רש"ר: האט איר אמאל געהאט א שמועס אדער עפעס, מיט דעם פריערדיגן רב [כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש] ז"ל?

רמ"מ: ניין.

רש"ר: קיינמאל נישט?

רמ"מ: ניין.

רש"ר: האט איר געהאט אבער א אייגענע השערה וואס דער פריערדיגער רב האט געוואלט?

רמ"מ: ניין. די אייגענע השערה וואס איך קען אייך זאגן וואס איז געווען איך האב נישט געוואלט רעדן דערפון אפילו, איך האב נישט געוואלט טראכטן דערפון אפילו. עס איז געווען אפשר איך ווייס א יאר פריער לאמיר זאגן. דער רב [מהר"ש] ז"ל איז נישט געזונט געווען, נישט געזונט געווארן, עס איז אדורך געגאנגען א פאר חדשים ביז מ'האט געזען נעבעך אז עס טויג נישט, איז צו געקומען צו מיר ר' דוד גרינצווייג ע"ה זאל זיין אפגעשיידט, מיט שבתי שטורם, איך געדענק עס איז נאך געווען אין דער אלטער ווייבער שוהל, דארט אין ביהמ"ד, זענען צו געקומען צו מיר און געזאגט, איר זאלט וויסן ר' משה מאיר איר דארפט זיין דער - טאמער על כל צרה שלא תבוא, מוזט איר זיין דער - וואס איר מוזט גיין מכתיר זיין דעם רבי'ן, דעם ר' נפתלי, אלס רבי.

האב איך געטראכט, אזוי?! משוגע זאלט איר זיין?! וואס רעדט עטס עפעס אזעלכע זאכן? איך האב מיך נישט פארגעשטעלט אין לעבן אז עס קען פאסירן אמאל אזא זאך. איך האב געמיינט משיח קומט שוין, דאס איז עס, פערטיג. איך האב נישט געוואלט טראכטן דערפון. דאס איז געווען פריער, אבער כ'האב נישט געוואלט מער טראכטן דערפון.

קיינעם איז נישט איינגעפאלן אז עס קען אנדערש זיין. **דאס דא יעדער איינער איז געווען מיט די מיינונג אז דאס איז דער רבי, דאס איז אונזער רבי**, נישט נאר דאס דא מ'איז

געגאנגען, יעדער איינער פון גרויס ביז קליין, אלטע אידן זענען געגאנגען צו אים, הערשל פארשער - הערשל ציטראנענבוים, זענען אריינגעגאנגען צו אים, און ער האט זיך אויפגעשטעלט, מ'האט געגעבן א קוויטל פאר אים. אפילו משה בלום איז אריינגעקומען, האט ער זיך אויפגעשטעלט פאר אים, "איר קומט צו מיר? איך קום צו דיר געבן א קוויטל!" יעדער איינער יונגעלייט און קינדער, ווער נישט? **דאס איז געווען דער רבי און פערטיג! און מ'איז ביי אים געהאלפן געווארן.**

רש"ר: איר רעדט פון פריערדיגן?

רא"ד: ניין, ער רעדט פון לעצטן.

רמ"מ: פון לעצטן רב ז"ל.

רא"ד: וואס ער זאגט איז, עס איז קיינמאל נישט איינגעפאלן אז דא גייט זיין עפעס אנדערש.

רמ"מ: קיינמאל אין לעבן נישט געקענט פארגלייכן היינטיגן דור צום פריערדיגן, **יעדער האט געהאלטן אז דער איד איז א קדוש עליון געווען, מ'איז געהאלפן געווארן ביי אים, אזויפיל אידן אזויפיל מעשיות פארציילן מעשה בעל שם, בעל שם'סקע זאכן האט מען געזען ביי אים.**

רא"ד: ר' משה מאיר, דאס איז שוין געווען נאכדעם ווי ער איז שוין געווארן רבי, מ'רעדט דאך אבער פאר דעם.

רמ"מ: יא, נאכדעם.

רש"ר: קודם לאמיר רעדן פאר איינס אזייגער ביינאכט, ווען דער רב ז"ל איז אוועק, דער פריערדיגער רב. זאגט איר האט איר נישט געהאט קיין, דער לעצטער יאר **האט איר פארשטאנען אז ער דער נאטירליכער יורש?**

רמ"מ: יא, אזוי האב איך פארשטאנען, **ס'איז געווען אפשר צוויי דריי יונגעלייט דארטן צי וואו וואס האבן זיך איינגעריסן, אבער די עלטערע אידן זענען אלץ געגאנגען...**

רש״ר: האט מען עפעס אמאל געהערט פון פריערדיגן רב ז״ל, אז מ׳זאל האבן עפעס א טראכט וואס וועט זיין נאכ׳ן - לאחר מאה ועשרים פון דעם לעצטן רב?

רמ״מ: נישט איך.

רש״ר: איר האט נישט געהערט.

רמ״מ: ניין, איך ווייס, איך בין אויבן געווען ס׳לעצטע מאל, ס׳נישט, איך האב פרובירט ארויפצוגיין ביי דאס לעצטע רב ז״ל ווען ער איז נישט געזונט געווארן.

רש״ר: איר רעדט פון דער פריערדיגן?

רמ״מ: פון דער פריערדיגן. איז יעדע פאר וואכן האט מען מיך אריינגעלאזט צום רב ז״ל. אזוי [ביז דעמאלט] פלעג איך גיין יעדן דאנערשטאג געווענליך. אזוי האט מען מיך אריינגעלאזט יעדע פאר וואכן, ער איז נעבעך נישט געזונט געווען, נישט אלעמאל איז ער געווען רעד״י אויפצונעמען א מענטש. ער איז שוין נעבעך געווען זעהר זעהר נישט געזונט, און ער האט נישט געקענט. כ׳בין געגאנגען כ׳האב ארויפגעלייגט דאס וואס כ׳האב געברויכט, ער האט מיך אנגעכאפט ביי די צוויי אקסלען אזוי. ער האט גערעדט און גערעדט און גערעדט און גערעדט, ער האט מיר אזוי געשלעפט מיט אזא מין כח, איך האב מיך גארנישט פארגעשטעלט אז ער האט נאך אזוי פיל כח צו שלעפן מיך אזוי. פשוט, איך בין געשטאנען, און דער רב איז געזעסן דא, און איך בין געשטאנען דא, **און ער האט מיך אנגעכאפט דענסמאל און גערעדט, און גערעדט, און גערעדט, און גערעדט, כ׳האב נישט פארשטאנען קיין איין ווארט.** פרעג איך אהרן בן ציון בייגל, ער איז געווען דער שטוב מענטש, פרעג איך אים, ער איז געווען דער וואס האט פארשטאנען וואס דער רב רעדט, ״האסט פארשטאנען עפעס א ווארט וואס דער רב האט געזאגט?״ [ענה] ״ניין״. אבער וואס דאס איז געווען ווייס איך נישט, וואס ער האט געזאגט, אפיציעל צו הערן עפעס א ווארט פון רב ז״ל האב איך קיינמאל נישט געהערט. מ׳האט געזאגט אהין און אהער, ער האט אראפגענומען די ברילן, ער האט אראפגענומען די אויגן־גלעזער - דוד גרינצווייג האט פארציילט - ער האט אראפגענומען די אויגן־גלעזער, דו ווייסט עפעס פון די

מעשה? ניין, דער לעצטער רב איז געווען ביים פריערדיגן רב אמאל, ער איז נישט געזונט געווען, האט אראפגענומען זיינע אויגן־גלעזער, ר' נפתלי'ס אויגן־גלעזער און ער האט עס אנגעטוען, און ער האט אים געגעבן זיינע. איז ער געקומען דא און האט פארציילט די מעשה וואס איז געווען, ער האט געגעבן זיינע אויגן־גלעזער. אבער ס'איז נישט קיין חילוק דאס דא, כ'מיין **יעדער איינער האט פארשטאנען אז דער רב ז"ל ער איז דער רבי, פערטיג** - דער לעצטער רב ז"ל.

רש"ר: ווען איז ליבוש געקומען צו אייך? איך וויל נאר וויסן פשוט דקדוקי הדברים. אויב איר קענט זיך דערמאנען.

רמ"מ: איך בין אריינגעקומען אין ביהמ"ד אריין.

רש"ר: וויפיל אזייגער?

רמ"מ: ס'איז געווען אומגעפער זעקס אזייגער, פאר זעקס אזייגער אפאר מינוט, איך בין אריינגעקומען אין ביהמ"ד אריין, כ'האב געזען נעבעך דעם בראך, מ'זאגט תהילים, דא ליגט שוין נעבעך א בר מינן. איך האב צוזאמען געבראכן און האב נישט געקענט קומען צו מיר, ס'האט גענומען אפשר א האלבע שעה ביז איך בין געקומען צו מיר. איך בין אריינגעקומען האב איך געזען אין אפים זיצט דארט ליבוש איז געזעסן מיט אפרימ'ען [בארנשטיין], איך וויים ווער נאך דארט יוסף הלל [בראכפעלד], זיי האבן זיך עפעס געפארעט דארט איך וויים נישט וואס, נישט קיין חילוק, איך בין געקומען צו מיר אביסל, בין איך אריינגעקומען אין אפים אריין, ווייזט מיר ליבוש דעם צעטל, קוק וואס איך האב, קום לאמיר ארויפגיין צום רב.

רש"ר: עס איז נישט געווען גארנישט קיין שמועה, ער האט אייך נישט געזאגט וואס ער וויל מיט דעם צעטל, וואס האט ליבוש געוואלט?

רמ"מ: ער האט מיר געוויזן דאס דא.

רש"ר: דאס אלעס געוויזן, לייענט.

רמ"מ: יא, ער האט מיר אלעס געוויזן דאס דא, יא.

רש"ר: וואס איז געווען דער מעסעדזש וואס איר האט געוואלט ארויפגיין צום רב?

רמ"מ: ווייזן וואס דער רב ז"ל האט געשריבן [כלומר מה שנדפס מדברי כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל]. דעמאלט האט מען דאך פארשטאנען אז דאס איז כולו קודש וואס ער שרייבט דא, **היינט הייבט מען שוין אן צו טראכטן, אפשר נישט, אפשר יא**, כ'ווייס נישט וואס דאס איז.

רש"ר: איר פארשטייט היינט, אז דאס האט דער רב געשריבן?

רמ"מ: איך מוז נישט פארשטיין אזוי.

רש"ר: ניין, איך פרעג אייך דער רב האט דאס געשריבן?

רמ"מ: עס קען זיין, עס קען זיין.

רא"ד: נישט געשריבן, אויף א טעיפ.

רמ"מ: ער האט געזאגט און דאס איז א טעיפ, ער האט אזוי געזאגט, ער האט מיר אזוי געזאגט.

רש"ר: דאס האט ער געזאגט.

רמ"מ: אז דער רב ז"ל האט דאס געזאגט, און ער האט עס גענומען פון טעיפ, ער האט דאס נאכגעשריבן.

רש"ר: ליבוש האט אייך נישט געזאגט וואס ער וויל דא, אשר על כן, די מסקנא...

רמ"מ: ניין. וואס האט ער געברויכט צו זאגן, ער האט נישט געברויכט צו זאגן. **אונז האב'מיר ביידע פארשטאנען אז עס קען זיין ביידע זאלן דא זיין אין זעלבן ביהמ"ד. אבער זעלבסטפארשטענדליך ער איז דער יורש**, ער איז דער בכור, פון דעם איז אנגערעדט.

רש"ר: וואס הייסט ביידע זאלן זיין אין ביהמ"ד?

רמ"מ: זאלן דאווענען אין ביהמ"ד, זאלן זיך נישט ארומקריגן. ס'איז דאך אזוי געווען. **מ'האט זיך נישט ארומגעקריגט, מ'האט געדאווענט אין ביהמ"ד**, געדאווענט אין ביהמ"ד צוזאמען.

רש"ר: איר האט פארשטאנען אז מ'דארף טרעפן עפעס א סאלוש"ן דא אז ביידע זאלן זיין אין איין ביהמ"ד.

רמ"מ: יא, **זאלן זיין צופרידן אין איין ביהמ"ד, מ'זאל זיך נישט ארומקריגן. פראסט און פשוט.** דאס איז דער תוכן פון דעם בריוו אזויווי עס שטייט.

רש"ר: אז מ'זאל זיין אין איין ביהמ"ד.

רמ"מ: יא אזויווי שנים קדמוניות.

רש"ר: מ'זאל נישט מאכן קיין באזונדערן ביהמ"ד. זענט איר געגאנגען צום רב אים צו געבן עפעס, זאגן וואס מ'דארף טוען, צי אים פרעגן?

רמ"מ: איך וועל נישט גיין זאגן דעם רב. אונז האב'מיר געזאגט צום רב, "וואס דער רבי וועט הייסן דאס וועל איך טוען. אונז טוען זיך מכניע זיין, וואס דער רבי וועט הייסן אזוי וועלן מיר אונז" - אזוי האב איך געזאגט.

רש"ר: פאר'ן פריערדיגן רב.

רמ"מ: פארן לעצטן רב ז"ל.

רש"ר: געוויזן דעם בריוו?

רמ"מ: געוויזן דעם בריוו, און איך האב געזאגט וואס דער רבי וועט זאגן אזוי וועלן מיר אונז טוען.

רש"ר: און וואס האט דער רב אויף דעם געענטפערט?

רא"ד: איר האט דאך געזאגט, ער האט געזאגט, "איך וועל קיינעם נישט וויי טוען".

רמ"מ: יא יא. אזוי האט ער געזאגט. דאס האט ער געזאגט אינמיטן לייענען דעם בריוו. ר'האט געהערט מ'קען זיין אין זעלבן ביהמ"ד - דעמאלט אינמיטן - "איך וועל קיינעם נישט וויי טוען".

רש"ר: איז געווען עפעס א שמועס דארט? איך וויל נאר וויסן, ווייל ס'איז דא פארשידענע שמועות ארום און ארום. איז געווען עפעס א שמועס פון סיי וואס פארא פלאן וואס עס זאל יא געשען? האט זיך עפעס א מדובר, צי וואס דער רב האט אנגעטראגן, צי וואס ליבוש האט אנגעטראגן, צי וואס איר האט אנגעטראגן?

רמ"מ: וואס הייסט געשען? **מ'האט געוואוסט מ'דארף מכתיר צו זיין דעם רב!**

רש"ר: גייענדיג, זייענדיג דארט, און אוועקגיין פון דארטן, איז נישט געווען קיין שום שינוי נישט אין דעם פאקט אז ער גייט זיין רב.

רמ"מ: יעדער איינער האט אזוי פארשטאנען. און זיי זענען צוגעקומען צו מיר אז איך מוז זיין דער וואס איך מוז מכתיר זיין, איך מוז רעדן. איך האב נישט געהאט קיין ברירה, איך האב נישט געוואוסט וואס צו זאגן אפילו. איך בין ארויף געגאנגען צום שטענדער, אויבן, איך האב נישט געוואוסט וואס כ'וועל רעדן. **איך האב געוואוסט אז מ'ברויך אים מכתיר צו זיין אלס רבי**, דארף מען אים מכתיר צו זיין. דאס האב איך פארשטאנען.

רש"ר: זאגט מיר היינט, ווי האט איר, וואס האלט איר האט דער פריערדיגער רבי, דער רב ז"ל?

רא"ד: דער לעצטער רב ז"ל.

רש"ר: אנטשולדיגט, איך וויל נישט ס'זאל זיין קאנפיוזשע"ן וועמען מ'מיינט. דער לעצטער רב, וואס האט ער פארשטאנען ווען איר זענט אוועקגעגאנגען?

רמ"מ: מ'גייט אים מכתיר זיין אלס רבי.

רש"ר: אז ער גייט ווערן רבי. ס'איז נישט געווען גארנישט מיט די גאנצע מעשה. אזויפיל, ער האט נישט דערגעגן אז דער בן ציון זאל בלייבן אין ביהמ"ד.

רמ"מ: בלייבן אין ביהמ"ד און רופן רב הצעיר.

רא"ד

לרש"ר: דעמאלט איז נאכנישט געווען קיין רב הצעיר.

רמ"מ: אה, יא, שפעטער.

רש"ר: איך וויל וויסן פשוט די פאקטן אז מ'זאל נישט שפעטער מטשטש זיין, ווייל איך הער פון אייך דא, איר זענט דאך געווען דארט, קומענדיג צום רב, זייענדיג ביים רב, און אוועקגייענדיג פון רב, דאס איז וויכטיג.

רמ"מ: יא, ביז צו די לויה.

רש"ר: איז גארנישט נתחולל געווארן דא עפעס א, נישט ביים פריערדיגן רב, עפעס א לגבי זיין רבי'סטווע? איר האט קלאר געוואוסט ער גייט זיין דער רבי, און ער האט געוואוסט ער גייט ווערן רבי?

רמ"מ: יא יא, הונדערט פראצענט.

רש"ר: וואס האט איר פארשטאנען, ווען אייזיק האט געזאגט צו אייך - אנטשולדיגט איך פרעג אזעלכע פרטיות'דיגע שאלות, איך וויל נאר פשוט פארשטיין - ווען אייזיק האט אייך געזאגט ער וועט הענדלען די חובות, האט איר פריער איבערגעזאגט, אבער נאר בתנאי, וואס האט ער געדארפט א תנאי דא, אויב איר האט פארשטאנען ער ווערט דאך רבי עניווע"י. האט אייזיק געוואלט אז מ'זאל בן ציון, זאל יא ארויסגיין פון ביהמ"ד?

רמ"מ: ניין, ער האט נישט געוואלט אפשר דאס דא, אבער אפשר האט ער געמיינט אז מ'זאל נישט זאגן דעם רב הצעיר.

רש"ר: דעמאלט איז נאך נישט געווען רב הצעיר.

רמ"מ: ער זאל נישט האבן קיין שום צוטריט צו די רבי'סטווע אדער וואס צו זאגן. דער רב וועט זיין דער רבי און פערטיג. מ'ברויך גארנישט צו זאגן. מ'ברויך אים נישט געבן קיין שום פאסטן. אזוי האב איך פארשטאנען פון אייזיק'ן אז דאס וויל ער, דו האסט אנדערש פארשטאנען פון דיר?

רש"ר: ניין, איך מיין, אביסל ס'איז א לאנגע צייט צוריק און מ'רעדט דא פון א פאר שעה אינגאנצן, פון פינף שעה, און פון דריי מיטינגען, אינדערפרי. ווייל ווי איר האט פריער געזאגט איז נאך נישט געווען דערווייל קיין מדובר פון רב הצעיר, און די אלע אישו"ס קענען מאכן א נפקא מינה, וועגן דעם מוז איך עס אביסעלע קלאר מאכן. דאס טייטש אז ווען מ'איז געווען דארטן ביים רב ז"ל איז דאך נאך נישט געווען. דער ערשטער, לאמיר עס רופן דער זעקס אזייגער מיטינג איז געווען א מיטינג דארטן אז ער דארף בלייבן אין ביהמ"ד, לויט ווי איר האט מיר געזאגט.

רמ"מ: איך זאג נישט ער דארף... [נאר] ווייזן דעם צעטל.

רש"ר: ווייזן דעם צעטל.

רמ"מ: וואס ער וועט זאגן, איך האב אים געזאגט וואס דער רבי וועט זאגן אזוי וועל מיר אונז טוען. אונז טו מיר זיך מכניע זיין. ער איז דאך נאך נישט געווען רבי. אונז זע'מיר געווען די ערשטע וואס אונז הא'מיר דאס געזאגט.

רא"ד: וואס ר' נפתלי וויל.

רמ"מ: איך בין דאך געווען שליח ציבור פון קהל, האָ'מיר געזאגט אונז וועל מיר זיך מכניע זיין און וואס דער רבי וועט הייסן.

רש"ר: און ער האט געזאגט ער גייט אים נישט וויי טוען. לאמיר דעמאלט אביסל, ווי אזוי פארשטייט איר האט ער געמיינט ווען ער האט געזאגט איך וועל אים נישט וויי טוען, וואס מיינט דאס?

רמ"מ: ער וועט אים **געבן זיין כבוד וואס קען אים קומען.** וואס ער פארשטייט וואס קומט אים כבוד, אזוי פארשטיי איך.

רש"ר: דער רב וועט אים מכבד זיין, וואס קומט אים.

רמ"מ: יא, צום בענטשן, צו וואס, אדער וואטעווע"ר.

רש"ר: די נעקסטע זאך וואס געשעט. פאר איר גייט אריין צום רב, און פאר איר גייט צו בן ציון, האט איר זיך געטראפן?

רא"ד: ניין, ניין, ניין, ניין, ניין. סארי, דאס איז זעקס אזייגער, מ'האלט ביי האלב אכט. איר האט זיך אויפגעהויבן און ארויסגעגאנגען. דער היינטיגע רב [הגה"צ אבד"ק שליט"א] איז געשטאנען אינדרויסן. דער היינטיגע רב [הגה"צ אבד"ק שליט"א] איז געשטאנען אינדרויסן, דעמאלט ווען איר זענט געווען דארטן?

רמ"מ: יא, אין די גרויסע שטוב.

רא"ד: אין די גרויסע שטוב, און איר זענט אוועקגעגאנגען.

רמ"מ: און אונז האָ'מיר מיטגענומען דעם צעטל.

רא"ד: צוריקגענומען דעם צעטל.

רמ"מ: שפעטער.

רא"ד: איין מינוט, איך וויל נישט גיין שפעטער.

רש"ר: ניין, לאמיר זאגן איין זאך, עס איז דא זייער אסאך שמועות.

רא"ד: שמועות, שמועות.

רש"ר: איך האב געהאט אסאך שאלות.

רא"ד: מיין שאלה איז צי ליבוש וועט נישט זאגן ער געדענקט נאך עפעס.

רש"ר: ס'אינטערעסירט מיך נישט וואס ליבוש וועט זאגן.

רמ"מ: ליבוש וועט זאגן. דו זאגסט דאך אויך זאכן וואס דו געדענקסט, וואס איך געדענק נישט. זאכן וואס זענען שוין פיר א האלב פינף יאר, קען זיין מ'האט פארגעסן.

רש"ר: איין זאך וועט איר יא געדענקן. לאמיך דיר זאגן א זאך, אויב איז געווען א יסודות'דיגע זאך דאס וויל איך וויסן. צו געדענקען א פרט האט ער געזאגט א ווארט מער ווייניגער, דאס עקספעק"ט איך נישט. איך געדענק אויך נישט וואס איז געווען יארן צוריק אפילו איך שטעל מיר פאר עס איז א וויכטיגע זאך. אבער דאס זענט איר היינט קלאר, וואס איר זאגט מיר, אז קומענדיג אריין, און בשעת דעם שמועס, און נאכ'ן שמועס, איז גארנישט עפעס אנדערש גערעדט געווארן, אין תוכן רעד איך, איך רעד נישט יעצט אין די מדובר, אין תוכן איז נישט מער ווי גערעדט געווארן, אז מ'האט געוויזן דעם רב דעם רצון פונעם טאטן. ביי אייך זאגט איר מיר איז דאס געווען א חידוש. אבער ס'איז געווען דעם רצון פונ'ם טאטן. און אז אויף דעם האט ער רעאגירט, "איך וועל אים נישט וויי טוען". און איר פארשטייט אז דאס מיינט איך וועל אים געבן דעם כבוד, איך וועל מיך נישט קריגן. ביי מיר קען ער בלייבן אין ביהמ"ד. ווי איך פארשטיי כ'וועל אים מכבד זיין, ער וועט בלייבן אין ביהמ"ד.

לאמיר יעצט רעדן וועגן תוכן, נישט ... ווייל מענטשן זאגן פארשידענע זאכן, פון אויפגעבן אלעס ביז גארנישט אים געבן, איז דא פארשידענע מעשיות אבער ס'איז קיינער נישט געווען דארטן נאר איר. פון אייך הער איך דא אן אנדערע מעשה. וואס אסאך מדובר גייט אין די גאס, מדובר קען זיין סתם אידן וואס ווייסן נישט, דאס וויל איך נאר וויסן. איך כאפ נישט אפאר זאכן.

רמ"מ: איך זאג אייך דעם גאנצן אמת וואס איז געווען.

רש"ר: אמת, האב איך נישט קיין שאלה.

רמ"מ: טאמער זאגט נאך עמיצער אנדערש **אז ס'איז געווען נאך פארשידענע משוגעת'ן, שמועסן, איז עס שוא ושקר.**

אייזיק זאגט, אייזיק זאגט, אונז זע'מיר געשטאנען דארטן דערביי, א ווארט אהין א ווארט אהער, וואס מענטשן רעדן אין די גאס, ווייסן מענטשן נישט וואס איז געווען חוץ די וואס זענען געווען אין די שטוב דעמאלט.

רא"ד: דאס איז געווען איך מיט ליבוש.

רמ"מ: יא, יא.

רש"ר: איך מיט ליבוש. פיין. וואס ליבוש וועט זאגן, אז ער וועט קומען זאגן שקר, דאס גייט מיך נישט אן. ר' משה מאיר איז נישט פאראנטווארטליך פאר דעם אויך נישט.

רמ"מ: איך קען נישט זיין פאראנטווארטליך.

רש"ר: איך וויל דאך נאר וויסן וואס איז דארט געווען.

איך וויל נאר איין זאך פארשטיין דא. איז ווען איר זענט אוועקגעגאנגען, לכאורה איז דאך ביי אייך האט איר דאך געדארפט פילן רואיגער אין דעם זין, דאס איז ריכטיג?

רמ"מ: וואס מיינט איר רואיגער?

רש"ר: רואיגער מיינט אזוי. איך וויל דאך נאר וויסן צי איך הער גוט די מעשה.
ביינאכט ווען ליבוש איז געקומען צו אייך, האט ער דאך געהאט א מורא'דיגער פראבלעם, וואס טוט ער ווען דער רבי וויל עס נישט, ווען ער זאגט, "ניין, מאכט אים א ביהמ"ד ערגעץ אנדערש".

רמ"מ: איך האב נישט געקלערט דאס דא.

רש"ר: פארוואס?

רמ"מ: איך האב נישט געקלערט דאס דא, איך האב געקענט די טבעיות פון רב ז"ל, דאס גוטסקייט אליין, וואס ער האט פאר זיך אוועקגעגעבן דאס לעבן פאר א צווייטן איד. נארישקייטן, ס'נישט איינגעפאלן אז ער וועט עפעס חלילה עמיצן עפעס טוען.

רש"ר: דער גאנצער נושא, ווי איר זאגט איז נאר געווען צי בן ציון קען בלייבן אין ביהמ"ד צי נישט, בשעת מעשה דאס איז געווען די איש"ו, וואס האט אייזיק געוואלט?

רא"ד: מיש נישט אוים, דו האלטסט נאך נישט דארט, איר זענט אוועקגעגאנגען פון דארטן.

רמ"מ: נישט דער גאנצער נושא איז געווען צי ער זאל בלייבן אין ביהמ"ד צי נישט. לויט ווי מ'האט געוויזן דעם בריוו, האט מען געזען אז דער רב ז"ל קען זיין און דער היינטיגער רב קען אויך

זיין. וואס מיינט דאס דא, **ער וועט אים מכבד זיין מיט וואס מ'קען, 'דעטס אלל'! אבער ער איז דער רבי, און ער איז דער ראש וראשון 'דעטס אלל'. ער וועט אים מכבד זיין מיט וואס ער קען, שוין, דאס איז געווען, וואס מ'האט פארשטאנען.**

רש"ר: אנטשולדיגט, איך האב נישט געמיינט צו זאגן אז ער קען זיין, מ'וועט אים נישט ארויסווארפן. איך האב געמיינט צו זאגן מ'וועט אים מכבד זיין, ער וועט האבן א מעמד וואס מ'קען.

רמ"מ: יא, יא. אבער נישט צו געבן עפעס א טיטל אדער וואס אדער ווי אדער ווען, ער איז א רב אדער אהין אין אהער. אזוי האב איך פארשטאנען פון רב ז"ל דעמאלט. ער וועט אים נישט וויי טוען. און ס'איז געווען סבור וקיבל.

רש"ר: אויב אזוי גיי איך יא גיין ווייטער, ווען איז יא געשאפן געווארן אז מ'דארף אים געבן עפעס א ספעציעלן טיטל? סוף כל סוף, האט מען דאך אים יא געגעבן. ווער האט דאס מציע געווען?

רמ"מ: ווען אונז זע'מיר אויבן געווען, איך מיט ליבוש'ן, אונז זע'מיר אויבן געווען ביים היינטיגן רב ביי בן ציון'ען, זע'מיר אויבן געווען ביי אים, אונז הא'מיר אים געזאגט ווי אזוי דער מצב איז, וואסאר'ן פרעשור אונז הא'מיר פונ'ם עולם וואס מ'דארף יעצט צו טוען.

רש"ר: וואס מיינט איר ווען איר זאגט פרעשור פונ'ם עולם?

רמ"מ: פרעשור פונ'ם עולם, כ'האב געזאגט אז מ'האט פרעשור פונ'ם עולם אז מ'וויל מכתיר זיין דעם רב ז"ל.

רש"ר: פארוואס האט איר געפילט אז איר דארפט זיך אנטשולדיגן?

רמ"מ: איך דארף מיך נישט אנטשולדיגן. איך פארצייל אים די מעשה, נישט אנטשולדיגן. ער איז דאך א קינד, ער איז דאך דעם רב'ס א קינד. אויבעט, כ'האב דאך אייך פריער געמאכט אן הקדמה, אז ס'קען דאך זיין אז ער האט פארשידענע פלענער מיט מעשיות געשעפטן דא, צו רודערן עפעס. איך וויים נישט ווער, צי מענטשן זיינע, צי ער אליין. **איך האב דאך נישט מיט אים געדיעל"ט אזוי ווי איך האב געדיעל"ט מיט'ן רב ז"ל, ער איז געווען אסאך יונגער, איך האב נישט געהאט מיט אים אזויפיל שייכות אזויפיל. טאג און נאכט בין איך דאך געווען**

מיט׳ן לעצטן רב ז״ל אזוי צו זאגן, די לעצטע יארן ספעשל. איך האב אים ליב געהאט דאס לעבן, און ער האט מיך ליב געהאט דאס לעבן. מ׳קען אזוי זאגן ער האט ארויסגעוויזן די אהבה...

עס איז מיר נישט איינגעפאלן עפעס דא, אבער פונדעסטוועגן, ער איז דאך א קינד, מ׳וועט אים זאגן, מודיע זיין וואס מ׳גייט דא טוען.

רש״ר: וואס האט איר מודיע געווען, אז מ׳גייט מכתיר זיין.

רמ״מ: אז מ׳וויל, אונז הא׳מיר א פרעשור, און מ׳זאגט צו אז מ׳וועט אראפנעמען אלע חובות און אזוי נאך מ׳וויל מכתיר זיין דעם רב אלס רבי.

רש״ר: איר האט פשוט געוואלט עוואויד״ן פראבלעמ״ס.

רמ״מ: יא, יא.

רש״ר: איר האט געטוען די ריכטיגע זאך אלס גבאי.

רש״ר: און וואס איז געווען דארטן אין דעם שמועס?

רמ״מ: דאס איז געווען דעם שמועס. מיט אמאל איז עפעס ליבוש ארויסגעקומען צו זאגן רב הצעיר, איך געדענק נישט גענוי ווי אזוי ער איז ארויסגעקומען צו דעם ווארט, צי ווי, איך קען מיך נישט דערמאנען דאס דא, וויאזוי עס איז ארויסגעקומען.

רש״ר: אפשר קענט איר זיך טרייע״ן צו דערמאנען?

רמ״מ: ניין. איך פארשטיי, איך וויים נישט ווי אזוי ס׳איז ארויסגעקומען, ס׳איז עפעס אזוי ארויסגעקומען.

ליבוש האט דאס פארגעשלאגן, אזוי געדענק איך. **ליבוש האט דאס פארגעשלאגן. ס׳קען זיין אז ער האט דאס שוין אינזין געהאט פריער, עס איז שוין געווען געפלאנט ס׳קען זיין, איך וויים נישט, ס׳קען זיין.** און אויף דעם ארויף האט ער געשריבן דעם בריוו, איר פארשטייט, אזא השערה, ס׳מיינט נישט אז איך זאג, אז עס איז אזוי געווען ער איז **נישט געווען מיט דעם רב אזוי בידידות אזוי ווי איך, איר פארשטייט... אלריי״ט, שוין.** דאס אנדערע איז דאך נישט מער וויכטיג.

רא"ד: ווען ליבוש האט זיך אנגערופן "אפשר רב הצעיר" מיט דעם פלאן, האט מען עפעס גערעדט מער בתוך וואס דאס מיינט?

רמ"מ: ניין, נישט וואס איך געדענק. אפשר וועט ליבוש זאגן אנדערש. איך ווייס נישט, איך געדענק נישט.

רש"ר: איך זעה, איר האט א גאנץ א גוטע הבנה אין חיתוך הקהלות, שוין אזוי פיל יארן, האט איר דאך געמוזט האבן אביסעלע א שמעק.

רמ"מ: אלס מענטש מוז איך אייך זאגן א יישר כח, ניין... א קאמפלימענט.

רש"ר: איך מיין אייך נישט צו חנפ'ענען ר' משה מאיר.

רמ"מ: איך מיין אייך אויך נישט צו חנפ'ענען.

רש"ר: איך וויל אייך פרעגן א תוכנ'דיגע שאלה אויך מער, איך וויל נישט וויסן וואס איר האט געטראכט.

זאגט מיר וואס איר האט פארשטאנען, וואס דער לעצטער רב ז"ל האט פארשטאנען. די אלע מעשיות וואס ער האט מיר דערציילט דער אייזיק, יא געזאגט, געפרעגט. ווי האט איר פארשטאנען וואס דער רב ז"ל האט פארשטאנען מיט דעם רב הצעיר געשעפט?

רמ"מ: ער האט געזאגט **ער וועט אים מכבד זיין.** און עמיצער האט געפרעגט וואס דאס מיינט, אזוי געדענק איך איז געווען דעם מעשה וואס דאס מיינט רב הצעיר, האט דער רב זיך אנגערופן, "אז דער רב איז נישטא וועט ער פארטרעטן", 'דעטס אלל', דאס אלעס.

עמיצער זאגט אנדערש? ער זאגט אנדערש? אפשר געדענקט ער מער, אפשר געדענקט ער בעסער, ער איז דאך געשטאנען דערביי. איך געדענק אזוי איז געווען, איך קען נישט אנדערש זאגן ווי איך ווייס, וואס איך געדענק.
דו געדענקסט נישט ס'איז געווען אזוי?

רש"ר: איך וויל איך פרעגן א זייער א אפענע שאלה, א למעשה'דיגע שאלה.

רמ"מ: איך ווייס נישט צי איך בין אויף דעם אויף ענקער צד, צי דאס איז געזונט צו נישט, איך קען דאך נאר זאגן וואס איך געדענק.

רא"ד: ניין ר' משה מאיר עס האט נישט מיט קיין צד נאר דעם אמת, וואס איר געדענקט.

רש"ר: איך קום מיט איך רעדן טאקע צו וויסן וואס איר האט צו זאגן, נישט ווייל מ'ע'מיר שפעטער זען, וואס דער אמת הדברים איז.

איר זאגט דאך אליין אז ער האט אייך ליב געהאט אהבת נפש. איר האט דאך געקענט דעם פריערדיגן רב, האט איר געהאט א קשר מיט אים? דער לעצטער רב, רעד איך.

רש"ר: לאמיך פרעגן די למעשה'דיגע שאלה, ווי איר האט פארשטאנען דעמאלט.

רא"ד: דעמאלט, עס איז וויכטיג דעמאלט.

רש"ר: דעמאלט, דעמאלט, אוודאי, היינט איז דאך שוין אדורך אסאך וואסער מיט פירושים. האלט איר אז, דאס ווייל איך וויסן ווי אזוי האט דער לעצטער רב ז"ל געהאט דעמאלט פארשטאנען אז מיט דעם מסכים זיין רב הצעיר, האט ער געמיינט אים אוועק צו געבן, וואס ער האט געמיינט, געמיינט אוועקצוגעבן פאר זיינע דורות שפעטער לאחר מאה ועשרים?

רמ"מ: **חלילה, וואס עפעס אזוי טראכטן, איך האב קיינמאל נישט געטראכט אזוי.**

רא"ד: נישט וואס איר טראכט, צי דער רב ז"ל האט אזוי געטראכט?

רמ"מ: 'איי דאנט טינק סאו', איך געדענק נישט אזוי. **ער האט דאך געוואוסט ער האט קינדער.** איך געדענק נישט אזוי. **איך קען מיר נישט פארשטעלן עפעס אזא זאך, ער האט דאך געוואוסט ער האט קינדער.** איך קען מיר נישט פארשטעלן אזא זאך.

רש"ר: איך ווייל אייך עפעס פרעגן. עס האט געארבעט למעשה, דער פלאן מיט'ן רב הצעיר? איר זענט דאך געווען גבאי די פאר יאר אין ביהמ"ד.

רא"ד: די פיר יאר וואס דער רב ז"ל איז געווען רבי, האט געארבעט דעם פלאן מיט דעם רב הצעיר וואס מ'האט געוואלט?

רמ"מ: וואס מיינט צי עס האט געארבעט דער פלאן, וואס מיינט צי עס האט געארבעט? **מ'האט אים מכבד געווען.** אויף ווי ווייט מ'האט געקענט האט מען אים מכבד געווען.

רש"ר: מ'האט אים מכבד געווען?

רמ"מ: יא, יא, 'שאר', מ'האט אים נישט געטוען קיין עולה, איך האלט אז מ'האט אים נישט געטוען קיין עולה.

עס זענען געווען אזעלכע וואס האבן געשריגן געוואלד, אז ענקער רב [הגה"צ אבד"ק שליט"א] גייט צו צו הלל, צו ענקער רבי [כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א] איז צוגעגאנגען, איך ווייס צו כל נדרי, צו נעילה, **עס איז געווען אזעלכע משוגעים אויכעט, נו, א כלל? עס גייט דא אריין, און דא ארויס!...**

אח"כ בסיום שיחתם נפרדו לשלום זה מזה.

ענף ג'

השינויים שבין הגדת עדות של הר"ר משה מאיר לבין סיפורו של ר' ל. ל. נ"י בבי"ד

ר' ליבוש ל. סיפר בבי"ד, שכשעלו הוא והר"ר משה מאיר איינהארן נ"י לביתו של כ"ק מר"ן רבינו זצ"ל וקראו לפניו 'הצוואה' אמר רבינו זצ"ל שילכו לאחיו הצעיר לשאלו אם מסכים.

שאלוהו הדיינים, האם מסכים ל"מה"? הרי לא דיברו משום מעמד או כיבוד? ענה ר' ליבוש ל. שנית זה הי' לשון רבינו זצ"ל "גייט'ס צום ברודער".

לפי דברי דמ"מ: לא הי' מדובר - לא ע"י רבינו זצ"ל ולא על ידיהם - לעלות להאח הצעיר בענין הכרזת התואר 'רב הצעיר', ורבינו זצ"ל רק הגיב שלא יכאיב לשום אדם, שזה הי' ההבנה של הנכתב עפ"י הטעי"פ, **ומה שהלכו להאח הצעיר הי' רק להודיעו על הכתרת כ"ק אדמו"ר זצ"ל בכתר האדמורו"ת, ולא מפני שהיו זקוקים כלל ל'הסכמתו' רק כדי למנוע עגמ"נ וקטטות וכדו'.**

והמשיך ר' ליבוש ל. לספר, עלינו להאח הצעיר ואמרנו לו "היינו אצל אחיו הגדול, ושצוה שנבוא אליכם". רציתי ליתן לו הכתב של הטעי"פ, ענה, "הרי אתם יודעים מה הי' רצון אבי זצוק"ל" ולא רצה לקרות הכתב ולא רצה ליכנס לענינים. ויצאנו ודברנו איך לעשות זה כי שנינו הבננו שיש לעשות שניהם "רבי", אלא למען השלום נעשה את אח הצעיר מדריגה אחת למטה מהאח.

לפי דברי דמ"מ: לא הי' מדובר כזה, אדרבה הגיד כי ר' ליבוש ל. הוא שהציע לו תואר "רב הצעיר", והאח הצעיר ענה "גוט". ואודות אם ר' משה מאיר הבין שצריכין לעשות שניהם אדמורי"ם, הרי נשמע קולו על הטעי"פ שאמר **שהכל ידעו שהוא הוא ה"רבי" ותו לא**, וכן בבי"ד אמר **שאינו מאמין שהי' אף אחד שחשב שצריכים שניהם להיות אדמורי"ם.**

שאלו הדיינים לר' ליבוש ל., "נמצא שהצעה זו לעשות רב הצעיר של מי היתה?"

ענה ר' ליבוש ל', "של שנינו, ויכול להיות שלא מלאנו רצון של אדמו"ר [מהר"ש] זצ"ל בשלימות, יכול להיות שלקחנו מאח הצעיר זכויות".

לפי דברי דמ"מ: תואר 'רב הצעיר' לא היתה אלא הצעתו של ר' ליבוש ל., ולא הצעת עצמו.

והמשיך ר' ליבוש ל' לספר, עלינו לכ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל בשעה 11:50 (הלוי' היתה מיועדת לשעה שנים עשר), עמדו שם מקורבים, כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל שאל אם היינו אצל אחיו, וענינו "כן", שאל "וואס האט עטס אנגעשמועסט", והשבנו שרב"צ יהי' רב הצעיר, שאל כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל "**מה זה רב הצעיר?**", עניתי "כל מה שר' נפתלי הי' אצל אביו, למשל סידור קידושין ומכירת חמץ". שאל מר"ן זצ"ל אם אחיו רב"צ מסכים, וענינו "כן", אמר "א"כ נלך להלוי".

לפי דברי דמ"מ: לא דיברו פרטים, ובבי"ד שאלוהו אם פרטו שם כיבודים מסויימים, כגון מכירת חמץ וסידור קידושין, ענה "**לא**".

שאלוהו הדיינים, "כששמע האח הצעיר בשעת הלוי' שממנים אותו לרב הצעיר, וכי לא הופתע לשמוע כזאת בפעם הראשונה?" ענה ר' ליבוש ואמר, "מקורבים הודיעוהו, לפני הלוי' שלחנו לביתו להודיעו שיתמנה לרב הצעיר".

שאלוהו הדיינים, "**והפירוש והפשט מה זה רב הצעיר ג"כ שלחתם לו?**" ענה ר' ליבוש, "**איני יודע**".

שאלוהו הדיינים אם הי' לו טעי"פ, ענה "לא".

☆ ☆ ☆

ולדברי הנה"ח ר' אייזיק דייטש שיחי' ראה"ק דקהלתנו הק', היו קורות הדברים כך:

כאשר הגיד ר' ליבוש שרוצה להיות רב הצעיר, שאל רבינו זצ"ל "אייזיק וואס זאגסטו?"

וענה ר' אייזיק, "אני אומר שבתחלה יהי' ר' נפתלי האדמו"ר ואח"כ יעשה כרצונו וכפי ראות עיניו". והתחיל ר' ליבוש לצעוק, מי הוא אייזיק מה זה אייזיק...

אח"כ שאל רבינו זצ"ל "מה זה **רב הצעיר**?", וענה א' הנוכחים כשמסובב בידו ואמר, "**עה, עה, כיבודים**".

ומיד עמדו לילך להלוי'.

ענף ד'

מה שנתגלה ועולה מעדותו של ר' משה מאיר הנ"ל

* לפני בוקרו של יום ר"ח אב תש"ס, הי' פשוט לכל קהל באבוב זקנים ונערים, **שהממלא מקום הטבעי והיורש על כל השררה הוא אך ורק כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל, בין מצד היותו בנו הגדול של כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל, בין מצד מעלתו שכולם העריצוהו והחזיקוהו כקדוש עליון.** וכן דברו זקני ונכבדי הקהלה עם הר"ר משה מאיר נ"י שעליו להכריז מינוי זה.

* לפני בוקרו של יום ר"ח אב תש"ס, לא נודע לא לכ"ק אדמו"ר זצ"ל, ולא להר"ר משה מאיר, שום רמז כל דהוא שצריכין ליתן להבן הצעיר איזה התמנות, וכמובן שהר"ר משה מאיר שהי' בתוך הענינים בכל הנוגע לקדשי בית באבוב, בין בעסקו תדיר עם זקני העסקנים כהר"ר דוד גרינצווייג ע"ה וכיבלח"ט הר"ר שבתי שטורם נ"י, בין עם עסקנים צעירים, ואם היה צריך להיות מי שידע בענין זה הרי הוא היה לכאורה צריך להיות מן הראשונים, **ועצם הדבר שהוא לא ידע הוא לכשעצמו הוכחה גלוי' שלא הי' שום דבר פשוט ומפורסם כזה.**

* הבנת כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל מהטעי"פ: ממה שהדבר היחידי שהגיב אחר השמיעה היתה, "איך וועל קיינעם נישט וויי טוהן" הרי הוכחה ברורה שהבין את מה שלפניו כדרך שכל בר דעת השומע והקורא מחליט, וכנ"ל בשם הר"ר משה מאיר, **שהרצון הברור העולה משיחתו של כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצ"ל הוא, שיוכל בן הצעיר לישאר על מקומו בשלום, ושלא יצטרך לעזוב את הקהלה.**

וכן כאשר שאל א' הדיינים את ר' משה מאיר נ"י, האם אחר קריאת העתק מהטעי"פ ציוה כ"ק רבינו זצ"ל שילכו וישאלו את אחיו אם רוצה איזה התמנות, או שהלכו על דעת עצמם. וענה ר' משה מאיר נ"י שהלכו מעצמם, **ואף לא הלכו לדבר עמו אודות התמנות עבורו אלא להודיעו שמכתירים את אחיו לאדמו"ר, ור'**

ליבוש התחיל מעצמו להציע התואר רב הצעיר. כי כ"ק רבינו זצ"ל הרגיש וכן הרגיש ר' משה מאיר שבמה שאמר "איך וועל קיינעם נישט וויי טוהן" יוצאים כל רצון קדשו של אביו זצוק"ל.

ועל שאלת הדיינים, אם אכן נתקיים מאמר הזה, ענה ר' משה מאיר בברירות **שכבדוהו כראוי**, אע"פ שהיו יחידים שצעקו שאין יוצאים ידי חובתם כנגד הרב הצעיר ושצריכין לכבדו יותר, **עד כדי שאיימו שיוכל לבוא לידי שפיכת דמים!**, מ"מ הוא היה מרגיש תדיר שממלאים בשלימות רצון כ"ק מהר"ש זצוק"ל.

* עוד חזינן שכ"ק אדמו"ר זצ"ל לא ענה אז בעת שקראו לפניו את תוכן השיחה, "הרי נצטויתי מאאמו"ר זצ"ל שאחרי מאה ועשרים שלי לא יירשו חתניי, רק אחי הצעיר ימלא מקומי, וממילא עלי לדאוג להכין לו מעמד שכל העדה יעריצוהו, ובכן בוודאי בחנם באתם אלי, כי ברצוני להכתירו מיד כסגן אדמו"ר"...! וכן כשעלו להבן הצעיר **לא ענה הרי אחי יודע מה שצוה אאמו"ר כי הרי אמר לו שיאמר לי שאמר לו ....**, אלא אמר "**וואס עטס וועטס טוען וועט זיין גוט**" [ואפילו לשיטת ר' ליבוש שאמר "דו ווייסט וואס דער טאטע וויל", הי' לו לומר "דער ברודער ווייסט וואס דער טאטע וויל"!], ובזה נסתר מכל וכל הסיפור שהובא לעיל (פרק ג' ענף ט') שדרש הגרבא"ה הנ"ל שכביכול רבינו מהר"ש ציוה לגיסו ולאחיו איזה דבר בענין הנהגת הקהלה. **ובזה מתברר בהחלט ש'צוואה' זו לא נולדה עדיין אז, ולא היו דברים מעולם!!!**, גם יצויין שגם בכל ימי חיי כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל לא נשמע **אף פעם** סיפור מעשה הלזה.

וכן כאשר הופיע הר"ר משה מאיר לפני הבי"ד, שאלוהו, "האם לא היה הכוונה של המינוי רב הצעיר שגם אחר הסתלקות כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל ימלא הרב הצעיר את מקומו?" ענה רמ"מ בכל תוקפו "**בפירוש נישט**". והמשיך לתאר בפני הבי"ד איך שבאותו הזמן - לפני הלוי', **לא עלה אז על דעתם כלל לחשוב כבר על אחר המאה ועשרים של הרבי החדש, ובטוח היה שהאדמו"ר החדש**

ינחלנו לקראת משיח צדקנו (כפי שאמר בהתרגשות רבה בעת ההכרזה), **וק"ו שלא עלו בדעתם אפילו צל של ספק שלהבן השני הצעיר מגיע להיות שותף לירושת הבן הגדול במילוי מקום כסא אביו באדמו"רות באבוב והנהגת המוסדות**, ורק היה מדובר ליתן איזה מינוי להבן השני שיהיה לו משהו "**עכשיו**", וממילא שלא היה שום כוונה גם על לאחר מאה ועשרים. גם שמענו עתה על הטעי"פ, שדבר זה היה פשוט בעיני ר' משה מאיר שאף שאל מה נפק"מ כל השיחה **וכי תואר רב הצעיר יכול להכריע או לעשות איזה רושם בנדון שררת באבוב**, וכן לבסוף חזר ותמה על זה, **הרי כ"ק אדמו"ר זצ"ל ידע שיש לו חתנים, ואיך יש הו"א שהעביר ההנהגה לאחיו?!**

* לדברי שניהם הר"ר משה מאיר ור' ליבוש, לא בא אחד מכל העדויות שהעידו בבי"ד אשר כ"ק מרן מהר"ש זצ"ל ציוה להם והזהירם שהם אחראים לדאוג, ראשית שלא יתפרד הקהלה, ושנית שלבן הצעיר יהי' מעמד חשוב כראב"ד, ויש שאמרו אדמורו"ת בשותפות, ויש שאמרו אחר מאה ועשרים של כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל ימלא הבן הצעיר את מקום אחיו. **היכן היו כל אותם עדויות שקר בעת הזאת אשר נוגע למאד עדותם החשובה והנחוצה?!** כי אולי יחליטו בני הבית של כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל להפציר בהאדמו"ר החדש שעדיף שלא ליתן לאחיו שום משרה, או שרצוי שנציע לו איזה משרה במקום אחר וכדומה, ויעשו איזה החלטה בלי לדעת מאותו דעת של מרן רבינו מהר"ש המצויה אצל אותם אנשים. וכי על זה סמך רבינו מהר"ש עליהם?! הלזאת יקרא בעלי אחריות?!?! הלא מעלו כביכול בשליחותם!!! **אמור מעתה שלא היו דברים מעולם, רק ייצרו ובדו מלבם דברים אלו אחר פטירת כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל.**

* לדברי שניהם הר"ר משה מאיר ור' ליבוש, לא התקיים שום משא ומתן או דיון בדברם עם הרב הצעיר, אלא שעלו והודיעו לו שממנים את אחיו הגדול להיות האדמו"ר והאבד"ק, ותו לא, **והוא לא תבע שמגיע לו איזה שותפות באדמורו"ת או איזה**

התמנות, [אלא שלדברי ר' ליבוש אמר שהרי יודע מה שאביו רוצה] ור' ליבוש הציע 'רב הצעיר', והסכים, **ולא דיברו כלום מה נכלל בזה ומה לא, וכדומה שום שאר פרטים לא אודות בימי חיי אחיו ולא הנוגע לאחר אריכת ימיו** [ולדברי ר' ליבוש לא דיברו הגבאים עם הרב הצעיר אודות תואר "רב הצעיר" אלא שלחו איזה מקורב להודיעו שיכתירוהו ואינו יודע אם הודיעו לו כלל הפירוש של "רב הצעיר"].

והנה דבר ידוע שאפילו במינוי קטן כמנהל וכ"ש במינוי על ציבור, יושבים ונושאים ונותנים ומפרטים מה נכלל ומה לא נכלל, בפרט במקום שיכול לבוא לידי ספיקות וחילוקי דיעות, הרי מקדימים רפואה למכה ומבררים הדברים הדק היטב, וכשיש שני צדדים אשר זה רוצה כך ומאידך גיסא רוצה באופן אחר, מעיינים ומתווכים על צד היותר טוב כידוע. **וכאן הכל מודים שלא דברו אצלו ולא כלום, על כרחך שהי' שמח שאין זורקים אותו וכת דילי' ונותנים להם רשות להשאר בבית המדרש.**

* עוד דבר נחוץ עולה לנו, כי התואר 'רב הצעיר' לא היתה הצעתו של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל, וכן בפירוש לא היתה הצעתו של כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל, גם לא היתה הצעתו של אחיו הצעיר, **אלא לפי דברי ר' משה מאיר שיחי' הנ"ל היתה תואר 'רב הצעיר' הצעתו של ר' ליבוש ל. עצמו!!** וזהו נקודה עצומה. [ולפי דברי ר' ליבוש ל. עלתה הצעה זו ממנו עם ר' משה מאיר שיחי' ביחד].

* לדברי שניהם הר"ר משה מאיר ור' ליבוש, ושאר כל הנוכחים שם, כל המדובר בבית כ"ק אדמו"ר זצ"ל אודות רב הצעיר היה רק כמה רגעים, ואותן רגעים היו כרבע שעה לפני זמן המיועד להלוי', כשבני הבית עמדו כבר הכן לילך. וביותר לדברי ר' ליבוש יש יותר ראי' לדברים אלו במענה רבינו זצ"ל שאמר "גוט, מ'דארף גיין צום לוי'", **ולא הי' שום מדובר כלל וכלל לא מאחר המאה ועשרים, ולא מירושת האדמו"רות ולא מהגבלות בהנהגה, ולא**

מהנהגת המוסדות. ואמרו בפירוש שכאשר נשאל "מהו פירוש רב הצעיר", **לא נזכר מכל הנ"ל כלום, כי דבר פשוט היה אז בעיני כולם שאחרי פטירת כ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל, בנו הגדול הוא הוא היורש והממלא מקום.** ובאותן רגעים מועטים בין הפטירה והלוי', לא עלה אז על דעתם כלל וכלל לחשוב כבר על אחר המאה ועשרים של רבם החדש, באופן שלא היה במחשבתם איזה כוונה על העתיד ולא הי' מדובר על זה כלום.

* לדברי שניהם לא התקיימה לפני ההחלטה לעשות רב הצעיר שום אסיפה של נכבדי העדה כגון ר' בנימין גאלדמאן ע"ה ור' יודל אייזען ע"ה ר' דוד גרינצווייג ע"ה ר' יוסף שמואל לאנדא ע"ה ויבלח"ט ר' שבתי שטורם נ"י וכדומה, לישא וליתן בפרטי ההתמנות מה תפקידו שלא יפחתו מזכויותיו, ואולי ליתן לו כתב רבנות וכדומה [ולדברי ר' ליבוש הרי יתכן שגרעוהו מזכיותיו]. גם לא התקיים פגישה בין כ"ק רבינו זצ"ל וחתניו, עם חתני כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצ"ל, לדון בנושא עיקרי כזה.

וסברא פשוטה היא, **דמה נשתנה ח"ו כ"ק רבינו זצ"ל שיגרע מהנהגתו מיד ביום הכתרתו?!** ובמה שונה הוא מכל שאר אדמורי"ם שבעולם המנהיגים הכל? **ובפרט שהרי ידע כל מה שגילה כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל שהכל עובר לבנו הגדול בלי שום הגבלה** (כפי שבארנו בטוב טעם בפרק ג'), ולמה ימסור לאחיו מה שלא ציוה אביו, ובפרט בשעה שגם אף אחד - לא אחיו הצעיר ולא גיסיו וידידיו - אין מעלים את הנושא להסביר ולבקש ממנו על זאת!! ובכלל האם יתכן לומר שיהין אדם להיות חצוף גדול כזה לבוא בבקשה כזאת?! האם שייך עזות מצח יותר מזה?! דבוודאי **זהו דבר שלא נתבקש מעולם מאדמו"ר שתיכף ומיד בעת הכתרתו כבר יחליט בענין מי מיוצאי חלציו יהיה יורשו**, וק"ו שלא להחליט כבר מאז שזרעו לא יוכלו לרשת אותו, רק בגלל שיש לו אח צעיר שצריך מינוי.

בנוסף לכך יש ליקח בחשבון, שמעולם לא היה עושה כזאת להרבנית הצדקנית ע"ה להעביר ירושתו מזרעו ומביתו אחריו, ולהעבירו לידי אחיו על לא דבר, סתם בגלל שצריכים ליתן לו איזה מינוי, ועאכו"כ בשעה שכאמור בכלל לא מתחננים אליו להסביר שזהו הדבר המתבקש לעשות.

* ההנאה וקורת רוח שהביע כ"ק רבינו זצ"ל, אחר שנודע לו שאחיו הצעיר שבע רצון מהתואר רב הצעיר, הי' עבור **שניצול מן הדאגה שאחיו ואנשיו לא יפריעו לו בהנהגת הקהלה**, כאשר הדגיש ר' משה מאיר שלא היו יודעים באיזה מחשבות הוא ואנשיו מסתובבים, ומה הם מסוגלים לעולל במעשיהם. ואם הדבר מסודר הרי יהיה לו מנוחה ויוכל לישב על כסא ממלכתו בשלום ובשלוה.

* כשיצא הר"ר משה מאיר נ"י מבית רבינו אחר כל השיחה, לפי הבנתו **לא התקיים אז שום וויתור מאת כ"ק רבינו זצ"ל כלפי מי שהוא מכל מה שירש מאביו**, וכפי שהדגיש הר"ר משה מאיר כמה פעמים "**יעדער האט פארשטאנען אז ער איז דער רבי**", ואין אחר דבריו כלום. גם הדגיש שיתכן שהיו **איזה יחידים** שפרשו ולא קבלו עליהם עול מלכותו, אבל **כל הקהל הקודש זקנים ונערים קבלוהו עליהם ברצון ובאהבה ביודעם שהוא קדוש עליון**. גם הלשון "ווען איך וועל נישט קענען וועט ער מיך פארטרעטן" הבין הר"ר משה מאיר שסובב על כיבודים כגון אמירת הלל וכדומה. **אבל עצם הנהגת הקהילה שייך אך ורק לרבינו זצ"ל, ולא וויתר על זה מאומה.**

* להבנת הר"ר משה מאיר נ"י, לא נכלל בלשון הנ"ל שום הגבלה בשררתו של כ"ק אדמו"ר זצ"ל. **ואף בשנתו האחרונה של כ"ק אדמו"ר זצ"ל כשנפל למשכב רח"ל, הבין שההנהגה שייכת לחתני רבינו זצ"ל**, וכן אמר בפירוש להרב הצעיר כשכיבדו להתפלל כש"ץ בימים הנוראים שחתני אחיו המה הבעלי בתים.

גם חזר על זה שנית אחר שבת בראשית הידוע, בעת אשר רצו ידידי הרב הצעיר שימשיכו להתאסף לשירות ותשבחות בליל שבת

קודש פ' נח תחת הדרכת הרב הצעיר, באו אז חתני כ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל אל הרה"ח ר' משה מאיר, ובקשו שיעבירו את כל השררה של באבוב לידיו של הבן השני מכח תפקידו כהרב הצעיר, והסביר להם רמ"מ באופן **חד משמעי** שהוא היה בשעת ההחלטה של רב הצעיר והוא שהכריז המינוי של רב הצעיר, **ושהכוונה של המינוי רב הצעיר היה באופן כאשר רבינו בעצם מנהיג הכל,** ורק איננו בביתו איזה פעם שאז יכול הוא כהרב הצעיר לקבל הכיבודים במקומו, אבל באופן שנפל למשכב, במצב כזה ודאי ברור ופשוט שלא ע"ז היה הכוונה שיוכל הבן השני להתחיל לנהוג בשררה, באופן שעי"ז יתקבל הוא כהיורש וכממלא מקום אחיו, **שהרי ענין הירושה לאחר המאה ועשרים כבר סוגיא חדשה לגמרי ועל זה לא היה שום החלטה או העברה,** ולכן במצב כזה כבר אי אפשר לחזק שיהיה כוחו של הרב הצעיר יותר מהיורשים הטבעיים של רבינו מרן נפתלי צבי זצ"ל. **ואכן לא התקיימו עוד אסיפות שירות ותשבחות הנ"ל,** רק כאשר הי' מסודר לפני זה ברשות גבאי הביהמ"ד, שהתאספו בביהמ"ד הישן ובכל שבוע דרש א' מנכבדי הקהלה. ובהגיע שבת מיוחדת כגון שבת שירה וכדו', אכן התאספו כל הקהל הקודש עם חתני כ"ק רבינו זצ"ל **והרב הצעיר ישב בביתו.**

גם הנהיג הר"ר משה מאיר אז חזרת חלילה (ראטאצי"ע) לחלק הכיבודים בשוה לשלשה, דהיינו שבשבת אחת קיבל הרב הצעיר ששי מכח היותו רב הצעיר, ובשני שבתות האחרות קיבלו שני חתני רבינו זצ"ל את הכיבודים של כ"ק רבינו זצ"ל מכח היותם יורשיו הטבעיים, וכדאמרן, כיון שהיה רבינו זצ"ל אז במצב שהיה חולה מסוכן עד למאוד במשך זמן ארוך, **חרי בעצם כבר מתחיל הדבר להשתייך להחמשכה שלו,** ולא לזה שקיבל את המינוי של רב הצעיר כאופן וכאמצעי ליתן לו ג"כ איזה שהוא מעמד מאחר שהיה אח של האדמו"ר שרצה ליתן לו משהו. וראוי לציין, שכאשר הגיד ר' משה מאיר בפני הבי"ד איך הנהיג סדר הכיבודים, הוסיף לומר שהוא בטוח, שעי"ז מילא רצון כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל בשלימותו.

* הכתרת "רב הצעיר" לא נעשה ע"י הציבור, שלא היו בתוך הענינים, בכלל לא ידעו מה נדבר ומה הוחלט, לא דברו מזה בכלל בין הקהל, רק זה היה **כיבוד** הניתן מאדמו"ר החדש השורר בכל, ולא נכלל בו רק כפי כוונת הנותן שהוא האדמו"ר ולא כוונת הציבור שלא ידעו מה לכוון ולחשוב. אדרבה הר"ר משה מאיר נ"י אמר הנוסח כאשר רצה והחליט, וכל הזוכרים את ההכרזה עדיין חקוק בלבם את השקט ששרר אז בביהמ"ד בעת ההכרזה, כי היתה **הפתעה גדולה** לכולם, והעם תמהו "**מה זאת?, מי ביקש זאת?**" וכו', והרבה אף הביעו תמיהתם בקול ואמרו **חמשים שנה הי' די בבאבוב בלי רב הצעיר למה צריכים כעת זאת, מי יודע כמה צרות וכאב ראש יצמחו מזה**, וכהנה**עב**.

ויש להוסיף שכשהביאו הטעי"פ בבי"ד והי' נשמע בברירות שיש על הטעי"פ יותר ממה שנדפס בההעתק שהעתיקו מהטעי"פ [אשר ההעתק הלז נתנו לכ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל], התנצל ר' ליבוש שלא העתיק הטעי"פ בשלימות כי כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצ"ל אמר שם

עב. וכדי לשבר את האוזן נעתיק כאן בהעתק מטעי"פ הלשון המדויק של ההכרזה שנעשתה אז על ידי הר"ר משה מאיר וז"ל: בפקודת הקהל הקודש הזה האט מען מיך ממנה געווען מיר זאלן **מכתיר זיין** במקום אדמו"ר אדוננו מורנו ורבנו זכרונו לברכה, היינט **מכתיר זיין, דעם רבינ'ס הייליגן זוהן, אדוננו מורנו ורבנו הרב הצדיק רבי נפתלי שליט"א ער זאל אונז מדריך זיין** עד ביאת גואל במהרה בימינו אמן. (וענו כל העם) מזל טוב!

בפקודת הקהל הקודש הזה האט מען מיך ממנה געווען אז איך זאל מכריז ומודיע זיין אז הרב הצעיר הרב הצדיק רבי בן ציון בן מורה מורנו אדוננו מורנו זכרונו לברכה, זאלן אונז די קינדער פונ'ם הייליגן רב ז"ל פירן אקייגן משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

וכל המתבונן באלו הדברים רואה בבירור החילוק בין אלו השני הכרזות, שמינויו של כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל היה הכתרה ואילו הרב הצעיר היה הודעה בעלמא, וגם אשר אצל כ"ק רבינו זצ"ל אמר ער זאל אונז מדריך זיין, ואצל אחיו לא הזכיר כלום מהנהגה והדרכה וכדו', וגם שאז כל העם ענו ואמר קול אחד מזל טוב, **ואילו על הכרזת הרב הצעיר עמדו דוממים וסתמו פיהם.**

"ביטויים אי נעימים ודברי בזיון נגד בנו הגדול", ולא רצה ר' ליבוש לצער את כ"ק אדמו"ר זצ"ל.

בזה הודה בעצמו סודות מהנעשה שם בחדר לפנים מחדר, כי **כל מי שנתגדל בבאבוב יודע החביבות והחערצה שהראה כ"ק מרן מהר"ש זצ"ל לבנו הגדול** שגויל אילו רקיעי ודיו אילו ימי אין אנו יכולים לתאר בזה מקצת דמקצת **האהבה רבה ששרה בינם במשך כל השנים**, [ואף בשנים האחרונות כאשר היה רבינו מהר"ש זצ"ל חלוש מאד, ראו כמה פעמים ברבים איך שהביע חיבתו אליו בהתאמצות רבה, וכן היה בשנה האחרונה חורף שנת תש"ס בשמחת נישואין של בת הגרב"א הורוויץ], ואם הי' נמצא שם אף מלה אחת כנגדו, **על כרחך נתגלה שאנשים האלו ישבו אצל רבינו מהר"ש זצוק"ל שעות וימים רבים ודברו אליו סרה על בנו הגדול**, ושצריכין להגדיל את בן הצעיר וכו' [וכפי שחזינן מאיזה קטעים שהשאיר על השיחה]. ובלתי ספק שאם הי' שומע כל השיחה הי' מגיב "אין זה רצונו של אאמו"ר זצ"ל רק מה שזרים פיתוהו" ולא הי' 'מסכים' לתואר רב הצעיר. [ונציין כאן שהדיינים שאלו את הר"ר משה מאיר אם האנשים שסיבבו את כ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל בשנותיו האחרונות היו מאותן שלא העריצו את בנו הגדול, **ולא נעתיק את אשר השיב. וד"ל**]. וכפי שהובא לעיל בפרק ג' ענף ו', את אשר הגיד כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצ"ל **שמפצירים בו** שיכתוב איזה התמנות לבנו הצעיר ואינו רוצה.

בנוסף לכל זה, שפשוט הדבר לכל בר דעת שאם היו אומרים לכ"ק אדמו"ר זצ"ל שבהכרזת רב הצעיר הכוונה על לאחר אריכת ימיו ושנותיו, הי' מסרב לזה והיה מבקש שיחפשו וימציאו איזה מינוי אחר עבור אחיו הצעיר.

ענף ה'

דעת קדשו והבנתו של כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל בביאור תואר "רב הצעיר"

ליתר תוקף נביא כאן כמה ביטויים מפורשים מפי כ"ק רבינו זצ"ל בענין זה, ומהם ניווכח דעתו האיתנה בענין התפקיד של רב הצעיר.

קודם כל, עוד בעת שפנה לדרכו ללכת להלוי' של אביו הקדוש לפני ההכתרות, היו מבני הבית שדאגו **אם אין זה טעות ואדרבה זה יגרום להרבות מחלוקת**, שאל א' מבני הבית את כ"ק רבינו זצ"ל אולי כדאי להמתין עם ההכרזה כמה ימים לראות איך יסודר כל ענין האח השני, והשיב שיכולים להכתירו **כי בין כך ובין כך אין משמעו כלום**, כן מסר הרה"ג ר' ברוך חנה גרינפעלד שליט"א המשב"ק להדיינים בעת חתימת התביעות.

גם לאחר שהוכתר כ"ק רבינו זצ"ל בנזר האדמו"רות נשאל בזה כמה פעמים בהתקופה הראשונה ע"י כמה ממקורביו. הרה"ח ר' אברהם משה ק' נ"י מספר ששאל את רבינו זצ"ל, על הסכמתו להכתיר את אחיו בהתואר "רב הצעיר", הגיב רבינו ע"ז באומרו, "**ס'איז א טיטל אן א מיטל**", כלומר שהוא רק של תואר וכבוד, ואין בזה שום תכלית ומטרה. גם נשאל ע"י ר' יחיאל גרשון ג' נ"י "מהו הפירוש של רב הצעיר?" והשיב לו בפה מלא, "**ס'מיינט גארנישט**".

בנוסף לזה, הרי לא קרה אפילו פעם אחת שישלח כ"ק רבינו זצ"ל, לקרוא לאחיו הרב הצעיר כי רוצה להתייעץ עמו או לשתפו באיזה ענין הנוגע להקהלה ולהמוסדות, ואף באסיפות שעשה מיד בתחלת הנהגתו למנות וועדים וכדומה (כמובא להלן בפרק ה') **לא** הזמין את הרב הצעיר להיות נוכח שם. וכי כך מתנהגים עם אחד שהי' 'הסכם' שהוא יהי' 'שותף' או שהוא ינהג המוסדות...? הרי לנו להדיא שבזה שהסכים כ"ק מרן זצ"ל ליתן את הכינוי "רב הצעיר" לאחיו, לא הי' לו שום כוונות והרהורים להעביר את האדמו"רות

לאחיו אחרי פטירתו, או שנוצר בזה איזה מצב חדש ושינוי מהותי באדמו"רותו, **אלא שזה אך ורק מינוי של כבוד**, כפי שדובר והותנה לפני הלוי' כששאל [או שנשאל] בפירוש, "וואס מיינט דאס רב הצעיר", **ולא היה בזה אפילו סרך של העברת נחלתו לאחיו אחרי פטירתו.**

ומסר אחד הדיינים בפני חברי הבית דין שכאשר עברו קהל באבוב בפניהם לחתום התביעות, סיפרו כמה מבאי בית כ"ק רבינו זצ"ל, שבכמה הזדמנויות ביקשו מאת כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל שיכבד יותר את אחיו הרב הצעיר (שסברו שבזה ישקיטו את המחרחרים), **וענה** על זה רבינו זצ"ל שאין צורך בדבר. וחזינן מזה מה היה כוונת רבינו באמת כשנתן לו התואר "רב הצעיר" שהוא "טיטל אן א מיטל", ואין לו שום שעבודים בזה.

גם אחר איזה חדשים נגש הרה"ח ר' משה מאיר נ"י לכ"ק רבינו זצ"ל, ואמר שהרב הצעיר מבקש הוספה על שכירותו, ורבינו התנגד לזה בטענה שאין מגיע לו, ובקושי עלה לר' משה מאיר שיחי' לסדר הדבר, וזאת אע"פ שרבינו היה ידוע בכל העולם במידותיו התרומיות והמוזהבות ואכהמ"ל במעלות לבו הטוב מ"מ כשבאו מחמת טענת 'רב הצעיר' הרגיש שאין מן הצורך להוסיף בזה כי הרי אין בכך כלום.

ומה גם שלנוסח שמוסר ר' ליבוש ל., שהסכימו בפירוש שאותן הכיבודים שהי' לכ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל אצל אביו כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל יקבל אחיו הצעיר, הנה כבר שאלו הדיינים אם באמת כן היה כנוסח הזה, ועינינו ראו שבאמת לא היה כך, **דלסידור קידושין על פי רוב הלך כ"ק אדמו"ר זצ"ל בעצמו**, ובמקום שלא השתתף לפעמים בא המשמש של הקהילה ר' א. ב. נ"י לשאול את פי כ"ק רבינו זצ"ל בעצמו (כי לא האמין לדברי המשמשים בקודש), פעם אמר לו רבינו זצ"ל שהרה"ג ר' חיים יעקב יוסף טויבער שליט"א הדומ"ץ יסדר, פעם שהרב הצעיר, פעם שא' מחתניו, ולא ענהו בשום פעם "הרי זה שייך להרב הצעיר, למה אתה שואל אותי".

ועוד יותר מזה מספרים מקורבי כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל שהרבה פעמים ניסו לדבר על לב כ"ק רבינו זצ"ל שירשה לכבד את אחיו הצעיר בסידור קידושין כי רצו למנוע סכסוכים וטענות ועגמ"נ וכדו' **ולעתים הסכים עמהם ולעתים לא הסכים והכל הי' לפי חוות דעת קדשו והכל נעשה על פיו**, ופעם אחת כאשר השיא אחד מידידי אחיו הצעיר א' מצאצאיו הפצירו המשמשים בקודש שכ"ק רבינו זצ"ל יכבד את אחיו הצעיר בסידור קידושין, נענה להם כ"ק מרן זצ"ל ואמר "**ער האט שוין גענוג געהאט, ר' חיים יענקל [טויבער] מעג אויך עפעס האבן**", ואכן דיבר אז רבינו זצ"ל עם גיסו שליט"א שהוא יהא מסדר קידושין, וכמובן שאע"פ שרבינו זצ"ל הי' ידוע ומפורסם בנועם מ"מ כיון שהתואר רב הצעיר **לא הי' שררה אלא כיבודים** סבר שכבר כיבדו די ויש לו לכבד גם את גיסו שליט"א, ועיקר מטרת תואר רב הצעיר היתה **שלא יהא במעמד מבוזה, אלא יהא מכובד ככל בני משפחת כ"ק מרן רבינו מהר"ש זצוק"ל**. והדרן לקמייתא **שעכ"פ רואים בבירור שלא מסר לו גם זה בכלל**.

וכן במכירת חמץ שנעשה בכל שנה בביהמ"ד ע"י שני חתניו, וגם **הרב הצעיר בכבודו ובעצמו מכר החמץ בביהמ"ד בכל שנה אצל החתן המבורגר ה"ה הגה"צ האבד"ק שליט"א**. והגיבו על זה הדיינים שאפילו אם תמצא לומר שזכות זה הי' שייך להרב הצעיר, **הרי בזה וויתר על זכות שלו**.

גם הדומ"ץ שליט"א ידע אמיתת דבר זה שכוונת התואר רב הצעיר לא נכלל בו שום התמנות ושררה, ולכן **לא הזכיר ענין רב הצעיר**, לא בליל י"ג אדר כשדרש בביתו שיש אנ"ש ששמעו כביכול מרבינו מהר"ש שעתה הזמן להכתיר את הבן הצעיר, ולא בדרשתו לפני החתימות על התביעות. ונעתיק כאן עדות אחת בזה שסיפר המשמש ר' א. הנ"ל, שכשהגיע חתונת בנו ר' ש. א. נ"י בשנת תשס"ד שאל את פי הרה"ג ר' חיים יעקב יוסף טויבער שליט"א הדומ"ץ למי יכבד בסידור קידושין, וענה לו "בוודאי תכבד את

הבעלים שלך, מי שעל ידו מגיע לך השכירות", הלא הוא החתן הגדול של אדמו"ר.

וממילא נמצא שהן כוונת הנותן והן כוונת המכריז היה **לסדר על העכשיו שיהיה לו תואר וכיבודים** - דבר שאכן נתמלא במלואו - וגם היה לו כיבודים בעליות ובתפלות וכדו' יותר משאר חתני כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצ"ל עקב כך - **ולא עלה על דעתם שמחלקים כעת ירושה**, וכן לא היה לו שום שררה בקהלה ובמוסדות, וכיבודים הנ"ל קיבל מאחיו הגדול כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל ע"י הגבאים. ובשעה שעלה כל נושא "רב הצעיר" לפני הדיינים, ושאלו וחקרו כל פרטי ההתנהגות באותן השנים, הגיב אחד מהשלישים, כי מזה שרואים שכ"ק אדמו"ר זצ"ל כיבד בכיבודים כגון אמירת הלל וכדומה גם את חתניו ושאר חתני כ"ק מהר"ש זצ"ל באותו מדה שכיבד את אחיו הצעיר, **מוכח שלא החזיק את אחיו כממלא מקומו.**

☆ ☆ ☆

ובזה נסתרו הדברים שפיתו בהם את הציבור במשך שנים מרובות, והגרב"א הורוויץ שליט"א דרש ברבים לפני חתימות התביעות (נדפס לעיל פ"ג ענף ט), לאחר שסיפר [הסיפור הבדוי והמופרך לעיל מכל וכל]:

זאלט עטס וויסן, מורי ורבותי, אז די צוואה איז געווען די סיבה, די איינציגע סיבה, פאר די הסכמה פון רב הצעיר ענין, נאר צוליב די צוואה. ליידער, ווען דער שווער ז"ל איז נפטר געווארן, איז דער שוואגער דער רב ז"ל שוין געווען שוואך, ער איז געווען א חלוש, אבער דעם ענין האט ער זעהר קלאר געדענקט, ס'איז געלעגן על לוח לבו, זיין טאטנ'ס רצון, אלע שטוב מענטשן דארט ווייסן דאס, אפשר נישט מיט אלע פרטים, אזוי ווי כ'האב געזאגט, אז צוליב דעם, נישט נאר ער האט מסכים געווען צום רב הצעיר, ער האט זיך צוגעכאפט דערצו מיט א געוואלדיגע שמחה, און אנגעוואונטשן, געגעבן ברכות פאר די וואס האבן עוסק געווען אין דעם, ... און אויף דעם האט מיין שוואגער, דער דיין

זאל זיין געזונט, געבויעט נאך ביי די הכתרה, דעמאלט תיכף בשעת מעשה, ס'איז ביי אונז דער ענין געווען אזוי קלאר, כמעיד על השמש בצהרים. עד כאן לשונו.

הנה דבריו הללו ש'צוואה' זו היתה הסיבה היחידית שעבורה הסכים כ"ק אדמו"ר זצ"ל להענין של רב הצעיר, ושזה הי' היסוד שעליו בנה גיסו הרה"ג ר' חיים יעקב יוסף טויבער שליט"א הדומ"ץ בהכתרתו את גיסו הבן הצעיר לאדמו"ר. בכל אשר הוכחנו עתה נתבאר **שדברים הללו אין להם שום יסוד**, שכ"ק אדמו"ר זצ"ל לא התעניין בכלל ליתן לו איזה משרה וגם ר' משה מאיר לא הבין ולא שמע ולא ידע שכן צריך להיות, ואחר כל ההתעסקות בענין רב הצעיר לא הבין ר' מ"מ שאדמו"ר זצ"ל הבין שיש כאן איזה הגבלה בשררותו וכ"ש שאין הכוונה על לאחר אריכת ימיו.

ואמת שהראה שביעת רצון בזה, אך כדברי רמ"מ הי' השמחה שעי"ז **אולי יהי' לו מנוחה מאחיו ומאנשיו.**

ומה שאמר שעל זה בנה הדומ"ץ בעת ההכתרה, כבר הזכרנו **שלא הזכיר ענין הרב הצעיר לא בדרשתו אז לפני החתימות ולא בהכתרתו בליל י"ג אדר תשס"ה**, כי ידע האמת שנתינת התואר רב הצעיר הי' רק תואר של כבוד ולא הי' בו שום מינוי של שררה ובוודאי לא שום וויתור מצדו של כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל על לאחר מאה ועשרים שלו.

ענף ו'

שררת הרב הצעיר למעשה

למעשה לא נהג בשום משרה בקהלה, **לא היה בידו שום כח בעניני הקהלה והמוסדות, לא היה בידו לקבוע מינויים כגון למנות דיין או שאר שררות**, לא היה בידו שום כח לחלק כיבודים, לא היה בידו שום כח לסדר הנהגת הקהילה כגון לסדר שיעורי תורה או לתקן תקנות בענינים העומדים על הפרק ולא שום כח אחר כלל!!!

וכן בהמוסדות, **לא עבר תחת ידיו שום החלטה בין בעניני רוחניות בין בענינים גשמיים.** ומעולם לא היה מעורב בשכירת פועלים ולא בפיטור פועלים, איזה תלמידים יקובלו במוסד פלוני ואיזה ירחקו. וכן לא היה לו שום יד באיסוף כספים, ולא בהנהגת מסיבות לטובת המוסדות, וכדומה שאר עניני המוסדות, כאשר יבואר בפרק הבא.

והנה אם הי' הרב הצעיר סובר שנתמנה בזה לתפקיד להיות רב בקהלה, ובפרט אם הי' חושב שזה מגיע לו מרצון אביו זצ"ל, בוודאי הי' מתאמץ בכל תוקף להאחז בה, כיון שיודע בבירור שקיבל שררה זו ונתמנה על זה באמת. ומיד כאשר ראה שלמעשה אינו כפי הצריך, אי משום שאחיו הגדול אינו עומד בדיבורו, או שבאים איזה מערערים ואינם מניחים לו למלאות תפקידו, הי' לו מיד לקבול על זה בפני אחיו, או להוועד הכללי שנתמנה על כל עניני הקהילה. או עכ"פ היה לו לאסוף אותן נכבדי הקהלה שהיו נקראים לכל האסיפות כגון ר' בנימין גאלדמאן ע"ה ור' יודל אייזען ע"ה ר' דוד גרינצווייג ע"ה ר' יוסף שמואל לאנדא ע"ה ויבלח"ט ר' שבתי שטורם נ"י ור' משה מאיר איינהארן נ"י ולטעון בפניהם שעוברים על רצון כ"ק אביו זצ"ל שציוה שיהי' לו איזה מעמד בקהלה ובכל אותן הנוסחאות דלעיל, ושגם אחיו יודע מזה, ושחוב מוטל עליהם לדאוג למען כבוד ורצון אדמו"ר מהר"ש זצ"ל, וכדומה, ובוודאי היו מטפלים

ענין זה ברצינות, אולי היו מדברים עם חתני כ"ק רבינו זצ"ל והיו מנסים לסדר הענין על צד היותר טוב.

וכמו שהיה למשל כאשר התחיל מערכת בית צדיקים להו"ל ספרים לבית באבוב, הרגיש הרב הצעיר שעושים בזה עוולה כנגדו, כי לשיטתו הרי קיבל מאביו הזכות בעניני הדפסה, והלך לכל מי שרק היה שייך בענין, ואז קרא אותו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א והתווכח עמו בענין זה, חזינן מזה שכשהרגיש שעושים איזה דבר נגד המגיע לו, מחה על זה בכל תוקף, אע"כ שגם הוא **בעצמו** ידע והבין אמיתת הדברים שכ"ק אדמו"ר מהר"ש זצ"ל לא אמר רק שרצונו **שיכבדוהו**, וכן קיים אחיו שנתן לו מעמד ותואר של כבוד **ותו לא.**

ענף ז'

הסתירות והשקרים בדברי בעל הבו"ש בענין תואר 'רב הצעיר'

ונשיב עתה על דברי בעל הבו"ש לפי הסדר שהובאו לעיל בתחלת פרק זה. מה שהתחיל ש"בן הגדול לא קיבל בידו את הנהגת המוסדות" לא נשיב על כך פה רק בפרק הבא.

ובעל הבו"ש שנה ושילש את שקרו שהציבור הכתירו והציבור מינו את רב הצעיר, הלא כאמור לעיל הציבור לא ידעו כלום מהנעשה והנדבר בבית רבינו, ולא התייעצו בהציבור כלל, כדרך הנהוג בכל חצרות החסידים שהכל שייך להאדמו"ר והוא ממנה כל המינויים. ואדרבה הי' חידוש לכל הציבור. וכל מה שנעשה הי' רק על דעת כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל וכן העיד ר' משה מאיר נ"י כדלעיל. ואף הרוצה להתעקש ולומר שבאבוב אינו מתנהג ככל חצרות החסידים, רק הוא קהלה והכל מתנהג על פי הציבור, על זה נביא לקמן בענף ט' דברי המבי"ט שתלוי בדעת המכריז והממנה, ובנידו"ד ה"ה ר' משה מאיר שיחי'.

עוד שם בבו"ש: לאחר פטירת בן הגדול נתהווה מחלוקת, תומכי בן הצעיר טענו שלו מגיע האדמורו"ת מחמת שהוא נתמנה כרב הצעיר, עכ"ד. הנה הדומ"ץ בהכתרתו את גיסו לא הזכיר כלום שמגיע לו האדמורו"ת מחמת היותו רב הצעיר, **כי ידע שלא קרב זה אל זה.**

ומה שכתב בעל הבו"ש שכן הי' הסכם שלאחר פטירתו ימלא הצעיר את מקום אחיו הגדול, וחזר על זה פעמים רבות. אין צורך לחזור ולהעתיק כל הנ"ל אשר **לא נדבר ולא נזכר משהו מכל הנ"ל.**

עוד כתב בבו"ש: אין תמימות דעים בין הצדדים אם דיברו במפורש שהוא יקבל את האדמורות לאחר פטירתו, אע"פ שכל אחד מן השומעים הבין כן, עכ"ד. **אין הצדק כדבריו, כי שפיר ושפיר**

יש תמימות דעים: כי כולם מודים שלא נדבר כלום. ואודות הבנת השומעים, הר"ר משה מאיר נ"י העיד שאי אפשר לו להאמין שאף א' חשב אז כן. ואם ר' ליבוש חשב בלבו ורצה כן ואח"כ התחילו הוא וידידיו לפרסם שכן הי' המדובר אין זה מחייב כלום כי רק הטעו את ההמונים.

אלא מאי, שר' ליבוש בהיותו מהאוהדים הגדולים של הבן השני, כאשר העלה את הרעיון "רב הצעיר" בכדי לסדר מינוי ג"כ להאח הצעיר, היה לו "בלבו" כוונה שבזה יהפך הוא להיות היורש של אחיו ויפקיע הירושה מחתניו.

הנה להלכה, אפילו אם נניח שחשב בלבו על כך, מ"מ כיון שלא פירט אז את מחשבותיו לכ"ק אדמו"ר זצ"ל בהמעמד ההוא ולא היה בכלל מדובר על נושאים כאלו, נשארו כל מחשבותיו בגדר **חלומות ורצונות פרטיים** של ר' ליבוש שלא מעלין ולא מורידין, כי לא עליהם היתה ההסכמה של כ"ק אדמו"ר זצ"ל. [ולמעשה אין אנו יודעים כ"א מחשבות לבו של ר' ליבוש הנ"ל, אבל אפילו את"ל ויתעקשו שכ"ק אדמו"ר זצוק"ל חשב כך בלבו, הרי איתא בשו"ע חו"מ סי' ר"ז סעיף ד' המוכר סתם, אע"פ שהיה בלבו שמפני כך וכך הוא מוכר, ואע"פ שנראים הדברים שלא מכר אלא לעשות כך וכך ולא נעשה, אינו חוזר, שהרי לא פירש, **ודברים שבלב אינם דברים**, וא"פ שקודם מכירה אמר שהוא מוכר על דעת לעשות כך וכך, כיון דבשעת המכירה לא אמר, אינו חוזר].

וממילא להפוך סדרי בראשית ולעקור ירושה מיורשים **צריכים לעשות מעשה חיובי לכך**, וכאן כאמור לא נעשה כן כלל וכלל, **וכל ענין הרב הצעיר היה רק עצה של נתינת כיבודים לאח הצעיר ותו לא מידי.**

כשהעתיק מה שאמרו בבית רבינו זצ"ל בפירוש רב הצעיר, כתב הבו"ש: אמרו ש"וואס איינער וועט נישט קענען טוהן וועט דער

צווייטער טוהן", וגם אמרו "שכל הזכויות שהי' לבן המבוגר בחיי אביו יהי' לאחיו". אין שני מימרות הללו הוספה זו על זו, אלא עדויות **סותרות**, ותבורא מי ששנה זו לא שנה זו. כי נוסח ר' ליבוש ל' הוא רק כל הזכויות שהי' לבן המבוגר אצל אביו בחייו יהי' לאחיו, והדגיש לומר שפירט אז כגון סידור קידושין ומכירת חמץ. ואין זה נוסחו של ר' משה מאיר נ"י אדרבה נשאל בבי"ד אם דיברו במפורש מאיזה כיבודים וענה בשלילה. ונוסחו של ר' משה מאיר נ"י הי' רק שמה שלא יכול זה יעשה זה.

וכאן המקום להעיר כי **אי אפשר לתפוס החבל בשני ראשים**, דאם בעל הבו"ש החליט לנקוט נוסחו של ר' משה מאיר נ"י ורצה לעשות ממנו **כעין שותפות** בשררה, אמאי העלים עין מכל מה שהעיד ר' משה מאיר נ"י בבי"ד כי ברור שלא הי' כאן שום הגבלה בשררת כ"ק אדמו"ר זצ"ל וכאשר הובא לעיל, ואמר שהוא הי' **הרבי** על פיו יבואו ועל פיו יצאו בכל מכל כל?! כנראה שבעל הבו"ש עסק אז בסוגיא דפלגינן דיבורא... ואם בעל הבו"ש תפס עדותו של ר' ליבוש ל. שלא אמרו הנוסח מה שזה לא יכול יעשה זה, אלא שאמרו כיבודים שהיו לאדמו"ר זצ"ל אצל אביו יקבל האח הצעיר. **הכי זה הגבלה בשררות?!** האם הי' מי שסבר בימי כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצ"ל, שכיון שמסר סידור קידושין ומכירת חמץ לבנו הגדול הרי זה הגבלה בשררותו, או שנעשה שותפות עמו באדמו"רות או ברבנות באבוב, וכן הוא בכל חצרות החסידים שבן האדמו"ר מקבל מאביו כמה כיבודים קבועים או שאין קבועים, וכי מגרע בזה מכוחו של אביו?! עדיין הכל ברשותו של האדמו"ר וגם יכול לחזור וליטול אם רוצה מאיזה סיבה שהוא.

ובאמת ניתן להאמר, כי עפ"י תורה, מאחר שמן הדין שררת כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצ"ל עוברת לבנו הגדול כ"ק אדמו"ר זצ"ל וממנו לחתניו, אי אפשר בכלל לדון עפ"י התמנות "רב הצעיר" כי מאחר שמכל אלו שהעידו בבי"ד אודות מה שנאמר בחדר כ"ק רבינו זצ"ל בביאור תואר רב הצעיר, לא עלה שהעידו על דבר אחד,

רק שהרב משה מאיר נ"י אמר שהנוסח הי' "מה שלא אוכל לעשות יעשה הוא" ור' ליבוש ל' אמר "כיבודים שהיו להאדמו"ר אצל אביו, כסידור קידושין", ור' אייזיק דייטש נ"י אמר שסיבבו ביד ואמרו "עה עה כיבודים", **ובמקום שאין עדות ברורה רק סתירות לא נתקבל כלום, ודברים שבלבו של ר' ליבוש הלא בוודאי אינם אלא דברי חלומות בלבד**, ונשאר הדין לאמיתו כדין התורה שהשררה חוזרת על אכסניא שלה.

ואפילו אם תתפוס כדברי הבו"ש שאמרו כל הנוסחאות בביאור התואר רב הצעיר, אין שום יסוד ללשונותיו "שחלקו ביניהם", "הסכימו ביניהם" "הי' הסכם בין הצדדים וכבר נפסק והוסכם אז כל השאלות שאנו דנים בו כעת", "האחים התפשרו ביניהם", **אשר כאמור עדיין מחכים אנו לשמוע מתי התקיים ההסכם הזה ומי השתתף שם בעת שהתפשרו שני הבנים והגבילו את האח הגדול...** הרי לדברי שניהם לא נפגשו שני האחים לסדר פרטי ההסכם, ובפרט לדברי ר' ליבוש לא דיבר שום א' מהגבאים עם הבן הצעיר רק שלחו לו מקורב להודיעו, ואין ידוע אם הודיעו לו הפירוש של "רב הצעיר", **הלזאת יקרא ש"כבר נפסק והוסכם אז כל השאלות שאנו דנים בו כעת"? אתמהה?!**

עוד כתב בבו"ש: "במינוי זה יש בו גם התמנות לאחר פטירה, ואפילו בימי חוליו", עכ"ד. הנה הר"ר משה מאיר נ"י העיד בפירוש שאמר להרב הצעיר **בעצמו** וכן אמר לגיסיו של הרב הצעיר אחר שבת בראשית **שלא זאת היתה הכוונה!!**

עוד כתב בעל הבו"ש: שהרב הצעיר יירש אותו בכל הנוגע למוסדות ולאדמורו"ת, עכ"ד. **כאן שכח בעל הבו"ש מה ששקר לפני זה כמה פעמים**, שהאח המבוגר לא קיבל הנהגת המוסדות כלל, ותיכף בפטירת אביו בפועל עבר הנהגת המוסדות לבן הצעיר, כי מאחר שכבר מנהיג האח הצעיר בפועל את המוסדות, ואין לאחיו הגדול שום חלק בהם, **אמאי צריכים להסכים ולפשר שהאח הצעיר יירש מהאח הגדול מה שאינו ברשותו...?!** תיקו...

עוד כתב הבו"ש בעמוד שס"ב־ג שהבן המבוגר מינה את הבן הצעיר למסייע, עכ"ד. **והרי זה שקר מופרך וידוע לכל, כי רבינו זצ"ל לא שימש בו אף פעם כמסייע, ולא התייעץ עמו בשום פעם בשום דבר מעניני הנהגת הקהלה והמוסדות**, וכן האח הצעיר אף פעם לא בא אל אחיו הגדול לומר שהוא מוכן לעזר ולסייע באיזה ענין בהקהלה, רק **אדרבה גלוי וידוע לכל באי בית באבוב, שכשהיו מדברים עם הרב הצעיר אודות איזה תיקון בהקהלה או איזה דבר עסקנות, היה תדיר מתנצל ש"כעת כך הוא ההנהגה", ואין לו שייכות עם זה**, ושצריך לדבר עם שני חתני רבינו זצ"ל או הדגיש שמות של איזה עסקנים ומשמשים בקודש.

ענף ח׳

רב הצעיר דקהלתנו שונה מרב הצעיר דשאר מקומות

ואל תאמרו שבשאר מקומות הרב הצעיר מילא המקום, ראשית דלא היה כן בכל מקומות, כגון בעיר מעליץ, מובא בספר י״ג אורות (ח״ב ע׳ ק״ע), **וז״ל: הרה״ק ר׳ נפתלי ממעליץ** (שבזוו״ר הי׳ גיסו של כ״ק מרן אדמו״ר הראשון זי״ע כי הי׳ התנו של הרה״ק ר׳ מאיר נתן זצ״ל) **מינה את בנו בכורו** הגה״צ ר׳ אלימלך לרב הצעיר, אך לאחר זמן כאשר בנו השלישי הרה״ק ר׳ מנחם מענדל חזר לגור למעליץ אחרי היותו סמוך לכשנתיים על שולחן חותנו מינהו אביו לדיין במעליץ ואחרי הסתלקות אביו מילא את מקומו לרב העיר, עכ״ל.

שנית, הרי בשאר מקומות איירי בבן שהוא הרב הצעיר אצל אביו, **וגם מבלי היותו הרב הצעיר היה ממלא את מקום אביו**, וכל אחד מבין שלא בא המינוי של רב הצעיר לגרוע ולפחות את כוחו וזכותו של האדמו״ר דהרי הוא נשאר בכל תוקפו ובכל זכויותיו כאשר מקודם, **ורק שהמינוי רב הצעיר הוא דבר נוסף וחיצוני אצל האדמו״ר**, משא״כ כאן אם נאמר שהכוונה היתה לאחר מאה ועשרים, א״כ נמצא שבא המינוי של הרב הצעיר לפחות ולגרוע זכותו של האדמו״ר ולהיכנס בתוך תחומו, דהיינו שלא יהיה לו אח״כ הזכות להוריש לזרעו אחריו, וזהו כבר דבר בלתי מסתבר. זאת ועוד, בעצם באופן כזה נמצא שבא המינוי רב הצעיר לאלם ולחזק כוחו של הרב הצעיר יותר מהאדמו״ר, ואליבא דאמת הרי **לא עולה כלל על הדעת לומר שאחרי פטירת כ״ק מרן אדמו״ר מהר״ש זצ״ל, שבנו הגדול – הממלא מקום אביו מכל הצדדים – הוא יזכה בהאדמו״רות רק לו ולא לזרעו**, ושהבן הצעיר צריך אח״כ להיות הממלא מקום לו וגם לזרעו אחריו!?

שלישית, והוא העיקר, הרי בשאר מקומות כאמור איירי בבן שהוא רב הצעיר אצל אביו, ולכן כשתעיינו בדבר תיווכחו ששם לא המינוי של רב הצעיר הוא ״הגורם והסיבה ושורש הדבר״ שבגללו

נעשה אח"כ הממלא מקום, אלא אדרבה, הבן הזה שממלא מקום אביו בגלל שהוא הוא ה"יורש" מצד עצמותו - בהיותו הבן של אביו שזה עתה נפטר והוא הוא בעצם המיועד להיות ממלא מקום אביו מצד טבעיות הדברים - הוא הוא הטעם האמיתי והעיקרי שבגללו זה ממלא המקום. ורק שבהיותו גדול האחים כבר הקדים האב ונתן לו המינוי של רב הצעיר ועי"כ כבר גידלו ונישאו ונתן לו מעמד ומינוי "בחייו" על פניו. ובודאי בכה"ג שמכל הצדדים לא נשאר מקום לפקפק שהבן הזה אכן ימלא מקום אביו כדת וכדין.

משא"כ כאן שאיננו אלא אח שהוכתר ע"י אח, והוכתר כרב הצעיר **אך ורק בגלל שרצו ליתן עכשיו איזה מינוי לאח הצעיר בכדי שיהיה לו מעמד מסויים בביהמ"ד, ולא היה בשעת ההחלטה והנתינה של התואר רב הצעיר שום מטרה או כוונה על ענין העתיד או להעביר ירושה**, וגם לא היו אז הרבה מינויים אחרים מה ליתן לו כגון דומ"ץ, ראש ישיבה, ראש הכולל וכדומה, מאחר שכבר היו תפוסים והוצרכו להמציא אז איזה מינוי, ובפרט שבשעה שהציעו את ענין רב הצעיר לא היה לו שום התיחסות כלל וכלל בענין אחר ק"כ שנה, ואדרבה הוסבר להדיא **שהכוונה שבכך יהיה לו מעמד וכיבודים עכשיו**, ורק ע"ז היה ההסכמה, וממילא אין במינוי רב הצעיר שום טעם שבגלל זה מגיע לו עכשיו למלא מקום אחיו במקום יורשיו, וממילא ירושת כ"ק אדמו"ר זצ"ל עדיין עוברת ליורשיו כדת וכדין.

ולבד מכל זה, בדרך כלל לא עשו הכרזה ל"רב הצעיר", אלא הרב הצעיר הי' א' מבני הרב אבד"ק וסייע לאביו בהנהגת עניני הקהלה והעיר כמה שנים, וברבות הימים ממילא קראוהו בגלל זאת "רב הצעיר", ולענינו הרי הוא איפכא, דכיון שהבריזו שהאח הצעיר יהי' הרב הצעיר, **ולא סייע בעניני הנהגת הקהלה והחסידות לא לפני זאת** (בחיי אביו הק') **ולא לאחר זאת** (בחיי אחיו הק') **ולא שימש כלל בשררה או באדמורו"ת, א"כ הרי מוכח שכל ענין 'רב הצעיר' הי' רק תואר כבוד גרידא ותו לא, ואם רוצה יוכל לקיים לעצמו**

תואר זה כל ימי חייו תחת היורש האמיתי שליט"א [וכפי שהי' רצון קדשו האמיתית של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל שבנו הצעיר יהא לו איזה מעמד מכובד תחת המשכת בנו הגדול וזרעו אחריו, וסבר שדוקא באופן זה יהא שלום ושלוה (ראה באריכות לעיל פרק ג' ובפרק זה ענף ח' עד הד')].

ענף ט'

דברי הפוסקים שכל המינויים הם על דעת המכריז שהשמיטם בעל הבו"ש

הנה יסוד אמיץ איתא בספרי הפוסקים ברור כשמש בלי שום חולק, שכאשר טובי הקהל מינו לאחד לאיזה משרה, דעת כל הקהל על דעת הממנה. כן הוא בשו"ת מבי"ט סי' ר' וז"ל: **כי אותם שחתמו לו המינוי מסתמא ראשי הקהל הם, ומה שעשו אז נתרצו כולם**, עכ"ל. כ"ש וק"ו בנידוננו כי כל הקהל לא ידעו כלום מהנדבר והנעשה, וסמכו על הנעשה על פי ציווי כ"ק רבינו זצ"ל ועל דעת המכריז מזקני העדה גבאי דביהמ"ד זה שלשים שנה.

וכן הוא בשו"ת מהרשד"ם (חיו"ד סי' צ"א), שמאריך טובא בענין קביעת מינויים בקהלה, עיי"ש כי דבריו הם קילורין לעינים, וז"ל בתוה"ד, "ועם זה אני אומר, שאפילו תימא שהוכרזה ההסכמה בבית הכנסת ונמצא שם מאותם שיצאו לא היו יכולים לתפוש עליהם ולרנן אחריהם שעוברים ההסכמה בטענה שלא מיחו ושתקו, כי יכולים הם לומר מה ששתקנו הי' מחמת שחשבנו שהסכימו כל הדיינים ואנשי המעמד בהסכמה הזאת, **אבל עתה שנתברר לנו שלא נעשה ההסכמה במעמד כל הדיינים ובהסכמת הרוב מהם אין אנו רוצים לקיימה**, וכיוצא בזה כתב הרשב"א ז"ל בתשו' הנ"ל".

והעולה לנו לענינו מדברי המהרשד"ם, דאפילו את"ל שחסידות באבוב היתה קהלה, ואפילו את"ל שבני הקהלה הבינו בשעת הכרזת תואר 'רב הצעיר' שהי' בזה איזה צד משמעות על לאחר פטירת כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל, מ"מ כיון שסברו שזאת היתה בהסכמת כ"ק רבינו זצוק"ל וסברו שזאת היתה ע"פ דעת המכריז הרב החסיד ר' משה מאיר שיחי', **א"כ עתה שנתברר בעליל שלא היו דברים מעולם ולא הי' שום צל של הסכם, וכ"ש וכ"ש שלא היתה הסכמה מפורשת**, כנזכר לעיל באריכות, **א"כ אין בדברים כלום ובטלה כל ההכרזה ואין בה שום תוקף.**

ענף י׳

סילופים והשמטות בענין סגן דוחה יורש

עוד מנסה בעל הבו"ש לערפל ולטשטש דעת הקהל, שכביכול בהמינוי של הרב הצעיר נתנו לו דין "סגן", וההלכה היא שסגן קודם לבנו של כהן גדול לירושת הכהונה גדולה, ומביא מהחקרי לב (או"ח סי' ט"ז ואילך) שמביא ראיה מזה למסייע לשליח ציבור שירשו בנו, כי המסייע יש לו דין סגן ואמרינן בזה דין ירושה מכח שררה.

והנה אף שדבר שפתים אך למותר, כי נתבאר כאן בברירות וודאות ללא שום צל של ספק שלא היה בהמינוי של הרב הצעיר שום מינוי של סגן **והיה תואר של כבוד בעלמא**, אבל כדי להראות להקהל פרצופו האמיתי של בעל הבו"ש **אשר מסלף דברי חכמים**, נוכיח איך שכל דבריו בתכלית הזיוף.

ונבאר כוונת בעל הבו"ש, דהנה מצינו בחז"ל שלכל כהן גדול היה סגן, ותפקידו היה שאם נמצא פסול בכהן גדול, היה נכנס הסגן ומשמש תחתיו, ויש פוסקים דס"ל שלאחר פטירת הכהן גדול הסגן קודם לבנו של הכה"ג. ועתה נראה גודל סילופו של בעל הבו"ש.

א. בהא דסגן קודם לבנו של כהן גדול הוא דוקא בגוונא שבאמת נמצא פסול בכהן גדול ושימש הסגן תחתיו, שאז הרי נעשה כהן גדול ומעלין בקודש ואין מורידין, אלא שמחמת איבה של הכהן הראשון אינו משמש עמו יחד, ובאמת נשאר כהן גדול, על כן כשמת הכהן גדול נשאר הוא על מכונו וקודם לבן הכהן הגדול הקודם, אבל אם מעולם לא אירע פסול בהכהן הראשון, אין שום זכות קדימה להסגן אלא בנו של הכהן גדול יורשו, דהא לכל כהן גדול היה סגן, והכי תאמר שמעולם לא ירש בן את אביו בכהונה גדולה (והחקרי לב בעצמו משתמש בסברא זו לראיה בדבריו כדלהלן).

על כן בנידון דידן אף אם נאמר שהרב הצעיר נתמנה לסגן, הרי אין לו שום זכות לעמוד תחתיו לאחר הסתלקותו רק אם שימש

בפועל איזה זמן במשרת האדמורו"ת או רבנות, בהנהגת הקהלה מחמת איזה סיבה, אבל אצלינו הרי **אף תומכיו הגדולים מודים שמעולם לא שימש באדמורו"ת, והוא בעצמו הודה שלא הי' לו שום מגע ומשא עם המוסדות הק' בחיי אחיו** וא"כ אדרבה הרי מוכח מהחקרי לב דהיכי דלא שימש הסגן אין לו שום זכות, **ואדרבה חתני כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל יורשים הן משום שהם כבר סייעו בהנהלת המוסדות ובכל עניני הקהל והן דקיי"ל חתנו כבנו נמצא שהם הן הבנים והן הסגנים** ולא הרב הצעיר, וא"כ אין כאן לא דובים ולא יער, **ואין להאח הצעיר שום זכות קדימה.**

ב. ואף במקרה שהיה באמת סגן ושימש תחתיו איזה פעם, **הלא אין זה הלכה פסוקה**, דהרי בשו"ת חסד לאברהם (בחי' על הרמב"ם פ"א מהל' עביזה"כ סוף הל' ג') נחלק על זה, וס"ל שלהלכה אין הסגן ששימש דוחה בנו של כהן גדול. וא"כ מהיכי תיתי לומר, שהמוני הקהל, כוונו בעת התמנות הרב הצעיר ליתן לו דין סגן לדחות היורשים, **הרי הוא דבר התלוי במחלוקת הפוסקים.**

ג. ואף לשיטת אלו הפוסקים שדוחה הכהן גדול (באופן ששימש תחתיו), כתוב בשו"ת תשובות והנהגות ח"ב סי' תשכ"ג, דמ"מ יש לחלק בין כהן גדול לשאר שררות, דהסברא אומרת דדייקא בכהן גדול שחלה עליו קדושת כהן גדול, ונשאר כהן גדול אם כן אין צורך למנות אחר, משא"כ בשאר שררות שבשעה שמשמש הסגן במקום הראשון לא חל עליו שום קדושה ושום דין של ממונה באותו מינוי. על כן פוסק להלכה ברב שהזקין, והקהל מינו מסייע, אזי **אחרי מות הרב עוברת השררה להיורש ולא להמסייע**, וכן פסק בשו"ת בית דוד סי' ל"א, וכ"כ בחזון יחזקאל על תוספתא יומא פ"א הי"ד, ובעל הבו"ש השמיט דברי הפוסקים הללו.

ד. כל עצם בנינו של בעל הבו"ש מהחקרי לב הוא בדוי מעיקרו, ונביא כאן פרטי העובדא בקצרה. מעשה בראובן שכיהן כשליח צבור והיה ירא שמים ופרקו נאה וקולו נעים, אחריו נכנס שמעון

להיות מסייע שלו ע"פ פרנסי ומנהיגי הקהל וברשות ראובן, לימים נפטר ראובן לב"ע והניח ב' בנים, הגדול קולו נעים ויר"ש אך אינו ממלא מקום אביו בחכמה וביראה, אך הקטן ממלא מקומו של אביו בחכמה וביראה אבל אין קולו ערב כאביו ואחיו, ונועצו לב יחדיו למנות הבן הגדול כי הוא הבכור והמסייע ימשיך לסייע כבחיי אביו. לימים נפטר שמעון המסייע והניח אחריו בן ממלא מקומו בכל זולת שהוא כבד פה וכבד לשון. ומאריך החקרי לב האם למנות עתה הבן הצעיר של ראובן להיות המסייע או שבן המסייע יורש את אביו בזה, או בן של הש"ץ הנוכחי נכדו של ראובן, ובזה מכריע שיש לבן הסגן (דהיינו המסייע) דין ירושה כי חזינן שהוא דין שררה, **חזינן דאדרבה דעת החקרי לב שהיורש דוחה את הסגן.**

הרי לנו בעליל איך שבעל הבו"ש רצה לבלבל את הקורא באיזה שיטה שאין לה שום צד ושום קשר למעשה דידן.

ענף י"א

שקרים וזיופים בענין הכתרת כ"ק אדמו"ר זצ"ל מצד ה'קהלה',
וסילופים והשמטות בדברי הפוסקים בענין הגבלת זמן בשררה

דברי בעל הבו"ש: כתב בעל הבו"ש (עמ' רפ"ב אות ל'), "בנידון דידן ודאי אין לומר שמינו את אח המבוגר על דעת מנהג שחתנו יירש אותו, אדרבה התנו בפירוש להיפוך, וודאי שתנאי זה מועיל, כי כאשר מינו את אח המבוגר הי' בזה מינוי לו, ולאחריו את אחיו, ולא עלה על דעתם שחתנו הצעיר יתמנה כאדמו"ר".

עוד כתב (עמ' שמ"ה סוף אות נ"א) "ובכל אופן דבר רחוק וזר להכתיר מישהו שאינו מזרע המלוכה, והוי כהתנו מתחילה כן, ועל דעת כן נתנו ונדבו, בכה"ג ודאי דהירושה עוברת ליורשים שהם מאותה המשפחה", עוד כתב (עמ' שס"ב אות ס"ג) "בעת המינוי פירשו והגבילו שהמינוי רק לו ולא לזרעו", ע"כ לשונו הקלוקל.

ותמצית דבריו, דכיון שהי' זר לה'קהל' שחתנו כבנו של כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל ימלא מקום קדשו לכך התנו בפירוש עם רבינו זצ"ל שהתמנותו לשררה הוא רק לו ולא לזרעו, וכן שהנדבנים והתומכים במשך כל השנים נתנו על מנת שלא יעבור אדמורו"ת רק למי שהוא מזרע המלוכה ובתנאי שהמוסדות יהיו רק לו ולא לזרעו, ע"כ דברי שקריו.

כמה פירכות לדבריו: לפני שנמשיך לישא ולתת בפרטי ההלכה של תנאי בשררה, נעיר כמה דברים נחוצים ויסודיים.

הנה מלבד ממה שמביא לידי גיחוך לומר שבאשמורת הבוקר ר"ח אב תש"ס תיכף ומיד אחר הסתלקות רבם הקדוש רבינו מהר"ש זצוק"ל התנו ה'קהל' עם בנו הנערץ והנקדש כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל שמכתירים אותו אז רק בתנאי שאחר פטירתו לא יעבור השררה לזרעו... וכן לומר שהנדבנים והתומכים במשך כל השנים נתנו בתנאי שהמוסדות יהיו רק 'לו ולא לזרעו' הוא ליצנות גדול... [וחוץ מזה הרי אדרבה כמה מגדולי התומכים רוצים שיירשו

חתני כ"ק מר"ן זצ"ל, ביניהם הנה"ח ר' אייזיק דייטש שיחי', משפחת פרישוואסער, משפחת שארף, ועוד רשימה ארוכה של הרבה תומכים ואכהמ"ל, וכן ידוע שהרה"ח הישיש ר' משה בלום שיחי' אמר שאינו רוצה לצאת מהביהמ"ד משום שהשקיע הרבה ממון לבנינו רק חבל וקשה בעיניו שכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לא נשאר בביהמ"ד על מקום אבותיו הק'], יש להעיר:

א'] אם כה 'רחוק וזר' להכתיר חתנו כבנו למלא מקומו, א"כ מדוע כשביקשו מכ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל להגביל את ירושת שררת בנו חביבו כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל מדוע סירב באמרו "**ווער זאגט אז ס'דארף אזוי זיין?**", הכי לא הבין מרן רבינו הק' מהר"ש זצוק"ל ה'דברים הפשוטים ביותר'...?!?!עג **ולמה לא הבינו כן מאות חסידי באבוב אשר התחממו לאורו של מרן מהר"ש ושאבותיהם וזקיניהם הסתופפו בצל מרן הקדושת ציון והרבה בצ"ק של מרן אדמו"ר הראשון ומרן הדברי חיים מצאנז זצוקללה"ה?! ולמה לא הבינו כן זקני נכדי מרן הקדושת ציון זצ"ל?!?!** והעיקר, **למה הבן הצעיר בעצמו וידידיו לא הבינו כן...?!?!** דהלא ביקש הוא וידידיו לייסד קהלה בשכונה בפני עצמם (כפי שהבאנו לעיל בפ"ג)**!!**

ב'] מה שכתב שהתנו **בפירוש** זהו שקר גם, דהנה לא די שלא התנו וכדברי המכריז והממנה ה"ה הרב החסיד ר' משה מאיר איינהארן שיחי' (שהבאנו לעיל בפרק זה), עכ"פ זה מודים כל הנוכחים ואפילו ל. ל. נ"י שלא התנו **שום דבר בפירוש** לכל היותר היו איזה כוונות בלב ל. ל. נ"י, אבל תנאי **בפירוש** מאן דכר שמי'עד, וזהו שקר פשוטו כמשמעו, וציותה תורה מדבר שקר תרחק, איסור זה נוהג בכל מקום ובכל זמן ואפילו למי שיושב על מדין.

עג. ראה על כך באריכות לעיל בפרק ג', וראה עוד בפרק ב' ענף ה'.

עד. ובעל הבו"ש בעצמו (בעמ' שס"ב אות ס"ג) מביא הטענה דכיון שלא פירשו להדיא הכוונות שבלב אין לזה תוקף, **ושוב ממשיך לבנות על יסוד השקר שהתנו "בפירוש" כאילו אין שום בעיא...**

ג'] וכבר הערנו לעיל (בפרק הקודם, וכן במבוא להספר) שידוע ומפורסם לכל חסידי באבוב שמעולם לא היתה ה'קהילה' בתור קהילה עם טובי הקהל ובחירות עבור מועמדים לשררה וכיוצ"ב, רק הכל היתה תחת שליטת אדמו"ר בלבד, על פיו יצאו ועל פיו יבואו, והיתה כולו שלו וברשותו, וכדברי בעל הבו"ש עצמו (עמ' שנ"ט אות ס') "כולם ידעו שהמוסד תחת סמכותו הבלעדית של האדמו"ר זצ"ל וכולם היו סרים למשמעתו", **וא"כ מי הוא זה ה'קהל' אשר התנה 'תנאי' זה עם כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל...?**

נחזור לדברי בעל הבו"ש: כדי לחזק שקר הנ"ל מביא בעל הבו"ש (עמ' ש"ב, אות מ') ראיות מסולפות מדברי הפוסקים דכאילו מהני תנאי להגביל השררה, דרוצה להסתמך על דברי הרשב"א הריטב"א והרמ"א ותשו' הג"מ ר' שאול שלפי דבריו הם סוברים אם התנו מהני, והביא דמתשו' מהרי"א הלוי אין ראי' לנידו"ד כיון דאיירי התם בשהתנו מתחילה כשקיבל הרבנות, ומדעת עצמו דוחה דברי החקרי לב שכתב דדוקא אם המנהג כן מהני התנו.

אח"כ הביא בעל הבו"ש (בד"ה וכן מוכח) מתשו' מהר"ם ותשו' חקרי לב בענין שאין יכולים למכור שררה בלי דעת הקהל. **ואחד הוא היודע מה ענין מכירת שררה להגבלת זמן בשררה! והוא בבחי' טענו לו בחיטים והודו לו בזכר קדשו... אם לא שמנסה לבלבל לב הקורא על לא דבר.**

ושוב הביא שם תשו' אבן יקרה ותשו' מהרש"ם אם מועיל כלל מחילת האב שיהא רק לו ולא לזרעו, ואינם מסיקים דבר ברור, וגם בזה אין ברור מה כוונתו ומה רוצה להוכיח בזה, **וזה דרכו כסל למו לכתוב דברים מגומגמים ובלתי ברורים בכדי לטשטש ולערבב דעת הקורא.**

עוד הביא בעל הבו"ש שלפי דבריו כתוב בתשו' מהר"ם שיק יו"ד סי' רכ"ח שמועיל הן תנאי והן מנהג. ושלפי דבריו נראה בתשו' ארץ צבי ח"א סי' ק"ג דדעתו גם כן שמהני תנאי אפי' אם מגיע לו הרבנות עפ"י דין, עכתו"ד המגומגמים וסילופיו בדברי הפוסקים.

הפירכות מצד ההלכה: הנה לא די שלא הי' שום תנאי להגביל השררה, ואין כאן לא דובים ולא יער, אבל יש כאן דברים שבלב ודברי חלומות של איזה יחידים, רק אפילו אילו הי' איזה תנאי נחזי אנן אי הי' מהני תנאי בנידו"ד, וניתי ספר וניחזי למי חותמת האמת ולמי הפסולי"ם בנידון שלפנינו.

הנה הרמ"א (יו"ד סי' רמ"ה סוף סעי' כ"ב) כתב, "מי שהוחזק לרב בעיר אפי' החזיק בעצמו באיזה שררה אין להורידו מגדולתו אע"פ שבא לשם אחר גדול ממנו אפילו בנו ובן בנו לעולם קודמים לאחרים כל זמן שממלאים מקום אבותיהם ביראה והם חכמים קצת ובמקום שיש מנהג לקבל רב על זמן קצוב או שמנהג לבחור במי שירצו הרשות בידם אבל כל שקבלו הקהל עליהם וכל שכן אם עשו ברצון השררה אין לשום גדול בעולם להשתרר עליו ולהורידו", עכ"ד. ומקור דברי הרמ"א הוא תשו' הרשב"א (ח"ה סי' רפ"ג), ז"ל, "אבל עכשו נהגו כל הקהלות למנות אנשים על כל צורכי צבור לזמן, ובהגיע הזמן יצאו אלו ונכנסים אחרים תחתיהם, וכו' ואפילו לא קבעו להם זמן, סתמן כפירושן, אחר שנהגו כך, והמנהג כהלכה, שכל הדברים תלו אותם במנהג", עכ"ל. הרי לנו להדיא מדברי הרמ"א וכן כתוב בפירוש ברשב"א שהדבר תלוי במנהג דוקא, ובמקום שאין מנהג לא מהני שום תנאי והגבלה.

ומה שהביא מתשו' הג"מ ר' שאול בסוף תשו' הרמ"א (סי' קל"ג), צ"ע איזה ראי' יש משם דהלא השאלה שם הוא בעיר שעשו תקנה קבועה "שלא יקבלו לאב"ד שום רב מחוץ לעיר שיש לו איזה צד קורבה בעיר", וא"כ הוי כמנהג קבוע בעיר ולא שהתנו בפרטיות עם איזה רב, **וא"כ מאן יימר דמהני תנאי בלי מנהג, ואדרבה כיון שמצינו ברמ"א שהעיקר הקובע הוא המנהג א"כ הדעת נותנת דכך סבר גם ר' שאול הנ"ל, והמוציא מחבירו עליו הראי'.**

והנה מה שהביא מתשו' חקרי לב ומדחה דברי החקרי לב, ודאי לא ראה דברי החקרי לב בפנים, רק העתיק את הדברים לפי

הבנתו המשובשת במה שראה שהחג' רחמים לחיים על הרשב"א מציין (ראה להלן), **וסמך עצמו שהקורא לא יטריח א"ע לבדוק ולעיין בהחקרי לב בפנים**, אולם אחר עיון קל בדברי החקרי לב (יו"ד סי' צ"ט) יווכח שהוא לא כתב כלל להלכה אלא חוקר בנידון והביא כמה ראיות אבל אינו מסיק כלל לדינא, ויעו"ש שהביא מתשו' הרד"ך (בית כ"ב חדר י"א) **דאפי' בקבלוהו לזמן לא מהני להורידו, משום דמעלין בקודש ולא מורידין**. והסברא שהביא בעל הבו"ש כאמור **אינו מהחקרי לב אלא מהג' רחמים לחיים** (להגאון ר"ח פאלאג'י ז"ל) על תשו' רשב"א הנ"ל, וז"ל, "והנראה בזה ברור לחלק, דדבר זה תלוי במנהג, דאם המנהג לסלקו בבוא הזמן ולמנות אחרים, ודאי דליכא שום פקפוק, **ברם כל שלא נהגו כן**, אע"פ שיהא קבלה והמינוי לזמן, איכא משום מעלין בקודש ולא מורידין".

הרי לנו להדיא מהרשב"א ורמ"א והג' רחמים לחיים **שהדבר תלוי אך ורק במנהג**, וא"כ למה הרחיק בעל הבו"ש לכת ותלה עצמו דייקא במשמעות דברי הריטב"א [אשר צ"ע אם יש אפילו משמעות, כי ז"ל הריטב"א (מכות יג.) "כל שמינוהו סתם בשום מינוי בלא קביעות זמן שאין מסלקין אותו מאותו מינוי אלא בטענה", עכ"ל, ויתכן דמ"מ הקביעות זמן לא מהני אלא במקום שיש מנהג, אבל במקום שאין מנהג לא מהני כלל וכלל], הכי כך היא דרכה של תורה?! והכי כך היא דרכה של דין תורה?!

אבל היותר תימה מכל זה, הוא מה שהעלים עין בזדון ולא הביא דברי החתם סופר בנידון זה שכותב בשפה ברורה דהכל תלוי במנהג ואם אין מנהג לסלק הרב מן השררה אזי לא מהני כלל וכלל, דז"ל שו"ת חתם סופר (האו"ח סי' ר"ו): נוהגים ברוב תפוצות ישראל לכתוב שטר הרבנות על זמן, יש על ג' שנים, ויש על חמשה שנים, **ומ"מ מעולם לא נשמע שאחר כלות הזמן ההוא יצא נקי מרבנותו**, וטעם המנהג היא עפ"י מ"ש בשלחן ערוך ח"מ של"ג ס"ג שאסור לפועל ומלמד לשכור עצמו יותר מג' שנים דא"כ יצא מכלל שכיר

ונכנס לכלל עבד ואסור למכור עצמו בעבד עברי, ע"ש, וכו'[עה] וע"כ יש כותבים שטר הרבנות על שלש שנים ויש על חמש שנים אבל סתם אין כותבים. וברמ"א י"ד סוף סי' רמ"ה בשם הכל בו שאין לסלק שום רב חוץ אם המנהג בעיר להחליף ההתמניות א"כ גם הרב כשעבר זמנו יחליפנו וימירנו באחר, וצ"ע הא מבואר לעיל כל הרבנים מקבלים אותם על זמן ידוע וא"כ לעולם בעבור הזמן יחליפנו באחר ואיך כתב [הרמ"א] זה תלוי במנהג, וכו'[עו], ועכצ"ל נהי דכותבין זמן בשטר הרבנות היינו לטובת הרב המשכיר שיהי יכול לחזור בו אחרי כלות הזמן ואינו כעבד עברי, אבל הקהל אין בידם לחזור אפילו ככלות הזמן **אלא במקום שנהגו**, וע"כ כתב רמ"א **דתליא במנהג**, ולא נשמע ולא נראה מעולם במדינו[ו]ת הללו שהסירו הרב והורידוהו מכסא רבנות שלו, וכן לא יעשה, עכ"ל החתם סופר.

הרי לנו להדיא מדברי החתם סופר **שלא מהני תנאי והגבלה בשררה אא"כ המנהג כן במקום ההוא**, וכל שאין מנהג אזי אפילו אם התנו בפירוש אין בהתנאי ובהגבלה כלום, וא"כ בנידון דידן כיון דליכא מנהג, אפילו לדבריהם שהתנו ה'קהל', הרי מצד ההלכה לא מהני כלל תנאי זה, ובטל כעפרא דארעא. **ותמיהה גדולה על בעל הבו"ש היתכן שהעלים עין מתשו' החתם סופר.**

והנה מה שהביא משו"ת מהר"ם שיק, הנה זה לשון המהר"ם שיק (ד"ה איברא), "**וכל מאן דמוקמינין לי', אדעתא דמנהגא מוקמין לי'**, וכאילו התנו עמו", הרי דאדרבה רק מנהג מהני ואם יש מנהג אז הוי כאילו התנו, **ואם ליכא מנהג לא מהני**, ופלא איך שסילף דברי המהר"ם שיק **שאינו תלוי באיזה עדויות בדויות רק הספר גלוי לכל.**

עה. כאן מאריך החת"ם בדין עבד עברי, עיי"ש.

עו. החת"ם כאן דן בדברי הכל בו שהוא מקור האי דינא, יעו"ש.

ומה שהביא משו"ת ארץ צבי ג"כ מרפסין איגרא, דז"ל הארץ צבי (בד"ה עוד י"ל), "דבשלמא אם תנאי זה וכו' הי' בהסכמת רוב אנשי העיר הי' מקום לדון בזה אבל ודאי לא הי' אז אסיפת הקהל ע"ז רק איזה אנשים עשו הכתב רבנות וכתבו כן", וא"כ מה שייך לנידון דידן, וחוץ מזה יעויין שם בארץ צבי דאם לא הסכים הרב אלא משום שלא רצה להחזיק במחלוקת לא הוי הסכמה, עיי"ש.

עוד זאת מצינו בשו"ת דברי מלכיאל (ח"ה סי' כ"ד), וז"ל, "דכיון שנהגו כן הוי כאילו התנו עמו בפירוש, וכו' וזהו כוונת הרשב"א שם דבמדינתו היו מקומות שנהגו לסלקו ככלות הזמן הקבוע" וכו', עיי"ש, הרי **שהעיקר תלוי במנהג**, ולא בתנאי.

עד כה מלתנו אמורה בעיקר לענין תנאי להגביל זמן רבנות הרב עצמו דלא מהני אלא במקום שיש מנהג, אמנם מלבד מזה לענין תנאי שלא יירשנו זרעו כתב בשו"ת מהריא"ץ (מארגרעטין, סי' ד') **דלא מהני תנאי כלל**, דהוי מתנה עמש"כ בתורה, ואפילו מחילה לא מהני, עיי"ש.

סיומא דמילתא: המורם לנו מכל הלין, דכיון שמבואר להדיא בתשו' הרשב"א וברמ"א ובחתם סופר ובמהר"ם שיק ובדברי מלכיאל [וברד"ך ובתשו' ר' שאול] **דלא מהני תנאי אלא במקום שיש מנהג**, ומהריא"ץ סבר דלענין **שלא יירשנו זרעו לא מהני אפילו תנאי**, וא"כ תמה תמה נקרא לבעל הבו"ש, **הכי כך היא דרכה של תורה להעלים עין מדברי הפוסקים המפורסמים ולסלף דבריהם בזדון** ולהרחיק נדוד לתלות עצמו במשמעות דברי הריטב"א שלא הובאו להלכה?!?

עוד יסוד איתן חזינן מדברי הפוסקים דתנאי בשררה אינו דבר פשוט, ולא מהני אלא במקום שיש מנהג, ושיש כמה אופנים דלא מהני תנאי כל עיקר, ועכ"פ זה נודע לכל שיש הלכות מסויימים בכל תנאי (עי' שו"ע חו"מ סי' רמ"א סעי' י"ב), **וא"כ** בנידון דידן כיון שלא הי' שום

התייעצות עם ה'קהלה' [לפי דבריהם שהי' איזה קהלה עם טובי הקהל וכדו'...], וכ"ש וק"ו בן בנו של ק"ו שלא התנו בפירוש עם כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל[עז], וא"כ איך אין בעל הבו"ש בוש לכתוב שיש כאן איזה תנאי בהשרה?!?! הלא בתור 'דיין' בחו"מ שפיר צריך לידע שיש הלכות בתנאי, וא' מהלכות תנאי הוא שצריכים **להתנות בפירוש** ולא מהני כוונה שבלב, **וכ"ש וכ"ש דלא מהני 'רצון' בלב או 'רצון' עתה למפרע על חמשה שנים ויותר...!** [וראה בענף הבא].

עז. וכפי שמעידים כל הנוכחים, הן הרב החסיד ר' משה מאיר איינהארן שיחי', הן הנה"ח ר' אייזיק דייטש שיחי', והן ר' ל. נ"י, כפי שהבאנו לעיל באריכות.

ענף י"ב

ציווי דרך שיחה בלי קביעת עדות עפ"י ההלכה אינו כלום

אחר מה שהוכחנו בענין הגבלת שררה מצד הקהלה דלא מהני אלא אם המנהג כן, ראוי ונחוץ להעיר הערה נחוצה מאוד, נקודה יסודית מצד ההלכתא דשו"ע בענין ציווי ותנאי, **נקודה אשר בעל הבו"ש מתעלם ממנה אע"פ שהדברים פשוטים וברורים בשו"ע להדיא, ועושה עצמו כאילו לא ידע מה דאיפסיק בשו"ע. ואילו לא באנו אלא בשביל זו דיינו, כי נקודה זה סובב ומקיף כל חיבור הבו"ש ועל ידה יווכח שדבריו בטלים ומבוטלים כעפרא דארעא.**

דהנה איתא בשו"ע חו"מ סי' פ"א סעי' א', אמר לחבירו מנה לי בידך, אמר ליה בפני עדים הן, למחר אמר ליה תנהו לי, והשיב משטה הייתי בך, נאמן וכו' ואפילו לא טען משטה הייתי בך, אלא להד"מ, פטור, דמילי דכדי פירוש דברים שאין בהם ממש לא דכירי אינשי. ולהלן בסעי' ו' איתא, אם כשתבעו הודה בפני בית דין או שהודה בפני עדים וייחדום לעדים, בין שאמר להם הנתבע אתם עדי בהודאה זו או שאמר התובע אתם עדים ואמר הנתבע כן תהיו עדים או ששתק הנתבע, שוב אינו יכול לומר משטה אני בך וכו'. ובסעי' ח' איתא, אמר בפני שנים הריני מודה בפניכם שיש לפלוני אצלי מנה, ואמר כן דרך הודאה גמורה ולא דרך שיחה, אע"פ שלא אמר אתם עידי, ואע"פ שאין התובע עמו, הרי זה עדות גמורה ומשלם על פיהם, ע"כ.

נמצא בנידו"ד, הן בנוגע רצון קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל, והן בנוגע התואר רב הצעיר, והן בנוגע הגבלת שררת כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל [ח"ו], **הרי כל עוד שהי' המדובר דרך שיחה ולא דרך הודאה ולא קבעו שני עדים הרי זה דיבורים בעלמא ואין לזה שום תוקף כלל וכלל**, וכ"ש וק"ו בן בנו של ק"ו שאין

בדיבורים הללו שום 'צוואה' או קנינים מצד ההלכה, וזה פשוט ביותר. **ובעל הבו"ש עשה את עצמו כאילו לא ידע מה דאיפסיק בשולחן ערוך בלי שום חולק.**

ענף י"ג

מעשה רב מכ"ק אדמו"ר הקדושת ציון זי"ע בחלוקת ירושה בבאבוב

אגב אורחא נציג לפני הקורא, דוגמא איך נהגו במשפחת רבותינו הק' זי"ע מבאבוב, כשהי' איזה סכסוך ורצו לסדר הדבר להתנהג כשורה. שקראו שלשה נכבדים חשובי העדה ונשואי פנים שישאו ויתנו בדבר, וכשיבואו לידי החלטה יכתבו כתב הסכם, בחתימת שלשתן, ובחתימת ב' הצדדים, ולא סמכו עצמם שדי במה שהם מדברים בינם לבין עצמם בחדר סגור, אלא עשו הכל באופן ברור כתוב וחתום בשטר.

צילום הכתב הסכם הזה נדפס בקונטרס "צדיק ר' אלעזר" (עמוד י'), והוא נכתב בתוך ימי השבעה של כ"ק אדמו"ר הראשון זי"ע, שהשאיר אחריו בן יחיד ה"ה ממלא מקומו כ"ק אדמו"ר בעל הקדושת ציון זי"ע, ובת יחידה הרבנית אשת הגה"צ ר' חיים יעקב טייטלבוים זצ"ל אבד"ק לימנוב (שחי' אז אבד"ק טשענסקוויץ שבגלילות באבוב).

ב"ה. אנחנו הח"מ עשינו פשרה בין בני אדמו"ר זי"ע[עח] בענין ההכנסות, ערך שדמי הכנסות המעמדות מה שיעלה בעזה"י יתחלק כך, איך שארבעה חלקים מדמי המעמדות מגיע לכ"ק הגה"צ מו"ה בן ציון שליט"א[עט] אבד"ק באבוב בן המלך, וששה חלקים מגיע לחתן המלך הה"צ ר' חיים יעקב שליט"א אבד"ק טשענסקוויטץ. ומן ההכנסות פרס הקצוב בימי שבוע מהרבנות בפה באבוב יתחלק כך חמשה וארבעים פראצענט מגיע ליד הגדולה הגה"צ מו"ה בן ציון שליט"א אבד"ק באבוב, עם כל הכנסות והכיבודים השייכים לרב מרא דאתרא שייכים לו לבדו, וחמשים וחמשה פראצענט מפרס הקצוב יגיע לכ"ק הה"צ ר' חיים יעקב שליט"א אבד"ק טשענסקוויטץ.

וכל אלה הבצעים המה רק כ"ז שכ"ק הה"צ מו"ה חיים יעקב שליט"א ידור פה באבוב, אך כאשר יעזור הש"י ויזמין לכ"ק הה"צ ר' חיים יעקב שליט"א מקום רבנות בעיר אחרת, ויחפוץ לקבוע דירתו

עח. כ"ק מרן אדמו"ר הראשון זי"ע.

עט. כ"ק מרן אדמו"ר הקדושת ציון זי"ע הי"ד.

שמה ויצטרך לו מעות, אזי מחייב עצמו כ"ק הה"צ מו"ה בן ציון שליט"א ליתן להה"צ ר' חיים יעקב שליט"א סך ששה אלפים קראנען בעד חלקו בעזבון הבית מאביהם אדמו"ר זצלה"ה, ובעד חלקו מדמי פרס הקצוב הנ"ל. והה"צ ר' חיים יעקב שליט"א וזוגתו בת המלך הצ' מ' חייטשי תחי' לאוי"ט מחויבים ליתן לו פטורים כרצונו שאין להם עוד שום טו"ת נגדו בעזבון הבית ופרס הקצוב. ובדבר דמי המעמדות יתחלק אז כפי דעתינו החתומים מטה.

וכל מה שיזדמן להם איזה דו"ד ביניהם סמכו עצמם עלינו, ועל הרוב מאתנו, שכפי אשר יצא מאתנו מחויבים לקיים.

והגה"צ ר' בן ציון שליט"א אינו מחויב ליתן הסך ששה אלפים קראנען רק אחר פרעון החובות כולם מאדמו"ר הגה"ק זצלה"ה. ועד שיזדמן מקום להה"צ ר' חיים יעקב שליט"א **ידורו יחד באהבה פה באבוב באהבה ואחוה**, ויאריכו ימים על ממלכתם, וכסאם יעלה ויגדל ויופיעו ביקרם על פני תבל, ובני ציון יגילו במלכם.

ועל כל הנ"ל קבלנו מהם בקנא"ס מרצונם הטוב וסמכו עצמם עלינו על כל הנ"ל. כ"ז נעשה באוהיו"מ ע"פ התוה"ק ותחז"ל [באופן היותר מועיל על פי התורה הקדושה ותקנת חכמינו זכרונם לברכה] בלי שום שיור ותנאי בעולם ובתוקף כל השטרות הנעשים בב"ד הגדול.

בעה"ח היום יום ב' פ' חו"בלק שנת תרס"ה פה באבוב

הק' אלעזר הלוי ראזענפעלד[פ]

הק' מרדכי דוד הורוויץ[פא]

הק' מנחם מאנדיל באראן[פב]

פ. הוא הרה"ק רבי אלעזר מאושפצין, בן הרה"ק מהר"י מקאמינקא וחדב"ן מרן הרה"ק מצאנז, ומגדולי תלמידי גיסו כ"ק מרן אדמו"ר הראשון, זצוק"ל.

פא. מחשובי תלמידי כ"ק אדמו"ר הראשון זצוק"ל, וכיהן ברבנות בעיר אלפין יצ"ו.

פב. הגה"צ ר' מאנדיל הי"ד הי' בנו של הרה"צ ר' אליעזר ירוחם זצ"ל מקראקא חתן מרן הרה"ק הדברי חיים זי"ע, ונתגדל בבית זקה"ק מרן מצאנז ואחר הסתלקותו נתגדל בבית כ"ק מרן אדמו"ר הראשון זי"ע והי' מחשובי תלמידיו.

גם אנחנו הח"מ בעה"ח להעיד ח"י שכל הנ"ל נעשה מרצונינו הטוב

הק' בן ציון הלברשטאם

הק' חיים יעקב טייטלבוים

חי' שיינדל טייטלבוים

☆ ☆ ☆

וכאן המקום להדגיש כי כנראה הי' איזה סיבה שבעל הקדו"צ ששימש כרב העיר הוצרך ליתן לאחותו וגיסו חלק נכבד מפרס הקצוב לרב העיר, וכן חלק מהמעמדות. ואולי שהבין מאביו זצוק"ל שרוצה שגם בתו תתפרנס בדרך כבוד. וכן כל בר דעת השומע השיחה מפלארידע [לדבריהם שבכלל התקיימה שיחה כזו] מבין מתוך דברי מרן מהר"ש זצוק"ל שרצונו כעין הסכם הנ"ל, שיוכלו לדור ביחד באהבה ואחוה, בהיות הבן הגדול האבד"ק והאדמו"ר, והצעיר יהי' לו מעמד מכובד ופרנסה מכובדת, ותו לא מידי.

ובאם הי' האבד"ק לימנוב תובע את הרבנות דעיר באבוב אצל בעל הבו"ש בוודאי שהי' מזכהו בדין, כי בזה שחלק עמו מפרס הקצוב לו, הרי הודאה 'מפורשת' שהי' 'הסכם' ביניהם להגביל את הרבנות והאדמורו"ת ומה שלא יכול זה לעשות יעשה זה, ובזה נכלל שהוא יהי' ממלא מקומו ולא זרע קודש של מרן הקדו"צ..., ובפרט שהרי חתמו על כתב הסכם בלשון רבים בזה"ל ויאריכו ימים על ממלכתם, וכסאם יעלה ויגדל ויופיעו ביקרם, עכ"ל, וסברות הללו היו נחשבים כ'עדות ברורה' שאין אחריהם כלום... ואם תאמר שהאבד"ק לימנוב אינו בן רק חתן, ובעל הבו"ש בירר שאמיתת דעת הפוסקים שחתן אינו יורש, כל זה אינו מגרע זכותו, כי עבור 'מחיר הראוי' יטעון דחתנו יורש רבנות חותנו אפילו בחוץ לארץ בזמן שאין ישראל שרויים על אדמתם (דלא כפטפוטיו שהבאנו לעיל בפרק א' ענף ג') וכדרך שטען בסכסוך שהובא לעיל פ"ב תחלת ענף ב' (בהערה)...! **ובסיום נציין בדרך צחוק מכאיב, שדין תורה ופשרה ההוא נגמר כבר בתוך ימי השבעה וארך 'קצת מעט' זמן מהדין תורה בנידו"ד...**

פרק ה'

שררת

כ"ק מרן

אדמו"ר הגה"ק

זצוקללה"ה

פרק ה' | שררת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

בעמדנו בשער פרק זה אין אנו יכולים לעמוד מנגד ולהבליג בדבר עזותו של בעל הבו"ש בכתבו דברי זלזול ושקר על צדיק נשגב וקדוש אלקי, ואע"פ שעצם הענין להשיב על זה כאילו אנו מתחשבים בדבריו הוא בזיון, ועצם הדבר שאנו צריכים להצדיק את הצדיק ואיש אלקים קדוש הוא בזיון, ויהיו מלעיבים במלאכי האלקים ובוזים דבריו, אוי לנו שכך עלתה בימינו, ואוי לנו אם נאמר אוי לנו אם לא נאמר, אבל כיון שהרפים ופירסם זאת לעין כל ובפומבי, בכדי שלא יוכל להאמר עלינו מדשתקי ש"מ דניחא להו ושתיקה כהודאה, ההכרח לא יגונה ומחוייבים אנו לקיים ואשיבה חורפי דבר ולכתוב דברים הידועים ולהוכיח שקריו הנלוזים לעיני כל.

ענף א'

הדברי עזות של הבו"ש והערות קצרות

בעמוד רל"ו: בן הגדול בעת שהכתירוהו החסידים לאדמו"ר לא קיבל בידו את הנהגת המוסדות.

שם בהערה א': הואיל כבר הי' חולה בשעת המינוי לא הי' במינויו רק מינוי של כבוד.

עמוד ש"ג: ודאי שלא הי' שום חיוב למנות את בן המבוגר, אלא היו יכולים למנות את בן הצעיר, מחמת כמה וכמה טעמים שיבואו להלן.

עמוד שס"ד: לגבי המוסדות כל התיעציות הי' עם בן הצעיר, וכל הנהלות המוסדות קיבלו אותו כמנהיג העליון.

לב כל ירא וחרד לדבר ד' הרי הוא נבהל ומשתומם לנוכח החוצפה והעזות הכפולה ומכופלת של אותו נבל, דלא די שלא בו"ש להכחיש את החי לאורך כל ספרו בדברים ידועים לעיני כל ישראל, עוד מלאו לבו לדבר סרה על קדוש ד' הנערץ בפי כל העולם.

הכי מתקבל על הדעת **שמי שמכנה עצמו 'רב' ו'מורה הוראה' בישראל ידפים ב'ספר שאלות ותשובות' דברי זלזול וחוצפה נגד אחד מגדולי צדיקי הדור וממנהיגי ישראל הכי מפורסמים?! הכי נשמע כזאת בישראל?! דבר כזה מתאים להמשכילים והמתנגדים של פעם שחיברו חיבורים נגד צדיקי עליון מאורי החסידות נבג"מ!** ואכן מפאת זאת [ומפאת עוד סיבות] יש להעמיד חיבור הבו"ש בשורה אחת עם חיבורי המתנגדים הנודעים לשמצה, כגון, זמיר עריצים, שבר פושעים (כת"י), ספר וויכוח, וכיוצ"ב. [הגם שמפאת השקרים והסילופים העצומים שיש בחיבור הבו"ש בפשטות גרוע חיבור הבו"ש מחיבורים הנ"ל, וצ"ע אם חיבור הבו"ש טעון גניזה או שמא דינו בשריפה...]. ובחיים חיותו לא העיזו פנים לעשות כזאת, רק אחר הסתלקותו כאשר יש להם צורך לחזק מעמד שלהם אזי מספרים אחר מטתו של רבינו, ונגד זה איתא בגמ' (ברכות יט.), אמר רבי יהושע בן לוי, **כל המספר אחר מטתן של תלמידי חכמים נופל בגיהנם.**

והנה המחלוקת על הצדיקים והתלוצצות הרשעים בתלמידי הבעל שם הק' זצללה"ה איננו דבר חדש וכבר הי' לעולמים. ראש וראשון רבינו אור שבעת הימים הבעל שם טוב זי"ע סבל ממחלוקת

גדולי המתנגדים [אשר כוונתם היתה לשמים (עי' בית צדיקים יעמוד סוף ח"א, מה שסיפר כ"ק רבינו זצ"ל), **משא"כ בנידון דידן שההתנגדות היא משום תאוות ומזימות רשע של אנשים שפלים]**. וראה זה מה דאיתא בספה"ק דודאים בשדה (פ' נח), וזלה"ק, שמעתי פירוש **בשם הבעל שם טוב וכו' כי לפעמים מדברים נבלה על הצדיק, ואמר הבעל שם טוב שזה חסד השי"ת**, שרואה הס"מ מתקנא הרבה בהצדיק ורוצה להחטיאו, לזה עושה השי"ת שידברו בני אדם על הצדיק, וכשרואה הס"מ שהעולם מרננים על הצדיק, אינו מתקנא בו כל כך, עכדה"ק. ובס' בעל שם טוב עה"ת (פ' ראה, אות ו') הובא, אמרו חכמינו ז"ל (חולין סג:) ולמה נקרא שמה ראה, שרואה ביותר כו' תנא עומדת בבבל ורואה נבילה בארץ ישראל, שמעתי בשם רבינו ישראל בעל שם טוב ע"ה זצוק"ל, פירוש הגמרא, עומדת בבבל ורואה נבילה בארץ ישראל, פירוש, **אדם שאינו הגון נקרא בבל, כי עומדים בשטותים והבלי עולם**, ואדם הצדיק נקרא ארץ ישראל, וזהו פירוש הגמרא, עומדת בבבל פירוש בשטותים, ורואה על אדם כשר נבילה, והיינו נבילה בארץ ישראל באדם כשר. ובספה"ק דגל מחנה אפרים (פ' בשלח, ד"ה ויבואו מרתה) **איתא בתוה"ד, וילונו העם על משה, שמתחילין לדבר רע על הצדיק, ובזה נתעורר הדין הקשה עליהם**, עכדה"ק.

גם תלמידו ממלא מקומו המגיד הגדול ממעזריטש הר"ר בער זי"ע ותלמידיו הק' נבג"מ סבלו הרבה ממחלוקת המתנגדים, וכנודע המאורעות הקשות בשנת תקל"ב. וזלה"ק של הרה"ק הר"ר אלעזר מליזענסק זצוק"ל באגרת הקודש הנדפס בסוף ספה"ק נועם אלימלך, נידון המחלוקת שנתעורר בעו"ה על הרב האי גאון החסיד המפורסם האב"ד דק"ק זעלחאב נ"י [הרה"ק מבארדיטשוב בעל קדושת לוי זי"ע], שאלתי את אאמ"ו נ"י [הרה"ק הר"ר אלימלך מליזענסק זי"ע], והשיב לי בזה הלשון, **מה זה חידוש אצליכם, כבר היה לעולמים דברים כאלו**, מצינו אברהם אבינו ע"ה שהפיל אותו נמרוד לכבשן אש ויצא בשלום וכשבא לארץ ישראל נתהווה רעב בארץ ואמרו

יושבי המקום ההוא מחמת שזה המין בא אצלינו אירע לנו מקרה זה, והלך למצרים כדי להשקיט הדבר לבל יתפשט ביניהם, וכו', יעו"ש. ובספה"ק יושר דברי אמת (אות א') **איתא**, וזל"ק, **ובאמת יש בדור הזה אנשי לצון וכופרים בחכמים, כמו שהיו בזמן האר"י זלה"ה אנשים כאלה**, כמו שכתב הרב רבי חיים וויטאל זלה"ה (בהקדמתו לשער ההקדמות), **ואני** מעודי נדבק לבי באמונת חכמים האלה, וכו', **אשרי מי שדבק באמונתם ובדבריהם, אוי להם לרשעים שפרקו עול תורה ויראת הש"י מעליהם**, ומראים עצמם צדיקים, **ומלעיבים במלאכי אלהים בשקרים וכזבים שבודים מלבם**, ונפשי יודעת מאד רשעם ורעתם כי רבה, מהם בעלי עבירה בניאוף ר"ל, **מהם בעלי גאוה וקנאה אשר מקנאתם נותנים פגם ומום בקדשים בשקרים ובכזבים**, וכבר נבאו נביאי האמת עליהם שיהיה כן בדור אחרון, כמו שאמר הכתוב (ישעיה נט, טו) **ותהי האמת נעדרת** וגו', (שם ה, כ) הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע וגו', ובפרט במשנה דסוטה (מט:) בעקבות משיחא חוצפא יסגא וכו', **יהיה להם אשר להם, ואנחנו נפשינו הצלנו**, עכדה"ק שהם קילורין לעינים.

וכן הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע תלמידו הגדול של הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע סבל הרבה ממחלוקת כנודע, **ואחר ה"נפילה" בשמחת תורה שנת תקע"ה שהחוזה הק' נחלש ונפל למשכב והיה מונח על ערש דוי כמעט שנה התלוצצו ממנו המתנגדים מאוד מאוד**, וגם אחר הסתלקותו בתשעה באב שנת תקע"ה כמעט לא הניחו לקברו במקום נכבד, רק תלמידו מרן הרה"ק מראפשיץ זי"ע ברוב חכמתו הציל את כבודו ובחר לו מקום נכבד המתאים לפי כבוד קדושתו, ואכהמ"ל בדברים ידועים.

ועד"ז נמשך הדבר גם אצל רבותינו הק' ראשי השושילתא קדישא באבוב. ראש וראשון הסבא קדישא מרן הרה"ק מצאנז זי"ע סבל הרבה ממחלוקת, ובשנת תרכ"ט אף הדפיסו 'חיבורים' נגדו, ואת 'ספר' הבו"ש יש להעמיד בשורה אחת עם אותן כתבי פלסתר.

גם נכדו ותלמידו הגדול כ"ק מרן אדמו"ר הראשון זי"ע סבל הרבה ממחלוקת כנודע. ובס' ארזי לבנון (עמ' ע"ה) מספר הרה"ח הרב אלימלך אלעזר עהרנבערג ע"ה, "בעת שרבינו מהר"ש [הראשון] מבובוב היה רב בביקובסק, קיבל טלגרמה מצאנז, שסבו הקדוש [מרן הדברי חיים] הינו חולה אנוש, ועליו לבוא לצאנז. וכן עשה. ובבואו בבית סבו וקיבל שלום. וכו'. הרב מצאנז פתח את פי קדשו באומרו, השי"ת אמר לאברהם אבינו ע"ה למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו וגו', לזאת הנני מצוה לך, דו זעהסט דאך ווי איך האלט, וכו', **עס שטייט כל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף, זה נשטם וזה נשטם, כידוע לך אוואו עס איז פאראן א רשע, אפילו אין ארצות המערב, האט ער מיך פיינט, וגם אתה תסבול מזה, שהרשעים אפילו הרחוקים ישנאו אותך. אמנם אל תירא ואל תחת, רק חזק ואמץ בתוה"ק, כי דידן נצח"**, עיי"ש. וראה דבריו הק' של כ"ק אדמו"ר הראשון ז"ל בספה"ק עטרת שלמה (פ' ויצא) בתוה"ד, עפ"י הידוע אומרם ז"ל במדרש (פרשת חיי שרה) **אין ארור** מדבק בברוך, וכתבו בספרים הקדושים הכוונה שהארור אינו רוצה להתדבק בברוך כי כל חלק הרע שונא החלק הטוב, **ובטבע שנאת הרשע להצדיק היא שנאה נפלאה תמיד**, ומתרחק ממנו, כי שני הפכיים הם כנודע, ע"כ.

ואלו דברי קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הקדושת ציון זי"ע הי"ד (פ' יתרו, ד"ה את הדבר) "ושמעתי בשם הרה"ק ר' יוסלי דאמבראווער זצ"ל כשהיה בלאנצוט בעת המחלוקת **והוכיח לאיש אחד על אשר הרחיב עוז בנפשו לדבר סרה על הצדיק**, ובתוך השיחים אמר, **ואם קשה איזו קושיא, יש עצה לזה, ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם, ואז לא תקשו עוד**", עכדה"ק.

וכ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל עורר רבות במקהלות עם **על חומר העניין לדבר על גדולי וצדיקי הדור, יהי' מי שיהי'**, והאריך והרחיב את הדיבור על כך לעתים תכופות וכנודע ומפורסם. ואלו

דברי קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל במכתב קודש (אחר הסתלקות אביו הק'), "הבה נחלץ חושים להדק את האחדות ועוז הידידות בינינו, וכל אחד יראה מעלות חברו ולא חסרונו, וידבר איש את חבירו בדרך הישר והרצוי ובדרכי נועם, הכל כרצון כ"ק **אאמו"ר זצ"ל** הכ"מ, אשר בהא סליק ובהא נחית, **והקריב את כבודו על מזבח השלום בכל עידן ועידן**".

אך מה שהוא חדש ולא הי' לעולמים והוא תופעה חדשה ונדירה, שהבו"ש **בו בזמן שדן על השושילתא קדישא באבוב ושכאילו האח הצעיר ממלא מקום אחיו כ"ק מר"ן רבינו הקדוש זצ"ל, בו בזמן ובחדא מחתא בא לבזות את כ"ק מר"ן רבינו זצ"ל**, הכי יש לך הפכפכנות גדולה מזו?!?!

וכ"ק מרן רבינו הקדוש זצ"ל אינו צריך שאנחנו נמחה על כבודו, וכשם שאין אנו מוחים על מי שמדבר דברי אפיקורסות וכפירה כלפי שמיא, כך אין מוטל עלינו למחות על דבריו שנאמרו בחוצפה ובעזות מצח נגד צדיק נשגב וקדוש עליון מפורסם אשר תהלתו מלאה הארץ, וע"ד אומז"ל את ד' אלקיך תירא לרבות תלמידי חכמים, ואם ברי' קלה ושפילה שמכנה את עצמו 'רב' רוצה לבזות את עצמו ולשחק באש אוכלה לפעור פיו נגד רבינו זצ"ל אין זה עסק שלנו.

אך שתי דברים מההכרח להעיר: א'] דבריו ש"ודאי שלא הי' שום חיוב למנות את בן המבוגר, אלא היו יכולים למנות את בן הצעיר, מחמת כמה וכמה טעמים שיבואו להלן" הוא **כהכחשת השמש בצהריים!!!** [ולא ברור לנו ממי בא לצחק בזה, אם מעצמו אם ממשלחיו... בשלמא שאר השקרים הנוראים נראה כאילו הוא מנסה שיתקבלו דבריו, אבל שקר זה מביא לידי גיחוך], כל מי שהי' לו מגע ומשא עם חסידות באבוב לכה"פ עכ"פ לפני שנת תש"ס יודע היטב שלא הי' אפילו שמץ הו"א למנות את הבן הצעיר כממלא מקום היחידי ושלא למנות כלל את אחיו הגדול רבינו זצ"ל, ורובם ככולם של חסידי באבוב רצו שימנו את רבינו הק' זצ"ל כממלא

מקום אביו הקדוש רבינו מהר"ש זצ"ל, וזה פשוט ביותר [וכדבריו של הרה"ח ר' משה מאיר איינהארן שיחי' (שהובאו בפרק הקודם): "כ'האב פארשטאנען אז דער רב [כ"ק מר"ן] ז"ל איז דער נאטירליכער יורש, ס'איז געווען אפשר צוויי דריי יונגעלייט דארטן צי וואו, וואס האבן זיך איינגעריסן, אבער די עלטערע אידן זענען אלץ געגאנגען מיט אים"]. וכן גם דבריו ש"לגבי המוסדות כל התיעציות הי' עם בן הצעיר, וכל הנהלות המוסדות קיבלו אותו כמנהיג העליון" הוא גם כן כהכחשת השמש בצהריים, וכפי שנוכיח בעליל בתוך הפרק. **ודברים אלו לא הי' צורך בכלל להכחישם, כי אפילו אנשים שאינם שייכים לחסידות באבוב יודעים שלא היו דברים מעולם.** ואנו מייעצים כאן את בעל הבו"ש שאם רוצה לשקר ירחיק עדותו ולא יכתוב הבלים שכל נער וצעיר יודע שהוא שקר בהחלט גמור...

ב'] אפילו אי נימא שלא התכוון לומר מצד המציאות אלא מצד ההלכה, בדקנו את ספרו "להלן" ולא מצאנו כלל איפה כתב "כמה וכמה טעמים", ואפילו "טעם" אחד לא כתב.

[**ולציון יאמר, שאחר קריאת שקרים עצומים אלו יש לחקור אם בעל הבו"ש סובר שיש כלל איסור לשקר, או שמא קים לי' שאפשר להכחיש את השמש בצהריים ואין כאן בית מיחוש...** וניקל לשער שהמעיין בשקריו שגלינו לאורך כל ספרנו עד כה סובר דוודאי בעל הבו"ש אינו נזהר מאיסור מדבר שקר תרחק וכיון ששנה נעשה לו כהיתר].

ענף ב׳

תפקידו של אדמו״ר

הנה בעל הבו״ש האריך בדבריו מהו שררת האדמו״ר ומהו סמכיותיו, והעלה שבנידון דידן אין זה שייך לכ״ק מר״ן אדמו״ר זצ״ל ״שהואיל וכבר היה חולה בשעת המינוי לא היה במינויו רק מינוי של כבוד״, עד כאן לשונו הקלוקל, יסכר פי דובר שקר בעל הבו״ש.

והיות שבהכרח מחוייבים לברר מקחו של צדיק ולמחות על השפלת כבודו, נבוא כאן בהקדמה מורחבת לבאר מהו תפקידו של אדמו״ר ומנהיג קהלה[פג], וניווכח לדעת בבירור איך שרבינו הקדוש והטהור מילא תפקידו בכל פרט ופרט במלוא מובן המלה.

הנה אחר שנתפשטה דרך החסידות, ותלמידי הבעשה״ק נפוצו בארצות אירופא ובארץ ישראל. התחילו המונים לנסוע אליהם ולקבל מרותם עליהם. יש ונסעו אל האדמו״ר לקבל תורה ועבודה ויראת שמים ועצות והדרכות בדרך החסידות. והאנשים הפשוטים נסעו אל האדמו״ר לבקש עזרו מקודש שיתפלל עליהם על כל צרה שלא תבוא. אחר שראו חסידים המסתובבים אצל איש קדוש ומתנהג בחסידות בהפלגה יתירה וראוי להיות מנהיגם של רבים, קיבלוהו והכתירוהו לאדמו״ר. וכידוע שדרך תלמידי הבעש״ט הי׳ שהאנשים שהיו צריכים לדבר ישועה, הגישו בקשתם בתוך פתקא ביחד עם פדיו״נ. ולהרבה צדיקים הי׳ זה האופן שהתפרנסו.

לא הי׳ דרך האדמורי״ם שוה בכל. יש והיו רבנים בעיר ושימשו בתור רב ואבד״ק, או היו מגידים ופרנסתם מצוי׳ מכח שירות הציבור, ולרוב קדושתם וחסידותם נהרו אליהם המונים לקבל עצתם הדרכתם וקדושתם. ויש שבכלל לא הי׳ להם שום שירות אך ורק מחמת קדושתם נתמנו מאת החסידים לאדמו״ר.

פג. כבר דשו רבים במהות בחי׳ צדיק ואדמו״ר, לך נא בספרי החסידות שהרחיבו את הדיבור, ואם נייחד על כך את הדיבור יצטרך כמה ספרים בפנ״ע, **וכאן לא באנו אלא בהנוגע לענינו, וק״ל.**

ועכ"פ חלק האדמורו"ת אצל כל האדמורי"ם לא הי' בתור שררה ואין על מה לחול שררותו. ובדרך כלל עברה הנהגת האדמורו"ת אחר פטירת האדמו"ר אל התלמיד ולאו דוקא לבנו. וזהו בדיוק מ"ש מרן הדברי חיים בשו"ת חו"מ, וזל"ק, "וע"ד ירושת הכבוד, הנה במחכ"ת הבוררים הרבנים, וכי רבני החסידים שליטותם בתורת משרה כמו רב שבנו קודם, הלא ידוע שהק' ר"א ואביו הק' זלה"ה לא היו רבנים, ורק מחמת גודל קדושתם ויראתם נשמעו דברידהם לכל הגליל, וינהו אחריהם ללמוד תורה ויראה מהם, גם נתנו להם נדבות לכבד יראי השם כי"ב, ושאלו עצות כאשר ישאל איש בד"א כי היו בעלי רוה"ק, ותפלתם ודיבורם בקדושה עשו פרי, ומה נעשה אם הבאים אחריהם אין בהם קדושה זו, מה ירשו לשאול עצה דעת אין בהם, אם להתפלל מי יודע העולה למעלה, לא ידעתי שום צד ירושה בזה.

והנה מצינו למופת, כגון הרב הקדוש א"א רשכבה"ג מו"ה דוב בער זלה"ה ממעזריטש, השאיר הגדולה לתלמידיו הרב הק' מברדיטשוב ומאור עינים ואור המאיר זלה"ה, וכן רבו הבעש"ט זלה"ה הניח המשרה זו לתלמידיו, לא לבנו שהי' קדוש ד', וכן רבינו הקדוש בעהמ"ח נועם אלימלך הניח לתלמידיו לא לבנו, הגם שהיו קדושים למאד כידוע. ולכן אין בזה שום ירושה ורק מעשיו יקרבוהו ומעשיו ירחקוהו", עכלה"ק.

מני אז נתפשטה האדמורו"ת והחסידות בכל העולם, ובימינו אלה נשתנה הכל והאדמורו"ת קיבלה צורה אחרת לגמרי, ופנים חדשות באו לכאן. כהיום יש לצייר כל אדמו"ר כשררת המלך בתוככי חצר החסידות שלו, וחצירות הגדולים כמו הגמוניא.

נצייר כאן אדמו"ר בימינו. החסידים פונים לאדמו"ר לצורך כל מבוקשתם, הן בעניני גשמיות לקבל ייעוץ בעניני פרנסה ומסחר וכדו', והן בעניני רפואה ר"ל, אם יעשה הניתוח שמצווה הרופא או לא, וכן לאיזה רופא יפנה. וחסידים שפרנסתם אינה מצוי' להם או אלו שתורתם אומנתם שצריכים תמיכה, היו פושטים ידם לקבל

עזרה, והאדמו"ר יחזקם הן מן הקופה שתחת הנהלת האדמו"ר, או מכספו הפרטי, והן שהאדמו"ר ישפיע על אחרים שיתמכוהו ויחזקוהו. וכן בעניני רוחניות, לקבל הדרכות בעבודת השי"ת, ובהנהגת הבית ובחינוך הבנים והבנות, וכגון איזה שם יתן לבן או בת הנולד, ואם יעשה השידוך ששידכו לבן או לבת או לא, וכן כל צרה ומצוקה חלילה שנמצא בה ומרגיש צורך שיהי' לו אוזן קשבת ולקבל דברי חיזוק, הולך החסיד אל האדמו"ר עם פתקא ופדיו"נ, ומקבל ברכת האדמו"ר. ובדרך כלל נהוג בין החסידים שבימי הרחמים והרצון עוברים לפני האדמו"ר עם פתקא ופדיו"נ להתברך ממנו לשנה טובה וכו'. כל הנ"ל הוא באופן פרטי, שכן פתח האדמו"ר פתוח לכל א' מאנ"ש חסידיו הנאמנים, ובדרך כלל מי שנתפרסם בעולם באים אליו אנשים גם שאינם משתייכים לאותה חסידות כידוע.

ובאופן כללי האדמו"ר משמש את הציבור בהנהגת התפלות והשלחנות במעגל השנה כל מקום לפי מנהג אבותיו, ועושה ומעשה העסקנים לכל צרכי החסידות הן לצורך בנינים או הוצאות אחרות, והוא מן העבודות קשות שבמקדש. גם מדרך האדמורי"ם להשתתף בשמחת חסידיהם, וכן לשמש כסנדק לבניהם אשר יוולד להם למזל טוב, ולגזוז שערותם במלאת להם שלש שנים, ולהניח להם תפילין בפעם הראשונה וכדו'. וזה כבר תלוי כל אדמו"ר כפי היכולת והצורך, והכל לפי המקום והזמן. כל עניני השקפות והתעוררות לחיזוק תורה ותפלה ועבודת השי"ת נהוג בחצרות האדמורי"ם שמעוררים החסידים ומשגיחים להדריכם בדרך הישר והרצוי, ויש תחתם ממונים מבצעים את רצונם.

נקודה יסודית יש כאן. ידוע ומפורסם, שכל פעם שיש צורך לגיים כספים לאיזה ענין הצריך לאותה חסידות, הן לבנות בנינים למוסדות או לבית המדרש או לקיום המוסדות או לפעמים כסף הנצרך לעזור הנצרכים בקהלה, אז האדמו"ר יופיע למעמד, ולכבודו ולהנאתו ינדבו החסידים ואוהדים נדבתם, כי זכות הוא להחסידים לסייע ולעזור להאדמו"ר ולהקל מעליו עול הכבד, ושעי"ז יזכו לקבל ברכתו ושפע

קודש ממעל ביתר שאת ויתר עז. ולפעמים הממונים מגייסים הכסף ע"י שהנדבנים יכניסו נדבתם באופן אישי אל האדמו"ר, מחמת שבאופן זה ירימו החסידים את תרומתם ביתר שאת ועז. וכבר נהוג כן בכל מוסדות התורה, ששמות הנדבנים הגדולים יכריזו נדבתם בפני האדמורי"ם או ראשי ישיבה בשעת המעמד. כהיום שבכל מקומות מבצרי התורה והחסידות נהנים מאת משרדי הממשלה והעיריות (חוץ מאלו שאין לוקחים) ועכ"פ בארצה"ב, וי"ל רוב קיום המוסדות תלוין ועומדים על סעד זה, נהוג שמביאין אנשי הממשלה (פאליטישאנ"ם) אל האדמורי"ם, שעי"ז אולי יתאפשר עזרה יתירה להמוסדות על ידם כידוע. וכאשר מתקיימים הבחירות הרי האדמו"ר הוא משפיע על חסידיו לבחור בזה או באחר, כדי שיהי' הכנסה להמוסדות על ידו.

זאת אומרת שתי יסודות בנשיאות ובירושת האדמורו"ת. א'] שלא שייך כהיום שיתקיימו מוסדות חצר החסידות בלי ממשלת האדמו"ר וכמבואר לעיל, שהנדבן נותן דייקא להנאת ולקורת רוח האדמו"ר ובלא זה לא יתן ועכ"פ יהי' פחות ביותר ממה שנודב להאדמו"ר. וגם השפעת האדמו"ר על חסידיו ותלמידיו האברכים והבחורים הבנים והבנות שלומדים במוסדותיו, מושפעים בכל הענינים מהאדמו"ר. וא"א שיהי' בעלים אחרים בהמוסדות, או בכל דבר שמתקיים בתוך חצר אותה החסידות, להשתתף עם האדמו"ר ויהי' כתר אחד לשני מלכים. וכל הממונים ומנהלים והגבאים כולם תחת ממשלת האדמו"ר. ב'] שאין זה האדמו"ר שהד"ח מסיק שאין לו ירושת שררה וכנ"ל.

וכש"כ שבכש"כ אלו האדמורי"ם שנשתיירו מדור הישן, ובמסירת נפש ממש כוננו במעשה ידיהם חצר הקודש עם בתי מדרשות ומוסדות, להפריח ולשגשג יהדות וחסידות אחר מלחמת העולם, אין כל ספק שכל השררה היא שלו, ואין מי שיוכל לעכב מה שירצה האדמו"ר לעשות כרצונו[פד].

פד. ונתאר לעצמינו, יש בעלי משפיעים שהם בעצמם בעלי עבודה ואינם מתבססים על שושלת וחצר קיימת, אלא על אישיותם, התוכן שהם מעבירים

גם כבר נפוץ היום שהאדמו"ר מקושר לחסידיו בכל קצות העולם, ובכל מקום שיש איזה קיבוץ מחסידיו מתקבצים להתפלל ועושים שטיבל וכדו', ואם יש היכולת מייסדים מוסדות התורה והכל תחת נשיאות אדמור"ם, ומזמן לזמן בא לבקרם שם. וכן המנהג שהאדמורי"ם שנוסעים לבקר במדינות אחרות, הם באים לבקר האדמורי"ם שבאותו מקום, וכן האדמו"ר עושה ביקור גומלין כידוע.

כמובן שנהרא נהרא ופשטי' ובכל חסידות הנהגת האדמורו"ת ישתנה קצת אבל באופן כללי הוא כנ"ל.

ודאי שדרך חסיד אמיתי הוא כשהולך אצל רבו האדמו"ר אין כוונתו להתייעץ עמו כמו שמתייעץ עם חבירו וידידו או עם איזה חכם ומומחה בענין זה שצריך ייעוץ. רק הוא מאמין באמונה שלימה שרבו הוא ירא שמים וצדיק ויש לו סייעתא דשמיא וזכות אבותיו מסייעתו, ושאול ישאל כאשר ישאל איש בדבר אלקים. ואינו מפקפק כלל, ובכל היוצא מפיו יעשה.

זאת אומרת שאם ידוע לו להחסיד תהלוכת רבו האדמו"ר משנות נעוריו שהי' ירא ושלם, ומיום עמדו על דעתו הי' מתמיד בתורה

והיכולת שלהם להוביל קהל. ויש כאלו שמתייחסים לחסידות ידועה, והטפת דיבורם להשומעים לקחם, מבוסס לתורת אותה החסידות, גם כמה אדמו"רים–ממשיכים בחצר וותיקה בעצמה, והתפתחו עד כדי שיש להם קהלה רשמית ובית הכנסת. וזהו כעין האדמו"ר המדובר בימים ראשונים שנתפשטה החסידות וכנ"ל. **אבל האדמו"ר–המשפיע הזה, הנו רחוק כרחוק מזרח ממערב מהאדמו"ר שעומד בראש חצר חסידות ומוסדות, ששורר ושולט ומושל ועוסק בהם כעסקיו הפרטיים. וטרוד טירדא דרבים כל היום וכל הלילה. ובלעדו לא ירים איש את ידו. כמובן שיש ממונים בכל מוסד לנהלם, אבל הכל תחת ממשלת האדמו"ר, והמפורסמות אין צריכין ראי'.** הגע בעצמך, האם בכל עניני הציבוריים נושאים ונותנים אלו המשפיעים. האם מעולם ראית אצל אסיפת הרבנים שעוסקים בבעיות היום יומית, מאלו המשפיעים המפורסמים. הלא עיקר השפעתם הוא תורה ויראת שמים עצות להדרכה וגם אולי דברי חיזוק. והם בעצמם אינם מעונינים לעסוק בענינים ציבוריים, שכל מגמתם רק קדושה ותורה. ואיזה שררה יהי' לו ועל מה וכהד"ח הנ"ל.

ונעים הליכות נח לשמים וטוב לבריות, ומוכתר במדות טובות ועושה נחת ליוצרו, אז יכתירו החסידים את רבם האהוב זה בבא העת, כיון שמאמינים שיהי' לו הסייעתא דשמיא והכח לשמש בתור אדמו"ר וכנ"ל.

חסידים רציניים יוצאי גזע מיוחד, שרצונם עז להדבק בקונם, ולהדריך את בניהם בדרך התורה והחסידות האמיתית, אינם בוחרים ברב דייקא שיוכל להיות העתק מוחלט מאביו או מזקינו ויחקה בדיוק לעשות כמעשה אבותיו. רק העיקר שירגישו החסידים שלבו נשבר בקרבו ויאמר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי! כמובן שההנהגה תהי' באותה קו ונוסח ושיטה ובאותן מנהגים מגזע שאלו החסידים יוצאים. אבל אם האדמו"ר אינו עושה כתנועות אביו וכדו' אינו פסול מחמת זה ואדרבה למעלה גדולה תחשב.

ואם יש עניי הדעת שהרגשתם גוברת על עיני השכל והאמת, ולמראית עין בשר אולי היו רוצים במי שיש לו יותר חן, וסמוך ונראה ביותר דומה לאביו בתנועותיו או קול לו קול אליו, הדברים ידועים ומפורסמים כבר ואין צריכים ביאור שזה הוא שיטה לא נודע למי.

ענף ג'

הנהגת והשפעת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה זי"ע בעת כהונתו כאדמו"ר

קודם שניגש ביראה ובפחד לברר להקוראים ולכל העולם הנהגת אדמורות כ"ק איתן אדונינו מר"ן זצ"ל, באופן פלאי ומבהיל, והלואי שח"ו לא יצא מתחת ידינו מכשול לגרוע ח"ו מכבודו, וכאמרם ז"ל, "סיימתינהו לכולהו שבחי". נעצור פה לעיין קצת בקורות חייו של כ"ק מר"ן זצ"ל קודם שנכתר ונתקבל לאדמו"ר, וניגע באפס קצהו, והאמת הוא הרבה יותר ממה שכתוב לפניכם כאן.

כ"ק מרן רבינו זצ"ל בשחר טל ילדותו הי' רגיל בבית כק"ז הקדוש מרן אדמו"ר הקדושת ציון זצ"ל הי"ד, ובמשך שנות חייו הי' מרבה לספר כמה ענינים הרבה מאד שהיו מונחים בזכרונו הנפלא, וגם הרבה לשוחח מן החסידים הנשגבים מימי קדם - מתורתם ויראתם וממעשיהם הטובים שזכר בבהירות עזה.

מרן הקדושת ציון הראה לנכדו הגדול אותות של אהבה, חיבה יתירה נודעת לו, והשתעשע עמו רבות. הוא הי' האחרון שראה את זקינו הקדוש בעיר לעמבערג יצ"ו בשעה שהוציאוהו הרשעים ימ"ש לדרכו האחרונה ליהרג עקיד"ה.

במשך ימי המלחמה האיומה לא נפרד מאת אביו הקדוש מרן מהר"ש זצ"ל וראה ה"וחי בהם" וה"שימות בהם", ונזדכך ונתקדש ביסורים, והרבה פעמים שיתף פעולה עם אביו למסור נפשם ממש, והי' כפסע בינם לבין הגן עדן.

בדרך נס זכה להמלט באמצע ימי הזעם לארץ הקודש, ועלה לירושלים של מעלה וישב שם על התורה ועל העבודה. וזכה ליהנות מזיו השכינה, כאשר נסתופף בצל צדיקי קמאי זצ"ל, הלא המה: האדמו"ר בעל דברי יואל מסאטמאר, הגרי"ז מבריסק, החזון איש, הגאון מטשעבין, האמרי אמת, הג"ר זעליג ראובן בענגים, ועוד גדולי הדור ההוא זצ"ל.

היה לו שיעור מיוחד עם הגאון המקובל ר' יא"ז מרגליות זצ"ל, והרה"ק רבי מאטיל מסלאנים זצ"ל, ולמד בהתמדה רבה כאשר העידו עליו כל הזקנים שלמדו עמו בישיבת סלאנים, וכולם דברו בערגה על התמדתו ושקידתו העצומה, **וכמו שהעיד ברבים הג"ר משה הלברשטאם זצ"ל שהיה רגיל ללמוד חמש שעות ברציפות תמידין כסדרן**, וגם שאר גדולי הדור העידו עליו בזה.

התנהג בקדושה ופרישות יתירה, כאשר העיד עליו הבית ישראל מגור זצ"ל, שפעם כשדיבר אודותיו קראו **"דער הייליגער בחור"**, וכן גם אמר הג"ר חיים קנייבסקי שליט"א לאחד, **שזוכר רבינו מימי בחרותו והיה בחור קדוש**. וידועים ומפורסמים דברי הרה"ק משינאווא זי"ע על מ"ש (בזמירות לליל שב"ק) **הוא אשר דיבר** לעם סגולתו שמור לקדשו מבואו ועד צאתו, דיב"ר הוא לשון מנהיג, כמו דבר אחד לדור, וז"ש, **הוא אשר דיבר לעם סגולתו, מי הוא זה ואיזה הוא שראוי להיות צדיק הדור ומנהיג וראש לבני ישראל, שמור לקדשו מבואו ועד צאתו, שהוא שמור בטהרה עוד מילדותו**, עכתוד"ק.

ואחר ששב לארה"ב מירושלים, לא זזה ידו מיד אביו והי' עוזר וסומך לו בכל בניית בית באבוב. לא הי' דבר גדול וקטן שנעשה בחצרות באבוב בלי התערבות ר' נפתלטשי, והי' עומד על כל הענינים, וכל מגמתו היתה שיתנהלו בכי טוב בכל היכולת כדי לעשות נחת רוח לאביו הקדוש זצ"ל. **לא הי' שבת אחת בביהמ"ד שהוצרכו לסדר ענינים הן בכיבודים או ענינים אחרים שכ"ק מר"ן זצ"ל לא הי' מעורב בהן, הן בשליחות אביו, והן במה שהגבאים היו צריכים לסדר בעצמם.**

האהבה העזה והנפלאה בין אביו מרן מהר"ש, ובין הבן פורת הידוע בשמו "נפתל'טשי" שהכל קראו לו כן, בחן נסוך על פניו, ותמיד איזה אימרא יאה בפיו. יש לתאר בפסוק הזה הנאמר בברכתו של יעקב אע"ה ליוסף הצדיק, מידי אביר יעקב **משם רועה אב"ן ישראל** וכפירש"י אב ובן. וכל בר דעת יבין שכן הוא טבע הפשוט

עם בן כזה שעוברים גלים גלים של צרות ויסורין ורואים עולם בנוי ועולם חרב, ובמס"נ בונים ביחד וזוכים לראות עוה"פ עולם בנוי, שבוודאי ללא שום צל של ספק האהבה בינם כפולה ומכופלת עד אין ערוך.

וכל זה ראו וידעו כל אנ"ש, **לא הי' איש א' בכל בית באבוב הן בחוצה לארץ והן בארץ ישראל שלא דיברו באהבה רבה ונפלאה ובכבוד ובהערצה מ"ר' נפתל'טשי", מחמת שראו התמסרותו הנפלאה לאביו הקדוש ולכל קדשי בית באבוב בכלל ולכל אחד ואחד בפרט.**

לא רק בבית באבוב הי' משובח ומפואר ונאהב, רק בכל תפוצות ישראל ובכל מקום בואו הופיע אצילותו, קיבלוהו בכבוד ובהערצה יתירה והי' לו אוהדים רבים. גם כל האדמורי"ם וראשי ישיבות גם בישיבות הליטאים החשיבוהו ביודעם ומכירם קאמינא. ולא מחמת שהוא בן אדמו"ר גדול בישראל, וכדרך העולם לכבד בן המלך, מחמת זכות אבותיו, **רק כבוד עצמו דרש הערצה ואהבה זו, ואדרבה ככל היותר שברח מן הכבוד בענותנותו, נראה בעליל שהכבוד רודף אחריו.**

גדולי הדור היו מרבים לחבבו ונביא כאן קצת דוגמאות מהמאות והאלפים. הגאון רבי שניאור קאטלער ז"ל ראש ישיבת לעיקוואוד הי' מדבר ממנו וממדותיו התרומיות עד להפליא. וכן הגאון רבי מרדכי גיפטר ז"ל ראש ישיבת טעלז, דודו הגה"צ אבד"ק אויוואר ז"ל הי' משתעשע עמו ואהבו מאד, כ"ק האדמו"ר ר' הערש'לי מספינקא זצ"ל הי' מדבר בהערצה גדולה ממנו ואמר **שיש לו הנאה רק להסתכל עליו.** וכש"כ חביריו הגאונים והצדיקים רבי משה הלברשטאם זצ"ל ורבי שלמה אליעזר מרגליות זצ"ל ולהבחל"ח הרה"צ המפו' רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א שהכירוהו משנות נעוריו ואמרו **שבחו מי ימלל.**

כאשר נסע כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצ"ל לארץ ישראל בפעם הראשונה בשנת תשי"ט, הלך להיפרד מהאדמו"ר הדברי יואל

מסאטמאר זצ"ל. בעת ההיא שאל את רבינו, "אויף וועמען לאזט איר דעם עולם?" הגיד לו רבינו שבנו ר' נפתלטשי ישאר כאן, נענה הדברי יואל ואמר **"יש על מי לסמוך"**.

ומי לנו גדול מאביו הקדוש כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוקללה"ה אשר דיבר אודותיו בהערצה רבה, ויש כמה וכמה מימרות מפורסמות ונעתיק רק קצתם. בימי הספירה שנת תשנ"ט כאשר שהה רבינו מהר"ש בבית החולים, הקיץ משנתו באמצע הלילה וביקש מהמשמש ששהה שם "רוף מיין נפתל'טשע", אבל המשמש נשתמט מזה מחמת השעה המאוחרת, לאחר איזה זמן נתעורר שוב וחזר על בקשתו, אמר המשמש הלא עכשיו באמצע הלילה, נענה רבינו מהר"ש ואמר **"זאלסט וויסן מיין נפתל'טשע איז א קדוש"**, כאשר שמע המשמש דיבורים אלו שאל על חתני רבינו מהר"ש, ואמר לו רבינו שהם תלמידי חכמים, ואחר שמנה שמות נוספות נענה רבינו ואמר, "פרעג נישט ווייטער". וכן ידוע מה שאמר רבינו מהר"ש זצ"ל להרה"ח ר' אברהמ'לי מאנדלבוים ע"ה **שאם לא הייתי מתבייש הייתי נותן קוויטל לרבי נפתלי שלי.**

עוד זאת יש להעתיק, שבשנת תשס"ב הוה עובדא שנתגלה אצל יהודי אחד הגר מעבר לים שהוא חולה ל"ע המחלה האיומה, ולאחר שערך מספר בדיקות התברר כי המחלה כבר התפשטה לכמה מקומות בגופו, והרופאים נואשו למצוא לו מזור וקבעו כי אין תקוה לרפואתו רח"ל. היהודי המבוהל שח את דאגתו ואת צרתו לפני אחד ממכיריו, והלה יעץ לו לנסוע לניו יארק אל האדמו"ר מבאבוב ה"ה כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל, כי כל העולם מספר ומדבר מנפלאותיו. הידיד סיפר לו שלפני כט"ו שנים שהה כ"ק רבינו מהר"ש זצ"ל בעיר הנופש בארנמוט יע"א בבית אביו, ובתקופת שהותו שם שמע מפי רבינו מהר"ש שמספר את תלאותיו בימי הזעם איך עבר את כל הצרות האיומות בימות המלחמה יחד עם בנו ה"ה רבינו זצ"ל וכו', ובסיום דבריו הפליט רבינו מהר"ש זצוק"ל מפ"ק ואמר בבהאי לישנא קדישא [בענוותנותו הגדולה], **"יפה כח הבן מכח האב, עוד יבוא**

זמן שבני רבי נפתלי׳טשע יהיה פועל ישועות גדול״ [למעשה הלה נושע בישועה למעלה מדרך הטבע, ואכהמ״ל].

במשך שנות עבודתו עשרות בשנים במס״נ ממש לבית באבוב הי׳ כ״ק מר״ן אדמו״ר זצוק״ל תומך ומחזק לבות נשברים שיכולים לומר **שעוד לא נשמע כמוהו בדורינו.** והלווה לעשרות אנשים בקהלתנו **אלף אלפי אלפים ורבבות דאללע״ר והכל בסתר ובהצנע לכת במס״נ ממש**, ואצל הרבה אנשים שלא הי׳ להם לחם לאכול ממש, השקיע ממון הרבה כדי שיוכלו לעסוק במסחר ועזר להם לחזק מעמדם, ויש מהם שמחמת ימין עזרו לעשות חיל, גם נתעשרו והעמידו בתים הגונים ויש להם נכדים ונינים לשם ולתפארת, והכל בזכותו של אותו צדיק. [יש להדגיש, באותן הימים לא היו קופות עזרה כמו שנהוג היום בכל הקהלות הגדולות וכגון עזרת נישואין וגמחי״ן וכדו׳, ובדרך כלל היו כל הבעלי בתים עסוקין להעמיד ביתם אחר חורבן העולם והיו טרודים בבניית ביתם בעצמם, ולא היו לאל ידם לפנות לצרכי הרבים].

היו נהנין ממנו עצה ותושי׳ בהיותו איש אמת, **ובפרט בענין שלום בית שאביו הקדוש כ״ק מרן מהר״ש זצוק״ל היו שולח אליו והי׳ ידוע למומחה בענין זה.** וכל כולו ברוב ענותנותו הי׳ מסייע לזולתו בהתמסרות ונאמנות מופלאה, וזה היה כל מגמתו, והי׳ יכול לדבר עם היהודי הכי פשוט בשוק או בזמנים שאחרים עסוקים ואין להם פנאי לזה. וכמו שהתבטא עליו אביו הקדוש רבינו מהר״ש זצוק״ל **״זייט דעם צאנזער זיידן איז נאך נישט געווען אזא בעל חסד ווי מיין רבי נפתלי״.**

והי׳ אהוב וחביב מאד לכל אחד ואחד. וכבר הי׳ ״א שטיק רבי״ עוד קודם הכתרתו לאדמו״ר. בכל מקום בואו אף בשאר חוגים ועדות היו מכבדים אותו ביותרת הכבוד, והיה לו מעמד הרבה יותר חשוב מסתם בן של רבי. ומכל סוגי ארגאניזאציע״ס נהרו אליו לידנות ממנו עצה ותושיה, וכיבדו אותו לישא מדברותיו במעמדים נכבדים של

היהדות החרדית, כגון קרן הצלה, אגודת ישראל ושאר כינוסי גדולי הדור ומאורעות שונות.

והוא היה גם משפיע גדול ברוחניות לכלל אנשי שלומנו, במשך שנים רבות מסר שיעוריו הנפלאים בחומש ורש"י בהיכל המתיבתא, ובכל שבת שהיה אביו כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל שובת בקרית חוצות היו בחורי אנ"ש מתכנסים בביתו ושומעים ממנו דברי התעוררות והתחזקות, וגם היה משמיע דברי פתיחה ודרשת התעוררות מפעם לפעם הן לאברכים ובעלי בתים והן לבחורים ואף לילדי הת"ת, והיה קולו נשמע ברמה לעורר לבבות ולהבעיר בקרבם יקוד אש לאהבת ד' וליראתו, ובכל פעם שהיו צריכים להשמיע את דבר ד' באיזה ענין היה הוא ראש המדברים. כן היה נוסע ומחזק אנ"ש בכל מקומות מושבותיהם, ובכל מקום אשר מגיע דבר המלך היו מתאספים זקנים ונערים לשמוע בקול דברו.

ובמיוחד במשך חדשי הקיץ שהיה שוהה עם הבחורים במחנה מתיבתא עץ חיים, והיה משמיע משיחותיו הנעימים בליל שבת קודש ובעת מסיבת הפירות וסעודת מלוה מלכה ובשאר זמנים שונים, והבחורים היו מסתובבים סביבו ומתייעצים עמו בעניני עבודת ד', ויש כתבים מהרבה בחורים אשר כתבו הדברי תורות הללו שהשמיע במשך שנים רבות, ומזה נראה בעליל ההערצה והחיבה שהיו להבחורים לשבתות ושיחות אלו, ושתו את דבריו בצמא ובשקיקה רבה.

צדקותו ופרישותו ידועים היו בשער בת רבים, וכדאי להביא מעשה פלא שהיה בשני חיי אביו הק' שעשה רושם כביר על כל הקהל, כאשר כ"ק מר"ן זצ"ל שבת בעיר מאנסי בשנת תשנ"ט, והאכסניא היתה בבית ר' אברהם שלמה מילדער נ"י, ונדב בעבור זאת סכום הגון לטובת צדקותיו של רבינו, כשעמד רבינו לעזוב את ביתו, סגר ר' א"ש את דלתות ביתו ואמר, "רבי נפתלי לא יעזוב את ביתי עד שיבטיח בן זכר לחתני - האברך הר"ר ראובן חיים דייטש נ"י - שעומד כמה שנים אחר נשואיו ועדיין לא נפקד בזרע

של קיימא, ובעבור זה הנני כופל את תרומתי". מתחילה נבהל רבינו ועמד איזה רגעים, ואח"כ אמר בהאי לישנא, "דארפסט נישט צו געבן קיין שום פרוטה, וואו איז דער יונגערמאן?" וכשבא אליו אמר, "**איך זאג דיר צו א בן זכר**". ובמלאות השנה נולד לו בן זכר למזל טוב, ויהי לפלא.

סוף דבר **הקול** נשמע כרעם ביום בהיר ונצחו אראלים את המצוקים ונתגלה קצו של אותו צדיק ה"ה אבינו רועינו כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצ"ל, משיח ד' אשר אמרנו בצלו נחי' בגוים, ולדאבונינו ולדאבון כל בית ישראל נסתלק נשמתו לגנזי מרומים ועלה בסערה השמימה באותו יום המר ר"ח אב תש"ס לפ"ק.

סוף דבר **הכל** נשמע - כתרגומו וקבילו - והכתירו עליהם את האלקים ירא ואת זה שכל מצותיו שמור כי זה הי' רצון כל האדם, ה"ה אבינו רועינו כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל [שהי' אז כבן שבעים שנה] וכיון שאהבתו נתקע בלב כל אחד ואחד מאנ"ש בלי יוצא מן הכלל, נתקבל לאדמו"ר עם כל המפרשים לכל הקהל הקודש ביחד בלי שום יוצא מן הכלל. הנערים עם הזקנים הכי מופלגים בני תשעים ויותר, השכימו לפתחו להפקד בדבר ישועה ורחמים ולקבל ברכתו, וחרדו חרדת קודש לקראתו, וכולם מקבלים עליהם עול מלכותו באהבה.

קבלתו לנהל ק"ק עדת חסידי באבוב היתה להיות כאדמו"ר על כל פרטיו ודקדוקיו ללא שום יוצא מן הכלל. כולם כאחד כבר הכירו כל תהלוכותיו בקודש מקדמת דנא עשרות בשנים, עדינות נפשו הטהורה, וכל כולו מלא פנימיות, ותוכו כברו, אמרותיו השנונות אמרות טהורות, שהי' מדבר בהרבה הזדמנויות שונות, תפלותיו הזכות שיצאו מלב טהור ונשבר, בחגים וזמנים, בשבתות וימים טובים, אמירת ההלל, סליחות בער"ה שהי' בוקע רקיעים בהתעוררות רבה, ועל אף שהכל ראו חולשתו לפני זה לא נסוג אף אחד לאחור מלקבלו לאדמו"ר.

מיום שעלה על כס האדמורו"ת ועד ככלות כחו וחילו לדאבון לבנו, מילא תפקידו בשלימות ולא הי' אף יום אחד נחסר שלא מילא תפקידו ככל הנדרש מאדמו"ר וכנ"ל.

ולעצור מילין לא נוכל מלהשיב חורפי דבר, על פטפוטי הבל שכתב בעל הבו"ש (עמוד ש"ג), "ודאי שלא היה שום חיוב למנות את בן המבוגר אלא היו יכולים למנות את בן הצעיר מחמת כמה וכמה טעמים שיבואו להלן".

ומקודם בקשתינו שטוחה מבעל הבו"ש שאל יבו"ש ושיבוא לפרט הטעמים, כי חפשנו חיבור הבו"ש לארכה ולרחבה, להלן ולעיל מהאי גיסא ומאידך גיסא ולא מצאנו כלום, **וזהו דרכו של אותו נוכל לסמות עיני הקורא בהבל ורעות רוח שאין בהם שום ממשות ושמץ של אמת.**

והנה ראש דברו אמת, **שלא הי' "חיוב" בלבד, אלא גם זכות ושמחה להכתיר על ראשנו ולחסות בצל אדם גדול וקדוש כמותו,** ולא נודע שום סיבה וטעם להבין למה לוותר על מינוי הבן המבוגר, ובמקום זה לחסות תחת בן הצעיר, אתמהה. הלא כמה מעלות טובות נתברך בהם האי גברא רבא, כמו שביארנו עתה באריכות, וכי היה עוד אחד בדורו שרכש כל כך הרבה סיבות לבחור בו כמנהיג ואדמו"ר, **מלבד הא דנצטווינו לשמוע דברי חכמים אשר כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל אמר וצוה בפירוש כן פעמים אין מספר, שבנו הגדול ימלא מקומו** וכנ"ל בפרק ג' באריכות.

ובכן חוזרים אנו ושואלים מה הן הטעמים שעבורם היה לנו לבחור בבן הצעיר ביותר מאח המבוגר...?!

ולך בעל הבו"ש נותר לנו לומר מאה"כ (תהלים לא, יט), **תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק בגאוה ובוז.**

☆ ☆ ☆

ונחזור לענין הנהגת רבינו ושררתו באדמורו"ת. הנה בכל יום היו מגיעים עשרות אנשים ודופקים על דלתותיו לקבל ברכתו

הקדושה, ולבקש עזרתו בקודש בהתייעצות בכל ענין כללי ופרטי. אף מה שנוגע לענינים כספיים וכל עניני מסחר, נהרו אליו המונים לשאול עצתו וחוות דעתו כדת מה לעשות, וגם כל מיני בעיות שאף פעם לא שמע מהם הובאו לפניו, וכ"ז אך ורק כיון שיש לו הכח והקדושה והסייעתא דשמיא, ומה שיצוה לעשות יהי' בהצלחה.

ושמענו מפי א' מהמקורבים של רבינו זצ"ל, שפ"א אמר לו מרן, "איך וואלט געוואלט פירן אזוי ווי דער תולדות אהרן'ער רבי [זצ"ל]" דהיינו שהוא הי' בעיקר מפקח על הרוחניות, ועל הגשמיות הושיב וועד שיפקחו וינהיגו ההכנסות והוצאות וכל דבר הקשה יביאון אליו.

וזה מבואר להלן איך שהיה עומד בראש המוסדות וכל דבר קטן וגדול היה על פי החלטתו והדרכתו ובשליטתו המליאה והיחידה, וכיון שבאנו לכלל זה, **אין שום ספק שכ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל בקבלת האדמורו"ת הי' במצב למלא תפקיד אדמו"ר במילואו.**

☆ ☆ ☆

ועתה נייחד את הדיבור בענין התפקיד של אדמו"ר שיקבל עדת חסידיו ביחידות וליתן להם עצה ותושי' על כל מבוקשם. **הנה הרי דבר זה גלוי וידוע איך שכל קהל אנ"ש התדפקו על דלתות רבינו, ולא עשו זיז כל שהוא בלי קבלת רשות וברכה מרבינו, לא היה כזה מושג לעשות שידוך או איזה מסחר וכדו' בלי להישאל מתחילה אצל האורים ותומים**, ולא רק אנ"ש אלא גם אנשים משאר חוגים ומקומות ומכל קצוי תבל פנו אל רבינו, ואם נבוא ונספר מה שהתחולל בחדרו הקדוש של רבינו במשך כמה שנים הללו, הלא נוכל למלאות ספרים על גבי ספרים, ובעיני כולם עומדת התמונה איך שתמיד אחר התפלה ראו שורות של אנשים שצבאו על הדלת להיכנס אל הקודש פנימה, בכדי להיפקד בדבר ישועה ורחמים ולהתברך בכל טוב סלה.

הרי לך שכל אנ"ש קיבלו כל מלה ומלה מפיו הקדוש כתורה מן השמים, ואדמורות"ו היתה לנס בכל העולם כולו.

☆ ☆ ☆

ובענין התפקיד שיופיע אישית, ויעשה העבודה המסורתי ששייך לאותה החסידות. הנה באופן כללי נאמר שמעת שרבינו קיבל אדמורות"ו והיה זה בימי הקיץ כאשר שהה בקעמפ מתיבתא, ערך שלחנות וגם השמיע בהם דברי תורה ודברי התעוררות, והמון רב באו אז לקבל פניו ולהסתופף בצלו. השבת הראשונה בתוך השבעה **הסתופפו כאלפים נפש בצילו של רבינו שערך השלחנות בליל ש"ק וביום, וההתעוררות היתה רבה מאד.** הימים נוראים הראשונים, מן א' סליחות ועד שמחת תורה ערך כל השלחנות כנהוג ולא חיסר אף שולחן א'. בעיוהכ"פ בשפכו את לבו בבכיות בפיוט מחר יהי' האות הזה, היתה התעוררות אין לספר. לאחר ההקפות בליל שמ"ע כנהוג בבית באבוב נשמע קולו של ר' משה עליאס שיחי' שאמר בביהמ"ד, ואמר **הקפות האלו היו יפים מאד כדרך שהיו אצל מרן מהר"ש.** וכן אמרו גם עוד אנשים מנאמני תומכי האח הצעיר.

והיה משמיע דברי התעוררות והדרכה בכל הענינים, ואנשי שלומנו באו אליו וחיכו למוצא שפתיו בכליון עינים, ונתעוררו בעת עריכת השולחנות והתפילות. **ומלבד מזה, הדריך עשרות ומאות בחורי חמד ואברכים שנכנסו אליו, באמרו אליהם הדרכות שונות בעבודת השי"ת, ולעתים אף הי' בהדרכות אלו גופא דברים נפלאים אשר ראו עין בעין שרוח הקודש הופיע בבית מדרשו,** ואכהמ"ל כי יצטרך לזה ספר בפנ"ע.

כן כל עניני הקהלה כמו תקנות בעניני חתונות ושמחות, או סידור שיעורי תורה, הקמת קופות צדקה וחסד וכל השייך לקהלה נעשה על ידי רבינו זצ"ל בעצמו או על ידי חתניו באי כוחו [ממלאי מקומו] שליט"א. הקמת שטיבלעך בכל קצוי תבל היתה על פי הסכמתו ובברכתו, ולא היה דבר שנעשה בכל קצוי תבל שיכונה ויקרא בשם באבוב אשר לא נעשה בהשראתו של רבינו.

גם צדיקי דורנו ראו בו גדולות ונצורות, וכידוע כ"ק האדמו"ר מוויזניץ [מאנסי] שליט"א היה רגיל לספר בשבחו, ובחודש אב תש"ס

כאשר בא לנחם את רבינו אחר פטירת אביו רבינו מהר"ש זצ"ל, אמר בצאתו "**ער האט דאך איבערגעלאזט א שיינעם רבי'ן**".

כ"ק אדמו"ר מסקולען שליט"א התבטא כמה פעמים כי **בדור הזה היחיד שיכול להבטיח ישועה הוא האדמו"ר מבאבוב**, וכן כ"ק האדמו"ר מטאהש שליט"א שלח חולים לרבינו שיברכם, וכן כ"ק אדמו"ר מסקווירא שליט"א.

הגה"צ המפו' ר' יעקב מאיר שעכטער שליט"א הלביש בגד חדש כשהלך לקבל פני רבינו בשנת תשס"א באמרו **שהוא הולך לקבל פני צדיק הדור**.

אחד מחסידי רחמיסטריווקא שדברו לו שידוך עם חסיד באבוב, שאל את פי רבו האדמו"ר מראחמיסטריווקא שליט"א (מארה"ב), אמר לו האדמו"ר האם כבר שאלו את האדמו"ר מבאבוב [כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל], כאשר ענה הלה בחיוב, נענה האדמו"ר ואמר בצחות לשונו, "אם כן לית דין צריך בשש, כי **האדמו"ר מבאבוב הוא עקסרע"י מאשי"ן**", כלומר שצופה נסתרות ורוח הקודש מופיעה בבית מדרשו.

בשנת תשס"ב שלח כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א שני שליחים לרבינו שכאשר המצב בארץ ישראל בעת ההיא היה מסוכן, והוא עומד קודם נישואי בנו, ומבקש שרבינו יתפלל שיעבור השמחה בלי שום מכשול ח"ו. האדמו"ר מפאריסוב שליט"א שהרבה לדבר מגודל קדושתו של רבינו הקדוש זצ"ל כמו שהיה מכנה אותו תמיד "**צדיק הדור**", אמר **שדור שפל שאנו נמצאים בו לא היה ראוי וזכאי לרבי קדוש כזה**.

ולא יהי' גוזמא לומר **שרבינו זצ"ל היה כמעט היחיד בדורו שכל גדולי הדור וכל מנהיגי העדות מכל החוגים והסוגים שחרו לפתחו וחרדו למוצא פיו, ודברו מאתו גדולות ונצורות בהערצה**

יתירה עד מאד. וכהנה וכהנה הרי הזמן יכלה והם לא יכלו, וחזי מאן גברי רבה דאסהידו עלי'.

☆ ☆ ☆

ההערצה לרבינו הלכה וגברה, **ואלפי אנ"ש מכל קצוי תבל מקרוב ומרחוק באו להסתופף בצל קדשו, ולא עשו שום צעד בחייהם ללא ששאלו מקודם בעצת רבינו שהיה להם כאורים ותומים,** ואפילו כשנחלשו כוחותיו ולא זכו כ"כ לשמוע קולו בבואו אל הקודש, לא פסקו והיו מגיעים לשחר פניו וצבאו על דלתותיו לשמוע אפילו איזה תיבות אחדות, והאמינו שבשמיעת "כל טוב" הרי הם נושעים ומתברכים, כי כל היוצא מפיו כן ייעשה משמיא, ולא עשו שום שידוך או איזה ענין רפואה בלי שיסכים רבינו עמם. ובאו לעריכת השולחנות והתפלות ומתעוררים בראיית פני צדיק בעלמא, והיו מקושרים אליו בעבותות אהבה ודביקות נפלאה אשר אי אפשר לתאר עלי הכתב, וכאשר נפל למשכב ונבצר מאנ"ש להסתופף בצלו הרבו בתפלה ותחנונים קדם מרן דבשמיא שיזכו לחזות עוד בנועם ד' ולבקר בהיכלו של רבינו, ובכל יום ויום עוררו רחמי שמים ובפרט בעתות רחמים ורצון, וכדחזינן מהני שתי דרשות דלהלן.

ראשון לציון, מה שדרש הרה"ג ר' חיים דוד בלום שליט"א בעת שכל הקהל הקדוש יצאו להתפלל אצל ציון הקדוש של כ"ק מרן מהר"ש זי"ע בליל ערב ר"ח ניסן שלפני אמירת יו"כ קטן שנת תשס"ד (כשבוע אחר שכ"ק אדמו"ר זצ"ל נפל למשכב), **ועורר את הקהל** בדברי כיבושין, והעתקנו מטעי"פ איזה קטעים ממה שהשמיע מה שנוגע לענינו:

באנו פה אצל רבינו זצ"ל לבקש בשביל זיין הייליג קינד רבינו (שליט"א), **שיזכור את בנו הקדוש, שיזכור את שותפו הגדול בהקמת המוסדות והקהלה הקדושה בכל קצוי תבל,** אנו זוכרים כמה וכמה פעמים שהיה מצב קשה ובאו מים עד נפש ורבינו (מהר"ש) **זצ"ל לא היה יכול לישא הסבל, ורק רבינו** (שליט"א) **[זצוק"ל]**

עמד לימינו ונשא בעול ועזר ממש במסירת נפש כדי שיוכל להמשיך בעבודת הקודש, וכל הזכותים האלו יעמדו עתה. אנו מבקשים שלא ישכח מבנו הקדוש שיוכל להמשיך להשפיע עלינו.

ברצוני לחזור על הא דמרגלא בפומי' דרבינו לחזור על דברי החתם סופר בפסוק והותירך ד' אלקיך לטובה בפרי בטנך, אנו בטוחים שרבינו כבר השלים מה שנשמתו הקדושה היתה צריכה לפעול בעלמא הדין, **מיט אלע זיינע הייליגע מצוות, מיט זיין הייליגע הנהגה מיום הולדו, עם החסדים המרובים שעשה, וכל היסורים והתלאות שעברו עליו במשך השנים**, והחת"ס מביא הרמב"ן אשרי מי שחתם ימיו במהרה, אבל זה רק לצדיק שחי בשבילו בלבד, אבער **א צדיק וואס איז משפיע אויף טויזנטער אידן תורה און יראת שמים, צדקה ותפלה מ'זאל זיך האלטן ביי דעם דרך ד'**, כזה צדיק עליו נאמר והותירך ד"א לטובה, בזכות כל התלמידים המקושרים עם רבינו ומשפיע על כולנו תורה ויראת שמים, **אונז דארפ'מיר דעם צדיק זאל זיין ווייטער מיט אונז דא**, און זאל אונז פירן אקעגן משיח צדקנו, הגמ' אומרת תחתונים מבקשים את רבי, יש לנו כזה צדיק קדוש שבו אנו דבקים בהשי"ת, ואנו פוסקים תתאי גבר, עכ"ד.

וכן כעבור כמה חדשים ועדיין כ"ק אדמו"ר זצוק"ל מוטל על ערש דוי, התאספו ביומא דהלולא של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זי"ע ר"ח אב תשס"ד, אצל מקום מנוחת קדשו, והתפלות בקעו רקיעים, ואמר אז דברי התעוררות הרה"ג ר' משה זאבערמאן שליט"א, ובתוך דבריו אמר, "הרי היום ר"ח אב הוא יומא דהילולא של אהרן הכהן, שמדתו של אהרן הוא שהי' אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, ודרשו חז"ל ומובא ברש"י בפ' שמות על הפסוק וראך ושמח בלבו, שבזכות מדה זו שלא הי' לו קנאה על אחרים אדרבה אהב את הבריות ושמח בגדולתן, זכה לחשן ואורים ותומים הנתון על הלב. הנה הצדיק הקדוש הזה שהיום הוא היומא דהילולא דילי' שהי' דבוק במדתו של אהרן, **זכה אשר בנו ממלא מקומו,**

יכולים להעיד שיש לו אורים ותומים, ראיתי בעצמי וכן עשרות אנשים יכולים להעיד. וזה זכות לצדיק זה שיש לו זכות שיש לו כזה בן גדול וכו' הנה רבינו זכה להערצה בכל העולם כולו, כמעט כל צדיקי הדור מהללים אותו, וכולם אומרים עליו ענינים גדולים, אוי לו לאותו בושה אם אין אנחנו מבחינים בזה בעצמינו. רבינו זצ"ל השאיר אחריו לעכטיג קינד כמו משה שהשאיר יהושע, יהושע כל ימיו עסק בסידור הספסלים וכו' והשפיל עצמו, כן רבינו (שליט"א) [זצוק"ל] עשה כל ימיו ועמד לימין קדשו של אביו, עכשיו יבוא האב ויבקש עבור בנו ועבור כל הקהילה שיהיה לנו הזכות שרבינו (שליט"א) [זצוק"ל] יהיה לנו רועה נאמן, עכ"ד.

ויש להדגיש ששני דרשות אלו שנאמרו בהתעוררות מרובה אחרי שכבר נחלש עד למאד בשנת תשס"ד, ורואים אנו גודל ההערצה שהיה לרבינו אצל עמו וצאן מרעיתו אפילו במצב קשה כזה.

ומדי דברנו בענין זה, לא יכולנו לפטור בלי לספר מעט מזעיר מגדולת האי צדיק נשגב אשר שמו יצא למרחקים כ"מופת הדור", בהיותו פועל ישועות בקרב הארץ, ואם היינו רוצים להאריך בענין זה הרי צריך לזה חיבור שלם של כמה חלקים מסיפורי חוד מופלאים, אולם ליפטר בלא כלום אי אפשר, על כן נציג כאן מעשיות אחדות המובאים כפי שסיפרם בעל המעשה עם שמם המלא[פה], ואידך פירושא זיל גמור.

סיפור נורא אודות כוחו הגדול של רבינו אשר עשה רושם כביר בזמנו על כל שומעיו, ונתפרסם ברחבי הציבור החסידי [ובעובדא זו רואים האיך שהשפעת רבינו ז"ל הגיע לכל קצוי תבל ואף לאלו שלא היו נמנים על עדת חסידי באבוב, ובבחי' מה דאיתא בגמ' (פסחים ג:) רבי יהודה בן בתירא את בנציבין ומצודתך פרוסה בירושלים], מספר הרה"צ ר' העניך טייטלבוים שליט"א - בן האדמו"ר מסאסוב שליט"א, וחתן כ"ק האדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א:

בחודש שבט תשס"ב שהיתי בניו יארק ונכנסתי אל רבינו להתברך מפיו הקדוש. כחודש ימים לאחר מכן, בליל ש"ק פרשת כי תשא, ראיתי בחלום הלילה את רבינו שאומר לי בקול צלול וברור, "**המצב אינו בכי טוב, צריכים ישועה גדולה, מה לך נרדם, קום ממטתך ואמור תהלים**". התעוררתי משנתי בבהלה גדולה, ומיד קמתי ממטתי ואמרתי פרקי תהלים ליום השבת. כאשר חזרתי למטתי ונרדמתי בחזרה, שוב התגלה אלי רבינו בחלום, ושוב קולו נשמע מדבר אלי, "**התהלים שאמרת אינו מספיק, צריכים ישועה גדולה**". הפעם נבהלתי מאד והתעוררתי מיד, הרגשתי שיש דברים בגו וקמתי בחפזון מן המטה, וגם זוגתי תחי' התעוררה, סיפרתי לה

פה. ומהאי טעמא לא הבאנו אפילו סיפורים ועובדות שנתפרסמו מאוד בשעתם, **היות שלא קבלנו רשות מבעלי העובדא להדפיס העובדות בשמם**, וק"ל.

את הדברים, ונעמדנו יחדיו לומר תהלים בכוונה רבה, וגמרנו את כל ספר התהלים מעומקא דליבא עד אור הבוקר.

השבת עברה עלינו בחרדה גדולה ובמתח קשה, ומרוב פחד לא הרשינו לילדים לצאת מפתח הבית חוצה. אף זוגתי, שכרגיל הולכת מידי שבת לעתותי מנחת ערב אל אמה - חמותי הרבנית שתחי', לא יצאה מפתח הבית ונשארה כל השעות הארוכות בביתינו. והנה לפתע רעשה ותרגז הארץ, חיל ורעדה יאחזון את כל שכונת מגורינו בית ישראל שבעיה"ק ירושלים ת"ו, כאשר טעראריס"ט ישמעאלי בן עוולה התפוצץ (זעלבסטמאר"ד באמב"ע) סמוך לביתנו ברחוב חיים עוזר שבו אנו מתגוררים, ומעצמת הפיצוץ האדיר נהרגו רח"ל על אתר למעלה מעשרה יהודים, ויותר מחמשים איש נפצעו ל"ע, ורק בניסי ניסים לא קרה לנו ולבני משפחתנו מאומה באסון הנורא והאיום הזה.

הרגשתי בחוש איך שהאדמו"ר מבאבוב ממרחקים סוכך עלי את כנפי אברתו ושמר עלי ועל ביתי מכל משמר לבל יאונה לי רע ח"ו, ולא ידעתי את נפשי. לאחר זמן מה כאשר הגעתי בפעם הבאה לארה"ב, נכנסתי אל הקודש פנימה והגשתי קוויטל לפני רבינו, והנה עוד בטרם פציתי את פי ואמרתי מלה אחת, נפנה אלי רבינו ואמר לי בענוות קדשו, **"לא כל מה שאתה יודע אתה צריך לפרסם"**.

☆ ☆ ☆

הרב עזריאל ווינבערגער הי"ו (בנו של הרה"צ אבד"ק טורקא זצ"ל) מספר עובדא דהוי בדידיה, שהכניסוהו אל חדרו של רבינו זצ"ל בימים שלפני חג הסוכות תשס"א כשהוא יושב בכסא גלגלים. ר' עזריאל פרץ מיד בבכי וסיפר לרבינו שנפל בצורה מאד לא טובה ורגלו נשברה באופן קשה ביותר, עד כדי כך שהרופאים אומרים שיותר לא יוכל ללכת על רגליו רח"ל. רבינו התבונן בהפתקא, ואמר לו, **"הרופאים אינם יודעים את אשר הם סחים, אתה תהיה בריא וחזק, ותוכל ללכת על שני רגליך כאחד האדם. אמנם הדבר יקח מעט זמן, אבל אתה תוכל ללכת"**. ליתר תוקף החזיר לו רבינו את הקוויטל יחד עם הפדיון־נפש באומרו, **"קח את זה בחזרה**

בתורת משכון, ותביא לי את זה שוב כשתלך בעצמך על שתי רגליך הבריאות".

ר' עזריאל חזר לאט לאט לאיתנו, הוא החל לפסוע פסיעה אחר פסיעה, וכחלוף חדשיים ימים הלך כבר בעזרת מקל הליכה, וכעבור כמה חדשים כבר הלך על שני רגליו כאדם בריא ורגיל, ואז נכנס שוב פנימה אל רבינו והחזיר בשמחה ובחדווה את ה"משכון" שרבינו ז"ל נתן בידו.

☆ ☆ ☆

מספר הרה"ג ר' יחיאל יהודה פאפיער שליט"א: בקיץ שנת תשס"ג התחיל לנשור שערות פיאותי, ואחר איזה זמן התחילו ליפול גם שערות זקני שנעשה דק יותר עד שהתחיל להשתנות בצבע צהוב לבן.

כשהתחיל הקהל לחזור ממחנות הנופש ואנשים שלא ראו אותי במשך כשני חדשים, נבהלו למראה פני רח"ל, ותהום כל העיר, ואנשים ידידים קרובים פנו אלי לדעת מה קרה, ואנכי לא ידעתי - וגם עד היום איני יודע - והגם שידעתי שיש אנשים שנשרו שערותיהם והם בבריאות השלימות, אבל חזקו עלי דברי ידידים שאמרו לי שאכנס אל הקודש פנימה לבקש ברכתו של רבינו, ואף שאמרתי שכשאכנס להתברך בברכת השנה ערב ראש השנה אז אזכיר גם ענין זה, אמר לי א' מחבירי שאין כדאי להמתין עם זה.

התקשרתי אל ידידי המשב"ק הרה"ג החסיד ר' ברוך חנה שליט"א שהזכיר אותי על דבר זה אצל רבינו, ומיד כשחזר רבינו בתחילת חודש אלול נכנסתי אל הקודש פנימה. וקודם שנכנסתי אמרתי לרב"ח שאין ברצוני ללכת לרופא, רק שרבינו יברך אותי. כשנכנסתי לרבינו, שטח רבי ברוך חנה את הענין ושאיני רוצה לילך לרופא, רק שרבינו יברכני. ויען רבינו ויאמר, "**פארוואס זארגט ער זיך?**" והמשיך לברך מברכות פיו הטהור. רבי ברוך חנה ניסה להזכיר שוב, אולי רבינו יוסיף מה על דבריו, אמר רבינו בהאי

לישנא, "מען דארף נישט צולייגן און מען דארף נישט אראפנעמען, כתיבה וחתימה טובה, כל טוב".

כשיצאתי מרבינו הייתי מלא שמחה ואושר בידעי שאין לי מה לדאוג יותר, ואף שעד אז נשרו שערותי תמיד בכל יום, אבל מאותו יום והלאה הפסיקו מליפול, ובמשך הזמן חזרתי לדמותי כמקדמת דנא, לפלא כל הרואים והסובבים אותי שראו בחוש כל זאת. ע"כ.

כאמור לעיל, הבאנו רק טיפה דטיפה מן הים, **אבל מעשיות אלו ודומיהם נתפרסמו ברחבי העולם ועשו רושם כביר על כל שומעיהם, וככל יום שעבר ונתפרסמו עוד מעשיות ממופתיו של רבינו זצ"ל, נתרבו היהודים אשר באו לשחר פניו להיפקד בדבר ישועה ורחמים, ומכל קצוי תבל באו ושלחו שליחים להזכיר אצל רבינו בכל הענינים**, והיה ידוע לכל, שכאשר א' זקוק לישועה עליו לפנות תיכף להרבי מבאבוב לברכה ולישועה.

ענף ד'

הנהגת המוסדות

בדבר הנהגת המוסדות, הדפים בעל הבו"ש שקר מפורסם, שאין אף אחד מקהל באבוב יכול להצדיק את דבריו אפילו בזעיר דזעיר. וזה לשונו:

> **בעמוד רל"ו:** בפועל בן הגדול לא קיבל בידו את הנהגת המוסדות.
>
> **בעמוד שד"מ:** לא קיבל אח המבוגר את הנהגת המוסדות בפועל, רק אחיו קיבל זאת תיכף למעשה.
>
> **בעמוד שס"ד:** לגבי המוסדות כל התיעצויות הי' עם בן הצעיר, וכל הנהלות המוסדות קיבלו אותו כמנהיג העליון.

הנה תמהים ושואלים אנחנו את בעל הבו"ש: **אנא עמוד ותבאר דבריך! כתבת דברים סתומים וחתומים, הרי כתבת כאן דבר פלא שלא נהייתה כזאת עדיין בכלל ישראל! ודבר מיוחד כזה ראוי שיצויין אצל כותבי הדורות איך נעשתה! אנחנו בקהל באבוב לא שמענו מעולם דברי תוהו הללו! ואפילו מאנשי תומכי האח הצעיר לא נשמע כגון זה!** אנא תבאר ותפרט דבריך איך נעשה הדבר הזה, הרי בכל אדמורו"ת שבעולם מיד כשנפטר אדמו"ר ובנו נעשה ממלא מקומו, הרי נכלל בזה שהוא הוא המנהיג העליון בכל עניני הקהלה והמוסדות. ואיך נהיה הדבר הזה? האם הי' בזה צוואה מפורשת מאביו כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל שבן הצעיר ינהיג המוסדות...? או האם מנדבת לבו הטוב עמד הבן הגדול ואמר אינני מקבל הנהגת המוסדות והרי הם נתונים במתנה לאחי הצעיר...? או האם היתה אסיפה של זקני ונכבדי הקהלה והעסקנים ונמנו וגמרו שאין האדמו"ר מתאים לכך להנהיג המוסדות, אימתי היתה אסיפה זו...? מי השתתף בה...? אנא תגלה לנו רזין טמירין אשר לא ידענו.

וביותר צריך ביאור דהרי דבר נחוץ כזה צריך שיתפרסם לכל הורי התלמידים, שידעו שבמוסדות של ילדיהם הונהג סדר הנהגה זו אשר הוא משונה מכל חסידות שבעולם, שהמוסדות אינם בנשיאות

האדמו"ר אלא מתנהגים ע"י אחיו הצעיר... **ועינינו ראו שלא היתה שום מודעה מטעם הקהלה לא בביהמ"ד ולא ע"י הבי דואר לא בכתב ולא בעל פה. וכי כל קהל באבוב הרי הם בעלי רוח הקודש להרגיש דברים נסתרים...?!** וביותר, שבמוסדות באבוב, למדו תלמידים ממשפחות תושבי ניו יורק שאין להם שייכות לקהל באבוב, כולם ידעו רק שהמוסדות בנשיאות האדמו"ר.

והלא על זה **אין שום אדם שיעיז פניו לעמוד ולהכחיש שכ"ק רבינו זצ"ל היה זה שעמד בראש הנהגת המוסדות במשך כל ימי חיי אביו הקדוש**, וכבר מתחילת שנות התש"י נכנס בעובי הקורה לעמוד בעזרה לימין אביו הגדול, ועמד בראש כל דבר קטן וגדול כידוע לכל וכאשר השמיע אביו ברבים פעמים רבות, והוא היה העוסק ב"ה" הידועה בכל עניני המוסדות, ולמשל לפני כל דינע"ר הי' הוא המעשה את הציבור, ועשה בביתו אסיפות לקבוצות קטנות של אנ"ש בם תבע מהם שיתרמו סכומים גדולים, ושאר כל עניני המוסדות הכל התנהג על פיו. ואותן הסברות שבעל הבו"ש תולה על האח הצעיר שכיון שכבר הוחזק באותן המשרה בחיי אחיו הרי הן שלו, ואף שלגבי הרב הצעיר ברה מצב מלבו וכפי שיבואר לקמן, אבל לגבי כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל הרי דברים אלו היו גלויים ומפורסמים לכל העולם כולו [ואף על סטעישאנער"י של התלמוד תורה היה כתוב סגן נשיא][פו], ראה בנספחים שבסוף הספר כמה מכתבים ומסמכים על כך, וביניהם מכתב קודש מאביו כ"ק מרן

פו. והיות שכבר אתמהי גברא בשקריו, ויתכן שבעל הבו"ש ירצה להצדיק מעמדו ויחזור להוסיף פשע על פשעיו ולהדפים חיבורו ויוסיף לשקר שאדמו"ר זצ"ל לא סייע בבנין וניהול המוסדות, נעתיק כאן ונצטט מה שהשמיע **כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל** בהמסיבה השנתית לטובת המוסדות בשנת תשכ"ו [בס"ה לערך עשר שנים בלבד אחר כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל סייע אביו הק' בהקמת המוסדות] וזלה"ק, "מ'וויים מיר איין זאך, דאס איז אונזער תפקיד, דאס איז אונזער קיום און הייליגקייט. אז מ'וויל די קינדער זאלן מצליח זיין און לערנען, זאלן די מלמדים האבן א רואיגן מוח און זאלן וויסן אז זיי דארפן לערנען, זיי טארן נישט וויסן פון קיין דוחק.

אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל [בו כותב בין היתר, "השי"ת יעזור וחפץ ד' בידך יצליח לאסוף המעות מן ההבטחות, ולהשיג ההלואה ממר

און ממילא **וואס טו איך, וואס טוט נעבעך מיין זוהן [כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל], ער לויפט ארום טעג און נעכט, לויפט ארום צו אידן**, שרייב מיר אונטער אויף צען טויזנט, שרייב מיר אונטער נאך א וועקסל אויף פינף טויזנט, און צען טויזנט. צען מענטשן צו פינף טויזנט, און מ'שטעלט צוזאמען. די וועקסלען דרייען זיך, און מ'לויפט כסדר צו פרישע אידן און מ'בארגט זיך און מ'דרייט".

ונעתיק כאן גם קצת מדרשה שהשמיע **כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל** (במסיבה בעיר לאנדאן, פ' בשלח תשנ"ז), וז"ל:

בימים ההם האט דער טאטע (זאל זיין געזונט) [זכרונו לברכה] זיך **אליין** מטפל געווען מיט די חובות. איך בין געווען ממש א יונגערמאנטשיק פון איין און צוואנציג, צוויי–דריי און צוואנציג, אין די יונגע יארן. איך האב נישט געהאט קיין שום קרעדיט, קיינער האט מיך נישט געקענט, און ממילא איז דער טאטע געווען **אליין** דער לוה. און א לוה, סוף כל סוף וויפיל מ'בארגט און וויפיל מ'איז אנשטענדיג און וויפיל מען פרובירט זיך צו האלטן, אבער אז מ'בארגט און מ'שטעלט אוים טשעקס אויף חדשים חדשים שפעטער, און ווער ווייסט וואס וועט זיין אין חדשים ארום, מ'האפט אז דער אויבערשטער וועט אוודאי מזמין זיין און מ'וועט קענען באצאלן, און ליידער איז דאך געווען אסאך מאל וואס מ'האט נישט געקענט באצאלן, און דאס איז געווען אן ענין וואס דער טאטע האט זיך **אליין** מטפל געווען, ס'האט נישט מוסיף געווען קיין כבוד קיינעם, ס'איז געווען שרעקליך אסאך מאל, בלויז דער פאקט אליין וואס דער טאטע האט זיך געמוזט מיט דעם מטפל זיין, איז שוין נישט געווען קיין אויסגעהאלטענע זאך.

דער ערשטער וואס האט צו מיר גערעדט איז געווען ר' דוד געללער ע"ה, ער איז געווען איינער פון די ראשי הקהלה אין באבוב בימים ההם. ער איז געקומען צו מיר, "נפתלי, עס טאר נישט אזוי זיין, דער רב [כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל] טאר זיך נישט בארגן ביי קיין שום איד קיין געלט". ער האט זיך אויסגעדרוקט, "זאל אלעס חלילה אונטערגיין, און נישט אז דער רב זאל ווערן א לוה, דער רב טאר קיינעם גארנישט שולדיג זיין". איך האב פארשטאנען אז דער איד איז גערעכט. ס'איז נאך געווען אנדערע פון די עסקנים, ר' יודל אייזען (זאל זיין געזונט) [ע"ה].

כך הוה. איך בין אריין אין די ענינים. איך קען זאגן אז כמעט פון יענע יארן אן איז דער טאטע (זאל זיין געזונט) [זכרונו לברכה] קיינמאל נישט

אומבער עד שנקבל את המארגיטש למען לא נהי' מוכרחים להפסיק בעבודת הבנין וכו'"]. נמצא לשיטתו של בעל הבו"ש כאן, שאין הביטוי נכון לומר שלא קבל הנהגת המוסדות, אלא שהמוסדות

באלעסטיגט געווארן מיט קיין חובות, ער איז קיינמאל קיינעם גארנישט שולדיג געווען. איך בין שוין געווען עלטער פון איין און צוואנציג יאר, איך בין געווען אן אחריות פאר מיר אליין. **אויב איך האב ביי עמיצן געבארגט, האב איך קיינמאל נישט דערמאנט דעם טאטן זאל געזונט זיין'ס נאמען וכדומה. איך בין געווען דער מקבל אחריות און איך האב באצאלט.** און אויב איך האב טאקע נישט באצאלט – באצאלט האב איך ב"ה יעדן אין יענע זמנים, דאס ווארט נישט באצאלט איז א באגריף אפשר אנדער האלבן יאר צי אפשר לכל היותר צוויי יאר, ביז דעמאלסט האט מען ב"ה יעדן איינעם באצאלט, נישט נאר מ'האט באצאלט דעם חוב, נאר מ'האט באצאלט אלע נעבן זאכן מיט אלע עיסקא'ס מיט אלעם וואס דאס האט באטראפן. יהי' איך שיהי', איך האב ב"ה דעם טאטן באפרייט פון דעם ענין. ס'איז נישטא קיין מענטש אין דער וועלט וואס קען אנווייזן אז דער טאטע איז אים עפעס שולדיג וכדומה. און **איך זאג ברבים, כאטש איך לייד דערפון היינט אסאך, איך בין נישט קיין תוהה על הראשונות, איך בין צופרידן אז איך האב עס געהאט געטוען, הלוואי איך וואלט עס געווען געטוען א פאר יאר פריער** , עכלה"ק.

ונעתיק כאן דברים אחדים אשר נאמרו ברבים בענין זה (ואף שיש בענין זה הרבה יותר הצגנו כאן דוגמאות אחדות), האחד השמיע **כ"ק אדמו"ר רבי יעקב יוסף הלברשטאם שליט"א אבד"ק בית חיים יהושע**, בכינום תלמידי הת"ת בביהמ"ד הגדול (יום ב' ויקרא ער"ח ניסן תשס"ד), וז"ל:

"דאס אלעם וואס עטס זענט דא און עטס לערנט, און ס'איז דא מוסדות התורה אונטער אונזערע מוסדות בלע"ה, און ס'איז דא טויזנטער קינדער, **דאס איז אלץ צו פארדאנקן דעם רב זאל זיין געזונט און שטארק**, וואס ער איז געשטאנען ביי דער רעכטער האנט להבחל"ח ביים רב ז"ל, און ביידע צוזאמען האבן מייסד געווען, דער רב ז"ל האט בעיקר אריינגעלייגט די נשמה, און להבחל"ח **דער רב זאל זיין געזונט און שטארק האט צוגעהאלפן מייסד צו זיין דעם גוף**, און נאכדעם ווייטער אריינגעבלאזן א רוח חיים איבעראל".

וכעי"ז השמיע גם הרה"ג ר' חיים יעקב טויבער שליט"א הדומ"ץ בעת שהכתיר את גיסו הצעיר ביום י"ג אדר ב' תשס"ה, לאחר פטירת כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל [**ולא חשיד לשקר בכגון דא, כי אילו הי' יכול להעלים את הדברים מסתמא הי' עושה כן**, וד"ל], "דער שווער זכרונו לברכה האט אוועקגעלייגט שווערע צענדליגע יארן, **טאקע בסיוע, מיט א געוואלדיגען**

שמסר נפשו וחיותו עליהם זה חמשים שנה הוציא מתחת ידו ונתנם לאחיו...! ובכן בזה התימה מתגברת וגדולה ביותר אמאי הוציאם מתחת ידו?! וכי נתן מתנת חנם או קבל איזה תמורה עבור זה?! נא בעל הבו"ש תבוא ותבאר דבריך הסתומים והנפלאים!

גם בכל שנים אלו לא אירע ואפילו פעם אחת שקם איזה מנהל מאחד ענפי המוסדות ויכריז שמהיום והלאה ינהגו כן או יתקנו תקנה זו על פי הוראתו או עצתו של הרב הצעיר, ולא היה כזה מציאות כלל וכלל. וכן לא נמצא כן בכתב ובדפוס בין בכל אוצרות

מסירות נפש, מיין שוואגער דער רב זכרונו לברכה, איז צוגעשטאנען אלע יארן אויפצושטעלן, און אהערגעשטעלט דאס וואס אונז זעמיר בכל כנפי הארץ".

ונסיים במה שהשמיע גיסו הרב ר' יעקב ישראל מייזליש שליט"א אב"ד קרית באבוב, בעת הקבלת פנים לכ"ק מר"ן רבינו זצ"ל (ג' משפטים תשס"ד) בביהמ"ד הגדול בקרית באבוב:

"די גמרא באנוצט זיך מיט די הגדרה פון ברא כרעא דאבוה. די פיס זענען דער מעמיד, די פיס האלטן דעם גאנצן גוף, דער גאנצער מענטש שטייט אויף צוויי פיס. דער גאנצער קיום פון דעם שטעטל, שטייט טאקע דורך דעם וואס דער רב [כ"ק מרן מהר"ש] ז"ל האט אריינגעלייגט געוואלדיגע כוחות. **אבער מורי ורבותי! די רגלים אויף וואס דער רב ז"ל האט זיך אנגעלענט, אויף וואס דער גאנצער כח האט זיך געהאלטן, איז געווען אויף דעם ברא כרעא דאבוה. ס'איז טאקע נישט געווען מיט א פאמפע, מיט א רעש. אבער כסדר טאג איין טאג אויס, יאר איין יאר אויס, זייט איך בין דא, און נאכמער, און נאכמער פון פריער, איז דער רב זאל לעבן, זאל זיין געזונט און שטארק, געווען דער מעמד פון דעם מקום. און די כוחות וואס דער טאטע האט אריינגעלייגט, איז אלץ בסופו של דבר געשטאנען אויף אים".**

מדרשות אלו נמצאים טעיפ"ס בידי הרבים, ואף שיכלנו להביא עוד הרבה לשונות וציטוטים הרי יהיה זה חיבור בפני עצמו, על כן די בזה ויצא ללמד על הכלל כולו, דהזינן שאף תומכי האח הצעיר ואפילו ראשי תומכיו לית מאן דפליג שכ"ק מר"ן רבינו זצ"ל היה זה שהקים המוסדות ועמד לימין אביו הקדוש על כל צעד ושעל.

הקהלה בין בכתבי עת שיצאו לאור ע"י שאר קהלות בכל אותן השנים איזה תיבה אחת מוזכר משייכותו של הרב הצעיר עם המוסדות, או על איזה תיקונים ושינויים שעשה הרב הצעיר בהמוסדות וכדומה.

על כן אין לך הכחשה במציאות גדולה מזו, כאשר גלוי וידוע לכל שמיד לאחר פטירת אביו הנהיג רבינו עדתו ברמה ועמד בראש הנהגת הקהלה והמוסדות די בכל אתר ואתר, והוא השליט הוא המשביר היחידי לעשות ולנהוג בהם כרצונו הן ברוחניות והן בגשמיות, וכל ראשי ומנהלי המוסדות והעסקנים וחברי הוועד למיניהם עשו הכל כרצונו ובהדרכתו, ועל פיו ישק הכל. **וכן בתקופה האחרונה שנבצר ממנו כל זאת מחמת חולשת גופו הטהור אזי עמדו תחתיו חתניו כבניו שליט"א להמשיך לעמוד בראש הנהגת המוסדות בכלל ובפרט, וכל דבר גדול וקטן עבר תחת פיקוחם ושליטתם המליאה באין פוצה פה ומצפצף** [וראה להלן שכן היה רצון קדשו של רבינו, והוא הסמיכם לכך].

ואף אם תמצא לומר שכאילו כן היה, שכביכול ניהל האח הצעיר המוסדות, הרי אין בזה משום גריעות ומיעוט משררת האדמו"ר כמו שמצינו בשאר מקומות שיש אחד ממשפחת האדמו"ר שעומד בראש הנהגת המוסדות, אבל כמובן שעל צבאו עומד האדמו"ר, ואף בקהילת באבוב הרי הדומ"ץ עמד בראש ישיבת כרם שלמה, והוא דאג לכל צרכיה ברוחניות ובגשמיות, ועשה החלטות, אבל זה לא גרע מאומה משררת רבינו מהר"ש, וכן היה גם לגבי המוסד בנות ציון וכדומה. וממילא אין בזה שום נפקותא לדינא לומר שעל כן הוא צריך לקבל עכשיו השררה והרבנות. **אבל כאן נוכיח שלא מיניה ולא מקצתיה שלא היה לו שום שייכות עם המוסדות, ובוודאי שום הנהגה ושררות בהנהלת המוסדות, רק הכל היה בנשיאותו ושליטתו האישית של רבינו בלבד בעזרת חתניו** [ממלאי מקומו] **שליט"א.**

ודבר זה גלוי ומפורסם לכל באי שער בית המלך, שזה היה רצונו וחפצו תמיד של מר"ן רבינו זצ"ל, שחתניו יעמדו לימינו והם ישאו בעול הנהלת הקהלה, וגילה זאת ברבים, וכמו שסיפר אחד ממנהלי המוסדות שהיה לו מעמד מכובד בהקהלה והיה ידיד נעורים של מר"ן זצ"ל, שכ"ק מר"ן זצ"ל אמר לו בעצמו שברצונו **שחתניו הם יהיו העומדים בראש והנהגת הקהלה והמוסדות**, ואף לאחר י"ב אדר תשס"ה כאשר שאלוהו בדבר זה הודה ואמר "**דבר זה ידוע לכל, ואף רבינו אמר לי זאת בעצמו**", והדברים ידועים מאד.

ואף שהמפורסמות אינן צריכים ראיה, ונביא כאן דוגמא אחת אשר הוא מפורסם אצל כל אברכי הכולל, שהיה דבר רגיל ומצוי בכל יום, ולפעמים אתרחיש אף כמה פעמים ביום אחד איך שמנהל הת"ת ר' י. צ. נ"י הי' בא להיכל הכולל להתייעץ עם הגה"צ אבד"ק שליט"א בעניני הת"ת, אבל אין אנו יכולים להביא ראי' זו כי בעל הבו"ש אשר איתמחי גברא בשקריו יכחיש את זה כיון שלא נקלט בשעתו בתמונות שנוכל להוכיחו על פניו... על כן נציג כאן דוגמאות שונות בעניני הנהגת המוסדות ממקצת דברים וענינים הידועים לכל וממה שעלו בדפוס בתקופה ההיא, ונתפרסמו ברבים לידיעת כל הצבור, ולא היה אף אחד שערער ופקפק עליהם במשך כל שני נשיאותו של רבינו, ויש לנו מהם העתקים שנוכל להראות לכל מאן דבעי, ומהם יתברר ויתאמת ויתגלה לעין כל, כוחו ושליטתו ובעלותו הבלעדית של רבינו על כל עניני המוסדות [ואפס קצהו תראה בהמסמכים ומכתבי קודש שהדפסנו בסוף ספרא הדין בנספחים]. ובשורות שלפנינו נוכיח ונפרט הן אופן וסדר הנהגת המוסדות בכלליות האיך היו, ועוד זאת נברר ונציג דוגמאות ממציאות הדברים בכל מוסד ומוסד בפרטיות איך שהיתה הנהגתם אך ורק עפ"י הדרכתו ובשליטתו המלאה של רבינו, ואנו נציג בזה רק דוגמאות קלות לשבר את האוזן ומזה ילמוד על הכלל כולו, דאף שיש לקמן עובדות ומקרים מינים ממינים שונים, **אולם הצד השוה שבכולן שלא היה להאח הצעיר שום מגע ומשא עם המוסדות, רק היו תחת נשיאות רבינו.**

הנהגת המוסדות בכלליות

מיד בראשונה כשעלה על כס הנשיאות היתה שאיפת רצונו ושאת נפשו קיום וביסוס המוסדות הקדושים ובראש מעיינו עמד יסוד הצלחת המוסדות ושגשוגם ברוחניות ובגשמיות בכל מקומות מושבותיהם.

תיכף ומיד בחודש אלול (שנת תש"ם) כינס רבינו בביתו אסיפה מיוחדת של זקני וחשובי הקהלה, והביע בפניהם רצונו הכביר לייסד ולקבוע וועד מיוחד שיעמוד בעזרה בעניני המוסדות, ודרש מהם לחזות בנועם אנ"ש ולאסוף מתוכם עסקנים אנשי חיל בעלי דעת עם כוחות צעירים שיעסקו בכל עניני המוסדות, הן "וועד הפועל" שיעמוד בראש הענינים הגשמיים, והן "וועד הרוחני" שיעמוד בראש כל הענינים הרוחניים של המוסדות.

כרצונו כן היה שלאחר איזה ימים התקיימה בביתו אסיפת עסקנים, ובאותו מעמד נתמנו קבוצה מיוחדת של עסקנים להיות "וועד הגשמי" לפקח ולעמוד בראש כל הענינים כספיים של המוסדות לכל קדשי בית באבוב שיתנהג הכל על נכון בצדק וביושר כראוי וכיאות.

בד בבד נתמנו כמו כן מחנכים ות"ח מחשובי ויקירי אנ"ש שידאגו ויפקחו ויעמדו בראש כל הענינים הרוחניים של המוסדות ונקראו בשם "וועד הרוחני": הרב הגאון ר' ברוך חנה גרינפעלד שליט"א משב"ק, הרה"ג ר' יעקב דוד גארדאן שליט"א, הרה"ג ר' אשר זעליג גאלדמאן שליט"א, הרה"ג ר' צבי ארי' ריינהאלד שליט"א, הרב ר' חיים דוד בלום שליט"א, ר' שלמה יחיאל ג., ר' ח. ב. צ. פ., ור' י. ד. מ. שיחיו. תיכף ומיד נכנסו המה בעובי הקורה לעשות תקנות שונות ומועילות בהנהגת המוסדות בכלל ובפרט, ועל פיהם נקבע והוחלט כל דבר גדול או קטן בכל המוסדות, והם עשו כל דברים בהרשאתו והשראתו של רבינו ודרשו לשמוע תשובתו וחוות דעתו ולעשות ככל אשר ציוום והורם.

באחד מהאסיפות הללו הציע אחד מהנאספים שהיה נכון לקרב ולשתף איזה אדם מסוים שהיה מהעסקנים ומקורבים אצל אביו מרן מהר"ש זצ"ל, אמנם רבינו סירב לזה באמרו, **שהוא חפץ לעשות איזה שינויים כפי שעולה ברצונו הק'**[פז].

"**הוועד** הרוחני" החל עפ"י הוראת רבינו לערוך בדק הבית בכל הצריך תיקון בהמוסדות, ואז ערכו וקבעו תקנות בעניני קאמפיוטער"ס שנדפסו ונתנו לכל הורי התלמידים במוסדות באבוב הן הבנים והן הבנות, וכל ההורים חתמו שהם מקבלים ע"ע לשמור לעשות ככל הכתוב בו [ראה מכת"ק ומסמכים בנספחים שבסוף הספר].

וכן היה עיקר עסקי הוועד לתקן סדרי הלימודים ולעמוד על המשמר בהחלטת קבלת התלמידים או בקבלת מחנכים חדשים וכדו', ולעמוד לימין ההנהלות לראות בהצלחתם, ובחדא מחתא לעמוד לימין ההורים ולטפל בכל דבר ובקשה בכובד ראש הראוי לתכלית הפרט והכלל. וכדבר המובן מאליו היה אצל כל אנ"ש שמי שאיזה הנהלה לא הסכימו להכנים את ילדיו להמוסד, או שאר

פז. וידוע מה שאמר כ"ק האדמו"ר רבי איציק'ל מפשעווארסק זצ"ל לא' מחשובי חסידי באבוב ע"ה שהיו באירופא, לאחר שהלה נסע לראשונה להסתופף בצ"ק של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל אחר מלחמת עולם השני', שאלו רבי איציק'ל אם רבינו מתנהג כמו אביו [דהיינו אם רבינו מהר"ש מתנהג בכל הענינים כמו אביו כ"ק מרן אדמו"ר הקדושת ציון זצוק"ל הי"ד], הלה שלא הי' 'שבע רצון' ממה שרבינו מהר"ש שינה בהרבה ענינים מאביו מרן הקדושת ציון – כנודע ואכהמ"ל – ענה בנימה של עגמת נפש "גארנישט ווי דער טאטע", נענה לו רבי איציק'ל "**אויב אזוי איז ער א רבי!**" [כלומר, **שיש לו הדעה הנכונה איך להתנהג כפי ראות עיניו ואינו זקוק לעשות מעשה קוף בעלמא ולהתנהג בדיוק כמו אביו**], ע"כ. וכעין זה מסופר שלעתים התבטא כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל בעצמו שנוהג באיזה ענינים שונה מאביו הק', כי תכונת נפשו שונה משל אביו מרן הקדושת ציון זצוק"ל, **וכל רבי צריך להתנהג כפי תכונתו ולפי רוחו**, וכן אמר פעם רבינו מהר"ש זצוק"ל לפני הרבה שנים על בנו הק' כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל "**ער האט זיך זיין דרך אין עבדות השם**", וכל בר דעת מבין שכ"א צריך להתנהג לפי דרכו בעבודת השי"ת.

פעולה והשתדלות הנצרך אצל הנהלת מוסד, כל הדבר הקשה יבוא אל הוועד הרוחני אשר להם הכח והממשלה לעשות כדבעי במסירות ובכובד ראש על פי הדרכותיו והוראותיו של רבינו נשיא המוסדות.

בכל האסיפות הנ"ל ישבו לצידו של רבינו שני חתניו, אשר נטלו חלק בראש לעמוד בעזרה לימין חותנם הגדול ככל אשר יושת עליהם. בהאסיפה שמינה רבינו את חברי וועד הפועל והרוחני, פנה אל חתנו כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א שישב לצידו ואמר לו קבל כל הנוכחים שם בזה"ל, "**אין דיר זאג איך, נעם די זאך אין די הענט אריין**".

גם נעתיק כאן קטעים נבחרים מנועם שיח קודש מכ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל ששח למלמדי הת"ת יום ב' פרשת כי תצא שנת תש"ס כחודש ימים אחר שנכתר לאדמו"ר מבאבוב, וזלה"ק: "אבער איין זאך קען איך דא יעצט זאגן, רבותי, ס'איז א וויי געשריי, אז ס'וועט חלילה נישט זיין קיין מוסדות התורה זאל דער אויבערשטער אפהיטן וועט חלילה נישט זיין קיין אידישקייט וכו', דער קיום מוז זיין א רוחניות'דיגער קיום, אוודאי מוז אויך זיין א גשמיות'דיגער קיום, אבער דער עיקר מוז זיין א רוחניות'דיגער קיום. **יעדער איינער דארף עס צו נעמען ערנסט, יעדער מלמד יעדער משגיח דארף וויסן אז ער איז א שליח פון טאטן זכרונו לברכה**, אונז אלע, יעדער איינער וואס איז דא, יעדער מיט א זשאב ווי מ'זאגט דא אין אמעריקא, איז דער פשט אז ער ווערט א חלק אין די הייליגע עבודה וואס דער טאטע זכרונו לברכה האט דא אוועקגעשטעלט וכו' עטס זענט מחנכים, אן ענק וועט חלילה קיין בית חינוך נישט עקזיסטירן. **מ'דארף זיך איינצושפאנען און זיך פארקאטשן די ארבעל און זיך נעמען צו די הייליגע עבודה** וכו' דער זיידע [כ"ק מרן אדמו"ר הקדושת ציון] זכרונו לברכה איז אומגעקומען אויף קידוש השם, ער האט זיך כל ימיו מפקיר געווען, זיך מיט די קינדער, ער האט אלעס מפקיר געווען, אז ס'זאל קענען ווייטער עקזעסטירן די תורה הק' וכו', **מיר זענען דא, און מיר זענען דא אויף צו בלייבן בעזרת השם,**

און מיר טוהן אלעס וואס איז מעגליך [לקיום מוסדות באבוב] אז מיר זאלן קענען זאגן פאר דער זיידע זכרונו לברכה וואס איז יעצט שוין בהיכלות בעולמות העליונים, "ניין, דו האסט דיך נישט מייגע געווען לריק, דיין עבודה וואס דו האסט אויפגעטוהן איז נישט חלילה געגאנגען לטמיון, נאר דיין עבודה איז ווייטער דא" און בעזרת השם יתברך וועט די עבודה ווייטער זיין".

וכאן המקום והחובה להדגיש ולברר ולהוכיח **שהאח הצעיר לא היה לו שום שייכות בכל הדברים הנ"ל, ולא הופיע או נטל חלק בשום אחד מהאסיפות למיניהם, ובכלל לא הוטל עליו שום אחריות כל שהוא בין אחריות בדברים הנוגעים לממון ובין אחריות בענינים רוחניים**, גם לא נמצא חתימת שמו בשום אחד מהמכתבים והמודעות או כל מה שנדפס ע"י הנהלת המוסדות או חברי הוועד וכדו', וכמו כן לא יצא ממנו שום מכתב פרטי בעניני המוסדות, וגם משום מוסד פרטי מענפי מוסדות באבוב. ואף אם נאמר שהיו מחברי ההנהלה או איזה מחנכים ומלמדים שהיו מידידיו ונתייעצו עמו באיזה ענינים, היה זה רק התייעצות פרטית ושיחה בעלמא כמו שהרבה שוחחו עם שאר בני רבינו מהר"ש או שאר מחנכים ולא בתורת מנהיג ונשיא כלל.

גם פעמים רבות כאשר באו איזה יחידים להתייעץ עמו ולשמוע חוות דעתו באיזה ענין בנוגע להמוסדות השתמט וסירב לעשות ולא רצה להביע דעתו, **ופעמים רבות השמיע באזני מקורביו ושאר אנשים שאין לו שום שייכות עם הנהגת המוסדות המתנהלים תחת אחיו.** ואף כאשר חברי הנהלת "איחוד מוסדות באבוב" ערכו הדינער השנתי בשנת תשס"א אשר היה מוקדש לזכרו הטהור של כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל ומצאו לנכון לכבד את האח הצעיר שישא מדברותיו לכבוד המעמד, ופנו אליו מטעם ההנהלה הרה"ח ר' משה מאיר איינהארן והרה"ח ר' משה קליין שיחיו לכבדו ביותרת הכבוד במשא העצרת, מיאן וסירב בזה בכל תוקף באמרו

"**אין לי שום שייכות עם המוסדות**", והרי אין לך "הודאת בעל דין" גדולה מזו.

☆ ☆ ☆

בכל שנה ושנה כאשר נערך הדינער השנתי לטובת המוסדות הקדושים היה זה תחת הנהלת חתני רבינו זצ"ל ועל פיהם ישק כל ההחלטות [ראה כמה מכתבי קודש בענין זה בהנספחים בסוף הספר].

בפרט כאשר נפל רבינו למשכב עמדו הם בראש המוסדות, וכאשר נתפרסם אז בשער בת רבים מכתב שכתבו בתוה"ד [המכתב בשלימותו תמצא בנספחים שבסוף הספר] בזה"ל, "**הנה ביום ר"ח אב שנת תש"ס לפ"ק, אשר בו עלתה בסערה השמימה נשמתו הק' והטהורה של כ"ק חו"ז זצ"ל, עברו המוסדות ליד ממלא מקומו כ"ק מו"ח שליט"א, ואז הטיל על שכמנו לסייע לישא בעול המוסדות.** וכיום אשר בעוה"ר נחלש ונפל למשכב, עלינו לראות ולעשות שהמוסדות יתקיימו וישגשגו כרצון קדשו, וחלילה לא ייבש המעין ולא יקצץ האילן ע"י חוסר הכסף". ומכתב זה עם תוכן דברים אלו הרי נתפרסמו בבית המדרש ובין כל קהל אנשי שלומנו ולא היה מי שמיחה בזה [אולי היו איזה יחידים שלא היה זה לפי רוחם, אבל במציאות נתקבל הדבר אצל כולם].

ביום מן הימים בשנת תשס"ג הודיע רבינו שרוצה לילך לביתו של הנגיד ר' שלמה אבסטפעלד ע"ה, כששמע זאת ר' שלמה מיהר לבוא אל ביתו נאוה קודש של רבינו כי לא רצה שרבינו יטרח לבוא אליו, ואמר לו אז רבינו בתקיפות שאין עתה הזמן להתלוצץ ויזהר כי הוא משחק באש [בלשונו הקדוש "ער שפילט זיך מיט פייער"], ובמשך שעה שפך לפניו רבינו במר לבו את המצב הקשה שהמוסדות עומדים בו וזה נוגע מאד ללבו, רבינו הזכיר בתוך הדברים "נישט פאר דעם האב איך געקעמפט מיט היטלער אז **מיינע מוסדות** זאלן זיך פארמאכן". ר' שלמה הפריש אז סכום אדיר ורב לטובת המוסדות. **דברים אלו סיפר ר' שלמה בעצמו בפני קהל**

אנשי שלומנו במעמד הדינער בשנה החיא כאשר נתכבד ע"י הנהלת המוסדות בפרס תומך תורה [ומכתב קודש מרבינו זצ"ל בענין זה תמצא בהנספחים בסוף הספר, עיי"ש], והדברים נתפרסמו אז גם על גבי גליון [עיי"ש בנספחים].

☆ ☆ ☆

ועתה נבוא לדבר בפרטיות כל מוסד בנפרד האיך ובאיזה אופן היה רבינו הבעלים והשליט היחידי לעשות בהם כרצונו הן בענינים רוחניים והן בענינים גשמיים.

ישיבת בני ציון

בזמנים הראשונים כשעלה רבינו על כס ההנהגה נתייקרו הוצאות חצר הקודש בעוד מאה אלפים דאללער לשנה, והיות שלוועד הפועל של ישיבת בני ציון היה קופה עשירה מחמת שהיה להם הכנסות רבות מהפראגרעמ"ס, ע"כ התקיימה אסיפה ע"י שני חתניו כבניו שליט"א ועוד עקסנים יחד עם חברי הוועד לצוותם שהם ימלאו חסרון זה ויתנו סך של $8,333.33 לחודש, והם ניסו להתחמק מזה, והודיעו להם מבית רבינו **שאם אינם מסכימים לכך הרי יכולים למנות אחרים במקומם**, והם נבהלו למשמע זה כי ידעו שלרבינו הכח והממשלה לעשות בהמוסדות כרצונו, ומיד קבלו על עצמם לשלם זה.

וכן היה בחורף תשס"א (שנה הראשונה להנהגתו של רבינו) שעקב שאיחוד מוסדות באבוב ערכו דינער גדול בחודש סיון, בטלו את המלוה מלכה השנתית שהיתה נערכת בכל שנה בתקופת פרשת שמות. ויהי יום אחד תלו וועד הפועל מודעה גדולה על גבי כותל הבית מדרש שעורכים מלוה מלכה לטובת הישיבה, ופנו אליהם אז מבית רבינו והודיעו להם שאין הרשות בידם לערוך המלוה מלכה כי זה יפריע לעריכת הדינער והוסיפו באזהרה כנ"ל, ומיד חזרו בהם והורידו המודעה ולא היה אז מלוה מלכה כרצונם, **והכל כי היה להם ברור כשמש שכל הנהגת המוסדות נתונה בידי רבינו ובאי כוחו, ומחוייבים המה לציית ככל אשר יורו.**

באחד הימים עלה אחד מחברי הוועד ר' פישל וו. נ"י לבית הגה"צ אבד"ק שליט"א והיו נוכחים שם שני חתני רבינו זצ"ל, ואמר להם בשם שאר חברי הוועד שקשה עליהם הנשיאה בעול והרי הם מחזירים המפתחות, כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א והגה"צ אבד"ק שליט"א נשאו ונתנו עמם בדבר איך שיוכל הדבר להישאר על כנו. **ולדברי בעל הבו"ש הדבר נפלא מאוד, מדוע בא ליתן להם המפתחות ולא למי שהיה כביכול מנהיג המוסדות...?**

באותה שנה בעת עריכת השלחן הטהור לרגל יומא דהילולא של מרן הרה"ק מצאנז זי"ע ביום כ"ה ניסן, עמד כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א והכריז ברבים בשם חותנו שבשנה זו יערך הדינער השנתי בחודש סיון, וקרא לכל אנ"ש שכל אחד יתחייב את עצמו ליתן לכה"פ סך אלף דאללער לרגל המגבית והממעיט לא יחסיר מסכום זה.

כאשר אחד מהחלטות הוועד הרוחני היה שבכל כתה יהיה מספר קטן יותר של תלמידים לטובת הילדים, נכנס הגה"צ אבד"ק שליט"א בציווי חותנו רבינו זצ"ל בעובי הקורה לחלק כתה א' לששה כתות (שבזה מתחיל הנהגה זו), לשכור עוד מלמד, ולסדר עוד חדר לימוד, וישב עם חברי ועד הכללי של המוסדות לסדר סכומי ההוצאות של ענין זה, כי מחמת זה היו צריכים להוסיף בכל שנה עוד כתה, דהיינו מלמד נוסף וחדר נוסף ושאר הצטרכיות, וכל הפרטים הנ"ל בגשמיות וברוחניות דאג וסידר אבד"ק שליט"א.

בשנת תשס"ג הוחלט ליקח את הרב ברוך דוד בראננער שליט"א שהיה אז מלמד בכתה ז' ולמנותו כמנהל בנוסף להמנהלים שהיו עד אז, **כל ההחלטות בענין זה והפעולות הנדרשות להעמידו על כנו בתורת מנהל נעשו ע"י הגה"צ אבד"ק שליט"א שהיה בא כוחו של חותנו רבינו זצ"ל.**

בכל שנה ושנה נסעו תלמידי הכתה ט' להבחן בעיר התורה לעיקוואוד, ובכל שנה נדפס אז בהכתבי עת מאמרים ותמונות מזה [מקצתם העתקנו בהנספחים בסוף הספר], ובכל היה נזכר שתלמידי

המוסדות העומדים תחת נשיאותו של האדמו"ר, וכן שהרבנים הבוחנים שלחו פריסת שלום להאדמו"ר וכו', וכן בכל שנה התקיים מעמד חלוקת פרסים בנוכחותו של כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל, והמנהל דרש אודות הצלחת המוסדות העומדים תחת נשיאות רבינו, וכן כל הדורשים והמדברים, ולא נזכר שום הגה מהא דכביכול הרב הצעיר הוא השליט על המוסדות.

וכן היה גם לגבי "חלוקת חנוכה געלט" שהיה על ידי רבינו, או ה"חומש סעודה" שנתפארה בהשתתפותו של רבינו, וכן שאר מאורעות וכל הנעשה בהם. כל הדרשנים דרשו רק מהזכי' **שהמוסדות מתנהלים תחת השפעתו של רבינו זצ"ל.**

מתיבתא עץ חיים

עוד בימי אלול שנת תש"ס תיכף בתחלת הנהגתו של רבינו, **בא** לביתו ר' דוד יהושע ר. נ"י (גיסו של הרב הצעיר) שהיה המנהל גשמי של המתיבתא, כשמפתחות הבנין והמשרד בידו והניחם שם על השלחן לפני רבינו באמרו "**עכשיו שנעשה רבינו השליט והבעלים על המתיבתא** אולי ימצא לנכון להעביר המשרה מעל שכמי וליתנה לרעי הטוב ממני והנני בא בהכנעה לקבל עלי רצון קדשו באמת", אמנם רבינו השיבו כשצחוק קל נסוך על שפתיו שימשיך בעבודתו ונתן הסכמתו המלאה לכך. ואם לא היה בידו ובכוחו לנהל המוסדות מדוע מסר לו המפתחות...? **אלא שהיה דבר פשוט לכל שהוא ניהל המוסדות בעצמו.**

בשנת תשס"א נקלע המתיבתא למצב כספי קשה, ומחמת שלא שילמו המארגעדז"ש זמן רב היה לרבינו עול כבד שלא ימכור הבאנ"ק את הבנין, ונגע הדבר מאד לרבינו, או אז שינס מתניו והלך לבית גבירים ונגידים שבחיי אביו היו נותנים חמשת אלפים או לכל היותר עשרת אלפים דאללער **והוציא מא' סכום עתק של מאה ושמונים אלף**, ומהשאר עוד סכומים אדירים עד שבימים אחדים אסף מארבעה אנשים **סכום עתק של ארבע מאות ושלשים**

אלף דאללע"ר, והיה אז לשיחה בפי הכל שיצאו מגדרם לשמע סכום זה, וכל זה היה לגאול נחלת שדה המתיבתא **שלו** מתחת יד המארגעדז"ש.

בא' מהשנים רצה הר"י הרב"א הורוויץ שליט"א למנות מגי"ש א', ומקורבי בית כ"ק מרן רבינו זצ"ל הבינו שהדבר יביא לידי חילוקי דעות ומחלוקת וכדו' והודיעו לו שאסור לו למנות את הנ"ל, אבל הרב"א טען שהוא קיבל המתיבתא מחותנו כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל ואף אחד אינו יכול למסור לו דיעות כדת מה לעשות בהמתיבתא 'שלו', אולם אח"כ נכנס אל הקודש פנימה לגיסו כ"ק מרן רבינו זצ"ל, **ורבינו ציווהו שלא יעשה כן ובע"כ ביטל רצונו, כי כ"ק רבינו זצ"ל הי' האדמו"ר ובשליטתו השלימה היו כל מוסדות באבוב.**

גם נמצא העתק ממכתב תודה וברכה ששלח רבינו להנגיד המפורסם ר' אברהם שמואל גראס נ"י מטאראנטא (מיום י"ב תשרי תשס"ד) שכותב בתוה"ד "זכור אזכור את החסד הגדול אשר עשית **עמנו** לאחרונה, להאזין קולי בקראי לך להרם קרן התורה בין כותלי המתיבתא **שלנו** וכו' רוח חיים הפחת בנו בזה".

ישיבת כרם שלמה

מעשה באב אחד אשר רצה להכנים את בנו לישיבת כרם שלמה, אולם המנהל ר' י. ד. מ. נ"י לא רצה להכניסו, וניסה האב את מזלו אצל האח הצעיר שישתדל עבורו בענין זה, כי המנהל הנ"ל ידוע היה ממעריצי האח הצעיר, וענה לו האח הצעיר, "**המוסדות הם תחת בעלותו של אחי [כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל] ואין לי שום שייכות עמהם**". ואכן הלה פנה אל חתני רבינו זצ"ל שהשתדלו בדבר ועלתה בידם, מחמת שהיה להם שליטה על המוסדות מכח חותנם.

כמו כן כשרצה המנהל שהבחורים יזדרזו לקבץ ממון לטובת הישיבה ביקש מהגה"צ אבד"ק שליט"א שיכתוב מכתב בקשה

ועידוד להבחורים, **והוא גם מסיבה הנ"ל שהמוסדות היו תחת בעלותו והנהגתו של חותנו.**

בכל פעם שנסעו התלמידים לשבת התוועדות נדפס קונטרס לכבוד השבת ובראשו מכתב התחזקות מרבינו זצ"ל, ובכל הדרשות הזכירו את רבינו העומד בראש המוסדות. וכן כשהיו הבחינות בסוף השנה על מסכת שלימה ולאחר מכן המעמד חלוקת פרסים, דברו ואמרו מרבינו נשיא המוסדות, ונכתב מזה מאמרים בכתבי עת, **ולא נזכר תיבה אחת לא בהדרשות ולא בכתבי העת שהמוסד עומד תחת השפעת ופיקוח הרב הצעיר, כפי שבעל הבו"ש רוצה להמציא.**

מחנה מתיבתא עץ חיים

כשמדברים אודות ימי הקיץ הרי בעל דברי בעל הבו"ש מופרכים מכל וכל, **דהלא לא היה להרב הצעיר שום דריסת הרגל בשום מחנה של קהלתנו הקדושה, מעולם לא ביקר בהם ולא בחן את התלמידים, לא השמיע מדברותיו ולא השתתף במסיבות וכדומה, רק נפש ונח בבאנגגעלא"ו שלו בווייטלעיק.**

ועוד זאת יאמר דברים ידועים ומפורסמים שרבינו הקדוש היה מקום שהותו בכל שנה ושנה בימי הקיץ במחנה המתיבתא עץ חיים, והיה משפיע מהודו וזיוו על הבחורים, ובכל עת ועידן שח לפני הבחורים דברי הדרכה וחיזוק. וכן בשנים האחרונות היו חתניו ממלאי מקומו שליט"א משמיעים דברותיהם בכל עת, ובכל זמן שהיו צריכים איזה חיזוק והתעוררות, האם זה הי' עבור שהאדמו"ר לא קיבל הנהגת המוסדות והרב הצעיר קבל למעשה ההנהגה...? וכמו כן נודע השערוריא בעת אשר הרב הצעיר ניהל מלוה מלכה במעון הקיץ סילווער־פאנד במוצש"ק לפני יומא דהילולא קדישא של אביו כ"ק מרן מהר"ש זצוק"ל, והי' מזדמן שרצו איזה בחורים לצאת מהקעמ"פ ליסע להמלוה מלכה, והי' מו"מ ודו"ד עם הנהלת המתיבתא שלא הרשו הבחורים לילך, **ואם כדברי בעל הבו"ש**

שהמוסדות התנהלו תחת הדרכת של הרב הצעיר, האיך העיזו המנהלים שכביכול עובדים תחתיו לילך נגדו בכל חומר ותוקף...?! ומדי דברנו בענין זה, הרי לך ראיה חזקה ואיתנה מהא גופא, שכדי לערוך מלוה מלכה לכבוד יומא דהילולא של אביו לא יכל לערכו באחד מהקעמפ"ס של מוסדות באבוב, רק **באיזה באנגעלו"י קאלאני"ע פרטי**, האם זה גם בגלל שהוא היה הבעלים של המוסדות והקהלה...?!

ונעתיק כאן מתוך מכתב קודש שכתב רבינו זצ"ל כאשר שלח את חתנו הגה"צ אבד"ק שליט"א אל נדיבי עם בעיר לאנדאן שיעזרו לטובת המתיבתא קעמ"פ [המכת"ק בשלימותו נעתק בנספחים שבסוף ספרא הדין], ופוק חזי בעיניך שכותב בתוה"ד, "**הנה אנכי שולח לך את חתני וכו', ואיככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא אותם חלילה וכו' ותקבל את חתני בסבר פנים יפות ותמלא רצונו, ויהיה נא בעיניך כאלו אנכי המדבר ומעתיר ושופך שיחי לפניך כי שליחותי קא עביד**". ואכן למעשה **קיבץ אז הגה"צ אב"ד דקהלתנו שליט"א יותר מארבע מאות אלף דאללער** מהנדיבים בעם.

כולל אברכים

הכולל כבין שארי המוסדות היה בנשיאותו ושליטתו המלאה של רבינו זצ"ל, אם היה זה כשהיו צריכים לקבץ תרומות עבור המוסדות בין נדיבי העם, והן כאשר חילקו תעודות הוראה להאברכים המצטיינים היה זה ע"י רבינו זצ"ל, וכן שאר כל ההחלטות שהיו הובא בפני רבינו.

ובמכתב מאת הנהלת הכולל בשנת תשס"ד כתוב "הננו מתחננים **בשם כ"ק הגה"ק מרן אדמו"ר שליט"א**, אנא אל תעמדו מנגד, והושיטו יד עזרה לתרום תרומה הגונה לכבוד התורה ולומדיה וכו'".

צעירי אברכים

פנינת חן בין המוסדות אשר נתייסדו ע"י רבינו בשנות כהונתו, הוא ארגון "צעירי אברכים", ומהתייסדותו בחורף שנת תשס"א, היה בבחינת מוסיף והולך, וכל פרט ופרט היה תחת פיקוחו של רבינו זצ"ל, גם ה"כולל ערב" שיסד הגה"צ אבד"ק שליט"א בזמן הקיץ תשס"א ע"פ עצתו והדרכתו של רבינו זצ"ל, וכן החבורות לאברכים והימי עיון לחתנים ואברכים בשנה ראשונה [ראה מסמכים על כך בנספחים שבסוף הספר], ובכל אלו לא היה מוזכר אף ברמיזה או באקראי בעלמא שמו של הרב הצעיר שכביכול לפי דברי בעל הבו"ש היה "מנהיג העליון" ונתקבל על ידי כולם, **ומעולם לא השתתף בשום פעולות של ארגון זה ולא תמך או עידד בזה, ואדרבה על אף שבקשוהו להשתתף השתמט א"ע תמיד, הכי לזאת הנהגה יקרא?! אתמהה!**

בית חינוך לבנות "בנות ציון"

כידוע קיבל הגה"צ אבד"ק בוקאווסק שליט"א כתב מחותנו רבינו מהר"ש זצ"ל שניהול המוסד בנות ציון שייך לו, ואחר שעלה גיסו רבינו זצ"ל על כס ההנהגה בא אליו בבקשה שיחתום לו גם על אותו כתב (והובא מכתב זה עם שתי החתימות לבי"ד), **והוא מסיבה הפשוטה כי היה גלוי וידוע לכל שהכח והשררה על כל מוסדות באבוב נתונה בידי רבינו.**

בימי ערבי פסחים תשס"א שלחו הנהלת המוסד בנות ציון מכתב להתורים בו כתוב כהאי לישנא, "**מען האט אונז געבעטן מבית רבינו שליט"א** מעורר זיין אלע עלטערן וועגן די ערנסטקייט פון די ענינים וכו'", ובו מבואר כמה ענינים בנוגע לתקנות בעניני קאמפיוטער"ס עפ"י קריאת קדשו של רבינו זצ"ל. **וכמובא שם כמה פעמים בתוך הדברים שכל התקנות נעשו עפ"י ובהדרכת רבינו זצ"ל** [ראה במסמכים בנספחים שבסוף הספר].

מאנסי

ידוע לכל שמוסדות באבוב במאנסי המה פרי עמלו של הרה"ג ר' צבי הירש ראבינאוויטש שליט"א אב"ד דקהלתנו הק' במאנסי, אשר טיפח ועמל על כל צעד ושעל עם העסקנים, הן בעניני גשמיות והן בעניני רוחניות, כל דבר נעשה בהשגחתו ובפיקוחו המלאה, **נשאל נא את כל חסידי באבוב ואת כל תושבי מאנסי, ממי קיבל ההוראות וההדרכות כדת מה לעשות בהמוסדות בשנים חללו, האם מחותנו הגה"צ אבד"ק שליט"א בשם זקינו מר"ן רבינו זצ"ל, או מהרב הצעיר שערך כנגדו מערכה בעת שהתקיימו הבחירות להרבנות דשם והפסיד נגדו ברוב נגד המעט?! אתמהה!**

מעולם לא ביקר הרב הצעיר בהמוסדות דשם, ובכל שנה היה רבינו זצ"ל נוסע לפאר את מעמד החומש סעודה, ולו יהא כדבריו של בעל הבו"ש שהרב הצעיר הנהיג המוסדות, ונאמר לשיטתו שרק כיבד את אחיו שיופיע שם, הרי לכל הפחות היה לו גם להשתתף שם...! **אלא ברור לכל שהוא שקר גמור, ולא היה לו שום נגיעה ושייכות אפילו במקצת בעניני המוסדות.** כמו כן כתב רבינו מכתבי בקשה לנגידים בעם שיתמכו בהמוסדות ופיאר את מסיבות הדינער בנוכחותו והשפיע מברכותיו הטהורות להתומכים [כמה מכתבי קודש מרבינו זצ"ל בענין זה תמצא בנספחים שבסוף הספר].

על פי בקשת רבינו נתייסד בעיר מאנסי בית חינוך לבנות, כמ"ש רבינו במכתב קדשו "מאד נהניתי לדעת שנתעוררתם למלאות רצוני לייסד בית חינוך לבנות בעיר מגורכם וכו'", וגם נקרא שמו בישראל "אהל בלומא רחל" על שם אמו של רבינו הרבנית הצדיקת בלומא רחל הי"ד, ורבינו אמר שהדבר נוגע ללבבו שיהיה המוסד נקרא על שם אמו הרבנית הצדיקת ע"ה שנהרגה על קידוש השם. **ומובן מאליו שהמוסדות היו תחת הנהגתו ושליטתו המלאה והיחידה של רבינו.**

בעת שנסעו לקבץ על פתחי נדיבים עבור א' ממוסדות באבוב במאנסי, נסע האב"ד רבי הערשל הנ"ל עם העסקנים אל הר"ר דניאל

ראטטענבערג הי"ו בלעיקוואוד, ובהיותם שם התקשרו אל רבינו זצ"ל ע"י הטעלעפאן, ואמר לו רבינו שהוא משתוקק מאד להקים מוסד באבוב לחינוך הילדים בעיר מאנסי, ונענה ר' דניאל שאף שבדרך כלל [בימים ההם] הוא משתתף בסכום של בערך חמשת אלפים דאללער, מ"מ לכבודו של רבינו הרי הוא מפריש סכום עצום של שנים ושבעים אלף דאללער, ואכן עומד בשער כניסת הבנין טבלא מיוחדת כאות הוקרה על זה.

ובזה אנו שואלים לבעל הבו"ש, אנא תגלה לנו מהו המקור לדבריך, ומהיכן החלטת שכביכול היתה הנהגת המוסדות בידי האח הצעיר...?! **כפי שאנו רואים כאן שכל מוסד ומוסד בכלליות ובפרטיות היה תחת נשיאותו והנהגתו הבלעדית של רבינו, ואין לדבריך שום שמץ של אמת!** ובזה לחוד סגי, אולם נעבור גם לשאר מוסדות באבוב די בכל אתר ואתר לברר כהנ"ל.

טאראנטא

העסקנים בעיר טאראנטא רצו לפתוח ישיבה קטנה לבחורים צעירים, בנוסף להת"ת דשם, וכל הדין ודברים וההחלטות בנושא זה היה עם שני חתני רבינו זצ"ל ששוחחו בהדבר עם חותנם זצ"ל, ודנו בכל הצדדים, עד שהוחלט מאיזה סיבות שלא לפתוח הישיבה קטנה.

לאנדאן

בשנת תשס"א נסע הרב הצעיר ללאנדאן בשליחות אחיו כ"ק מר"ן זצ"ל לישא דבריו במסיבה לטובת כולל אברכים בקהלתנו הק' דשם, וכיון שהיה בתוך שנת האבל לפטירת כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצוק"ל רצו לקרוא את שם הכולל לזכר רבינו מהר"ש זצ"ל, והתקשר מעיר לאנדאן לשאול את רבינו איך יהיה שם הכולל, ואמר לו רבינו שהינו קובע את השם "תפארת שלמה", ניסה הרב הצעיר לדבר על לב אחיו הגדול זצ"ל ואמר לו שברצונו שיקראו את שם הכולל "חשק שלמה" וזה ישפיע שהאברכים ילמדו בחשק, נענה לו רבינו זצ"ל **"און איך האב 'חשק' אז ס'זאל הייסן תפארת שלמה"**,

ובזה נגמר ההחלטה, **ובע"כ נתבטלה דעתו**, וכך נקרא שם הכולל "תפארת שלמה".

בשנת תשס"ד נתייסד בלאנדאן מוסד חינוך לבנות בברכתו והסכמתו של רבינו וכאשר כותב במכת"ק "וזה שמו אשר יקרא לו "אהל בלומא רחל" על שם אמי מורתי הצדקנית הי"ד", והיה מרבה לדבר בחביבות שמוסד זה נתייסד לזכר נשמת אמו הרבנית הצדיקת ע"ה, וכותב עוד במכת"ק הלז "ע"כ פקודתי תשמר רוחכם שהתיסדות המוסד תתנהל עפ"י מחנכים דגולים מאנ"ש **אשר חפצתי בהם**" [ראה להלן בנספחים שבסוף הספר].

מעמד קביעת מזוזות נערך יום לאחר שהתקיימה שמחת נישואין בבית הדומ"ץ דשם, וכ"ק רבינו שליט"א שנסע להחתונה בשליחות חותנו הגדול פיאר בנוכחותו את המעמד שנערך בהשתתפות חשובי ונכבדי העדה [ראה בנספחים שבסוף ספרא הדין]. **והנה הרב הצעיר שהיה אז גם בעיר לרגל השמחה בבית גיסו, מיהר לנסוע משם ובאשמורת הבוקר למחרת החתונה עזב המקום ושב לביתו, והכל בכדי שלא יצטרך להיות בעיר בשעת הקביעת מזוזות של אחד מענפי המוסדות.**

אנטווערפען

בשנת תשס"א פתחו ישיבה קטנה בעיר אנטווערפען, ועפ"י הוראת רבינו נתמנה הרב בצלאל בערנשטיין שיחי' לעמוד בראשה. ובענין זה מסופר פלאות איך שרבינו ביקשו שיעזוב מקום מגוריו בשווייץ ויעתיק מושבו לאנטווערפען לנהל הישיבה, ואכהמ"ל. לאחר איזה זמן כאשר בחן בהישיבה הגאון רבי אהרן שיף שליט"א (שכהיום מכהן כרב העיר דשם) שלח מכתב תהלה להגה"צ אבד"ק שליט"א, שימסור פריסת שלום לחותנו מהמוסד החשוב הנמצא תחת נשיאותו.

וסיפר הרב בצלאל הנ"ל שפעם היו לו איזה ספיקות בענין כמה בחורים אם להכניסם ללמוד בהישיבה, ואז נסע במיוחד לארה"ב ושהה על שבת קודש בצל קדשו של רבינו, ואחר השבת

כאשר שאל חוות דעתו של רבינו, אמר לו רבינו דברי הדרכה איך שכל בחור הוא כמו אבן טובה וצריך מאד ליזהר על כל בחור ובחור וכו'.

חזינן מזה **שרבינו היה זה המחליט מי להעמיד בהנהלת הישיבה, וכל ההחלטות והספיקות שהיו לו בעניני הנהגת הישיבה שאל בדעת קדשו של רבינו**, וגם שהיה גלוי ומפורסם לכל באי עולם אף שלא נמנו בין חסידי באבוב, שהבינו וידעו שהמוסדות נמצאים תחת בעלותו והנהגתו של רבינו.

בשנת תשס"ב עברו על התלמוד תורה באנטווערפן זמנים קשים, וריחף עליו סכנת סגירה, דבר זה נגע ללבו הטהור של רבינו והדאיג את מנוחתו, ושלח את ר' מ. ק. נ"י ליישר ההדורים, והוא נשא ונתן עפ"י הוראת רבינו למנות מנהל חדש להתלמוד תורה, וכן נתמנה אז ועד הרוחני וועד הגשמי לעמוד בראש המוסדות, וכל ההחלטות והמעשים היו בהדרכתו והוראתו של רבינו.

בסופו של דבר לאחר מאמצים רבים, הוחלט בלית ברירה על סגירת הת"ת, וכל הדיונים היו עם שני חתני רבינו שעסקו בדבר בשליחות חותנם רבינו זצ"ל, ומספר אחד מעסקני הקהלה דשם שכאשר דיבר על כך עם האח הצעיר, אמר לו שאביו ז"ל ודאי לא היה נותן דבר כזה שיסגרו הת"ת, "אבער ווייסט דאך, **היינט וואס די הנהגה ליגט ביי זיי**, איז דאך אן אנדערע הנהגה". ואם אמנם שדיבר לגנאי אבל הודה בזה בעצמו שהנהגת המוסדות היו בידי אחיו הגדול כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל.

בשנת תשס"ג השתדל רבינו לטובת הישיבה אצל נדיבים בעם, ואלו דבריו הק' במכתב קודש (המכת"ק בשלימות מובא לקמן בנספחים שבסוף הספר, ועיי"ש עוד מכת"ק), "ויערב נא שיחי לפניכם להטות שכם ולבוא לעזרת ישיבתנו הק' באנטווערפן "ים של שלמה" וכו' אך הלא כלל גדול הוא שדברי תורה מעות קונות אותם ואם אין קמח אין תורה וכו' ולפיכך בקשתי שטוחה לפניכם נא ונא לקבל פני העסקנים בסבר פנים יפות ובמנה הראוי' להתכבד כפי גדול הנחיצות למען לא ייבש

המעיין ולא יקצץ האילן ח"ו", ובמכת"ק אחרת לנגיד א' כותב, "הן שלחתי לארץ מגוריו וכו' לעסוק בקיבוץ מעות לטובת ישיבתנו הק' בעיר אנטווערפן המתאבקת בקיומה בגלל חוסר הכסף, ואפיל תחינתי לפניו בכל לשון של בקשה לתרום נא בעין יפה יפה לצורך זה, וגם להשתדל למענו אצל יודעיו ומכיריו וכו'".

קרית באבוב

כל הנעשה בהישיבה היה בהחלטת רבינו, ואף שהמרא דאתרא שם אמר כמה פעמים להבחורים שהוא קיבל הישיבה מחותנו ויעשה בה ככל הישר בעיניו, אולם כאשר הבחורים פנו אל רבינו, והתקשרו מבית רבינו אל המרא דאתרא שם בטלה דעתו, **וראו כולם פה אחד שרבינו הוא הפוסק אחרון כמו בכל המוסדות דחסידי באבוב די בכל אתר ואתר.**

כאשר נפתח בשנת תשס"ג כולל חדש בתוככי הקריה היה זה בהסכמתו ובברכתו של רבינו זצ"ל. כמו כן נתן רבינו ברכתו לפתיחת כולל בוקר, ושאר כל הענינים שנעשו בהקריה היתה תחת השראתו של רבינו [וכמה מכתבי קודש מרבינו זצ"ל על אודות כל עניני קרית באבוב לך נא ראה בנספחים שבסוף הספר].

ירושלים

כמו בכל המוסדות היה כל דבר קטן וגדול תחת עינא פקיחא של רבינו זצ"ל כאשר עיניך תחזינה בהמסמכים המובאים בזה.

כאשר נקלעו המוסדות דשם לקושיים מרובים, פעל רבינו בעזרתו של חתנו מרן רבינו שליט"א לכוננם על מכונו, והשתדל אצל הר"ר שלום צ. הי"ו שהיה מנהל המוסדות מקודם, שישוב על משמרתו הראשון ביתר שאת וביתר עז, וכמו שכותב רבינו זצ"ל במכתב על מנהל המוסדות ר' שלום הנ"ל בתוה"ד **"כי שליחותי קא עביד"** [ראה המכת"ק בנספחים שבסוף ספרא הדין].

גם מינה רבינו בשנת תשס"ג ועד הנהלת המוסדות בראשות הרה"ג ר' אלי' חיים שטערנבוך שליט"א (המכהן כחיום בתור דומ"ץ דקהלתנו הק' בירושלים), שעל פיהם נחתכו ונגמרו כל עניני המוסדות, וכמו שכותב רבינו עליהם [המכת"ק בשלימותו תמצא בנספחים שבסוף ספרינו] "ומובטחני בהם שכל מעשיהם והחלטותיהם יהיו לשביעת רצוני ולקורת רוחי".

בני ברק

כאשר נתמנו וועדים חדשים הן להנהלת המוסדות והן בעניני הנהגת הבית המדרש היה זה על פי מינויו של רבינו כמו שיחזו הקוראים בהמכתבי קודש ובהמסמכים המובאים להלן בנספחים שבסוף ספרינו הלז. **ואך למותר לציין שכאשר היו איזה ספיקות בא הכל להכרעתו של רבינו כמו בכל מקום ומקום.**

ונסיים דברינו, **כמובן לעין כל שחזינן מכל מה שהובא לעיל, שבלתי שום ספק הוא שרבינו היה הבעלים היחידי על כל מוסדות באבוב בכל מקומות מושבותיהם, על פיו ועל פי באי כוחו הוחלט כל דבר קטן וגדול, ואילו לאחיו הצעיר לא היה שום** הנהגה והחלטה **בשום** מוסד שהוא ממוסדות באבוב.

☆ ☆ ☆

ואפילו נאמר שהי' כ"ק מר"ן אדמו"ר זצוק"ל חלוש אז, הלא למדנו בשו"ע (או"ח סי' נ"ג), ש"צ שהזקין שהביא בשם הרשב"א שבנו יוכל לסייעו, ואין הציבור יכולין לעכב מחמת שאין קולו ערב כמו קול אביו, והעיקר שלא יהא קולו משונה, וסיים הרמ"א, וכן לאחר מותו הבן קודם לכל אדם אעפ"י שאין קולו ערב כקול אביו. שזהו בכלל המינוים שיש להם דין ירושה. וכבר נתבאר לעיל שכל הפוסקים הסכימו שרבנות ושררות ירושה היא לבניהם, **וממילא הוי דינא הכי ששררות ורבנות אעפ"י שאינם בכח כמו אביהם כל זמן שאין שררותו משונה הרי יורש את אביו דבר תורה.**

וראה ס' "רבינו הקדוש מצאנז" (ח"ב פרק י"ח) שהרה"ק ר' משה משינאווא זצ"ל הי' חלוש כל ימי חייו ומ"מ הי' אדמו"ר לאלפים. ועיין בקונט' "בני תורה־צאנז", שהביא שהרה"ק ר' ליבוש מצאנז־גריבוב זצ"ל **אע"פ שהי' לו חולי פארקינסאן ל"ע תקע בשופר כשהיו ידיו מנענעות.** ונודע שהרה"ק ר' שלום מסטראפקוב זצ"ל הי' חולה כבר בצעירותו, **ובזקנותו כבר הי' חולה ביותר והי' רתוק למטה ונשאוהו בכסא גלגלים** (ווילטשעי"ר), ובכל זאת הי' אדמו"ר לאלפים ופועל ישועות בקרב הארץ. גם הרה"ק בעל דברי שמחה מציעשינוב זצ"ל הי' חולה ביותר בסוף ימיו משך ארבעה שנים. [וכן למעב"ק כבר מצינו כן, שהרה"ק הרבי ר' בער המגיד ממעזריטש זי"ע הי' חולה על רגליו כל ימיו והצטרך ללכת עם מקלות (קראטשע"ס) כל ימיו].

והכי נמי בשעת מעשה כאשר נתקבל כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל **לא הי' מי שחשב שיהי' כ"כ חולה שלא יתארכו שנות הנהגתו,** ובודאי אחר כמה שנים שינהיג ינהיגו חתניו כבניו אחריו.

כבר הבאנו בתחלת פרק זה לשון בעל הבו"ש כשהביא "העובדות בקצרה", ושם באות א' מתחת לקו כתוב וז"ל "דהואיל כבר הי' חולה בשעת המינוי **לא** הי' במינויו רק מינוי של כבוד", ולכאורה זה סותר למ"ש בסוף אות ס"ד וז"ל: **כל הנ"ל לגבי האדמורות והרבנות בבהמ"ד, אבל לגבי המוסדות כל התיעצויות הי' עם בן הצעיר, וכל הנהלות המוסדות קיבלו אותו כמנהיג עליון.** ויש במשמע שבביהמ"ד והרבנות קיבל "בן המבוגר" השררה בתור אדמו"ר ואבד"ק, וזה סותר למ"ש בהקדמת העובדות בקצרה וטענה מתחת לקו שלא קיבל תואר אדמו"ר רק לכבוד אבל בעצם הנהגת שררת האדמורו"ת בביהמ"ד הי' ביד האח הצעיר!

ועכ"פ אם נעלים עין מסתירה זו ונסמך רק על העובדות בקצרה [כי בי"כ ובי"כ הסתירות והשקרים בהבו"ש רבו כמו רבו עד כי חדל לספור, וכנראה דבעל הבו"ש קים לי' דמותר לשקר], יש כאן תמי' גדולה מאד למה אין טענה זו "שלא קיבל תואר אדמו"ר רק

לשם כבוד" יסוד ועיקר לצד ב' ולהאח הצעיר...?! ולמה הביא טענה זו מתחת לקו, וכאלו הוא טענה צדדית הלא זו מעיקרן ומיסודות הטענה והתביעה. דאם מתחילה לא נעשה אדמו"ר בכלל ולא הנהיג את העדה כלום מחמת חולשתו וחליו, הרי אין כאן בית מיחוש לשום ירושה בכלל וכבר קיבל האח הצעיר הכל אחר פטירת אביו...?! ואעיקרא דדינא פירכא.

ובסיום הדברים נטפל עם טענתם שלא קיבל התואר רק לכבוד[פח]. הנה בשלמא אם כל אדמו"רותו לא התקיים אלא במה שהי' יושב במקום אביו הק' ומתעטף בטלית בליל שב"ק וגם הוא יושב בראש השלחן בשעת הנהגת השלחנות וכדו', אבל אין לו כל קשר עם הציבור מחמחת חולשתו והי' מי שהוא אחר מקבל הקהל לעמוד במקום האדמו"ר כדי לייעצם ולברכם ועושה תפקידי האדמו"ר וכנ"ל, אזי הי' אולי אפשר לשמוע איזה הו"א וריח ושמץ של טענה זו, **אבל הלא כבר הוכחנו בראיות ברורות שא"א להכחישם בשום פנים ואופן, שמעשה שהי' לא כך הי', רק כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל הי' מקבל את כל הקהל.**

וראה בסמוך בנספחים שבסוף הספר מרשימות הר"ר א. ב. ראזנבערג נ"י שאכן מאשר שטענתם של חוצפה ועזות נגד אדמורות"ו של כ"ק מרן אדמו"ר זצוקללה"ה זי"ע נדחה לגמרי ולא נתקבלה בבית דין.

פח. וז"ל החינוך במצוה תצ"ז וז"ל: ולא המלכות בלבד אלא כל השררות שהם במעשה **או בשם כבוד מן השמות הנכבדים** וכל המינויין שבישראל בירושה הם לו לאדם שזוכה בה בנו אחריו ובן בנו ובן בן בנו עד לעולם עכ"ל. **ונמצא שאפי' לפי שטותו שהביא בעל הכו"ש טענה שלא קיבל רבינו תואר אדמו"ר רק לכבוד ג"כ יש ירושה.**

איבעיא להו

אחר כל הדברים האלה בספרא הדין, נשאר לנו להציע שאלה אחת לפני הקורא, אשר ראוי להתבונן בה היטב.

הנה הטור (חו"מ סי' י"ג) **הביא דברי הרא"ש ז"ל** (סנהדרין פ"ג סי' ב') בענין בוררות, וז"ל, מפני שיש חסרי הדעת טועין בדברי רש"י ולמדין ממנו שהדיין יש לו להפך בזכות אותו שבירר ועומד במקומו לחפות בדברים אשר לא כדין ונהגו כמה אנשים **לברור להם בעל תחבולות** ונתלין בדברי רש"י שמשמע שיש לו להפך בזכותו, **וחלילה וחס**, לא דקדקו בדבריו שכתב דסברי הרי אני בירורתי, כי הוא סובר כך שיהפך בזכותו יותר מבזכות האחר, ומתוך כך ציית לדיניהן, **אבל הדיין עצמו חלילה לו למצוא סברא לזכותו אם לא שיראה לו דין גמור, אבל אם היה יכול להטעות את חבירו לקבל סברתו אע"פ שהוא מסופק בה הרי זה בכלל מטה משפט**, אבל מתוך שזה בירר מבין דבריו לאשורו ואם יש לו שום צד זכות נושא ונותן עם חבירו, וכן עושה הדיין האחר לשני, נמצא לא נשאר זכות נסתר ונעלם לשניהם, והשלישי שומע משא ומתן של שניהם ומכריע ביניהם, ויוצא הדין לאמיתו, עכ"ל, וכן נפסק להלכה בשו"ע (שם סעי' א' בהגה"ה, עיי"ש בסמ"ע).

והפתחי תשובה מציין שם לשו"ת פנים מאירות (ח"ב סי' קנ"ט, ד"ה הד'), דכשם שבדין תורה אסור לדיין להטות את הדין, **הוא הדין בפשרה אסור לדיין להטות את הדין לטובת הצד שלו בתחבולות ובסברות שאינם אמיתיים לגמרי**[פט], **ואם מטה את הפשרה לטובת הצד שלו שלא כדין האמיתי הרי זה בכלל לא תטה משפט**, עיי"ש.

פט. תשו' הפנים מאירות הוא תשובה ארוכה ומאיר"ת עינים בכללות עניני דין תורה ובוררות ופשרה [חלק מהתשובה הוא העתקת דברי הב"ח, וכדלקמן], ומפני האריכות הננו מעתיקים רק מקצת לשונו הנוגע לענינינו, וראוי לעיין בפנים הספר, וז"ל, באשר שראיתי שערורי' בדורינו בדין זבל"א וזבל"א [=זה

ובענין לדון הדין אמת לאמיתו ולא להטות את הדין ח"ו כתוב בשו"ע (חו"מ סי' ח' סעיף ב') דיבורים נוראים, וז"ל, ויראה הדיין כאילו חרב מונחת על צוארו וכאילו גיהנם פתוח לו מתחתיו, וידע את מי הוא דן ולפני מי הוא דן ומי הוא עתיד להפרע ממנו אם נוטה מקו הדין, וכל דיין שאינו דן דין אמת גורם לשכינה שתסתלק מישראל, וכל

בורר לו אחד וזה בורר לו אחד] שכל אחד מהצדדים מסדר טענותיו תחילה עם הדיין שבורר לו, ולא זו אף זו שמבטיח לו סך ידוע ומרבה בשכרו ומתנה עמו באם שיזכה ע"פ דת ודין תורתינו יטול שכר הרבה **וע"י כך נלקח מדת הדין, ונכבה אור התורה, ומתחלל שם שמים בעו"ה**, ע"כ אמרתי לברר הדין זבל"א וזבל"א אינהו וכל אביזרייהו. וכו' הרי להדיא דאם הדיין מטה את חבירו לקבל סברתו אע"פ שהוא מסופק, הרי זה בכלל מטה משפט, וכיון שבעל הדין מבטיח לו שכר הרבה שיטול אם יזכה אותו בדין תורה איך אפשר שידון דין אמת, כי השוחד יעור עיני פיקחים ויסלוף דברי צדיקים, ופי' רש"י דברים המוצדקים שהוא חושב שכל סברותיו הם אמת אליבא דדינא **והוא הולך חשכים ואין נוגה לו**, וכו'.

ונראה דדיינים שעושים פשרה מותר ליטול אגרא דפשרה וכו' ומ"מ צריך שיטול משניהם בשוה זה בפני זה **דכשם שמוזהר שלא להטות את הדין כך מוזהר בפשרה** כדלקמן בסי' י"ב, עכ"ל [הב"ח]. הרי להדיא דאפילו בפשרה אינו מתיר אלא לומר לא אומר לכם הפשר כי אם בשכר ויטול בשניהם בשוה וזה בפני זה אבל לומר לדיין כשתעשה לי פשרה אתן לך לכך וכך הרי זה שוחד גמור **שהרי הוזהר שלא להטות הפשרה** וכו'.

ועל כל פנים היכי שבעל דין בא אצל הדיין ואומר לו אני נותן לך כך וכך אם תוכל לזכני על פי דין תורה דזה גרע טפי מאומר לא תחייבני אם זכאי אני דמשמע מלשונו שאם לא יהיה זכאי יחייב אותו ואינו מהדר כל כך אחר זכותו, אבל באומר אני נותן כך וכך אם תוכל לזכני בדין **אין לך שוחד גדול מזה, וכל טצדקי דאית ליה למעביד עביד, ומעור דברי חכמים ומסלף דברי צדיקים, אוי לאזנים שכך שומעות ואוי לעינים שכך רואות**, וכו' אבל הבורר בעצמו מחויב לפסוק דין אמת לאמתו, וכו'.

ואי הוי אתי לידי והי' תובע בעל הדין לדיין כזה עבור ממון שנתן לו לאמר כן שיזכה אותו על פי דין תורה, הייתי מוצא בדיינין, כי זה הוא שוחד גמור, **אוי להם ואוי לנפשם שמחללים את השם ומשפילים את הדין תורה עד עפר והתורה חוגרת שק על זה**, וראוי למנהיגי הדור והקהלות להסיר המכשילה זו מישראל", עיי"ש יתר דבריו שהם קילורין לעינים.

דיין שנוטל ממון מזה ונותנו לזה שלא כדין הקב"ה נוטל ממנו נפשות, וכל דיין שדן דין אמת לאמתו אפילו שעה אחת כאילו תיקן כל העולם כולו וגורם לשכינה שתשרה בישראל, עכ"ל.

עוד זאת נקדים מה דאיפסיק בשו"ע (שם סי' ז' סעי' י"א), "בית דין של שלשה צריך שיהיה בכל אחד מהם ז' דברים, חכמה ענוה יראה שנאת ממון אהבת האמת אהבת הבריות להם בעלי שם טוב". והסמ"ע (ס"ק כ"ז) כתב שם, "ברמב"ם ובטור מבוארים יותר, ז"ל, שנאת ממון שאפילו ממון שלהם אינם נבהלים עליו ולא רודפין לקבץ ממון, ואהבת אמת שיהיו רודפין אחר הצדק מחמת עצמן בדעתן אוהבין האמת ושונאין את החמס, ובורחין מכל מיני עוולה, ואהבת הבריות להן שרוח הבריות נוחה מהם, ובמה יהיו אהובים, בזמן שיהיו בעלי עין טובה ונפש שפלה וחברתן טובה ומשאן ומתן שלהן באמונה ודבורן בנחת עם הבריות, ובעלי שם טוב שיהיו גבורים במצות, ומדקדקים על עצמם, וכובשים את יצרם עד שלא יהא עליהן שום גנאי ולא שם רע, ויהא פרקן נאה, ויהיה להם לב אמיץ להציל עני מיד גוזלו", עכ"ד. ובענין זה הביא הפתחי תשובה (סקכ"ד) מחלוקת הפוסקים אם כל מדות אלו הם לעיכובא, אמנם בס' חזון איש (חו"מ, ליקוטים, סי' ב') כתב, דאע"פ שאינם לעיכובא **אבל אם הדיין מפורסם לגנאי יותר משאר בני אדם באחת מז' מדות אלו הרי הוא פסול אף בדיעבד**, עיי"ש[צ].

ומעתה, הנה אם אמנם שבשטרי בירורין קיבלו הנציגים הבאי כח שמקבלים ע"ע את הבית דין אפילו אם א' מהדיינים קרוב או פסול, אך בינתיים הוציא לאור א' מהבוררים ה"ה בעל הבו"ש את ספרו הנודע לשמצה ולדראון "הברי והשמא", **אשר ניכר לעין כל שמטרתו העיקרית היתה להטות את הדין תורה לטובת הצד שלו אשר זה אסור עפ"י דינא כנ"ל, ומלבד מזה הבו"ש מלא על כל גידותיו עם סילופים עצומים בהשו"ע ובדברי הפוסקים ועם גילוי**

צ. ובסעיף הקודמת (סעי' י') כתוב בשו"ע, **דיין שיודע בחבירו שהוא גזלן או רשע אין לו להצטרף עמו.**

פנים בתורה שלא כהלכה, וגם לרבות העלמת עין מדברי הפוסקים אשר מפיהם אנו חיים, וכן סברות כרסיות שמופרכים מכל וכל, וכן דברי הבאי והבל שאין להם שחר, ובנוסף לזה כתב בו המון שקרים וכזבים במציאות הדברים, דברים שהוא יודע ועד שנתברר בבית דין שבשקר יסודם, וכמ"פ כתב כמה שקרים המכחישות זה את זה תוך כדי דיבור אשר כל קורא את הדברים משתומם מאוד, וכפי שהוכחנו כל הדברים האלה לאורך ספרנו, ובכן, כיון שעשה בה'דין תורה' נגד דין התורה ועבר על איסור מדבר שקר תרחק, וכיון שניסה להפקיע נכסים שוים מיליאנע"ן דאללע"ר באמצעות שקרים וכזבים, וכיון שגילה פנים בתורה שלא כהלכה, נשאלת השאלה בפני קהל ועדה:

האם אין בעל הבו"ש פסול לדון בדין תורה? הכי ראוי ונכון שאדם כזה ימצא ידיו ורגליו בבי דינא דישראל?

פרק ו׳

נספחים

פרק ו' | נספחים

נספחים למהדורא הנוכחי

נספח א': רשום בכתב

העתק כתב יד

א' מהשלישים היושבים על מדין דקהל באבוב, הר"ר אברהם ברוך ראזנבערג נ"י[צא]

בו מתאשר כמה ענינים שנתבארו בספרא הדין

יום ראשון י"א תשרי תשס"ח.

אם הי' צוואה מפורשת בכתב [ובפרט אם היו גם קניינים המועילים] ממהר"ש וגם ממהרנ"צ יש צד גדול לומר שזה הי' מכריע כל הספיקות לטובת מקבל הצוואה. למעשה יש דיבורים בע"פ שיש בזה סתירות וגם הכחשות[צב], ויתכן שכל העדים הם בגדר נוגעים בדבר. וגם דיבורים בע"פ אינם מוחלטים כ"כ [ומצינו בפוסקים דהודאה שלא בפני עדים אינו כלום[צג]] וגם דיבורים בע"פ יתכן שהיו גם להיפוך וממילא קשה לקבוע בזה מסקנא וכו' וכו'.

צא. עתה בעת מסירת ספרא הדין לדפוס, אינה ד' לידינו מציאה רבה הלזו. שורות הללו כנראה רשם ר' א. ב. לעצמו בשעות הפנאי בעת שהקהל נכנסו לחתום על התביעות, ובעת ההוא כבר הציעו הצדדים להבי"ד עקרי העדויות וחלקי ההלכה, וכן שמעו מהציבור. והננו מעתיקים קטעים נבחרים הנוגעים להענינים שנתבארו בספרנו.

צב. עיין מה שכתבנו בפרק ג' באריכות.

צג. עיין בספרא הדין בפרק ד' ענף י"ב.

אדמורות מהרנ"צ אין בו שום פגם, וטענה נגד זה נדחה לגמרי[צד].

ענין "אחריך": במינויים לא מצינו. ואם נדמה לירושת נחלה, יש דין ירושה אין לה הפסק[צה].

צד. עיין בפנים פרק ה'.

צה. ראה מש"כ בפרק ג' ענף ה' באריכות.

נספח ב'
מסמכים ומכתבים שונים

בנספח זה נעתיק מכתבי קודש מרבותינו הקדושים כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצ"ל וכ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל, וגם לרבות עוד מכתבים שונים מהנהלות מוסדותינו הק' בכל אתר ואתר, אשר בהם יוזכח הקורא שמוסדות באבוב בכל רחבי תבל היו בחיי כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל תחת שליטתו המליאה והיחידה ושחתניו כבניו [ממלאי מקומו] שליט"א היו באי כוחו בהנהגת המוסדות הק'. [ובתחילה נעתיק כמה מכת"ק המעידים על שבחיי כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש זצ"ל עמד כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל לימין קדשו בהקמת ובניהול המוסדות בכל רחבי תבל].

גם נעתיק כתבי עת שמתארים מאורעות שונות שאירעו בתוכבי קהלתנו ומוסדותנו הק' בחיי כ"ק מר"ן אדמו"ר זצ"ל, ובכולם רואים עין בעין האיך שרבינו ז"ל הנהיג המוסדות והיו תחת שליטתו המליאה, ואף פעם לא נזכר אפילו רמז וזכר כל דהוא שהרב הצעיר הוא כאילו נשיא המוסדות. ובעל הבו"ש שכתב הדיפוך מזה הרי הוא הוחזק כפרן בכל דבריו.

מוסדותינו הקדושים

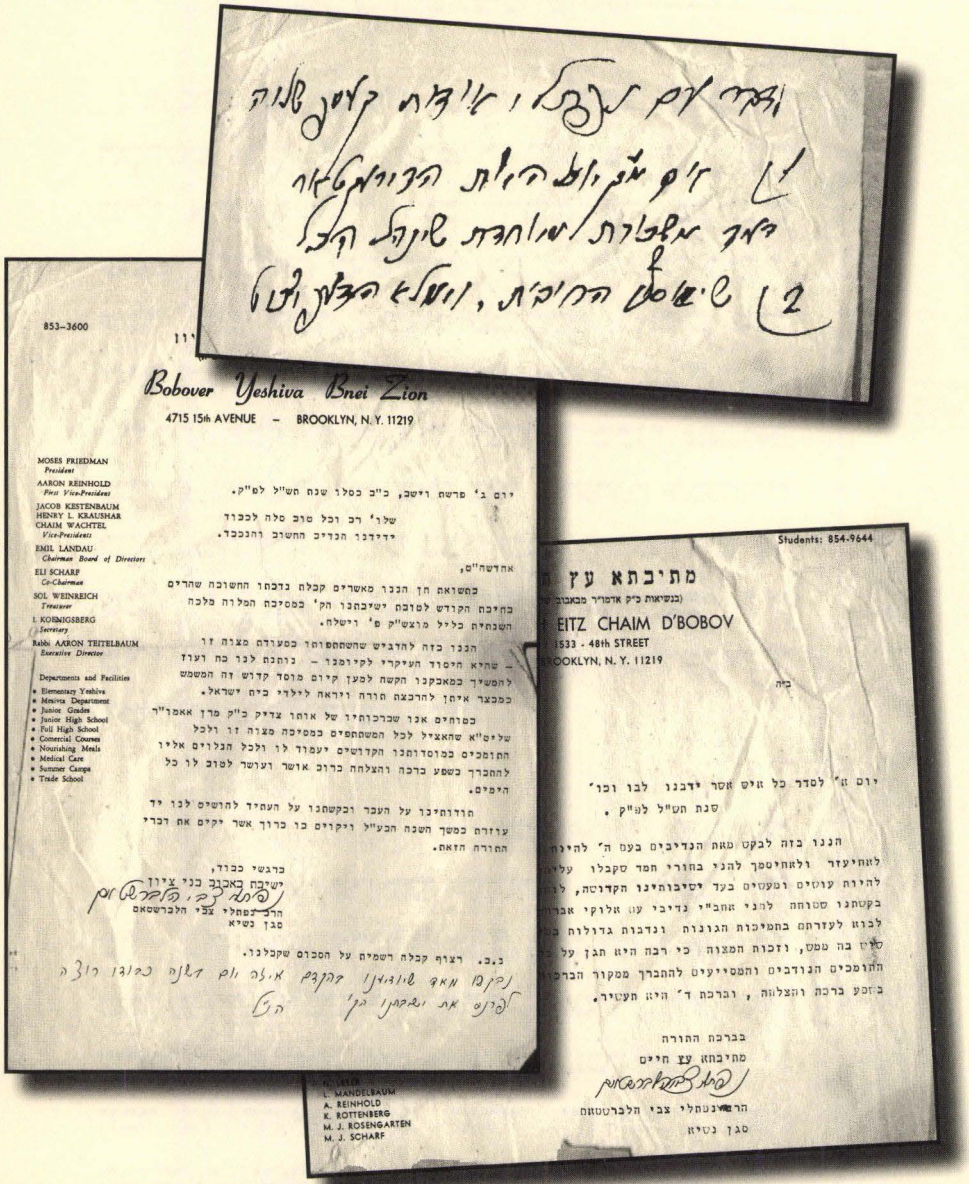

ובדרך עם נעמה ואיחדה קיום מצוה
לא אין מגיעות הילות הדרוממטיאור
דאך מעבודות ואוחדת שיקבל הבל
2 שיאמלא הרוכבת, ומעלא הבלתי

853-3600

Bobover Yeshiva Bnei Zion

4715 15th AVENUE – BROOKLYN, N. Y. 11219

MOSES FRIEDMAN *President*
AARON REINHOLD *First Vice-President*
JACOB KESTENBAUM
HENRY L. KRAUSHAR
CHAIM WACHTEL *Vice-Presidents*
EMIL LANDAU *Chairman Board of Directors*
ELI SCHARF *Co-Chairman*
SOL WEINREICH *Treasurer*
I. KORNIGSBERG *Secretary*
Rabbi AARON TEITELBAUM *Executive Director*

Departments and Facilities
- Elementary Yeshiva
- Mesivta Department
- Junior Grades
- Junior High School
- Full High School
- Commercial Courses
- Nourishing Meals
- Medical Care
- Summer Camps
- Trade School

יום ג' פרשת וישב, כ"ב כסלו שנת תש"ל לפ"ק.

שלו' רב וכל טוב סלה לכבוד
ידידנו הנדיב החשוב והנכבד.

אחדשה"ט,

בהשואת חן הבנו מאשרים קבלה נדבתו החשובה שהדים
בחיבה הקודש לטובת ישיבתנו הק' במסיבה הפלוה פלכה
השנחיה כליל מוצש"ק פ' וישלח.

הננו בזה להדגיש שהשתתפותו בסעודה מצוה זו
– שהיא היסוד העיקרי לקיומנו – נותנת לנו כח ועוד
להמשיך במאבקנו הקשה למען קיום מוסד קדוש זה המשמש
כמבצר איתן להרבצת תורה ויראה לילדי בית ישראל.

בפותחים אנו שברכותיו של אותו צדיק כ"ק מרן אאמו"ר
שליט"א שהאציל לכל המשתתפים במסיבה מצוה זו ולכל
התומכים במוסדותינו הקדושים יעמוד לו ולכל הנלוים אליו
להתברך בשפע ברכה והצלחה כרוב אושר ועושר לטוב לו כל
הימים.

תודותינו על העבר ובקשתנו על העתיד לתושים לנו יד
עוזרת כמשך השנה הבע"ל ויקוים בו ברוך אשר יקים את דברי
התורה הזאת.

ברגשי כבוד,
ישראל מאיר בני ציון
הרב-נפתלי צבי הלברשטאם
סגן נשיא

נ.ב. רצוף קבלה תשמים על הסכום שקבלנו.
ניקבו מאד שודעינו בהקדם אולה ודם דשנה כבודו רובה
לברוך את ובתתנו הק' הנ"ל

Students: 854-9644

מתיבתא עץ חיים

(בנשיאות כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א)

EITZ CHAIM D'BOBOV

1533 - 48th STREET

BROOKLYN, N. Y. 11219

בזה

יום ג' לסדר כל איש אשר ידבנו לבו וכו'
שנת תש"ל לפ"ק.

הננו בזה לבקש מאת הנדיבים בעם ה' להיות
לאחיעזר ולאחיטסף להני בחורי חמד שקבלו עליהם
להיות עוסים ומעשים בעד יסיבותינו הקדושה, ל
בקשתנו שטורחה להני אהב"י נדיבי עם אלוקי אבר
לבוא לעזרתם בתמיכות הגונות ונדבות גדולות ב
שיש בה מעם, וזכות המצוה כי רבה היא תגן על
התומכים הנודבים והמסייעים להתברך ממקור הברכו
בשפע ברכת והצלחה, וברכת ד' היא תעשיר.

בברכת התורה
מתיבתא עץ חיים
הרב-נפתלי צבי הלברשטאם
סגן נשיא

L. MANDELBAUM
A. REINHOLD
K. ROTTENBERG
M. J. ROSENGARTEN
M. J. SCHARF

מוסדותינו הקדושים

ב"ה

Tel. 851-2750

הרב נפתלי צבי הלברשטאם
Rabbi Naftali Halberstam
4909 - 15th Avenue
Brooklyn, N. Y. 11219

בדבר הצוואה של המנוח ר' יחזקאל גאלדבערג ע"ה ליתן למוסדות באבוב חלק מסויים מעזבונו כפי שלקבע כ"ק אאמו"ר שליט"א, הנני בזה לאשר שדברתי עם אאמו"ר שליט"א והוא החליט לחלק הממון בין מוסדותינו הק' בירושלים ובין מוסדותינו פה בארצה"ב.

תמורת זה, ינצח במוסדותינו בירושלים אחד החדרים על שם המנוח הנ"ל, וגם במוסדותינו בארצה"ב ינצח חדר על שמו. כמו כן יישמר יום היארצייט ע"י קהלתינו בלימוד משניות ואמירת קדיש לעילוי נשמת המנוח הנ"ל.

ויה"ר שזכות המצוה יעלה ויבוא לטובת נשמת ר' יחזקאל ע"ה, תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

רע"ז באעה"ח כיום כ"ד מרחשון תש"נ לפ"ק

Cunard Line
R.M.S. Queen Elizabeth

בקלערק דבריו. כי יתלו לו לבשרו ערות, הלבישני של משלו בגד בוגד שיתי, ושלא השבה נגש יתו, ומה שעלה בידיך לעשות וטובת הענין מטלטלי שיצר ותלך ד' בדרך ונשמת מישל הישרה מן הבטלחות, ולהשלים הבטחה מאר אשמעה עד שנקבל את הארבעים לעמוד לו ויהי מוכרחים להכניס מעמודות הסנל. והמשלק לעורר אות לבב אוזנו ותל בשמו שיזכרו לטק בטל מהמלוה כתף להטלטה סכומה בענינים וטובות בפנלה. לעמוד נגד לחרוק על הנוגעים מעזה לה בהעלות עצ ותבקל הדבר מלהבה ונר מרבה ושישרה

ישיבת באבוב בני ציון
BOBOVER YESHIVAH BNEI ZION
נתיסדה מחדש על שם אדמו"ר הגאון הקדוש מאור הגולה
מרן בן ציון הלברשטאם זלל מ"ל
ע"י מנו נ"ל אדמו"ר מבאבוב מרן שלמה הלברשטאם שליט"א
Central Office: 176-184 BROOKLYN AVE. BROOKLYN 13, N. Y.
Telephones: SLocum 6-0837 — PResident 4-0900-1

בעזהי"ת יום ..... לחודש ..... תש"

Date .....

שטר קבלה ע"ים

RECEIPT FOR $ .....

נתקבל מאת הנדיב .....

Received from .....

בעיר ..... רחוב .....

ע"י השד"ר .....

Through .....

Your contribution will benefit orphaned refugee students of our schools who are fully taken care of and learn a trade in order to become self-supporting men. It will also help little refugee children who are educated in a traditional Jewish way. May the Almighty bless you and reward your generosity with good health and prosperity in all your enterprises.

ווש אחר חשם מטרב נקונקנו שאר „בני ציון", וזאו עם ונעקנו אוסקטשקנו פיש כנ הנדבות ותומים און פלוגים. און אוכר דו הנקנשעש „בנרת ירוא", וזאו מלוים קינגעד ונעקנו עדאוקנו און קטם ווישיגן נוטסם און ם שאנשיל אבאוזוטים „בנרה ומלאכה", וזאו מנו לנעש ם שאר. אין דקם זכות ושל אויר חש"ית נקנקן נעזנגר. אויסה ימוסי נרוים הצלחה און ביגל נחת.

BOBOVER YESHIVAH BNEI ZION and TRADE SCHOOL

Make checks payable to Bobover Yeshiva Bnei Zion

מוסדותינו הקדושים

ב"ה

יפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באבוב

יום ה' לס' ושמחתם לפני ד' כ"ח למב"ר תשס"ב לפ"ק

בימי ספירה ומנין, יצלוח בכל ענין
ידידי היקר הרבני הנגיד החסיד עסקן גמרץ ורב פעלים
מו"ה משה מאיר איינהארן שיחי'

נהניתי לשמוע שהוועד דאיחוד מוסדותינו הק' גמנו וגמרו לכבדך במסיבת הדינער הנערכת על ידיהם, כי לך נאה ולך יאה ארצטלא זו בגלל התמסרותך הנאמנה לטובת מוסדותינו הק' כל הימים, וזה בשלשים שנה שבחר בך כ"ק אאמו"ר זצללה"ה להיות גבאי דביהמ"ד, ומילאת תפקיד הלז בעשיית מלאכת שמים באמונה ובשלימות לשביעת רצון קדשו ורצון כל איש ואיש בדרכי נועם ובנתיבות השלום.

בהזדמנות זו הנה שפתי לא אכלא מלהביע תהלה ותודה משלי על שעמדת לימיני כל השנים בלב ונפש חפיצה, ובך מצאתי ידיד נאמן ואוהב אמת לאמיתו, תשואת חן חן לך.

ויהי רצון שתתברך אתה וביתך בבריות גופא ונהורא מעליא לאורך ימים ושנים טובים, ותתענג על רוב שלום בשובע שמחות ובמלא חפנים נחת מכל יוצאי חלציך היקרים שיחיו, קרנך יתרומם בכבוד וכל אשר תעשה תצליח, עדי נזכה כולנו יחד לקבל פני משיח צדקנו בב"א.

המוקיר חסדך ואמונתך ודורש שלומך וטובתך כל הימים,

הק' יפתלי צבי הלברשטאם

ב"ה

יפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באבוב

יום ד' לסדר להוסיף לכם תבואתו ט' אייר כ"ד למב"ר תשס"א לפ"ק

לכל אנשי שלומינו די בכל אתר ואתר שיחיו,

לרגל המסיבה הרבתי העומדת להתקיים למען מוסדותינו הק', הנני פונה וקורא בקריאה של חיבה לכאו"א מידידינו היקרים להתאמץ נא ולעשות יותר מכפי יכלתו לטובת מגבית זו, כי הדבר נוגע בנפשי ובלבבי הנשבר שהמסיבה תהא נכתרת בהצלחה גדולה.

בזיעת אפים שתל כ"ק אאמו"ר זצללה"ה הכ"מ את המוסדות הק', אשר בהם נתחנכו ומתחנכים אלפי תלמידים בתורה ויראת שמים בדרך הסלולה לנו, וחובתינו להמשיך לקיים את המוסדות ולהרחיב גבולי הקדושה בכמות ובאיכות לתפארת ולתהלה.

לקורת רוחי נתאחדו העסקנים כאחד, ובכח כביר פועלים לעשות כל טצדקאות להרם קרן המוסדות ולכסות את ההוצאות העולות למעלה ראש. אך זקוקים המה לעזרת הציבור הרחב, ונפשי בשאלתי שכל אחד ואחד יקח חבל במגבית זו ויסייע להצלחתה הרוממה.

בטוח אני שכ"ק אאמו"ר זצללה"ה הכ"מ ימליץ יושר ויכיר טובה לכל המשתתף להתברך בחוסן ושרעות ושובע שמחות, ונדבתו תעלה לרצון לפני ד' לברך את כל מעשי ידיו ולהוסיף לו תבואתו כאוות נפשו לטובה.

כ"ד המעתיר מעומקא דלבא, מצפה לשועת ד',

הק' יפתלי צבי הלברשטאם

מוסדותינו הקדושים

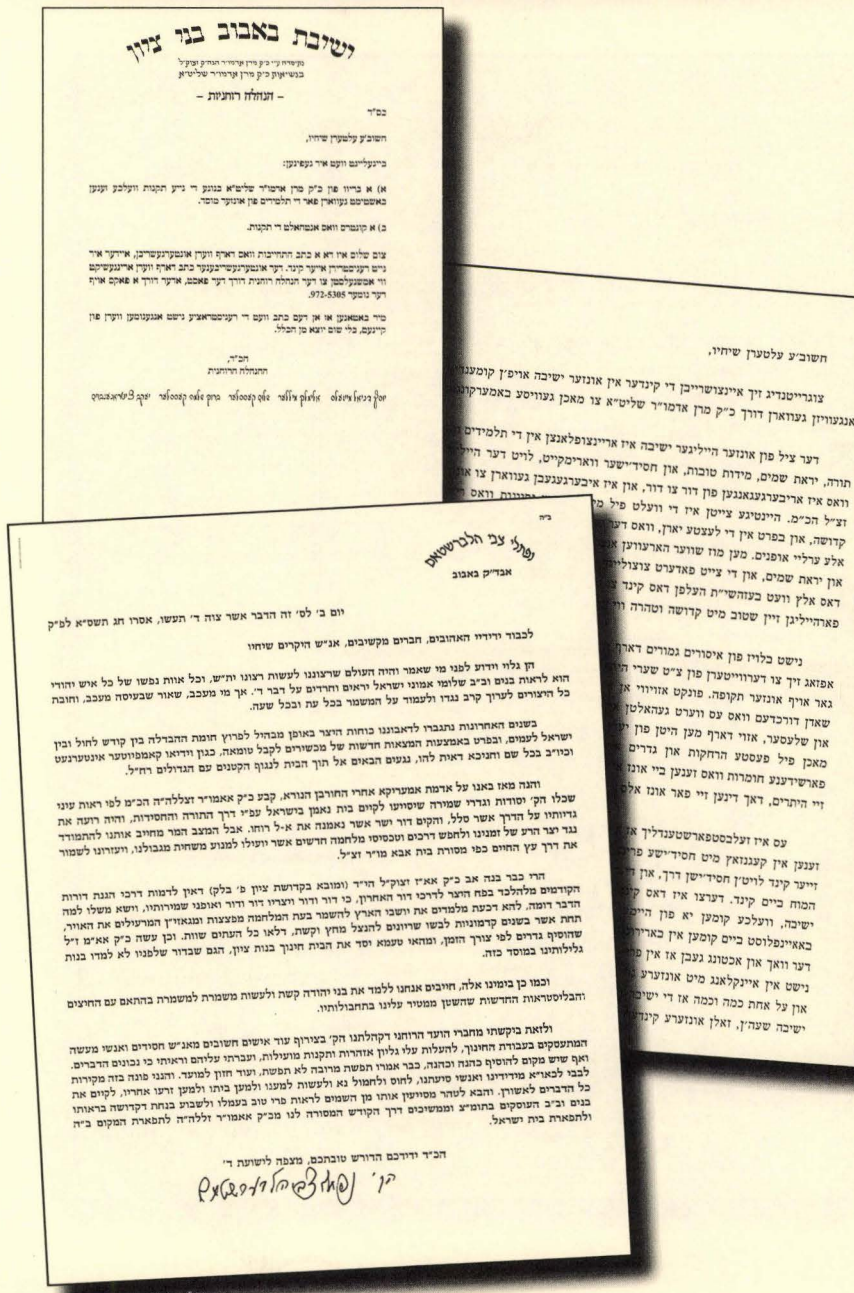

ישיבת באבוב בני ציון

מקודשת כ"י כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק ובעל"ל
בנשי"אות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

– הנזחלה רוחניות –

בס"ד

חשוב'ע עלטערן שיחיו,

ביינעליגם וזעם איר נעם'ענקו:

א) א בייזו פון כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בנוגע די נ"ע תקנות וזעלבע וענין באמשמעם נעוואר'ן פאר די תלמידים פון אונזער מוסד.

ב) א קונטרס וואס אנהאלט די תקנות.

צום שלום איז דא א כתב התחייבות וואס דאר'ף וועק אונטערגעשר'בן, איד'ער איר נ'ים דעניטשר'ן אי"ער קינד. דע' אונטערגעשר'בענער כתב דאר'ף וועק איינגעשיקט ווי אפטעלמסן צו דער הנהלה רוחנית דורך דע' פאסט. איד'ער דורך א פאקס איז דער נומער 972-5305.

מיר באמאנען אז אן דעם כתב וועם די רעגיסטראציע נישט אנגענומען וועק פון קינעם, כלי שום יוצא מן הכלל.

הכ"ד,
הנהלת הרוחנית

שלמה ברוכ'ל מיכאל אלטר אלטר קאפלאן פאלק קאפלאן פרוק פאלק קאפלאן יעקב קאפלאן

ב"ה

נשמתי צבי הלברשטאם

אבד"ק באבוב

יום ב' לס' זה הדבר אשר צוה ד' תעשו, אסרו חג תשס"א לפ"ק

לבבות ידידי האהובים, חברים מקשיבים, אנ"ש היקרים שיחיו

הן גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שרצונו לעשות רצונו ית"ש, וכל אות נפשו של כל איש ויהודי הוא לראות בנים בב"ב שלומי אמונו ישראל יראים וחרדים על דבר ד'. אך מי מעכב, שאור שבעיה מעכב, וחובה כל היצורים לעיוך קרב נגדו ולעמוד על המשמור בכל עת ובכל שעה.

בשנים האחרונות נתגברו לדאבוננו כוחות הרע באופן מבהיל לפרוץ חומת ההבדלה בין קודש לחול ובין ישראל לעמים, ובפרט באמצעות המצאות חדשות של מכשירים לקבל טומאה. כגון ודיאו קאמפיוטער אינטערנעט וכו'ב בכל שם וחניכא דאית להו, נגעים הבאים אל תוך הבית לנגוף הקטנים עם הגדולים רח"ל.

והנה מאז באנו על אדמת אמעריקא אחרי החורבן הנורא, קבע כ"ק אאמו"ר זצללה"ה הכ"מ לפי ראות עיני שכלו הק' יסודות וגדרי שמירה שיסויעו לקיום בית נאמן בישראל עפ"י דרך התורה והחסידות, והיה רועה את גדיותיו על הדרך אשר סלל, והקים דור ישר אשר נאמנה את א-ל רוחו. אבל המצב המר מחייב אותנו להתמודד נגד רצר הרע של זמנינו ולחפש דרכנו וטכסיסי מלחמה חדשים אשר ויפילו למנוע משחית מגבולנו, ויעזרונו לשמור את דרך עץ החיים כפי מסורת בית אבא מו"ר זצ"ל.

הרי כבר בנד אב כ"ק אא"ז זצוק"ל הי"ד (ומובא בקדושת ציון פ' בלק) דאין לדמות דרכי הגנת דורות הקודמים מלהלכד בפח הרע לדרכי דור האחרון, כי דור ודור ויצריו דור ודור ואופני שמירותיו, ושא משלו למה הדבר דומה, להא דכתת מלמדים את ישבי הארץ לחשמר בעת המלחמה מפצעות ומגאז"ן המרעילים את האויר, תחת אשר בשנים קדמוניות לבשו שריונים להנצל מחץ וקשת, דלאו כל העתים שוות. וכן עשה כ"ק אא"מ ז"ל שהוסיף גדרים לפי צורך הזמן, ומזאו שעמא יסד את הבית חינוך בנות ציון, הגם שבדור שלפנינו לא למדו בנות גלילותינו במוסד כזה.

וכמו כן בימינו אלה, חייבים אנחנו ללמד את בני יהודה קשת ולעשות משמרת למשמרת בהתאם עם החיצים והבליסטראות החדשות שהשטן ממטיר עלינו בתחבולותיו.

ולזאת ביקשתי מחברי הערד הרוחני דקהלתנו הק' בצירוף עוד אישים חשובים מאנ"ש חסידים ואנשי מעשה המתעסקים בעבודה החינוך, להעלות עלי גליון אזהרות ותקנות מועילות, ועברתי עליהם וראיתי כי נכונים הדברים. ואף שיש מקום להוסיף כהנה וכהנה, כבר אמרו חשמת מרובה לא תפשת, ועוד חזון למועד. והנני פונה בזה מקורות לבבו לכאו"א מידידינו ואנשי סיעתנו, לחוס ולחמול גא ולעשות למענו ולמען ביתו ולמען זרעו אחריו, לקיים את כל הדברים לאשורן. והבא לטהר מסייעין אותו מן השמים לראות פרי טוב בעמלו ולשבוע בנחת דקדושה בראותו בנים וב"ב העוסקים בתומ"צ וממשיכים דרך הקודש המסורה לנו מב"ק אאמו"ר זללה"ה לתפארת המקום ב"ה ולתפארת בית ישראל.

הכ"ד ידידכם הדורש טובתכם, מצפה לישועת ד'

יו"ל שמואל ברוך הלברשטאם

מוסדותינו הקדושים

בע"ה

נפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באבוב

חודש אדר ב' שנת תשס"ה לפ"ק

לכבוד אנשי שלומינו היקרים הנגידים הנדיבים והחסידים שיחיו,

לרגל מסיבה השנתית הנערכת ע"י איחוד מוסדות באבוב, באנו בזה לבקש ולהעתיר לפני כאו"א להתאמץ נא להטות שכם לתמוך ברוח נדיבה במוסדותינו הק', הלא המה מבצרי התורה והיראה אשר שתל והקים מתוך מסירות נפש עצומה נשיא אלקים בתוכנו כ"ק חו"ז אדמו"ר זצללה"ה, הוא הגבר הקים עול התורה והחסידות בדרכי אבותינו הק' על אדמת מדינה זו, ובעוד מדינות ומקומות בעולם, ומינה את בנו שיבלחט"א כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א הי"ו לעזרו לישא בעול קיומם והמשכם. וכן עשה למלאות רצון קדשו במשך כחמשים שנה בהתמסרות נאמנה תוך כדי עמל ויגיעות כבירות, ועוד הוסיף והגדיל לעשות לפמשה"ד להוריד ולקחת לגמרי את כל העול מעל צוארי כ"ק מרן זצ"ל.

והנה ביום ר"ח אב שנת תש"ס לפ"ק, אשר בו עלתה בסערה השמימה נשמתו הק' והטהורה של כ"ק חו"ז זצ"ל, עברו המוסדות ליד ממלא מקומו כ"ק מו"ח שליט"א, ואז הטיל על שכמנו לסייע לישא בעול המוסדות. וכיום אשר בעוה"ר נחלש ונפל למשכב, עלינו לראות ולעשות שהמוסדות יתקיימו וישגשגו כרצון קדשו, וחלילה לא ייבש המעין ולא יקצץ האילן ע"י חוסר הכסף.

אשר על כן קוראים אנחנו לכם אחים ורעים אהובים ונאמנים בקריאה של חיבה, להתחזק נא ולחגור ולהתאזר עוז לעשות רצון צדיק אבינו רועינו שליט"א ולהעניק תרומה גדולה בעין יפה למען החזקת מוסדות קודש אלו ולמען תלמידיהון. וגדולה צדקה להחזקת תורה שמעוררת רחמים ובכחה לפעול שישלח השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו רפו"ש מן השמים רפואה"נ ורפואה"ג לכ"ק מרן שליט"א לכל אבריו וגידיו, ומתוך בריות גופא ויוליכנו לקבל פני משיח צדקנו בב"א.

כ"ד ידידיכם המודים לכם למפרע, מצפים לישועת ד' במהרה

שושן רפיך מרדכי פנחס אשכנזי

מוסדותינו הקדושים

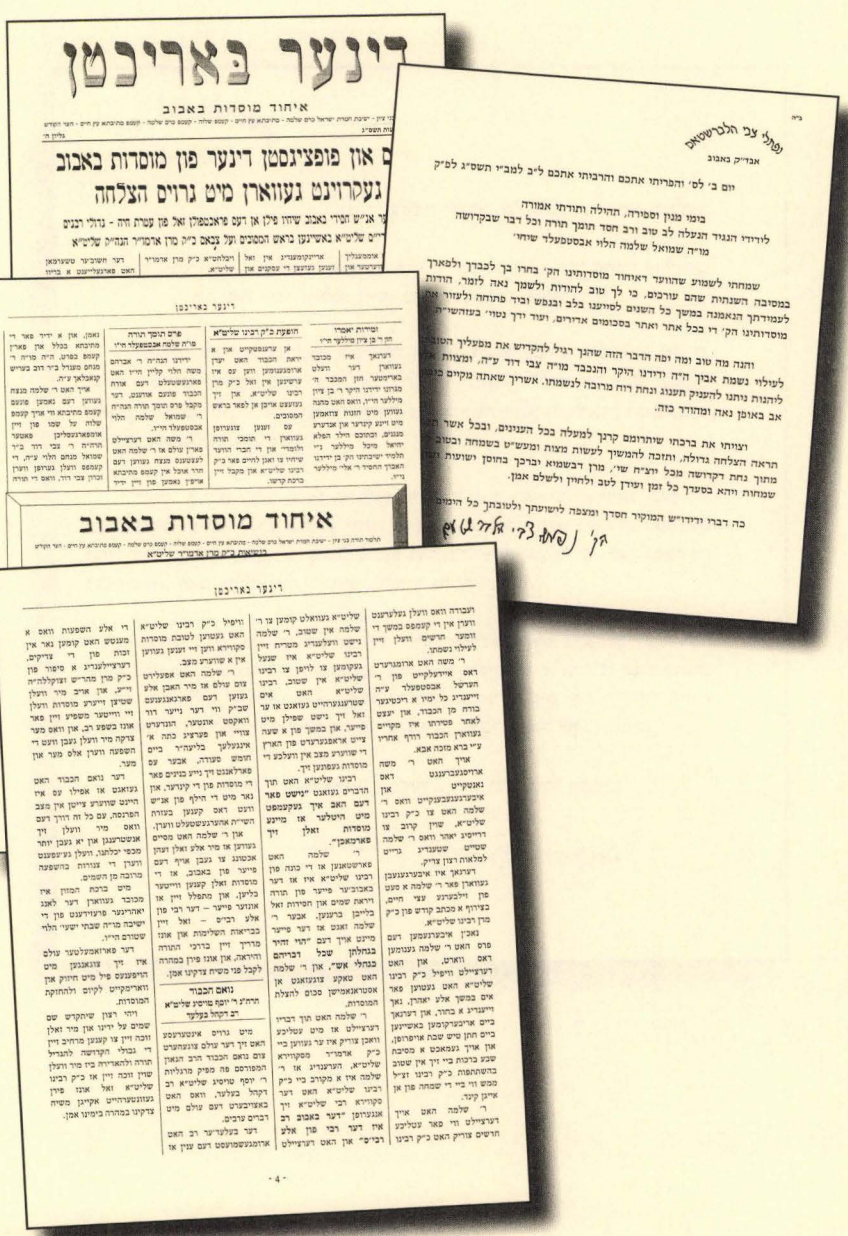

דינער באריכטן

איחוד מוסדות באבוב

תרמוד תורה בני עין - ישיבת חברת ישראל בית שלמה - מחנה אחים - קופת שלמה - קופת בית שלמה - חברי הקדש

בשנת תשע"ג

נלין ה'

ם און פופציגסטן דינער פון מוסדות באבוב

געקרוינט געווארן מיט גרויס הצלחה

ר אייש תמיד באבוב שיחו פלין אן דעם פראנטפלן אל פון עשרת חיה - נגלוי דבנים

ריך שליט"א באשיריך בראים המסנים ועל עבאם כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

דער תשובער טשעדאן האט פארגעלייגט א בריוו

אזמעגלעך אין דער אייזיקזענדיג אין זאל ווערטער אין

וועלכס'א דער אמעריר שליט"א.

ב"ה

ידידי עבי הלבישאוס

אבד"ק באבוב

יום ב' לס' והמריתי אתכם והרביתי אתכם ל"ב למב"י תשס"ג לפ"ק

בימי מגן וסמ"ה, תהילה ותודתי אמורה

לידידי הנגיד הנעלה לב טוב ורב חסד תומך תורה וכל דבר שבקדושה

מו"ה שמואל שלמה הלוי אבסטפעלד שיחי'

שמחתי לשמוע דאיחוד דאיחוד מוסדותינו הק' בחיי בך לבבדך ולמארך

במסיבה השנתית שהם עורכים, כי לך טוב להודות ולשמוך נאה לזמר, הודות

לעמודתך הנאמנה במשך כל השנים לסיעינו בלב ובנפש וביד פתוחה ולעזור את

מוסדותינו הק' די בכל אתר ואתר בסכומים ארוירים, ועוד ידך נטוי' בעזהשי"ת.

והנה מה טוב ומה יפה הדבר הזה שהנך רגיל להקדיש את מפעליך הטובים

לעיולי נשמות אביך ה"ה ירידינו הוקר והנכבד מו"ה עבי דוד ע"ה, ומעוות

לזהנות ניתנו להעניק תענוג ונחת רוח מרובה לנשמתו. אשריך שאתה מקיים כ

אב באופן נאה ומהודר כזה.

וצויתי את ברכתי שיהרומם קרנך למעלה בכל הענינים, ובכל אשר תפ

תראה הצלחה גדולה, ותזכה להמשיך לעשות מצות ומעש"ט בשמחה ובטוב

תלמוד שיבתמו הק בן ידידנו

האבדן החסיד ר' אלי' מלילעב

ג"ר.

ידידנו הנה"ח ר' אברהם מנשה הלוי קליין הרב האם פאראנשטעלט דעם אורח הכבוד מהנגם אחוגנם, דער מקבל פרס הכבוד תורה תמידית ר' שמואל שלמה הלוי אבסטפעלד הרב.

ר' משה האם דערצילט נעווען דעם נאכגן מעגם קנאם מתכתא מיר אריך קנאם שלח על שמו פון זיין אנפארצעלסלן. פאנער שטאנד מנחם הלוי ע"ה, דו קנאם הלוי נגיעון דעם אבהן אבי דוד. האם ר' ביי ר' שמואל מנחם הלוי ע"ה, דו קנאם הלוי נגיעון דערגן

דינער באריכטן

חשובת כ"ק רבינו שליט"א

אן ר' מכובר ארזנענגען דער עדשטענגען דזיג עס אין ערשטענג אין זאל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, אן דיך נעגענע אזיגן אן לאפר בראש המסובים.

עס זענען צוגעזאנדן נעווארן דו המסכי תורה לתפארת אן דו חבר הדעד שיחו אן דאנען לויט מאר כ"ק רבינו שליט"א אין מקבל זיין כרכת קרבנו.

פרס הנסך תורה

פרה שלמה אבסטפעלד הרב

ידידנו הנה"ח ר' אברהם מנשה הלוי קליין הרב האם פאראנשטעלט דעם אורח הכבוד מהנגם אחוגנם, דער מקבל פרס הנסך תורה תמידית ר' שמואל שלמה הלוי אבסטפעלד הרב.

ר' משה האם דערצילט נעווען דעם נאכגן מעגם קנאם מתכתא מיר אריך קנאם שלח על שמו פון זיין אנפארצעלסלן. פאנער שטאנד מנחם הלוי ע"ה, דו קנאם הלוי נגיעון דעם אבהן אבי דוד. ר' ביי ר' שמואל מנחם הלוי ע"ה, דו קנאם הלוי נגיעון דערגן

ובזכות עבי דוד. האם דו אין אמ"ן נאמען פון זיין ידיד

איחוד מוסדות באבוב

תרמוד תורה בני עין - ישיבת חברת ישראל בית שלמה - מחנה אחים - קופת שלמה - קופת בית שלמה - חברי הקדש

בשנת תשע"ג

דינער באריכטן

ובעדרה האם ווערן געלעזענען

ווערן אין די קנמפפס כמשך דו

זומער חדשים ווערן זיין

לעזלה נשמתו.

ר' משה האם אומגערעכט

דאס אייזיקלייטס פון ר'

הערשל אבסטפעלד ע"ה

זייענדיג כל יומו א רבינערער

בורה מן הבבור, אין יענם

לאחר פטירתו אין מקומים

נעווארן הבבור רודף אחריו

ע"י ברא מזמה אבא.

אויך האט ר' משה

אריינגעבראכט דאס

נאטטעיט אין

אחינענענבענקיים ודאס ר'

שלמה האט צו כ"ק רבינו

שליט"א, שוין קרוב צו

דרייסיג יאהר ודאס ר' שלמה

ששיים ששענדיג גרוים

למלאות דען צדיק.

דערנאך איז אינבערגעגענגען

נעווארן פאר ר' שלמה א סעגן

פון רבינו עצי חיים,

בצירוף א מכתב קדש פון כ"ק

מרן רבינו שליט"א.

נאכדן אינבערגעגענגען דעם

פרס האט ר' שלמה גענומען

דאס ווארט, אין האט

דערצילט וויפל כ"ק רבינו

שליט"א האט נעטען פאר

אים כמשך אלע יאהרן, נאך

דזיענדיג א בחור, אין דערנאך

אינבערגעקומען באשיינען

ביים חתן טיש שבת אחרונה,

אין אויך נעמאכט א מסיבה

שבע ברכות ביי דיר אין שטוב

בחשתחפות כ"ק רבינו זצ"ל

מפש ווי ביי דיר שמחה פון אן

איינן קינד.

ר' שלמה האט אויך

דערצילט ווי פאר עטליכע

חדשים צוריק האט כ"ק רבינו

שליט"א נעוואלט קומען צו ר'

שלמה אין שטוב, ר' שלמה

נישט ווענדענדיג דער

רבינו שליט"א אין שטוב

נעקומען צו לויפן צו רבינו

שליט"א האט אים

שטענענדיגיט נעזאגט אז ער

זאל דיך נישט שפוילן מיט

פטירה, אין כמשך אן שעה

צייט אראנגענדערט פון תארין

די שוועדע מאנ אין דעלבע יי

מוסדות נשמתנו דיך.

רבינו שליט"א האט תוך

דברמן נעזאגט "ניטש מאר

דעם האב איך בעקעמטמסן

מיט הישלער אז מיינע

מוסדות זאלן דיך

פארגאבן".

ר' שלמה האט

פארשטאנען אז די כונה פון

רבינו שליט"א איז אז דער

באבוב'ער פייער פון תורה

יראת שמים אין הסידות זאל

בליבן בדענען. אבער ר'

שלמה האט אז דער פייער

מיינט אויך דעם "דלי זהיר

בבתלתן שכל דבריהם

בבתלי אשי". אין ר' שלמה

האט שאקע בעזעגאנט אן

אסטראאמיטש סכום להעלות

המוסדות.

ר' שלמה האט תוך דבריו

דערצילט אז מיט שליטיע

וואנן צוריק איז יר נעווען ביי

כ"ק אדמו"ר מהקורוביא

שליט"א, הערגעניג אז ר'

שלמה האט אז א סקורב ביי כ"ק

רבינו שליט"א האט דער

סקורבה רבי שליט"א זיך

אנגענומען "דער באבוב רב

איז דער רבי פון אלע

רבנים". אין דאס דערצילט

וויפיל כ"ק רבינו שליט"א

האט נעזעגן לטובת מוסדות

סקורבה ווען זיי זענען נעווען

אין א שוועדע מצב.

ר' שלמה האט אפגעלייט

צום עולם אז מיר האבן אלע

נעזען דעם פארגאנגענעם

שב"ק ווי דער נייער רוב

וואקסט אונטער, הונדערט

צוויי אין פערציג כתה א

אינגעלעך בליעה"ר ביים

חומש סעודה, אבער עס

פארלאנגט דיך נייע בנינים פאר

די מוסדות פון ניע קינדער, אין

נאר מיט די הילף פון אנ"ש

ודעם האט קענען בנותה

השר"ת אויגנשטעלט ווערן.

אן ר' שלמה האט מסיים

נעזעגן אז מיר אלע זאלן דענק

אכטונג צו נעבן אויף דעם

פייער פון באבוב, אז די

מוסדות זאלן קענען דייטשער

אונזער פייער - דער רבי פון

אלע רבנים - זאל דער

כבריאות השלימות אין אנז

מדריך זיין בדרכי התורה

והיראה, אז אנז פירן בתחרה

לקבל פני משיח צדקינו אמן.

נזאם הכבוד

תרה"ג ר' יוסף בוטיש שליט"א

רב דקהל בעלעד

מיט גרוים אינטערעסע

האט דיך דער עולם צוגעהערט

צום נזאם הכבוד הרב הגאון

המפורסם פה מפיק מרגליות

ר' יוסף בוטיש שליט"א רב

דקהל בעלעד, ודאם האט

באריכטענדיג דעם עולם מיט

דברים עדינים.

דער בעלעד'ער רב האט

אדמנגעשמעטסט דעם ענן אז

די אלע השפעות וואס א

מענטש האט קוקנען נאר אין

זכות פון די צדיקים,

דערצילענדיג א מיסור פון

כ"ק מרן מהרי"ם זצוקלה"ה

ז"ל, אז אויב מיר וועלן

שטענדיג דערגן מוסדות וועלן

זיי ריינשטר משפיע זיין מאר

אונז בשפע רב. ודאס וואס מער

צדקה מיר וועלן נעבן דעם די

השפעה וועלן אלס מער אין

מער.

דער נזאם הכבוד האט

נעזאגט אז אפילו עס איז

דיינט שווערע צייטן אין מצב

הפרסה, עס כל זה דורך דעם

וואס מיר וועלן זיך

אנטערהאלטן אין א געבן יחד

מכפי יכלתנו, וועלן נעשעענען

וועגן די נצחונות בתשפעה

מרובה.

מיט ברכת המזון איז

מכובד נזאמען דער לאנג

יאהריגער פרעזידענט פון די

ישיבה מרה שבחי ישעי' הלוי

שטוב הרב.

דער פארזאמלונגס עולם

איז זיך צוגאנגען מיט

הרשעמענס פיל מיט חיות אן

וואריקייט לקיים ולחזקת

המוסדות.

ווי רגיל שיחקרס שם

שמרס על ידינו אין מיר זאלן

זוכה זיין צו קענען מרחיב זיין

די בבלי הקדושה לגדל

תורה ולהאדירה ביז מיר וועלן

שוין זוכה זיין אז כ"ק רבינו

שליט"א זאל אונז פירן

בצוגעגענדיגקייט אקיינן משיח

צדקינו בהתרה בימינו אמן.

מתיבתא עץ חיים ד'באבוב

ב"ה

נפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באבוב

יום ד' לסדר ויקרא, ח' אדר שני תשס"ג לפ"ק

בחודש אדר השני, יצליח ד' אלקינו, בתורה שהיא חיינו, את בחורי שלומינו החוסים בצל אילנא דחיי במתיבתא הק' דידן, נ"י

תיערב לפניכם עתירתי להראות הכרת הטוב לבירא דשתיתו מיניה, מתוך שבהאי עידנא בזמן שישראל נתבעין ונותנין תצאו אל העם ללקוט ולקבץ כספים לטובת אכסניא של תורה שלכם המתיבתא הקדושה, המתאבקת לכלכל הוצאותיה המרובות.

שיתו לבכם שהמתעסק באיסוף מעות לטובת המתיבתא שעל כגון דא אמרו גדול המעשה את אחרים יותר מן העושה, לוקח חלק וחבלים בנעימים בתורת כל הבחורים כולם. משל ליוצק מים על אילן עץ חיים, שכל הפירות נהנין מזה, ומה גדלה זאת - זכות תלמוד תורה דרבים.

שורת הדין נותנת שצדקה זו תהא אצלכם ראש וראשון לכל דבר שבקדושה ולכל עניני צדקה אחרים, בבחי' חייך קודמין. ולזה לכו בנים שמעו לי לכתת רגלים, לכנס מעות במלא חפנים, וברוך שיקים את התורה הזאת בכפליים, בין בלימוד ובין בהחזקת עץ חיים, ושכרו כפול מן השמים.

כ"ד המאחל לכם ברכת שמחת פורים וכל מילי דמיטב

הרי"צ הלברשטאם

מחנה מתיבתא עץ חיים ד'באבוב

ב"ה

נפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באבוב

יום א' פרשת נח, א' דר"ח מרחשון שנת תשס"ד לפ"ק

תחל שנה וברכותי'

לש"ב וידידי היקר הנגיד המפורסם איש חסיד רודף צדקה וחסד בנש"ק

מו"ה בן ציון שלום אליעזר פרישוואסער שיחי'

אחדשה"ט באה"ר,

הנה אנכי שולח לך את חתני היקר הרה"ג מוהר"ר יהושע שליט"א לעשות למען הקעמפ מתיבתא עץ חיים, אשר מרוב הלחץ כי אפס כסף לשלם המסים מכרה הממשלה את הקעמפ לנכרי, ואם לא נצילנו מידו לאלתר, אז ישארו התלמידים בחדשי הקיץ הבעל"ט ח"ו ללא מעון, ואיככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא אותם חלילה, כי אנכי היודע ועד עד כמה רבה תועלת הקעמפ, כי זה רבות בשנים שנתתי משכני בתוכם ומצאתי מנוח ומרגוע לנפשי כראות עיני התמדתם והתעלותם בזמן הקיץ בתורה ועבודה הרבה ביותר מבכל השנה, יען ונמצאים בריחוק מקום משאון העיר וחוסים תחת פיקוח ההנהלה יומם ולילה.

בבטחוני שמצוה הבאה לידך אל תחמיצנה, ותקבל את חתני בסבר פנים יפות ותמלא רצונו, ויזכו' נא בעיניך כאלו אנכי המדבר ומעתיר ושופך שיחי לפניך כי שליחותי קא עביד.

ויהי רצון שתתגלגל זכות על ידך שלא ייבש המעין ולא יקצץ האילן עץ חיים הלז, אלא ימשיך להגדיל פירות מתוקים כמשפט הראשון, ובגלל זה תתברך עכב"ב בבריאות השלימות ובהצלחה רוממה בכה"ע מתוך נחת לשובע וכל טוב סלה.

כ"ד ידידך אוהבך מוקירך המשתוקק לשמוע ממך רק טוב סלה,

הרי נפתלי צבי הלברשטאם

צעירי אברכים ד'באבוב

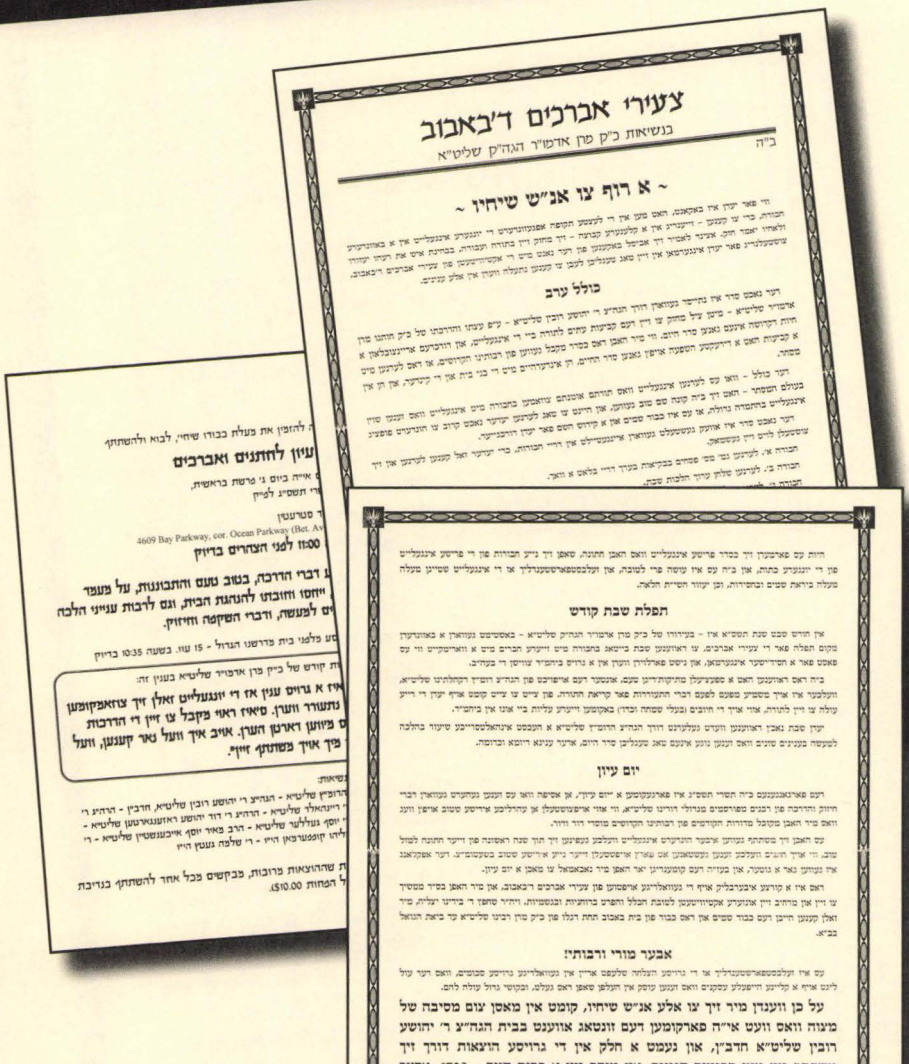

צעירי אברכים ד'באבוב

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

ב"ה

~ א רוף צו אנ"ש שיחיו ~

די פאר יעדן איז באקאנט, האט מען אין די לעצטע תקופה אפגעווערעט די יונגערע ארגעלייט אין א באזונדערע חבורה, כדי צו קענען - דיקערע ארן א קלענערע חבורה - דיר בחוק דיין בתורה יעבודה, בבחינת ארש את יעדען יעבודה וכאדרו יאמר חזק. אינדיר לאמיר דיך אביסל באקענען מיט דיר נאכן בים, די אפשרישקייט פון עצירי אברכים ד'באבוב. עושעקלעניי פאר יעדן ארגענומען אין דיין טאג מעגליכן לעבן צו קענען נתעלה וזקוק אין אלע ענינים.

כולל ערב

דער נאכן סדר איז נתיסד נעמהאן דורך הגה"צ ר' יחושע רובין שליט"א, אדמו"ר שליט"א - מיטן ציל צו דיין דעם כבודיגן מיים לחזות ביי די ארגעלייט, אין דורכדעם איינגעבלאזן א חות דקדושה ארגעם נאנצן סדר היום. דו מיר האבן דאס מסדר מקבל נעווען מיט רבותינו הקדושים, אז דאס לערנען מיט מסדר.

דער כולל - דאס עס לערנען ארגעלייט דאס חותם אנטנחם עיזאמען בחבורה מיט ארגעלייט דאס דעם דאזיגן בעולם ושמחה - דאס דיך ביז קנה סם טוב נעווען. אין הרגש צו נאב לערנען ביי ארגעלייט דאס דעם דאזיגן ארגעלייט בחשמת נדולה, אז עס איז בכדי סמים אין א קרוסם חסם מאר יעדן דורכגעיינר.

דער נאכנם סדר איז אויסגעקומען אין דריי חבורות, כדי יעדער יאל קענען לערנען אין דיך שטיקל לוים דיין נשמאה.

חבורה א'. לערנען נב מסי סמים בבקאה בעדר דריי פלאט א ואר.

חבורה ב'. לערנען שלוק עדיר חלכות שבת.

חבורה ג'. לערנען מיט דיר אדמו"ר שליט"א בענין זה:

איז א גרוים ענין אז די יונגעליים זאלן זיך צוזאמקומען נתעוזר וועדן. סיאז ראי בקבל צו זיין די הדרכות פון מיזגון ואנען הערן. אויב איך וועל מאר קענען, וועל איך משתתף זיין.

הות סך מאר יעדן איז באקאנט, האט מען אין די לעצטע תקופה אפגעווערעט די יונגערע ארגעלייט אין א באזונדערע חבורה, כדי צו קענען - דיקערע ארן א קלענערע חבורה - דיר בחוק דיין בתורה יעבודה, בבחינת ארש את יעדען יעבודה וכאדרו יאמר חזק. אינדיר לאמיר דיך אביסל באקענען מיט דיר נאכן בים, די אפשרישקייט פון עצירי אברכים ד'באבוב. עושעקלעניי פאר יעדן ארגענומען אין דיין טאג מעגליכן לעבן צו קענען נתעלה וזקוק אין אלע ענינים.

כולל ערב

דער נאכן סדר איז נתיסד נעמהאן דורך הגה"צ ר' יחושע רובין שליט"א - מיטן ציל צו דיין דעם כבודיגן מיים לחזות ביי די ארגעלייט, אין דורכדעם איינגעבלאזן א חות דקדושה ארגעם נאנצן סדר היום. דו מיר האבן דאס מסדר מקבל נעווען מיט רבותינו הקדושים, אז דאס לערנען מיט מסדר.

דער כולל - דאס עס לערנען ארגעלייט דאס חותם אנטנחם עיזאמען בחבורה מיט ארגעלייט דאס דעם דאזיגן בעולם ושמחה - דאס דיך ביז קנה סם טוב נעווען. אין הרגש צו נאב לערנען ביי ארגעלייט דאס דעם דאזיגן ארגעלייט בחשמת נדולה, אז עס איז בכדי סמים אין א קרוסם חסם מאר יעדן דורכגעיינר.

דער נאכנם סדר איז אויסגעקומען אין דריי חבורות, כדי יעדער יאל קענען לערנען אין דיך שטיקל לוים דיין נשמאה.

חבורה א'. לערנען נב מסי סמים בבקאה בעדר דריי פלאט א ואר.

חבורה ב'. לערנען שלוק עדיר חלכות שבת.

חבורה ג'. לערנען מיט דיר אדמו"ר שליט"א בענין זה:

איז א גרוים ענין אז די יונגעליים זאלן זיך צוזאמקומען נתעוזר וועדן. סיאז ראי בקבל צו זיין די הדרכות פון מיזגון ואנען הערן. אויב איך וועל מאר קענען, וועל איך משתתף זיין.

יום עיון

דעם פארנאכנענעם ב"ה תשרי תשס"ג איז פארגענומען א יום עיון, אן אספה וואו עס קענען נעהערן דברי חיזוק והדרכה פון רבנים ומפרסמים מגדולי הדורנו אז אזוי אויפגעשטעלט אן עהרליכע ארטיגע שטוב אויפן וועג וואס מיר האבן מקובל מדורות הקדומים פון רבותינו הקדושים מדור דור ודור.

עס האבן דיך מסתתף נעווען ארבער הונדערטע ארגעלייט הערלכע נעפעלן דיך תוך שנה ראשונה פון דיער תתנה לשמו עבד. דו אויך הערט הערלכן קענען נעשטאנען אט פארן אויפשטעלן דיער ציל אויפיגע שטוב בעקומ"ג. דער אפקלאנג אין איז א קורצע אבערבליק אויף די נעזאלדיגע ארסטון פון עצירי אברכים ד'באבוב. אן מיר האבן בפיר מסיך צו זיין אין נוחיב דיין אנזערע אקטיוויטעטן לטובת הכלל והפרט בהוצאות ובמשמרות, ויהיו שתפך ד' בידינו יצליח. מיר זאלן קענען הייבן דעם כבוד פון בית באבוב תחת הכלו פון כ"ק מרן רבינו שליט"א עד בראת הנאל בב"א.

אבער מזרי ורבותי:

עס איז דעלכסטפארשטענדליך אז די גרויסע הצלחה שלעפט אריין אין נעזאלדיגע גרויסע סכומים, וואס דער עול ליגט אויף א קליינע הייפעלך עסקנים וואס הענגען עוסק אין העלפן שאפן דאס בעלם, הקמיטי גדול עולה לחם.

על כן זועגען מיר זיך צו אלע אנ"ש שיחיו, קומט אין מאסן עום מסיבה של מצוה וואס וועט אי"ה פארקומען דעם זונטאג אוועגנט בבית הגה"ע ר' יהושע רובין שליט"א חדב"ן, און נעמט א חלק אין די גרויסע הצאות דורך זיך משתתף זיין מיט סכומים הגונים, און מנדב זיין א פרנס היום – $720, אדער לכה"פ א פרנס חברותא לחודש – $360. נעמט אין באטראכט אז מיט דעם העלפט איר אייערע קינדער און איידימער זיך קנה זיין שלימות בתורה.

אין דעם זכות זאלט איר נעמענעמסט זיין מיט בני חי ומזוני רויחי נתת וחדרה וסיעתא דשמיא בכל הענינים, אין מיר זאלן וזכה זיין אז כ"ק רבינו שליט"א זאל אונז פרוב בקרוב לקבל פני משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

להזמין את פעלת כבודו שיחי', לבוא ולהשתתף

עיון לחתנים ואברכים

אייה ביום ג' פרשת בראשית,

ר' תשס"ג לפ"ק

ר סטרשנן

4609 Bay Parkway, cor. Ocean Parkway (Bet. Av

11:00 לפני הצהרים בדיוק

ן דברי הדרכה, בטוב טעם והתבוננות, על מעמד ויחסו וחובתו להנהגת הבית, וגם לדבות ענייני הלכה ים לפעשה, ודברי השקפה וחיזוק.

מע כלפני בית מדרשנו הגדול - 15 עוו. בשעה 10:35 בדיוק

ת קודש של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בענין זה:

איז א גרוים ענין אז די יונגעליים זאלן זיך צוזאמקומען נתעוזר וועדן. סיאז ראי בקבל צו זיין די הדרכות פון מיזגון ואנען הערן. אויב איך וועל מאר קענען, וועל איך משתתף זיין.

שיאות:

הרוכין שליט"א - הה"ג ר' יהושע רובין שליט"א, חדבין - הה"ג ר' ר' רייזראלי שליט"א - הה"ג ר' דוד יהושע ראזענגארטען שליט"א - ר' יוסף געלדער שליט"א - הרב מאיר יוסף איינגענשטין שליט"א - ר' ליהו קוזפטרבאן הייא - ר' שלמה נעשן הייא

ת שהוצאות פרובות, מבקשים מכל אחד להשתתף בנדיבת ל המחות $10.00.

נספח ב' - מסמכים ומכתבים שונים

בנות ציון ד'באבוב

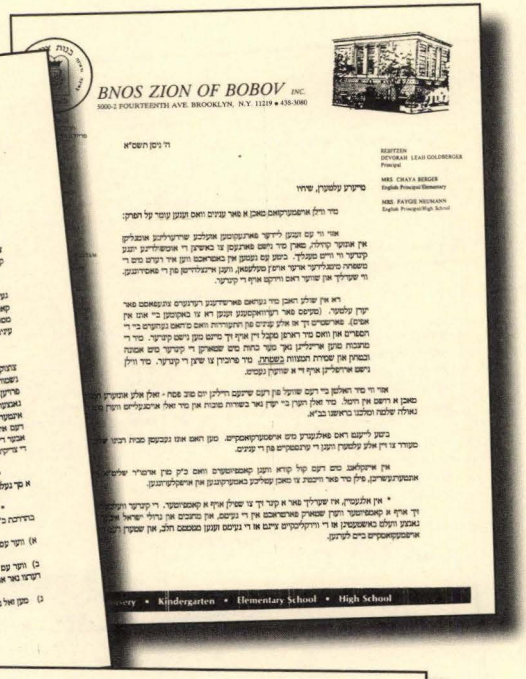
BNOS ZION OF BOBOV INC.
5000-2 FOURTEENTH AVE. BROOKLYN, N.Y. 11219 • 435-3080

REBITZEN
DEVORAH LEAH GOLDBERGER
Principal

MRS. CHAYA BERGER
English Principal/Elementary

MRS. FAYGE NEUMANN
English Principal/High School

ה' ניסן תשס"א

מרעיי עלמנן, שיחיו

מדי חולל אראמעקראפאם מאכן א מאר עניגס וואס זענען עניר על דשרין.

אזר זיי עס זענען לייזער מארגעקומען אזלבנ שרשעלינע אינבלוק אין אנזער קידלוס, מאכן מיר נישט מארגעס צו באזארן די אינטלינע ענגע קרערי' ווייל מיר מעגלך. בשנ עס נעמען אין באפארטנס ווען אד רשים מיס ר' נשפארה טשגלרינר ארעי אזיס סעלעמאן, וועגן אינגלהיזען פון ר' מאכזיינגנס. זיי שעילך אן שיער ראס וועקס אויף ר' קרערי.

דא איז שלוק ראכן מיר נעראס פארשרעגנע רעגינעס מגעפאסס מאר ערן עלמנן. (מעניס מאר רעזוויסקעגע זענען דא צו באקומען ביי אנז אין אנס). מארשרים זיך אז אלע מיגס פון דערזערות דאס מיראס נעזעגיס ביי ר' הטפרים אין דאס מיר דארפן מקבל זיין אויף יך מיר מיס נישט קרערי. מיר ר' מרבנות מעזן ארעלינן נאך מער בחיס מיס שפארן ר' קרערי מיס אמנה ובטחון אין שכירת הבנות בשמחה. מיר מרגען צו שען ר' קרערי. מיר וועלן נישט ארפשלינן אויף ר' א שוטיף נעמס.

אזר זיי מיר ראלטן בי דעם שוטיף פון דעם שרעגס הילכן יום טוב פסח - אזלן אלע אנטערע ר[illegible] מאכן א דשפס אין חשל. מיר זאלן דערן צו בטרחה מבטח אין מיר זאלן איכבלייגס דערן מ[illegible] נאולה שלמה ומלכנו בראשנו בביא.

בשנ לייגס ראס אלזענערע מיס אינסטרקטאסקיס. מען ראס אנז נעבעמן מבית רבנו ש[illegible] מעזיר צו זיין אלע עלמנן דערן ר' מיטפטפרס פון ר' עניגס.

אין אינקלאנד מיס דעם קול קורא וועגן קאמפשטרס וואס ביקן מען ארטאר שליט"א [illegible] אנטשטעגשרינג. איך מיר מאר דינקט צו מאכן שליכע כאמעקינגען אין אינקלינגען.

* אין אלגעמיין, אז שערלך מאר א קער דך צו שטיין אויף א קאמפיוטער. די קרערי דערלייגט [illegible] יך אויף א קאמפיוטער דערן שטאיק פארשראנגס אין די נעגעס. אין מרבנים מן נחיל ישראל אל[illegible] נאמנע דעלס באשטעמן אז די דיזקעלטס צינס אז די נעגעס זענען מסמסס חלב, אז שטיין [illegible] אינסטרקטאסקיס ביים לערנען.

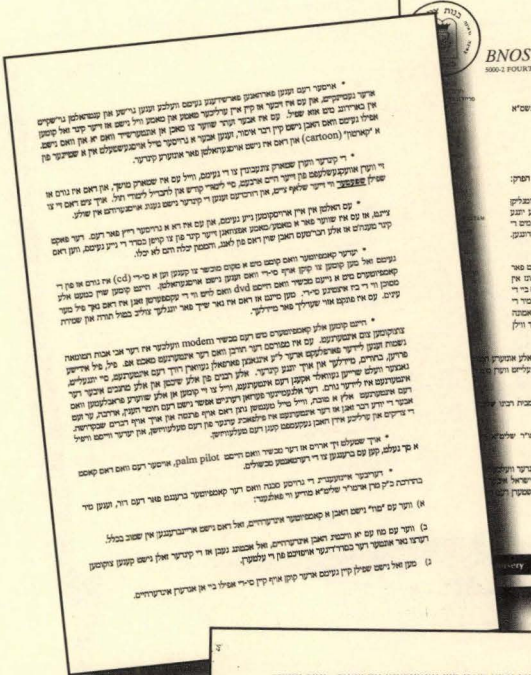

* אינטער דעם זענען פארשראנגען נעמס דערלייגט, מיר זאלן אין אנזער שטוב אין אנזער מיס אין אנזער מיס אין אנזער מיס

קהלתינו ומוסדותינו בעיר מאנסי

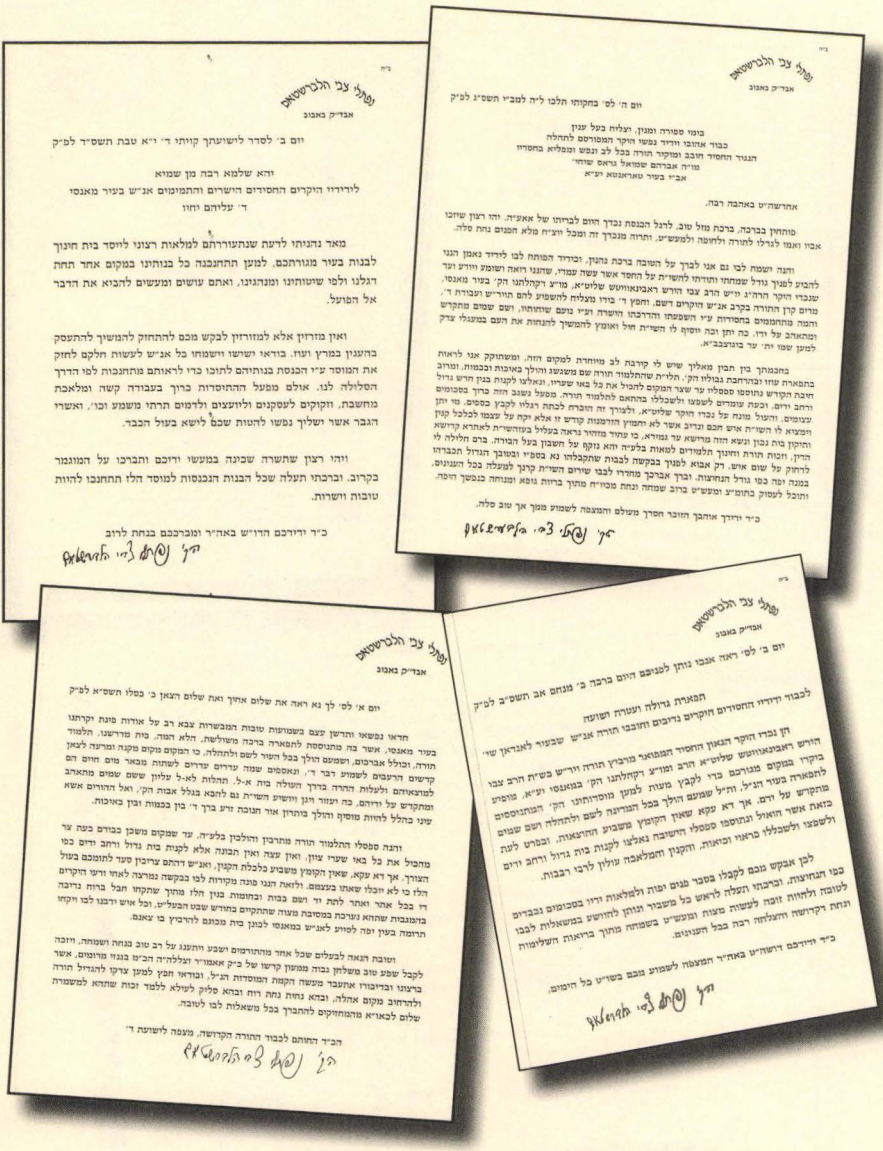

בס"ד

יפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באנוב

יום ה' לס' בחקותי תלבו ל"ה למב"ו תשס"ג לפ"ק

כומי ספורה ומונן, רצלוח בעל ענין
כבוד אהובו וידיד נפשו היקר המפורסם לתהלה
הנגיד החסוד חובב ומוקיר תורה בכל לב ונפש ומפליא בחסדיו
מו"ה אברהם שמואל נראם שחור'
אב"ד בעיר טאראנטא יע"א

אחדשה"ט באהבה רבה.

מתוחין בברכה, ברכת מזל טוב, לרגל הבנסת נכדך היום לבריתו של אאע"ה. יהי רצון שיזכו אביו ואמו לגדלו לתורה ולחופה ולמעש"ט, ותהיה מנכדך זה ומכל יצ"ח מלא חפנים נחת סלה.

והנה ישמח לבי גם אני לברך על השובה ברכת נתנון, וכידוד הפותח לבו לידיד נאמן הנני להביע לפניך גודל שמחתי וחדותי לחשו"ת על החסד אשר עשה עמדי, שדנני וראה ושומע ויודע ועד שבעדי היקר הרה"ג ויש"ש הרב צבי הירש ראבינאוויטש שליט"א, מו"ש דקהלתנו הק' בעיר מאנסי, מרום קרן החורה בקרב אנ"ש הוקרים רשם, וחמץ ד' בדרו מעלות להשפיע להם תורי"ש ועבודת ד', והמה מתחמנים בחסידות ע"ו השפעתו והרבתו והשרה ע"י נתום שרוחותו, ושם שמים מתקדש ומתאהב על ידו, כה יתן וכה יוסיף לו השו"ת חיל ואומץ להמשיך להנחות את הנם במעגלי צדק למען שמו יתי' עד בזרבב"א.

מהבטוחך בין תבין מאליך שיש לי קרבה לב מיוחדת למקום הזה, ומשתוקק אני לראות בתפארת עוז ובהרחבת גבולו הק', תליית שהתלמוד תורה שם משמענו ותולך באיכות ובכמות. ומזרוב חיבת הקודש נתוסמו פספלו עד שצר המקום להכיל את כל באי שעריו, ונאלצו לקנות בנין חדש גדול ורחב ורום, וכעת עומדים לשמנו ולשכללו בהתאם להתלמוד תורה. מפעל נשגב הזה, ברוך בסבומים עצומים, והעול מונח על נכדי היקר שליט"א, ולעורך זה זוכרת לבתת רבלוי לקבץ כספים, מי יתן ויכוצא לו השו"ת אדם חכם ונבון אשר לא חמדון הדרשנות קודש זו אלא יקח על עצמו לכלכל קנין ויתיזן בות ונכון ונעא הזה נקוף על חשבון בעל הבורה. ברם חלילה לי הדין, וחנות תורת ותיזון תלמידים למאות בלע"ה זהא נזקף על חשבון בעל הבורה. ברם חלילה לי לרחוק על שום אופן. רק אבוא למנך בבקשה לבנות שתקבלהו נא בסמ"ע ובמובן הגדול הכבדהו בבנוה ונה כפי גודל הנחתות. ובוך אברכך מחדרי לבבי שירום והשו"ת קרוך למעלה בכל הענינים, ותזכל לעמוק בתומ"ע ומעש"ע ברוב שמחה ונחת מכו"ח מתוך ברחות נופא ומנוחה בנפשך ויפה.

כ"ד ידידך אוהבך הזוכר חסדך מעלם והמצפה לשמוע ממך אך טוב סלה.

יפתלי צבי הלברשטאם

בס"ד

יפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באנוב

יום ב' לסדר לישועתך קויתי ד' י"א טבת תשס"ד לפ"ק

יהא שלמא רבה מן שמיא
לידידיו היקרים החסידים הישרים והתמימים אנ"ש בעיר מאנסי
ד' עליהם יחיו

מאד נהניתי לדעת שנתעוררתם למלאות רצוני לייסד בית חינוך לבנות בעיר מגורתכם, למען תתחנכנה כל בנותיהן במקום אחד תחת דגלנו ולפי שיעותינו ומנהגינו, ואתם עושים ומעשים להביא את הדבר אל הפועל.

ואין מזרזין אלא למזורזין לבקש מכם להתחזק להמשיך להתעסק בהענין במרץ ועז. בודאי ישישו ושמחו בל אנ"ש לעשות חלקם לחזק את המוסד ע"י הכנסת בנותיהם לתוכו כרי לראותם מוחנכות למי הדרך הסלולה לנו. אולם מועל ההתיסדות כרוך בעבודה קשה ומלאכת מחשבת, וזקוקים לעסקנים וליועצים ולרמנים תרתי משמע וכו', ואשרי הגבר אשר ישליך נפשו לרעות שכם לושא בעול הבבר.

ויהי רצון שתשרה שכינה במעשי ידיכם ותברכו על המוגמר בקרוב. וברכתי תעלה שכל הבנות הנכנסות למוסד הלז תתחנכנה להיות טובות וישרות.

כ"ד ידידכם הדו"ש באה"ר ומברכבם בנחת לרוב

יפתלי צבי הלברשטאם

בס"ד

יפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באנוב

יום ג' לס' ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה כ' מנחם אב תשס"ב לפ"ק

לכבוד ידידיו החסודים הזקוקים ניבובים חובבי תורה אנ"ש שבעיר לאנדאן שי'

חן נבוא היקר הגאון החסיד המפואר מרבץ תורה וי"ש בש"ית הרב צבי הירש ראבינאוויטש שליט"א הרב ומו"ש דקהלתנו הק' בנאנסי יע"א, מופיע בוקרו במקום מגוהכם בדי לקבץ מעות למען מוסדותיהו הק' המתיוסדים לתפארה בעיר הנ"ל, וחיל שמעם תולך בכל הנדינה לשם ולתהלה לשם שמים מוקדש על דתם, אך דא עקא שאין הקומץ משביע הנאלצו לקנות בית גדול ורחב דיים כזאת אשר תואיל ותוסיפו מספלו חישובה ולשכללו בראוי ובראוי, וחקנון המלאכה נולין לדבי רבבות. ולשמעו

לכן אבקש מכם לקבלו בסבר פנים יפות ולמלאות ידיו בסכומים נבבדים כפי הנחוצות. וברכתו הבלה לראש כל משביר ונותן לחושיב בשאלות לבבו לטובה ולהאוות זוהר לעשות מצות ומעש"ט ונתת ריקודשה והצלחה רבה בכל הענינים. ונתת בריאות השלימות

כ"ד ידידכם דרש"ט באה"ר המצאנה לשמוע מכם בשו"ט בל הימים.

יפתלי צבי הלברשטאם

בס"ד

יפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באנוב

יום א' לס' לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן כ' בסלו תשס"א לפ"ק

חדאי נפשאי ותרשן עצם בשמועות טובות המבשרות אבא רב על אדות מנת וקרתנו בעיר מאנסי, אשר בה מתנוסדת לתפארה ברבה משולשת, הלא המה, בית מדרשנו, תלמוד תורה, וכולל אברהם, שמעם הולך בכל העיר לשם ולתהלה, כי המקום מקנה ומרגיע לצאן תורה, וכולל אברהם, שמעם הולך בכל העיר לשם ולתהלה, כי המקום מקנה ומרגיע לצאן קדשים הרעבות לשמוע דבר ד', ונאמסים שמה עדרים עדרים לשעות מבאר מים חיים המתקדש על דיתם, כה יעזור דגן ותשיע השו"ת בדך ד' בין בכמות ובין באיכות.

ועינו כהלל ולהזות נוסף והולך ומתרחן אור תנוכה ורע ברך ד' בין בכמות ובין באיכות.

והנה ספסלי התלמוד תורה מתרבין והולכין בלע"ה, עד שמקום משכן כבודם בעת צר מהבול את כל באי שעיר עזון, ואין עצה ואין תבונה אלא לקנות בית גדול ורחב דיים כפי הצורך. אך דא עקא, שאין הקומץ משביע בלכלת הקנין, ואנ"ש דרתם ערוכין מעד לתומכם בעול הלז כי לא יוכלו אשתו בעצמם. ולזאת הנני מונה מקורות לכי בבקשה נמרצה לאחי ורעי הוקרים יד בכל אחר ואחר לתת יד ושם בבות ובחומות. בנין הלז מתוך שתקמו חבל ברוח נדיבה בהמונבתי שתהא נערכה במסיבת מצוה שתתקיים בחודש שבט הבעל"ט, וכל אוש ורבנו לבו ויקחו תרומה בעין יפה לסיע לאנ"ש בנאנסי לכונן בית מבונם להרביץ בו עצם.

ושובה תנאה לבעלים שכל אחד מהתורמים ישבע ויתענג על רב טוב בנחת ושמחה, ויזכה לקבל שפע טוב משלחן גבוה ממושן קדשו של כ"ק אאמו"ר הצלה"ה הב"מ בגזי מרומים, אשר ברצונו בדיבורו ומעשבר מעשה הקמות המוסדות דנ"ל, ובוראי חפץ למען צדקו להגדיל תורה ולהרחיב מקום אהלה, ובהא נחת רוח ובהא סליק לעילא ללמד זכות שתהא למשמרת שלום לכאו"א מהמחזיקים להתברך בכל משאלות לבו לשובה.

הכ"ד החותם לבבות התורה הקדושה, מצפה לישועתה ד'

יפתלי צבי הלברשטאם

קהלתינו ומוסדותינו בעיר לאנדאן

ב"ה

נפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באבוב

יום א' לס' כל פרוז קודש הלולים לר' ו' אייר כ"א לעומר תשס"א לפ"ק

בימי הספירה והמנין, יצליחו בכל ענין
ידידיי היקרים חסידים ואנשי מעשה העסקנים הנאמנים והנמרצים
העושים ומעשים לטובת מוסדותינו הק' שבלאנדאן, ד' עליהם יחיו

רבת שבעה לה נפשי הנאה לשמוע שהעיר ד' את רוחכם הטובה להתעסק
באהבה וברצון למען החזקת מוסדותינו הק' שבעיר מגורכם. והלא גלוי וידוע עד כמה
הוי מבצרו החינוך האלה יקרים וחביבים בעיני כ"ק אאמו"ר עע"ר זצללה"ה הכ"מ,
ובכל פעם שהופיע ביקרו בשערי עיר לאנדאן היה שבע רצון ומלא נחת מהמוסדות
וקרא עליהם את ההלל, כי שם צוה ד' את הברכה וההצלחה לגדל ולהעמיד תלמידים
ותיקים ומומלאים בתורה וביראת שמים המאהבים ומקדשים שם שמים בתהלוכותיהם
ובמידותיהם הטובות. ולפיכך זכאה חולקיכון שאתם עושים רצון צדיק להמשיך בקיום
מוסדותיו הק' ולהרבות פעלים למענם בעוז ובמרץ. ובמורים ולמד עליכם זכות שתהא
למשמרת שלום ותשאו ברכה מאת ד'.

ולרגל המסיבה לטובת המוסדות הנערכת כעת בשכונת עדשווער שבענגלאנד
וע"א, הנני לערוך פסוקי דרחמי להשי"ת, שהנגידים הנכבדים נדיבי לב וחובבי תורה
שיחיו הנוטלים חלק במצות תמוכת המוסדות, יתברכו כולם בכל מילי דמיטב, ויתמלא
ביתם אורה וששון ויקר בהצלחה גדולה בכל עסקיהם ומפעליהם ובמלא חפנים נחת
ועונג סלה, ויזכו תמיד לעשות מצות ומעשי"ט בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, בנפשם
וכנפש הדו"ש המואחל לכאו"א אך טוב וחסד כל הימים.

הנ"ל נפתלי צבי הלברשטאם

ב"ה

נפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באבוב

תחל שנה וברכותי'

לאנ"ש בעיר לאנדאן החסידים הישרים והתמימים שיחיו
ועל צבאם גיסו הדומ"ץ דקהלתנו הגאון החסיד מוה"ר בן ציון בלום שליט"א

בדבר שאלת אנ"ש דנחתי מהתם להכא לחוות דעה אם נכון הדבר להקים במקומכם
מוסד לבנות שיתהנו לפי מסורתינו. ראשית דבר פותחין בברכה להשי"ת. השולח ברכתו
בגבולכם והקהל מתרבה בלע"ה, הגדיים נעשים תיישים ומתוספים והולכים משפחות החסצים
לאחוז בדרכו אבוה"ק וללכת בנתיבה הקודש אשר סללו.

והנה גלוי וידוע שכ"ק אאמו"ר זצללה"ה, אף שהיה עמוס בטירדות וחובות עצומות
מושיבתו הק' כמ ומשאר מוסדותיו על מני רחבי הארץ, עכ"ז לאור ריבוי אנשי קהלתו כאן כ"י
ראה לחובה ולנחיצות גדולה להוסיף עול על עוצרו ולייסד גם מוסד לבנות, למען יתחנכו
הנערות בוראה ובחסידות בדרכי אמותינו.

ולפיכך שמוחתי לשמוע שהעיר ד' את רוח אנ"ש שיו לעשות כן גם אצלכם. וידי תיכון
עמכם וזרועי תאמצכם, תחזקנה ידיכם בהקמת בית חינוך הלז ותשרה שכינה במעשה ידיכם.
וזה שמו אשר יקרא לו "אהל בלומא רחל" על שם אמו מורתי הצדקנית הי"ד.

ובהיות שמוסד כזה טעון פיקוח ושמירה מיוחדת, ע"ד אוי"ל וישמרך בבנות הערוכות
שמירה, ע"כ מקורתי תשמר רוחכם שהתיסדות המוסד תתנהל עפ"י מחנכנים דגולים מאנ"ש
אשר חמצתו בהם, ובפרט ידידי ושי"ב הרה"ג המקו"אר מוה"ר אברהם אבא דורוויץ שליט"א ר"מ
בישיבתנו, וידידי הנה"ח המופ' מו"ה מאיר ראהשפעלר נ"י, ובראשות גיסי הנ"ל הדומ"ץ
שליט"א, ואתם עמם גם ר' משה האפמאן וי' יעקב אליעזר מאסבערג שיחיו, ועל מהם יתמנו
חברי ההנהלה ועסקניה ושאר המוחנכים הראויים לאותה אוצעלא.

ואקוה אל ד' שתראו פרי טוב בעמלכם להצלות לגדל ולחנך את בנותיכם על אותו הקו
והדרך אשר התוה כ"ק אאמו"ר זצ"ל לחינוך בנות אנ"ש שו', ותזכו להעמיד דור ישרים אשר
יתאהב ויתקדש שם שמים על ידם, עד שכומי צאתנו מארמ"צ בזכות נשים צדקניות כן נזכה
להגאולה שלימה בב"א.

כ"ד לדידו"ש באה"ר, הבאעה"ח ביום כ"ד תשרי אסרו חג תשס"ד לפ"ק.

הנ"ל נפתלי צבי הלברשטאם

בס"ד

אהל בלומא רחל ד'באבוב

בנשיאות ב"ק מרן אדמו"ר הנה"ק שליט"א

מודעה משמחת

הננו להודיע לכל ציבור אנ"ש חי"ו
שא"ה ביום ה' לסדר כי עתה הרחיב ה' לנו
יתקיים א"ה מעמד

קביעות מזוזות

במוסדנו החדש
אהל בלומא רחל
79 Kyverdale Road N16
בשעה 1.15
בהשתתפות הנה"צ הדומ"ץ דקהלתנו שליט"א

אורחינו הדגול
הגה"צ רבי מרדכי דוד שליט"א
חתנא דבי נשיאה
יכבדנו בהופעתו אצל המאורע

ויהי שתפ"ז ה' בדיבו ישלח לתרבות פרחים לפארה ולתשרה,
ולהמשיך בדרך השלולה לנו פרבתה"ל
ונדול יהי כבוד הבית הזה בעיה"ק
המרכים להשתתפותכם
והנעלה,

קהלתינו ומוסדותינו בעיר אנטווערפן

ב"ה

נפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באמבג

לבי לחזקני ישראל המתנדבים בעם מוקירי וחובבי תורה שיחיו, ויערב נא שיחי לפניכם להטות שכם ולבוא לעזרת ישיבתנו הק' באנטווערפן "יום של שלמה" הנקראת על שם כ"ק אאמו"ר זצלל"ה ומתנהלת בדרכו הסלולה, ושמועה הולך לתפארת ולתהלה הודות להצלחת התלמידים נ"י המוגדלים שם בעודשי"ת בתורה ובוראת שמים ובמידות טובות תחת הדרכת הראש ישיבה הרה"ג ירא ושלם מוה"ר בצלאל בערנשטיין שליט"א המשקיע כוחות עצומים בכל תלמוד להעלותו מעלה מעלה בסולם העולה בית א-ל.

אך הלא כלל גדול הוא שדברי תורה מעות קונות אותם ואם אין קמח אין תורה, והנה אין קומץ ההכנסה משביע לכלכל כל ההוצאות המרובות, וכידוע עוברים לראבוננו על אנשי העיר הנ"ל זמנים קשים בפרנסה ה"י. ולפיכך בקשתי ששוחה לפניכם, נא ונא לקבל את פני העסקנים בסבר פנים יפות ובמנה הראוי' להתכבד כפי גודל הנחיצות, למען לא יובש המעיין ולא יקצץ האילן ח"ו, אלא ומשיך להוציא פירות מתוקים תלמידים ותיקים מלאים זיו ומבהיקים לתפארת אבותינו המצוקים.

ברוך אשר יקים את התורה הזאת, וזכות התורה הק' יעמוד להם להתברך בברכה שלימה בכל הענינים, ומלא ר' כל משאלותיהם לטב ולחיין ולשלם אמן.

וע"ז באעה"ח ביום ג' לפרשת מתן תורתנו ח"י שבט תשס"ג לפ"ק

הי' שמו צבי הלברשטאם

ב"ה

נפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באמבג

יום א' לסדר ויצא ה' כסלו תשס"ג לפ"ק

חיים וברכה למשמרת שלום
לכבוד הנגיד היקר הנכבד והנעלה
חובב ותומך תורה באה"ר כביר המעש ורב חסד נודע לתהלה
מוה"ר ראזען רעבניץ שיחי'
אב"י בעיר לאס אנזשעלעס יצ"ו

אחדשה"ט,

הן שלחתי לארץ מגוריו את ידידי היקר העסקן הנמרץ רב פעלים ותיק וחסיד מוה"ר משה קעפלער שליט"א יו"ר ועד הנהלת ישיבה"ק, לעסוק בקיבוץ מעות לטובת ישיבתנו הק' בעיר אנטווערפן המתאבקת בקיומה בגלל חוסר הכסף. ואפיל תחינתי לפניו בכל לשון של בקשה לחרום נא בעין יפה ומה לצורך זה, וגם להשתדל למענו אצל יודעיו ומכיריו ולעשות כל אשר בידו להכתיר את נסיעתו אליכם בהצלחה רוממה ויחזור משם בכסף מלא כפי גודל הנחיצות.

מובטחני במדת טובו וחסדו שומלא את שאלתי ובקשתי באהבה ובתשואת חן, והנני מודה לו מראש בהברה הטוב ובתודה לבבית. ובהרבה תהי נא לראשו עטרת, שקרנו ותרומם לתפארת, ויתברך בכל הברכות, בזה ישועות ושובע שמחות, יריוה נחת ורננים, מבנים ובני בנים, כל משאלות יתמלאו לטובה, ותחזינה עינינו ישועה הקרובה, בביאת גואל צדקנו, בקרוב ובמהרה בימינו.

בעתירת ידידו"ש, מצפה לישועת ד'

הי' שמו צבי הלברשטאם

ב"ה

נפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באמבג

יום וכש"ק לס' אמור ואמורת לחזחיר גדולים על הקטנים. פסח שני. כ"ט לטב"ו. תשס"ב לפ"ק

לכבוד ידידיו הוקרים חברי הנהלת הת"ת דורן בעיר אנטווערפן, ד' עליהם יחיו

רבה עגמה נפשי שמעתי שעמודי הת"ת מתרוסקים וצפוי' לו סכנת סגירה הול"ת, ואיכבה אוכל וראיתי באבדן א' ממוסדותיו של כ"ק אאמו"ר זצלל"ה ז"ו. ואמרתי השקט לא אוכל, ועת לעשות לד' לאלתר. ושלחתי לקרוא את ידידי הרה"ח איש חי ורב פעלים מו"ה משה קעפלער שיחי' מו"ר הנהלת ישיבתנו הק' פה, וביקשתיו לנסוע אליכם ולשמוע מפיכם את כל הסיבוכים והקשיים שעלו בהמוסד. והיות שידיו רב לו בסדרי ניהול ישיבה זה כשלשים שנה ואין חכם כבר נסיון, ע"כ תקותי עזה שחמץ ד' בידו יצלוח להעל את הת"ת ולשים העקוב למישור בפעתא דשמא. ולזאת תקבנו נא זמן זמנים להתוועד עמו ולגלל לפניו את כל הפרשה בכללה ובפרטה כאלו הויתם עושים לפני, ושלחותי קא עביד, ותשמעו לקול הדרכתו והוראתי.

ואני תפלתי שאלקי אבי יהא בעזרו על דבר בבור שמו וית' לחוננו בעצה ותושי' נכונה, למען לא יובש המעין ולא יקצץ האילן אלא ויחזונן על מכון ובמים חזק ואמוץ, והוי כל פריו קודש הלילוים לד' בתעמדת תלמידים שיהא שם שמום מוראהב ומתקלס על ידם סלה.

המצפה לשמוע מכם במהרה בשורה טובה ומשמחת לב.

הי' שמו צבי הלברשטאם

קרית באבוב

ב"ה

נפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באבוב

יום ה' לס' קודש הלולים לד' כ"ט ניסן י"ד למב"י תשס"ג לפ"ק

שמחתי באומרים לי בית ד' נלך, הלא המה אברכים יקרים דיורי ארעא קדישא בקרית באבוב וע"א, אשר נפשם חשקה בתורה והעיר ד' את רוחם לייסד כולל בוקר, ובו יהגו בתוה"ק הם ודידיהם אנשי שלומינו ועירו אזן בבוקר בבוקר.

והנה דברי תורה טעונים חיזוק מתרי גוסא, הא' שאברכי המקום יחדרו למלאות ספסלי בהמ"ר ויהיו נמנים על דבר קדוש הזה, ואיש את רעהו יעזורו ויאמצו לשקוד על דלתות הכולל יום יום יבועו אומה, ולא יתנו למשחית היצר להכניס התרשלות ורפיון ודים בתורה ר"ל. והב' שישכילו גדיבי העם מוקירי רבנן ותלמידיהון לחשוף מצוה לעמוד לימינם ולהיות בתומכי נפשם בכסף מלא בעין יפה ובתמידות למען לא יפסקו ולא יבטלו מפתגמי אוריתא מחמת חוסר הכסף ח"ו.

ולזאת תיערב נא עתירתי להני שני הצדדים, ששכר יזבולון, להתחזק ולהתעודד יחדו לאמר ולרומם את המפעל הגדול והקדוש הזה, למען ישמע קול התורה בהוד והדר בבית אלקינו סלה.

וגדולה תורה שנותנת חיים טובים הן ללומדיה והן להומכיה, וכל הברכות האמורות בה יחולו על ראש בני התורה, אל תיקרי בני התורה בלבד אלא גם בוני התורה, שימלא ד' כל משאלותיהם לטובה ולברכה לנחת והצלחה ברביה והמשכה.

כ"ד הכו"ח לכבוד התורה ולומדיה,

נפתלי צבי הלברשטאם

ב"ה

נפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באבוב

יום ב' לס' למען ייטב לך והארכת ימים ח' אלול תשס"א לפ"ק

לכבוד האי גברא יקירא הנגיד היקר והנכבד רודף צדקה וחסד
ר' משה לעוויי שיחי' ומשפחתו שי'

אחדשה"ט,

לנכון נתקבל לידי סך אלף דולר ששלח לפני חדשים אחדים ע"י שארו ובשרו ידידי היקר הנה"ח המפואר מו"ה משה עליאס שיחי', ועוד אלף דולר ששלח לקראת יומא דהילולא של כ"ק אאמו"ר זצ"ל זכותו יגן עלינו ועליו בישועות טובות. תשואת חן חן לו על תשורתו, ובחדא מחתא הנני להודות לו מעומקא דלבא על שנותן יד לסייע ולחמוץ בעין יפה וברוח נדיבה במוסדות קדושת ציון שבארה"ק, אשרי לו ושכרו הרבה מאד על פי פעלו.

וצויתי את ברכתי שיתברך בבריות גופא הוא וב"ב וכל צאצאיו, ויזכיהו השי"ת על במתי ההצלחה בכל עסקיו ובכל משלח ידיו, ובקרוב ימציא זיווג הגון לבתו תחי' ברוב נחת ושמחה באוות נפשו הטובה. ולרגל ימי הרחמים והרצון הממשמשים ובאים, הנני לאחל ברכת כתיבה וחתימה טובה לו ולכל משפחתו, ויתקבלו תפילותיו ברצון לפני אדון כל להתברך בשנה טובה ומוצלחת ובמלא חפנים נחת.

הלא כה דברי ידידו"ש המוקירו ומברכו,

נפתלי צבי הלברשטאם

ב"ה

נפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באבוב

יום ה' לס' יברכך ד' וגו' ט' סיון תשס"א לפ"ק

שפעת שלומים, בימי השלומים
למע"כ ידידי היקר הנגיד הנעלה ותוק וחסיד עסקן נמרץ ורב פעלים
מוה"ר מרדכי זאב שוף שיחי'

קבלתי לנכון הפתקא והפ"נ, וברכתי תעלה לראשך שתתברך אתה וביתך וכל יוצ"ח בבריות גופא ונהורא מעליא, יצו ד' אתכם את ההצלחה בגשם וברוח, ובנך ארי' ליב נר"ו יתקשר במהרה בזיווג הגון לנחת ולתפארת, ובתך תחי' תימקד במהרה בזש"ק, וחתונת בתך הצעירה תחי' תהא בשעומ"צ ברב נחת ושמחה, ומלא ד' כל משאלותיכם לטובה ותתענגו בנחת לשובע מכיו"ח שי' ביחד עם אמך החשובה שתחי' ותתחזק ברוב אונים ואמיץ כח, כנפשכם וכנפש ידידך הדושה"ש באהבה ומשתוקק לשמוע ממך בשו"ש ישועות ונחמות ולא תוסיף לראבה עוד.

הנ"ל נפתלי צבי הלברשטאם

נ.ב. קח נא את תודתי על כל החסד אשר עשית עד הלום בעבודתך הנאמנה לטובת מוסדותינו הק' בארה"ק, ואשר אתה עתיד לעשות הלאה בעזהשי"ת, ויהי רצון שכל מינות שאתה מוגה לא יהיו אלא לימין ולהצלחה. ויישר כחך עוד על שהואלת בטובך לנדב הוצאות הסעודת מצוה לרגל סיום והכנסת הס"ת לז"נ כ"ק אאמו"ר זצללה"ה הכ"מ, תשוח"ם לך, ויושר ילוץ בעדך שיתרומם קרנך למעלה בבה"ש.

קרית באבוב / ישיבת קדושת ציון

כולל ש"ס - קרית באבוב
בנשיאות כ"ק מרן אד"מו"ר שליט"א

בס"ד

מוצ"ש לסדר ״ויגש וגו׳ ויברכהו ויאמר וגו׳ ויתן לך האלקים מטל השמים וגו׳״,
ש"ס גמרא ותוספות לפ"ק

לכבוד קדושת מרן
עטרת ראשינו ותפארתינו
אדונינו מורינו ורבינו שליט"א

בעזרת השי"ת, נפתח בר"ח חשון, תחילת זמן החורף, כולל חדש ע"י מוסדות קדושת ציון בקרית באבוב, הכא הוא כולל ש"ס, המיועד לאברכי אנ"ש בקרית באבוב, ובו לומדים 18 דפי גפ"ת בחודש ונבחנים עליהם, דומטרה היא ללמוד בעוה"י את רב סדרי מועד ונזקיק בשנים הבאות, כתכנה לימוד שו"ע או"ח והו"מ לאחר מכן.

לשם כך שוקץ ביחמ"ד הישן דשיבת קדושת ציון והוכן במיוחד לכולל החדש.

להנחת הכולל נבחרו אברכים מאנ"ש, לומדים ותיקים בכולל ״עמק הלכה״, הרב משה ברינקמן הי"ו, והרב ראובן פרנקל הי"ו מבני ברק.

בעוה"י בתלמין ומקין הוי חזקה, וב"ח נתווספו ספסלים ולומדים בקול תורה בבי מדרשא דרבינו שליט"א בקרית מלך רב, קרית באבוב בארה"ק, ועד מוסד של תורה נוסף לשרשרת המוסדות הקדושים שהקים מרן אדמו"ר וצוקללה"ה זועעכ"א לשמו ולזכרו של אבינו הקדוש תנ"ד.

ובחרדת קודש נזכיר קמיה דמרן רבינו שליט"א את לומדי הכולל לברכה ושועה בכל עניניהם, ויצליחו בלימוד תורה בין כתלי הכולל החדש לתפארת בית באבוב ולנח"ר דק"ק מרן רבינו שליט"א

ומצלאין אנן קדם ריבון עלמין שישלח דברו וירפא בשלימות את מרן רבינו הקדוש שליט"א ונוכח שינחגנו בעצה ובברכה ובהמשכת ישועות לאורך ימים ושנים ויוליכנו קדם משיח צדקינו בב"א

הכו"ח
לומדי כולל ש"ס בקרית באבוב

משה בן שיינדל (גריקמן)	**יהודה בן חנה** (שצ'דרוביצקי)
ראובן בן חוה חיה (פרנקל)	**דוד בן חוה אסתר** (קורר)
אהרן בן ציון בן חייה יפה (אנגלרד)	**יצחק אייזיק בן חיה רחל** (שיינבך)
מאיר בן חנה (האכמייזער)	**יהודה בן שרה** (מילר)
אהרן יהודה בן מלכה פרחה (קליין)	**יואל צבי בן אלשא מלכה** (פוגט)
חיים יצחק אייזיק בן פעשא לאה (וראבוטאוויטש)	**שמעון שמעלקא בן פעסיל** (ורטפורט)

ב"ה

נתני צבי הלברשטאם
אבד"ק באבוב

יום ב׳ לס׳ ואכלו את חלב וארץ ד׳ טבת השס"א לפ"ק

שלום רב לאוהבי תורה

בחורי חמד בני ציון היקרים תלמידי ישיבת קדושת ציון בקרית באבוב יע"א

לעצור במולין לא אוכל מלהודיע לכם שהפחתם בקרבי רוח חיים וחדוה, כי שמעתי שמועה טובה המדשנת עצם ומשמחת לב, שהגבהם שוקדים על התורה בהתמדה גדולה ועזה, ומן הבוקר עד הערב נשמע הקול קול יעקב בהיכל קדשכם, וכאו"א מכם נפשו איותה ויעש להרבות מקנתו בכל כוחו ובכל כשרונותיו. ודין הנגין לי, כי נכסף נכספתי לראות בתפארת עוזכם, אלה חמדה לבי.

ולשומתכם אומר ברוך השוב והמטיב יתי"ש החונן לכם בינה והשכל לדעת להפוך בה ולהפוך בה דכולא בה ואין מדה טובה הימנה, וברוך שבחר בכם ובמשנתכם לסויע ולגלגל זכות שעל ידכם יתרומם ויתקדש שם שמים ושם באבוב. ואין ספק שכ"ק אאמו"ר זצללה"ה הכ"מ שובע נחת וכבוד מעמליכם, שהרי בעודנו חי השקיע לבו ונפשו בישיבתכם ונפלאת אהבתו לה עד מאד, ע"כ גם כעת שם חלקת מחוקק ספון, כידוע מספה"ק שציאת צדיק מן המקום עושה רושם מנפשו הנשאר שם סלה, וחלקא זאת הנרשמת מתעדנת ומתהדרת מהתורה והעבודה הנערכת באתרא הדין.

כבר אמרו אין מזרזין אלא למזורזין. ולזאת במטותא מינייכו לבל יוף ידכם מן התורה הזאת, ולא תתנו למשחות לבוא אל בתי לבבכם להכניס התקררות ועצלות, אלא תהיו מוסיפים והולכים בעבודת הדלקת נר מצוה ותורה אור באהבה וברצון. וכגון דא צריך למודעי, שיסוד הצלחה בתורה הוא שמירת הסדרים, וחזרה תמידית, ושמועה בקול המגי"ש וההנהלה לעשות ככל אשר יצוו, ואם שלש אלה תעשו אז תשכילו ותתעלו על במתי הר סיני ולאולני רברבי תתעברי.

ואתחנן אל ד׳ שוקויים בכם תפלת והערב נא, שתזכו להרגוש נועם מחוקות התורה אשר אין דוגמתה בכל חיי עוה"ז, ואז חזקה שלא תפסק מומיכם מגירסא אלא בכסף חבקשוה וכמטמונים תחפשוה ומנה לא תזזעו, והרחמן יתי"ש יתפאר בכם לנצח נצחים ויתהדר בכם לעד ולעולמי עולמים.

כ"ד אוהבכם המצפה להרמת קרנכם בכה"ע ומשתוקק לשמוע ולהתבשר עוד כוהנה וכהנה.

הנ׳ נתנאל בר׳ הלברשטאם

קהלתינו ומוסדותינו בעיה"ק ירושלים

בס"ד

נפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באמוב

בבין המצרים, זזרח אור לישרים, אנשי שלומינו הזקרים, ד' קרנם ירים

באתי בזה לבקש עזרתכם לטובת מוסדותינו הק' המתנוססים לתפארה בירושלים עיה"ק תובב"א, ומתנהלים נאמנה על ידי דידי נפשי מאז ומקדם הרה"ח המפואר איש חי ורב פעלים מו"ה שלום צענווירט הי"ו. ולאחרונה הוא כורע ברך תחת עול הכספי שהוכבד מאד, כי לדאבוננו נתמעטו הפרנסות בארה"ק ועקב כך נתמעטו ההכנסות. ולזאת החברה ואלצני לפנות אליכם ולשטוח לפניכם שאלתי ובקשת לבבי להתאמץ נא ולבוא לעזרת ד' בגבורים בסכומים נכבדים בעין יפה ורוח נדיבה.

וזאת לדעת שהמשתתף בזה, הרי יותר ממה שנותן ותומך להמוסדות הנו נותן ותומך לעצמו, וארכרתן מולחא דלפני רבות בשנים בעת שנמצאו המוסדות הנ"ל במצב קשה, נצטוותי מפי ב"ק אאמו"ר זצללה"ה לקום בבית מדרשו בקול קורא לאנ"ש לסוע להמוסדות, וקבע זומנא לעשות זאת דויקא בליל יום כיפורים, ונעמוקו עמו, כי יען והתפילות עולות למרומים דרך ירושלים, ע"כ יצוב ונכון לעשות צדקה במוסדות שבעיר הקודש זו, וזה יפתח שערים וסוללו נתיבים להעברת התפילות שם. וגמצא שיפה כח מתן זה למלאות תפלות כל פה ברחמנים, וע"כ הנעשה חסד הלו, עם עצמו מתחסד.

גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה, ובכן יהי רצון שבזכות שעוזרים למבצרי תורה ועבודה שבירושלים, יתהפכו הימים האלה לששון ולשמחה ונזכה לראות בבנין ציון וירושלים עיה"ק בב"א.

וע"ז באעה"ח ביום ב' לסדר מטו"מ כ"א תמוז תשס"ג לפ"ק

בן' ש' אלי' הלברשטאם

מוסדות חסידי באבוב
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ירושלים, עיה"ק תובב"א

MOSDOT CHASIDEI BOBOV
JERUSALEM

בס"ד, ירושלים

לכבוד הרבנים החשובים
חמשמשים בקודש אצל הדרת הקודש
תי"ת תהי"ר ברוך רזא דיחלבלו שליט"א
ותחו"ת ר' שמחה פוקס שטרלבי שליט"א

שלום וברכה,

הוות, ולמהר נקבנה כי פנישה חשובה עם הקבלן שבונה את בנין מוסדותינו מחדש, ותקנישה נוגעת לעניני כספים. אבקשכם להזכיר אצל כ"ק נרן אדמו"ר שליט"א, שיחוס בחמלותה רבה.

בית מדרש
תלמוד תורה
רשת כוללים
לאברכים מאוירים
ישיבת ערב
קוואר
אולם אכל
ספריה מרכזית
שרבות מרכזי
Beth-Midrash
Talmud-Torah
Reshet Kollelim
Yeshivat Erev
Dining Hall
General Library
Kibbutz Gimach

בס"ד

נפתלי צבי הלברשטאם

אבד"ק באמוב

ימי הרחמים והסליחות כ"ה אלול תשס"ג לפ"ק

שנה טובה ומעוטרת, חיים וברכה למשמרת

למעכ"ת ידידי עוז הרב הגאון המפורסם להתהלה מוה"ר משה סאלאנט שליט"א
ואתו עמו החסידים היקרים אנ"ש בירושלים עיה"ק תוב"ב, יברכם ד' וישמרם

אחדשה"ט באה"ר,

שמחתי מאד לשמוע שנתמלא רצוני ונתמנו מכם עשרה אישים יקרים ת"ח חסידים ואנשי מעשה הי"ו שחמצתי בהם בתור ועד הנהלת הקהילה ומוסדותי', ועל צבאם ידידי עוז הרה"ג החסיד מוה"ר אלי' חיים שטערנבוך שליט"א וו"ר הועד. ומעתה כל עניני הקהילה ומוסדותי' יהיו נחתכים ונגמרים על פיהם ולפי ראות עיניהם, ומובטחני בהם שכל מעשיהם והחלטותיהם יהיו לשביעת רצוני ולקורת רוחי.

והנני מונה בזה בקריאה של חיבה לכל אנ"ש לחזק ולאמץ ידי חברי הועד והעסקנים בכל עת ולעבוד עמם שכם אחד ובלב אחד באהבה ואחוה, ועי"ז יבוא הכל על מקומו בשלום ויתרוממו ויפוארו המוסדות ופירותי' לשם ולתהלה.

וברכתי תעלה לראש כל העוסקים בצרכי ציבור באמונה, ובפרט ידי"נ החסיד המפואר איש חי ורב פעלים מו"ה שלום צענווירט הי"ו, מנהל כללי של מוסדותינו הק' בירושלים ת"ו, שחמץ ד' בידם יצליח, ויהי נועם ד' עליהם לגלגל זכות על ידיהם לקדש שם שמים ולהרחיב גבולי הקדושה בין בכמות ובין באיכות לתפארת המקום ולתפארת אבוה"ק ששמם נקרא על הקהילה ועל המוסדות.

כ"ד ידידכם אוהבכם דו"ש החותם בברכת כוה"ט לכולכם,

בן' ש' אלי' הלברשטאם

קהלתינו ומוסדותינו בעיר בני ברק

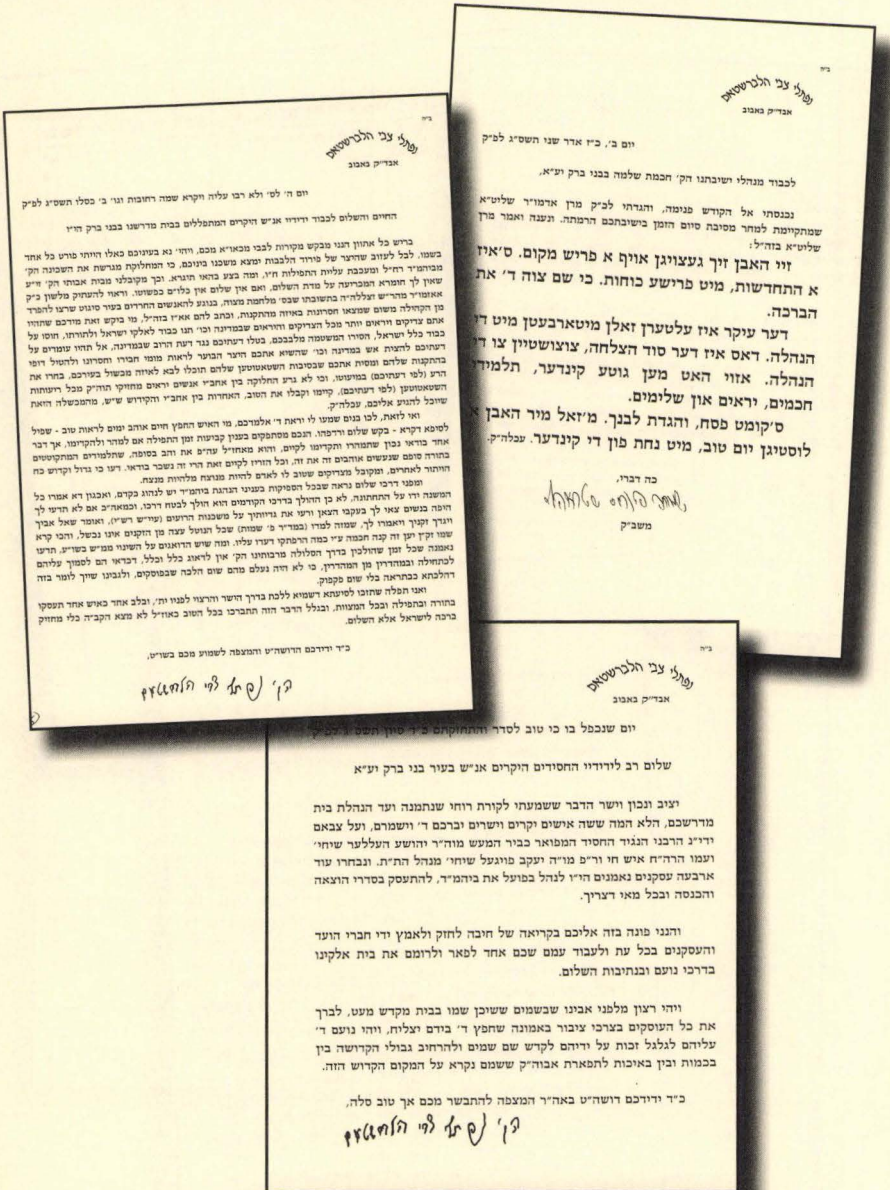

ב"ה

ועד קהלי עבי הלכרשטאם
אבד"ק באנוב

יום ב', כ"ז אדר שני תשס"ג לפ"ק

לכבוד מנהלי ישיבתנו דק' חכמת שלמה בבני ברק יע"א,

נכנסתי אל הקודש מנומה, והגדתי לכ"ק מרן ארמו"ר שליט"א שמתקיימות למחר מסיבת סיום הזמן בישובתכם הרמתה. ונענה ואמר מרן שליט"א בזה"ל:

זיי האבן זיך געצויגן אויף א פריש מקום. ס'איז א התחדשות, מיט פרישע כוחות. כי שם צוה ד' את הברכה.

דער עיקר איז עלטערן זאלן מיטארבעטן מיט די הנהלה. דאס איז דער סוד הצלחה, צוצושטיין צו די הנהלה. אזוי האט מען גוטע קינדער, תלמידי חכמים, יראים און שלימים.

ס'קומט פסח, והגדת לבנך. מ'זאל מיר האבן א לוסטיגן יום טוב, מיט נחת פון די קינדער. עכלה"ק.

כה דברו,

משב"ק

ב"ה

ועד קהלי עבי הלכרשטאם
אבד"ק באנוב

יום ה' לפ' ולא רבו עלוה וזקרא שמה רחובות וגו' ב' בסלו תשס"ג לפ"ק

החיים והשלום לכבוד ידידיו אנ"ש דזקרים המתפללים בבית מדרשנו בבני ברק הי"ו

ברש"ל כל אתוון הנני מבקש מקורות לבני מכאו"א מכם, ויהי' נא בעינכם כאלו דוחתו מרוט כל אחד בשמו. לבל לעזוב שהרצר של פירוד הלבבות ימצא משכנו בינינם, כי המחלוקת מגרשת את השכינה הק' מביהמ"ד רח"ל ומסבבת עליות התפילות ח"ו, ומה בצע בהאי תוגא. וכך מקובלני מבית אבותי הק' ח"ש שאין לך חומרא המכריעה על מדת השלום, ואם אין שלום אין כלי"ם כמשמו. וראוי להתעיק מלשון כ"ק אאמו"ר מהר"ש זצללה"ה בתשובתו שכפ' שלחמת מצוה, בנוגע להאנשים החרדים בעיר סיגוט שרצו להפרד מן הקהילה משום שמצאו חסרונות באיזה מהתקנות, וכתב להם אא"ז בזה"ל, מי בוקש זאת מדרכם שתהיו אתם צדיקים ויראים ויותר מכל הצדיקים ויהראים שבמדינה וכי חנו בבוד בלקלי ישראל ולחורתו, חוסו על כבוד כלל ישראל, חסירו המעשמה מלבבכם, בטלו דעתיכם נגד דעת הרוב שבמדינה, אל תהיו עומדים על דעתיכם להצות אש במדינה וכי שהשוא אתכם הוצר הבוער לראות עומי חבריו וחסרונו ולהשיל דופי בהתקנות שלהם ומוסיף אתכם שבמיבות השאטטען שלהם תוכלו לבא לאוהב מבשיל בעירכם, בחיי את הרע (לפי דעתיכם) במועטון, וכי לא גרע החלוקה בין אחב"ר אנשים יראים מחזיקי תורה"ק מכל רשעותות השאטטען (לפי דעתיכם), קיימו וקבלו את הטוב, האחרות בין אחב"ר הקידוש ש"ש, מהמכשלה הזאת שיוכל להגיע אליכם, עכלה"ק.

ואי לזאת, לכו בנים שמעו לי יראת ד' אלמדכם, מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב - שמיל לסיפא דקרא - בקש שלום ורדפהו. הנכם מסתפקים בענין קביעות זמן התפילה אם למהר ולהקדימו, אך דבר אחד בודאי נכון שתמוררו וזקדימו לקיים, והוא מאחז"ל עדים את הבב בסופה. שתלמודים המתקושטים בחוזה סומם שנעשים אוהבים זה את זה, וכל דזיוו לקיים זאת הרי זה נשכר בדאי. דעו כי גדול וקדוש כח הזיתוי לאחרים, ומקיבל מצדזקים שטוב לו לאדם להיות מנוצח מלהיות מנצח.

ומפני דרכי שלום נראה שבכל הספיקות בענינו הנזכרת בהמ"ד יש לנהוג כקדם, ואכנאן דא אמורו כל המשנה ידו על התחתונה, לא כן הזולך בדרכו הקודמים הוא הולך לבטח דרכו, וכמאה"כ אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדייותיך על משכנות הרועים (שה"ש רש"י), ואמר שאל אבון ונדך קרוי ראמורו לך, שמזה למדו (במה"ר פ' שמות) שכל הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל, והני קרא שמו זקן דעון זה קנה חכמה ע"ש הרמתקו רעוו עליו. ומה שיש הדזאנים על השינוי מנו"ש בשו"ע, תרגו נאמנה שכל דמנון שהולכון בדרך הסלולה מרבותינו הק' אין לדאוג כלל וכלל, הבדאי הם לסמוך עלותם לכתחולה ובמהדרין מן המהדרין, כי לא דזה נעלם מהם שום הלכה שבפוסקים, ולגבינו שויך לומר בזה דהלכתא כבתראה בלי שום פקפוק.

ואני תפלה שתזכו לסיתנתא דשמיא ללכת בדרך הישר והרצוי לפניו יה', ובלב אחד כאיש אחד תעסקו בתורה ובתפילה ובכל המצוות, ובגלל הדבר הזה תתברכו בכל הטוב כאז"ל לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום.

כ"ד ידידכם הדושה"ט והמצפה לשמוע מכם בשו"ט,

רן, שם עלי לפי הלחשאן

ב"ה

ועד קהלי עבי הלכרשטאם
אבד"ק באנוב

יום שנכפל בו כי טוב לסדר ותתחזקתם ב"ד סיון תשס"ג לפ"ק

שלום רב לידידיי החסידים הזקרים אנ"ש בעיר בני ברק יע"א

יציב ונכון וישר הדבר ששמעתי לקורת רוחי שנחמנה ועד הנהלת בית מדרשכם, הלא המה ששה אושים יקרים וישרים וברכם ד' ושמרם, ועל צבאם ידי"נ הרבני הנגיד החסיד המפואר בביר המעש מוה"ר יהושע העללער שיחי' ועמו הרה"ח איש חי ור"פ מו"ה יעקב פוגעל שיחי' מנהל הת"ת. ובבחרו עוד ארבעה עסקנים נאמנים הי"ו לנהל בפועל את ביהמ"ד, להתעסק בסדרי הוצאה והכנסה ובכל מאי דצריך.

והנני פונה בזה אליכם בקריאה של חיבה לחזק ולאמץ ידי חברי הועד והעסקנים בכל עת ולעבוד עמם שכם אחד לטאר ולרומם את בית אלקינו בדרכי נועם ובנתיבות השלום.

ויהי רצון מלפני אבינו שבשמים ששיכן שמו בבית מקדש מעט, לברך את כל העוסקים בצרכי ציבור באמונה שחפץ ד' בידם יצליח, ויהי נועם ד' עליהם לגלגל זכות על ידיהם לקדש שם שמים ולהרחיב גבולי הקדושה בין בכמות ובין באיכות לתפארת אבוה"ק ששמם נקרא על המקום הקדוש הזה.

כ"ד ידידכם דושה"ט באה"ר המצפה להתבשר מכם אך טוב סלה,

רן, שם עלי לפי הלחשאן

גדולי ראשי ישיבת פון לעיקוואוד באגייסטערט פון פארהער פון תלמידי ישיבת בני ציון ד׳באבוב

לעיקוואד. - גדולי ראשי ישיבות פון בית המדרש גבוה ד׳לעיקוואר, זענען אויסטערליש באגייסטערט געווארן פון דעם פארהער פון די תלמידי ישיבת בני ציון ד׳באבוב פון בארא פארק. דער פארהער איז געווען אויף א באדייטענדן חלק פון מסכת שבת, וועלכע מען האט געלערנט מיט גרויס התמדה דעם פארגאנגענעם זמן, און מען האפט אי״ה צו מסיים זיין די מסכת ביז סוף יאר.

נאכ׳ן באקומען די גוטהייסונג וברכת קדשו פון כ״ק מרן אדמו״ר מבאבוב שליט״א, וועלכע האט געוואונטשען ״אז דער אויבערשטער זאל העלפן מיט הצלחה, פארטס געזונטערהייט און קומטס אהיים געזונטערהייט עס זאל זיין א כבוד שמים״, זענען אלע פינף קלאסן פון כיתה ט׳ (125 תלמידים כי״ר) ארויסגעפארן דאנערשטאג פ׳ במדבר אינדערפרי מיט באסעס צו דעם עיר התורה לעיקוואוד יצ״ו, אין שפיץ פון די מגידי שיעור הרב אשר זעליג גאלדמאן שליט״א, הרב שלמה יחיאל גיפס שליט״א, הרב מנחם יחזקאל גראס שליט״א, הרב שלמה זלמן גארדאן שליט״א, און הרב שלמה אליעזר שמעון קערפעל שליט״א, און די חברי הנהלת הישיבה הרב יעקב ציטראנענבוים שליט״א און הרב שלמה קעססלער שליט״א.

אויפן וועג האט מען זיך אפגעשטעלט ביים ציון המצויינת פון דעם רעיא מהימנא קדישא, כ״ק מרן הגה״ק מבאבוב זצוק״ל, און מיט גרויס התרגשות האט מען געזאגט תהלים, און מתפלל געווען אויף הצלחה בתורה וביראת שמים, און אז בנו ומ״מ וועלכער איז געשטאנען לימין קדשו ביים אויפשטעלן די הייליגע מוסדות כ״ק מרן אדמו״ר הגה״ק שליט״א זאל פירן די עדה הקדושה בבריות גופא ונהורא מעליא עבגוצבב״א, דאס התעוררות איז געווען עד אין לשערו.

אנקומענדיג קיין לעיקוואוד, איז מען אויפגענומען געווארן בכבוד ובסבר פנים יפות אין הויז פון דעם משגיח הגאון ר׳ מתתי׳ סאלאמאן שליט״א. עס איז געווען א מחזה נהדר צו זעהן ווי איבער הונדערט בחורים׳לעך בלע״ה זיצן אויסגעשורה׳ט און הערן זיך צו מיט גרויס אינטערעסע צו די דברות עוז פון דעם פה מפיק מרגליות ומחנך בחסד עליון, וועלכער האט ארומגערעדט דאס גרויסקייט פון א בחור א תלמיד חכם, און דערצו אויב ער פירט זיך נאך אויף בדרך החסידות, צוגעבענדיג אז א באבוב׳ער בחור האט דערצו נאך א מעלה, ווייל ער איז דאך דערצויגן געווארן מיט א גרויסן דגש אויף איידלקייט און מידות טובות.

פון דארט איז מען געגאנגען זעהן דעם גרויסן מבצר התורה, ישיבת בית המדרש גבוה די באקאנטע לעיקוואוד׳ער ישיבה, וואס האט געמאכט אן אומגעהויערן רושם אויף די תלמידים, זעענדיג פאר זיך א מראה פון טויזענטער בחורים ואברכים בלע״ה, ווי אלע זיצן און לערנען בהתמדה רבה, און דער קול תורה קלינגט אפ בהיכל הישיבה.

שפעטער איז פארגעקומען דער גרויסארטיגער פארהער אין בית המדרש זכרון שניאור וועלכע האט געדויערט עטליכע שעה צייט. און איז געווען געקרוינט מיט גרויס הצלחה בלע״ה.

די בחורים זענען איינגעטיילט געווארן אין צוויי חבורות ביי וועלכען זיי זענען פארהערט געווארן, איין חבורה דורך הגאון ר׳ ישראל נוימאן שליט״א ראש ישיבת לעיק׳ וואד, און די צווייטע חבורה דורך הגאון ר׳ יושע קרועפניע שליט״א ראש הכולל לעיקוואד. דער פארהער איז געווען קאנצענטרירט אין די ״סוגיא הרצאה״ פון שווערסטע סוגיות אין מסכת שבת. די ראשי ישיבות זענען באגייס־טערט געווארן הערענדיג די תשובות וואס זענען געפלאסן פון די יונגע בני תורה פון 13-14 יאר אלט מיט א קלאר־קייט אין אלע ענינים. אז עס אז געווען מחודד בפיהם בטוב טעם ודעת.

דערנאך האבן די ראשי הישיבות פון בית המדרש גבוה ד׳לעיקוואד הגאון ר׳ מלכיאל קאטלער שליט״א און הגאון ר׳ ירוחם אלשין שליט״א, געגעבן א שמועס פאר די חשוב׳ע בחורים, די ראשי הישיבות האבן איבערגעבען זייער באגייסטערונג פון דעם פארהער.

די לעיקוואודער ראשי הישיבה שליט״א האבן אין א גאר פריינטליכע אטמאספערע געשמועסט בדברי תורה, ועניני חינוך, מיט די באבוב׳ער מגידי שיעור שליט״א, ארויסר־וייזענדיג איינער צום אנדערן געוואלדיגער פריינטשאפט און געגנזייטיגער כבוד התורה.

די נסיעה האט געדויערט א גאנצן טאג, דער גייסטרייכער טאג האט איבערגעלאזט א געוואלדיגן רושם אויף די יונגע תלמידים.

צוויי טעג שפעטער זענען די חברי הנהלת הישיבה ומגידי שיעור אריינגעגאנגען אל הקודש פנימה, איבערצו־געבן א באריכט צו כ״ק מרן אדמו״ר מבאבוב שליט״א, וועלכער האט שטארק נהנה געווען הערנדיג די געוואל־דיגע גריסן, און געגעבן ברכת קדשו אז זיי זאלן האבן הצלחה וסייעתא דשמיא אין זייער עבודת הקודש להגדיל תורה ולהאדירה.

כולל בוקר ד'באבוב געגרינדעט אין דעם עיר התורה לעיקוואד

לעיקוואד. — א הערליכע מעמד פון מסיבת חבורת חסידי באבוב אין דעם עיר התורה לעיקוואוד איז פארגעקומען דעם פארגאנגענעם מיטוואך פ' נח ראש חודש חשון העעל"ט, צו די גרינדונג פון א "כולל בוקר" דחסידי באבוב ד'לעיקוואוד.

מיט עטליכע חדשים צוריק ווען כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א איז געווען אויף א קורצן באזוך אין לעיקוואוד, האט דער רבי שליט"א מעורר געווען די אנ"ש חסידי באבוב חושבי לעיקוואד, צו גרינדן א חבורה פון היימישע יונגעלייט, און מען זאל זיך האלטן צוזאמען און כסדר זיך צוזאמען קומען מדי שבוע זיך מתחזק זיין בדרך הסלולה לנו מרבותינו הק'.

די באבוב'ער חבורה אין לעיקוואד האבן קובע געווען א מקום לתורה ולתפלה און דעם הערליכן בית המדרש "עטרת אברהם" ד'ווישניצא, וואו דער מרא דאתרא איז הרה"ג בנש"ק ר' מרדכי רובין שליט"א, אייניקל פון ווישניצ'ער רבי זצ"ל פון לאס אנדזשעלעס.

אלס די ערשטע אונטערנעמונג להרמת קרן התורה והחסידות, האבן די בני חבורה -מחליט געווען צו מייסד זיין א "כולל בוקר", וואו די אברכים וועלן אין די פארטאגס שעה'ן עוסק זיין בצוותא חדא בדברי תורה.

צו די פתיחת הכולל איז געפראוועט געווארן א סעודת ראש חודש, וואו עס זענען זיך צוזאמען געקומען אלע אנ"ש חסידי באבוב פון לעיקוואוד.

צו די דרשת פתיחה פון דעם נייעם כולל איז ספעציעל איינגעלאדנט געווארן הגה"צ רבי יושע רובין שליט"א חדב"ן כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א, וועלכער האט איבערגעגעבן ברכת קדשו פון רבי'ן שליט"א, און ער האט בתוך דברי דרוש ארויסגעברענגט דעם ענין פון דיבוק חברים בשעת לימוד התורה.

דעם דבר הכולל האט איבערגעגעבן איינער פון די חשוב'ע עסקנים, האברך היקר ר' שלמה גרינפעלד ני"ו.

אין דעם מכתב קודש וואס כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א שרייבט צו די התייסדות הכולל, איז דער רבי שליט"א מסיים זיין בריוו: "ואני תקותי לד' שהכולל הזה יהא תחלת הקדושה וראש פינה לעוד מוסדות תורה ועבודה שיקימו אנ"ש בעיר הנ"ל בעדם ובעד זרעם לדורותם, ויתאהב ויתקדש שם שמים על ידיהם לתפארת בית אבוה"ק זי"ע."□

הערליכער רבי' סקאליע"דז

די פארגאנגענע וואך דאנערשטאג, איז געשלאסן געווארן א שידוך צווישן די טאכטער פון כ"ק אדמו"ר מסקאליע שליט"א, עב"ג הבה"ח המופלג עדיו לגאון הרב אלטר יצחק הורוויץ שליט"א, זון פון כ"ק אדמו"ר מרזיקוב-מאנסי שליט"א, וואס איז דער איידעם פון כ"ק אדמו"ר משינאווא שליט"א.

er Blatt – 94 – דער בלאַט

פרייטאג פ׳ תבא, ט״ז אלול, תשס״ב

הערליכער באזוך פון כ״ק מרן הגה״ק מבאבוב שליט״א אין ישיבה קטנה קעמפּ ״כרם שלמה״ דחסידי באבוב

(פארזעצונג פון זייט 5)

גאנצן ציבור און נעוואנטשן ״לחיים״. עס האט באגריסט מיט פאַסיגע ווערטער דער חשובנ׳ער מנהל הרה״ג ר׳ יוסף דניאל מייזעלס שליט״א, וועלכער האט אויסגעברענגט דאס התרוממות הנפש און חדוה עילאה פון די תלמידים, האבנדיג די זכי׳ מקבל פנים צו זיין דעם רבי׳ן שליט״א, ווען ער קומט זיי באזוכן.

מיט זמר ״מרן דבשמיא״ פון די סליחות איז מכובד געווארן הרבני הגגיד מו״ה ר׳ אשר שארף הי״ו. מיט גרויס התרגשות האט דער עולם מיטגעזינגען.

מען האט געווגען התעוררות׳דיגע ניגונים לבית באבוב בשיינען מיט די ימי הרחמים והרצון הממשמשים ובאים.

דער געהויבענער באזוך האט איבערגעלאזט א געוואלדיגן רושם און א רוחניות׳דיגע השפעה אויף אלע משתתפים, ובפרט אויף די תלמידי הישיבה.

*

פאקאנאס, פענסילווענע. – דעם פארגאנגענעם מאנטאג פר׳ כי-תבא איז פארגעקומען א הערליכע מעמד, ווען איבער הונדערט קינדער בליעה״ר תלמידי כיתות ד׳ וה׳, זענען געקומען צום קעמפּ מתיבתא עץ חיים דבאבוב, צו ווערן פארהערט אויף גאנץ מסכת מכות וואס זיי האבן געלערנט במשך דעם פארגאנגענעם יאר.

זייענדיג במשך די זומער-חדשים אין קעמפּ שלוה, האבן די קינדער געזאגט א באזונדערע סדר חזרה יעדע׳ן ליכע וומער לימודים אויף גע׳חזר׳ט דורך דעם חשובנ׳ן מנהל רחמני הרה״ג ר׳ שלמה יחיאל גיפס שליט״א.

אנקומענדיג אין די מתיבתא קעמפּ זענען די קינדערלעך בראש פון דעם חשובנ׳ן מנהל הרה״ג ר׳ מענדל טייטלבוים שליט״א דומ״ץ דק״ק טשענסקאווין, תיכף אריין אין אלטן בית המדרש. באלד דערנאך איז ארויס געקומען הגה״צ ר׳ יושע רובין שליט״א חדב״ן כ״ק אדמו״ר שליט״א, וועלכער האט פארהערט די יונגע תלמידים נאכן צו צוויי שעה צייט אין די שווערסטע סוגיות.

אלע אונטערגעדיג בתנכ״ה דבשו״ע

מגידי שיעור הרב מענדל גראס שליט״א, און הרב בערל ווייס שליט״א, זענען באגייסטערט געווארן הערנדיג די תשובות וואס זענען געפאלאסן פון די יונגע קינדערלעך מיט א קלארקייט אין אלע ענינים. עס איז געווען מחודד בפיהם בטוב טעם ודעת.

אינמיטן דעם פארהער האבן די קינדער געפאהט די זכי׳ מקבל פנים צו זיין רבם ומאורם כ״ק מרן אדמו״ר שליט״א וועלכער איז ארבערגעקומען מביתו נאוה קודש, אליין נהנה צו זיין העכער פופעיג יאר נעשטאנען לימין קדשו פון אביו הק׳ כ״ק אדמו״ר דצוק״ל ביים אויפשטעלען די פוסדות באבוב וקהילותי׳ בכל אתר ואתר, מיט גרויס מיה און פלאָג נאך דעם ביטערן וועלט מלחמה.

מיט יראת הכבוד האבן די קינדער מאמענטאל מפסיק געווען ביז דער רבי שליט״א האט געגומען זיין פלאן בראש השלחן. די הייליגע צורה האט בראש אורייתא פון זיינע טייערע די פלפולי אורייתא פון זיינע טייערע צאן קדשים.

דער רבי שליט״א האט געוואנטשן די קינדער, אז דער זכות התורה זאל אויף זיי מגין זיין און זאלן זיך שטענדיג מייגע זיין בלימוד התורה. די קינדערלעך האבן דאן אויסבאגלייט דעם רבי׳ן שליט״א דזענענדיג ״ימים על ימי מלך תוסיף״.

צום שלוס פון דעם פארהער האבן די קינדער זיך צוגעהערט מיט גרויס דרך ארץ צו א לענגערע שמועס פון דברי חיזוק התעוררות פון הגה״צ ר׳ יושע רובין שליט״א חדב״ן.

די נסיעה האט געדויערט א גאנצן טאג, און דער גייסטרייכער טאג האט איבערגעלאזט א געוואלדיגע רושם אויף די יונגע תלמידים.○

er Blatt – 5 – דער בלאַט

פרייטאג פ׳ תבא, ט״ז אלול, תשס״ב

חרדי׳שע נייעס • חרדי׳שע נייעס • חרדי׳שע נייעס

הערליכער באזוך פון כ״ק מרן הגה״ק מבאבוב שליט״א אין ישיבה קטנה קעמפּ ״כרם שלמה״ דחסידי באבוב

קינדער פון ״קעמפּ שלוה״ ביים פארהער בנוכחת פון כ״ק מרן אדמו״ר שליט״א

טאמפסאנוויל, ניו יארק. – דעם פארגאנגענעם מיטוואך פר׳ כי-תצא איז געווען א יומא טבא אין די ישיבה קטנה קעמפּ ״מחנה כרם שלמה״ אין טאמפסאנוויל, ביי דעם געהריבענעם באזוך פון כ״ק מרן אדמו״ר הגה״ק מבאבוב שליט״א.

אין די קעמפּ ״מחנה כרם שלמה״ נעפינען זיך איצטר די זומער חדשים די הונדערטער תלמידים פון די ישיבה קטנה ״חמדת ישראל דכרם שלמה״ ד׳באבוב, וואו די בחורים זיצן און לערנען בהתמדה גדולה און זענען זיך מייגע בעומקה של תורה אונטער די אויפזיכט פון חשוב׳ע מרביצי תורה פון רמ״ם ומחנכים.

די גאנצע קעמפּ מבפנים ומבחוץ איז געווען הערליך באצירט מיט פאַסיגע אויפשריפטן וועלכע האבן באגריסט דעם רבי׳ן שליט״א לכבוד זיין באזוך.

אין די ציים ווען כ״ק מרן אדמו״ר מבאבוב שליט״א איז אנגעקומען, זענען דר ראשי הישיבה ומרביצי תורה און די הונדערטער תלמידים געווען אויסגע׳שורה׳ט ביים טויער, און האבן בשירה וכזמרה פייערליך געזונגען ״קול רנה וישועה, ברוך הבא בשם השם, יחי אדונינו מורינו ורבינו״.

א הערליכע קבלת פנים איז פארגע-קומען אין היכל בית המדרש. ביי שיינע געדעקטע טישן איז געפאָרוועט געווארן ברוב פאר והדר א גייסטרייכע מסיבה. דער רבי שליט״א האט געטיילט לעקען און ברוינען פארן

(פארזעצונג אויף זייט 94)

אין די ציים ווען כ״ק מרן אדמו״ר מבאבוב שליט״א איז אנגעקומען, זענען דר ראשי הישיבה ומרביצי תורה און די הונדערטער תלמידים געווען אויסגע׳שורה׳ט ביים טויער, און האבן בשירה וכזמרה פייערליך געזונגען ״קול רנה וישועה, ברוך הבא בשם השם, יחי אדונינו מורינו ורבינו״.

א הערליכע קבלת פנים איז פארגע-קומען אין היכל בית המדרש. ביי שיינע געדעקטע טישן איז געפאָרוועט געווארן ברוב פאר והדר א גייסטרייכע מסיבה. דער רבי שליט״א האט געטיילט לעקען און ברוינען פארן

(פארזעצונג אויף זייט 94)

סוכסעס ביים דינער און סעודת הודאה פון

תלמידי ישיבת "כרם שלמה" דחסידי באבוב אין דערהויבענעם גייסט נאך שבת התוועדות

(פארזעצונג פון זייט 6)

קבלת שבת האט פארגעדאוונט הרה"ג רבי יושע פיזער שליט"א ראש הכולל באבוב אין טאראנטא, און אלע האבן מיטגעדאוונט מיט א ברען. עס זענען געזונגען געוואָרן די ניגונים וועלכע זענען נחתבר געוואָרן דורך כ"ק אדמו"ר באבוב זי"ע.

נאכ'ן דאוונען האבן אלע אריבער צוויי הונדערט בחורים זיך געזעצט ביי די לאנגע אויסגעשטעלטע שבת'דיגע טישן, אין שפיץ פון די חשובו'ע מגיד שיעור און משפיעים. מען האט געגעסן צוזאמען ווי איין גרויסע משפחה און געזונגען די זמירות שבת מיט א חסיד'ישן ברען און מיט בעזונג ושמחה.

אינמיטן די סעודה האט אויפגעטרעטן מיט דברי תורה הרה"ג רבי יושע פיזער שליט"א, און האט ארומגערעדט בעניני מוסר וחסידות, און ארויסגעברענגט אז אין יעדן בחור ליגט באהאלטענע כוחות וואס דאארפן אויסגענוצט ווערן צו שטייגן מעלה מעלה.

אויך האט הרה"ג רבי יושע שליט"א געזאגט בטוב טעם ודעת א גאנצן פירוש אויף די דברי ברכה פון כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובפרט אויף די ווערטער פון "בלב אחד כאיש אחד".

נאך די סעודה האט הרה"ג רבי חיים דוד בלום שליט"א פארגעלערנט א שיעור אין ספה"ק "אור החיים", און האט לאנג מאריך געווען אין די מצוה פון "כיבוד אב ואם", וואס די בחורים האבן געשלונגען מיט דורשט.

שבת קודש אינדערפרי פארן דא-ווענען איז געהערט געוואָרן א שיעור אין פלפול פון הרה"ג רבי יושע פיזער שליט"א אין די סוגיא פון שינוי קונה, און האט אויך אויסגעברענגט אז בפלפולי דאורייתא איז גורם שמחה התורה.

דער בעל תפלה ביי תפלת שחרית איז געווען דער חשובער מנהל הרה"ג רבי יוסף דניא' מייזעלס שליט"א. פאר קריה"ת האט גע'דרשנ'ט הרה"ג רבי שלמה קנאבלאך שליט"א, וועלכער האט ארומגערעדט איבער דעם ענין פון מדת החסד.

די עליות פון קריה"ת זענען פארקויפט געוואָרן לויט די שעות פון לימוד התורה בשעות רצופות.

ביי די סעודת היום האט אויפגע-טרעטן מיט דברי תורה הרה"ג רבי חיים בנציון פאלגער שליט"א ר"מ בישיבה.

שבת נאכמיטאג איז געווען א הערליכער מעמד, ווען די חשובו'ע בחורים האבן עוסק געווען בשקליא וטריא אין הלכות שבת אין הרה"ג רבי חיים בנציון ראזענבערג שליט"א האט געענטפערט די שאלות מיט א קלארקייט.

ביי די סעודת רעוא דרעוא האט דער מנהל הרה"ג רבי יוסף דניא' מי-זעלס שליט"א געזאגט דברי תורה און האט מעורר געווען אויף קבלת עול התורה והמצוות.

ביי די סעודתא דדוד מלכא משיחא איז געהערט געווען דברי דרוש פון הרה"ג רבי יצחק לבעאוויטש שליט"א רב דקהל יראים וואורדיטש, איבער דעם ענין פון דאס חשיבות פון התמדת התורה, און עס זענען דערציילט געוואָרן סיפורי צדיקים דורך הרה"ג רבי מאיר יוסף איינכשטיין שליט"א נכד כ"ק מרן אדמו"ר מבאבוב שליט"א.

אויך איז געטיילט געוואָרן א הערליכע טעים, וואס אנטהאלט דרשות פון כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק צוצ"ל און פון יבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א.

דער גאנצער שבת התוועדות איז געווען א חטיבה אחת פון התרוממות הנפש, וועלכע האט איבערגעלאזט א שטארק-חסיד'ישן רושם אויך די יונגע בחורים, וועלכע האבן פארברענגט דעם געהויבענעם שבת צוזאמען כאיש אחד בלב אחד.○

תלמידי ישיבת "כרם שלמה" דחסידי באבוב
אין דערהויבענעם גייסט נאך שבת התוועדות

פוואנ'לעיק, נ.י. — א הערליכע "שבת התוועדות" איז געפראוועט גע-וואָרן בקרב די הונדערטער בחורי חמד תלמידי ישיבה קטנה "ישיבת חמדת ישראל — כרם שלמה" ד'באבוב, צוזאמען מיט זייערע ראשי ישיבות, משגיחים און משפיעים, וואס האט אי-בערגעלאזט א געהויבענעם רושם אויף די אלע תלמידי הישיבה.

דעם פארגאנגענעם עש"ק פר' יתרו העל"ט האבן זיך אלע באטייליגטע אריסגעלאזט פון בארא פארק, פארג-ד'יג קיין סוואן-לעיק, אין דעם סוואן-לעיק האטעל, וואו עס איז געווען צוגעגרייט דעם גאנצען שבת מיט אלע מאכלי שבת מיט גרויס הרחבה מיט דעם גאנצן געשמאק, להתענג בתענוגים ברבורים ושליו ודגים.

לכבוד דעם "שבת התוועדות" האט כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מבאבוב שליט"א געגעבן זיין ברכות קדשו און געזאגט "א גליינכע זאך"; ויתן שם ישראל, בלב אחד כאיש אחד, אלע צוזאמען ווי איין גרויסע משפחה, דאס זאל ברענגען צו חיזוק אין תורה און עבודה, יעדער דאארף חיזוק, א כה ברבים איז מחזק איינער דעם צווייטן, מ'זאל געדענקען די שכינה הקדושה גייט-מיט איבעראל, כל טוב, עכלה"ק.

אויף שב"ק איז צוזאמענגעשטעלט געוואָרן א ספעציעלע קונטרס "חבראות הכרם", א הערליכע ליקוט פון דברי תורה על פרשת השבוע, נועם שיח קודש פון כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א אויף דעם ענין פון זיך צומקומען מדי שבת בשבתו, און אויך איז דער קונטרס באצירט געוואָרן מיט א הערליכע ליקוט אויף טעמי ומנהגי מאכלי שבת.

מיט א ברען און התלהבות האט מען אנגעפאנגען דעם שבת מיט תפלת מנחה, ווען ביים עמוד שטייט הרה"ג החסיד רבי חיים דוד בלום שליט"א, און בתוך רגשי שמחה והודאה פאנגט מען אָן בקול רם דעם "הודו לה' כי טוב..." תיכף נאך מנחה האט הרה"ג רבי חיים דוד בלום שליט"א געגומען ראס ווארט אן מעורר געווען אויף דעם ענין פון קבלת התורה, און אויך האט ער ארומגערעדט פון התקשרות הצדיקים.

(פארזעצונג אויף זייט 74)

פרייד מיט הרחבת גבולי הקדושה אין ס"ק בית קלוינסוס אליעזר ד'בוענאס איירעס

מנשיאות הגה"צ רבי אברהם ע"ק ששיין שליט"א, רב ור"מ

בואנוס-איירס — כאשט אין ווסטב'ג איז ווישן קיין זייעס נאך א ביהמ"ד און נאך א שטיבל, אבער פארט ברענגט דאס ארויס גרויס שמחה פאר יעדן ערליכער איד, ווען א חייליגע קהילה בדרך ישראל סבא פון אדלן בעבר לים צעוואקסט זיך אין עס ווערן נחרחב גבולי הקדושה בחזקני עזר ואם בישראל ווייאמפסבורג.

ווי באקאנט מתקציאנדט אין ווסטב'ג אויף 69 הענדאראד סט. די קהילה חשובה בית קלוינסוס אליעזר ד'בוענאס איירעס, דאו עס זענען פנאנצאירט אין אד ב בחי כדרשים, איינוס כנוסת אשכנז אין די צווייטע בנוסח ספרד, וואס דינט ווי א צענטער אין א היים פאר די חשובע עדה הקדושה דנאי ארגענטינא, עס קומען דארט פאר שענגליכע שעורים פון עטליכע חבורות ערב ובוקר, אין באזונדערער אויך צענדליגער חבורותת וואס זענען זיך דארט קובע עתים לתורה, שיעורים לנשים מדי שבת בשבתו, ישיבה המתחדרים יעדן אונט, א דאמיטאריי מיט אש"ל פאר אויס-לענדישע תלמידי הישיבות, און נאך.

צו שלוס סעודות יעדן שב"ק קומען זיך נאהאם די מחפלים פון ב'ידע בתי מדרשים, בצוותא חדא מיט זייער בא-ליבסער מרא דאתרא הגה"צ שליט"א, וואו מען מערט זיך צו מרי שבת בשבתו ז"ה יחדי בכוונת היחודים

(פארזעצונג אויף זייט 123)

פרייד מיט הרחבת גבולי הקדושה אין ס"ק בית קלוינסוס אליעזר ד'בוענאס איירעס
מנשיאות הגה"צ רבי אברהם ע"ק ששיין שליט"א, רב ור"מ

נאכ"ד שיכון ג' ונשיא מוסדות ד"ח צאנז

באָבוב׳ער חסידים באַטייליגט אין געהויבענעם שבת מברכים אלול ביי ב״ק אדמו״ר מבאָבוב שליט״א אין ״קעמפּ שלוה״

איבערגעגעבן פון אַ מיטבאַטייליגטן

סאוט פאללסבערג, נ.י. – טויזענטער באבובער חסידים זענען נאך אונטערן געהויבענעם רושם פון דעם באזוך פון כ״ק מרן אדמו״ר הגה״ק מבאבוב שליט״א אין דעם יונגעל קעמפּ ״מחנה שלוה״ דעם פארגאנגענעם שבת פ׳ ראה ה׳עעל״ט.

כ״ק מרן אדמו״ר מבאבוב שליט״א וועלכער געפינט זיך אין פארלויף פון די זומער חדשים אין דעם ״מתיבתא קעמפּ״ אין די פאקאנאס בערג, איז ספעציעל געקומען צופארן צו ווײַלן און פראוועזן אַ שבת בקרב קהל חסידיי, און בפרט צו זיין אינאיינעם אַ שבת מיט זיינע טייערע צאן קדשים די תינוקות של בית רבן און פרחי בחורי באבוב די יונגע בחורים׳לעך.

א גאנץ יאר ווען מען איז אין שטאט אין באבוב׳ער הויף וואו עס הויבעלט זיך מיט טויזנטער חסידים, קענען די יונגע קינדער נישט באַקומען קיין ספעציעל אויפמערקזאמקייט צוליב דעם גרויסען עלטערע ציבור, דעריבער האָט מען אזוי מסדר געווען אַז די קינדער זאלן במשך דעם גאנצן שבת זיין נאנט לראות ולירא׳ות צו קענען צו זעהן די עבודת הקודש פון זייער רבי׳ן שליט״א ביי די תפילות און ביי די טישן.

די הכנות פון דעם באזוך איז אנגעפירט געווארן דורך די הנהלת המחנה מיט דער הילף פון אַ שטאב עסקנים וועלכער האבן אריינגעלייגט כוח און מ׳ צוצושטעלן אלע דעטאלן על צד היותר טוב.

טרעילארס מיט בעטן זענען געבערענגט געווארן אין קעמפּ צו קענען פלאצירן דעם ריזיגן עולם געסט, בעטן זענען אויסגעלייגט געווארן אין אלע חדרים און זאלן אינעם קעמפּ.

אויך איז פארגעקומען אַן הכנה רוחניות צווישען די יונגלעך אין קעמפּ, וועלכע האבן אויף זיך מקבל געווען לכבוד דעם באזוך צו לערנען אַ סדר לימוד פון שעות רצופות. וואָס דאָס איז איינע פון די תקנות .וואָס דער רבי שליט״א האָט איינגעפירט צווישען די באבוב׳ער בחורים בכל אתר ואתר.

במשך דעם גאנצן טאג עש״ק האבן געהאלטן אין איין אנקומען איבערגע־פילטע קארס און באסעס פון חסידים ואנשי מעשה פון אומעטום. ביים טויער פון קעמפּ זענען געשטאנען גרייט די חשוב׳ע מלמדים ומרביצי תורה און האבן יעדן צוגעפירט צו זיין באשטימטן ארט און מכבד געווען מיט טועמי׳.

דער גאנצער קעמפּ איז געווען באַצירט מיט הערליכע ״ברוך הבא״ אויפשריפטן, און באלאכטענע שערים, וועלכעס האָט ארויסגעברענגט די אומבשרייבליכע ענטוזיאזם און יו״ט־דיגע שטימונג פון די תושבי המחנה.

זעקס אזייגער לפנות ערב שבת איז

פארזעצונג אויף זייט ב׳/ 38.

קהל חסידי תולדות אה[illegible] הערלינן שבת בא[illegible]

מירון. – פאר עוויי וואכן צוריק זענען געקומען צופארן קיין אתרא קדישא מירון, די באַרימטע קהל חסידי תולדות אהרן פון בית שמש, אין שפיץ פון הרב הגאון המפר׳ רבי ישראל חיים קאהן שליט״א רב דביהמ״ד תולדות אהרן־קרית רמ״א ומר״צ הערדה התורה׳ית, צר אפרעכטן א ״שבת התאחדות״ נעבן ציון הק׳ פון התנא האלוקי רשב״י זיע״א.

א ספעציעלער שטאב פון עסקנים

[illegible]ות ארץ ישראל פון חסד לאברהם

[illegible]

זאת התורה [והמציאות] לא תהא מוחלפת

באבוב'ער חסידים באשייליגט אין געהויבענעם שבת מברכים אלוה בצל כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א אין "קעמפ שלוה"

פאראנדערט פון חיים בן 1

דער באבוב'ער רבי שליט"א אנגע־קומען אין קעמפ אלע יונגלעך צו געזונט געקלידינט אין בגדי שבת, יונגע נעזונט אויסגעשוחרט סנגעם טרוגער ביז טיף אין קעמפ, אין די קאר איז דורכגעפאר אינדערצייט־קן, אין די קינדערלעך האבן פייערלעך גענוי־מען דעם באקאנטן באבוב'ער מינן פון "קול רנה וישועה, כרוך הבא בשם הטוב, יהי אדוננו מרינו ורבינו".

יי יזינגע בחורים פון כתה ט' יענגע דעדגאר אריין אין דער בית המדרש אין גמיינערן רבי חסידות פון הרה"ג ר' בערל דויש שליט"א אלס א הכנה צו דעם גרויסן שבת.

ביים זמן פון הלקת הנרות איז געווען אין אויג פארבאסאסענדער כולל אין דעם נרויסען היכל וועלכע איז געווען פול מפה אל מה פון דעם רויזיג עולם נעסט וואס איז באשטאנ־דען פון זקני פארי הענדה, חסידים ואנשי מעשה, תלמידי חכמים יראים ושלמים, בעלי בתים נגידים ונכבדים אין אברכים חשובים, אין צוגאב צו די הכנעה שרייבען צאן קדשים כלי"ה־ר וועלכער יענען נעשטאנען ארף פארנעמען אזאן אויגן. דאס פלאץ איז געווען שוין אין אלע מקום הכנעה אלץ דערזאהרענענען.

אלס אריינפר' צד דעם נעזיצרענענס שבת האט אויפגעטאהן מיט דברי הרבי הרומנטת הרה"ג ר' אברהם קמאכלאך שליט"א חבר הנהלה רוחנית פון מתנה לעמ"ש נעסט, האט האט מפי סופרים דעם ארייטמבאבענענס בי גרויסע חסדים בעל"ה דמיתי ישיבה קטנה זכי' וזאס מכן האט זיך צ' פנינגען בצילא דמהמנותא פון כ"ק אדמו"ר שליט"א אין בפרט דעם שבת וזאס הבעל"ט.

מיט חלות מנחה איז מבוכד נעזאהרן דער חשובי'ער מגזל רוחני פון "מתנה שלוה", הרה"ג ר' מענעל מיינשלברס שליט"א הזכיר דק שארעות חיים דעשקנעקאיין.

מיט קבלת שבת איז מבוכד געזאהרן הרה"ח הנעלה מר"ה ר' איינבוש גרינבערן האיבן, ראש הגבאים פון כולל חבת ירושלים דמבקר"ן.

נאכן דאוונענען האבן די עטלכע מלי"ן־קעמפנס, יענען נעזאנגען נעזאהרן אין די קעמפס.

נטפי תנחומין

מלבוש לרעים וחברים, מדע הנרמה בארים, מאלה הדברים, אחיזים וחבורים, וקנים מן ערים, לחברתיו ויקר עדע נשרים, בבחוריו ובשיריו חיים, בבי הנע באחריתיה ישיר ותרים, הוקך בדרכו מאיר פיאיהים, בעוזיו וחיותיו, ידע מחשבותיו, שלו משבחים ומפארים, הרב

הר' חנני' ז"ש ליפא סופר נ"י

מבמוזני ישיבת אור תורה שאין מאפיר

המבוכל מרה, שון ומדה, בן ומשכן הנזה א אשר כשאין קרח, אבניה שאין לה תמורה, ראש מחשבתו, ובנתים הנעת הרה"ח המפורסם המקובל מרבינו, יצא בדפוס

מוה"ר שמואל בנימין ע"ה

הנכתם עתה בכתב ובדפוס, מתוקן בבבלים, ולא ראינו עדן, שלו, נגר ושלו, ובן ומבחר נוסח הלה הדרן, ומקוקה מאוכים, ובתוה"ל בדמי מאד בלי מרים, המוכל בתשבות, ומה בת תמר

מוכר ומבחר עיז המפוארים בעפרוף ובאמצע

שאול הכהן מאנדער שי"ן זאל פריידמאן

אשר פאפענהיים

Section 2 DER YID 38/2 דער איד

Friday, August 9, 02

באבוב'ער חסידים באשייליגט אין געהויבענעם שבת מברכים אלוה בצל כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א אין "קעמפ שלוה"

פאראנדערט פון חיים בן 1

דער באבוב'ער רבי שליט"א אנגע־קומען אין קעמפ אלע יונגלעך אין געזונט געקלידינט אין בגדי שבת, יונגע נעזונט אויסגעשוחרט סנגעם טרוגער ביז טיף אין קעמפ, אין די קאר איז דורכגעפאר אינדערצייט־קן, אין די קינדערלעך האבן פייערלעך גענוי־מען דעם באקאנטן באבוב'ער מינן פון "קול רנה וישועה, כרוך הבא בשם הטוב, יהי אדוננו מרינו ורבינו".

יי יזינגע בחורים פון כתה ט' יענגע דעדגאר אריין אין דער בית המדרש אין גמיינערן רבי חסידות פון הרה"ג ר' בערל דויש שליט"א אלס א הכנה צו דעם גרויסן שבת.

ביים זמן פון הלקת הנרות איז געווען אין אויג פארבאסאסענדער כולל אין דעם גרויסען היכל וועלכע איז געווען פול מפה אל מה פון דעם רויזיג עולם נעסט וואס איז באשטאנ־דען פון זקני פארי הענדה, חסידים ואנשי מעשה, תלמידי חכמים יראים ושלמים, בעלי בתים נגידים ונכבדים אין אברכים חשובים, אין צוגאב צו די הכנעה שרייבען צאן קדשים כלי"ה־ר וועלכער יענען נעשטאנען ארף פארנעמען אזאן אויגן. דאס פלאץ איז געווען שוין אין אלע מקום הכנעה אלץ דערזאהרענענען.

אלס אריינפר' צד דעם נעזיצרענענס שבת האט אויפגעטאהן מיט דברי הרבי הרומנטת הרה"ג ר' אברהם קמאכלאך שליט"א חבר הנהלה רוחנית פון מתנה לעמ"ש נעסט, האט האט מפי סופרים דעם ארייטמבאבענענס בי גרויסע חסדים בעל"ה דמיתי ישיבה קטנה זכי' וזאס מכן האט זיך צ' פנינגען בצילא דמהמנותא פון כ"ק אדמו"ר שליט"א אין בפרט דעם שבת וזאס הבעל"ט.

מיט חלות מנחה איז מבוכד געזאהרן דער חשובי'ער מגזל רוחני פון "מתנה שלוה", הרה"ג ר' מענעל מיינשלברס שליט"א הזכיר דק שארעות חיים דעשקנעקאיין.

מיט קבלת שבת איז מבוכד געזאהרן הרה"ח הנעלה מר"ה ר' איינבוש גרינבערן האיבן, ראש הגבאים פון כולל חבת ירושלים דמבקר"ן.

נאכן דאוונענען האבן די עטלכע מלי"ן־קעמפנס, יענען נעזאנגען נעזאהרן אין די קעמפס.

דאס זעלבע האבן אויך די חשובי'ע תלמידים פון די ישיבה קטנה "כרם שלמה" אריינגעגאנגען אין גלין "כרמי שלמה", מיט זעמפן דער נאצעער רוח אויף יי סדרה פון כ"ק אדמו"ר מבאבוב. אין א ליקוט פון ספרי קודש על ענייני התקדמות האט אדונענו, וסמן דעם שלוח זעגן דער רבי שליט"א אין האלבע שעה נאכ'ן דאוונענען אריינגעקומען מיט חיכו והבחמ"ד מערסף בטליתו אין אנגעפאנגען צו דינגען שלום עליכם" אין דערגאן דעם רבן בל' הנעלסט, אחות זיל, אין אופר בשבחין, וועלכער האט מיטגע־ריסזן דעם נאנצען צ'בור אין א הכפצרע דעלט, אין דעלט פון דערהיבענקייט אין רחמנות.

ביים שלום הזהור האט יעדער נע־שטעלט משקה זוי י מנגן ביי חס־ודים בשלוח רבם, אין דער נאנצע עולם יעדער פון זיין ארט האט נע־האונטסן לחיים פון רבי'ן שליט"א, הוף דאא עונה בגנו המבובים דער רבי הכנער אלע דערזאהרענענען.

אלס אריינגי' צד דעם נעזיצרענענס שבת האט אויפגעטאהן מיט דברי הרומנטת הרה"ג ר' אברהם קמאכלאך שליט"א חבר הנהלה רוחנית פון מתנה לעמ"ש נעסט, האט האט מפי סופרים דעם ארייטמבאבענענס בי גרויסע חסדים בעל"ה דמיתי ישיבה קטנה זכי' וזאס מכן האט זיך צ' פנינגען בצילא דמהמנותא פון כ"ק אדמו"ר שליט"א אין בפרט דעם שבת וזאס הבעל"ט.

מיט חלות מנחה איז מבוכד געזאהרן דער חשובי'ער מגזל רוחני פון "מתנה שלוה", הרה"ג ר' מענעל מיינשלברס שליט"א הזכיר דק שארעות חיים דעשקנעקאיין.

מיט קבלת שבת איז מבוכד געזאהרן הרה"ח הנעלה מר"ה ר' איינבוש גרינבערן האיבן, ראש הגבאים פון כולל חבת ירושלים דמבקר"ן.

נאכן דאוונענען האבן די עטלכע מלי"ן־קעמפנס, יענען נעזאנגען נעזאהרן אין די קעמפס.

שטן לענג אין אייגן האט נאנצע בית המדרש, צוגרייטענדיג דעם שלוח הטהור פאר כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א, מיט זעמפן דער נאנצער רוח אויף אויגיגע מיטנענענען יי סעודת שב"ק.

א גרויס התעוררות האט אדונענו, וסמן דעם שלוח זעגן דער רבי שלי־ט"א אין האלבע שעה נאכ'ן דאוונענען אריינגעקומען מיט חיכו והבחמ"ד מערסף בטליתו אין אנגעפאנגען צו דינגען שלום עליכם" אין דערגאן דעם רבן בל' הנעלסט, אחות זיל, אין אופר בשבחין, וועלכער האט מיטגע־ריסזן דעם נאנצען צ'בור אין א הכפצרע דעלט, אין דעלט פון דערהיבענקייט אין רחמנות.

נאכדעם זוי דער רבי שליט"א האט נעמאכט קודש אין זיך צוגעזאגט לחם משנה, האט זיך דער נאנצער עולם נעזאהרן צו די סעודת שבת, וועלכער איז געווען צוגעגרייט ביד רחבה וברוח נדיבה.

ביים שלום הזהור האט יעדער נע־שטעלט משקה זוי י מנגן ביי חס־ודים בשלוח רבם, אין דער נאנצע עולם יעדער פון זיין ארט האט נע־האונטסן לחיים פון רבי'ן שליט"א, הוף דאא עונה בגנו המבובים דער רבי הכנער אלע דערזאהרענענען.

אלס אריינגי' צד דעם נעזיצרענענס שבת האט אויפגעטאהן מיט דברי הרומנטת הרה"ג ר' אברהם קמאכלאך שליט"א חבר הנהלה רוחנית פון מתנה לעמ"ש נעסט, האט האט מפי סופרים דעם ארייטמבאבענענס בי גרויסע חסדים בעל"ה דמיתי ישיבה קטנה זכי' וזאס מכן האט זיך צ' פנינגען בצילא דמהמנותא פון כ"ק אדמו"ר שליט"א אין בפרט דעם שבת וזאס הבעל"ט.

מיט חלות מנחה איז מבוכד געזאהרן דער חשובי'ער מגזל רוחני פון "מתנה שלוה", הרה"ג ר' מענעל מיינשלברס שליט"א הזכיר דק שארעות חיים דעשקנעקאיין.

מיט קבלת שבת איז מבוכד געזאהרן הרה"ח הנעלה מר"ה ר' איינבוש גרינבערן האיבן, ראש הגבאים פון כולל חבת ירושלים דמבקר"ן.

נאכן דאוונענען האבן די עטלכע מלי"ן־קעמפנס, יענען נעזאנגען נעזאהרן אין די קעמפס.

אין "קעמפ שלוה" אין געהויבענעם שבת מברכים

דאס זעלבע האבן אויך די חשובי'ע תלמידים פון די ישיבה קטנה "כרם שלמה" אריינגעגאנגען אין גלין "כרמי יעד" וועלכע איז בשפיגענען פון תר רוח אויף יי סדרה פון כ"ק אדמו"ר מבאבוב. אין א ליקוט פון ספרי קודש על ענייני התקדמות האט אדונענו, וסמן דעם שלוח זעגן דער רבי שלי־ט"א אין האלבע שעה נאכ'ן דאוונענען אריינגעקומען מיט חיכו והבחמ"ד מערסף בטליתו אין אנגעפאנגען צו דינגען שלום עליכם" אין דערגאן דעם רבן בל' הנעלסט, אחות זיל, אין אופר בשבחין, וועלכער האט מיטגע־ריסזן דעם נאנצען צ'בור אין א הכפצרע דעלט, אין דעלט פון דערהיבענקייט אין רחמנות.

ביים שלום הזהור האט יעדער נע־שטעלט משקה זוי י מנגן ביי חס־ודים בשלוח רבם, אין דער נאנצע עולם יעדער פון זיין ארט האט נע־האונטסן לחיים פון רבי'ן שליט"א, הוף דאא עונה בגנו המבובים דער רבי הכנער אלע דערזאהרענענען.

אלס אריינגי' צד דעם נעזיצרענענס שבת האט אויפגעטאהן מיט דברי הרומנטת הרה"ג ר' אברהם קמאכלאך שליט"א חבר הנהלה רוחנית פון מתנה לעמ"ש נעסט, האט האט מפי סופרים דעם ארייטמבאבענענס בי גרויסע חסדים בעל"ה דמיתי ישיבה קטנה זכי' וזאס מכן האט זיך צ' פנינגען בצילא דמהמנותא פון כ"ק אדמו"ר שליט"א אין בפרט דעם שבת וזאס הבעל"ט.

מיט חלות מנחה איז מבוכד געזאהרן דער חשובי'ער מגזל רוחני פון "מתנה שלוה", הרה"ג ר' מענעל מיינשלברס שליט"א הזכיר דק שארעות חיים דעשקנעקאיין.

מיט קבלת שבת איז מבוכד געזאהרן הרה"ח הנעלה מר"ה ר' איינבוש גרינבערן האיבן, ראש הגבאים פון כולל חבת ירושלים דמבקר"ן.

נאכן דאוונענען האבן די עטלכע מלי"ן־קעמפנס, יענען נעזאנגען נעזאהרן אין די קעמפס.

מעודת מלוה מלכה

מצעש"ק האט כ"ק מרן אדמו"ר מבאבוב שליט"א נעפאהרענט א גרויס אריינע מלוה מלכה מיט די אלטיגונג פון נאך טויזענדער חסידים ובלבלע יענען נעקומען צו פאהן תיכף ומיד אז זמן פון אלע קאנטרים פון אינבר רבי שליט"א דאס פאר א פארשיליט פרוח.

דער ירד פון די מלוה מלכה איז געווען דער מנכ"ל פון מתנה שלוה, הרב בנש"ק אברהם אבא הורוויץ שליט"א, וועלכע האט באגריטט דעם פרשן צבור ובלבלע יענען נעקומען צו די מלוה מלכה.

מיט דברי פתיחה האט אויפגע־טראטן דער חשובער מגזל רוחני הרה"ג ר' שלמה יחאל ניסם ובלבלע האט אריינגעבענענען די שמחה דעדוחה קדושא ובלבלע יחס דברטש

דברי תורה וספורי קודש.

צו דער ובלבער צייט יענען פארגעקומען פארהנדן פאר פיף קלאסען פון כתה ח' אויף פיף ראוזאן בי"ר, אין יענע קלאס האט פארהנדן נעגאנגען פון קלאס צו קלאס אין אלץ יענעמענס פארשיידענע שאלות אין דו סגנות. יי קדנערלעך האבן שטארק אויסגענומען בי די בחנים וזאס יענען נתפלל נעזאהרן פון אייגערע הבנה אין דיינות.

עס "פירות טש" כנוגב, איז כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א אריינגעק־מען א שעה פאר מנחה. מיט אין דאס נעגעילט פירות פאהן נאנצן עולם.

מיט חצות מנחה איז מבוכד נעזאהרן הרה"ג ר' חיים יעשע קוזנטעער שליט"א רא"ב כולל יו"א, ווילי־אמסטרדם יצ"א. מיט קריאה התורה איז מבוכד נעזאהרן הרב ר' אריי ליינדע נאלדבערגער שליט"א נכד כ"ק אדמו"ר מבאבוב זצוקל"ל. מיט חפלת שחרית איז מבוכד נעזאהרן הרה"ח הנעלה מר"ה ר' משה מאיר אייזנהאן הרי"ז גבאי דק שערי ציון דבאבוב.

פאר קריאה התורה האט אויפגע־נראגן מיט א הערליכן דרוש הרה"ג אה פטיק מרגליות ר' אלעזר מנחם מיידליש שליט"א בריקל דקהל מדרשי השם נישטאדק אין הילאסטבודג יצ"א. ובלבער האט אריינגענענען בטוב טעם הרגש רשם מנין פון זיך נשפיגען מיט א צריך אונגעגרן אין דאך. אריטשרשטנדיג האונערלעך דעם מאמר חז"ל אם הרב דומה לסלאך הר צבאות יבקשו תורה מפיו.

מיט גרעסערע סכומים האבן די נגידים נעקריטסט יי עלינה. אין פארטיילונג פאר די חשובי הנערה, אין מיט קריאה התורה איז מבוכד נעזאהרן הרב מאיר יוסף אייזנשטיין שליט"א נכד כ"ק אדמו"ר שליט"א.

נאכן ליינענען איז כ"ק אדמו"ר שליט"א צונעגאנגן צום באלאנסער מיז אונעגאנגען בקול רם דעם "יהי רצון" פון ראש חודש בענטשן. אין מיט גרויס התרגשות נעזונגען דעם "יחדשה הקב"ה עלינו.

מיט חפלת נעקף איז מבוכד נע־וואהרן הרה"ג אברי ניימארק שליט"א.

בי"י יי שבת־ג"ש נאנ אנדערן בי נערנרשט אין אינהאלטסריינע דרשה הרה"ג ר' יצחק אייזיק שענעבאלג שליט"א האדמו"ר מזידיטשוב כאר־שבע, ובלבער האט אריטשבענענען דעם עגין פארוואס חסידים יענען נעפאהרן אין אלע דורות צו א רבי'ן אויף א שבת, וזאס דורך דעם איז מען מקבל השפעות טובות בחדשים ובשמות.

מיט ברכת המזון בי"י יי סעדות דוחס איז מבוכד נעזאהרן הרה"ג ר' יוסף יראל מיזעלס שליט"א מנהל ישיבה קטנה "כרם שלמה" דבאבוב.

שבת נאכמיטאג אום פיר אויגן איז נעזונגן א מעמר מרמים וזון דער באבוב'ער רבי שליט"א אריינגעקומען צו צו אינבערגעשלען זאל פון קדנער ובלבער האבן נעמאנט תחלים נאך תחלים האבן די יי קדנער נעפעהלט אויף די פארגעטרעפע אום אין זיי האבן נעזונגען שירות ותשבחות. אין רבי שליט"א האט פאר א פארשיליט פרוח. אין זיי נעראנגשטיין ווארטנט ברכות.

אום זיבן אויינער איז בי א אינבערגעשלען בית המדרש פארגעלעגנט נעזאהרן "פרקי אבות" דורך הגה"ג רב מרדכי דוד אונגער שליט"א חתן. דער שיעור איז נעזונגן פול מיט טוסר אין עבודה ה', ובעדנערע ובענגן יי הכנה לימי הרחמים והרצון הבמלים, אין האט אויף דעם עגין מארך נעזונגן יי

טשן לענג אין אייגן האט נאנצע בית המדרש, צוגרייטענדיג דעם שלוח הטהור פאר כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א, מיט זעמפן דער נאנצער רוח אויף אויגיגע מיטנענענען יי סעודת שב"ק.

א גרויס התעוררות האט אדונענו, וסמן דעם שלוח זעגן דער רבי שלי־ט"א אין האלבע שעה נאכ'ן דאוונענען אריינגעקומען מיט חיכו והבחמ"ד מערסף בטליתו אין אנגעפאנגען צו דינגען שלום עליכם" אין דערגאן דעם רבן בל' הנעלסט, אחות זיל, אין אופר בשבחין, וועלכער האט מיטגע־ריסזן דעם נאנצען צ'בור אין א הכפצרע דעלט, אין דעלט פון דערהיבענקייט אין רחמנות.

ביים שלום הזהור האט יעדער נע־שטעלט משקה זוי י מנגן ביי חס־ודים בשלוח רבם, אין דער נאנצע עולם יעדער פון זיין ארט האט נע־האונטסן לחיים פון רבי'ן שליט"א, הוף דאא עונה בגנו המבובים דער רבי הכנער אלע דערזאהרענענען.

אלס אריינגי' צד דעם נעזיצרענענס שבת האט אויפגעטאהן מיט דברי הרומנטת הרה"ג ר' אברהם קמאכלאך שליט"א חבר הנהלה רוחנית פון מתנה לעמ"ש נעסט, האט האט מפי סופרים דעם ארייטמבאבענענס בי גרויסע חסדים בעל"ה דמיתי ישיבה קטנה זכי' וזאס מכן האט זיך צ' פנינגען בצילא דמהמנותא פון כ"ק אדמו"ר שליט"א אין בפרט דעם שבת וזאס הבעל"ט.

מיט חלות מנחה איז מבוכד געזאהרן דער חשובי'ער מגזל רוחני פון "מתנה שלוה", הרה"ג ר' מענעל מיינשלברס שליט"א הזכיר דק שארעות חיים דעשקנעקאיין.

מיט קבלת שבת איז מבוכד געזאהרן הרה"ח הנעלה מר"ה ר' איינבוש גרינבערן האיבן, ראש הגבאים פון כולל חבת ירושלים דמבקר"ן.

נאכן דאוונענען האבן די עטלכע מלי"ן־קעמפנס, יענען נעזאנגען נעזאהרן אין די קעמפס.

מעודת מלוה מלכה

מצעש"ק האט כ"ק מרן אדמו"ר מבאבוב שליט"א נעפאהרענט א גרויס אריינע מלוה מלכה מיט די אלטיגונג פון נאך טויזענדער חסידים ובלבלע יענען נעקומען צו פאהן תיכף ומיד אז זמן פון אלע קאנטרים פון אינבר רבי שליט"א דאס פאר א פארשיליט פרוח.

דער ירד פון די מלוה מלכה איז געווען דער מנכ"ל פון מתנה שלוה, הרב בנש"ק אברהם אבא הורוויץ שליט"א, וועלכע האט באגריטט דעם פרשן צבור ובלבלע יענען נעקומען צו די מלוה מלכה.

מיט דברי פתיחה האט אויפגע־טראטן דער חשובער מגזל רוחני הרה"ג ר' שלמה יחאל ניסם ובלבלע האט אריינגעבענענען די שמחה דעדוחה קדושא ובלבלע יחס דברטש

דברי תורה וספורי קודש.

צו דער ובלבער צייט יענען פארגעקומען פארהנדן פאר פיף קלאסען פון כתה ח' אויף פיף ראוזאן בי"ר, אין יענע קלאס האט פארהנדן נעגאנגען פון קלאס צו קלאס אין אלץ יענעמענס פארשיידענע שאלות אין דו סגנות. יי קדנערלעך האבן שטארק אויסגענומען בי די בחנים וזאס יענען נתפלל נעזאהרן פון אייגערע הבנה אין דיינות.

עס "פירות טש" כנוגב, איז כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א אריינגעק־מען א שעה פאר מנחה. מיט אין דאס נעגעילט פירות פאהן נאנצן עולם.

מיט חצות מנחה איז מבוכד נע־וואהרן הרה"ג ר' חיים יעשע קוזנטעער שליט"א רא"ב כולל יו"א, ווילי־אמסטרדם יצ"א. מיט קריאה התורה איז מבוכד נעזאהרן הרב ר' אריי ליינדע נאלדבערגער שליט"א נכד כ"ק אדמו"ר מבאבוב זצוקל"ל. מיט חפלת שחרית איז מבוכד נעזאהרן הרה"ח הנעלה מר"ה ר' משה מאיר אייזנהאן הרי"ז גבאי דק שערי ציון דבאבוב.

פאר קריאה התורה האט אויפגע־נראגן מיט א הערליכן דרוש הרה"ג אה פטיק מרגליות ר' אלעזר מנחם מיידליש שליט"א בריקל דקהל מדרשי השם נישטאדק אין הילאסטבודג יצ"א. ובלבער האט אריינגעגענענען בטוב טעם הרגש רשם מנין פון זיך נשפיגען מיט א צריך אונגעגרן אין דאך. אריטשרשטנדיג האונערלעך דעם מאמר חז"ל אם הרב דומה לסלאך הר צבאות יבקשו תורה מפיו.

מיט גרעסערע סכומים האבן די נגידים נעקריטסט יי עלינה. אין פארטיילונג פאר די חשובי הנערה, אין מיט קריאה התורה איז מבוכד נעזאהרן הרב מאיר יוסף אייזנשטיין שליט"א נכד כ"ק אדמו"ר שליט"א.

נאכן ליינענען איז כ"ק אדמו"ר שליט"א צונעגאנגן צום באלאנסער מיז אונעגאנגן בקול רם דעם "יהי רצון" פון ראש חודש בענטשן. אין מיט גרויס התרגשות נעזונגען דעם "יחדשה הקב"ה עלינו.

מיט חפלת נעקף איז מבוכד נע־וואהרן הרה"ג אברי ניימארק שליט"א.

בי"י יי שבת־ג"ש נאנ אנדערן בי נערנרשט אין אינהאלטסריינע דרשה הרה"ג ר' יצחק אייזיק שענעבאלג שליט"א האדמו"ר מזידיטשוב כאר־שבע, ובלבער האט אריטשבענענען דעם עגין פארוואס חסידים יענען נעפאהרן אין אלע דורות צו א רבי'ן אויף א שבת, וזאס דורך דעם איז מען מקבל השפעות טובות בחדשים ובשמות.

מיט ברכת המזון בי"י יי סעדות דוחס איז מבוכד נעזאהרן הרה"ג ר' יוסף יראל מיזעלס שליט"א מנהל ישיבה קטנה "כרם שלמה" דבאבוב.

שבת נאכמיטאג אום פיר אויגן איז נעזונגן א מעמר מרמים וזון דער באבוב'ער רבי שליט"א אריינגעקומען צו צו אינבערגעשלען זאל פון קדנער ובלבער האבן נעמאנט תחלים נאך תחלים האבן די יי קדנער נעפעהלט אויף די פארגעטרעפע אום אין זיי האבן נעזונגען שירות ותשבחות. אין רבי שליט"א האט פאר א פארשיליט פרוח. אין זיי נעראנגשטיין ווארטנט ברכות.

אום זיבן אויינער איז בי א אינבערגעשלען בית המדרש פארגעלעגנט נעזאהרן "פרקי אבות" דורך הגה"ג רב מרדכי דוד אונגער שליט"א חתן. דער שיעור איז נעזונגן פול מיט טוסר אין עבודה ה', ובעדנערע ובענגן יי הכנה לימי הרחמים והרצון הבמלים, אין האט אויף דעם עגין מארך נעזונגן יי

שיינע מאמענטן פאר חסידי באבוב אין אר״י במחיצת חדב״נ הגה״צ רבי יהושע רובין שליט״א

באזוך בשליחת חותנו כ״ק אדמו״ר הגה״ק מבאבוב שליט״א

ארץ ישראל. — חסידי באבוב אין ארץ ישראל האבן געהאט געהויבענע טעג, פון וועלכע זיי האבן געשעפט פיל חיזוק, ווען עס האט ביי זיי באזוכט הגה״צ רבי יהושע רובין שליט״א חדב״ן כ״ק מרן אדמו״ר הגה״ק מ׳באבוב שליט״א.

דער חשוב׳ער גאסט שליט״א איז געקומען צופארן, צו באשיינען די חתונה פון דער אנטווערפענער נגיד הנכבד לבית באבוב הרה״ח ר׳ משה גאלדבערג הי״ו, פון די גבאים פון באבובער שטיבל און פון די עסקנים פון מוסדות באבוב אין אנטווערפן, און א תומך נלהב פאר אלע באבוב׳ער צוועקן איבער די וועלט.

במשך די געציילטע טעג פון זיין ווייל אין ארץ ישראל, זענען פארגעקומען מען מסיבות קבלת פנים פאר״ן חשוב׳ן גאסט שליט״א אין ירושלים, בני ברק און קרית באבוב-בת ים, ביי וועלכע דער חשוב׳ער גאסט רבי יושע שליט״א האט עטליכע מאל אויפגעטרעטען מיט דברי דרוש ואגדה, אין די ישיבה ״קדושת ציון״ און ״כולל ש״ס״, אין קרית באבוב-בת ים, און אין די ישיבה ״חכמת שלמה״ אין בני ברק, און האט איבעראל באצויבערט זיינע צוהערער,

(פארזעצונג אויף זייט 74)

שיינע מאמענטן פאר חסידי באבוב במחיצת חדב״נ הגה״צ רבי יהושע רובין שליט״א

(פארזעצונג פון זייט 6)

און האט איבערגעגעבן שליחות קודשו פון כ״ק מרן אדמו״ר שליט״א.

באזונדערס איז געווען דער אינהאלטרייכער דרשה פונעם חשוב׳ן גאסט שליט״א אין באבוב׳ער בית המדרש אין עיה״ק ירושלים, וואו עס האט זיך באטייליגט א ריזיגער עולם באבוב׳ער חסידים און באבוב׳ער בחורים וועלכע לערנען אין די ירושלימ׳ער ישיבות, און אלע האבן געשלונגען זיינע רייד מיט דורשט.

דער גאסט האט באזוכט אלע באבוב׳ער מוסדות אין ארץ ישראל, פון וועלכער ער איז געווארן טיף באגייסטערט, און האט צוגעזאגט אז ער וועט איבערגעבן א ווארימען גריס פאר זיין גרויסן שווער כ״ק אדמו״ר שליט״א,

הגה״צ רבי יושע רובין שליט״א איז אויפגענומען געווארן מיט גרויס חביבות ביי די גדולי ירושלים, הגאון הצדיק המפורסם חו״פ רבי משה הלברשטאם שליט״א חבר הביד״צ, הגאון הצדיק המפורסם חו״פ רבי יעקב מאיר שעכטער שליט״א, וואס ביידע זענען נאנטע ידידים נאך מימי הנעורים פון כ״ק אדמו״ר מבאבוב שליט״א, וועלכער האט געלערנט מיט זיי בחברותא די דריי יאר זייענדיג אין ירושלים אין די יארן פון תש״ד ביז תש״ח.

אויך איז דער חשוב׳ער גאסט רבי יושע שליט״א אויפגענומען געווארן מיט גרויס כבוד ביי די גדולי האדמו״ר״ם, כ״ק אדמו״ר מתולדות אברהם יצחק שליט״א; כ״ק אדמו״ר מתולדות אהרן שליט״א; כ״ק אדמו״ר מגור שליט״א; און כ״ק אדמו״ר מבעלזא שליט״א; וועלכע האבן ארויסגעוויזן גרויס חשיבות צו אים, זייענדיג דער איידעם פון כ״ק אדמו״ר שליט״א.

רבי יושע שליט״א האט זיי איבערגעגעבן א ווארימען גריס פון חותנו כ״ק אדמו״ר שליט״א, און אלע האבן צוריקגעשיקט הארציגע ברכות צו כ״ק אדמו״ר שליט״א, אז השי״ת יחזקהו ויאמצהו לנהל עדתו הק׳ בבריות גופא ונהורא מעליא עביגו״צ בב״א.○

הערליכע מעמד חלוקת פרסים פאַר הונדערטער קינדער פון די תלמוד תורה "בני ציון ד'באָבוב" אין באָראָ פּאַרק

בהשתתפות כ"ק אדמו"ר הגה"ק מבאָבוב שליט"א

באָרא פּאַרק. – אַן עולם געשאַצט פון העכער טויזענט אידן האָבן זיך באַטייליגט אין אַן אימפּאָזאַנטע מסיבה לכבודה של תורה, ביי אַ חלוקת הפרסים פאַר הונדערטער קינדער בלעיה"ר אין די יאָרן פון כיתה ו' ז' ח', וועלכע האָבן זיך געלאָזט פאַרהערן בעל פה גמרא רש"י און תוספות.

די חלוקת הפרסים איז פאַרגעקומען דעם פאַרגאַנגענעם זונטאָג פ' בהעלותך הנעל"ט אין דעם גרויסען באָבוב'ער בית המדרש אין באָרא פּאַרק, מיט די באַטייליגונג פון עלטערן און אור-עלטערן פון די קינדערלעך וואָס האָבן זיך געשטעלט צום פאַרהער, ובתוכם פון חשוב'ע רבנים, ראשי ישיבה, מרביצי תורה, און חשוב'ע בעלי בתים, וועלכער האָבן באַשיינט די מסיבה.

די תינוקות של בית רבן זענען געווען אויסגעזעצט אויף די פאַרענטשעס אַרום דעם בית המדרש אויף אַ מייסטערהאַפטע אַרדענונג.

מיט גרויס יראת הכבוד האָט דער עולם אויפגענומען כ"ק אדמו"ר הגה"ק מבאָבוב שליט"א ביי זיין אנקום צום מעמד, און די קינדער האָבן מיט זייערע זיסע קולות זיך אַרויסגעלאָזט אין אַ געזאַנג קול רנה וישועה... ברוך הבא בשם ה'...יחי אדונינו מורינו ורבינו....

איינגעלייטעט דעם מסיבה האָט דער חשוב'ע מנהל רוחני הרב יעקב ציטראַנענבוים שליט"א וועלכער האָט מיט פערל'דיגע ווערטער אַרויסגעברענגט דאָס חשיבות פון אַזאַ געלעגנהייט, ווען מען ווייזט אַרויס אַ הכרה צו די חשוב'ע מחנכים און בעיקר פאַר די בלעיה"ר הונדערטער יונגע תלמידים שיחיו, וועלכער זענען זיך מייגע בעומקה של תורה און האָבן זיך צוגשטעלט צום פאַרהער אויף די פילע צענדליגע בלעטער גפ"ת בעל פה.

עס האָט גאָר שטאַרק דורכגענומען דעם עולם די ווערטער וואָס דער חשוב'ער מנהל שליט"א האָט דערמאַנט, אַז פאַראיאר נאָך דעם מעמד "חלוקת הפרסים" האָט זיך כ"ק אדמו"ר הגה"ק מבאָבוב שליט"א אָנגערופן בלה"ק: "וואָס איז מיט די קינדער וואָס האָבן נישט באַקומען אַ מתנה" וואָס דערפון האָט זיך געפילט די זאַרג וואָס דער רבי שליט"א האָט, אפילו פאַר די שוואַכערע בעלי כשרון. אויף דעם האָט דער מנהל רעאַגירט אַז דעם פאַרגאַנגענע יאָר האָט די הנהלת המוסדות אויפגענומען אַ באַזונדערע שטאַב פון לאַנג יאָריגע ערפאַרנע מחנכים מומחים, ובתוכם הרב בערל הכהן ווייס שליט"א, וועלכע האָט באַזונדער צוגעהאַלפן מיט פאַרהערן די קינדער בעל פה, הרב אהרן אלבוים שליט"א, הרב ישעי' אליעזר מיללער שליט"א, און הרב ישראל ארי' גאַלדבערגער שליט"א, וואָס זייער תפקיד איז זיך באַזונדער אנצוגעבן מיט די שוואַכערע בעלי כשרון און זיי צו ערהייבן בלימוד התורה.

אַ קאַפּעלע פון די תלמידים האָבן הערליך געזונגען שירה וזמרה לכבוד התורה.

דערנאָך זענען די אַלע מצטיינים אדורך כבקרת רועה עדרו, צו כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א וועלכער האָט יעדן קינד באַזונדער געוואונטשן ברכת קדשו, און זיי האָבן דערביי באַקומען די פרסים וואָס זענען באַשטאַנען פון טייערע ספרים, מיט אַ שיינע תעודת הצטיינות.

די טייערע ספרים זענען נתנדב געוואָרן דורך הרה"ח הנגיד ר' יהושע האַממערמאַן נ"י לע"נ בנו היקר הילד יהודא ע"ה אַ תלמיד פון די באָבוב'ער ישיבה.

דער מעמד חלוקת הפרסים האָט איבערגעלאָזט אַ דערהויבענעם רושם פאַר אַלע משתתפים ובפרט פאַר די יונגע לומדי תורה, וועלכער זענען געוואָרן פול מיט התחזקות אי"ה ווייטער ממשיך צו זיין ביגיעת התורה לתפארת הוריהם היקרים ולתפארת בית באָבוב.

גדולי ראשי ישיבת פון לעיקוואוד באַגייסטערט פון פאַרהערן תלמידי ישיבת בני ציון ד׳באָבוב

לעיקוואוד. – גדולי ראשי ישיבות פון בית המדרש גבוה ד׳לעיקוואוד, זענען אויסטערליש באַגייסטערט געוואָרן פון דעם פאַרהער פון די תלמידי ישיבת בני ציון ד׳באָבוב פון באַרא פּאַרק. דער פאַרהער איז געווען אויף אַ באַדייטענדן חלק פון מסכת בבא קמא, וועלכע מען האָט געלערנט מיט גרויס התמדה דעם פאַרגאַנגענעם זמן, און מען האָפט אי״ה צו סייִם זיין די מסכת ביז סוף יאָר.

בעידודו ובברכת קדשו פון כ״ק מרן אדמו״ר הגה״ק מבאָבוב שליט״א, זענען אַלע פינף קלאַסן פון כיתה ט׳ (125 תלמידים כי״ר) אַרויס געפאָרן צו דער עיר התורה לעיק וואוד יצ״ו, אין שפּיץ פון די מגידי שיעור הרב אשר זעליג גאָלדמאַן שליט״א, הרב שלמה יחיאל גיפּס שליט״א, הרב מנחם יחזקאל גראָס שליט״א, הרב שלמה זלמן גאַרדאַן שליט״א, הרב שלמה אליעזר שמעון קערפּעל שליט״א, און דער מנהל הרב שלמה קעסלער שליט״א.

זיי זענען דאָרט אויפגענומען געוואָרן בכבוד ובסבר פנים יפות אין הויז פון דעם משגיח הגאון ר׳ מתתי׳ סאָלאָמאָן שליט״א. עס איז געווען אַ מחזה נהדר צו זען ווי איבער הונדערט בחורים־מלעך בלע״ה זיצן אויסגעשורה״ט אויף בענקלעך און הערן זיך צו מיט גרויס אינטערעסע צו די דברות עוז פון דעם פה מפיק מרגליות ומחזק בחסד עליון, וועלכער האָט אַרומגערעדט דאָס גרויסקייט פון אַ בחור אַ תלמיד חכם, און דערצו אויב ער פירט זיך נאָך אויף בדרך החסידות, צוגעבנדיג אַז אַ באַבוב״ער בחור האָט דערצו נאָך אַ מעלה, ווייל ער איז דאָך ערצויגן געוואָרן מיט אַ גרויסן דגש אויף איידלקייט און מידות טובות.

פון דאָרט איז מען געגאַנגען צו דעם גרויסן מבצר התורה, ישיבת בית המדרש גבוה די באַקאַנטע לעיקוואוד׳ער ישיבה, וואָס האָט געמאַכט אַן אומגעהויערן רושם אויף די תלמידים, זעענדיג פאַר זיך אַ מראה פון טויזנטער בחורים ואברכים בלע״ה, ווי אַלע זיצן אַן לערנען בהתמדה רבה, און דער קול תורה קלינגט אָפּ בהיכל הישיבה.

שפּעטער איז פאַרגעקומען דער גרויסאַרטיגער פאַרהער אין בית המדרש זכרון שניאור וועלכע האָט געדויערט עטליכע שעה צייט. און איז געווען געקרוינט מיט גרויס

..... שנה שנה ב׳/ 72

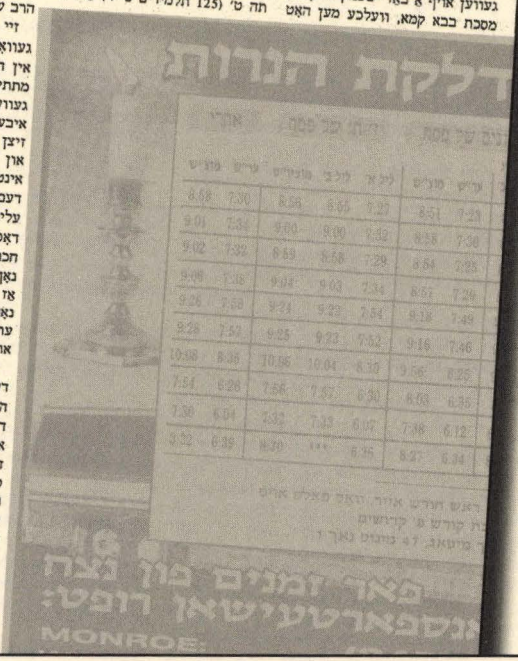

גדולי ראשי ישיבת פון לעיקוואוד באַגייסטערט פון פאַרהערן תלמידי ישיבת בני ציון ד׳באָבוב

פאַרזענונג פון זייט ב׳/ 6

הצלחה בלע״ה.

די בחורים זענען איינגעטיילט געוואָרן אין דריי חבורות און פאַרהערט געוואָרן דורך די דריי גדולי תורה ראשי הישיבה הגאון ר׳ ישראל נוימאַן שליט״א, ר׳ דוד שוסטל שליט״א, ר׳ ירוחם אלשין שליט״א, די ראשי ישיבות זענען באַגייסטערט געוואָרן הערנדיג די תשובות וואָס זענען געפלאָסן פון די יונגע בני תורה פון 13-14 יאָר אַלט מיט אַ קלאָרקייט אין אַלע ענינים. אַז עס אַז געווען מחודד בפיהם בטוב טעם ודעת.

דערנאָך האָט דער ראש הישיבה פון בית המדרש גבוה ד׳לעיקוואד הגאון ר׳ מלכיאל קאַטלער שליט״א גענעבן אַ שמועס פאַר די חשובׁ׳ע בחורים.

די לעיקוואודער ראשי הישיבה שליט״א האָבן אין אַ גאַר פריינטליכע אָטמאָספערע געשמועסט בדברי תורה, ועניני חינוך, מיט די באַבוב׳ער מגידי שיעור שליט״א, אַרויסווייזענדיג איינער צום אַנדערן געוואָלדיגער פריינטשאַפט און קענגנזייטיגער כבוד התורה.

די נסיעה האָט געדויערט אַ גאַנצן טאָג, דער גייסטרייכער טאָג האָט איבערגעלאָזט אַ געוואָלדיגן רושם אויף די יונגע תלמידים.

די הנהלת רוחניות האָט איבערגעגעבן אַ באַריכט פונעם פאַרהער צו ב״ק מרן אדמו״ר הגה״ק מבאָבוב שליט״א, וועלכער האָט שטאַרק נהנה געווען הערנדיג די געוואָלדיגע גריסן. און דער רבי שליט״א האָט געוואונטשען ברכת קדשו פאַר די חשובׁ׳ע מרביצי תורה אַז זיי זאָלן האָבן הצלחה און סייעתא דשמיא אין זייער עבודת הקודש להגדיל תורה ולהאדירה.

פריימאָג שלח, כ"ז סיון, תשס"ג צווייטע אפטיילונג דער איד ב/23 ER YID

גרויס התרגשות ביי מעמד הכנסת ספר תורה אין "באָבוב'ער מתיבתא" אין באָראַ פּאַרק

בהשתתפות כ"ק אדמו"ר הגה"ק מבאָבוב שליט"א

באָראַ פּאַרק – דעם פאַרגאַנגענעם דינסטאָג פ' שלח העעל"ט, איז געווען ביי די תלמידי מתיבתא "עץ חיים" דבאָבוב אַ געהויבענע געשעענישן ווען עס איז געפייערט געוואָרן ברוב פאר והדר דער גרויסער מעמד חגיגת הכנסת ספר תורה אין היכל בית המדרש פון די באָבוב'ער מתיבתא אין באַראַ פּאַרק.

די ספר תורה איז געשריבן געוואָרן לעילוי נשמת אַ חשוב'ן תלמיד פון די מתיבתא הב' החשוב כמר עזריאל אלימלך ע"ה בן הרה"ח ר' שלמה ארי' זילבער הי"ו וועלכע איז פריצייטיג אוועקגעריסען געוואָרן מבין החיים אין בלויזן עלטער פון 20 יאר, י"א סיון תשס"ב לפ"ק, לדאבון כל יודעיו ומכיריו.

די בחורי הישיבה פילנדיג אַ נאַנטקייט צו אים האבן געשאפן אַ מזכרת נצח, מיט לאזען שרייבען אַ נייע און טייערע ספר תורה וועלכע וועט בלייבן לזכרון עולם בהיכל ה'.

מאנטאג פ' שלח איז פאַרקומען די כתיבת האותיות אינעם בית המדרש הישן פון קהל שערי ציון דבאָבוב אין די נאָכמיטאָג שעה'ן, וואו אנ"ש זענען געקומען שרייבן אַן אות אין די נייע ספר תורה.

די נייע ספר תורה איז געפירט געוואָרן בשירה ובזמרה פון הויז פון די ראש הישיבה הגה"צ רבי ברוך אברהם הורוויץ שליט"א, און באגלייט פון אַ ריזיגע עולם טאַנצענדיג פייערליך בתופים ובמחולות ברחובה של עיר אויף די 16 עוו., דעם באַקאַנטן באָבוב'ער ניגון "תורת ה' תמימה" ביז צום היכל הבית מדרש פון די מתיבתא.

דאָס בית המדרש פון דער "מתיבתא" איז געווען צוגעשטעלט צו קענען אָקאָמאָדירן דעם גרויסן עולם, עס איז אויפגעשטעלט געוואָרן הויכע שטאָקיגע "פאַרענטשעס" אַרום און אַרום אין דעם בית המדרש וועלכער זענען געווען געפּאַקט בעיה"ר עד אפס מקום.

ווען די נייע ספר תורה איז אַריינגעבראַכט געוואָרן אינעם היכל הבית מדרש פון די מתיבתא, האָבן די בחורים זיך אַרויסגעלאָזט אין אַ פריילּיכן און לעבעדיגן טענץ אַ לענגערע צייט שפּירנדיג זיך ווי די בעלי שמחה. צו טאַנצען מיט די נייע ספר תורה זענען מכובד געוואָרן די רמי"ם ומרביצי תורה שליט"א.

עס איז געווען עליונים ששו ותחתונים עלזו, ווען כ"ק אדמו"ר הגה"ק מבאָבוב שליט"א האָט געטאַנצט בכל כוחו ואונו אינמיטן היכל הישיבה מיט גרויס התרגשות און ברען, עס האָט זיך געשפּירט די הארות און התרוממות ווי שמחת תורה ביי די הקפות, וועלכע האָט געפירט דעם עולם אין אַ העכערקייט מיט גרויס התרוממות הנפש.

נאָכ'ן אַריינלייגן דעם נייעם ספר תורה אין ארון הקודש האָט דער רבי שליט"א מיט גרויס התרגשות געזאָגט בקול רם דעם "לדוד מזמור" פסוק בפסוק.

דערנאָך האָבן חשוב'ע בחורים געזינגען אין אַ כאָר דעם "ובנוחה יאמר", און האָבן דאָרט שטאַרק מהנה געווען דעם עולם.

די סעודה לגומרה של תורה איז פאַרגעקומען אין די היכל המתיבתא. עס איז צוגעשטעלט געוואָרן אַ גרויסאַרטיגע רייכע סעודה אויף ברייט געדעקטע טישן, בשעת די סעודה האט מען געזונגן ווארימע ניגונים לכבוד די מעמד, דער יו"ר פון די מסיבה איז געווען האברך היקר ר' אשר ברינגער הי"ו, וועלכע האט אויפגערופען די חשוב'ע בעל דרשנים וועלכער האבן אויפגענטראטן מיט דברי תורה והתעוררות לכבוד המעמד הרה"ג ר' זושא פאללמאן שליט"א מנהל רוחני פון די מתיבתא, הגה"צ רבי יושע רובין שליט"א חדב"ן, און הגה"צ ר' חיים יעקב רובין שליט"א אבד"ק ציעשינוב.

מיט ברכת המזון איז מכובד געוואָרן דער פאטער הרה"ח ר' שלמה ארי' זילבער הי"ו.

מיט אַ געהויבענע געמיט האט זיך געענדיגט דעם מעמד הכנסת ספר תורה.

שישו ושמחו בשמחת תורה.

Friday, August 29, '03 | Section 2 | DER YID | 64/3 | דער איד | פרייטאג שפּטים, א' אלול, תשס"ג

דערהויבענע באַזוך פון כ"ק אדמו"ר מבאָבוב שליט"א אין באָבובער קעמפּס

אין יונגעל קעמפּ "מחנה שלוה" און ישיבה קטנה קעמפּ "מחנה כרם שלמה" – פאַרהערן פון די תלמידים פון כתה ח' וט'

פאַרזעצונג פון דייט ב/ 3

כ"ק אדמו"ר מבאָבוב שליט"א וועלכער האָט גוזאַמגענומען מאַר די כתורים איידער א באַזוך אין אַבוי כ"ק אדמו"ר הגה"ק זצ"ל אין קעמפּ, אַז הינץ עס קומט א פּשׂט צו גיין ברייט מיט אים און וואָס דאָס האָט לוב, אין כיי א צריך ווען ער קומט באַזוכן זיינע תלמידים גיט מען אים א נרס מיט ביי ערליכע תהבוגה בתורה ובחסידות פון די תלמידים. אין מיט דעם נעמט מען אויף א צריך. אַזוי אויך הינטיגן נאָך טוקן מיר נעטאַפּגן כ"ק אדמו"ר שליט"א מיט אינערגעבן מאַר אים א אויספרליכן גרוס פון פרי עמלו, און וועלכע ער האָט אריינגעלייגט גרויסע כוחות און יגיעות אין די באַבובער מסורות, און מיר דערציילן אים פון די התמדה התורה און יראה שמים וואָס עס שפּילט אין דא אין קעמפּ כמשך דעם זומער.

דערנאָך האָט מען אריינגעבראַכט א באַר גרוסן נאָך מיט פרידן, און וועלכן דער רבי שליט"א האָט פונעם נעזונד אין די תלמידים

אין אַבוי כ"ק אדמו"ר מבאָבוב שליט"א וועלכער האָט נעזאָגט אַז דער אויבערשטער וועט אים געבן א נוטר אין אַ גוטן מצב אין אַלע תלמידים פון כתה ח' זענען נעשטאַנען אין אַ גוטן מצב אין אַלע תלמידים פון כתה ט' אין אַלע תלמידים פון כתה י' זענען נעשטאַנען אין אַ גוטן מצב אין אַלע תלמידים פון כתה י"א זענען נעשטאַנען אין אַ גוטן מצב אין אַלע תלמידים פון כתה י"ב זענען נעשטאַנען אין אַ גוטן מצב אין אַלע תלמידים פון כתה י"ג זענען נעשטאַנען אין אַ גוטן מצב אין אַלע תלמידים פון כתה י"ד זענען נעשטאַנען אין אַ גוטן מצב אין אַלע תלמידים פון כתה ט"ו זענען נעשטאַנען אין אַ גוטן מצב אין אַלע תלמידים פון כתה ט"ז זענען נעשטאַנען אין אַ גוטן מצב אין אַלע תלמידים פון כתה ח'

זאת התורה [והמציאות] לא תהא מוחלפת

Friday, August 8, '03 — Der Blatt - 5 - דער בלאט — פרייטאג פ׳ ואתחנן, י׳ אב, תשס״ג
חרדי״שע נייעס • חרדי״שע נייעס • חרדי״שע נייעס — רעדאגירט דורך נתן קרעמער און זלמן שרייבער

גרויס התרוממות דקדושה ביי ״ שבת הילולא ד׳ אב״ בצ״ק פון כ״ק מרן אדמו״ר הגה״ק מבאבוב שליט״א

יומא דהילולא פון זקנו כ״ק מרן אדמו״ר הגה״ק בעל קדושת ציון מבאבוב ז״ע הי״ד

דינפאנס פעריי, פענסילוועניע. – השבת נעם הנשמה איז דאס ווי דיכטיגע באריישע פון דעם פארגאנגענעם שבת, שבת חזון – פרשת דברים, ביי די פילע חסידים וועלכער האבן זוכה געווען להתוסף בצל קדשו פון כ״ק מרן אדמו״ר הגה״ק מבאבוב שליט״א, וועלכער האט געפארוועגט דעם ״שבת אראייט״ ר׳ אב״, צווישן די יומא דשבתא פון דיי הייליגען דיין כ״ק מרן הגה״ק בעל ״קדושת ציון״ מבאבוב זי״ע הי״ד.

כ״ק מרן אדמו״ר מבאבוב שליט״א – וועלכער האט זיין אפרו-ארט אלע זומער״ס אין דעם בחודים קעמפ פון די מחיבתא ״ע״ת חיים״ בבאבוב אויף די הויף״ ווירבלט זיך דארט אין קעמפ דעם דעם גאנגען זומער פון די פילע מענשען פון אין דיי הייליגען דיין כ״ק מרן הגה״ק בעל ״קדושת ציון״ מבאבוב זי״ע הי״ד.

– וועלכער האט אין אפרו-ארט אלע זומער״ס אין דעם בחודים קעמפ פון די מחיבתא ״ע״ת חיים״ בבאבוב אויף די הויף״ ווירבלט זיך דארט אין קעמפ דעם ״שבת אראייט״ ר׳ אב״, צווישן די פילע תלמידי המחיבתא, אין מרביצי תורה, די מגידי שיעור און חתנים.

די תושבי המחנה פון ר׳ באבובער מחיבתא קעמפ האבן זוכה געווען אין כ״ק אדמו״ר שליט״א ווילל דארט דורכן זומער, אין דאס ״באבוביער הויף״ ווירבלט זיך דארט אין קעמפ בשעך דעם גאנגען זומער פון די פילע אינדערגרויס ווי אין דיי הייליגען דיין כ״ק מרן אדמו״ר מבאבוב שליט״א איז ביהמ״ד פון האט אויסגעגעבן אין חתנים.

בעת כניסת השבת זעט מען אז אין מחיבתא קעמפ האבן זוכה געווען אין כ״ק אדמו״ר שליט״א ווילל דארט דורכן זומער, אין דאס ״באבוביער הויף״ ווירבלט זיך דארט אין קעמפ בשעך דעם גאנגען זומער פון די פילע אינדערגרויס ווי אין דיי הייליגען דיין כ״ק מרן אדמו״ר מבאבוב שליט״א איז ביהמ״ד פון האט אויסגעגעבן אין חתנים.

בעת דעם שלחן הטהור האט ביי חסידים בשלחן הבם, אין עדער פון דבקן שליט״א. דער רבי שליט״א האט דאן אויפגעהויבן זיין האנט אין הויך נגזאנג ״להיים אלע איין״ צוזיך וואנטשענג״ן לחיים פארן גאנצן עולם ביי די טישן אין אויף די פארענעשטער אורם אין אורום.

מיט ״כל מקדש״ איז מכובד געווארן הרב יעקב מרגיל שליט״א חבר הנהלה מוסדות באבוב, בני ברק.

דערנאך האט דער רבי שליט״א טועם געווען פון די ״פרוכט אמפאס״ אין געשילט דערפון שייריס.

״מעמתה ומחמתה״ האט דער רבי שליט״א אליין צוגעגעבן, און דער עולם האט מיט התרגשות מיטגעזונגען.

דערנאך האט דער רבי שליט״א טועם געווען פון די ״מעהן״ אין פערשעל צימעס״, און געשילט דערפון שייריס.

מיט ״מה יידידות״ איז מכובד געווארן דער זקן חסידי באבוב החסיד הישיש ר׳ שלמה גאלדבערג שליט״א מ׳מאנטרעאל, וועלכע מארס שוין קיין באבוב פון די באבובער רביים זינט שנת תרע״ג, זי״ ארייך ימיו ושנותיו עבדים בטוב ובעיניים.

נאך מה יידיות האט מען נגזינגען מיט גרויס הלהבות און התרגשות דאס לעבעדיגע ״האפשיצער נגון״ וועלכע איז שפלינע מאזל איבערגע-זינגען געווארן ביים עולם.

נאכדעם וואס דער רבי שליט״א האט טועם געווען פון די ״לעבער״ האט עס געשילט דערפון פאר די עשליכע נייע חתנים אין ארץ פאר די אייניקלעך פון כ״ק מרן הקדושת ציון זי״ע.

דערנאך האט מען איינגעברענגט א גאנצן נגרהאטענגען ״עוף״ פון דער רבי שליט״א האט פרום געזונגען דערפון א שטיקעלע, אין דאס איבערגעגעבן האט מען נגענומען ביי די שכת״דיגע סעודה אינדערפרי.

מיט ברכת המזון איז מכובד געווארן הרה״ג ר׳ עזרי וועשא שלום נגענומען. דער רבי שליט״א האט מיט א ליכטיגן געזיכט יענן באגריסט.

מיט תפלת המנחה איז מכובד געווארן הרב בנש״ך ר׳ שמחה רוזכין שליט״א, נכד כ״ק אדמו״ר שליט״א.

מיט קבלת שבת איז מכובד געווארן הרב בנש״ך ר׳ יעשע לוינטער שליט״א פון בני ברק. עס איז געזונגען געווארן דער באקאנטער רבקיה׳דיגער ניגון אויף ״לכה דודי״, וועלכע איז נתחבר געווארן דורך כ״ק מרן בעל הילולא אדמו״ר הקדושת ציון זי״ע.

נאכן דאווענען איז דער עולם אדורכגעגאנגען דאונטשען דעם רבין שליט״א גוט שבת הף הוא עגה כנגד המכובדים און האט יענן צוריק געזאגט״ן בארא פון.

(פארזעצונג אויף זייט 82)

אין דאס מיטן אויפגעלעגט אין אין אלע פון דאנט

באבובער כולל אין אנטווערפן שטעלט זיך צום פארהער אויף יו״ד חלק א׳

אנטווערפן. – גרויס פרייד הערשט צווישן די חסידי באבוב אין אנטווערפן, זעענדיג די הערליכע פירות פון זייער בארימטער כולל, ווען אריבער א מנין אברכים חשובים האבן זיך געשטעלט צום פארהער אויף זייערע לימודים, גאנץ יורה דעה ח״א, ביי גדולי רבני דורינו שליט״א, און כולם כאחד האבן מסמיך געווען די יונגע תלמידי חכמים מיטן נזר ההוראה.

דער באבוב׳ער כולל אין אנטווערפן איז א בארימטער מקום תורה וואו עס זיצן און לערנען די חשוב׳ע אברכי באבוב תושבי העיר. דער כולל איז געגרינדעט געווארן דורך דעם בארימטער באבוב׳ער חסיד און עסקן הרה״ח המרומם ר׳ שאול הוטערער שליט״א וועלכער פירט נאך ביזן היינטיגן טאג דעם כולל לשם ולתפארת. דער כולל שטייט אונטערן נשיאות פון כ״ק מרן אדמו״ר מבאבוב שליט״א און ווערט אנגעפירט דורך דעם באבוב-אנטווערפענער דיין הגה״צ המפורסם רבי משה האלברשטאם שליט״א מגדולי רבני אייראפע, צוזאמען מיט׳ן חשוב׳ן ראש הכולל הרה״ג רבי יצחק זעקיל הלוי פאללאק שליט״א ר״מ ומו״ץ פונעם טשארט-קוב׳ער קלויז אין אנטווערפן.

דער כולל ציילט זיך אלס איינס פון די שענסטע מבצרי התורה אין די שטאט. דורך די יארן האט שוין דער כולל ארויסגעגעבן צענדליגער תלמידי חכמים גדולי התורה, וועלכע זענען אויסגעשטיגן צו זיין מרביצי תורה והוראה אין פילע מקומות איבער די וועלט.

היינט-צו-טאג לערנען אין דעם כולל קרוב צו פערציג אברכים חשובים, וועלכע זענען זיך ממית באהלה של תורה און זענען עוסק בתורה מיט א געוואלדיגע התמדה און פלייס. די חשוב׳ע ראשי הכולל שליט״א האבן איינגעטיילט די לימודים אינעם כולל אין צוויי חלקים, איין חבורה אין כולל איז עוסק אין הלכות

(פארזעצונג אויף זייט 97)

דעי צווייטע אפטיילונג מרייטאָג ס׳ ויצא, י׳ כסלו, תשס״ד

הערליכע מעמד ״קביעת המזוזות״ ביי נייע מיידל שולע ״אהל בלומא רחל״ ד׳באָבוב אין לאָנדאָן

ע״ש הרבנית הצדקנית מרת בלומא רחל הלברשטאם ע״ה הי״ד, מחברתו הטהורה (בזוו״ר) של כ״ק הגה״ק מבאבוב זי״ע, ואמו של יבלחט״א כ״ק הגה״ק מבאבוב שליט״א

לאָנדאָן. – א התרגשות׳דיגע מעמד איז אפגעהאַלטן געוואָרן דעם פארגאנגענעם דאנערשטאג פר׳ תולדות אינעם בנין פון די נייע מיידל שולע ״אהל בלומא רחל״ ד׳באבוב. ווען מען האט קובע געווען די מזוזות אויף די טויערן פונעם בנין.

די באבוב׳ער קהילה אין לאָנדאָן איז א קהילה נאה וחסידה וועלכער פארמאגט היינט-צו-טאג הערליכע מוסדות התורה וועלכער באשטייט פון א תלמוד תורה, א ישיבה קטנה, א ישיבה גדולה, און א כולל אברכים וועלכע כליען לשם ולתהלה. אזוי ווי דער ציבור פון אנ״ש איז זיך ב״ה נתרבה פארלאנגט זיך צו עפענען אן אייגענע מיידל שולע וואו די טעכטער זאלן נתחנך ווערן בדרך הסלולה לנו מרבותינו הק׳ תחת השפעתו והדרכתו פון כ״ק אדמו״ר מבאבוב שליט״א עביגו״צ בב״א.

פארגאנגענעם חודש תשרי ווען די ראשי הקהלה פון לאָנדאָן זענען געקומען צום באָבאָווער רבי׳ן שליט״א אויף יום טוב, האבן זיי אנגעפרעגט חוות דעת קדשו וועגען דאָס עפענען פון די נייע מיידל שולע. דער רבי שליט״א האט זיך זייער געפרייט צו דעם נייעם צווייג פון די מוסדות אין לונדון און ער האט זיי שטארק מחזק ומזרז געווען אין דעם ענין. דער באָבאָווער רבי שליט״א האט א נאמען געגעבן די נייע מיידל שולע ״אהל בלומא רחל״ נאָך זיין חשובע מוטער הרבנית הצדיקת מרת בלומא רחל הלברשטאם ע״ה הי״ד, לזכרה נשמתה הטהורה.

צו דער באשטימטער צייט האבן זיך פארזאמעלט א גרויסער עולם וועלכע איז באשטאנען פון די חשובי ובקי הדעה, בעלי בתים ואברכים, ביים דעם בנין וואו עס גייט זיך געפינען די נייע מיידל שולע אויף 97 קייוערדעל ראוד אין סטעמפארד היל.

דער מעמד האט זיך אנגעהויבן ווען דער חשוב׳ער גאסט פון ניו יארק הגה״צ רבי מרדכי דוד אונגער שליט״א חדב״ן האט איבערגעגעבן בשם זיין גרויסן שווער כ״ק אדמו״ר מבאבוב שליט״א ברכת קדשו צו די התייסדות פון דעם נייע מוסד לבנות ישראל, און ער האט נאכדעם אריינגעקלאפט דעם ערשטן נאגעל אויף די מזוזה ביי דעם ערשטן טיר, און דאָס צווייטע נאגל האט אריינגעקלאפט הגה״צ רבי בן ציון כלום שליט״א דומ״ץ באבוב-לונדון.

דערנאָך איז דער גאנצער עולם אריין אינעם בנין און זיך אוועקגעזעצט ביי שיינע געדעקטע טישן וואו עס איז פארגעקומען א מסיבת לחיים, עס האט געהערשט א געהויבענע שטימונג און עס זענען געזונגען געוואָרן שירות ותשבחות לכבוד המאורע.

מיט כבוד האבן די פארזאמלטע צוגעהערט צו די דרשה פון הגה״צ רבי מרדכי דוד אונגער שליט״א חדב״ן, וועלכער האט ארומגערעדט א לענגערע צייט אויף דעם ענין פון ״חינוך הבנות״ על דרך ישראל סבא.

נאָכדעם האט אויפגעטראטען הרה״ג בנש״ק הרב לייבל סטעמפל שליט״א נכד כ״ק מרן הגה״ק קדושת ציון זי״ע ער האט גערעדט בשבחה פון הרבנית הצדקנית בת קדושים מרת בלומא רחל הלברשטאם ע״ה הי״ד נאָך וועמען די נייע מיידל שולע ווערט אנגערופן. הרב ר׳ לייבל שליט״א האט דערציילט דאָס געטריישאפט פון די חשוב׳ע רעביצין מרת בלומא רחל ע״ה צו איר הייליגן מאן כ״ק מרן הגה״ק מבאבוב זצוק״ל, און בפרט אין די יארן בשנות הזעם ווען זיי זענען צוזאמען דורכגעגאנגען ענויים קשים ומרים ביז ליידער זי מיט צוויי קינדער זענען נעבען אומגעקומען על קידוש השם הי״ד.

מיט געהויבענע געפילן איז זיך דער עולם צוגאנגען פון דעם מעמד וועלכע איז געווען א פרישע התחלה אין חינוך הבנות פון די צוקונפטיגע מאמעס.

*

הגה״צ רבי מרדכי דוד אונגער שליט״א חדב״ן האט זיך געפינען אויף א באזוך אין לאָנדאָן צו די געלעגענהייט צו די חתונה בחצר בית באבוב אין לאָנדאָן ביי די טאכטער פון הגה״צ רבי בן ציון כלום שליט״א דומ״ץ דק״ק באבוב-לאָנדאָן.

זייענדיג אין לאָנדאָן האט הגה״צ רבי מרדכי דוד שליט״א אפגעשטאט א באזוך ביים גאב״ד דמתא הגה״צ המפורסם הגר״א פאדווא שליט״א, ווי זיי האבן זיך מפלפל געווען בפלפולא דאורייתא נאנט צו א שעה צייט.

ביי די געלעגענהייט האט דער חשוב׳ער גאסט באזוכט די באבוב׳ער מוסדות און האט דארט משמיע געווען דברי תורה פאר די תלמוד תורה קינדער און ער האט ארומגערעדט אויף דעם ענין צו זיין נזהר צו זאגן דעם אמת. און אויך האט הגה״צ רבי מרדכי דוד שליט״א געזאגט א דרוש אינעם היכל הישיבה פון די בחורים, וואו ער האט ארומגערעדט איבער דעם ענין פון ״חביבות התורה״ וואָס חותנו כ״ק אדמו״ר מבאבוב שליט״א האט מעורר געווען עדת קהילתו פארגאנגענעם מוצש״ק פר׳ לך לך ביים סעודת מלוה מלכה אז דער עולם זאל זיך מזרז זיין צו האבן א ״חביבות התורה״.

הערליכע מסיבה סיום מסכת בבא קמא אין ישיבה קטנה "כרם שלמה" דבאָבוב

בראשות כ"ק אדמו"ר הגה"ק מבאָבוב שליט"א

באַרא פאַרק, - א יומא טבא לר־בנן איז פאָרגעקומען מיטוואָך פ' בראשית העל"ט אין דער באָבוב'ער ישיבה קטנה "כרם שלמה", בעת א סיום מסכת "בבא קמא" וואס איז געלערנט געווארן דעם פארגאנגענע יאר מים גרוים עיון והבנה, און אין די זומער חדשים זייענדיג, אין קעמפ האבן די בחורימ'ער איבערגע'חזר'ט די גאנצע מסכת מיט גרוים התמדה.

נאכ'ן זומער זענען די בחורים גע־פארן אויף א באזוך קיין טאראנטא, וואו זיי האבן זיך געלאזט פארהערן די גאנצע מסכת דורך די דארטיגע רבנים וראשי ישיבות, די חשוב'ע בוחנים זענען באגייסטערט געווען פון די טיפע בקיאות און חריפות פון די יונגע בחורים.

די הנהלת הישיבה האָט בין כותלי הישיבה צוגעגרייט אַ שיינע סעודה, אזוי ווי עס פאסט ליומא טבא לרבנן, לכבוד די סיום המסכת. און עס זע־נען צו דעם איינגעלאדענט געווארן די עלטערן טאטעס און זיידעס פון די תלמידי הישיבה, וועלכער האבן געשעפט נחת מלא חפנים מיוצ'ח.

מיט דברי פתיחה האָט אויפגע־טרעטען הרה"ג ר' שלום אונגער שליט"א ר"מ בישיבת כרם שלמה ונכד כ"ק אדמו"ר מבאָבוב שליט"א, וועלכער האָט ארומגערעדט ווי ווייט דער רצון פון אַ מענטש טוט אויף. ער האָט ארויסגעברענגט די גרויסע רצון און הארוואניע און התמדה רבה וואס די בחורים האבן

פארזעצונג אויף זייט ב/ 55

פריטאָג פ' קך, י"ב מרחשון, תשפ"ד

הערליכע מסיבה סיום
אין ישיבה קטנה "כרם

בראשות כ"ק אדמו"ר הגה"ק מבאָבוב שליט"א

פארזעצונג פון זייט ב/ 3

אריינגעלייגט אין די לימוד וחזרה פון די מסכת, סיי אַ גאנץ יאר און ספעציעל אין די זומער חדשים ווען די בחורים האבן איבערגע'חזר'ט די מסכת, הן בעיון הן בבקיאות, זענען אויפגעשטאנען גאר פרי פארטאגס בזריזות יתירה און כסדר געהאט שווערע בחינות כדי צו זיין קלאר אין די מסכת.

אַן אינהאלטרייכע דרשה איז גע־הערט געווארן פון הגה"צ ר' זלמן לייב מייזליש שליט"א אבד"ק דקהל יראים ד'סיגעט, אַ זיידע פון איינעם פון די תלמידים, וועלכער האָט אריסגעברענגט די גרויסע שמחה פון דעם היינטיגן טאָג, אז עס איז אפילו דא אַ דעה אז פונקט אזוי ווי מען מאכט ביי אַ חופה אַ ברכת "משמח חתן וכלה" אזוי אויך דארף מען מאכן אַ ברכת "סיום מסכת" וואס דאס איז אַ געוואלדיגע שמחת הנפש.

דער סיגעטער רב שליט"א האָט געזאגט אז די בחורים דארפן שטענ־דיג געדענקען אז מען האָט די זכי' צו לערנען תורה אין די הייליגע מוסדות וואס זענען נתייסד געווארן מיט גרויס יגיעה און פלאַג דורך כ"ק מרן אדמו"ר צצוק"ל און יבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א וועלכע האבן אריינגעלייגט כוחות עצומות מיט מסירת נפש נאך דעם ביטערן חורבן. צוריק אויפצושטעלן דעם מלכות התורה והחסידות לבית באָבוב בכל אתר ואתר.

נאכדעם האָט אויפגעטראטען אלס "אב השנה" הרה"ג ר' ברוך שטורם שליט"א סגן ראש הכולל באָבוב טאראנטא, אַ טאטע פון איינעם פון די תלמידים. ער איז אריך געווען איינער פון די פארהערערס, און האָט ארויסגעברענגט די באגייסטערונג פון אלע בוחנים וואס זענען נתפעל געווארן צו הערן ווי די בחורים האבן קלאר גענטפערט אויף די שווערסטע חלקים פון בבא קמא. ער האָט געזאגט דעם מנהל הרה"ג ר' יוסף דניאל מיידעלס שליט"א פאר די שמחה וואס ער האָט אים צוגעבראכט דורכ'ן פארהערן די בחורים.

דעם סיום המסכת האָט געמאכט הב' אליעזר קאָלל נ"ו, און הב' שמעון ווייס נ"ו האָט געמאכט דעם התחלת המסכת פסחים וואס מען לערנט אין דעם נייעם זמן.

מיט כבוד איז אויסגעהערט גע־ווארן די דברי דרוש פון דעם "נואס הכבוד" הגה"צ המפו' רבי בן ציון ארי' לייביש הלברשטאם שליט"א רב הצעיר דבאָבוב, אַ טאטע פון איינעם פון די תלמידים, וועלכע האָט בתוך הדברים ארויסגעברענגט די שמחה בעת אַ סיום, אז ווען מען ענדיגט און מען פאנגט נאכאמאל אָן, איז די שמחה גרויס ווייל ביי יעדע פרישע התחלה איז מען מער משיג ווי פריער. און ער האָט אריך ארויס־געברענגט אז יעדער בחור פאר־מאגט אין זיך באזאלטענע כוחות וואס ער דארף ארויסגעברענגען צו קענען שטיינג.

מיט'ן פאסיגן יראת הכבוד האָט מען אויפגענומען דעם נשיא המוסד כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מבאָבוב שליט"א. דער עולם האָט אים מקבל פנים געווען מיט אַ הילכיגן געזאנג און מיט געוואלטיגע שמחה.

עס האָט זיך דערקענט אויף זיין פנים דאָס געוואלדיגע תענוג ונחת דקדושה וואס ער שעפט פון פרי

פארזעצונג אויף זייט ב/ 3

עמלו. נאכ'ן טרינקען לחיים האָט ער אנגעווינשטן פאר אלע משתתפים, און ספעציעל פאר די חברי הנהלה און מגידי שיעור.

און מגידי שיעור.

נאכדעם זענען אלע בחורים'לעך דורכגעגאנגען כבקרת רועה עדרו און האבן מקבל געווען אַ תעודה.

דערנאך זענען אלע עלטערן טאטעס און זיידעס דורכגעגאנגען פארן באַ־כובער רב'ן שליט"א און מקבל געווען ברכת קדשו.

דער מעמד התורה פון אַ סיום מסכת · האָט איבערגעלאָזט אַ דערהויבענעם רושם פאר אלע משתתפים, פאר די יונגע לומדי תורה ובפרט פאר די עלטערן וועלכע זענען מתפלל "ויזכו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצות על ישראל שלום".

מעמד, און מען וועט דערביי הערן זייערע דברי תורה. דער נשיא הכולל שליט"א איז נישט קיין פנים חדשות

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

רסב ירושה כשררה - נכסי ציבור

בכלל בניו הם, דבעל כאשתו וכל הסומכים עליו בכלל, דגדולה מזאת אמרו אפילו היכא דמפקיד גביה סתמא אמר כל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד, אפילו שאר בני ביתו ילפינן מיניה[מח].

לענין ביכורים, הגו מביא ואינו קורא (בכורים פ"א משנה ד'), לפי שאינו יכול לומר אשר נשבע לאבותינו. ולא מצינו שיש הבדל בין אם נשא ישראלית או לא.

כ

חתנו בירושת שררה

כתב בשו"ת עבודת הגרשוני[מט] סימן מ"ט: שמצד הדין אין אדם מוריש טובת הנאה לבניו, רק לענין שררה מצינו שאם בנו ראוי קודם הוא לכל אדם, ואם כן הוא שבאים השמעונים להתעסק ולהשתמש בתגא ולנהוג שררה בשביל נשותיהם, נראה לע"ד שלא דברו נכונה כי אין לבנות לירש גדולת ושררת אביהן, כי עיקר מוצא מקור דין זה שיוכל אדם להוריש גדולתו לבניו הוא מהא דאיתא בת"כ פ' צו (והמעיין שם יראה באר היטב שאין לבנות לירש גדולת אביהן).

בשו"ת אבני נזר חלק יורה דעה סימן שי"ב אות נ"ו הביא את דבריו וכתב לפרש דבריו, דלכאורה בכהונה לא שייך שירשו חתניהם או בני בנותיהם אפילו הם כהנים, כיון שאי אפשר להם לזכות מצד נשותיהם או מצד אמם לבד, כי מצידם לא היו כהנים

מח. ראה באבני נזר חלק יו"ד סי' שי"ב אות נ"ט, שאף שהוא מצדד לומר חתנו כבנו, אבל לענין מש"כ הרמב"ם לענין עבד עברי בהלכות עבדים פ"ב הלכה י"ב אדון שמת אם הניח בן זכר הרי העבד עובד את הבן עד סוף השש, מ"מ פשוט אצלו שאינו עובד את החתן.

בשו"ת צפנת פענח החדשות ח"ב סימן מ"ז גם כן דן בירושת רבנות בחתנו, ובתוך דבריו ציין לירושלמי סנהדרין פ"א ה"ב, "דמספקא ליה שם במה דקיי"ל דאב ובנו אין מונין רק אחד, אם חתן עם חמיו ג"כ כן." — אולם שם בירושלמי לא נזכר בקשר לספק זה, שאב ובנו אין מונין רק אחד, אלא על הא דאמר שמואל אין קידוש החדש פחות מעשרה, [במדרש רבה פט"ו כ'; כשביקש הקב"ה לקדש את החודש, אמר הקב"ה למשה ולאהרן, אני ואתם נקדש את החדש, אבל עיבור השנה בי' זקנים,] מסתפק שם הא דלא סליק למנייא "בגין דהוה חתניה, או משום שאין חבירין נכנסין לקידוש החדש." והספק הוא אם קרובים מצטרפים לקידוש החדש, כמו שכתב בפני משה שם. וכן כתב באור שמח הלכות עדות פרק ט"ז הלכה ה', דלפי המסקנה של הירושלמי שם דקרובים אין כשרים לקידוש החודש. — אמנם הצפנת פענח שם רצה לחלק בין שאר קרובים לאב ובנו, וכ"כ בחידושיו על הרמב"ם בהלכות מתנות עניים פרק א' הלכה א', והספק הוא אם החתן דינו כבן, או כשאר קרובים. אולם מכל דברי הפוסקים לא נראה כן, עיין רש"י ר"ה דף כ"ב ע"א ד"ה תהא מסורה לכם, לחשובי הדור אני מוסר שיקבלו העדות ויקדשו החדש, ולא להכשיר קרובים, שו"ת התשב"ץ חלק ג' סימן רע"ז, דאין משה ואהרן כשרים לקידוש החודש, פני יהושע ר"ה דף כ"ה ע"ב ד"ה בתוספות, אבני נזר חלק אה"ע סימן ר"ח אות י"ג. גם עיין במרגליות הים סנהדרין דף ל"ו ע"ב, ציץ הקודש ח"א סימן מ"ד, אבני ציון סימן ל"ח אות ב'.

מט. שו"ת עבודת הגרשוני חיבר ר' גרשון ב"ר יצחק [אוליף] אשכנזי נולד סביב לשנת ש"פ. הוא למד אצל הב"ח, אצל בעל ש"ת פני יהושע וספר מגיני שלמה, ואצל הרבי ר' הֶעשיל מקראקא, ונחשב לתלמידו המובהק של בעל שו"ת צמח צדק הקדמון.

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

שו"ת הברי והשמא

רסג

כלל, רק מצד שהם כהנים מצד אביהם ג"כ, והרי כתר כהונה זכה בו אהרן שלא הי' כהן וכ"ש כ"ג, אלא הבאים מבניו הזכרים המיוחסים אחריו, וכאן שמצד אמם לבד אי אפשר לירש בכהונה גדולה, כי מצד אמם אינם מתייחסים אחר אהרן, רק שמצד אביהם הם כהנים ומתייחסים אחר אהרן, ושוב אם יש בזרע אהרן מי שראוי יותר הוא קודם, וכעין שפירש"י כתובות (ק"ג ע"ב) גבי בני רבי שאם אחיו הקטן גדול ממנו הוא קודם, ומ"מ יש לפרש ראייתו כיון שאינו יורש אלא בנו משמע שאר קרובים לא, והיינו משום דמצינו בן עדיף לירש בעבד עברי ומעות נזירות, ע"כ לא ילפינן שאר קרובים מבנו, וה"ה דלא ילפינן בת מינייהו. — וכעי"ז כתב בגליוני הש"ס שבת דף כ"ג ע"ב לפרש דבריו, דכוונתו דבת"כ שם נאמר עיקר ירושת שררה בירושת כהונה גדולה, ומדמינן לה שאר שררות, וכיון דבנות אהרן פסולות לעבודה, ולא שייכי בירושת כהונה גדולה, ממילא לא שייכי נמי בירושת שום שאר שררה. — ונראה שם, דהכי ס"ל להלכה.

בחקרי לב סימן כ"ג (ברכות השחר סימן נ"ג) האריך בזה הרבה, ויבואו חלק מדבריו להלן, אולם מסקנתו היא: באופן דעל האמת, לענין חתנו ברי לי שאינו נכנס לירושה זו מהטעם שכתבתי, ושוב ראיתי בספר עבודת הגרשוני (סי' מ"ט) דפשיט ליה כן, אף שמראיה שהביא לא מכרעא, אכן נראה לי שדבר השם בפיהו אמת ודו"ק.

בשו"ת מר ואהלות חלק חושן משפט סימן י"ד, הביא דברי החקרי לב הנ"ל, דלגבי ירושה זו הבת לא שייכא כלל בירושה זו, אין לבעלה לירש מה שהיא אינה ראויה לירש כלל, וסברא זו אלימתא היא[ג] עכ"ל, ואף על גב שסיים שם הרב שראה תשובה אחת לגאון אחד נכדו של מהר"ם מפדווא ז"ל שהעלה דאם בת נשואה שיורש החתן מכח אשתו וכו' ע"ש כבר דחה דבריו שם הרב בטוב טעם ודעת.

וכ"כ בשו"ת נטע שורק חלק חו"מ סימן א' הלכה למעשה, שכן הוא פשטות לשון הרמב"ם בפ"א מהלכות מלכים הלכה ז', וכן מדברי הרמ"א ביו"ד סוס"י רמ"ה, ואם היו סוברים דגם חתן יורש לא היו שותקים מלהביא דין זה. — גם בתשורת ש"י סימן תקע"ו כתב: דהא דהבן יורש חידוש הוא, ואין לך בו אלא חידושו והבו דלא לוסיף לומר כן גם על חתנו דהרי אינו יורש נחלת חמיו, ואח"כ מצאתי בא"א להגאון מבוטשאטש שכתב בסוס"י נ"ג ג"כ דהבו דלא לוסיף לענין חתנו.

כן משמע גם דעת שו"ת דברי חיים במכתבו (שנדפס בראש ספר ויצבר יוסף), שכתב לראשי הקהילה לאחר פטירת הרב בדברי רבנות חתנו, וז"ל: "יצאתי לשחר פניכם,

ג. כמו שכתבו התוס' בב"ק דף ע"ב ע"א ד"ה סיפא, שמקשה שם דנהי דאין לו מכוחו, יהיה לו מכוח ירושה שיורש את בתו, כיון דקנס נמי בר ירושה הוא, ויש לומר דהתם אין יכול לזכות מכוחה, שהבת לא היתה ראויה לזכות בו מעולם. — סברא זו כתבוה הפוסקים גם לענין בן הבת, להלן באות ל"א. — נדונו שם לא הי' לענין שררה, אלא באחד שיש לו חזקה מאבותיו בשירות המכס וכו', ומת והניח בת שאינה יורשת בחזקה יען שאינה ראויה לשירות. והאריך בזה דהמנהג הוא שאין הבת יורשת בזה אפילו כשהיא נשואה. וכן פסק בנידון דומה בשו"ת נוכח השלחן חלק חו"מ סימן ט'. — עיי"ש דבחזקות הללו היו מקומות שגם הבת היתה יורשת בזה. והיה תלוי במנהג ובסוג החזקות.

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

רפב ירושה בשררה - נכסי ציבור

אביהם–חרגם, האם זה מחייב את הקהילה לקחת אותם? לא ולא. אע"פ שכל המגדל יתום בביתו כאילו ילדו (סנהדרין י"ט ע"ב), אבל אין להם דין קדימה על אחרים, ובפרט על אלה שיש להם דין קדימה מן הדין[צט]. – אבל במינוי רב וכדומה ממנים אותו על דעת המנהג ויתכן שאם המנהג הוא שלאחר מותו חתנו יורש, אם כן אפילו לפי הדין אין בו דין ירושה, הוי כאילו התנו כן בעת המינוי וזה מועיל. אבל בזה צריך שיהא מנהג ברור, וכמו שכתב בשו"ת תרומת הדשן סימן שמ"ב, "דצריכים לידע דמנהג קבוע ופשוט הוא וכו' לכל הפחות תלתא זימנין, והרבה פעמים ציבור עושים להם מסקנא לפי הצורך ואין בדעתם לקבוע מנהג כלל". לכן פשוט שגם אם קורה כמה פעמים בהיסטוריה החסידית אין זה קובע מנהג. – אדרבה, המנהג אצל חסידים להעדיף את מי שהוא נכד משפחת האדמו"ר שיש לו אותו היחוס, וזהו המנהג הנפוץ[ק]. – נוסף לכל הנ"ל בנידון דידן ודאי אין לומר שמינו את אח המבוגר על דעת המנהג שחתנו יירש אותו, אדרבה התנו בפירוש להיפך, וודאי שתנאי זה מועיל, כי כאשר מינו את אח המבוגר הי' בזה מינוי לו ולאחריו את אחיו, ולא עלה על דעתם שחתנו הצעיר יתמנה כאדמו"ר.

באשל אברהם (בוטשאטש) סי' נ"ג סעיף כ"ח לענין אם חתן איש הוא כבנו, כתב שבמנויים לגבי תורה הקדושה הוא רק מנהגא להנחיל לבניו, הבו דלא לוסיף במנהגא.

בשו"ת תשורת ש"י סימן תקע"ו כתב דכו"ע מודים דהמנהג רק לענין הבן ולא לחתנו, וגם הוא מילתא דלא שכיח דלא שייך בזה מנהג.

שומעין לו, שאינן אלא מעשה צדוקין. וכתבו התוס', דאפילו נשיא שבישראל שרוצה לתקן לפי צורך שעה אין שומעין לו. – ובנידונם של האבנ"ז וכוכב מיעקב ויתר הפוסקים איירי שהיורש ההלכתי ווייתר לחתן, כמפורש שם להדיא. – [ויבורר עוד בסימן ה' מאות ט"ו ואילך, תוקפו של מנהג, וראה שם בהערה ס'.]

צט. הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זצוק"ל שהיה משמשו של הרה"ק רבי מנדלי מרימנוב זצוק"ל מילא את מקומו אחריו. ולזה יש ודאי מקור מוקדם מחתן, שהרי איתא במדרש בפרשת פינחס, ומובא בקצרה ברש"י פרשת פנחס כ"ז ט"ז, יהושע הרבה שרתך והרבה חלק לך כבוד, והוא היה משכים ומעריב בבית הועד שלך הוא היה מסדר את הספסלים והוא פורס את המחצלאות, הואיל והוא שרתך בכל כחו, כדאי הוא וכו'. – אעפ"כ אין זה נקבע למנהג, ואין זה מקנה זכות תביעה למשמש.

ק. וספרי חסידות מלאים בשבח יחוס של בן אחר בן. – ראה אורח לצדיק (להרה"ק ר' אליעזר ליפא זצ"ל בן בעל נועם אלימלך) פרשת פינחס עה"פ ותקרבנה בנות צלפחד. ובספר שם משמואל פרשת וירא עה"פ ותצחק שרה. – החתם סופר בחולין דף פ' ע"א כתב, שלענין זכות אבות הולכים אחר יחוס האב, ולענין פסול משפחה הולכין אחר האם. – עיין בירושלמי פ"ב דיבמות הלכה ו' כתיב, ויתלדו על משפחותם לבית אבותם וכו', בנך מישראל קרוי בנך, ואין בנך מגוי קרוי בנך, אלא בנה. ועוד איתא שם על ידי שכיבד מרודך את זקינו זכה להתיחס, וכתבו שם המפרשים על מי מה דאיתא בבבלי סנהדרין דף צ"ו ע"א, ובמדרשים דכשהיה חותם הי' כותב שמו ושם אביו, והיינו דכתיב בן יכבד אב. ועיי"ש מהרש"א בחידושי אגדות, יערות דבש דרוש ט"ז עמוד שי"ג. וביוסף אומץ לחיד"א סימן פ"ז כתב, שכל גדולי עולם רש"י, רמב"ם, רשב"ם מהר"ם ב"ר ברוך, והרא"ש וכהנה רבים מגדולי ישראל הזכירו בחתימתם שם אביהם. ועיין בשדי חמד מערכת כ"ף כלל ק"ד שהאריך בזה.

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

שו"ת הכרי והשמא

רפג

אמנם בשו"ת אמרי יושר סימן קכ"א לאחר שפלפל בזה, מסיק דמצד המנהג ומצד ועשית הישר והטוב יש למנות את החתן. – אבל היינו כשאין יורש אחר, אבל כאשר יש אחר, לא אמרינן כן, ובפרט באדמורות שאף פעם לא היה מנהג כן, ואינו ועשית הישר והטוב לדחות את היורש. – וראה להלן דבאדמורות ודאי שאין המנהג כן רק ממנים אחד מן השושלת.

לא

בן הבת[קא]

כתב במנחת חינוך מצוה תצ"ז דבני בתו הזכרים הם ג"כ יורשים, אע"פ שבאו מכח בת, וצ"ע. – אולם דעת היעב"ץ בהגהותיו להוריות דף י"א ע"ב, דאין בן הבת יורש שררה. – וכן הוא בשו"ת שמחת יו"ט (אלגאזי) סימן ו', דמן הדין בנו ובן בנו[קב] יורש זכות ושררת אביו וכן כל זרעו אחריו יורש זכותו, אבל בן בתו אינו יורש זכותו דכיון דבתו אינה יורשת זכות זה, הוא הדין לבניה אחריה וכו', אפילו בבת היורשת כל ממונו. וכ"כ בסימן י' ד"ה ולענ"ד: כי שורת הדין דאין בן הבת זוכה אפילו בבת היורשת כל ממונו.

כתב בשו"ת משפטים ישרים[קג] חלק א' סימן ק"ז בנידון מעשה בזקן שמת והניח בת, ולבת בן, והי' מי שרצה לפסוק שיטול שירות זקינו, והביא ראיה מלשון הרמב"ם ז"ל פ' ד' מהלכות כלי המקדש ה"כ כשימות המלך וכו' או הראוי ליורשו וכל הקודם לנחלה הוא קודם. ולי נראה דדוקא שאר יורשים הזכרים דוקא, אבל בן הבת כיון דהבת לא חזייא פקעה שירותו וממילא בזה אין לו כלל, וכן מוכח לשון הרמב"ם שכללו בהדי כהן גדול וכ"ג לא שייכא כ"א יורשיו הזכרים דוקא. וכן מוכח לשון הרמב"ם פ"א מהלכות מלכים כיון שנמשח דוד זכה בכתר מלכות וכו' ובניו הזכרים. והגם שיש לדחות שגם נכדיו הזכרים נקראו בניו וכו' דהוא שבוש דהאמת יורה דרכו דדוקא זכרים ומטעם שכתבתי וכן עמא דבר, ומעשים בכל יום דלמשפחותם לבית אבותם וזה פשוט.

וכן כתב שם באריכות בסימן תכ"ב, לענין ירושת שררה, דבבה"כ של צבור דאין ליורשים זכות בשררה, אלא מצד הקהל שמחויבים לקיים מקרא שכתוב, והכהן המשיח תחתיו, פשיטא ופשיטא שאין לבן הבת שום זכות בשררה, דמבניו כתיב ולא מבנותיו, ואע"ג דקי"ל בני בנים הרי הם

קא. יש בזה להבחין בין אם מתה הבת (בחיי אביה) שאז בן הבת הוא היורש, לבין שהבת בחיים אלא שהיא אינה ראויה לשררה, ואין בן הבת יורש.

קב. המקור שבן בנו יורש, הוא מתו"כ שמיני, כמו שכתב בהגהות מיימוניות מלכים פ"א אות ב', ראה להלן בהערה ק"ד. – בן הבת אינו יורש מה שלא זכה בו הבת, ראה תוס' ב"ק דף ע"ב ע"א ד"ה סיפא, ומובא לעיל בהערה נ'.

קג. שו"ת משפטים ישרים חיבר רבי רפאל בן מרדכי ברדוגו, נולד בשנת תק"ז ונפטר בתשרי תקפ"ב בעיר מכנאס שבמרוקו, ושם כיהן ברבנות ונחשב בתקופתו מגדולי הפוסקים שבמרוקו. ר' רפאל שימש גם במנהיגות הקהילה, תיקן תקנות וחיבר ספרים שונים, חלקם בדפוס וחלקם עדיין בכתב יד.

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

שב ירושה בשררה - נכסי ציבור

רש"י, רבינו יהונתן המובא בשיטה ועוד ראשונים[קלג] דבניו ואחיו של אביו הנגזל, וכן נפסק בשו"ע חו"מ סי' שס"ז דבכה"ג אין בני הגזלן יורשים, אלא בניו ואחיו של המוריש, וא"כ בנידון דידן יורש האח את השררה מאחיו כיון שבנותיו אינן ראויות[קלד]. ועי"ש באבני נזר מה שפלפל בזה.

מ

התנו בעת המינוי שלא ירשנו זרעו

בחידושי הריטב"א מסכת מכות דף י"ג ע"א: כל שמינוהו סתם בשום מינוי בלא קביעות זמן שאין מסלקין אותו מאותו מינוי אלא בטענה[קלה]. — וכן נפסק בשו"ע יו"ד סוף סימן רמ"ה ברמ"א, לאחר שפסק דאפילו בנו ובן בנו לעולם קודמים לאחרים, כתב עוד: דבמקום שיש מנהג לקבל רב על זמן קצוב, או שמנהג לבחור במי שירצו הרשות בידם. — וכתבו הפוסקים הטעם דהוי כאילו התנו הרי דתנאי מועיל. וראה בשו"ת הרשב"א ח"ה סימן רפ"ג, ובהערות שם שהביא מחקרי לב שרצה לחלק בין התנו לבין אם המנהג כן, אולם בריטב"א הנ"ל לא נראה כן.

בתשובת מוהר"ר שאול המובא לעיל כתב, דאם עשו תקנה להגביל את זכויות בניו, והי' בהסכמת הרב, מועיל, עיי"ש. — וכן כתב בשו"ת מהרי"א הלוי ח"א סימן ל"א, דודאי אם התנו בפירוש אנשי העיר עם הרב שמקבלין אותו על מנת שלא יירשו בניו אחריו, הדבר ברור דאין להבן אח"כ שום זכות בזה מכוח ירושה דהרי בירושת ממון המפורש בתורה, אם אמר נכסי לך ואחרי לפלוני, אין הבן יורש נוטל, כמבואר

פסח סימן תל"ה קונטרס אחרון, ובמשנ"ב שם ס"ק ג' לענין ירושה בחמץ בפסח, ובאבני מלואים סימן צ"ב אות ה' ד"ה ומש"כ הגאון.] — ולהלן שם באות י' הביא מדין גזל את אביו ומת, המבואר להלן. — וגם רצה להביא לנידון דידן מדין סילוק עי' בדבריו. וראה להלן לענין ספק בן ואח, מה שהעירו על דבריו.

קלג. וז"ל המאירי: לבניו של אביו שהם אחיו של גזלן או לאחי אביו אם אין לו בנים אחרים וכו', ולא יחזיק עצמו כיורש עליה וכו', אלא יניחנה לאחי אביו או למי שראוי לירש, אילו לא הי' הוא בעולם, ומכל מקום לא שיהיו בית דין מכריחין אותו על זה, אלא שאם רצה לשוב, זו היא עיקר תשובתו.

קלד. מיהו אין משם ראיה לחלוק על דברי הפוסקים הנ"ל דבשררה בטלה הירושה לגמרי, דהא כתבו הראשונים שם דכל חיובי הנתינה של הגזלן שירש אינו מעיקר הדין, כמו שכתב המאירי הנ"ל, וכן כתב הרשב"א שם, דכל זה להראות שרוצה להוציא גזלה מתחת ידו. וכן הוא בשיטה בשם הראב"ד: כדי לצאת ידי שמים להוציא גזילה מידו ולא מעיקר איסור. — שהרי מעיקר הדין יכול לתת אפילו לצדקה, או מתנה לכל מאן דהו, והעיקר שיוציא הגזילה מידו.

קלה. ובשו"ת אפרקסתא דעניא חלק ד' חו"מ סי' ש"ד, הביא משו"ת דברי חיים ח"א יו"ד סי' נ"ג שהקשה דלמה העבירו את ר' אלעזר בן עזריה, בברכות דף כ"ח ע"א. וציין לירושלמי בפסחים פרק ו' הלכה א': שלשה הניחו כתרן בעוה"ז וירשו חיי העוה"ב, ואילו הן יונתן בן שאול, ואלעזר בן עזריה, וחקני בתירה וכו', [לפי זה לא שהורידו אותו מגדלותו, שהוא הסכים להחזירו לרבן גמליאל] אלעזר בן עזריה, תניין הוה. ופירש שם בקרבן העדה תנאי היה בדבר בתחילת הקבלה אימתי שירצה יחזירוהו לר"ג, א"נ הוא היה השני שלא העבירו מכל וכל וכו'. — כפירוש השני פירש במאירי בְּפַתיחה לאבות בסדר התנאים.

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

שו"ת הברי והשמא

להדיא בב"ב פרק יש נוחלין [דף קכ"ט ע"ב] ומכל שכן כאן. וכ"כ שם בסימן ל'. – מיהו בשו"ת מהרי"א הלוי איירי היכא שהתנו מתחילה כשקיבל את הרבנות, אבל אם בא בטענת ירושה ואח"כ התנו כן, עדיין אין ראיה שמועיל, אבל בשו"ת מוהר"ר שאול נראה דאפ"ה מועיל.

וכן מוכח מתשובת מהר"ם ב"ר ברוך המובא במרדכי בב"ק סימן ק"ח, ובדפוס פראג סימן קל"ח, דכל מיני שררה אינו יכול למכור בלא דעת הקהל. – ודייק מזה בחקרי לב שם בסימן כ' (ברכות השחר סימן נ"ג) ד"ה השתא: שיש לי לדון מדברי הרב שאם המנוי בשררה רצה לתת שררתו לאחר ברשות בני הקהל שפיר דמי, שהרי סיים הרב כל שכן שאין לו רשות למכור בלי רשות הקהל וכו', תידוק מינה הא ברשותם אין ביד היורש של המנוי בשררה לעכב, ואע"ג שמפסיד בזה זכות המינוי שעתיד לבא לידו ע"י ירושה וכו'[קלו]. – ולא עוד שבנ"ד ודאי שלא היה שום חיוב למנות את בן המבוגר, אלא היו יכולים למנות את בן הצעיר, מחמת כמה וכמה טעמים שיבואו להלן, לכן כלכתחילה דמי. – ועוד דכל הדיון הוא כאשר ואם יש דין ירושה מעיקר הדין, אבל כאשר התביעה היא רק מכוח מנהג וכיו"ב, ודאי שמועיל ויתור.

בשו"ת אבן יקרה חלק או"ח סימן ו', כתב, דדין זה תלוי אי האי זכותא דבנו קודם, הוא בא בשעת התמנות שבעת שמינו הציבור את האב לשררה ההוא כבר זכה אז[קלז] בטובה ההיא שיירש בנו את גדולתו, ואם כן הוא בודאי הכח והממשלה ביד האב למחול על זכותו זה וכו'[קלח], אבל אם נאמר

קלו. אין מזה סתירה לסוברים דיש ירושת שררה מחיים, דשם זכות האב להעביר השררה לבנו, אבל לא מצינו זכות לבן בניגוד לרצון האב. ואף שכתב הרמב"ם בפ"א מהלכות מלכים הלכה ז' מאחר שמושחין המלך הרי זה זוכה לו ולבניו לעולם, אין הכוונה שיש לו זכות בלא רצון האב, ודומה לזה מצינו ביעוד שאף דמעות הראשונות לקידושין ניתנו, אין הבן יכול ליעדה בלא רשות האב, והאב יכול לשחררה בלי הסכמת הבן, וכמו שכתב רש"י בפרשת משפטים כ"א ט': מלמד שאף בנו קם תחתיו ליעדה, אם ירצה אביו, ואינו צריך לקדשה קידושין אחרים, אלא אומר לה הרי את מיועדת לי בכסף שקיבל אבי בדמיך. ובלחם משנה הלכות עבדים פ"ד הלכה ז', כתב: בפירוש החומש פירש"י ז"ל, אומר לה הרי את מיועדת לי בכסף שקיבל אביך בדמיך, ואע"ג דנראה לכאורה דפליג עם רבינו ז"ל דרבינו ז"ל סובר דהאדון הוא המקדש לבנו, ורש"י ז"ל סובר דהבן עצמו מקדש, נראה דלא פליגי, דרבינו ז"ל כתב שנתן רשות לאביו ליעדה והרי עשה הבן שליח לאב לקדשה לו, [כדאמרינן בקידושין דף מ"ה ע"ב דילמא ארצויי ארצייה קמיה] ורש"י ז"ל בפירוש החומש איירי שלא עשה הבן שליח לאב, אלא הבן בא הוא בעצמו לקדשה ברשות אביו.

קלו. ברמב"ם הלכות מלכים פרק א' הלכה ז', מאחר שמושחין המלך הרי זה זוכה לו ולבניו. – דברי הרמב"ם מורים שהזכות נקנה לו בשעת המינוי.

קלח. עיין בשו"ת דברי מלביאל ח"ד סימן פ"ב דדעתו, דאין בזה זכות ממון ואין מועיל מחילה בלבד. אולם מכל הפוסקים לא נראה כן. וכ"כ בשו"ת הראנ"ח סימן צ"ח, דאפילו כבר זכה בה, מכל מקום על פי הדברים האלה כבר נמחל שעבודם דאפילו עבד עברי כיון דאמר ליה באפי תרי זיל נמחל שעבודו, כיון שאין גופו קנוי כדאמרינן בקדושין [דף ט"ז ע"א] כל שכן כאן שאין עליהם אלא חיוב כבוד בעלמא דבדבורא בעלמא כבודו מחול. – לענין הרוחת הזמן שגם לפני זמן הפרעון מועיל בלא קנין, ראה קצות החושן סימן ע"ג ס"ק ח'.

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

דש ירושה בשררה - נכסי ציבור

שמיתת האב מפלת את הציבור לפני בנו, ואין זכות הבן מתחיל אלא משעת מיתת האב, א"כ בודאי אין כח לאב בחייו למחול זכות ירושת בנו שאינו בידו, וא"כ כשאב מת או נסתלק מכהונתו מחמת סיבה שאין בכחו עוד לנהוג שררה ההוא בעל כרחם בא הבן וממלא מקום אביו, שכן זכתה לו התורה לירש גדולת אביו.

שו"ת מהרש"ם חלק ב' סימן קע"ז בש"ץ שהי' כמה שנים בביהמ"ד בלא כתב, ובנו ביהמ"ד חדש במק"א ואז עשו עמו כתב שמקבלים אותו לכל ימי חייו, אבל אחר מותו אין ליורשיו שום חזקה, ולא שום טו"ת על אנשי ביהמ"ד וגם הש"ץ הנ"ל חתם עליו, ועתה בא בנו לתבוע חזקתו. דן תחילה דשינוי מקום בית הכנסת אינו מאבד

מחילה — גם נראה שמחילה הן לגבי עצמו והן לגבי זרעו יועיל. ואין צריך קנין, דהרי גם בשכירות ידוע מחלוקת הפוסקים אי מהני מחילה, מתוך דבריהם נראה דבנידון דידן כו"ע מודה דמהני מחילה, ראה בשער המשפט חו"מ סימן שט"ו ס"ק א', שהאריך בזה, וכתב: "שכירות קרקע נשכר בדברים שהוא נקנה בהם, וכתב הסמ"ע [שם ס"ק ב', (אבל אין זה בכל הדפוסים)] ואם מחל השוכר לא מהני מחילה עד שיחזור ויקנה באחד מן הקניינים כ"כ ריב"ש סי' תק"י משא"כ בפועל במ"ש בס"ס של"ג עכ"ל, ולפע"ד דבריו צ"ע ממ"ש הרא"ש בפ"ק דב"ב סי' מ"ג, דהנך ד"א אינן קנויות לו להיות שלו לגמרי כשאר ממונו שאין יוצא מת"י עד שימכרנה או יתננה לאחר אלא לתשמיש בעלמא הן קנויות לו כשהוא צריך להן, וכיון שגילה בדעתו שא"צ להן פקע זכותו מנייהו עכ"ל, וכ"כ הריב"ש גופי' בסי' רמ"ח וכו', ואף דיש לחלק דד"א שלפני הפתח גרע טפי דכשאין בעל הבית משתמש בהן יש רשות לשאר בני החצר להשתמש בהן כמ"ש הרא"ש בפ"ק שם גבי חצר לפי פתחי' מתחלקת ומבואר לעיל בסי' קע"ב ס"ב, משא"כ שכירות קרקע שאין בעל הבית משתמש בו כלל עדיף טפי, ואמרינן בי' שכירות ליומא ממכר הוא, מ"מ הרי כבר כתב הריב"ש בסימן שנ"ה והנ"י שאינו ממכר אלא לענין ההנאה של השכירות ולא לענין גוף הקרקע, ומש"ה כתב הל"מ ברפ"ז מה' שכירות והש"ך בסי' שי"ג דלכך ס"ל להרמב"ם והמחבר שם דדבר של הפקר זוכה בו המשכיר אף שהיא שכורה ביד אחרים יע"ש וכ"ש לשיטת התו' והתה"ד שהביא הש"ך שם דל"א שכירות ליומא ממכר הוא אלא לענין אונאה ולא לשאר מילי, וא"כ כיון דבדבר שאין הגוף נקנה לו אלא לתשמיש בלבד מהני בי' מחילה, א"כ הוא הדין שכירות קרקע נמי מהני ביה מחילה."

"ומה שהביא הריב"ש ראי' מההוא דפרק א"נ דמשכנתא באתרא דלא מסלקי ואמר מסתליקנא דצריך קנין יש לדחות חדא די"ל דמשכנתא באתרא דלא מסלקי עדיף טפי משכירות והגוף נקנה לו דכל זמן דלא מסלקי ליה הוי כמכר גמור מדחזינן דמשכנתא באתרא דלא מסלקי מותר אף בלא נכייתא לשיטת רש"י ותוס' ולכ"ע אינו אלא אבק רבית כמ"ש הרא"ש בפא"נ אלמא דחשבינן לי' במכר גמור עד אותו זמן, וכן לענין דינא דבר מצרא יש חילוק בין משכנתא לשכירות דבמשכנתא אם מכרה הממשכן אפילו להמצרן יכול המלוה לסלקו, ובשכירות אם מכרה המשכיר לאחר אין השוכר יכול להוציא מידו, וכמ"ש בסי' קע"ה ס"ך אלמא דמשכנתא עדיף משכירות וכעין זה כתבו התוס' בערכין דף כ"א ד"ה הכי קאמר בשם י"מ יע"ש."

"אך אף לשיטת התוס' ושאר פוסקים דאין חילוק בין משכנתא לשכירות, מ"מ י"ל דלכך לא מהני בפרק א"נ אי אמר מסתליקנא משום כיון דלא סילק את עצמו מהשתא רק שאמר אם תתן לי המעות אסתלק, נהי נמי דבשכירות מהני סילוק אף בלא קנין, מ"מ כיון שלא סילק א"ע עד שיתן לו המעות לא גרע משאר תנאי, דכתב הרמב"ם בפ"י מה' אישות דין ט"ו דהמקדש על תנאי כשיתקיים התנאי תהי' מקודשת משעה שנתקיים התנאי ולא משעה שנתקדשה, כיצד האומר לאשה אם אתן לך מאתים זוז בשנה זו הרי את מקודשת לי בדינר זה ונתן הדינר לידה בניסן ונתן לה הר' זוז שהתנה עמה באלול

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

שו"ת הברי והשמא

שה

את חזקתו לכן לא הי' התנאי בעת המינוי, אעפ"כ מסתפק אם מועיל מחילת האב על ירושת הבנים, אם דומה לשאר ירושה שבחו"מ סי' רפ"א דאם אמר לא יירש בני לא מהני, ואף שיכול למנות את אחד מבניו, וכתב: אבל אין מזה ראי' לענין להעביר הירושה לגמרי מבניו, דקיי"ל דא"י להעביר ואף דבלשון מתנה יכול ליתן למי שירצה הרי בנ"ד לא הזכיר שום לשון מתנה לאנשי ביהמ"ד, וגם הוי דשלב"ל וא"י להקנותו, וגם אי נימא דהוי כמחילה הרי א"י למחול דשלב"ל כמ"ש בסי' ר"ט ס"ד בהג"ה, והרי מבואר בסי' של"ג ס"ח בהג"ה דאם אמר הבעה"ב למלמד לך מעמדי ונתרצה המלמד

הרי זו מקודשת מאלול, לפיכך אם קדשה אחר קודם שנתקיים התנאי של ראשון הרי זו מקודשת לשני, באמת בעובדא דהריב"ש דהשוכר אמר למשכיר תחזיר לי מעותי, דמי ג"כ לזה דצריך קנין דוקא מהאי טעמא, והיינו כדינו ולא מטעמי', אבל בשאר קנייני שכירות כגון שטר וחזקה וכן אפי' נתן לו המעות מקודם ועשה עמו מעמד גמור שיצא מהבית חזקף השכירות עליו במלוה, י"ל דמהני מחילה אף בלא קנין, כיון שאין גוף הקרקע שלו אלא לתשמיש לבד."

הרי דבשכירות שאין בעה"ב יכול להשתמש בו, יתכן ששכירות ליומא מיקרי שכירות וגם בזה ס"ל לשער המשפט שיכול למחול, וכ"ש הכא דלכו"ע אין גופם קנוי לו, וגם מבואר בדבריו שיכול למחול אפילו לאחר זמן. — פשוט דהא דכתב הרמב"ם זוכה לו ולזרעו הכוונה, כאילו השתעבדו מעתה לו ולזרעו, כמו עבד עברי שעובד את הבן, אפילו אין גופו קנוי, מ"מ השתעבד עצמו לו ולבנו, אעפ"כ יכול הרב לשחררו, כשם שבעל השררה יכול להניח את משמרתו, ואין הבן זוכה בו, נגד רצונו.

בספר מחנה אפרים הלכות שכירות סימן ט', כתב: "במי ששכר בית והחזיק בה ואח"כ נמלך השוכר ואמר למשכיר איני רוצה בה ומסתלק עצמי ממנה, אם נסתלק זכות השוכר בדברים אלו, דלכאורה היה נראה דהואיל והשוכר יש לו קנין בגוף הבית לפירות אינו מסתלק בדברים, כדאמרינן בפ"ק דקדושין ע"ע גופו קנוי ואדם שמחל על גרעונו אינו מחול, וכן ראיתי לריב"ש בסי' תק"י שהשיב והביא ראיה מדאמרי' בא"נ (ב"מ דף ס"ז ע"ב) האי משכנתא באתרא דלא מסלקי ואמר ליה (לא) מסתלקנא צריך למיקנא מיניה, ומשכנתא אינו אלא שכירות ואפ"ה לשון סילוק לא מהני, אבל לע"ד נראה דכיון דגוף הבית הוא של משכיר כל שסילק השוכר ממנה זכה בה המשכיר, וראיה מדאמרינן בפ"ק דקדושין דלשון אין לי עסק בך גבי עבד מועיל, והקשה הריטב"א ז"ל דלשון אין לי עסק בך אינו לשון מועיל כדאמרינן בר"פ הכותב דאין לי עסק בך לא אמר כלום, ותירץ דלשון אין לי עסק בך אינו לשון הקנאה אלא לשון סילוק וגבי עבד מועיל דכיון דסלק עצמו ממנו ממילא זוכה העבד בעצמו אם הוא גדול ואם הוא קטן זוכים בו שמים עכ"ד, וכ"כ הר"ן ז"ל ג"כ בר"פ הכותב, ואפילו למ"ש התוס' בפרק חזקת דלשון אין לי עסק בך הוי לשון הקנאה ומשום הכי מהני גבי עבד דה"ק ליה אין לי עסק בך והרי את של עצמך, ולע"ד היה נראה כדבריהם דאלו לדברי הריטב"א והר"ן קשה דאמרינן בפ' השולח למ"ד המפקיר עבדו יצא לחירות דתיקשי ליה ממתני' דגר שמת והניח עבדים בין גדולים בין קטנים זכו עצמם בני חורין, אבא שאול אומר גדולים קנו עצמם בני חורין, קטנים כל המחזיק בהם זכה בהם וכי מי כתב גט שחרור לאלו כלומר והוי סייעתא לשמואל דאמר המפקיר עבדו יצא לחירות וא"צ גט שחרור, ולפי דברי הריטב"א והר"ן ז"ל לשמואל נמי לא אתיא ותיקשי ליה לשמואל ג"כ מסיפא דקתני אבא שאול אומר קטנים כל המחזיק בהם זכה משום דאין להם יד לזכו' בעצמם, ואמאי הא כיון דנסתלק זכות רבו מהם זכה בהם שמים, ולפ"ז ע"כ צ"ל דלשון א"ל עסק בך הוי לשון הקנאה."

"ומיהו עדיין נראה דכל שאמר בלשון סילוק אפילו התוספות יודו דמועיל גבי עבד דלשון סילוק נראה דהוי לשון הפקר כדמוכח בפ"ב דכריתות דלשון סילוק כאומר א"א דמי ובאומר אי איפשי קאמר

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

שו **ירושה כשררה - נכסי ציבור**

דהבעה"ב יכול לחזור בו דאין בידו למחול שיעבודו של הנער, וע"ע כה"ג בריטב"א כתובות (דף פ"ו) וש"ך חו"מ סי' ס"ו ס"ק ע"ז ובסמ"ע סי' ס' סק"ל, אך דבאמת מבואר מדברי הרשב"א דבש"ץ ליכא חזקה מדינא אלא ממנהגא והוא משום דלא מקרי שררה כמ"ש בדע"ת סי' א' סקפ"א בשם תשו' דבר שמואל, וכן הבאתי מהס"ח סי' תשנ"ז ופי' אזולאי שם אלא דהמנהג שיש להם חזקה א"כ י"ל דבכה"ג שמחל בעצמו עכ"פ ליכא מנהגא בזה, שהרי הוא דבר שאינו מצוי והן אמת שמלשון הריטב"א שהבאתי שם סקפ"ג משמע להיפוך מ"מ כיון שגם מדברי הא"ז הל' ברכות סי' קט"ו נראה דש"ץ אין לו חזקה מדינא וכ"ה בח"ס א"ח סי' י"ב, א"כ נראה דבכה"ג דעכ"פ ליכא מנהגא אין לכוף את הקהל ליתן החזנות לבן של הש"ץ.

ראה בשו"ת מהר"ם שיק חיו"ד סי' רכ"ח, שכתב ג"כ שמועיל תנאי, וכן אם המנהג הוי כהתנו מעיקרא. רק במלך דעתו שאינו מועיל תנאי. – בשו"ת ארץ צבי ח"א סימן ק"ג האריך בזה הרבה, ודעתו נראה בד"ה איברא, דאם התנו הקהל בפירוש, דבכלות הזמן התנאי קיים, ומשמע שם שדעתו אפילו באופן שמגיע לו הרבנות עפ"י הדין, עיי"ש.

מא

ספק יורש[נקלש], האם הקהל מחוייב למנותו?

ספק זה נחלק לשלשה אופנים, א) ספק יורש אם הקהל מחוייבים למנותו. ב) ספק בין שנים מי הוא היורש השררה, האם הקהל יכול למנות אחד מהם. – ואם מינו

שם דהוי לשון הפקר, וכמ"ש הרמב"ם ז"ל בהלכות זכיה, ומה שאמרו שם בברייתא דידי מסולקות הימנה דלא אמר כלום ולא הוי הפקר כבר פירש"י דאיירי באומר כל אלו הלשונות ביחד, והלכך כולהו מדין ודברים קא"ל, ואפילו למ"ש התוספו' דאפילו לא אמרן ביחד לא הוי הפקר ה"ד באומר ידי מסולקות הימנה דמשמע מסולקות מדין ודברים, אבל באומר אי איפשי בביתך והריני מסתלק ממנה הרי היא הפקר וכל שנסתלק השוכר ממנה ממילא זכה בה בע"ה. וראיה עוד מפרק חזקת דאמר שמואל דהלוקח בית מגוי ונתן לו הדמים ולא כתב לו שטר כל המחזיק בה זכה מ"ט גוי מכי שקיל דמים נסתלק בה, אלמא דאע"פ שאין הגוי הפקיר ביתו כל שנסתלק עצמו הוי הפקר, והראיה שהביא הריב"ש מפרק הרבית דסילוק אינו מועיל גבי שכירות מדאמר שם דאי אמ"ל מיסתלקנא צריך למיקנא מיניה, לע"ד אינה ראיה דהתם לא סלק עצמו מהשתא אלא שהתנה לומר שכשיביא לו הדמים יסתלק עצמו ולהכי צריך למיקנא מיניה."

"ומצאתי בחידושי הר"ן מכ"י למ' גיטין בפרק השולח שכתב, דכיון דקי"ל דבע"ח קונה משכון מחילה לא מהני ביה כדאמרינן גבי ע"ע גופו קנוי ובעי שטרא, אבל משכנתא אפי' באתרא דלא מסלקי מחילה מהניא עכ"ד, וע"כ צ"ל לפי דבריו דהא דקאמר שם אי אמר מסתלקנא צריך למיקנא דהוי טעמא כמ"ש משום דלא סילק עצמו מהשתא והגם כי בעיקר דברי הר"ן שכתב דמשכנתא אפילו באתרא דלא מסלקי מחילה מהניא אינו נראה כן וכמו שהוכחתי במ"א דכל שיש לו קנין פירות לא מהני ביה מחילה מ"מ באומר אי איפשי בה דהוי סילוק מועיל וכמ"ש."

"ובזה נ"ל ליישב דברי הר"מ שכתב פ"ח מה' עבדים המשחרר עבדו בכל לשון והוציא דברים מפיו שלא נשאר עליו שום שיעבוד שיצא לחירות, ולכאורה קשה מההיא דאמרינן ע"ע גופו קנוי ולא מהני להוציאו לחירות בדברים, אבל לפי מ"ש א"ש דהכא מהני משום דגילה דעתו שסילק רשותו ממנו ולשון

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

שיב ירושה בשררה - נכסי ציבור

מב

ספק (בנו) לעומת ודאי אחיו בירושה

ספק ירושה אינו זהה לספק ממון, כמו שכתב הרי"ף ביבמות דף י"א ע"ב (מדפי הרי"ף) נקוט האי כלל בידך, כל היכא דחד ודאי בירושה וחד ספק, מוקמינן לנכסי בחזקת הודאי, ואמרינן להיאך אייתי ראיה דאית לך ושקול, והיכא דתרוייהו ספיקא, הוי ליה ממון המוטל בספק וחולקין. וכן כתב הרמב"ם בהלכות נחלות פ"ה הלכה א' כהקדמה להלכות ספק וודאי ביורשים: זה הכלל ביורשין, כל ששני יורשין שהאחד מהן יורש ודאי [אף שהוא מאוחר[קמו]] והשני ספק אין לספק כלום, ואם היו שניהם ספק שמא זהו היורש או שמא זה הוא, שניהם חולקין בשוה. — למה הדבר דומה לעומדים בשורה לקבל חלוקה שאין מספיק לכולם, לפי מספרים שקיבלו מראש, אין אחד יכול להקדים את חבירו עד שלא יראה מספר שיש לו שמקדים את המספר שמאחריו, ואם המספר מטושטש, אינו יכול לקבל.

כהמשך לזה כתב הרמב"ם שם: "לפיכך, מי שמת והניח בן וטומטום או אנדרוגינוס, הרי הבן יורש הכל, הניח בנות וטומטום ואנדגרוגינוס יורשה בשוה, והרי הוא כאחת מן הבנות." — רעק"א שם מקשה: צ"ע דאמאי לא נימא דהטומטום יירש הכל דהוא ודאי יורש והבת ספק, דשמא הטומטום זכר והבת אינה יורשת כלל, ותירץ, דצריך לומר דכל כמה דאין בפנינו בן, מקרי גם הבנות ודאי והוא בא לדחות ודאי שלהם מכח ספיקות בן דידיה, בכה"ג לא אמרינן הכי. — שוב אותו הכלל: אינך יכול להקדים בתור עד שאתה לא מוכיח שמקומך קודם[קמח].

עוד כתב שם הרמב"ם בהלכה ג', מי שלא שהת אחר בעלה שלשה חדשים, ונשאת וילדה בן ואין ידוע אם בן תשעה לראשון או בן תשעה לאחרון, אין זה הבן יורש את אחד משנים מפני שהוא ספק. — סתם הרמב"ם שאין זה הבן יורש. כלומר כאשר יש ספק אם הוא מבני המשפחה, ואולי אין הוא יורש בכלל, כגון שנתגרשה, ונישאת לאיש אחר, וילדה וספק בן תשעה

קמו. עי' בלשון רבינו יונה המובא להלן. ויבואר בהמשך.

לא חילקו הפוסקים בזה בין ספיקא דדינא, לבין ספיקא במציאות, וכמו שנראה בסוגיא שם ביבמות דף ל"ח ע"א בשומרת יבם, דמשווה לשאר ספקות, ושם אינו ספק במציאות. אמנם יש סוברים שהספק הוא אם יבא לידי ייבום, עיין שם בדברי הרשב"א והריטב"א ובדברי רבינו אברהם מן ההר. — גם עיין בחזו"א סימן קי"ט מאות ז' ואילך. ועכ"פ לא מצינו לשום אחד מן הפוסקים שיחלק בזה.

קמח. כתב הגר"א בחו"מ סימן ר"פ אות ח', דאע"פ שהטומטום יש לו ודאי בנכסים, מ"מ לא נחשב ודאי משום זה, כמ"ש הרא"ש בפרק החולץ סימן ט'. — כוונתו, דאף שמגיע לו הירושה ממה נפשך, אלא שיש לפנינו ספק מאיזה דרך הוא זוכה בחו, לא אמרינן בזה שהטומטום מוחזק בנכסים כולם, ויירש הכל, כמו שכתב הרא"ש בספק ובני יבם בנכסי מיתנא, שגם הספק אינו טוען טענת ודאי שאינו יודע מכוח מי הוא בא לירש, ובשביל שיש לו זכיה ממה נפשך במקצת הנכסים לא חשוב כמוחזק בשאר נכסים שהוא בא עליהם בטענת ספק. וכעין מה שפירש רש"י שם ביבמות דף ל"ז ע"ב ד"ה אידי ואידי ספיקא נינהו, דאפילו הספק אין טוען טענת ודאי, אינו יודע מכוח מי הוא בא לירש. וכן כתב רבינו אברהם מן ההר בדעת הרמב"ם. — כן פסק אמנם הרמב"ם בהלכה ד' בספק ובני יבם. — למה הדבר

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

שכח ירושה בשררה - נכסי ציבור

במלך כי תבא אל הארץ קאי גם על מה שנכתב בסמוך, לא יהי' לכהנים וגו' וזה משפט הכהנים וגו', א"כ דין תרומה ודין מינוי מלך דין אחד להם לענין זה, [ראה ברמב"ם שם בילקוט שנויי נוסחאות שכתב "מן הראוי לציין שבמקומות רבים בחבורו של רבנו הובאו הפסוקים שלא כצורתו הנכונה במקרא אף במקום שיש בשנויים נפק"מ לענין הנדון".] ובמלבושי יו"ט ח"ב (קונטרס חובת קרקע) סימן ג' הקשה, דהא גבי שימת מלך לא כתיב כלל כי תבואו אלא כי תבא, וא"כ אף אם נימא דהקרא קאי גם על תרומה דכתיב אח"כ, הא כי תבא ודאי לא משמע כלל ביאת כולם. – אולם זה אינו קשה שהרי כבר כתב רש"י בפרשת שלח ט"ו י"ו, בבואכם אל הארץ, משונה ביאה זו מכל ביאות שבתורה, שבכולן נאמר כי תבא, כי תבאו, לפיכך כולן למדות זו מזו. ודרשינן בכתובות דף כ"ה ע"א, יכול משנכנסו לה שנים ושלשה מרגלים תלמוד לומר בבואכם בביאת כולכם, ופירש רש"י, כיון דשנה הכתוב ביאה זו לכתוב בה בבואכם.

[ובלא"ה יש גם לומר לאידך גיסא, כי תבאו בלשון רבים קאי על יחידים, כמו שכתב רש"י שם, "כי תבאו יכול משנכנסו לה מרגלים," וכי תבא מדבר לכלל ישראל, וביאה במקצת לא שמיה ביאה, כעין מה שכתב רש"י נדה דף מ"ז ע"א ד"ה ולא נתחייבו במעשר, דבמעשר כתיב (דברים י"ד) תבואת זרעך, עד שיביא כל אחד ואחד את שלו.] יש גם פירושים אחרים ברמב"ם, עיין דרך אמונה שם. [ועי' בטור ביו"ד סימן של"א שכתב, דגבי חלה דכתיב בה (במדבר ט"ו י"ח), בבואכם, דרשינן מיניה בביאת כולכם, אבל לענין תרומות ומעשרות לא בעינן שיהיו כל יושביה עליה. אפשר דטעמו משום דלא כתיב בתרומה לשון ביאה כלל, עי' בב"י שם]. בסוטה דף מ"א ע"א משמע דהיה שייך דין מלך, גם כשלא היו רוב יושביה עליה[קעה]. אולם מסתבר דאם מינו אותו למלך יש בו מדיני מלך, אף דלא נתחייבו למנותו.

כשם שאין דין מלך בחוץ לארץ לענין ירושת מלך, כך אין דין ירושת שררה בחו"ל, כן משמע בחינוך, שכתב במצוה תצ"ז כתב: "כל המינויים שבישראל בירושה הם לו לאדם שזוכה בהו אחר ובן בנו ובן בן בנו עד עולם". וקרוב לסוף המצוה כתב "ונוהגת בזמן שישראל על אדמתן", מאידך זה לשונו שם במצוה תצ"ח לענין שלא למנות מלך על ישראל כי אם מבני ישראל: "נוהג איסור זה לענין מלוכה, בזמן שישראל על אדמתן בישובן, והיא מן האזהרות שהן על כלל הצבור, ולענין שאר שררות שבישראל נוהג איסור זה בכל מקום שהם, שאסור להם מן התורה למנות על הצבור אדם שאינו מבני ישראל"[קעו]. ולא כתב לענין ירושה שנוהג בחוץ לארץ, כמו שכתב לענין איסור למנות על הציבור אדם

קעה. אף שלכאורה היה אפשר לפרש דעכ"פ לא גרע מכל שררה אחרת דבעינן מקרב אחיך, אולם עיין רש"י ותוס' שם ויתר ראשונים בכמה מקומות, שמשמע שהיה לו דין מלך ממש. – ראה שם בסוטה דף מ"ח ע"ב, דמשחרב בהמ"ק הראשון פסק מלך מבית דוד.

קעו. איתא בתוספתא סנהדרין פרק ד' הלכה ו', "אין מעמידין מלך ישראל בחוץ לארץ." משמע דאסור להעמיד מלך ישראל בחוץ לארץ, אבל מותר להעמיד שאינו מבני ישראל בחוץ לארץ. – אבל

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

שו"ת הכרי והשמא

שכט

שאינו מבני ישראל, לכן נראה דעתו שאין זה נוהג רק בארץ ישראל. – . בזה יתורץ מה שהקשו הפוסקים, דלא מצינו בימי האמוראים בן עומד תחת אביו. ומובא חלק מדבריהם להלן.

מו

שררה שאין לה תוקף מן המלכות [קעז]

גם יש להסתפק אם שררה קשורה במלכות, כלומר אם המדובר רק בשררה שיש תוקף מן המלכות, כמו שקוראים בזמנינו משרה ממשלתית, שהיא משרה שתחת ממשלה מרכזית. ומשרה שהיא חלק מן המלכות, תחת פיקוחו ותחת ממשלתו של המלך, והוא שנותן כוח לכל השררות, ויש להן תוקף מכוח המלכות. אבל שררה שאין לה תוקף מן הרשויות אין לה דין שרה. וכל מה שאנו למדים ממלך הכוונה שדין זה לא רק על המלך בעצמו, אלא כל השרה שנמנים ע"י המלך תחתיו, הושוו למלך עצמו, אבל אם אין מלך אין שרה.

– ואם נאמר שרק שרה שתחת מלכות עוברת בירושה, יתורץ מה שהקשו הרבה אחרונים, דלא מצינו בימי השופטים שבן עמד תחת אביו.

הואיל ועיקר דין שרה נתברר בבבלי ובירושלמי, בראשונים ובטור ושו"ע לענין גר, עלינו לעיין ולמצוא את המקור ופרטי דיני שרה אצל גר.

מז

לענין גר בשרה – מצינו בכמה מקומות בחז"ל דין שרה, לענין אם ממנין גר בשרה, ביבמות דף מ"ה ע"ב מפורש ששייך דין זה גם בבבל, וכן בקידושין דף ע"ו ע"ב. והטור ושו"ע שהביאו דין גר לענין דיין, בחו"מ סימן ד' סעיף ב', וביו"ד סוף סימן רס"ט, לא הזכירו שדיין שמת בנו עומד תחתיו. – לענין ש"ץ פסק המחבר באו"ח סימן נ"ג סעיף י"ט שגר יכול להיות ש"ץ. – כל השקלא וטריא שם הוא אם יכול לומר אלקי אבותינו, ולא מחמת דין שרה.

צ"ע בדברי החינוך במש"כ דלענין שאר ששרות שבישראל נוהג איסור זה בכל במקום, דאמאי חמור דין שרה מדין מלך, כלום מלך לאו שרה היא, ואם אין איסור מינוי מלך שלא מבני ישראל בחו"ל, אמאי אסור למנות שאר שרות. – היה מקום לומר כי איסור זה רק בשרות שבני ישראל חייבים בהם, ובשאר שרות חייבים בהם מדין שופטים שחייבים גם בחו"ל. אולם מב"ב דף ג' ע"ב, וכן בסוטה דף מ"א ע"א נראה דדין זה היה שייך גם בבית שני, שלא היו רוב יושביה עליהם. – אבל יותר מסתבר ומדוייק בדבריו שהוסיף במצוה תצ"ח "בישובן", שדין מלך הוא על כל המדינה, ובחו"ל אפילו בארץ ישראל שאין ישראל בישובן אלא שיושבים רוב גוים או תחת מלכות אחרת, לכן רשאים בני ישראל להמליך עליהם מלך שלא מבני ישראל, אבל "בכל מקום שהם, אסור להם מן התורה, למנות על הצבור אדם שאינו מבני ישראל." כלומר אם הם צבור בפני עצמם ויכולים למנות את מי שרוצים, אסור להם למנות מי שאינו מבני ישראל. וזה מדוייק בדבריו למעיין שם. – אבל אין לנו ראיה מדברי הגמרא בב"ב ומסוטה לענין ירושה, אלא דין ארץ ישראל בזמן שאין רוב יושביה עליה, כדין חוץ לארץ כמבואר בחינוך, שאסור למנות כל שרה אחד שאינו מבני ישראל.

קעז. יש לחלק בין שרה שהיא תולדה של מלכות, ויש שרה שהיא תולדה של כוהן גדול, הממונים במקדש הם תולדה של כהן גדול, שבו יש לימוד מיוחד, והממונים בכל מיני שרות, הם תולדה של מלכות, וזה למדנו ממלך. – ומה שדנו הפוסקים משרה של כבוד, יתכן ג"כ באחד ממינויי הכבוד של המלכות.

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

שו"ת הברי והשמא

שיג

לראשון וספק בן שבעה לשני, כמו ששנינו ביבמות דף ק' ע"ב, דאין זה הבן יורש את ספק אביו. וכתב הרמב"ן ביבמות דף ל"ח ע"א, דאפילו אין למת אלא אחין, האחין נוטלין הכל. וכן הוא דעת הרא"ש שם בסימן ח'. וכ"כ במאירי שם בספק בן תשעה לראשון וספק בן שבעה לאחרון, אין זה יורש מהם כלום, מפני ששאר יורשים ודאי הוא והוא ספק, וכל שאחד ודאי בירושה ואחד ספק, מעמידין אותם בחזקת זה של ודאי. וכ"כ שם בדף ק' ע"ב, דאפילו לא היו להם בנים אחרים, שמכל מקום יש להם קרובים שהם ודאי יורשים, והוו להו ספק וודאי, ואפילו תפס מוציאין ממנו, שלא ירד לדין ירושה כלל.

גם בשו"ת חכם צבי סימן ס"א כתב, כי כאשר יש לו בן משפחה, אע"ג דאין לו בנים אלא אחים, האחים נקראים ודאים לגבי אותו הספק, כיון דאי לאו איהו הוו אינהו ודאים, אין זכותם נפקע מחמתיה, דהו"ל אינהו ודאים ואיהו ספק, ואין ספק מוציא מידי ודאי, לאפוקי בדידיה ליכא למימר הכי דאף כי מדלית להו להאחים או שאר יורשים עדיין ספקו במקומו עומד, ולעולם אינו אלא ספק, וראיה לדבר מאותה ששנינו בפ' נושאין על האנוסה [דף ק' ע"ב], במי שלא שהתה אחר בעלה ג' חדשים ונישאת וילדה הוא אינו יורש, דמשמע אפילו אם אין להם אלא אחין, דאלת"ה אלא דוקא ביש להם בנים אבל אם אין להם בנים אלא אחים הוא יורש אותם וחולק עם יורשיהם, ליפלוג וליתני בדידה, ואמאי איצטריך למינקט אבל הם יורשים אותו דהוי מילתא דפשיטא כמ"ש רש"י, ועוד בנים מאן דכר שמייהו הוא אינו יורש אותם קתני מילתא פסיקתא, בין יש להם בנים בין אין להם בנים אלא אחים או שאר יורשים, אלא ש"מ דבשום צד אינו יורש אותם, וכן משמע מדסתמו כל הפוסקים ולא אישתמיט חד מינייהו לפלוגי דמיירי דוקא ביש להם בנים, ואף דרשי ז"ל בהחולץ [דף ל"ז ע"ב] כתב דבני ראשון מדחו ליה כו' משמע דבאית להו בנים מיירי, ע"כ לאו דוקא דהא בפרק נושאין דהיא עיקר מתני' פירש"י ז"ל גופיה יורשיו מדחין אותו אלו אצל אלו, ומאי דפירש בגופא דמתני' ודאי דוקא קאמר כל מין יורש שיהיה, שמעינן מהכא דאף במקום ששניהן באין לירש, כשאחד יותר ברור מחברו בצד אחד הוא יורש הכל, כ"ש כשהאחד בא מחמת ירושה והשני מחמת ספק.

כתב בבית מאיר אהע"ז סימן קס"ג סעיף ג', דכל מעיין ישפוט דהדין עם הרא"ש, דודאי מדפסק ותני אינו יורש אותם מבואר דאין שום אופן שיירש אותם, וכן סתם הרמב"ם. גם בחידושי רעק"א שם דף ק' ע"ב, הביא דברי הרמב"ן הנ"ל, והביא ראיה לדבריו.

אולם בחידושי הריטב"א שם דף ל"ז ע"ב, כתב בשם הרא"ה, הני מילי כשהיו לכל אחד מהם בנים, שהם ודאי ראויין

דומה, לספק בן [שלא במקום יבום], ויש רק בנות, שהן בנות בודאי, והספק בא עם הרשאה של אחת מהן, לא מקרי בשביל זה מוחזק בכל הנכס, ע"י שתי תביעות ביחד, אמנם מקבל מה שיש לו ע"י ההרשאה בודאי, אבל לא נקרא משום זה מוחזק בכל הנכס. ועיין להלן בד"ה שמע מינה תלת, שאמנם כן נראה מדברי הירושלמי, ועיי"ש גם בהערה קס"א.

דפים מתוך הבו״ש

הנוגע לספרנו

שו״ת הברי והשמא

שמא

אמר אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם ואשר יכול לעמוד נגד רוח כל אחד ואחד כמבואר במדרש ואילו לא היה יודע בבניו כל אלו המדות לא היה מבקש להם גדולה שהיה סותר א״ע בתפלתו, אע״כ היו הבנים ראויים לכך והקב״ה לא אמר שיהושע יותר הגון לכך אלא שסידר הספסלים ואת המחצלאות, וקשה הא כתיב תחתיו מבניו אע״כ בכתר תורה לא נאמר זה, אבל אלעזר ירש גדולתו של אהרן, דבכה״ג המצוה תחתיו מבניו ולא ברבנות, וזה ראי׳ ברורה לפע״ד, ובשו״ת הרמ״א דא״ד[קצ״ז] נדפס בסוף תשובה אחת מרב אחד נקרא מו״ה שאול ונעלמה ממנו כל הנ״ל במ״כ. — ע״כ דברי החת״ס בתשובה שם. — אולם בסי׳ י״ג שם ובהגהות לשו״ע מצדד קצת לאידך גיסא. ועיין מש״כ בחדושי חתם סופר ב״ב דף י״ב ע״ב ד״ה פתח, ומובא להלן בהערה ר׳.

בשו״ת אבני נזר חלק יורה דעה סימן שי״ב האריך הרבה בדין ירושה ברבנות, אולם באות כ׳ איתא: אמר שמואל: זהו המהדו״ק שכתב כ״ק אאמו״ר זצללה״ה, אבל אחר זמן אמר לי בעל פה כשדיבר עמי אודות דין ירושת הרבנות, דאם היורש יש לו רוב מנין לבד או רוב בנין לבד, אין מפקיעין ממנו ירושתו, אלא אם כן אין לו לא רוב בנין ולא רוב מנין, אז פקע ירושתו, וע״ז אמרו בזמן ששלום בישראל ולא בזמן שיש מחלוקת, ויותר לא הגיד לי, ובודאי הי׳ דעתו לכתוב עוד בזה אלא שלא הספיק [או כתב ונאבד] ונשאר בלתי נגמר. ונהירנא עוד כשהיינו בעיר לויביטש עת פטירת הרה״ג כו׳ מו״ה דב ז״ל והי׳ שם עוד מחו׳ הגאון האדיר כו׳ מו״ה ישראל יהושע זצללה״ה האבד״ק קוטנא והגאון מו״ה חיים אלעזר זצללה״ה האבד״ק קאליש, ובן הרב הנפטר ז״ל הוא הרב מו״ה אפרים שלמה ז״ל שהי׳ אבד״ק ליפנא, ובעת ההוא הי׳ אבד״ק פיעטריקאוו דקוא, תבע מהעיר את מקום אביו ז״ל מכח ירושת הבן, וישבו ב״ד לדון בזה ושנים מהם היו הגאונים מקוטנא ומקאליש הנ״ל, וכ״ק אבי אדומו״ר זצללה״ה לא הי׳ מהב״ד הלז, ופסקו הם ז״ל כדברים האלה שאם הי׳ לבן הרב הנ״ל רוב מנין או רוב בנין אז זכה בהרבנות מכח ירושת אביו ואם לא אין לו שום טענה ע״ז, ובאתי וספרתי הדברים לפני כ״ק אבי אדומו״ר זצללה״ה, ואמר ב״ה ששם בפיהם דבר אמת שכוונו את ההלכה לאמיתה של תורה[קצ״ח].

ג׳ הלכה ה׳ איתא: משה ע״י שלא נתייגע בתלמוד תורה, הקדים ראשים לזקנים, יהושע ע״י שנתייגע בתלמוד תורה הקדים זקנים לראשים. ופירש בפני משה שלא היה צריך לו להתייגע כ״כ, שלמד מפי הגבורה וניתנה לו במתנה שלא לשכחה.)

גם העיר שם באבני נזר מזבחים דף ק״ב ע״א, דמשמע בגמרא שמשה רבינו הי׳ מלך, אבל לא זרעו. — ושם איתא ומשה איש האלקים, בניו יקראו על שבט הלוי. — עיין באות מ״ה, דלא נצטוו למנות מלך אלא לאחר ירושה וישיבה, ועדיין לא חלה דיני ירושת שררה.

קצ״ז. דפוס אמשטרדם, כי בדפוסים הישנים אין תשובה זו, ראה לעיל בהערה נ״ב.

קצ״ח. וטעמו לא היה משום שרבנות שונה משאר שררות, אלא אדרבה נראה דדעתו ומסקנתו דבכל שררה כאשר הרוב אינם רוצים, אין בו דין ירושה, כמבואר לעיל במקומו.

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

שו"ת הברי והשמא

כשמת ודאי אין הציבור מחויבים לקבל הבן, אא"כ רוצים ובוחרים בו עתה, ולא מפני הירושה, עמג"א סקל"ג, ובהתמנות רבנות לבד וכו' [וחזר על הדברים שמובא ממנו לעיל]. וכן כתב ביו"ד סוף סימן רמ"ה "דאפילו ממלא מקומו, את אביו רצו לשכור, ואת הבן אינם רוצים"[קצט].

ראה בשו"ת בית יצחק חיו"ד סימן ל"ד שפקפק ג"כ בירושת רבנות, וכן שם בסימן נ"ט. – וכן בשו"ת צפנת פענח החדשות ח"ב סימן מ"ה כתב דגבי רב דאין שייך זה, כמו דמבואר ביומא דף ע"ב ע"ב ובספרי קורח. – כוונתו במה דאיתא התם דכתר תורה מונח לכל באי העולם, וכל הרוצה ליקח יבא ויקח.

בקובץ הערות ליבמות סימן מ', כתב: מה שחקרו האחרונים אי איכא דין ירושה במינויין של תורה, כגון ריש מתיבתא, עיין פ"ק דב"ב דף י"ב ע"ב, כשנפטר[ר] רב אשי אימנו רבנן לאותביה לרב אחא מדיפתי ברישא ולא למר בר רב אשי וכו', ובחולין דף צ"ח ע"א משמע דמר בר רב אשי הי' בעל הוראה בחיי אביו.

אע"פ שכל הפוסקים הנ"ל ועוד הרבה פוסקים פסקו שאין ירושה ברבנות, מ"מ כתב במשפט שלום סימן רל"ז בקונטרס תיקון עולם אות ט"ז דסוגיא דעלמא והמנהג שהבן יורש חזקת רבנות.

נא

באדמורות בזמננו

בשו"ת דברי חיים חושן משפט חלק ב' סימן ל"ב כתב וז"ל: ועל דבר ירושת הכבוד, הנה במחילת כ"ת הבוררים הרבנים, כי רבני החסידים שליטותם בתורת משרה כמו רב שבנו קודם, הלא ידוע שהקדוש ר"א ואביו הק' זלה"ה לא היו רבנים ורק מחמת גודל קדושתם ויראתם נשמעו דבריהם לכל הגליל ונהרו אחריהם ללמוד תורה ויראה מהם גם נתנו להם נדבות לכבד יראי השם, כמותם ירבו בישראל, ושאלו עצות כאשר ישאל איש בדבר אלקים, כי

קצט. אלא דשם כתב ברב העומד מאיליו, ומתפרנס במה שתומכים בו אלה שנזקקים לו, אסור לאחר להשיג גבולו, ואם מת ובנו ממלא מקומו, אסור ג"כ להשיג גבולו.

ר. בגמרא שם ליתא כשנפטר, ואמנם בקובץ שיעורים בב"ב שם סימן נ"ט כתב דברים הללו בשינוי לשון קצת ולא כתב כשנפטר, וכן מובא שם בסוגריים: ועיין באגרת רב שרירא גאון דאחר רב אשי מלכו במתא מחסיא עוד שניים קודם בר רב אשי, א"כ זה היה זמן רב אחרי פטירתו של רב אשי. – ועיי"ש בגמרא, וברש"י שם כתב: שדרו זוגא דרבנן לגביה, דמר בר רב אשי, לאימלוכי ביה, ליטול עצה ורשות להמליך את רב אחא.

כעין זה כבר כתב בחדושי חתם סופר שם, דנראה דמר בר רב אשי הי' ממלא מקום אבותיו בחכמה ויראת חטא, וקיי"ל בכל התמנות הבן קודם לכל אדם, וכמ"ש רמ"א ביו"ד סוס"י רמ"ה, אלא שהמג"א סימן נ"ג סוף סקל"ג כתב דבמינויי התורה אין קדימה, אלא כל הגדול בחכמה טפי, בשם תשובת רשד"ם חי"ד סי' פ"ה בסופו וגם באמצע שם, וכן כתב בעשרה מאמרות ח"ב פי"ט, ובתשובת גינת ורדים חי"ד כלל ג' סי' ז' וסי' ח' פליגי בהנ"ל, וכבר הארכתי בתשובות [חת"ס חאו"ח סי' י"ג] ועיין בתשובה הנדפסת סוף תשובות רמ"א בשם הרב א' מה"ו שאול, וא"כ י"ל הם רצו למנות ר"א מדיפתי דהוה גדול טפי, ומשמיא הסכימו להקים בן תחת אביו הממלא מקומו, וע"כ ביון דעביד עובדא ועביד דינא לנפשי' ופתח בכלה, שוב לא הי' כח בידם להורידו.

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

שו"ת הברי והשמא

שמה

שלכאורה יש בו כל דיני ירושת שררה, מאידך מקובל אצל חלק מן החסידים שממנים את האח אף שיש לאדמו"ר שנפטר בן הראוי למלא את מקום אביו[רד], כיון שהוא בן האדמו"ר הקודם יש לו חשיבות יתר, ובכל אופן דבר רחוק וזר להכתיר מישהו שאינו מזרע המלוכה, והוי כהתנו מתחילה כן, ועל דעת כן נתנו ונדבו, בכה"ג ודאי דהירושה עוברת ליורשים שהם מאותה המשפחה.

באדמו"ר שיש לו בהמ"ד ומתפלליו הם השכנים, שאין להם נפק"מ מי עומד בראש ומי היורש, ממנים המשפחה את החתן אם אין בן, כשם שמוכרים את בהמ"ד לאדמו"ר שאינו שייך לאותה החסידות, והמתפללים ממשיכים להתפלל שם, אבל חסידות עם שושלת ארוכה אין מקובל להכתיר לאדמו"ר את החתן שאינו מן השושלת. — ודאי בכל חצרי חסידות לאחר פטירת אדמו"ר ישנם אנשים שמחפשים חצרות אחרות, זאת נותנת להם הזדמנות להצטרף למקום אחר, או להקים מסגרת חדשה, אבל אין זה המשך, ולא שייך בזה ירושה למי שאינה מן השושלת ואותה הגזע.

פרק ד

זכויות אדמו"ר במינוי ובחלוקת שררות

נב

הקדמה כללית בתוקף חלוקת שררה

מה שנוגע לנ"ד הוא; א) נתן מוסד הבנות לבתו ולחתנו[רה], ב) מינה חתנו לראש הישיבה עם סמכויות בלתי מוגבלות, ג) ציוה ששני בניו יהי' אדמורים ביחד, יש אומרים שגם ציוה להדיא שבן הצעיר יירש לאחר בן המבוגר, אבל זה ממילא בכלל הנהגה ביחד.

רד. האדמו"ר מגור זצוק"ל בעל האמרי אמת, בצוואתו שכתב בז' טבת תרצ"ו, מינה את אחיו הרה"ק ר' משה בצלאל הי"ד למנהיג אחריו. נדפס כל הצוואה בפרדס שנה כ"ב חוברת י"א, וז"ל שם: העדה צריכה מנהיג, נגמר ונמנה אצלי להשאיר ההנהגה איש על העדה, ביד אחי הר' משה בצלאל שליט"א וכו', והוא ימשוך את לבכם לאבינו שבשמים וכו', ואם יהיו כאלה שירצו לנסוע לרבי אחר יעשו כן, כל מי שלבו חפץ, ולא להתקוטט ח"ו עמהם, ואמרו חז"ל (ברכות י"ב ע"א) כי משמר היוצא אומר למשמר הנכנס, מי ששיכן שמי בבית זה הוא ישכין ביניכם אהבה אחוה שלום וריעות. — ואפשר שסבר שכן הדין, כמבואר לעיל בהערה ל' בדעת האבני נזר, כי כאשר נחלה ולא היה ראוי, זכה בו אחיו מעיקר הדין. ועי' ע"ז בהערה רפ"ט. (מיהו בהוריות דף י' ע"א איתא: תנו רבנן, אשר נשיא יחטא, פרט לחולה, משום דהוה ליה חולה אידחי ליה מנשיאותיה?! אמר רב אבדימי בר חמא, פרט לנשיא שנצטרע. וכן פסק הרמב"ם בהלכות שגגות פרק ט"ו הלכה ט', דנשיא שנצטרע עבר מנשיאותו. — משמע דחולה אינו עובר מנשיאותו. אולם יתכן דדוקא במחלה שעתיד להרפאות ממנו, ויהי' ראוי לנשיא. עיין במרומי שדה שם ובהעמק שאלה שאילתא ל' אות א.)

רה. באותה שעה כולם הן החסידים והן הבנים, וחלקם הסכימו על זה בכתב.

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

שנב ירושה בשררה - נכסי ציבור

ממנו בתורה והיה הוא נשיא וגם ראש ישיבה, ולאחר מותו לא הי' אחד מבניו ראוי לראש ישיבה, כי אם לנשיאות שהוא להם בירושה, על כן נתנו לר' חנינא בר חמא.

וכן בנפש חיה (מרגליות) לאו"ח סוס"י נ"ג רצה לדייק מכאן שרבנות אינו עוברת בירושה, לכן לא נתן משרת חכם לרבן גמליאל עיי"ש והוא עפ"י רש"י על הרי"ף מוע"ק דף י"ד ע"א מדפי הרי"ף.

נו

האם יכול לומר אחריך לפלוני

דין של אחריך מבואר בחו"מ בסימן רמ"ח סעיף א', דהבריא שנתן מתנת בריא על דרך זה, וכתב ליה, נכסי לך ואחריך לפלוני, אין לשני אלא מה ששייר ראשון, אפילו היה הראשון ראוי ליורשו. – והכא איירי בבריא ואין צריך כתיבה כמבואר לעיל באות נ"ג. גם ראה מש"כ הרמ"א סוף סעיף ג', נתן לראשון הנכסים לעשר שנים, ואחר כך לפלוני וכו', לא נתן לו מתנה גמורה רק לזמן. – דין זה כתב הטור בשם רבינו יונה והטעם משום דכיון דלא נתנו לכל ימי חייו לאו למתנה גמורה נתכוון. – וכאן שאמר האדמו"ר זצ"ל שינהלו ביחד, ובדומה לזה הסכימו ביניהם, "וואס איינער וועט נישט קענען טוהן וועט דער צווייטער טוהן"[נשז], בזמן שידע שהבן המבוגר כבר חולה, והתכוון גם שאם לא יוכל לעשות מחיים, וזה מועיל לכו"ע.

בנידוננו היה מועיל גם בשכיב מרע – גם אם נימא דדומה לדין שכיב מרע, דמשום מה דימו הפוסקים דין זה לדין שכיב מרע, ג"כ היה מועיל, משל למה הדבר דומה, לנותן פרדס לשנים מבניו[נשח], ואומר להם לגדול שבכם יש לו זכות קדימה בבחירת הפירות לאכול, אבל עליו להשאיר שיהיה גם לקטן מה לאכול, ומה שלא יוכל לאכול הגדול יהיה של קטן. – וכאשר יזדקן ולא יוכל לטייל בפרדס, וכן לאחר ימיו יקבל הקטן כל הפרדס, ודאי שלא יירשו בניו של הגדול את שותפות של אביו בפרדס. – גם נתינה כזו הרי הוא כאומר ואחריך מהיום לפלוני, דכתב הרמ"א בסעיף זה, דבכהאי גוונא לא אמרינן דירושה אין לה הפסק.

לא הרי ירושה בנכסים שהם קנויים לאדם שיש בהם קנין עצמי, לשררה שלכל היותר הרי הוא כשעבוד לזמן ושכירות, ואם קיבלוהו לזמן אינו יכול להמשיך יותר מן הזמן. – כמו שנראה מכל הפוסקים המובאים באות מ', דאם התנו שלא ירשנו אין שום טענה ליורשים הבאים אחריו, והטעם אף שלא שייך קנין לזמן, אבל שכירות לזמן שייך, ובשררה אין האנשים נכסיו ואינם קנויים לו, אלא השתעבדו עצמם לזמן, לכן יש אפשרות של הגבלת זמן.

נז

האם רב אשי היה יכול למנות אחר

כתב בחקרי לב סימן י"ט ד"ה ואפשר שהיו מחשיבים, כל שהמלך מגלה דעתו

רטו. לדעת האבני נזר מעיקר הדין כן, בשני אחים בירושת שררה, כמבואר בהערה ל' ורפ"ט.

רטז. כמשלו של שו"ת כוכב מיעקב סימן קכ"ה, ששררה דומה לפועל שיש לו רשות לאכול הפירות.

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

שסב ירושה בשררה - נכסי ציבור

וכאמור שכאן לא צריך לכל זה כי הרי נשאר לאנשי הקהילה מוסדות לשם ולתפארת, רק תחת הנהגה של חתני האדמו"ר זצוק"ל, ולא עוד אלא שכולם כאחד הסכימו לזה. — ואין בערעור של מיעוט לאחר שנים רבות, ולא כלום.

פרק ה

זכויות של רב הצעיר לעומת יורש

סג

רב הצעיר כיורש

כאמור לעיל מינו הציבור את בן המבוגר לאדמו"ר ואת אחיו לרב הצעיר, לפי הסכם שהיה בין שני הבנים, ולפי הוראות המפורשות של האדמו"ר זצ"ל (רק בשינוי לשון), המדובר היה וההסכם היה שמה שהאדמו"ר לא יוכל לעשות יעשה הרב הצעיר, כעין שותפות בשררה. — אין תמימות דעים בין הצדדים אם דיברו במפורש שהוא יקבל את האדמורות לאחר פטירתו, אע"פ שכל אחד מן השומעים הבין כן, אבל תומכי החתנים בטענתם שאף שאמרו ש"וואס איינער וועט נישט קענען טוהן וועט דער צווייטער טוהן", וגם אמרו שכל הזכויות שהי' לבן המבוגר בחיי אביו יהי' לאחיו, אבל כיון שלא פירשו זה להדיא אין לזה תוקף.

יש כאן שלשה צדדים לטובת רב הצעיר; א) היתה הגבלה מפורשת במינויו של בן המבוגר. ב) הי' הסכם בין הצדדים וכבר נפסק והוסכם אז כל השאלות שאנו דנים בו כעת, ויש לזה כל תוקף. ג) במינוי זה שיעשה כל מה שבן המבוגר לא יוכל לעשות, יש בו גם התמנות לאחר פטירה, ואפילו בימי חוליו. — ננסה לפרש כל פרט ופרט מבחינת ההלכה.

אם בעת המינוי פירשו והגבילו שהמינוי רק לו ולא לזרעו, כבר נתבאר באות מ', אבל כאן ההגבלה היתה יותר, שההגבלה היתה רק מה שיכול לעשות, וכל זמן שיכול לעשות, ומה שלא יוכל לעשות ובזמן שלא יוכל לעשות כבר מינוי אחר במקומו, לפי מה שנתבאר כבר שם אין כאן שאלה שיש לזה תוקף הלכתי.

אבל יש פה עוד נקודות להוסיף כי לבן המבוגר בעצמו הי' לו ג"כ הכח למנות מסייע, כמו שכתב בשו"ת הרשב"א סימן ש' וסמך דבריו על דברי התוספתא ב"מ פרק י"א הלכה י"ג, וביותר מפורש בשו"ת דברי ריבות סימן קט"ז: "וראיה לזה הרשב"א [הנ"ל] כי שורת הדין היא מי שמתנה עם הצבור לשמש בפניהם בדבר מן הדברים אינו מתנה בדוקא שיהיה הוא משמש בעצמו לעולם באותו שמוש בלי סיוע מאחר לפרקים בזמן שהוא אינו יכול, אלא דעת הקהל ודעת המשמש להיות הוא משמש בפניהם רוב הפעמים ואם פעמים הוא צריך לסיוע אחרים שיעמיד אחר תחתיו אותו זמן מועט שהוא צריך לסיוע, וכן שנינו בתוספתא מי שהיה בלן לרבים ספר לרבים נחתום לרבים שולחן[ולן] לרבים, ואין שם אחר אלא הוא והגיע זמן הרגל ומבקש לילך לביתו, יכולין לעכב על ידו עד שיעמיד אחר תחתיו וכו', ואם כן שליח

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

שסד ירושה בשררה - נכסי ציבור

עצם המינוי בנוכחות הציבור יש לו תוקף הלכתי, ולענין מינוי אין צריך יותר, אלא כיון שנתמנה הרי השררה שלו, כמו שכתב הרמ"א בסוס"י קס"ג דכל דברי הקהל אינן צריכין קנין. והמקור הוא משו"ת הרא"ש כלל ו' סימן כ"א, שבכל דבר שהקהל, או טובי העיר שנתמנו מדעת הקהל, מסכימים, אין צריך קנין ולא שטר, אלא דבריהם ככתובין וכמסורין דמי[רלט]. וראה שם בגר"א בשם הירושלמי וגם ציין למרדכי בב"מ סימן תנ"ח, שכל דבר הנעשה ברבים אין צריך קנין במקום שיחיד צריך קנין, ושלשה טובי העיר חשובים כמו כל העיר כדאמרינן בפרק בתרא דמגילה בירושלמי. וכן הוא ברמ"א שם בסימן פ"א סעיף א' דאין טענת משטה בציבור, וכתב התומים והנתיבות הטעם משום דדברי הקהל אין צריך קנין, והו"ל כקיבלו קנין ובקנין אינו יכול לומר משטה. וכבר נתבאר באות נ"ג.

וכ"כ שולחן ערוך הרב חושן משפט הלכות מכירה ומתנה סעיף ג', דאם היו בהם שלשה ראשי הקהל, מן הדין אינן יכולים לחזור בהם שכל מעשה הקהל אין צריך קנין. ודבר זה פשוט, נשנה והושלש בדברי הפוסקים ללא שום חולק, ואין צורך לחזור עליהם ולהביא את דבריהם.

כל הנ"ל לגבי האדמורות והרבנות בבהמ"ד, אבל לגבי המוסדות כל התיעצויות הי' עם בן הצעיר, וכל הנהלות המוסדות קיבלו אותו כמנהיג העליון.

סה

סגן[רמ] או כהן שעבד פעם אחת במקום כה"ג, האם קודם ליורש

סגן – איתא ביומא דף ל"ט ע"א, בנזיר דף מ"ז ע"ב, ובסוטה דף מ"ב ע"א: תניא, רבי חנינא סגן הכוהנים אומר, למה תקנו סגן לכהן גדול? שאם אירע בו פסול, הרי

בבית לחם יהודה שם כתב, דהיכא דהחסרון במעשה החזקה, משום שמעשה התיקון לא היה לצורך הקונה כיון שהקרקע מושכרת לאחרים, כי הם המשתמשים וישתמשו בה עד תום ימי השכירות, וא"כ זהו דוקא אם מעשה החזקה נעשה במקום הנתון להשתמשות של אחרים, אבל היכא שעצם מעשה החזקה דהיינו התיקון נעשה במקום שהוא זוכה בו מיד, גם חל הקנין על המקום המושכר עתה לאחרים, כי בזה אין שום חסרון במעשה החזקה. – הוא הדין בהתחיל בשררה קנה בכל השררה, כדין החזן המתחיל להתפלל סליחות, הוי כהתחיל במלאכה.

רלט. עיין במאירי ריש ראש השנה דף ב' ע"ב: "אע"פ שהיה ראוי לירש ושנסכמו להקימו, הואיל ולא הוקם עדיין כבר היו רשאין להמליך אחר תחתיו." – ולכאורה נראה אפילו במלך בן מלך והסכימו להמליכו, אעפ"כ יכולים לחזור בו, וצריך לומר שיש הבדל בין החלטה ומינוי לבין הסכמה למנותו, כמ"ש רש"י שם. וארלי המאירי חולק על דין זה שרבים אין צריכים קנין. – ובלא"ה קשה דבריו דהא איירי במלך בן מלך, ולכאורה אפילו בבן יחיד, והיאך יכולין לחזור בו אם כולם מסכימים הלא חייבים למנותו, ואולי כוונתו דיכולים לחזור בהם, והוי כמחלוקת שאין בו ירושה, כמבואר לעיל, וצ"ע.

רמ. הקדמה – כאשר אנו דנים בדברי הפוסקים שדיברו בנושא זה, יש להבחין בין כהן שהכינו אותו לפני יוה"כ, שאם יארע פסול בכה"ג ישמש תחתיו, אבל לא היה לו שום מינוי עדיין, לבין סגן שהיה לו מינוי, ויש בזה מחלוקת בראשונים, שחלק מדבריהם יבואו להלן, גם יש לחלק בין אם כבר עשה עבודת כה"ג, או רק לבש את הבגדים, או רק משחו אותו, ולפני שעשה את עבודה אירע בו פסול. ועיין על כל זה בין בקונטרס כה"ג והסגן (סאמונאוו). – ולענינו ג"כ יש להבחין בין מי שניתן לו

דפים מתוך הבו"ש

הנוגע לספרנו

שסו ירושה בשרדה - נכסי ציבור

כתב בחקרי לב סי' י"ז (ברכות השחר סימן נ"ג), דנראה דבמקומינו שנהגו למנות מסייע לשליח ציבור וכו', שיש להביא ראיה לזה שהרי ידוע שאם אירע פיסול בכהן גדול היה עובד ביום כפור לכהונה גדולה הסגן שהיה כמו משנה לכהן גדול כמ"ש ביומא (דף ל"ט ע"א) למה הסגן בימינו שאם אירע פיסול בכהן גדול נכנס ומשמש תחתיו, הרי נראה ברור דאם אירע פיסול בכהן גדול אף שיהיה לו בן ראוי לעמוד אינו נכנס בזה תחת אביו, ועל כרחך לומר כדי ליישב לדברי הרשב"א אלו דשאני התם שמינוי הסגן היה מינוי תדירי ובכלל עבודת הסגן היה שאם אירע פיסול בכהן גדול יעבוד תחתיו, וכבר זכה זה הסגן כשנתמנה שעל דעת כן מינוהו, וכמ"ש רבינו עובדיה מברטנורה בסנהדרין (פ"ב מ"א ד"ה הממונה) שהסגן ממונה לעבוד תחת כהן גדול אם יארע בו פיסול ע"ש, ומינה למסייע שלנו.

לכן לפי כל הנ"ל בעצם המינוי לסגן יש בזה הכרזה שהוא יהיה היורש בבא היום.

סו

כהן שעשה עבודה במקום כהן גדול שאירע לו פסול — איתא במסכת יומא דף י"ב ע"ב ר' יוסי אומר ראשון חוזר לעבודתו

בסוגריים הביא דברי התוס' הנ"ל והקשה על הא דפשוט ליה להתוס' דגם בן אינו קם תחת אביו אלא אם הי' סגן מקדם וכו', דלפי"ז למה לי קרא דתחתיו מבניו בכהן גדול דבנו קודם, הרי ממה נפשך אם הי' הבן הזה סגן בחיי אביו הכ"ג הא בלא"ה מגיע לו הכהונה גדולה משום החזקה שהי' סגן בחיי הכה"ג, ואם לא היה סגן הא אין ממנים אותו לכהן גדול. — אולם להכי צריכי קרא דתחתיו לומר לך, שימנו את בנו לסגן כדי שימלא אח"כ מקום אביו, כמו שכתב האברבנאל, וכעין זה איתא במדרש ויקרא רבה פרשת אחרי מות קרוב לסוף פרשה כ', כל הקודם לנחלה קודם לכבוד ובלבד שיהא נוהג כמנהג אבותיו, (במדבר ג') ויכהן אלעזר ואיתמר על פני אהרן אביהם וכו', אירע טומאה באהרן שמש אלעזר, אירע באלעזר שמש איתמר. ואלעזר הי' הסגן כדאיתא בספרי ריש פרשת חוקת, ומובא ברש"י שם י"ט ג'. — [צ"ע דהא איתא במדרש שכשמת אלעזר כיהן אתמר, הא כיהן פנחס, במדרש והמעשה, עמק הלכה, פרשת במדבר, א', האריך בזה הרבה, ואפשר דכיון דאתמר הי' סגן לאלעזר, לפני שנולד פנחס לכן נעשה הוא כהן גדול, כשמת אלעזר, אבל כיון שהיה מגיע לו הירושה חזרה כהונה לפנחס, אחר מיתת אתמר. — גם יש לעיין כי פנחס היה משוח מלחמה, כדאיתא בסוטה דף מ"ג ע"א, וביומא דף ע"ג ע"א איכא מאן דס"ל דמשוח מלחמה אינו משמש, לא בארבעה כהן הדיוט, ולא בשמונה ככהן גדול] — כ"כ בשו"ת בית שערים חלק יו"ד סימן של"ד ד"ה ולפענ"ד, דאפילו בחייו אם צריך לפי שעה למנות אחר במקומו בנו קודם, ואם אירע פסול בכה"ג ומתקנין כהן אחר תחתיו גם בזה הבן קודם, והביא ממדרש הנ"ל. וראה ביפה דעת יו"ד סימן ל"ב בתשובה לאבנ"ז, שפירש דברי המדרש הנ"ל, בד"ה אבל לי נראה ברור דהירושה היה מנדב ואביהו שהיו סגני כהונה, וכשמתו ולא היו להם בנים נעשו אלעזר ואיתמר סגי כהונה עיי"ש. וכן הוא בזבחים דף ק"ב ע"א: אלישבע יתירה על בנות ישראל כו', אישה כהן גדול, בנה סגן. (בערוך השלחן העתיד קדשים חלק ג' סי' קנ"ח סעיף י"ב, כתב שיש להסתפק אם רשאים להעמיד בנו לכהן אחר ביוה"כ כשיטמא אביו, או אפשר שאין זה מדרך ארץ. — ולא הזכיר את כל הנ"ל. — אולם יש ליישב שמתקנין לו כהן אחר אינו הסגן כי לא רצו לפוסלו, שיהא אסור לעבוד עבודת הדיוט.)

עוד הקשה שם בשו"ת הרי בשמים הנ"ל, דבירושלמי גופי' פ"ז דשקלים [הלכה ג'] ופסקו הרמב"ם ספ"ה מהלכות כלי המקדש מבואר דאפילו כהן גדול דעלמא לא הי' צריך להיותֶ סגן תחילה. וכוונתו על מה דאיתא שם לענין כהן שלא עבד כל ימיו ונתמנה להיות כהן גדול מביא שתים. ומזה רצה לדייק